COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock *Holmes*

seria completă

*

BIBLIOTECA adevărul

BIBLIOTECA
adevărul.

Comandați cărțile Adevărul:
www.adevarulshop.ro
Telefon: 021.407.76.38 / 51;
Fax: 021.407.76.42

Sir Arthur Conan Doyle: *A Study in Scarlet* • *The adventure of the Blue Carbuncle*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN

Aventurile lui Sherlock Holmes / sir Arthur Coman Doyle; trad.: Doina Puicea, Luiza Ciocşirescu. – Bucureşti: Adevărul Holding, 2011
4 vol.
ISBN 978-606-539-891-7
Vol. 1. – 2011. - ISBN 978-606-539-892-4

I. Puicea, Doina (trad.)
II. Ciocşirescu, Luiza (trad.)

821.111-312.4=135.1

Sir Arthur Conan Doyle

Aventurile lui Sherlock Holmes

I

Un studiu în roşu

Aventura rubinului albastru

editura Adevărul holding

Un studiu în roşu

Traducere şi note de Doina Puicea

Partea întâi

1

Domnul Sherlock Holmes

În anul 1878 mi-am luat diploma de doctor în medicină la Universitatea din Londra şi am plecat la Netley pentru a urma cursul de calificare pentru chirurgii militari. După ce mi-am completat studiile acolo, am fost trimis să mă încadrez în regimentul 5 de puşcaşi din Northumberland, în funcţia de chirurg-asistent. Regimentul era staţionat în India în acea perioadă; înainte de a mă alătura acestuia, izbucnise cel de-al doilea război afgan. La debarcarea în Bombay, am aflat că trupele detaşamentului meu avansaseră prin trecători şi se aflau deja intrate adânc în teritoriul inamicului. Le-am urmat împreună cu mulţi alţi ofiţeri care se aflau în aceeaşi situaţie şi am reuşit să ajung la Kandahar în siguranţă, unde mi-am găsit regimentul şi mi-am preluat de îndată noile atribuţii.

Campania le-a adus multora onoruri şi promovări, dar pentru mine a adus numai nenorocire şi dezastru. Am fost mutat din brigada mea şi trimis la regimentul din Berkshire, alături de care am luptat în bătălia fatală de la Maiwand. Acolo am fost lovit la umăr de un glonţ Jezail care mi-a zdrobit osul şi mi-a secţionat artera subclaviculară. Aş fi căzut în mâinile ucigaşilor ghazi dacă n-ar fi existat devotamentul şi curajul dovedite de Murray, ordonanţa mea, care

m-a aruncat pe un cal de povară şi a reuşit să mă ducă cu succes în liniile britanice.

Sleit de durere şi de greutățile prelungite prin care trecusem, am fost mutat împreună cu mulți răniți la spitalul de bază din Peshawar. Aici m-am însănătoşit şi m-am refăcut atât de bine, încât m-am putut deplasa prin rezerve şi chiar să stau puțin la soare pe verandă, când am fost doborât de febra enterică, acel blestem al posesiunilor noastre indiene. Luni de zile, viața mea a fost în pericol, iar când, în sfârşit, mi-am revenit şi am intrat în convalescență, eram atât de slăbit, încât un consiliu de doctori a hotărât să nu se irosească nicio zi şi să fiu trimis înapoi în Anglia. Am fost expediat, în consecință, cu vasul militar „Orontes" pentru transportarea trupelor şi am acostat o lună mai târziu la debarcaderul din Portsmouth, cu sănătatea irecuperabil ruinată, dar cu permisiunea din partea unui guvern patern de a petrece următoarele nouă luni în încercarea de a o îmbunătăți.

Nu aveam pe nimeni în Anglia şi eram, prin urmare, liber ca pasărea cerului sau la fel de liber cum îți permite să fii un venit de 11 şilingi şi 6 pence pe zi. În aceste condiții, în mod natural, m-am îndreptat către Londra, acea cloacă mare în care se scurg în mod irezistibil toți cei fără adăpost şi fără un rost, dar care aparțin imperiului. Acolo, am stat o perioadă la un hotel particular din Strand, ducând o existență fără sens, fără mulțumiri şi cheltuind toți banii pe care îi aveam, în mod considerabil mai uşor decât ar fi trebuit. Situația mea financiară a devenit atât de alarmantă, încât mi-am dat seama curând că trebuie ori să părăsesc metropola şi să mă duc undeva la țară, ori să fac o modificare completă a stilului meu de viață. Alegând a doua variantă, am început prin a mă hotărî să părăsesc hotelul şi să-mi stabilesc reşedința la o adresă mai puțin costisitoare.

Chiar în ziua în care am ajuns la această concluzie, stăteam în picioare în barul „Criterion", când cineva m-a bătut pe umăr şi, răsucindu-mă, l-am recunoscut pe tânărul Stamford, care fusese adjunctul meu ca infirmier la Barts. Vederea unei fețe prietenoase în marea sălbăticie a Londrei constituie cu adevărat un lucru plăcut pentru un om singur. În trecut, Stamford

nu-mi fusese un prieten adevărat, dar acum l-am întâmpinat cu entuziasm, iar el, la rândul său, a părut să fie încântat să mă vadă. În exuberanța mea, l-am invitat să ia micul dejun cu mine la „Holborn“ şi am pornit amândoi într-o birjă.

— Dar ce-ai pățit, Watson?, mă întrebă el cu o uimire neascunsă, în timp ce mergeam în birjă pe caldarâmul zornăitor al străzilor aglomerate ale Londrei. Eşti subțire ca un băț şi ars de soare ca o nucă.

I-am făcut un scurt rezumat al aventurilor mele, pe care de-abia l-am încheiat în momentul în care am ajuns la destinație.

— Săracul de tine!, spuse el compătimitor după ce îmi ascultă nenorocirile. Ce ai de gând să faci acum?

— Să caut un adăpost, îi răspunsei eu. Să încerc să rezolv problema referitoare la obținerea, dacă este posibil, a unor camere confortabile la un preț rezonabil.

— Asta-i ciudat, remarcă însoțitorul meu, eşti al doilea care şi-a exprimat astăzi această dorință în fața mea.

— Şi care a fost primul?, l-am întrebat.

— Un tip care lucrează în laboratorul de chimie din spital. Se plângea de dimineață că nu poate găsi pe cineva care să facă juma-juma un apartament frumos pe care l-a găsit şi care costă prea mult pentru punga lui.

— Dumnezeule!, am strigat eu, dacă vrea cu adevărat pe cineva ca să împartă apartamentul şi cheltuielile, eu sunt, cu siguranță, acela. Aş prefera să am un partener decât să fiu singur.

Tânărul Stamford se uita destul de straniu la mine peste paharul său cu vin.

— Nu-l cunoşti încă pe Sherlock Holmes, spuse el, poate nu ai mai dori atunci să-ți fie coleg de cameră.

— De ce, ce probleme sunt cu el?

— O, nu am spus că există vreo problemă legată de persoana lui. Are idei cam ciudate – e un entuziast pasionat de câteva domenii ale ştiinței. După câte ştiu eu, este un tip destul de decent.

— Presupun că este student la Medicină, am spus eu.

— Nu, nu am nici cea mai vagă idee despre ce vrea să facă. Cred că are cunoştinţe avansate de anatomie şi că este un chimist de primă clasă; dar, după câte ştiu eu, nu a urmat niciodată cursuri de medicină în mod sistematic. Studiile sale sunt foarte excentrice şi neorganizate, dar a acumulat multe cunoştinţe deosebite, care i-ar uimi pe profesorii săi.

— Nu l-ai întrebat niciodată ce carieră îşi doreşte?

— Nu, nu este un om uşor de descusut, cu toate că poate fi destul de comunicativ atunci când are chef.

— Mi-ar plăcea să-l întâlnesc, am spus. Dacă trebuie să fiu colocatar cu cineva, aş prefera un om studios şi liniştit. Nu sunt încă destul de puternic şi nu rezist la prea mult zgomot sau emoţii. Am avut destul din amândouă în Afganistan şi îmi ajunge pentru restul vieţii. Cum îl pot întâlni pe acest prieten al tău?

— Cu siguranţă, este în laborator, îmi răspunse însoţitorul meu. Ori evită locul săptămâni întregi, ori lucrează de dimineaţa până seara. Dacă doreşti, trecem pe acolo după prânz.

— Sigur, am răspuns eu, iar conversaţia se îndreptă spre alte subiecte.

În timp ce ne croiam drum către spital, după ce am părăsit „Holborn", Stamford îmi mai oferi câteva amănunte despre gentlemanul pe care mi-l propusese drept colocatar.

— Nu trebuie să dai vina pe mine dacă nu vă înţelegeţi, spuse el, nu ştiu mai multe despre el decât am putut afla întâlnindu-l întâmplător în laborator. Tu ai propus aranjamentul acesta, aşa că nu trebuie să mă faci pe mine răspunzător.

— Dacă nu ne vom înţelege, va fi uşor să ne despărţim, am răspuns eu. Mi se pare, Stamford, am adăugat privindu-l intens pe însoţitorul meu, că ai un oarecare motiv pentru a te spăla pe mâini în ceea ce priveşte subiectul acesta. Caracterul acestui individ este atât de formidabil sau care este problema? Nu o bălmăji!

— Nu este uşor să exprimi ceea ce nu se poate exprima, răspunse el râzând. Holmes este puţin prea ştiinţific pentru gustul meu, se apropie de un caracter cinic. Mi-l pot imagina dându-i unui prieten puţin din cel mai recent alcaloid vegetal,

nu din rea-voinţă, înţelegi, ci doar din dorinţa de a studia, pentru a-şi face o idee corectă asupra efectelor. Pentru a fi corect faţă de el, cred că l-ar lua chiar el însuşi cu aceeaşi uşurinţă. Pare a avea o pasiune pentru cunoştinţele clare şi exacte.

— Foarte just.

— Da, dar poate să se ajungă la extreme. Când este vorba să bată subiecţii în camerele de disecţie cu un baston, faptele iau, cu siguranţă, o formă destul de bizară.

— Să bată cadavrele!

— Da, pentru a vedea cât de intens pot fi produse vânătăi după deces. L-am văzut cu ochii mei făcând asta.

— Totuşi, afirmi că nu este student la Medicină?

— Nu. Dumnezeu ştie care sunt subiectele studiului său. Dar iată că am ajuns, iar tu trebuie să-ţi formezi propriile impresii despre el.

În timp ce vorbea, am cotit pe o alee îngustă şi am trecut de o uşă mică laterală care se deschise către o aripă a marelui spital. Pentru mine era un teren cunoscut şi nu aveam nevoie să fiu călăuzit pe măsură ce înaintam pe scara întunecată, din piatră, şi ne urmam drumul de-a lungul coridorului lung cu pereţii spoiţi cu var şi uşi închise la culoare. Aproape de capătul coridorului se ramifica o trecere sub formă de arcadă joasă care ducea spre laboratorul de chimie.

Era o cameră înaltă, umplută cu multe sticle aruncate peste tot. Mese largi, joase, erau răspândite de jur împrejur, pe ele aflându-se şi dându-le un aspect zbârlit tot felul de retorte, tuburi pentru efectuarea testelor şi lămpi mici Bunsen, care emiteau flăcări albastre pâlpâitoare. Un singur student se afla în cameră, care se apleca peste o masă îndepărtată, absorbit de munca sa. La sunetul paşilor noştri, el privi în jur şi sări în picioare cu un strigăt de plăcere.

— L-am găsit! L-am găsit!, strigă el către însoţitorul meu alergând către noi cu un tub pentru teste în mână.

— Am găsit un reactiv care este precipitat de hemoglobină şi de nimic altceva.

Dacă ar fi descoperit o mină de aur, nu ar fi strălucit pe faţa lui o mai mare încântare.

— Doctorul Watson, domnul Sherlock Holmes, spuse Stamford făcând prezentările.

— Ce mai faceţi?, spuse el cordial prinzându-mi mâna cu o putere pe care cu greu aş fi bănuit c-o are. Aţi fost în Afganistan, după cum observ.

— Cum, Doamne, iartă-mă, de-aţi ştiut asta?, l-am întrebat eu uimit.

— Nu are importanţă, spuse el râzând încet. Acum se pune problema hemoglobinei. Vedeţi, fără îndoială, importanţa acestei descoperiri care îmi aparţine?

— Este interesantă, din punct de vedere chimic, fără îndoială, am răspuns eu, dar din punct de vedere practic...

— Dar bine, domnule, este cea mai practică descoperire medico-legală din ultimii ani. Nu vezi că ne oferă un test infailibil pentru petele de sânge? Vino aici, acum! Mă prinse de mâneca hainei, în nerăbdarea sa, şi mă trase către masa la care lucrase el. Să facem rost de sânge proaspăt, spuse el înţepându-se cu un ac gros în deget şi extrăgând cu o pipetă picătura de sânge rezultată. Acum, adaug această cantitate mică de sânge la un litru de apă. Observi că amestecul rezultat are aspectul de apă pură. Proporţia de sânge nu poate fi mai mare de unu la un milion. Nu mă îndoiesc, cu toate acestea, că vom putea obţine reacţia caracteristică. Pe măsură ce vorbea, aruncă în vas câteva cristale albe, iar apoi adăugă câteva picături dintr-un fluid transparent. Într-o secundă, conţinutul a căpătat o culoare roşu-închis şi un praf maroniu s-a precipitat în partea de jos a vasului din sticlă.

— Ha, ha!, strigă el bătând din palme şi arătând la fel de încântat ca un copil care are o jucărie nouă. Ce crezi despre asta?

— Pare a fi un test foarte delicat, am remarcat eu.

— Frumos, frumos! Vechiul test Guaiacum[1] era foarte greoi şi nesigur. La fel este examinarea la microscop a corpusculilor din sânge. Ea este fără valoare dacă petele sunt mai vechi de câteva ore. Acum, acest test pare să acţioneze la fel dacă

[1] Arbust de origine americană, care dă lemnul denumit guayaco; autorul se referă probabil la o substanţă extrasă din acest arbust.

sângele este vechi sau proaspăt. Dacă acest test ar fi fost inventat mai de mult, ar exista sute, mii de oameni care ar călca în prezent liberi pe pământ şi care ar fi ispăşit pentru crimele lor.

— Cu adevărat!, am murmurat eu.

— Cazurile de crimă depind în mod constant de acest punct. Un om este suspectat de o crimă luni de zile după ce ea a fost comisă. Lenjeria sau hainele sale sunt examinate, iar pe ele sunt descoperite pete maronii. Sunt pete de sânge sau de noroi, sau de rugină, sau de sucuri de fructe, sau ce sunt ele? Aceasta este întrebarea care a pus în încurcătură mulţi experţi, şi de ce? Deoarece nu a existat niciun test sigur. Acum avem testul lui Sherlock Holmes şi nu va mai exista nicio dificultate.

Ochii săi străluceau minunat în timp ce vorbea şi el îşi puse mâna pe inimă şi se înclină, ca şi cum s-ar fi aflat în faţa unei mulţimi care aplaudă opera creată de imaginaţia sa.

— Trebuie să fii fericit, am remarcat eu surprins de entuziasmul său.

— A existat, anul trecut, cazul lui Von Bischoff, din Frankfurt. Ar fi fost, cu siguranţă, spânzurat dacă ar fi existat acest test. Apoi au fost cazurile Mason, din Bradford, şi renumitul Müller, şi Lefevre, din Montpellier, şi Samson, din New Orleans. Aş putea numi vreo douăzeci de cazuri pentru care ar fi fost decisiv.

— Pari a fi o evidenţă ambulantă a crimelor, spuse Stamford râzând. Poţi să începi o lucrare pe această temă. Numeşte-o „Ştiri poliţieneşti din trecut".

— Poate fi făcută, de asemenea, o lectură foarte interesantă, remarcă Sherlock Holmes lipind o bucată mică de plasture peste înţepătura din degetul său. Trebuie să fiu atent, continuă el întorcându-se spre mine cu un zâmbet, pentru că umblu foarte mult cu otrăvuri. Îşi întindea mâna pe măsură ce vorbea şi am observat că era acoperită peste tot cu bucăţi asemănătoare de plasture şi decolorată de acizi.

— Am venit aici cu treabă, spuse Stamford aşezându-se pe un scaun înalt, prietenul meu aici de faţă doreşte să închirieze o locuinţă şi, pentru că te-ai plâns că nu ai destui bani de chirie

şi nu ai putut găsi pe nimeni ca să o împarți, m-am gândit că aş face bine să vă fac cunoştință.

Sherlock Holmes păru încântat de ideea de a împărți apartamentul cu mine.

— Am pus ochii pe un apartament de pe Baker Street, spuse el, care ni s-ar potrivi perfect. Nu te deranjează mirosul înțepător de tutun, sper?

— Şi eu fumez, am răspuns.

— Este destul de bine. Eu, în general, am substanțe chimice în jurul meu şi, din când în când, fac experiențe. Te-ar deranja asta?

— Deloc.

— Să văd care sunt celelalte defecte ale mele. Intru în stare de melancolie uneori şi nu deschid gura zile în şir. Nu trebuie să crezi că sunt morocănos când fac asta. Să mă laşi doar în pace şi îmi revin curând. Cu ce te confesezi tu acum? Este bine ca doi indivizi să cunoască ce este mai rău despre unul şi despre altul înainte să înceapă să trăiască la un loc.

Am râs la auzul acestui interogatoriu.

— Am un cățel buldog, am spus, şi nu suport zgomotul strident deoarece am nervii zdruncinați; mă scol la tot felul de ore ciudate şi sunt extrem de leneş. Mai am alte vicii când starea de sănătate mi-o permite, dar nu sunt cele principale în prezent.

— Incluzi cântatul la vioară în categoria ta de zgomote stridente?, întrebă el nerăbdător.

— Depinde de instrumentist, am răspuns eu. Un cântec bine executat la vioară este o delicatesă pentru zei, unul rău executat...

— O, e-n ordine, strigă el cu un râs vesel. Cred că putem considera treaba aranjată dacă îți place apartamentul.

— Când îl vom vedea?

— Caută-mă aici mâine, la prânz, şi vom merge împreună pentru a aranja totul, răspunse el.

— În ordine, te caut exact la prânz, am spus eu scuturându-i mâna.

L-am lăsat lucrând printre substanțele lui chimice şi am mers împreună cu Stamford pe jos, către hotelul meu.

— Că veni vorba, am întrebat brusc, oprindu-mă şi întorcându-mă către Stamford, cum, Doamne, iartă-mă, a ştiut că am venit din Afganistan?

Însoţitorul meu îmi adresă un zâmbet enigmatic.

— Tocmai asta este mica sa calitate specială, spuse el. Mulţi au vrut să ştie cum procedează pentru a afla anumite lucruri.

— O, este un mister?, am strigat eu frecându-mi mâinile. Asta este cu adevărat incitant. Îţi sunt foarte recunoscător pentru că ne-ai făcut cunoştinţă. Cel mai bun studiu privind omenirea se face pe om, să ştii.

— Atunci, trebuie să-l studiezi pe el, zise Stamford în timp ce ne despărţeam. Vei constata totuşi că este un subiect complicat. Pun pariu că el află mai multe despre tine decât afli tu despre el. La revedere.

— La revedere, i-am răspuns eu şi m-am îndreptat spre hotelul meu, preocupat de noua mea cunoştinţă.

2

Ştiința deducției

Ne-am întâlnit în ziua următoare, aşa cum aranjase el, şi am văzut apartamentul de la nr. 221 B din Baker Street, despre care îmi vorbise la întâlnirea noastră. Apartamentul consta din două dormitoare confortabile şi o cameră de zi mare, aerisită, mobilată vesel şi luminată de două ferestre mari. Aşa de plăcute erau din toate privințele camerele şi aşa de convenabile erau condițiile de închiriere, având în vedere că plata se împărțea la doi, încât târgul a fost încheiat pe loc, iar noi am intrat în posesia apartamentului. Chiar în seara aceea mi-am adus lucrurile de la hotel şi, în dimineața următoare, Sherlock Holmes şi-a adus şi el câteva cutii şi portmantouri. O zi sau două am fost foarte ocupați cu despachetarea şi aranjarea lucrurilor noastre în cel mai avantajos mod posibil. Acestea fiind făcute, am început treptat să ne liniştim şi să ne obişnuim cu noua noastră condiție.

Holmes nu era, cu siguranță, un om dificil pentru a putea convietui cu el. Era liniştit în felul său, iar obiceiurile sale nu erau excentrice. Rareori se întâmpla să stea treaz după zece seara şi, în mod invariabil, lua micul dejun şi îşi făcea plimbarea de dimineață înainte ca eu să mă scol din pat. Uneori, îşi petrecea ziua în laboratorul de chimie, uneori în camerele de disecție şi, din când în când, făcea plimbări lungi, care păreau

să-l ducă spre cele mai îndepărtate părţi ale oraşului. Nimic nu părea să-i epuizeze energia când intra în faza de lucru, dar, din când în când, punea stăpânire pe el ceva şi, zile întregi, zăcea pe sofaua din camera de zi abia pronunţând un cuvânt sau mişcând un muşchi. În astfel de ocazii, am observat o expresie aşa de visătoare, de privit în gol în ochii săi, încât aş fi putut să-l suspectez de a fi dependent de vreun narcotic dacă echilibrul şi curăţenia întregii sale vieţi nu ar fi interzis această noţiune.

Pe măsură ce săptămânile treceau, interesul meu faţă de el şi curiozitatea ce mi-o stârneau ţelurile sale în viaţă s-au adâncit şi au crescut treptat. Însăşi persoana şi aspectul său erau astfel făcute încât să atragă izbitor atenţia celui mai obişnuit observator. Ca înălţime, depăşea un metru şi optzeci de centimetri şi era aşa de slab, încât părea a fi mult mai înalt. Privirea îi era ageră şi pătrunzătoare, cu excepţia acelor perioade de pasivitate de care am vorbit, iar nasul subţire, acvilin, dădea întregii expresii un aer de vigilenţă şi hotărâre. Bărbia, de asemenea, era proeminentă şi avea formă pătrată, care marchează un om hotărât. Mâinile erau, în mod invariabil, pătate cu cerneală şi substanţe chimice, fiind totuşi înzestrate cu un simţ tactil extraordinar, după cum am avut frecvent ocazia să-l observ când mânuia instrumentele fragile.

Cititorul mă poate eticheta ca pe un neliniştit incurabil când mă confesez cât de mult mi-a stimulat curiozitatea acest om şi cât de des am încercat să pătrund prin reticenţa pe care mi-a arătat-o referitor la tot ceea ce avea legătură cu el însuşi. Înainte de a se emite o sentinţă, se poate reaminti totuşi cât de lipsită de sens a fost viaţa mea şi cât de puţin am cunoscut ceva care să-mi atragă atenţia. Sănătatea mi-a interzis să mă aventurez în aer liber, cu excepţia situaţiilor când vremea a fost excepţional de frumoasă şi nu am avut prieteni care să mă viziteze şi să spargă monotonia existenţei zilnice. În aceste condiţii, am întâmpinat cu mult entuziasm micul mister care îl înconjura pe tovarăşul meu şi am petrecut mult timp încercând să-l dezleg.

Nu studia Medicina. El însuşi, ca răspuns la o întrebare, confirmase părerea lui Stamford privind acel lucru. Nici nu

părea să fi participat la vreun curs care să-l fi calificat pentru obținerea unui titlu științific sau orice alt fel de portiță care să-i fi creat acces către lumea oamenilor de știință. Totuși, interesul său pentru anumite studii era remarcabil și, între anumite limite excentrice, cunoștințele sale erau așa de vaste și minuțioase, încât observațiile sale m-au uimit cu desăvârșire. În mod sigur, nimeni nu ar munci așa din greu sau nu ar ajunge la informații așa de precise dacă nu ar avea un anumit țel. Cei care studiază inconsecvent sunt rareori remarcabili în ceea ce privește exactitatea studiului lor. Nimeni nu își încarcă mintea cu probleme mărunte dacă nu are un motiv foarte bun pentru a face asta.

Ignoranța și cunoștințele sale îl făceau un personaj controversat. Din literatură contemporană, filosofie și teme politice părea a nu cunoaște aproape nimic. Când l-am citat pe Thomas Carlyle, el a întrebat în cel mai naiv mod cine ar putea fi și ce făcuse. Uimirea mea a atins punctul culminant totuși când am descoperit din întâmplare că nu cunoaște teoria lui Copernic și alcătuirea sistemului solar. Faptul că o ființă umană civilizată care trăiește în secolul XIX nu știe că pământul se rotește în jurul soarelui mi s-a părut așa de ieșit din comun, încât cu greu am putut să-l accept.

— Pari a fi uimit, spuse el zâmbind la expresia mea de surprindere. Acum, că știu, voi face tot posibilul să uit.

— Să uiți!

— Vezi tu, explică el, eu consider că în creierul unui om, de la origini, există un mic spațiu gol, ca de mansardă, iar tu trebuie să ți-l umpli cu lucrurile pe care le alegi. Un prost aduce în el tot felul de lucruri inutile peste care dă, astfel încât cunoștințele de care ar putea avea nevoie nu mai au loc în acest mic spațiu sau, în cel mai bun caz, sunt amestecate cu o mulțime de alte lucruri, așa încât este greu ca el să poată să ajungă la ele. Priceputul este cu adevărat foarte atent în ceea ce privește ideile aduse în mansarda din creier. El nu va opri decât uneltele care îl pot ajuta să-și facă treaba, și toate așezate într-o ordine perfectă. Este o greșeală să crezi că acest mic spațiu are pereți elastici și se poate dilata până la orice mărime. Ține cont că vine o vreme când, pentru orice

suplimentare a cunoştinţelor, uiți ceva ce ai ştiut înainte. Este de cea mai mare importanță, prin urmare, a nu reține fapte inutile din cauza cărora să nu mai aibă loc cele utile.

— Dar sistemul solar!, am protestat eu.

— Ce naiba înseamnă el pentru mine?, m-a întrerupt el nerăbdător. Spui că ne rotim în jurul soarelui. Dacă ne-am roti în jurul lunii, nu ar însemna nici cea mai mică diferență pentru mine sau pentru munca mea.

Eram pe punctul de a-l întreba ce ar însemna acea muncă, dar ceva din aerul său mi-a arătat că întrebarea nu ar fi binevenită. Am reflectat asupra scurtei noastre conversații totuşi şi m-am străduit să-mi extrag deducțiile. El a afirmat că nu ar acumula niciun fel de cunoştințe care nu ar fi importante pentru scopul său. Prin urmare, toate cunoştințele pe care le deținea erau utile pentru el. Am enumerat în minte toate punctele diverse asupra cărora îmi arătase că este excepțional de bine informat. Chiar am luat un creion şi le-am notat. Nu m-am putut abține să nu zâmbesc atunci când am recitit ceea ce notasem. Conținea următoarele:

SHERLOCK HOLMES – Limite: 1. Cunoştințe de literatură – lipsă. 2. Filosofie – lipsă. 3. Astronomie – lipsă. 4. Politică – slab. 5. Botanică – variabile. Avansat în ceea ce priveşte beladona, opiumul şi otrăvurile în general. Nu cunoaşte nimic despre grădinărit în sine. 6. Geologie – cunoştințe practice, dar minime. Spune la prima vedere care este diferența dintre diverse tipuri de sol. După mai multe plimbări mi-a arătat pete pe pantalonii săi şi mi-a spus, după culoare şi consistență, din care parte a Londrei le-a căpătat. 7. Chimie – profunde. 8. Anatomie – corecte, dar nesistematizate. 9. Literatura de senzație – imense. Pare a şti fiecare amănunt din fiecare roman de groază. 10. Cântă bine la vioară. 11. Este un expert în mânuirea bastonului, în practicarea boxului şi un excelent spadasin. 12. Are bune cunoştințe practice de legislație britanică.

Când am ajuns cu lista până aici, am aruncat-o în foc din cauza disperării. „Dacă aş putea măcar să descopăr spre ce ținteşte tipul prin îmbinarea tuturor acestor capacități şi prin

descoperirea unei vocaţii care are nevoie de toate", mi-am spus. Dar pot, de asemenea, să renunţ la tentativă imediat.

Văd că m-am referit mai sus la posibilităţile sale privind cântatul la vioară. Acestea erau cu adevărat remarcabile, dar la fel de excentrice ca toate celelalte talente ale sale. Că putea interpreta bucăţi muzicale, unele dificile chiar, ştiam bine, deoarece, la solicitarea mea, mi-a interpretat o parte dintr-un lied al lui Mendelsohn şi alte piese favorite. Lăsat în voia sa, totuşi, rareori interpreta muzica sau încerca o abordare a oricărei arii cunoscute. Lăsându-se pe spate în fotoliul său, uneori, seara, închidea ochii şi ciupea la întâmplare corzile viorii, care era aşezată neglijent pe genunchii săi. Uneori, corzile erau sonore şi melancolice. Din când în când, ele erau fantastice şi vesele. În mod clar, reflectau gândurile care îl stăpâneau, dar, dacă muzica ajută aceste gânduri sau dacă era doar rezultatul unei toane sau fantezii, era mai mult decât puteam eu să decid. M-aş fi putut revolta contra acestor solouri exasperante dacă nu le-ar fi terminat de obicei prin interpretarea în succesiune rapidă a unei întregi serii din ariile mele favorite, ca o uşoară compensaţie pentru încercarea la care era supusă răbdarea mea.

În prima săptămână, cu aproximaţie, nu am avut vizitatori şi am început să mă gândesc că tovarăşul meu era un om la fel de lipsit de prieteni ca şi mine. Curând am aflat că avea multe cunoştinţe care aparţineau celor mai diverse clase sociale. Printre ele se afla un tip mic, palid, cu faţă de şobolan, ochii negri, care mi-a fost prezentat drept domnul Lestrade şi care a venit de trei sau de patru ori într-o singură săptămână. Într-o dimineaţă, a venit o fată tânără, îmbrăcată modern, şi a stat o jumătate de oră sau mai mult. In aceeaşi după-amiază, a venit un vizitator cu părul cărunt, ofilit, cu aspectul unui telal evreu, care mi s-a părut că era foarte agitat, fiind urmat îndeaproape de o femeie în vârstă, îmbrăcată neglijent. Cu o altă ocazie, un domn în vârstă, cu părul alb, a avut o întrevedere cu colocatarul meu, iar altă dată, un conductor de tren în uniforma sa de catifea. Când oricare dintre aceşti indivizi de nedescris îşi făcea apariţia, Sherlock Holmes obişnuia să-mi ceară permisiunea de a folosi camera de zi, iar

eu mă retrăgeam în dormitorul meu. Se scuza mereu pentru faptul că îmi crea acest deranj.

— Trebuie să folosesc această cameră ca birou, spunea el, iar acești oameni sunt clienții mei.

Din nou am avut ocazia de a-i pune o întrebare delicată și din nou bunul meu simț m-a împiedicat să forțez pe un alt om să mi se confeseze. Îmi imaginam la acea vreme că el avea vreun motiv puternic de a nu-mi face nicio destăinuire, dar, curând, a clarificat problema prin abordarea subiectului din proprie inițiativă.

Pe 4 martie, îmi amintesc datorită unui bun motiv, că m-am sculat ceva mai devreme decât de obicei și am constatat că Sherlock Holmes nu își terminase încă micul dejun. Proprietăreasa se obișnuise așa de mult cu năravul de a mă trezi târziu, încât micul dejun nu fusese pregătit, iar cafeaua nu fusese făcută.

Cu neastâmpărul nesocotit al rasei umane, am sunat și am anunțat scurt că aștept. Apoi am luat o revistă de pe masă și am încercat să-mi pierd vremea cu ea, în timp ce tovarășul meu își mesteca agale pâinea prăjită. Unul dintre articole avea un semn făcut cu creionul la titlu și, desigur, mi-am trecut ochii peste el.

Titlul său oarecum ambițios era „Cartea vieții" și încerca să arate cât de mult ar putea descoperi un om cu spirit de observație printr-o examinare corectă și sistematică tot ceea ce ar putea să apară în calea sa.

Mi-a dat izbitoarea impresie de a fi un amestec remarcabil de șiretenie și absurditate. Raționamentul era strâns și intens, dar deducțiile îmi păreau a merge prea departe și a fi exagerate. Scriitorul pretindea că, pe baza unei expresii de moment, a tresăririi unui mușchi sau a unei priviri, poate să pătrundă în adâncimea celor mai ascunse gânduri ale cuiva. A te înșela, conform lui, era imposibil în cazul cuiva obișnuit cu metode de observare și analiză. Concluziile sale erau la fel de infailibile ca tot atâtea teoreme ale lui Euclid. Așa de uimitoare ar părea rezultatele sale neinițiaților, încât, până când ei ar descoperi procesele prin care el a ajuns la ele, ar putea foarte bine să-l considere vrăjitor.

Dintr-o picătură de apă, spunea autorul, *un logician ar putea deduce posibilitatea unui Atlantic sau a unei Niagara fără să fi văzut sau să fi auzit de niciuna dintre ele. Aşa că întreaga viață este un lanț mare, a cărui natură este cunoscută de fiecare dată când ni se arată o verigă a sa. Ca toate celelalte domenii, ştiința deducției şi analizei este una care se poate dobândi printr-un studiu îndelungat şi plin de răbdare, nefiind de-ajuns întreaga viață pentru a permite oricărui muritor să ajungă la cea mai înaltă posibil perfecțiune a sa. Înainte de a ne îndrepta atenția către acele aspecte morale şi mentale ale problemei, care prezintă cele mai mari dificultăți, analistul începe prin a stăpâni mai multe probleme elementare. Să învețe, când se întâlneşte cu un alt muritor, dintr-o singură privire, să distingă povestea acelui om, domeniul său de activitate sau profesiunea căreia îi aparține. Oricât de pueril ar părea un astfel de exercițiu, el ascute facultățile de observație şi poate învăța pe cineva unde să privească şi ce să caute. După unghiile cuiva, mâneca hainei sale, gheata sa, genunchii pantalonilor săi, calozitatea degetului său arătător şi a degetului său mare, expresia sa, manşetele cămăşii, pe baza tuturor acestor lucruri, domeniul de activitate al unui om este clar dezvăluit. Ca toate acestea la un loc să nu-l poată lămuri pe analistul competent, în orice caz, este aproape de neconceput.*

— Ce vorbărie goală!, am strigat eu trântind revista pe masă. N-am mai citit astfel de prostii în viața mea.

— Ce este?, întrebă Sherlock Holmes.

— Articolul ăsta, spusei eu arătându-l cu lingurița pentru ou în timp ce mă pregăteam să-mi încep micul dejun. Văd că tu l-ai citit deoarece l-ai însemnat. Nu neg că este inteligent scris. Totuşi, mă irită. Este, fără îndoială, teoria unui ocupant de fotoliu care emite toate aceste paradoxuri mărunte, clare, în izolarea propriei camere de lucru. Nu este practic. Aş vrea să-l văd înghesuit într-un vagon de clasa a treia de metrou şi solicitat să spună care sunt profesiunile celor care călătoresc cu el. Aş paria o mie la unu contra lui.

— Ţi-ai pierde banii, răspunse calm Sherlock Holmes. În ceea ce priveşte articolul, eu l-am scris.

— Tu!

— Da. Am în vedere atât observarea, cât şi deducţia. Teoriile pe care le-am exprimat aici şi care îţi par ţie atât de himerice sunt cu adevărat practice, aşa de practice, încât de ele depinde pâinea mea de toate zilele.

— Şi cum asta?, am întrebat involuntar.

— Ei bine, am propria meserie. Presupun că sunt singurul din lume. Sunt detectiv consultant, dacă poţi înţelege ce este asta. Aici, în Londra, avem o mulţime de detectivi guvernamentali şi o mulţime din cei particulari. Când aceşti indivizi greşesc, vin la mine, iar eu reuşesc să-i aduc pe urma corectă. Ei îmi fac cunoscute toate dovezile, iar eu pot, în general, cu ajutorul cunoştinţelor mele privind istoricul crimelor, să-i aduc pe calea justă. Există o puternică asemănare, ca în familie, între diversele delicte şi, dacă deţii o mie de detalii în vârful degetelor tale, este ciudat să nu-l poţi lămuri pe al o mie unulea. Lestrade este un bine-cunoscut detectiv. Recent, s-a împotmolit în cazul unei plastografieri şi asta a fost cauza care l-a adus aici.

— Şi toate celelalte persoane?

— Ele sunt în majoritate trimise de agenţii de anchete particulare. Sunt toţi oameni cu probleme în legătură cu ceva şi doresc puţină clarificare... Le ascult povestea, ei îmi ascultă comentariile şi apoi eu îmi pun onorariul în buzunar.

— Dar vrei să spui, am zis eu, că fără a-ţi părăsi camera poţi descurca un nod în care alţii se încurcă deşi ei au avut ocazia, personal, să vadă fiecare detaliu?

— Chiar aşa. Am un fel de intuiţie în acea direcţie. Din când în când apare un caz care este puţin mai complex. Atunci trebuie să mă agit şi să văd lucrurile cu propriii ochi. Vezi tu, deţin multă experienţă de specialitate pe care o aplic problemei şi care ajută lucrurile în mod minunat. Acele reguli ale deducţiei aşternute în articolul care ţi-a trezit ţie disprețul sunt nepreţuite pentru mine în munca practică. Observaţia este a doua mea natură. Ai părut surprins când ţi-am spus, la prima noastră întâlnire, că veniseşi din Afganistan.

— Ți s-a spus, fără îndoială.

— Nici pomeneală. Am „știut" că ai venit din Afganistan. Pe baza unui vechi obicei, trenul gândurilor a trecut așa de repede prin mintea mea, încât am ajuns la această concluzie fără a cunoaște etapele intermediare. Au existat astfel de etape totuși. Trenul gândirii alerga: iată un domn din domeniul medicinei, dar cu un aer de militar. În mod clar, un medic militar atunci. Tocmai a venit de la tropice, deoarece are tenul închis la culoare, iar aceasta nu este nuanța naturală a pielii sale, deoarece încheieturile mâinilor sunt deschise la culoare. A trecut prin greutăți și boală, așa cum arată clar fața sa. A fost rănit la brațul stâng. Îl ține într-un mod rigid și nenatural. Unde ar putea, la tropice, un medic militar englez să treacă prin greutăți mari și să fie rănit la braț? În mod clar în Afganistan. Întregul tren al gândirii nu a durat mai mult de o secundă. Am spus apoi că veneai din Afganistan și tu ai fost uimit.

— Este destul de simplu așa cum explici tu, am spus zâmbind. Îmi aduci aminte de Dupin al lui Edgar Allan Poe. Nu mi-a trecut prin cap că astfel de indivizi chiar există în viața reală.

Sherlock Holmes se ridică și își aprinse pipa.

— Fără îndoială, te gândești că îmi faci un compliment comparându-mă cu Dupin, observă el. După părerea mea, totuși, Dupin este un tip inferior. Șmecheria sa de a da buzna în gândurile prietenilor cu o remarcă de apropo după un sfert de oră de tăcere este cu adevărat foarte ostentativă și superficială. A avut, fără îndoială, un oarecare geniu analitic, dar nu a fost în niciun caz un astfel de fenomen, așa cum a părut Poe a-și imagina.

— Ai citit operele lui Gaboriau[1]?, l-am întrebat. Se potrivește Lecoq cu ideea ta de detectiv?

Sherlock Holmes pufni sardonic.

— Lecoq era un cârpaci mizerabil, spuse el cu o voce mânioasă; el avea doar un singur lucru să-l recomande, și acela era

[1] Emil Gaboriau (1832–1873) – scriitor francez, autor al unor cunoscute romane polițiste („Afacerea Lerouge", „Dosarul nr. 13", „Domnul Lecoq", „Cu ștreangul de gât" etc.).

energia sa. Acea carte m-a îmbolnăvit cu siguranță. Problema era cum să identifici un prizonier necunoscut. Aş fi putut să fac asta în douăzeci şi patru de ore. Lui Lecoq i-au trebuit şase luni sau cam aşa ceva. Poate fi făcută manual pentru detectivi pentru a-i învăța ce trebuie să evite.

M-am simțit destul de indignat să văd cum două personaje pe care le admirasem erau tratate în acel stil. M-am dus la fereastră şi am stat în picioare, uitându-mă afară la strada aglomerată. „Acest tip poate fi foarte inteligent", mi-am spus, „dar este cu siguranță foarte încrezut".

— Nu există crime sau criminali la ora actuală, se lamenta el. Ce folos să ai creier în profesiunea noastră? Ştiu bine că dețin capacitatea de a-mi face numele faimos. Nu trăieşte un alt om, sau nu a trăit vreodată, care să fi adus o asemenea cantitate de studii şi de talent natural în descoperirea crimelor aşa cum am adus eu. Şi care este rezultatul? Nu mai există nicio crimă pe care să n-o descopăr; sunt doar ticăloşii mărunte cu mobil aşa de transparent, încât chiar şi un angajat al Scotland Yardului îl poate descoperi.

Eram încă deranjat de stilul său arogant de conversație. Am considerat că era cel mai bine să schimb subiectul.

— Mă întreb ce caută tipul, am zis arătând către un individ solid, îmbrăcat simplu, care mergea încet pe cealaltă parte a străzii, uitându-se neliniştit la numere. Avea un plic mare albastru în mână şi era, cu siguranță, purtătorul unui mesaj.

— Vrei să spui sergentul în retragere din cadrul marinei, spuse Sherlock Holmes.

„Fir-ar să fie, mă gândii eu, ştie că nu pot să-i verific afirmația."

De-abia mi-a trecut gândul prin minte, când omul la care ne uitam a văzut numărul de pe uşa noastră şi a traverat iute strada. Am auzit un ciocănit puternic, o voce groasă la parter şi paşi grei care urcau scările.

— Pentru domnul Sherlock Holmes, spuse el păşind în cameră şi înmânându-i prietenului meu scrisoarea.

Aveam ocazia de a scoate îngâmfarea din el. S-a gândit prea puțin la asta când a făcut acea presupunere întâmplătoare.

— Pot să întreb, băiete, spusei eu cu cea mai amabilă voce, care este profesia ta?

— Comisionar, domnule, răspunse el aspru. Am scos uniforma pentru a o da la curățat.

— Şi ce ai fost înainte?, l-am întrebat cu o privire uşor maliţioasă îndreptată către tovarăşul meu.

— Sergent, domnule, infanteria uşoară a marinei regale, domnule. Niciun răspuns? În ordine, domnule.

Îşi lovi călcâiele, ridică mâna într-un salut milităresc şi apoi plecă.

3

Misterul din strada Lauriston Gardens

Mărturisesc că eram foarte tulburat de această nouă dovadă a naturii practice a teoriilor prietenului meu. Respectul pentru puterea sa de analiză a crescut enorm. A rămas totuşi o oarecare suspiciune care pândea în mintea mea în ceea ce priveşte posibilitatea ca totul să fi fost un episod aranjat dinainte, destinat a mă zăpăci, deşi întrebarea ce motiv posibil ar fi putut avea pentru a mă duce de nas îmi depăşea înţelegerea. Când l-am privit, terminase de citit biletul, iar ochii săi luaseră expresia goală, lipsită de luciu, care dovedea o minte absentă.

— Cum, Doamne, iartă-mă, ai dedus asta?, l-am întrebat.

— Am dedus ce?, spuse el irascibil.

— Cum ce? Faptul că este sergent în retragere din marină.

— Nu am timp de nimicuri, răspunse el brusc. Apoi zise zâmbind: iartă-mi impolitețea. Mi-ai întrerupt lanțul gândurilor, dar poate că este la fel de bine. Nu ai fost deci în stare să-ți dai seama că acel om a fost sergent în marină?

— Nu, într-adevăr.

— A fost mai uşor să văd asta decât să explic modul în care am aflat. Dacă tu ai fi rugat să spui de ce doi şi cu doi fac patru, ți-ar fi greu s-o faci şi totuşi eşti foarte sigur de

faptul în sine. Chiar de când era peste drum, am putut să văd o ancoră mare albastră tatuată pe mâna tipului. Asta „mirosea“ a mare. Avea ținută de militar şi favoriți regulamentari. Se vedea că avem de-a face cu un cadru al marinei. A fost un bărbat cu un oarecare grad de considerație față de sine însuşi şi cu un anumit aer de a comanda. Trebuie să fi observat modul în care îşi ținea capul şi îşi legăna bastonul. Un bărbat ferm, respectabil, de vârstă medie, de asemenea, după cum se putea citi pe fața sa, toate constituind faptele care m-au condus la a crede că fusese sergent.

— Minunat!, izbucnii eu.

— Banal, spuse Holmes nepăsător, deşi am crezut, din cauza expresiei sale, că era mulțumit de surpriza şi admirația mea evidente. Tocmai am spus că nu există delincvenți. Se pare că eu greşesc. Priveşte aici! Îmi aruncă nota pe care o adusese omul.

— Dumnezeule, am strigat eu în timp ce îmi aruncam ochii peste ea, e groaznic!

— Pare a fi ceva neobişnuit, remarcă el calm. Te deranjează să mi-o citeşti cu voce tare?

Aceasta este scrisoarea pe care i-am citit-o:

Dragul meu domn Sherlock Holmes, s-a întâmplat ceva grav în timpul nopții la numărul 3, Lauriston Gardens, dincolo de Brixton Road. Omul nostru de pază a văzut o lumină acolo, aproape la 2 dimineața şi, deoarece casa era nelocuită, a bănuit că nu era ceva în ordine. A găsit uşa deschisă şi, în camera din față, care nu este mobilată, a descoperit cadavrul unui domn bine îmbrăcat, care avea cărți de vizită în buzunar pe numele Enoch J. Drebber, Cleveland, Ohio, U.S.A. Nu existau urme de jaf şi nici vreo dovadă în ceea ce priveşte modul în care omul şi-a găsit moartea. Există urme de sânge în cameră, dar nicio rană pe corpul său. Nu reuşim cu adevărat să ne dăm seama cum a ajuns în casa nelocuită, întreaga situație este un mister. Dacă poți trece pe la casa aceea, oricând înainte de ora 12, mă vei găsi acolo. Am lăsat totul neatins până când primesc veşti de la dumneata.

Dacă nu poți veni, îți voi da detalii mai multe şi voi aprecia ca pe o mare amabilitate din partea dumitale favoarea de a-mi face cunoscută părerea.

Cu stimă, Tobias Gregson

— Gregson este cel mai inteligent dintre cei de la Scotland Yard, remarcă prietenul meu, el şi Lestrade sunt cei mai deştepți dintre toți de acolo. Sunt amândoi rapizi şi energici, dar convenționali, în mod şocant chiar. Ei „şi-au înfipt cuțitele" unul în altul, de asemenea. Sunt la fel de geloşi ca două frumuseți de profesie. Cazul acesta va fi oarecum amuzant dacă vor fi puşi amândoi pe aceleaşi urme.

Eram uimit de modul calm în care îmi dădea toate explicațiile.

— Cu siguranță, nu este niciun moment de pierdut, am strigat eu, să mă duc să-ți comand o trăsură?

— Nu sunt sigur că mă voi duce. Sunt cel mai leneş diavol incurabil care a mers vreodată în pantofi de piele, adică atunci când nu intru în criză, pentru că uneori pot fi destul de rapid.

— Cum, dar este tocmai o şansă aşa cum ți-ai dorit cu ardoare!

— Dragul meu prieten, nu are nicio importanță pentru mine. Presupunând că dezleg întreaga problemă, poți fi sigur că „Gregson, Lestrade & Co." vor băga în buzunar tot creditul. Asta primeşti de pe urma faptului de a fi un personaj din afară.

— Dar el te roagă să-l ajuți.

— Da. El ştie că îi sunt superior şi recunoaşte asta față de mine, dar şi-ar tăia limba înainte de a spune asta față de orice altă persoană. Cu toate acestea, putem totuşi să ne ducem să aruncăm o privire. Voi acționa pe cont propriu. Măcar pot să râd de ei dacă nu pot obține altceva. Vino!

Îşi pusese la repezeală pardesiul şi se agita într-un mod care îmi arăta că o puternică energie înlocuise apatia.

— Ia-ți pălăria, spuse el.

— Vrei să vin?

— Da, dacă nu ai nimic altceva mai bun de făcut.

Un minut mai târziu, eram amândoi într-o birjă, îndreptându-ne vijelios către Brixton Road.

Era o dimineaţă ceţoasă, înnorată şi un văl întunecat atârna peste vârfurile caselor, semănând cu răsfrângerea străzilor noroioase de dedesubt. Tovarăşul meu era în cea mai bună dispoziţie şi flecărea încontinuu despre viorile Cremona şi despre diferenţa dintre un Stradivarius şi un Amati. Cât despre mine, eram tăcut, deoarece vremea mohorâtă şi preocuparea tristă în care ne implicaserăm mă deprimaseră.

— Nu pari a da multă atenţie problemei actuale, am spus eu, în sfârşit, întrerupând discursul lui Holmes pe teme muzicale.

—Nu am date încă, îmi răspunse el. Este o greşeală capitală să teoretizezi înainte de a avea toate dovezile. Influenţează judecata.

— Vei avea datele curând, i-am răspuns eu arătând cu degetul, aceasta este Brixton Road şi aceea este casa, dacă nu mă înşel foarte mult.

— Aşa este. Opreşte, birjar, opreşte!

Eram încă la o sută de yarzi[1] depărtare de ea sau cam aşa ceva, dar el insista să ne convingem şi ne-am terminat călătoria pe jos.

Lauriston Gardens nr. 3 avea un aer de rău-augur şi ameninţător. Era una dintre cele patru case amplasate mai în spate faţă de stradă, două fiind locuite şi două nu. Cele din urmă aveau trei rânduri de ferestre cu un aer melancolic, goale, care păreau fioroase şi găunoase, cu excepţia faptului că ici-colo apăruse câte un anunţ cu „De închiriat“, ca o cataractă pe geamurile urduroase. O mică grădină cu plante bolnave, răspândite ca o erupţie din loc în loc, separa fiecare dintre aceste case de stradă şi era traversată de o alee îngustă, de culoare gălbuie, care consta aparent dintr-un amestec de lut şi pietriş. Întregul loc era noroios din cauza ploii care căzuse în timpul nopţii. Grădina era mărginită de un zid din cărămidă nu prea înalt, care era acoperit la vârf de un rând de şipci, iar de acest zid se rezema un poliţist solid, înconjurat de un

[1] Yard – unitate de măsură engleză pentru lungime, egală cu 0,9143 m.

grup mic de haimanale, care îşi întindeau gâturile şi îşi mijeau ochii în speranța deşartă de a surprinde ceva din ceea ce se petrecea înăuntru.

Îmi imaginasem că Sherlock Holmes s-ar fi grăbit imediat să intre în casă şi s-ar fi afundat într-un studiu al misterului. Nimic nu a părut a fi mai diferit de această presupunere. Cu un aer nonşalant, care, în situația dată, mi se părea a friza afectarea, hoinărea pe pavaj în sus şi-n jos şi se uita nepăsător spre pământ, spre cer, la casele de alături şi la rândul de şipci. După ce şi-a sfârşit cercetarea minuțioasă, a pornit încet în josul aleii sau mai degrabă de-a lungul smocurilor de iarbă care flancau aleea, păstrându-şi ochii ațintiți în pământ. Se opri de două ori şi o dată l-am văzut zâmbind şi l-am auzit scoțând o exclamație de satisfacție. Erau multe urme de paşi în solul umed, argilos, dar, deoarece poliția trecuse înainte şi înapoi peste ele, nu puteam să înțeleg cum prietenul meu ar putea să descopere ceva din ele. Totuşi, avusesem dovezi atât de extraordinare în ceea ce priveşte rapiditatea facultăților sale perceptive, încât nu aveam nicio îndoială că putea vedea mult din ceea ce pentru mine era ascuns.

La uşa casei am fost primiți de un bărbat înalt, cu fața albă, păr blond, cu un caiet în mână, care se grăbi în întâmpinarea noastră şi îi strânse mâna cu entuziasm tovarăşului meu.

— Este, într-adevăr, amabil din partea dumneavoastră să veniți, spuse el, am lăsat totul neatins.

— Cu astă excepție!, răspunse prietenul meu arătând aleea. Dacă o cireadă de bizoni ar fi trecut pe acolo, nu ar fi făcut o harababură mai mare. Fără îndoială totuşi, ai tras propriile concluzii, Gregson, înainte să permiți asta.

— Am avut atâtea de făcut în casă, spuse detectivul evaziv. Colegul meu, domnul Lestrade, este aici. M-am bazat pe el să aibă această grijă.

Holmes se uită la mine şi îşi ridică sprâncenele sardonic.

— Cu doi astfel de oameni, ca dumneata şi Lestrade, pe pământ, nu va mai rămâne mult pentru un al treilea ca să descopere ceva, spuse el.

Gregson îşi freca mâinile mulțumit de sine.

— Cred că noi am făcut tot ceea ce se putea face, răspunse el, totuşi este un caz straniu şi-ți cunosc gustul pentru astfel de lucruri.

— Nu ai venit aici cu o birjă?, întrebă Sherlock Holmes.

— Nu, domnule.

— Nici Lestrade?

— Nu, domnule.

— Atunci, să mergem să studiem camera. Cu această remarcă fără legătură logică, el păşi în interiorul casei, urmat de Gregson, ale cărui trăsături exprimau mirarea.

Un coridor scurt, cu duşumeaua goală şi prăfuit, ducea la bucătărie şi oficii. Două uşi se deschideau în afară spre stânga şi spre dreapta. Una dintre acestea fusese cu siguranță închisă mai multe săptămâni. Cealaltă aparținea sufrageriei din apartamentul în care avusese loc misterioasa întâmplare. Holmes păşi înăuntru şi eu l-am urmat cu sentimentul acela de supunere în inimă pe care îl inspiră prezența morții.

Era o cameră mare, pătrată, părând şi mai mare datorită totalei absențe a mobilei. Un tapet vulgar, țipător, împodobea pereții, dar era pătat pe alocuri cu mucegai şi, ici şi colo, benzi mari se desprinseseră şi atârnau, expunând tencuiala galbenă de dedesubt. Vizavi de uşă se afla un şemineu arătos, partea de sus fiind făcută din imitație de marmură albă. Pe un colț al acestuia era lipit un rest de lumânare din ceară roşie. Fereastra singuratică era atât de murdară, încât lumina era tulbure şi nesigură, dând o nuanță întunecată de cenuşiu oricărui lucru, aceasta fiind intensificată de un strat gros de praf care acoperea întregul apartament.

Am observat toate aceste detalii ulterior. Pe moment, atenția mi s-a concentrat pe o siluetă nemişcată, cu aspect sinistru, care zăcea întinsă pe duşumea, cu ochi nepăsători, orbi, care priveau fix la tavanul decolorat. Era privirea unui om în vârstă de aproximativ 40 de ani, de statură medie, cu umeri largi, părul negru, ondulat, aspru şi o barbă scurtă, țepoasă. Era îmbrăcat într-o redingotă din stofă grea şi vestă, având pantaloni de culoare deschisă şi guler şi manşete imaculate. Pălăria, periată şi aranjată, era pusă pe podea alături de el. Mâinile îi erau încleştate, iar brațele erau larg deschise, în

timp ce membrele inferioare erau încrucişate, ca şi cum lupta cu moartea ar fi fost dureroasă. Pe faţa sa rigidă era o expresie de groază şi, după cum mi s-a părut, de ură, aşa cum nu mai văzusem pe alte feţe omeneşti. Schimonoseala răutăcioasă şi îngrozitoare combinată cu fruntea joasă, nasul turtit şi fălcile puternice dădeau mortului un aspect unic de maimuţă, care era amplificat de poziţia sa nefirească şi chinuită. Am văzut moartea sub multe forme, dar niciodată nu mi s-a părut a avea un aspect mai fioros decât în acel apartament întunecos, ameninţător, care dădea spre una dintre principalele artere ale Londrei suburbane.

Lestrade, slab şi semănând cu o nevăstuică, stătea în picioare lângă uşă şi ne salută pe prietenul meu şi pe mine.

— Acest caz va face valuri, domnule, remarcă el, bate tot ce am mai văzut, şi nu sunt un puişor începător.

— Nu există niciun indiciu?, întrebă Gregson.

— Niciunul, interveni Lestrade.

Sherlock Holmes se apropie de cadavru şi, îngenunchind, îl examină atent.

— Sunteţi siguri că nu există nicio rană?, întrebă el arătând spre numeroasele cheaguri şi stropi de sânge care se găseau peste tot.

— Absolut!, strigară ambii detectivi.

— Atunci, desigur, acest sânge aparţine unui al doilea individ, presupusului ucigaş, dacă a fost comisă o crimă. Îmi aminteşte de împrejurările care au însoţit moartea lui Van Jansen, în Utrecht, în 1834. Îţi aminteşti cazul, Gregson?

— Nu, domnule.

— Citeşte despre el. Într-adevăr, ar trebui să faci asta. Nu este nimic nou sub soare. Totul s-a mai făcut înainte.

În timp ce vorbea, degetele sale active zburau ici-colo şi peste tot, pipăind, apăsând, desfăcând nasturi, examinând, în timp ce ochii păstrau aceeaşi expresie preocupată pe care deja o remarcasem. Atât de rapid se făcuse examinarea, încât cu greu cineva ar fi putut ghici minuţiozitatea cu care fusese efectuată. În final, el adulmecă buzele mortului şi apoi se uită la tălpile ghetelor sale din piele lustruită.

— Nu a fost deloc mişcat?, întrebă Holmes.

— Nu mai mult decât a fost necesar pentru scopurile cercetărilor noastre.

— Acum îl puteți lua pentru a-l duce la morgă, spuse el. Nu mai este nimic de descoperit.

Gregson avea o targă şi patru oameni la dispoziție. La chemarea sa, ei intrară în cameră şi necunoscutul fu ridicat şi scos afară. În timp ce-l ridicau, un inel căzu şi se rostogoli cu un clinchet pe podea. Lestrade îl apucă, îl ridică şi se uită la el cu o privire uimită.

— Aici a fost o femeie, strigă el. Este verigheta unei femei.

El întinse brațul pentru a mi-l arăta, în timp ce vorbea, ținându-l în palmă. Toți ne-am strâns în jurul său şi ne-am uitat mirați la inel. Nu putea fi nicio îndoială că acel cerculeț de aur simplu a împodobit cândva degetul unei mirese.

— Asta complică lucrurile, spuse Gregson. Dumnezeu ştie, ele erau destul de complicate şi înainte.

— Eşti sigur că nu le simplifică?, observă Holmes. Nu se descoperă nimic dacă te holbezi la el. Ce ai găsit în buzunarele lui?

— Avem totul aici, spuse Gregson arătând o grămadă de obiecte răsturnate pe una din treptele de jos ale scărilor. Un ceas din aur având gravat numărul 97163 de Barraud, din Londra; lanț din aur Gold Albert, inel din aur foarte greu şi foarte gros, cu însemn masonic, ac de aur cu un cap de bulldog cu ochi din rubine, cutie pentru cărți de vizită, din piele rusească, având înăuntru cărți de vizită pe numele Enoch J. Drebber, din Cleveland, corespunzând cu E.J.D. de pe lenjerie. Niciun portofel, dar banii găsiți într-un buzunar se ridicau la suma de şapte lire şi treisprezece şilingi. Ediția de buzunar a „Decameronului“ lui Boccaccio, cu numele lui Joseph Stangerson pe prima pagină. Două scrisori, una adresată lui E.J. Drebber şi una lui Joseph Stangerson.

— Şi ce adresă?

— American Exchange, Strand, se vor păstra până când va fi necesar. Ambele sunt de la „Guion Steamship Company“ şi se referă la orarul vaselor lor de la Liverpool. Este clar că acest om nefericit era pe cale să se întoarcă la New York.

— Ai făcut cercetări privind acest om Stangerson?

— Am făcut imediat, domnule, spuse Gregson. Am trimis anunțuri către toate ziarele şi unul dintre oamenii mei s-a dus la American Exchange, dar nu s-a întors încă.

— Ai trimis veste la Cleveland?

— Am telegrafiat azi-dimineață.

— Cum ai formulat întrebările?

— Am detaliat doar împrejurările şi am spus că ne-am bucura de orice informații care ne-ar putea ajuta.

— Nu ați solicitat amănunte cu privire la orice aspect care vi s-a părut de o importanță crucială?

— Am întrebat despre Stangerson.

— Nimic altceva? Nu există nicio situație de care pare să atârne tot acest caz? Nu veți telegrafia din nou?

— Am spus tot ceea ce aveam de spus, zise Gregson cu o voce ofensată.

Sherlock Holmes râse pentru sine şi păru a fi pe cale de a face o remarcă, când Lestrade, care fusese în camera din față în timp ce noi duceam această conversație în hol, a reapărut în scenă, frecându-şi mâinile într-un mod îngâmfat şi satisfăcut de sine.

— Domnule Gregson, zise el, tocmai am făcut o descoperire de cea mai mare importanță şi care ar fi fost trecută cu vederea dacă nu aş fi făcut o examinare atentă a pereților.

Ochii omulețului străluceau în timp ce vorbea, iar el era, în mod evident, într-o stare de exaltare stăpânită datorită faptului că marcase un punct față de colegul său.

— Vino aici, spuse el repezindu-se înapoi în camera a cărei atmosferă se simțea mai curată de când fusese scos ocupantul său. Acum, stai aici, în picioare!

Aprinse un chibrit frecându-l de gheată şi îl ridică, apropiindu-l de perete.

— Priveşte asta!, spuse el triumfător. Am afirmat că tapetul căzuse în fâşii. În acest colț anume al camerei se desprinsese o bucată mare, lăsând vederii un pătrat galben de tencuială degradată. De-a curmezişul acestui spațiu descoperit era zgâriat cu litere roşii de sânge un singur cuvânt – RACHE.

— Ce crezi despre asta?, strigă detectivul cu aerul unui artist care își susține creația. Acest fapt a fost trecut cu vederea deoarece s-a aflat în cel mai întunecat colț al camerei și nimeni nu s-a gândit să se uite acolo. Ucigașul sau ucigașa a scris cu propriul sânge. Uită-te la porțiunea aceasta pătată, unde s-a scurs pe perete în jos! Asta înlătură ideea de sinucidere, oricum. De ce a fost ales acest colț pentru a scrie pe el? Îți voi spune. Vezi lumânarea aceea de pe partea de sus a căminului? A fost aprinsă în acel moment și, dacă ar mai fi aprinsă, acest colț ar fi cel mai luminat în loc de a fi cea mai întunecată porțiune a peretelui.

— Și ce înseamnă acum, că tu l-ai „găsit"?, întrebă Gregson cu o voce disprețuitoare.

— Ce înseamnă? Păi, înseamnă că acela sau aceea care l-a scris urma să treacă numele de femeie Rachel, dar a fost deranjat sau deranjată înainte să termine. Reține cuvintele mele, când acest caz va ajunge să fie clarificat, vei descoperi că este implicată o femeie pe nume Rachel. N-ai decât să râzi, domnule Sherlock Holmes. Poți fi foarte ager și inteligent, dar tot vechiul copoi este cel mai bun când totul este pus cap la cap.

— Îmi cer, cu adevărat, scuze!, spuse prietenul meu, care iritase nervii omulețului prin faptul că izbucnise într-un râs exploziv. Ai, cu siguranță, garanția de a fi primul care descoperă asta și, după cum spui, pare a fi fost scris de celălalt participant la misterul de noaptea trecută. Nu am avut timp să cercetez această cameră încă, dar cu permisiunea dumneavoastră voi face asta acum.

În timp ce vorbea, scoase rapid o ruletă și o lupă mare rotundă din buzunar. Cu aceste două instrumente, se deplasă fără zgomot prin cameră, oprindu-se din când în când, îngenunchind și o dată culcându-se pe jos cu fața la podea. Era atât de preocupat de ceea ce făcea, încât părea să fi uitat de prezența noastră, deoarece vorbea cu sine încet tot timpul, menținând aprins un foc de exclamații, mormăituri, fluierături și mici strigăte care sugerau încurajarea și speranța. În timp ce-l priveam, îmi aminteam de un câine de vânătoare de vulpi, pursânge, bine dresat, care se repezea înainte și înapoi,

scheunând neliniştit, până când dădea de mirosul vânatului pe care îl pierduse. Timp de douăzeci de minute sau mai mult, el şi-a continuat cercetările măsurând cu cea mai mare grijă distanța dintre semnele care pentru mine erau în întregime invizibile şi, din când în când, aplicând banda ruletei pe pereți într-un mod la fel de neînțeles. Într-un loc, adună cu foarte mare grijă o mică grămadă de praf cenuşiu de pe podea şi o puse într-un plic. În final, examină cu lupa cuvântul de pe perete, trecând peste fiecare literă cu cea mai minuțioasă atenție. Acestea fiind făcute, păru satisfăcut, deoarece puse la loc în buzunar ruleta şi lupa.

— Se spune că geniul este o capacitate infinită de a îndura durerile, remarcă el cu un zâmbet. Este o definiție foarte proastă, dar se aplică la munca de detectiv.

Gregson şi Lestrade urmăriseră demersurile tovarăşului lor amator cu o curiozitate considerabilă şi un oarecare dispreț. Ei nu au reuşit, în mod sigur, să aprecieze faptul pe care eu am început să-l conştientizez, şi anume acela că acțiunile cele mai mărunte ale lui Sherlock Holmes erau toate îndreptate către un scop bine definit şi practic.

— Ce credeți despre asta, domnule?, întrebară amândoi.

— Ar însemna să vă fur creditul pentru rezolvarea cazului dacă v-aş ajuta, remarcă prietenul meu. Vă descurcați aşa de bine acum, încât ar fi păcat ca să intervină cineva. În timp ce vorbea, se simțea o undă de sarcasm în vocea lui. Dacă îmi veți permite să ştiu cum se desfăşoară investigațiile dumneavoastră, continuă el, voi fi fericit să vă ofer orice fel de ajutor care îmi stă în putință. Între timp, aş dori să vorbesc cu polițistul care a găsit cadavrul. Îmi puteți da numele şi adresa lui?

Lestrade se uită în caietul său cu însemnări.

— John Rance, spuse el. Acum a ieşit din tură. Îl veți găsi la Audley Court nr. 46, Kensington Park Gate.

Holmes notă adresa.

— Vino, doctore!, spuse el, vom merge şi îl vom căuta. Vă voi spune un lucru care vă poate ajuta la rezolvarea cazului, continuă el întorcându-se către cei doi detectivi. S-a comis o crimă, iar ucigaşul a fost un bărbat. Era mai înalt de un metru optzeci de centimetri, în prima tinerețe, cu picioare

mici pentru înălțimea sa, purta cizme sau ghete grosolane, cu vârful pătrat și fuma o țigară de foi Trichinopoly. A venit aici cu victima într-o birjă cu patru roți trasă de un singur cal cu trei potcoave vechi și una nouă la un picior din față. După toate probabilitățile, criminalul avea fața rumenă, iar unghiile de la mâna dreaptă erau remarcabil de lungi. Acestea sunt doar câteva indicii, dar ele vă pot ajuta.

Lestrade și Gregson se uitară unul la altul cu un zâmbet de neîncredere.

— Dacă acest om a fost ucis, cum s-a petrecut crima?, întrebă primul.

— Otravă, spuse Sherlock Holmes scurt și se îndepărtă. Încă un lucru, Lestrade, adăugă el, răsucindu-se, când ajunse la ușă. „Rache" este cuvântul german pentru „răzbunare", așa că nu pierde timpul căutând o domnișoară Rachel.

După această lovitură, el plecă lăsându-i pe cei doi rivali cu gura căscată în urma sa.

4

Ce avea de spus John Rance

Era ora unu când am părăsit Lauriston Gardens nr. 3. Sherlock Holmes m-a condus către cel mai apropiat post telegrafic, de unde a expediat o telegramă lungă. Apoi, a chemat o birjă şi i-a spus birjarului să ne ducă la adresa dată de Lestrade.

— Nimic nu se compară cu dovezile la prima mână, remarcă el, de fapt sunt pe deplin lămurit în ceea ce priveşte cazul, dar, cu toate acestea, încă mai putem descoperi multe amănunte.

— Mă uimeşti, Holmes, am spus eu. În mod clar, nu eşti atât de sigur cum pretinzi a fi cu privire la acele amănunte pe care le-ai expus.

— Nu este loc pentru nicio greşeală, a răspuns el. Chiar primul lucru pe care l-am observat când am ajuns acolo a fost că o birjă lăsase două urme cu roţile aproape de curbă. Până noaptea trecută nu plouase de o săptămână, aşa că acele roţi care au lăsat urme atât de adânci trebuie să fi fost acolo în timpul nopţii. Existau şi urmele copitelor calului, de asemenea, conturul uneia fiind mult mai clar în comparaţie cu celelalte trei, dovedind că era o potcoavă nouă. Deoarece birja era acolo după ce a început ploaia – şi nu a fost acolo în niciun moment în timpul dimineţii, am cuvântul lui Gregson

în ceea ce privește asta – se înțelege că trebuie să fi ajuns în timpul nopții și, prin urmare, că i-a adus pe cei doi indivizi la casa aceea.

— Pare destul de simplu, am spus eu, dar cum rămâne cu înălțimea celuilalt om?

— Înălțimea unui om, în nouă cazuri din zece, poate fi dedusă după lungimea pasului său. Este un calcul destul de simplu, deși este inutil să te plictisesc cu cifre. Găsisem pasul acestui individ imprimat atât în lutul de afară, cât și în praful din interior. Apoi, exista o modalitate de a-mi verifica calculul. Când un om scrie pe perete, instinctul îl conduce să scrie aproximativ la nivelul ochilor săi. Scrisul despre care vorbim era la puțin peste doi metri de la pământ. A fost un joc de copil.

— Și vârsta?, am întrebat eu.

— Ei bine, dacă cineva poate face pași de un metru și jumătate fără nici cel mai mic efort, nu este chiar un neputincios. Este evident că a dat peste o băltoacă pe aleea grădinii și a trecut peste ea. „Piele lustruită“ a ocolit-o, iar „Vârf pătrat“ a sărit peste ea. Nu există niciun fel de mister privind acest lucru. Aplic, pur și simplu, în viața obișnuită câteva dintre acele legi ale observației și deducției pe care le-am susținut în acel articol. Spune-mi, mai este ceva ce te intrigă?

— Unghiile și Trichinopoly, am sugerat.

— Scrierea de pe perete s-a făcut despre un bărbat cu degetul arătător înmuiat în sânge. Lupa mi-a permis să observ că tencuiala era ușor zgâriată în urma acelei acțiuni, ceea ce nu ar fi cazul dacă unghia ar fi fost tăiată. Am adunat niște scrum de pe podea. Era de culoare neagră și cu fulgișori – un astfel de scrum este făcut doar de o Trichinopoly. Am făcut un studiu special al scrumului de țigară – de fapt, am scris o monografie despre acest subiect. Mă flatez singur că pot recunoaște dintr-o privire scrumul oricărei mărci cunoscute de țigară de foi sau de tutun. Tocmai prin astfel de detalii se distinge un detectiv priceput de un Gregson sau un Lestrade.

— Și fața îmbujorată?, am întrebat.

— A, aceea a fost o lovitură mai îndrăzneaţă, deşi sunt sigur că am avut dreptate. Nu trebuie să mă întrebi aşa ceva în faza actuală a lucrurilor.

Mi-am trecut mâna peste sprâncene.

— Mi se învârteşte capul, am zis, cu cât te gândeşti mai mult la ele, cu atât devin mai misterioase. Cum au ajuns aceşti doi bărbaţi – dacă au fost doi bărbaţi – într-o casă goală? Ce s-a întâmplat cu birjarul care i-a adus? Cum a putut un bărbat să-l oblige pe altul să ia otrava? De unde a provenit sângele? Care a fost mobilul crimei, atât timp cât nu a fost jaf? Cum a ajuns acolo inelul femeii? Mai presus de toate, de ce a trebuit al doilea bărbat să scrie pe perete cuvântul german RACHE înainte de a o şterge de acolo? Mărturisesc că nu pot să văd niciun mod posibil de potrivire a acestor fapte.

Prietenul meu a zâmbit aprobator.

— Tu rezumi dificultăţile situaţiei în mod succint şi bine, spuse el. Mai este mult de deslușit, deşi m-am lămurit definitiv cu privire la principalele fapte. În ceea ce priveşte descoperirea săracului Lestrade, a fost, pur şi simplu, una oarbă, destinată a pune poliţia pe o urmă falsă, prin sugerarea unor societăţi secrete. Nu a fost făcută de un german. A-ul, dacă ai observat, a fost trasat oarecum după stilul gotic. De fapt, un german foloseşte invariabil caractere latine, astfel încât putem afirma cu siguranţă că aceasta nu a fost scrisă de unul adevărat, ci de un imitator nepriceput care a exagerat. A fost doar un fleac pentru a abate ancheta într-o direcţie greşită. Nu-ţi voi spune mai multe despre caz, doctore. Ştii că un scamator nu mai este crezut odată ce-şi explică trucul şi dacă îţi destăinui prea mult din metoda mea de lucru, vei ajunge la concluzia că sunt un individ foarte comun, în cele din urmă.

— Nu voi face asta niciodată, am răspuns eu, ai adus munca de detectiv la un nivel aşa de apropiat de cel al unei ştiinţe exacte cum nu s-a mai făcut vreodată.

Prietenul meu se înroşi de plăcere la auzul cuvintelor mele şi a modului înfocat în care le rostisem. Observasem deja că era sensibil la complimentele referitoare la talentul său, aşa cum orice fată ar fi în ceea ce priveşte frumuseţea ei.

— Îți voi spune un lucru, zise el. „Piele lustruită“ şi „Vârf pătrat“ au venit în aceeaşi birjă şi au mers pe jos pe alee împreună, cât de prietenos posibil – braț la braț, după toate probabilitățile. Când au ajuns înăuntru, au mers în sus şi-n jos prin cameră sau, mai degrabă, „Piele lustruită“ a stat nemişcat, în timp ce „Vârf pătrat“ se plimba în sus şi-n jos. Am putut citi toate astea în praf şi am mai citit că, pe măsură ce se deplasa, el devenea din ce în ce mai agitat. Acest fapt este arătat de lungimea crescândă a paşilor săi. A vorbit tot timpul şi, fără îndoială, s-a enervat treptat până la furie. Apoi s-a produs tragedia. Ți-am spus tot ce ştiu eu însumi acum, deoarece restul este doar bănuială şi invenție. Avem totuşi o bună bază de lucru de la care să pornim. Trebuie să ne grăbim, pentru că vreau să merg la concertul lui Halle, pentru a-l auzi pe Norman Neruda, în după-amiaza aceasta.

Această conversație a avut loc în timp ce birja noastră îşi croise drum pe multe străzi murdare şi ulițe lăturalnice triste. În cea mai murdară şi mai întunecoasă dintre ele, birjarul s-a oprit brusc.

— Fundătura de acolo este Audley Court, spuse el arătând spre o deschizătură îngustă din şirul de cărămidă de culoare palidă. Mă veți găsi aici când vă întoarceți.

Audley Court nu era un loc atractiv.

Pasajul îngust ne-a dus într-un pătrat garnisit cu steaguri şi căptuşit cu locuințe sordide, până am ajuns la numărul 46, a cărei uşă era decorată cu o bucată mică de alamă, pe care era gravat numele Rance. Întrebând, am aflat că polițistul era în pat şi am fost conduşi într-un salon mic din față, pentru a-i aştepta sosirea.

El apăru imediat, părând puțin iritat pentru că fusese deranjat din somn.

— Mi-am făcut raportul la birou, zise el.

Holmes scoase din buzunar o monedă şi se jucă cu ea gânditor.

— Ne-am gândit că ne-ar face plăcere să auzim totul spus de tine, rosti el.

— Voi fi cel mai fericit să vă spun tot ce ştiu, răspunse comisarul de poliție, cu ochii pe micul disc de aur.

— Să auzim totul spus de tine, în felul tău, chiar aşa cum s-a întâmplat.

Rance se aşează pe sofaua din păr de cal şi îşi zbârci fruntea, ca şi cum era hotărât să nu omită nimic în relatarea sa.

— O să v-o spun 'neavoastră de la început, zise el. Tura mea este de la 10 noaptea la 6 dimineaţa. La 11 a fost o bătaie la „White Hart", dar barul a fost destul de liniştit în timpul schimbului. La ora 1 a început să plouă şi l-am întâlnit pe Harry Murcher – ăla care are sectorul Holland Grove în grijă – şi am stat împreună la taifas la colţul străzii Henrietta. Deodată – poate pe la 2 sau puţin după aia –, m-am gândit să dau o raită primprejur, să văd dacă totul era în ordine pe Brixton Road. Era a naibii de pustie şi murdară. Niciun suflet nu mi-a ieşit în cale tot drumul, deşi a trecut pe lângă mine o birjă sau două. Mă duceam la pas în jos, gândindu-mă cât de bine-venit ar fi fost un sfert de rom fierbinte, când, brusc, mi s-a aprins în ochi o lumină de la fereastra acelei case. Ştiam că alea două case din Lauriston Gardens nu erau locuite din cauza ăluia care le are, pentru că nu vrea să curețe canalele, deşi ultimul chiriaş care a locuit într-una din ele a murit de febră tifoidă. M-a dat gata, sigur, când am văzut lumină la fereastră şi am bănuit că nu era ceva în regulă. Când am ajuns la uşă...

— Te-ai oprit şi apoi te-ai dus înapoi, către poarta grădinii, îl întrerupse prietenul meu. De ce ai făcut asta?

Rance sări violent şi se holbă la Sherlock Holmes cu cea mai mare uimire pe faţă.

— Păi, ăsta-i adevărul, domnule!, spuse el, deşi cum ai făcut de l-ai aflat, numa' Dumnezeu ştie. Vezi mata', când am ajuns la uşă, era aşa de linişte şi de pustiu, că m-am gândit că nu mi-ar fi stricat să mai fi fost unu' cu mine. Nu mi-e frică de nimic cât sunt de partea astălaltă a mormântului, da' m-am gândit că, poate, era ăl de murise de tifoidă, care venise să vadă canalele care l-au omorât. Asta m-a făcut cumva să mă răzgândesc şi am luat-o la picior înapoi, către poartă, să văd dacă puteam să zăresc lanterna lu' Mercher, da' nu era nici urmă de el sau oricare altu'.

— Nu era nimeni pe stradă?

— Niciun suflet viu, domnule, nici măcar un câine. După aia, m-am întărit şi m-am dus înapoi şi am împins uşa, să se deschidă. Totu' era mut înăuntru, aşa că am intrat în camera unde ardea lumina. Era o lumânare care pâlpâia pe şemineu – una roşie de ceară – şi la lumina ei am văzut...

— Da, ştiu tot ce ai văzut. Ai mers prin cameră de câteva ori şi ai îngenuncheat jos, lângă cadavru, iar apoi ai traversat camera şi ai încercat uşa de la bucătărie şi apoi...

John Rance sări în picioare cu o față speriată şi cu suspiciune în ochi.

— Unde ai fost matale ascuns, de ai văzut toate astea?, strigă el. Mi se pare că ştii mai mult decât ar trebui.

Holmes râse şi îşi aruncă peste masă cartea de vizită, către comisar.

— Nu mă aresta pentru crimă, zise el. Eu sunt unul dintre copoi, nu lupul; domnul Gregson sau domnul Lestrade va răspunde de asta.

— Continuă, totuşi. Ce ai făcut apoi?

Rance îşi ocupă din nou scaunul, dar toate acestea fără să-şi piardă expresia de uimire.

— M-am dus înapoi la poartă şi am fluierat. Asta i-a adus pe Mercher şi pe încă doi la locu' faptei.

— Atunci strada era goală?

— Păi, cam era, astac dacă ne gândim la o persoană de bună-credință.

— Ce vrei să spui?

Trăsăturile polițistului se lățiră cu un rânjet.

— Am văzut mulți bețivi la viața mea, spuse el, da' nicodată pe vreunu' aşa de beat ca tipu' ăla. Era la poartă când am ieşit, sprijinindu-se de şipci şi cântând din vârful bojogilor despre Stindardu' nou al Columbinei sau cam aşa ceva. Nu putea să meargă, darmite să mă ajute!

— Ce fel de om era?, întrebă Sherlock Holmes.

John Rance părea să fie oarecum iritat de această trecere bruscă.

— Era un fel de om beat mort, spuse el. Ar fi nimerit la secție dacă n-am fi fost aşa de luați cu treaba.

— Faţa lui, îmbrăcămintea lui nu le-ai observat?, izbucni Holmes cu nerăbdare.

— Cred că le-am văzut, când mi-am dat seama că trebuie să-l proptim, ca să nu cadă – eu şi Mercher, amândoi. Era un tip lung, cu o faţă roşie, partea de jos acoperită...

— De-ajuns!, strigă Sherlock Holmes. Şi ce s-a mai întâmplat cu el?

— Aveam destule de făcut, fără să mai avem şi grija lui, zise poliţistul cu o voce supărată. Pariez că şi-a găsit drumu' către casă foarte bine.

— Cum era îmbrăcat?

— Cu un pardesiu maro.

— Avea un bici în mână?

— Un bici, nu.

— Trebuie să-l fi lăsat undeva, spuse încet prietenul meu. Se-ntâmplă să fi văzut sau auzit o birjă după aceea?

— Nu.

— Uite moneda asta pentru dumneata, spuse tovarăşul meu sculându-se în picioare şi luându-şi pălăria. Mi-e teamă, Rance, că dumneata nu vei avansa niciodată în cadrul poliţiei. Capul dumitale trebuie să fie folosit şi pentru raţionament, nu numai ca ornament. Puteai să-ţi fi câştigat tresele de sergent noaptea trecută. Omul pe care l-ai avut în mână este omul care are rezolvarea acestui mister şi pe care îl căutăm. N-are niciun rost să discutăm în contradictoriu despre asta acum, îţi spun eu că aşa este. Vino, doctore!

Am pornit către birjă împreună, lăsându-l pe cel care ne informase neîncrezător şi, în mod evident, stânjenit.

— Prostul proştilor, spuse Holmes cu amărăciune în timp ce ne îndreptam înapoi către locuinţa noastră. Când te gândeşti că poate să aibă un noroc incomparabil şi nu profită de el.

— Sunt încă nelămurit. Este adevărat că descrierea făcută de acest om se potriveşte cu ideea ta de „parte secundă“ în cadrul misterului. Dar de ce s-ar fi întors la casă după ce a părăsit-o? Criminalii nu procedează aşa.

— Verigheta, omule, verigheta, pentru asta s-a întors. Dacă nu-l putem prinde în alt mod, putem oricând să folosim

verigheta drept momeală. O să-l prind, doctore, pariez cu tine doi la unu că îl prind. Ţie trebuie să-ți mulțumesc pentru tot. Poate că nu m-aş fi dus dacă nu ai fi fost tu şi astfel m-aş fi lipsit de cel mai interesant studiu peste care am dat vreodată: un studiu în roşu, nu? De ce nu am folosi un pic din jargonul meseriei. Firul roşu al crimei există strecurat prin sculul incolor al vieții, iar datoria noastră este de a-l deşira, a-l izola şi a expune fiecare părticică a lui. Acum să ne ocupăm de prânz, apoi de Norman Neruda. Modul său de a ataca o piesă muzicală şi de a se înclina e splendid. Cum e compoziția aceea mică a lui Chopin pe care o interpretează magnific: Tra–la–la–lira–lira–lay?

Lăsându-se pe spate în locul său din birjă, acest copoi amator continua să cânte ca o ciocârlie, în timp ce eu meditam despre multele fațete ale minții umane.

5

Anunțul aduce un vizitator

Efforturile depuse de noi în timpul dimineții fuseseră prea mult pentru sănătatea mea fragilă şi am fost epuizat după-amiază. După plecarea lui Holmes la concert, m-am întins pe sofa şi m-am străduit să prind două ore de somn. A fost o încercare nereuşită. Mintea îmi fusese prea mult solicitată de tot ce se petrecuse şi se înghesuiseră în ea cele mai stranii fantezii şi presupuneri. De fiecare dată când închideam ochii, vedeam înaintea mea trăsăturile schimonosite, de babuin, ale celui ucis. Atât de sinistră era impresia pe care fața aceea mi-o produsese, încât am considerat dificil să simt orice altceva, în afară de recunoştință pentru cel care-l îndepărtase pe posesorul ei din această lume. Dacă vreodată nişte trăsături umane au exprimat viciul în cel mai înalt grad, ele erau, cu siguranță, cele ale lui Enoch J. Drebber, din Cleveland. Totuşi, am recunoscut că trebuie făcută dreptate şi că natura coruptă a victimei nu constituia o scuză în fața legii.

Cu cât m-am gândit la ea mai mult, cu atât mai extraordinară mi s-a părut ipoteza prietenului meu, şi anume aceea că omul fusese otrăvit. Mi-am amintit cum îi mirosise buzele şi nu am avut nicio îndoială că detectase ceva care dăduse naştere ideii. Apoi, dacă nu fusese otravă, ce cauzase moartea omului, deoarece nu existase vreo rană şi nici urme de

strangulare? Dar, pe de altă parte, al cui sânge era cel care se găsea pe podea într-un strat atât de gros? Nu existau urme de luptă şi nici victima nu avea vreo armă cu care ar fi putut să rănească un adversar. Atât timp cât toate aceste întrebări erau nerezolvate, am simțit că somnul nu ar fi o problemă uşoară nici pentru Holmes şi nici pentru mine. Stilul său tăcut, încrezător în sine, m-a convins că el îşi formase deja o teorie care explica toate faptele, deşi nu am putut să-mi imaginez cum s-a întâmplat.

S-a întors foarte târziu – aşa de târziu, încât mi-am dat seama că nu fusese reținut de concert tot timpul. Cina era pe masă înainte să apară el.

— A fost magnific, zise el ocupându-şi locul. Îți aduci aminte ce spune Darwin despre muzică? El susține că producerea şi aprecierea ei au existat la rasa umană cu mult înainte de a ajunge la capacitatea de a vorbi. Poate că de aceea suntem atât de subtil influențați de ea. Există amintiri vagi în sufletele noastre referitoare la acele secole neclare, când lumea era în stadiul de copilărie.

— Asta este o idee vastă, am remarcat eu.

— Ideile cuiva trebuie să fie la fel de vaste ca natura, dacă vrea să înțeleagă natura, mi-a răspuns el. Ce s-a întâmplat? Nu eşti în apele tale. Această afacere Brixton Road te-a dat peste cap.

— Să spun sincer, aşa este, am răspuns. Ar trebui să fiu mai tare în ceea ce priveşte cazurile după experiențele mele din Afganistan. Mi-am văzut camarazii tăiați în bucăți la Maiwand fără să-mi pierd cumpătul.

— Înțeleg. Există un mister legat de asta care stimulează imaginația; acolo unde nu există imaginație, nu există groază. Ai văzut ziarul de seară?

— Nu.

— Face un comentariu destul de bun al întregii afaceri. Nu menționează faptul că, atunci când omul a fost ridicat, verigheta unei femei a căzut pe podea. Merge şi aşa.

— De ce?

— Priveşte acest anunț, răspunse el. Am trimis câte unul fiecărui ziar în dimineața asta, imediat după întâmplare.

Îmi aruncă ziarul şi m-am uitat la locul indicat. Era primul anunț din coloana „Obiecte găsite".

În Brixton Road, de dimineață, s-a găsit o verighetă din aur, simplă, în drum, între taverna „White Hart" şi Holland Grove. Vă rugăm să vă adresați domnului doctor Watson, Baker Street, nr. 221 B, între ora 8 şi ora 9, în seara aceasta.

— Iartă-mă că ți-am folosit numele, zise el. Dacă aş fi folosit numele meu, unii dintre netoții aceştia l-ar recunoaşte şi ar vrea să se amestece în afacere.

— E-n ordine, am răspuns eu. Dar, presupunând că vine cineva s-o revendice, nu am nicio verighetă.

— Ba da, ai, spuse el înmânându-mi una. Asta e foarte bună. Este o copie.

— Şi cine crezi că va răspunde la acest anunț?

— Păi, omul cu pardesiu maro – prietenul nostru cu fața roşie şi cu degete pătrate. Dacă nu vine el însuşi, va trimite un complice.

— Nu va considera acest lucru ca fiind prea primejdios?

— Deloc. Dacă punctul meu de vedere asupra cazului este corect, şi am toate motivele să cred asta, acest om ar risca mai degrabă orice decât să piardă verigheta. Potrivit noțiunilor mele, a scăpat-o în timp ce se apleca peste cadavrul lui Drebber şi nu a observat că a pierdut-o în acel moment. După ce a părăsit casa, a constatat pierderea şi s-a grăbit înapoi, dar a găsit poliția la locul crimei, din cauza prostiei lui de a fi lăsat lumânarea arzând. A trebuit să se prefacă beat pentru a îndepărta bănuielile care ar fi putut fi trezite de apariția sa la poartă. Acum, pune-te în locul acelui om. Analizând situația, i se păruse posibil să fi pierdut verigheta pe drum după ce părăsise casa. Ce ar face el atunci? Ar căuta neîntârziat ziarele de seară, cu speranța de a o vedea printre obiectele găsite. De ce s-ar teme de o capcană? Nu ar exista niciun motiv, din punctul său de vedere, ca găsirea verighetei să fie legată de crimă. Ar veni. Va veni. Îl vei vedea într-o oră.

— Şi apoi?, am întrebat.

— O, poți să mă lași pe mine să mă descurc cu el apoi. Ai vreo armă?

— Am vechiul meu revolver de serviciu și câteva cartușe.

— Ai face bine să-l cureți și să-l încarci. Va fi disperat și, deși îl voi lua prin surprindere, este bine să fim pregătiți pentru orice.

M-am dus în dormitorul meu și i-am urmat sfatul. Când m-am întors cu pistolul, masa fusese curățată, iar Holmes era prins cu ocupația sa favorită, de a scârțâi la vioară.

— Intriga se complică, spuse el când intram. Tocmai am primit un răspuns la telegrama expediată în America. Punctul meu de vedere asupra cazului este cel corect.

— Și acesta este?, am întrebat cu nerăbdare.

— Arcușul meu ar face treaba mai bună cu niște corzi noi, remarcă el. Pune-ți pistolul în buzunar. Când vine tipul, vorbește-i într-un mod firesc. Lasă restul în seama mea. Nu-l speria uitându-te la el prea dur.

— Este ora opt acum, am zis eu privindu-mi ceasul.

— Da. Va fi probabil aici în câteva minute. Deschide ușa ușor. E de-ajuns. Acum, pune cheia pe dinăuntru. Mulțumesc! Uite o carte veche ciudată pe care am luat-o de pe o tarabă ieri: „De Jure inter Gentes“[1], publicată în latină la Liège, Țările de Jos, în 1642. Capul lui Carol I era încă ferm pe umerii săi când a apărut acest volum mic, cu coperte cafenii.

— Cine este editorul?

— Philippe de Croy, oricine o fi fost el. Pe prima pagină, cu cerneală foarte decolorată, este scris „Ex libris Gulielmi Whyte“. Mă întreb cine era William Whyte. Vreun avocat pragmatic al secolului al XVII-lea presupun. Ceea ce scrie are o tentă juridică. Iată că vine omul nostru, cred.

În timp ce vorbea, s-a auzit un zgomot puternic făcut de sonerie. Sherlock Holmes se ridică ușor și își mută scaunul în direcția ușii. Am auzit servitoarea trecând de-a lungul holului și scârțâitul ascuțit al zăvorului când îl deschise.

— Aici locuiește doctorul Watson?, întrebă o voce clară, dar destul de răgușită. Nu am putut auzi răspunsul servitoarei,

[1] „Despre drept în relațiile dintre popoare“.

dar uşa s-a închis şi cineva a început să urce scările. Pasul era nesigur şi târşâit. Peste faţa prietenului meu trecu o expresie de surprindere în timp ce-l asculta. Venea încet prin holul de trecere şi la uşă se auzi o bătaie slabă.

— Intră, am strigat.

La îndemnul meu, în locul bărbatului violent pe care îl aşteptam, o femeie foarte bătrână şi zbârcită intră şchiopătând în apartament. Ea părea uimită de sclipirea bruscă a luminii şi, după ce se înclină, rămase în picioare, clipind mirată la noi cu ochii ei urduroşi şi scotocind în buzunar cu degete nervoase, tremurânde. Mi-am aruncat privirea spre partenerul meu, iar faţa sa căpătase o expresie aşa de descumpănită, încât tot ce am putut face a fost să încerc să-mi păstrez cumpătul.

Bătrâna scoase un ziar de seară şi arătă anunţul nostru.

— Asta m-a adus, bunii mei domni, zise ea înclinându-se iar, o verighetă de aur în Brixton Road. Este a fetei mele, Sally, care s-a măritat chiar acu' doiş'pe luni, bărbat'su este steward pe un vas englez şi ce-o să spună când o veni acasă şi o găsi-o fără verighetă e mai mult decât pot să mă gândesc, că e cam cu arţag când e el mai bun, da' mai ales când trage la măsea. Dacă Domniile Voastre nu se supără, ea s-a dus la circ astă-noapte cu...

— Asta e verigheta ei?, am întrebat.

— Slavă Domnului!, strigă bătrâna. Sally o să fie o femeie fericită la noapte. Asta e verigheta.

— Şi care este adresa dumitale?, întrebai eu luând repede un creion.

— Strada Duncan, numărul 13, Houndsditch. Este drum lung de aici.

— Brixton Road nu este cuprins între niciun circ şi Houndsditch, zise Sherlock Holmes scurt.

Bătrâna întoarse faţa şi îl privi atent cu ochii ei mici, cu pleoape roşii.

— Domnu' mi-a cerut adresa „mea", zise ea. Sally locuieşte cu chirie în Mayfield Place, numărul 3, Peckham.

— Şi numele dumitale este?

— Numele meu de familie este Sawyer – al ei este Dennis, că Tom Dennis s-a însurat cu ea – şi este şi un băiat isteț şi cinstit, cât este pe mare, şi la niciun steward din companie nu se gândeşte nimeni aşa mult ca la el, da' când se-ntoarce la mal, să te ții femei şi pilealã...

— Iatã verigheta dumitale, doamnă Sawyer, am intervenit eu ca răspuns la un semn al tovarăşului meu. Aparține în mod clar fiicei dumitale şi mă bucur că pot să o returnez proprietarei de drept.

Cu multe binecuvântări mormăite şi gesturi de recunoştință, hoaşca o puse în buzunar şi coborî târşâind în jos pe scări. Sherlock Holmes sări în picioare în momentul când ea pleca şi se repezi în camera sa. Reveni în câteva secunde îmbrăcat cu un raglan.

— O s-o urmăresc, zise el grăbit, trebuie să fie complice şi mă va duce la el. Aşteaptă-mă.

Uşa holului de-abia se trântise în spatele vizitatoarei noastre înainte ca Holmes să coboare scările. Privind prin fereastră, am putut-o vedea mergând şovăitor de-a lungul celeilalte părți a străzii, în timp ce urmăritorul ei venea după ea la o oarecare distanță.

— Sau întreaga lui teorie este incorectă, m-am gândit, sau va fi dus acum către inima misterului.

Nu era nevoie să mă roage să-l aştept, fiindcă simțeam că era imposibil să dorm până când nu auzeam rezultatul aventurii sale.

Era aproape nouă când plecă. Nu aveam nicio idee cât timp o să-i ia, dar am luat loc pufăind din pipă şi trecându-mi ochii peste paginile din „Vie de Bohème", a lui Henri Murger. Trecu de ora 10 şi am auzit paşii fetei în casă care se ducea la culcare. S-a făcut 11 şi paşii mai grei ai proprietăresei au trecut pe lângă uşa mea, având aceeaşi destinație. Era aproape de douăsprezece înainte să aud sunetul ascuțit al cheii lui în broască.

În momentul când a intrat am văzut pe fața sa că nu avusese succes. Amuzamentul şi amărăciunea păreau să se lupte pentru supremație, până când prima izbândi şi el izbucni într-un râs puternic.

— N-aş vrea să afle asta cei de la Scotland Yard pentru nimic în lume, se lamentă el lăsându-se să cadă în scaun; mi-am bătut joc de ei aşa de mult, încât nu m-ar lăsa niciodată să aflu sfârşitul. Pot să-mi permit să râd, deoarece ştiu că voi fi chit cu ei până la urmă.

— Care-i problema, atunci?, am întrebat.

— O, nu mă deranjează să spun o poveste în defavoarea mea. Creatura aceea ajunsese la o oarecare distanță când a început să şchiopăteze şi să dea tot felul de semne că o dor picioarele. Imediat s-a oprit şi a chemat o birjă cu patru roți care trecea pe-acolo. Am reuşit să mă apropii de ea ca să pot auzi adresa, dar nu trebuia să fiu aşa de nerăbdător deoarece a cântat-o aşa de tare încât să se poată auzi de cealaltă parte a străzii.

„Du-mă în strada Duncan la numărul 13, Houndsditch", a strigat ea. Începe să pară adevărat, m-am gândit şi, văzând-o aşezată înăuntru, m-am cocoțat în spate. Asta este o artă în care orice detectiv ar trebui să fie expert. Ei bine, am pornit zdrăngănind şi birja nu a oprit până când nu am ajuns în strada în chestiune. Am sărit jos înainte să ajungem la uşă şi am luat-o pe stradă lejer, căscând gura. Am văzut birja oprindu-se. Vizitiul sări jos deschizând uşa şi aşteptând. Dar nu a coborât nimeni. Când am ajuns la el, căuta pipăind peste tot, agitat, într-o birjă goală şi dând drumul la cea mai asortată colecție savantă de înjurături pe care am auzit-o vreodată. Nu era nici urmă de pasager şi mi-e teamă că va trece ceva timp până îşi va încasa banii pentru cursă. Întrebând la numărul 13, am aflat amândoi că această clădire aparținuse unui anume respectabil Keswick şi că nimeni nu auzise vreodată de cineva cu numele de Sawyer sau Dennis.

— Nu vrei să spui, am strigat uimit, că acea bătrână neputincioasă, care tremura, a putut să iasă din birjă din mers, fără s-o vezi tu sau vizitiul?

— Bătrână pe naiba!, spuse brusc Sherlock Holmes. Noi am fost bătrânele care au putut fi păcălite aşa. Trebuie să fi fost un tânăr, şi încă unul agil chiar, în afară de faptul că a fost şi un actor incomparabil. Actul a fost inimitabil. A văzut, cu siguranță, că a fost urmărit şi a folosit tertipul acesta ca

să mă ducă de nas. Se pare că omul după care umblăm nu este aşa de singur cum mi-am imaginat, ci are prieteni care sunt gata să rişte pentru el. Acum, doctore, arăți terminat. Urmează-mi sfatul şi trage pe dreapta.

Mă simțeam, cu siguranță, foarte obosit, aşa că i-am urmat îndemnul. L-am lăsat pe Holmes aşezat în fața focului care ardea mocnit şi, mult timp după aceea, în noapte, am auzit plângerile joase, melancolice ale viorii sale şi am ştiut că încă se mai gândea la problema ciudată pe care se hotărâse să o descâlcească.

6

Tobias Gregson arată ce poate face

În următoarea zi, ziarele erau pline de „Misterul din Brixton“, aşa cum l-au numit. Fiecare ziar făcea o lungă trecere în revistă a întâmplării, iar unele aveau şi articole de fond în plus. Existau şi unele informaţii care erau noi pentru mine. Mai păstrez încă într-un album cu nimicuri tăieturi din ziar şi extrase în legătură cu cazul. Iată un rezumat al câtorva dintre ele:

„Daily Telegraph“ a remarcat că în istoria crimei rareori existase o tragedie care să fi prezentat caracteristici mai stranii. Numele german al victimei, absenţa oricăror motive şi inscripţia sinistră de pe perete, toate au indicat săvârşirea sa de către refugiaţi politici şi revoluţionari. Socialiştii aveau multe ramuri în America, iar decedatul, fără îndoială, încălcase legile lor nescrise şi fusese urmărit de ei. După ce s-a făcut uşor aluzie la Vehmgericht[1], ácqua-tofána[2], carbonari[3], marchiza de Brinvilliers[4], teoria darwiniană, principiile

[1] Vechi tribunal secret din Germania, independent de puterea imperială; a dăinuit din secolul al XII-lea până în secolul al XVI-lea; aplica o singură pedeapsă, spânzurarea de un arbore în care se înfigea un cuţit simbolic.
[2] Otravă celebră în Italia în sec. XVI–XVII.
[3] Membru al unei organizaţii revoluţionare secrete din Italia, care a luptat la începutul sec. al XIX-lea împotriva asupririi străine şi pentru unitatea Italiei.
[4] Marie Madeleine d'Aubray, marchiză de Brinvilliers (1630–1676), ucigaşă care a practicat crime prin otrăvire.

lui Malthus[1] şi la crimele lui Ratcliff Highway, articolul se încheia prin admonestarea guvernului şi propovăduirea unei observări mai atente a străinilor în Anglia.

„Standard" comenta că fapte crunte în afara legii de acest fel s-au produs de obicei sub o administrație liberală. Ele au avut originea în zdruncinarea minților maselor şi slăbirea ulterioară a tuturor autorităților. Decedatul era un gentleman american care locuise câteva săptămâni în metropolă. El a stat la pensiunea doamnei Charpentier, în Torquay Terrace, Camberwell. A fost însoțit în călătoriile sale de secretarul său particular, domnul Joseph Stangerson.

Cei doi şi-au luat la revedere de la proprietăreasă marți, în data de 4 luna curentă, şi au plecat spre Euston Station, cu intenția vădită de a prinde expresul de Liverpool. Apoi au fost văzuți împreună pe peron. Nu s-a ştiut nimic mai mult despre ei până când cadavrul domnului Drebber a fost, aşa cum s-a înregistrat de autorități, descoperit într-o casă nelocuită din Brixton Road, la multe mile de Euston. Cum a ajuns el acolo sau cum şi-a găsit soarta sunt întrebări care fac parte încă din mister. Nimic nu se ştie despre locul unde ar putea fi Stangerson. Aflăm cu plăcere că domnul Lestrade şi domnul Gregson, de la Scotland Yard, lucrează amândoi la acest caz şi, în mod confidențial, se anticipează că aceşti bine-cunoscuți ofițeri vor arunca rapid o lumină asupra afacerii.

„Daily News" a observat că nu a existat nicio îndoială privind crima ca fiind una politică. Despotismul şi ura față de liberalism care au animat guvernele continentale avuseseră efectul de a împinge spre țărmurile noastre un număr de oameni care ar fi devenit cetățeni excelenți dacă nu ar fi fost înăcriți de amintirea a tot ceea ce li se întâmplase. Printre aceşti oameni există un cod al onoarei foarte strict şi încălcarea sa era pedepsită cu moartea. Trebuie depus orice efort

[1] Thomas Robert Malthus (1766–1834), preot, profesor, a fost unul dintre primii specialişti care s-au ocupat de problema populație-dezvoltare. Publică „Eseu asupra principiului populației", care aduce un prețios sprijin şcolii economiste ortodoxe.

pentru a-l găsi pe secretar, Stangerson, şi pentru a clarifica unele amănunte ale obiceiurilor decedatului. S-a făcut un mare pas înainte prin descoperirea adresei casei unde a stat în pensiune – un rezultat care s-a datorat în întregime intuiției şi energiei domnului Gregson de la Scotland Yard.

Sherlock Holmes şi cu mine am citit aceste note împreună la micul dejun şi ele au părut a-l amuza teribil.

— Ți-am spus că, orice s-ar fi întâmplat, Lestrade şi Gregson vor avea un punctaj bun, în mod sigur.

— Asta depinde de cum se termină.

— O, să fii sănătos, nu contează câtuşi de puțin. Dacă omul este prins, asta se va „datora“ eforturilor lor; dacă scapă, va fi „în ciuda“ eforturilor lor. Dacă iese cap – câştig eu şi pajură – pierzi tu. Orice-ar face ei, va avea cine să le urmeze.

— Ce, Doamne, iartă-mă, este asta?, am strigat, deoarece, în acel moment, s-a auzit zgomotul făcut de mulți paşi în hol şi pe scări, însoțiți de expresii de dezgust din partea proprietăresei noastre.

— Este divizia Baker Street a forței de poliție de detectivi, spuse prietenul meu grav şi, pe când vorbea, s-au repezit în cameră o jumătate de duzină dintre cei mai murdari şi mai zdrențăroşi vagabonzi tuciurii de care am putut să-mi agăț privirea vreodată.

— Atenție!, strigă Holmes pe un ton ascuțit, iar cei şase mici derbedei murdari se aliniară într-un şir asemănător unuia format din statuete cu rea reputație. În viitor, îl veți trimite pe Wiggins singur să raporteze, iar restul trebuie să aştepte în stradă. Ai găsit-o, Wiggins?

— Nu, domnule, n-am găsit-o, zise un tânăr.

— Nici nu prea mă aşteptam la asta. Trebuie să continuați până reuşiți. Uite plata voastră. El înmână fiecăruia dintre ei un şiling. Acum, valea, şi reveniți cu un raport mai bun data viitoare.

El dădu din mână, iar ei se repeziră în jos, pe scări, ca tot atâția şobolani, şi le-am auzit vocile care țipau strident jos, în stradă, în momentul următor.

— Mai multă muncă se poate scoate din unul dintre aceşti mici cerşetori decât dintr-o duzină de polițişti, remarcă

Holmes. Simpla ochire a unei persoane cu aspect oficial pecetluieşte buzele oamenilor. Aceşti tineri, cu toate acestea, se duc peste tot şi aud totul. Sunt şi la fel de pătrunzători ca acele, tot ceea ce le lipseşte este organizarea.

— Cazul acesta, Brixton, este cel pentru care îi foloseşti?, l-am întrebat.

— Da, este un punct pe care vreau să-l limpezesc. E doar o problemă de timp. Hei! Acum vom asculta nişte noutăți despre o răzbunare! Iată-l pe Gregson venind pe drum cu o beatitudine scrisă pe fiecare trăsătură a feței sale. Direct către noi. Ştiu. Da, se opreşte acum. Iată-l!

Soneria sună violent şi, în câteva secunde, detectivul blond urcă scările, câte trei deodată, şi dădu buzna în camera noastră de zi.

— Dragul meu amic, strigă el strângând tare mâna inertă a lui Holmes, felicită-mă! Am limpezit totul.

O umbră de neliniște mi se păru că trece peste fața expresivă a prietenului meu.

— Vrei să spui că eşti pe calea cea bună?, întrebă el.

— Calea cea bună! Ei bine, domnule, îl avem pe om sub lacăt şi cheie.

— Şi numele său este...?

— Arthur Charpentier, sublocotenent în Marina Maiestății Sale, strigă Gregson cu emfază frecându-şi mâinile grase şi umflându-şi pieptul.

Sherlock Holmes oftă cu uşurare şi se relaxă într-un zâmbet.

— Ia loc şi încearcă una dintre aceste țigări de foi, spuse el. Suntem nerăbdători să aflăm cum ai reuşit să faci asta. Vrei să te servesc cu nişte whisky şi apă?

— Cu plăcere, răspunse detectivul. Imensele încercări prin care am trecut de o zi-două m-au terminat. Nu atât efortul fizic, înțelegeți, cât efortul minții. Dumneavoastră veți aprecia asta, domnule Sherlock Holmes, deoarece suntem amândoi muncitori cu creierul.

— Mă onorezi prea mult, zise Holmes cu gravitate. Să auzim cum ai ajuns la acest extrem de mulțumitor rezultat.

Detectivul se aşează în fotoliu şi pufăi cu mulţumire din ţigara de foi. Apoi, brusc, se plesni peste coapsă, în culmea veseliei.

— Partea nostimă a afacerii este, strigă el, că prostul de Lestrade, care se crede aşa de deştept, s-a dus pe o urmă cu totul greşită. El îl urmăreşte pe secretarul Stangerson, care nu a avut de-a face cu crima mai mult decât un copil nenăscut. Nu mă îndoiesc că l-a prins de-acum.

Ideea îl gâdila pe Gregson atât de mult, încât râse până se înecă.

— Şi cum ai ajuns la indiciul dumitale?

— Ah, am să-ţi spun totul. Desigur, doctore Watson, asta rămâne strict între noi. Prima dificultate căreia a trebuit să-i facem faţă a fost să găsim antecedentele acestui american. Unii ar fi aşteptat până când anunţurile lor ar fi primit răspuns sau până când voluntarii ar fi venit şi ar fi oferit informaţii. Acesta nu este modul de a se apuca de lucru al lui Tobias Gregson. Vă amintiţi de pălăria de lângă decedat?

— Da, zise Holmes, făcută de firma „John Underwood şi fiii", din strada Camberwell nr. 129.

Gregson păru destul de dezumflat.

— Nu mi-am dat seama că ai observat asta, spuse el. Ai fost acolo?

— Nu.

— Ha!, strigă Gregson cu o voce uşurată, niciodată nu trebuie să treci peste o şansă, oricât de mică ar părea.

— Pentru o minte mare, nimic nu este mic, remarcă Holmes sentenţios.

— Ei bine, m-am dus la Underwood şi l-am întrebat dacă vânduse o pălărie de acea mărime şi descriere. El şi-a privit ghetele şi şi-a amintit imediat. Trimisese pălăria unui domn Drebber care locuia la pensiunea Charpentier, Torquay Terrace. Aşa am ajuns la adresa lui.

— Deştept, foarte deştept!, murmură Holmes.

— Am chemat-o apoi pe madame Charpentier, continuă detectivul. Am găsit-o foarte palidă şi deprimată. Fiica sa era în cameră, de asemenea este o fată neobişnuit de fină şi ea; avea ochii înroşiţi, iar buzele îi tremurau când i-am

vorbit. Asta nu mi-a scăpat. Am început să miros că era ceva putred. Cunoşti sentimentul, domnule Sherlock Holmes, când dai peste urma corectă, un fel de zguduire a nervilor.

— Ai auzit de moartea misterioasă a răposatului dumitale chiriaş, domnul Enoch J. Drebber, din Cleveland?, am întrebat. Mama aprobă din cap. Ea nu părea să poată scoate vreun cuvânt. Fiica izbucni în lacrimi. Am simțit mai mult ca oricând că aceste persoane ştiau ceva despre caz.

— La ce oră a părăsit domnul Drebber casa dumneavoastră pentru a lua trenul?, am întrebat.

— La ora 8, a răspuns ea înghițind adânc pentru a-şi stăpâni agitația. Secretarul lui, domnul Stangerson, a spus că au fost două trenuri – unul la ora 9.15 şi altul la ora 11.00 dimineața. El trebuia să-l prindă pe primul.

— Şi atunci l-ai văzut pentru ultima oară?

O schimbare teribilă s-a produs pe fața femeii în timp ce am pus întrebarea. Trăsăturile i-au devenit complet livide. Au trecut câteva secunde până când a putut scoate unicul cuvânt, „da“, şi l-a rostit cu un ton nenatural, răguşit. A fost liniște un moment, apoi fiica a vorbit cu o voce clară, calmă:

— Niciodată nu poate ieşi ceva bun din minciună, mamă, a zis ea. Să fim sincere cu domnul. Noi l-am văzut pe domnul Drebber din nou.

— Să te ierte Dumnezeu, a strigat madame Charpentier aruncându-şi în sus mâinile şi lăsându-se să cadă pe scaun. Ți-ai omorât fratele.

— Arthur ar dori să spunem adevărul, a răspuns fata ferm.

— Mai bine mi-ați spune tot despre asta acum, am zis eu. Jumătățile de mărturisiri sunt mai rele decât lipsa lor. In plus, nu ştiți cât de mult ştim noi.

— Să cadă pe capul tău, Alice!, a strigat mama sa şi apoi, întorcându-se către mine: vă voi spune tot, domnule. Nu vă imaginați că agitația mea în ceea ce-l priveşte pe fiul meu apare din teama ca nu cumva el să fi fost implicat în vreun fel în această afacere. El este complet nevinovat. Frica mea mare este că totuşi în ochii dumneavoastră şi în ochii celorlalți el poate să pară compromis. Faptul acesta, oricum, este cu

siguranță imposibil. Caracterul său nobil, profesiunea lui, antecedentele sale, toate vor interzice acest lucru.

— Cea mai bună soluție pentru tine este să-ți uşurezi sufletul de lucrurile pe care le cunoşti, am răspuns. Poți să contezi pe faptul că, dacă fiul tău este nevinovat, nu va avea de ce să se teamă.

— Poate. Alice, mai bine ne-ai lăsa singuri, a spus ea, iar fiica ei s-a retras. Acum, domnule, a continuat ea, nu am avut intenția de a vă spune toate astea, dar, deoarece fiica mea a dat în vileag situația, nu am alternativă. Odată ce m-am decis să vorbesc, îți voi spune totul, fără a omite niciun amănunt.

— Este cel mai înțelept lucru pe care îl poți face, am spus eu.

— Domnul Drebber a stat la noi aproape trei săptămâni. El şi secretarul său, domnul Stangerson, călătoriseră pe continent. Am observat o etichetă „Copenhaga“ pe fiecare dintre cuferele lor, dovedind că acela fusese ultimul lor loc de popas. Stangerson era un om tăcut, rezervat, dar patronul său, îmi pare rău că trebuie să spun asta, era de departe diferit. Era necioplit ca obiceiuri şi brutal în manifestări. Chiar în noaptea sosirii sale a devenit şi mai rău din cauza băuturii şi, într-adevăr, după ora 12 la prânz, cu greu s-ar fi putut spune dacă mai era treaz. Comportamentul său cu servitoarele era dezgustător de libertin şi intim. Cel mai grav a fost că a adoptat rapid aceeaşi atitudine față de fata mea, Alice, şi nu o dată i-a vorbit într-un mod pe care, din fericire, ea este prea inocentă pentru a-l înțelege. O dată, a prins-o în brațe şi a strâns-o, insultă care l-a făcut pe secretarul său să-i reproşeze acest comportament nebărbătesc.

— Dar de ce ai suportat toate acestea?, am întrebat eu. Presupun că poți să scapi de chiriaşi când doreşti.

Doamna Charpentier a roşit imediat după întrebarea mea pertinentă.

— Jur în fața lui Dumnezeu că i-am atras atenția chiar din prima zi când a venit, a spus ea. A fost însă o tentativă nereuşită. Plăteau o liră pe zi fiecare – 14 lire pe săptămână –, iar acesta este sezon mort. Sunt văduvă, iar fiul meu, care este la marină, m-a costat mult. M-am temut să nu pierd banii. Am

făcut ce a fost mai bine. Ultima lui ispravă a depăşit măsura totuşi şi l-am anunțat să plece din cauza asta. Acesta a fost motivul plecării sale.

— Ei bine?

— Mi-a înflorit inima când l-am văzut îndepărtându-se în birjă. Fiul meu este în permisie tocmai acum, dar nu i-am spus nimic despre toate astea, deoarece temperamentul său este violent şi îşi adoră sora. Când am închis uşa după ei, mi s-a părut că mi se ridică o greutate de pe umeri. Din păcate, în mai puțin de o oră, s-a auzit soneria şi am aflat că domnul Drebber se întorsese. Era foarte agitat şi, în mod evident, şi mai rău din cauza băuturii. Intră cu greu în camera în care stăteam cu fiica mea şi a făcut o remarcă incoerentă că ar fi pierdut trenul. S-a întors apoi spre Alice şi, înaintea ochilor mei, i-a propus să fugă cu el. „Eşti majoră, i-a zis el, şi nu există nicio lege care să te oprească. Am destui bani şi pot să cheltuiesc. N-o lua în seamă pe bătrâna de față şi vino cu mine chiar acum. Vei trăi ca o prințesă.“ Săraca Alice era aşa speriată, încât s-a depărtat de el repede, dar a prins-o de încheietura mâinii şi a tras-o spre uşă. Am țipat şi, în acel moment, fiul meu, Arthur, a intrat în cameră. Ce s-a întâmplat după aceea nu ştiu. Am auzit înjurături şi sunetele înfundate ale unei încăierări. Am fost prea îngrozită ca să-mi ridic capul. Când am privit în sus, l-am văzut pe Arthur stând în picioare, în uşă, râzând, cu un băț în mână. „Nu cred că tipul ăla drăguț ne va mai deranja“, a zis el. „O să mă duc după el şi o să văd cum se descurcă.“ Cu aceste cuvinte, şi-a luat pălăria şi a pornit pe stradă. În următoarea dimineață, am auzit de moartea misterioasă a domnului Drebber.

— Această declarație a ieşit de pe buzele doamnei Charpentier cu multe suspine şi pauze. Uneori, vorbea aşa de încet, încât cu greu îi puteam auzi cuvintele. Am stenografiat tot ce a spus, aşa încât să nu existe posibilitatea niciunei greşeli.

— Este aşa de antrenant!, zise Sherlock Holmes cu un căscat. Ce s-a întâmplat apoi?

— Când doamna Charpentier s-a oprit, continuă detectivul, am văzut că întregul caz atârna de un punct. Fixând-o cu

privirea într-un mod pe care întotdeauna îl consider eficient cu femeile, am întrebat-o la ce oră s-a întors fiul ei.

— Nu ştiu, a răspuns ea.

— Nu ştii?

— Nu, are o cheie şi a intrat singur.

— Când te-ai dus la culcare?

— După 11.

— Deci fiul tău a fost plecat cel puțin două ore?

— Da.

— Posibil patru sau cinci?

— Da.

— Ce a făcut în tot acel timp?

— Nu ştiu, a răspuns ea albindu-i-se buzele.

— Desigur, după aceea nu a mai fost nimic de făcut. Am aflat unde a fost locotenentul Charpentier, am luat doi ofițeri cu mine şi l-am arestat. Când l-am atins pe umăr şi i-am spus să vină liniştit cu noi, a răspuns dur ca bronzul: „Presupun că mă arestezi pentru că aş fi implicat în moartea ticălosului acela de Drebber“, a zis el. Noi nu-i spuseserăm nimic despre asta, aşa că aluzia lui la întâmplare a avut un caracter suspect în cel mai înalt grad.

— Foarte, spuse Holmes.

— Încă mai avea bățul greu pe care l-a descris mama lui ca fiind la el când l-a urmat pe Drebber. Era un ciomag gros, din lemn de stejar.

— Atunci care este teoria ta?

— Ei bine, teoria mea este că el l-a urmărit pe Drebber până la Brixton Road. Când a ajuns acolo, o nouă altercație a izbucnit între ei, pe parcursul căreia Drebber a primit o lovitură cu ciomagul, în stomac poate, care l-a omorât fără să lase nicio urmă. Noaptea a fost aşa de ploioasă, încât nu a fost nimeni pe aproape, aşa că Charpentier a târât cadavrul victimei sale în casa nelocuită. În ceea ce priveşte lumânarea, sângele, scrisul de pe perete şi verigheta, toate pot fi tot atât de multe trucuri pentru a arunca poliția pe o pistă falsă.

— Bine lucrat!, zise Holmes cu o voce încurajatoare. Cu adevărat, Gregson, avansezi. Încă mai putem aştepta ceva de la tine.

—Mă flatez singur că am reuşit destul de uşor, răspunse cu mândrie detectivul. Tânărul a consimţit să dea o declaraţie în care a spus că, după ce l-a urmat pe Drebber un timp, acesta l-a observat şi a luat o birjă pentru a scăpa de el. În drumul său spre casă, s-a întâlnit cu un vechi camarad de pe vas şi a făcut o plimbare lungă cu el. Fiind întrebat unde locuieşte acest vechi camarad, nu a putut să dea niciun răspuns satisfăcător. Cred că întregul caz se încheagă neobişnuit de bine. Ceea ce mă amuză este să mă gândesc la Lestrade, care pornise pe o urmă greşită. Mi-e teamă că nu va avansa mult. Hei, pe toţi sfinţii, iată-l chiar pe Lestrade!

Era, într-adevăr, Lestrade, care urcase scările în timp ce noi vorbeam şi care intrase acum în cameră. Siguranţa şi energia care, în general, îi marcau înfăţişarea şi modul de a se îmbrăca lăsau, de data aceasta, de dorit. Faţa îi era schimbată şi îngrijorată, în timp ce hainele îi erau în dezordine şi neîngrijite. Venise, evident, cu intenţia de a se consulta cu Sherlock Holmes, dar, văzându-l pe colegul său, a părut stânjenit şi enervat. Stătu în picioare în centrul camerei, mototolindu-şi nervos pălăria şi neştiind cum să înceapă.

— Acesta este un caz extrem de neobişnuit, spuse el, în sfârşit, o afacere de neînţeles.

— Ah, aşa o consideri, domnule Lestrade, strigă Gregson triumfător. M-am gândit că vei ajunge la această concluzie. Ai reuşit să-l găseşti pe secretar, domnul Joseph Stangerson?

— Secretarul, domnul Joseph Stangerson, spuse Lestrade cu un ton grav, a fost ucis în Hotelul „Halliday's", aproximativ la ora 6 în această dimineaţă.

7

Lumină în întuneric

Ştirea dată de Lestrade a fost atât de neaşteptată, încât toţi trei am fost cu adevărat înmărmuriţi. Gregson sări din scaunul său şi răsturnă restul de whisky şi apă. M-am uitat lung, în tăcere, la Sherlock Holmes, ale cărui buze erau strânse, iar sprâncenele îi erau trase în jos, peste ochi.

— Şi Stangerson!, rosti el încet. Intriga se îngroaşă.

— Era destul de groasă şi înainte, mormăi Lestrade luând un scaun. Se pare că am nimerit într-un fel de consiliu de război.

— Eşti, eşti sigur de această informaţie?, se bâlbâi Gregson.

— Tocmai am ieşit din camera lui, zise Lestrade. Am fost primul care a descoperit ce s-a petrecut.

— Am ascultat punctul de vedere al lui Gregson despre problemă, observă Holmes. Te deranjează dacă ne faci cunoscut ce ai văzut şi ce ai făcut?

— Nu am nicio obiecţie, răspunse Lestrade aşezându-se. Mărturisesc de bunăvoie că am fost de părere că Stangerson a fost implicat în uciderea lui Drebber. Această nouă întorsătură mi-a arătat că am greşit complet. Obsedat de o singură idee, m-am hotărât să descopăr ce s-a întâmplat cu secretarul. Fuseseră văzuţi împreună la gara Euston, aproape de opt

și jumătate seara. La 2 dimineața, Drebber fusese găsit în Brixton Road. Întrebarea cu care m-am confruntat a fost ce făcuse Stangerson între ora opt și treizeci de minute și ora crimei și ce s-a întâmplat cu el după aceea. Am telegrafiat la Liverpool, dând o descriere a individului și avertizându-i să supravegheze vasele americane. Apoi, m-am pus pe treabă, vizitând toate hotelurile și pensiunile de lângă Euston. Vezi tu, am argumentat că dacă Drebber și tovarășul său s-ar fi despărțit, evoluția naturală pentru cel din urmă ar fi să se oprească undeva în apropiere pentru noapte și apoi să piardă iar vremea prin gară dimineața.

— S-ar putea să fi căzut de acord asupra unui loc de întâlnire dinainte, remarcă Holmes.

— Așa s-a dovedit. Am petrecut toată seara de ieri făcând cercetări fără niciun fel de folos. Azi de dimineață am început foarte devreme și, la ora 8, am ajuns la hotelul particular „Halliday's", din strada Little George. La întrebarea mea, și anume dacă un domn Stangerson locuia acolo, mi-au răspuns imediat afirmativ.

— Fără îndoială, dumneavoastră sunteți domnul pe care-l așteaptă, au zis ei. Așteaptă un domn de două zile.

— Unde este acum?, am întrebat eu.

— Este sus, în pat. A dorit să fie trezit la ora 9.

— Voi urca și îl voi vedea imediat, am spus.

M-am gândit că apariția mea bruscă i-ar zdruncina calmul și l-ar face să spună ceva necugetat. Băiatul de serviciu s-a oferit să mă conducă până la cameră; era la al doilea etaj și un coridor mic ducea acolo. Băiatul mi-a arătat ușa și era pe cale să coboare din nou, când am văzut ceva care m-a făcut să simt că îmi vine rău, în ciuda celor douăzeci de ani de experiență. De sub ușă se scurgea o panglică mică, roșie, de sânge, care își făcuse un drum întortocheat de-a curmezișul trecerii și formase o mică băltoacă la margine, de cealaltă parte. Am strigat, ceea ce l-a adus pe băiat înapoi. El aproape a leșinat când a văzut. Ușa era blocată pe dinăuntru, dar ne-am proptit amândoi cu umerii în ea și am deschis-o forțat. Fereastra camerei era deschisă și, aplecat în afară, neglijent, zăcea cadavrul unui bărbat îmbrăcat de noapte. Era cu

adevărat mort de ceva timp, deoarece membrele erau rigide şi reci. Când l-am întors cu faţa, băiatul l-a recunoscut imediat ca fiind acelaşi domn care rezervase camera sub numele de Joseph Stangerson. Cauza morţii a fost o înjunghiere adâncă în partea stângă, care trebuie să-i fi străpuns inima. Şi acum vine cea mai stranie parte a afacerii. Ce crezi că se afla asupra celui ucis?

Am simţit o încreţire a cărnii şi un presentiment al groazei care avea să vină chiar înainte ca Sherlock Holmes să răspundă.

— Cuvântul RACHE, scris cu litere de sânge, spuse el.

— Asta a fost, spuse Lestrade cu o voce îngrozită, şi toţi am tăcut un timp.

Era ceva aşa de metodic şi de neînţeles plutind în jurul faptelor acestui asasin necunoscut, încât conferea un caracter nou, îngrozitor crimelor sale. Nervii mei, care erau destul de tari pe un câmp de luptă, tresăriră când m-am gândit la asta.

— Omul a fost văzut, continuă Lestrade. Un lăptar, care mergea în drumul său, s-a întâmplat să treacă pe cărarea care duce de la grajduri înapoi la hotel. El a observat că o scară, care de obicei stătea pe jos acolo, era ridicată şi sprijinită de una dintre ferestrele celui de-al doilea etaj, care era larg deschisă. După ce a trecut, s-a uitat înapoi şi a văzut un om coborând scara. Acesta a coborât aşa de tăcut şi de firesc, încât băiatul a crezut că era vreun dulgher sau tâmplar venit la lucru la hotel. Nu l-a băgat în seamă în mod special, doar că s-a gândit că era devreme să vină la muncă. Are impresia că omul era înalt, avea o faţă roşiatică şi era îmbrăcat într-un pardesiu lung, maroniu. Trebuie să fi stat în cameră un oarecare timp după crimă, fiindcă noi am găsit apă amestecată cu sânge în chiuveta în care îşi spălase mâinile şi semne pe cearşafurile unde-şi ştersese cuţitul.

M-am uitat la Holmes la auzul descrierii ucigaşului, care se potrivea atât de bine cu a lui. Nu exista, cu toate acestea, nicio urmă de triumf sau satisfacţie pe faţa sa.

— Nu ai găsit nimic în cameră care ar putea să-ţi ofere un indiciu pentru crimă?, întrebă el.

— Nimic. Stangerson avea portofelul lui Drebber în buzunar, dar se pare că era un fapt obişnuit, deoarece el făcea toate plățile. Erau optzeci de lire în el, dar nimic nu fusese luat. Oricare ar fi motivele acestor crime extraordinare, jaful cu siguranță nu este unul dintre ele. Nu existau acte sau însemnări în buzunarul decedatului, cu excepția unei singure telegrame trimise din Cleveland, cu o lună în urmă, care conținea cuvintele: „J.H. este în Europa." Nu exista niciun nume ataşat acestui mesaj.

— Şi nu mai era nimic altceva?, întrebă Holmes.

— Nimic important. Romanul pe care îl citise pentru a adormi zăcea pe pat, iar pipa era pe scaun, lângă el. Se afla un pahar cu apă pe masă, iar pe pervazul ferestrei, o cutiuță de alifie care conținea două pastile.

Sherlock Holmes sări din scaun, cu o exclamație de încântare.

— Ultima verigă!, strigă el exultând de fericire. Cazul meu este complet.

Cei doi detectivi se holbau la el cu uimire.

— Am acum în mâinile mele, spuse prietenul meu cu încredere, toate firele care au format o astfel de încâlceală. Există, desigur, detalii care trebuie completate, dar sunt sigur de toate faptele principale, de la momentul în care Drebber s-a despărțit de Stangerson, la gară, până la descoperirea cadavrului celui din urmă, ca şi cum i-aş fi văzut cu propriii ochi. Vă voi da o dovadă a ceea ce ştiu. Ați putea să puneți mâna pe acele pastile?

— Le am, zise Lestrade scoțând o cutiuță albă, le-am luat, precum şi portofelul, şi telegrama, cu intenția de a le pune într-un loc sigur la secția de poliție. A fost o pură întâmplare că am luat aceste pastile, căci, trebuie să spun, nu le acord nicio importanță.

— Dă-le aici, zise Holmes. Acum, doctore, se întoarse el spre mine, astea sunt pastile obişnuite?

Cu siguranță, nu erau. Aveau o culoare cenuşie, perlată, erau mici, rotunde şi aproape transparente în lumină.

— Judecând după faptul că sunt uşoare şi transparente, îmi imaginez că sunt solubile în apă, am remarcat.

— Precis este aşa, a răspuns Holmes. Acum, te rog să te duci jos şi să aduci drăcuşorul ăla de terrier care a fost bolnav atât de mult timp şi pe care proprietăreasa a vrut ca tu să-l scapi de dureri ieri.

Am coborât şi am adus sus câinele, în braţe. Respiraţia sa greoaie şi ochii sticloşi dovedeau că nu era departe de a-şi da sufletul. Într-adevăr, botul său alb ca zăpada dovedea că depăşise deja termenul obişnuit al existenţei canine. L-am aşezat pe o pernă, pe covor.

— Voi tăia acum una dintre aceste pilule în două, zise Holmes şi, scoţându-şi briceagul, trecu de la vorbe la fapte. O jumătate se va întoarce în cutiuţă pentru scopuri viitoare. Cealaltă jumătate o voi pune în acest pahar cu vin în care este o linguriţă de apă. Poţi să vezi că prietenul nostru, doctorul, are dreptate şi că se dizolvă repede.

— Asta poate fi foarte interesant, spuse Lestrade cu tonul jignit al unuia care suspectează faptul că se râde de el. Nu pot să văd totuşi ce are a face cu moartea domnului Joseph Stangerson.

— Răbdare, prietene, răbdare! Vei descoperi la timp că totul are a face cu asta. Voi adăuga acum puţin lapte pentru ca amestecul să aibă un gust acceptabil şi, când îl voi da câinelui, vom vedea că îl va lipăi destul de repede.

În timp ce vorbea, vărsă conţinutul paharului într-o farfurioară şi o puse în faţa terrierului, care linse repede totul. Comportamentul convingător al lui Sherlock Holmes ne convinsese până acum, aşa că stăteam tăcuţi, urmărind atent animalul şi aşteptând un efect surprinzător. Nu se produse nimic de felul acesta totuşi. Câinele continua să zacă întins pe pernă, respirând cu greu, dar, aparent, nu era nici mai bine, nici mai rău pentru doza luată.

Holmes îşi scosese ceasul şi, deoarece trecea minut după minut fără niciun rezultat, o expresie de extremă dezamăgire şi neplăcere trecu peste trăsăturile sale. Îşi muşcă buzele, bătu cu degetele în masă şi exprimă toate sentimentele de nerăbdare. Era atât de mare emoţia sa, încât îmi părea cu adevărat rău pentru el, pe când cei doi detectivi zâmbeau ironic, deloc nemulţumiţi de încercarea prin care treceau.

— Nu poate fi o coincidență, strigă el, în sfârşit, sărind din scaun şi făcând paşi mari în sus şi-n jos prin cameră. Este imposibil să fie doar o simplă coincidență. Chiar pastilele pe care le-am suspectat în cazul lui Drebber sunt efectiv găsite după moartea lui Stangerson. Şi totuşi, nu-şi fac efectul. Ce poate însemna? Cu siguranță, întregul meu lanț de raționamente a fost fals. Este imposibil! Şi totuşi, acestui câine prăpădit nu-i este mai rău. O, am găsit! Am găsit! Cu un strigăt de reală încântare, se grăbi la cutiuță, tăie cealaltă pilulă în două, o dizolvă, adăugă lapte şi i-o oferi câinelui. Limba nefericitei creaturi păru că abia se înmuiase în conținut înainte să tresalte convulsiv şi să se întindă la fel de rigid şi lipsit de viață ca şi cum ar fi fost lovit de trăsnet.

Sherlock Holmes trase aer în piept îndelung şi îşi şterse transpirația de pe frunte.

— Ar trebui să am mai multă încredere, spuse el. Trebuie să ştiu, de acum, că atunci când un fapt pare a fi opus unui lanț lung de deducții, se dovedeşte invariabil că poate să aibă altă interpretare. Din cele două pilule din acea cutiuță, una a fost făcută din cea mai mortală otravă, iar cealaltă a fost în întregime inofensivă. Trebuia să fi ştiut asta înainte de a fi văzut vreodată cutiuța.

Această ultimă declarație mi s-a părut aşa de surprinzătoare, încât de-abia am putut să cred că era treaz. Dar acolo zăcea câinele mort, pentru a dovedi că ipoteza fusese corectă. Mi se părea că cețurile din mintea mea se limpezeau treptat şi începeam să capăt o percepție vagă, slabă, a adevărului.

— Toate acestea ți se par stranii, continuă Holmes, deoarece nu ai reuşit la începutul anchetei să percepi importanța singurului indiciu real care ți s-a prezentat. Am avut norocul să-l percep şi să mă bazez pe asta şi tot ce s-a petrecut de atunci a servit pentru a-mi confirma presupunerea originală şi, într-adevăr, a fost consecința sa logică. De aici, lucrurile care te-au uimit pe tine şi au făcut să fie cazul mai obscur au servit să mă lămurească pe mine şi să-mi consolideze concluziile. Este o greşeală să se confunde ciudățenia cu misterul. Cea mai comună crimă este deseori cea mai misterioasă, deoarece nu oferă detalii noi sau deosebite din care se pot trage

concluzii. Această crimă ar fi fost infinit mai dificil de rezolvat dacă victima ar fi fost găsită, pur şi simplu, zăcând în drum, fără niciunul dintre acele amănunte însoţitoare, senzaţionale, care au făcut-o remarcabilă. Aceste detalii stranii, departe de a face cazul mai dificil, avuseseră cu adevărat efectul de a-l face mai uşor.

Domnul Gregson, care ascultase acest discurs cu nerăbdare, nu s-a mai putut abţine:

— Uite ce e, domnule Sherlock Holmes, spuse el, suntem toţi gata să recunoaştem că eşti un om inteligent şi că ai propriile metode de lucru. Acum avem nevoie de ceva mai mult decât doar teorie şi predici totuşi. Mi-am stabilit datele cazului şi se pare că am greşit. Tânărul Charpentier nu putea fi implicat în această a doua afacere. Lestrade l-a urmărit pe omul său, Stangerson, şi se pare că a greşit şi el. Ai lansat aluzii ici-colo şi pari a şti mai mult decât ştim noi, dar a venit timpul când considerăm că avem dreptul să te întrebăm direct cât de mult ştii din afacere. Poţi numi omul care a făcut-o?

— Nu mă pot abţine să nu cred că Gregson are dreptate, domnule, remarcă Lestrade. Am încercat amândoi şi am greşit. Ai menţionat de câteva ori de când mă aflu în cameră că deţii toate dovezile de care ai nevoie. Cu siguranţă, nu le vei mai tăinui.

— Orice întârziere în arestarea asasinului, am observat eu, îi poate oferi timpul necesar pentru a comite o nouă atrocitate.

Sub presiunea noastră, a tuturor, Holmes a dat semne de nesiguranţă. El a continuat să păşească în sus şi-n jos prin cameră, cu capul lăsat în piept şi cu sprâncenele încruntate, trase peste ochi, aşa cum îi era obiceiul când se pierdea în gânduri.

— Nu vor mai fi crime, spuse el în sfârşit, oprindu-se brusc şi întorcându-se cu faţa la noi. Puteţi să excludeţi ipoteza aceasta. M-aţi întrebat dacă deţin numele asasinului. Îl ştiu. Simpla cunoaştere a numelui său este un lucru fără importanţă totuşi în comparaţie cu a pune mâna pe el. Mă aştept ca asta să se întâmple curând. Am mari speranţe s-o pot face prin propriile mijloace; dar este un lucru ce trebuie făcut cu

grijă, deoarece avem de-a face cu un om viclean şi disperat, care este sprijinit, aşa cum am avut ocazia să dovedesc, de un altul, care este la fel de deştept ca el. Atât timp cât acest om nu bănuieşte că cineva deține un indiciu, există o şansă de a fi siguri că-l prindem; dar, dacă ar avea cea mai slabă suspiciune, şi-ar schimba numele şi s-ar topi într-o secundă printre cele patru milioane de locuitori ai acestui oraş. Fără a avea intenția de a jigni sentimentele niciunuia dintre voi, trebuie să spun că eu îi consider pe aceşti oameni ca fiind mai mult decât egali cu forțele oficiale şi de aceea nu am solicitat ajutorul vostru. Dacă greşesc, desigur, îmi voi asuma toată vina pentru această lipsă, dar sunt pregătit pentru asta. În prezent, sunt gata să promit că, în momentul când pot comunica cu voi fără să pun în pericol propriile combinații, voi face acest lucru.

Gregson şi Lestrade păreau să fie departe de a fi satisfăcuți de asigurarea lui sau de aluzia depreciativă la adresa poliției. Primul îşi trecu fulgerător mâna prin părul blond, în timp ce ochii rotunzi ca nişte mărgele ai celuilalt străluciră de curiozitate şi resentimente.

Niciunul dintre ei nu a avut timp să vorbească, pentru că se auzi o bătaie în uşă şi purtătorul de cuvânt al tuciuriilor, tânărul Wiggins, îşi introduse în cameră persoana nesemnificativă şi insipidă.

— Vă rog, domnule, zise el atingându-şi moțul de pe frunte, birja e jos.

— Bine, băiete!, zise Holmes mieros. De ce nu introduceți modelul ăsta la Scotland Yard?, continuă el luând o pereche de cătuşe din oțel dintr-un sertar. Vezi ce bine lucrează arcul. Se strâng într-o secundă.

— Vechiul model este destul de bun, remarcă Lestrade, dacă am putea măcar să găsim omul căruia să i le punem.

— Foarte bine, foarte bine, zise Holmes zâmbind. Birjarul poate foarte bine să mă ajute să car valizele. Roagă-l să urce imediat, Wiggins.

Am fost surprins să constat că prietenul meu vorbea ca şi cum era pe cale să pornească într-o călătorie, deoarece nu-mi spusese nimic despre asta. În cameră era o valiză mică, pe

care el o scoase şi începu să o strângă cu o curea. Era ocupat cu această activitate când birjarul intră în cameră.

— Ajută-mă să închid cataramа asta, birjar, zise îngenunchind peste bagajul său şi neîntorcând deloc capul.

Individul înainta cu un aer oarecum ursuz, sfidător şi se aplecă să-l ajute. În acel moment, se auzi un clinchet ascuțit, zgomotul strident al metalului, iar Sherlock Holmes sări din nou în picioare.

— Domnilor, strigă el cu ochi scânteietori, să vi-l prezint pe domnul Jefferson Hope, asasinul lui Enoch Drebber şi al lui Joseph Stangerson.

Totul se petrecu într-o clipă – aşa de rapid, încât nu am avut timp să-mi dau seama de situație.

Am o amintire vie a acelui moment, a expresiei triumfătoare a lui Holmes şi a sunetului vocii sale, a feței înmărmurite, sălbatice a birjarului în timp ce se uita fix la cătuşele care străluceau şi care apăruseră ca prin farmec la încheieturile mâinilor sale. Pentru o secundă sau două, puteam fi luați drept un grup de statui.

Apoi, cu un urlet neomenesc de furie, prizonierul se eliberă cu o smucitură din strânsoarea lui Holmes şi se repezi prin fereastră.

Lucrătura din lemn şi sticlă cedă sub greutatea lui şi, înainte să poată ieşi definitiv, Gregson, Lestrade şi Holmes săriră pe el ca niște câini de vânătoare. Fu tras înapoi în cameră, iar apoi a început o luptă teribilă.

Era atât de puternic şi fioros, încât noi toți, patru inşi, am fost azvârliți cât colo de câteva ori. Părea să aibă forța convulsivă a unui bărbat lovit de o criză de epilepsie. Mâinile şi fața îi erau teribil de rănite din cauza trecerii prin geam, dar pierderea sângelui nu avu niciun efect care să-i diminueze rezistența. Numai când Lestrade a reuşit să pună mâna pe sub legătura lui de la gât şi să-l stranguleze pe jumătate am considerat că lupta pentru a rezista era în zadar; şi nici atunci nu ne-am simțit în siguranță până când nu i-am imobilizat picioarele şi mâinile. Acestea fiind făcute, ne-am ridicat în picioare cu respirația tăiată.

— Avem birja lui, zise Sherlock Holmes. Ne va servi pentru a-l duce la Scotland Yard. Şi acum, domnilor, continuă el cu un zâmbet plăcut, am ajuns la sfârşitul micului nostru mister. Sunteți, cu adevărat, bine-veniți să-mi puneți orice fel de întrebări doriți acum şi nu va exista niciun pericol de a refuza să vă răspund.

Partea a doua

1

Pe marea câmpie de sare

În partea centrală a marelui continent nord-american se întinde un deşert arid şi respingător care, timp de mulți ani, a servit ca barieră contra avansării civilizației. Din Sierra Nevada până în Nebraska şi de la Yellowstone River, în nord, până în Colorado, în sud, este o regiune pustie şi liniştită. Nici natura nu este întotdeauna bine dispusă pe cuprinsul acestui district neprimitor. Are munți înalți acoperiți de zăpadă şi văi întunecate şi sinistre. Există râuri care curg repede şi se reped prin canioane zimțate şi câmpii enorme, care iarna sunt albe de zăpadă, iar vara sunt cenuşii din cauza prafului de sare alcalină. Toate au păstrat caracteristicile comune de pustietate, neospitalitate şi sărăcie.

Nu există locuitori ai acestui pământ al disperării. O bandă de Pawnees sau de Blackfeet poate, întâmplător, să-l traverseze pentru a ajunge la alte pământuri pentru vânătoare, dar cei mai rezistenți şi mai viteji sunt bucuroşi să nu mai vadă acele câmpii îngrozitoare şi să se găsească din nou în preriile lor. Coioții pândesc în iarba uscată, insectele dau greoi din aripi în aer, iar ursul grizzly se mişcă împleticit pe potecile întunecate dintre pereții înalți de piatră şi culege ce hrană poate găsi printre stânci. Aceştia sunt singurii locuitori din sălbăticie.

În toată lumea nu poate exista o privelişte mai sinistră decât cea de pe panta de nord a regiunii Sierra Blanco. Cât cuprinzi cu ochii, se întinde marea câmpie pustie, toată fiind acoperită cu praf de sare şi intersectată de smocuri cu tufişuri de chaparral pitic. Pe marginea extremă a orizontului se întinde un lanț lung de culmi muntoase, cu vârfurile zdrențuite acoperite de zăpadă. Pe această întindere de pământ nu există niciun semn de viață, nimic care să aparțină lumii vii. Nu există nicio pasăre pe cerul albastru ca oțelul, nicio mişcare pe solul cenuşiu, întunecat – deasupra tuturor se lasă o tăcere absolută. Oricât ar asculta cineva, nu se aude niciun sunet în toată acea sălbăticie atotputernică, nimic decât tăcerea – tăcerea completă care subjugă sufletul.

S-a spus că nu există nimic care aparține lumii vii pe câmpia largă. Nu prea este adevărat. Privind în jos de pe Sierra Blanco, poți vedea un drum croit prin deşert, care se unduieşte în depărtare şi se pierde în depărtare. Este zdrăngănit de roți şi bătut de picioarele multor aventurieri. Ici şi colo sunt împrăştiate obiecte albe, care lucesc la soare şi ies în relief față de depunerea albă de sare. Apropiați-vă şi examinați-le! Sunt oase: unele mari şi cu formă brută, altele mai mici şi mai delicate. Primele au aparținut bivolilor, iar cele din urmă, oamenilor. Pe o distanță de o mie cinci sute de mile, se poate detecta acest drum sinistru, pentru caravane, după rămăşițele împrăştiate ale celor care au căzut lângă drum.

Privind în jos chiar spre această scenă, stătea în picioare, pe 4 mai 1847, un călător solitar. Aspectul său era de aşa natură încât părea chiar spiritul sau demonul regiunii. I-ar fi fost greu unui observator să spună dacă el era mai aproape de 40 sau de 60 de ani. Fața sa era slabă şi trasă, iar pielea maronie, ca un pergament, era întinsă peste oasele ieşite în afară; părul său lung, castaniu şi barba erau năclăite şi prăfuite cu alb; ochii îi erau înfundați în cap şi ardeau cu o lucire nenaturală; în timp ce mâna care strângea puşca de-abia avea ceva mai multă carne decât cea a unui schelet. În timp ce stătea în picioare, se sprijinea în puşcă şi totuşi silueta sa înaltă şi osatura masivă sugerau o natură nervoasă şi viguroasă. Fața sa slabă însă şi hainele care atârnau ca niște saci peste

membrele descărnate creau un aspect senil şi bătrânicios. Omul murea – murea de foame şi sete.

Trudise enorm ca să treacă prin deschizătura îngustă dintre stânci şi, în plus, avusese speranța deşartă de a descoperi un izvor. Acum, câmpia de sare se întindea în fața ochilor săi, precum şi cureaua îndepărtată de munți sălbatici, fără a se zări nicăieri niciun semn legat de existența unei plante sau a unui copac ce ar putea indica prezența apei. În tot acel peisaj vast nu exista nicio lucire de speranță. El privi spre nord, vest şi est cu ochi sălbatici, întrebători, iar apoi îşi dădu seama că hoinărelile sale se sfârşiseră şi că acolo, în acea râpă stearpă, era pe cale de a muri.

„De ce nu aici, la fel ca într-un pat de puf, peste douăzeci de ani", murmură el în timp ce se aşează jos, la adăpostul unui bolovan.

— M-ai lovit!, se auzi atunci o voce de copil cu reproş.

— Aşa am făcut?, răspunse căit omul, nu am vrut. În timp ce vorbea, desfăcu şalul cenuşiu şi scoase o fetiță frumoasă de aproape cinci ani, ai cărei pantofi eleganți şi rochiță roz, cu şorțuleț de dantelă, dovedeau grija de mamă. Copilul era palid şi tras la față, dar brațele şi picioarele lui sănătoase arătau că suferise mai puțin decât însoțitorul ei.

— Cum e acum?, întrebă el cu nelinişte, deoarece ea încă-şi mai freca buclele aurii încâlcite care îi acopereau partea din spate a capului.

— Sărut-o, sărut-o ca să-mi treacă, zise ea cu o gravitate perfectă, arătându-i partea vătămată. Aşa făcea mama. Unde este mama?

— Mama a plecat. Cred că ai s-o vezi curând.

— A plecat, ah!, spuse fetița. Ciudat, nu mi-a spus la revedere, mai tot timpul făcea aşa, dacă se ducea doar să ia un ceai cu tuşica, şi acum e plecată de trei zile. Spune tu dacă nu-i prea cald, este? Nu-i apă, nimic de mâncare?

— Nu, nimic, scumpete. Trebuie doar să ai răbdare un pic şi apoi o să-ți fie bine. Rezeamă-ți capul de al meu, aşa, şi o să te simți grozav. Nu-i uşor să vorbeşti când ai buzele uscate ca pielea tăbăcită, da' cred că mai bine ți-aş spune care-i situația. Ce ai acolo?

— Lucruri frumoase! Lucruri bune!, strigă fetița fericită, arătând în mânuță două fragmente strălucitoare de mică. Când ne-om întoarce acas', i le dau fratelui Bob.

— Ai să vezi lucruri mai frumoase decât alea curând, spuse omul cu încredere. Aşteaptă un pic. Oricum, voiam să-ți spun, îți aduci aminte când am părăsit râul?

— O, da!

— Ei bine, credeam că o să dăm peste alt râu curând, vezi tu. Da' ceva nu a mers; busola, harta sau altceva şi nu a apărut. Apa s-a terminat. Doar o picătură pentru tine şi...

— Şi nu te poți spăla, îl întrerupse fata pe însoțitorul ei, cu gravitate, uitându-se cu atenție la fața sa întunecată.

— Nu, nici de băut. Domnul Bender s-a dus primul, apoi Indian Pete, apoi doamna McGregor, apoi Johnny Hoines, apoi, scumpo, mama ta.

— Atunci, mama este moartă şi ea, strigă fetița îngropându-şi capul în şorțuleț şi suspinând cu durere.

— Da, s-au dus toți, numai tu şi cu mine nu. Atunci m-am gândit că am fi avut norocul să găsim ceva apă în direcția asta, aşa că te-am urcat pe umeri şi am pornit la drum amândoi. Nu s-ar vedea că ne merge mai bine cu ce-am făcut. Nu ne-a mai rămas decât un dram de noroc de la Domnul!

— Vrei să zici că o să murim şi noi?, întrebă copilul râzând fericit. M-ai speriat aşa tare. Păi, sigur, acum, că murim, o să fim iar cu mama.

— Da, scumpete, o să fii.

— Şi tu. O să-i spun ce bun ai fost. Sigur o să ne întâmpine la uşa Raiului, cu o cană mare cu apă şi cu multe turtițe de grâu fierbinți, prăjite şi pe o parte, şi pe alta, aşa cum ne plăcea mie şi lui Bob. Cât mai e până atunci?

— Nu ştiu, oricum, nu foarte mult. Ochii bărbatului erau fixați pe orizont, la nord. Pe bolta albastră a cerului apăruseră trei puncte mici care se măriseră cu fiecare moment, aşa de rapid se apropiaseră. Se deslușiră repede ca fiind trei păsări mari, maronii, care se rotiră în cercuri peste capetele celor doi drumeți şi apoi se aşezară pe nişte pietre de deasupra lor. Erau vulturii din vest, a căror sosire prevestesc moartea.

— Cocoşi şi găini, strigă fetiţa cu veselie arătând formele lor prevestitoare de rău şi pocnind din palme pentru a le face să se ridice. Spune, Dumnezeu a făcut pământul ăsta?

— Sigur că El, zise tovarăşul său destul de speriat de această întrebare neaşteptată.

— El a făcut pământul din Illinois şi El l-a făcut şi pe cel din Missouri, continuă fetiţa. Cred că altcineva a făcut pământul din părţile astea. Nu este nici pe departe la fel de bine făcut. Au uitat apa şi copacii.

— Ce-ai zice să ne rugăm?, întrebă omul nesigur.

— Nu-i încă noapte, răspunse ea.

— Nu-i nimic. Nu prea se obişnuieşte, da' El n-o să se supere, poţi să pariezi. Poţi să-ţi spui rugăciunile pe care le spuneai în fiecare noapte, în căruţă, când eram pe câmpii.

— De ce nu spui câteva şi tu?, întrebă copilul.

— Nu mi le mai aduc aminte, răspunse el. N-am mai spus una de când eram înalt cât juma' din puşca aia. Dar cred că nu-i niciodată prea târziu. Le spui şi eu o să stau lângă tine şi o să cânt cu tine când vine partea de cor.

— Atunci trebuie să îngenunchezi, ca şi mine, spuse ea, întinzând şalul pe jos. Trebuie să ţii mâinile aşa. Te face să te simţi bine.

Era o privelişte stranie, nefiind altcineva s-o vadă decât păsările. Unul lângă altul, pe şalul îngust, cei doi hoinari îngenunchează, copilaşul vorbăreţ şi aventurierul nepăsător, întărit de greutăţi. Faţa ei bucălată şi obrazul lui tras, colţuros, priveau în sus, la cerul fără nori, într-o rugăciune izvorâtă din inimă, pentru a găsi ajutor în încercarea îngrozitoare căreia trebuiau să-i facă faţă amândoi, în timp ce ambele voci – una clară şi subţirică, cealaltă profundă şi răguşită – erau unite într-o rugăciune pentru milă şi iertare. Rugăciunile sfârşindu-se, s-au întors la locul lor, la umbra bolovanului, până când copilul a adormit, cuibărindu-se la pieptul larg al protectorului ei. El îi veghe somnul un timp, dar natura se dovedi a fi prea puternică pentru el. Trei zile şi trei nopţi nu-şi îngăduise nici odihnă, nici somn. Încet, pleoapele căzură peste ochii obosiţi, iar capul se coborî din ce în ce mai jos peste piept, până când barba încărunţită a bărbatului se amestecă

cu şuviţele aurii ale tovarăşei sale şi amândoi căzură în acelaşi somn adânc şi fără vise.

Dacă, pentru încă o jumătate de oră, călătorul ar fi rămas treaz, o privelişte ciudată i-ar fi izbit privirea. Departe, pe marginea extremă a câmpiei de sare, se ridica o mică spulberare de praf, foarte încet la început, cu greu putând fi deslușită din ceţurile distanţei, dar, treptat, a devenit mai înaltă şi mai largă, până când a format un nor bine conturat. Acest nor a continuat să crească în mărime, până când a devenit evident că putea fi ridicat numai de o mulţime de creaturi în mişcare. În locuri ceva mai fertile, observatorul ar fi ajuns la concluzia că una dintre acele cirezi mari de bizoni care pasc pe pământul preriei se apropia de el.

Acest fapt era în mod clar imposibil în aceste pustietăţi sălbatice, aride. Cu cât vârtejul de praf se apropia mai mult de locul singuratic unde se odihneau cei doi oropsiţi, coviltirele acoperite cu pânza groasă de cânepă ale căruţelor şi siluetele călăreţilor înarmaţi au început încet să se arate prin ceaţa înnegurată, iar apariţia se dovedi a fi o caravană mare, pornită în drumul său către vest. Dar ce caravană! Când partea sa din faţă a ajuns la baza munţilor, partea din spate nu se vedea încă la orizont. Chiar de-a curmezişul imensei câmpii se desfăşura alaiul care îşi croia drum cu greutate, căruţe mai mari şi mai mici, oameni călare şi oameni pe jos. Nenumărate femei care se clătinau pe drum sub povara greutăţilor cărate şi copii care mergeau încet pe lângă căruţe sau se uitau pe furiş de sub coviltirele albe. Acesta nu era, cu siguranţă, un grup obişnuit de imigranţi, ci, mai degrabă, erau nişte nomazi care fuseseră siliţi, din cauza circumstanţelor violente, să-şi caute un alt ţinut în care să se stabilească. Prin aerul clar se ridicau un zumzăit şi un vuiet confuz de la această masă imensă de oameni, cu scârţâitul roţilor şi nechezatul cailor. Cât era de tare, nu era suficient pentru a-i trezi pe cei doi drumeţi obosiţi de deasupra lor.

În capătul coloanei călăreau vreo douăzeci sau mai bine de bărbaţi gravi, cu feţe oţelite, îmbrăcaţi cu haine sobre, din stofă ţesută în casă, şi înarmaţi cu puşti. Când au ajuns la baza pietrelor, s-au oprit şi au ţinut un scurt sfat.

— Izvoarele sunt la dreapta, fraţilor, spuse un bărbat cu buze strânse, proaspăt ras, cu păr cărunt.

— La dreapta de Sierra Blanco – aşa că vom ajunge la Rio Grande, spuse un altul.

— Nu duceţi grija apei, strigă un al treilea. Cel care ar putea s-o scoată din pietre nu-şi va părăsi acum propriul popor ales.

— Amin! Amin!, a răspuns întreg grupul.

Erau gata să-şi reia călătoria, când unul dintre cei mai tineri şi cu ochii mai ageri scoase o exclamaţie şi arătă stânca albă de deasupra lor. Din vârful ei fâlfâi brusc o pâlpâire roz, distingându-se puternic şi strălucitor faţă de pietrele cenuşii din fundal. La vederea ei, caii fură opriţi brusc, iar puştile fură pregătite de tras, în timp ce alţi călăreţi veneau în galop pentru a sprijini avangarda. Cuvintele „pieile roşii“ erau pe toate buzele.

— Nu mai pot fi indieni pe aici, spuse omul mai în vârstă care părea a fi comandantul. Am trecut de Pawnees şi nu mai sunt alte triburi până nu traversăm munţii cei mari.

— Să mă duc înainte şi să văd, frate Stangerson?, întrebă unul din grup.

— Şi eu, şi eu!, strigară o duzină de voci.

— Lăsaţi-vă caii dedesubt şi vă vom aştepta aici, răspunse cel mai în vârstă. Într-o clipă, tinerii au descălecat, şi-au legat caii şi au urcat pe panta abruptă a râpei care ducea în sus, către obiectul care le trezise curiozitatea. Au avansat rapid şi fără zgomot, cu siguranţa şi dexteritatea unor iscoade cu experienţă. Privitorii de pe câmpia de jos îi puteau vedea sărind din stâncă în stâncă, până când siluetele lor se profilară pe linia cerului. Tânărul care dăduse primul alarma îi conducea. Brusc, cei care îl urmau îl văzură ridicând braţele, ca şi cum ar fi fost copleşit de uimire şi, când i se alăturară, au fost tulburaţi la fel de mult de privelişte a care le izbi privirea.

Pe micul platou care încorona colina golaşă domnea un singur bolovan uriaş şi, sprijinindu-se de acesta, zăcea un bărbat înalt, cu barba lungă şi trăsături dure şi care era excesiv de slab. Faţa sa indiferentă şi respiraţia regulată arătau că dormea profund. Lângă el era o fetiţă care înconjurase

cu brațele ei rotunde şi albe gâtul lui bronzat şi vânos, iar căpşorul ei cu păr auriu, buclat, se sprijinea de pieptul lui. Buzele ei trandafirii erau întredeschise, arătând dinţişorii albi ca zăpada, iar un zâmbet poznaş se juca pe trăsăturile ei copilăreşti. Picioruşele ei dolofane, albe, care purtau şosete albe şi pantofi curați, cu catarame strălucitoare, ofereau un contrast straniu față de membrele lungi, zbârcite ale însoțitorului ei. Pe marginea stâncii de deasupra acestui cuplu ciudat stăteau trei vulturi solemni care, la vederea nou-veniților, scoaseră țipete stridente de nemulțumire şi îşi luară zborul cu un aer mohorât.

Strigătele păsărilor de pradă îi treziră pe cei doi adormiți, care s-au uitat în jurul lor cu uimire. Omul se ridică încet, clătinându-se pe picioare şi privi în jos la câmpia care fusese atât de pustie când îl luase somnul şi care era acum traversată de acest corp uriaş de oameni şi animale. Fața sa luă o expresie de mirare, în timp ce se holba şi-şi trecu mâna osoasă peste ochi. „Ăsta este ceea ce se cheamă delir, cred", murmură el. Copilul stătea în picioare, lângă el, ținându-se de poalele hainei lui şi nespunând nimic, ci doar privind împrejur cu ochii întrebători, mirați ai vârstei sale.

Echipa de salvare a putut rapid să-i convingă pe cei doi nefericiți că apariția lor nu era o iluzie. Unul dintre ei o luă pe fetiță şi o ridică pe umăr, în timp ce alți doi îl sprijiniră pe tovarăşul ei slăbit şi îl ajutară să coboare la căruțe.

— Numele meu este John Ferrier, explică drumețul, eu şi micuța suntem tot ce a mai rămas din douăzeci şi unu de oameni. Restul sunt toți morți de sete şi de foame, rămaşi departe, în urmă, în sud.

— Este copilul tău?, întrebă cineva.

— Cred că acum este, răspunse celălalt, provocator, este a mea, fiin'că am salvat-o. Nimeni n-o s-o ia de lângă mine. Ea este Lucy Ferrier de acum încolo. Cine sunteți voi, ei?, continuă el privind curios la salvatorii săi voinici, arşi de soare; se pare că sunteți o grămadă.

— Aproape zece mii, zise unul dintre tineri; suntem copiii persecutați ai Domnului, aleşii îngerului Merona.

— Nu am auzit până acum o vorbă despre el, zise drumeţul. Se pare că a ales o mulţime destul de mare.

— Nu glumi cu cele sfinte, replică sever celălalt. Noi suntem dintre cei care cred în scrierile sfinte aşternute în litere egiptene pe plăcuţe din aur, care au fost transmise Sfântului Joseph Smith, la Palmira. Am venit din Nauvoo, statul Illinois, unde am fondat templul nostru. Am venit să căutăm un refugiu, din cauza oamenilor violenţi şi a celor fără credinţă, chiar dacă ar fi în inima deşertului.

Numele de Nauvoo, în mod evident, i-a trezit amintiri lui John Ferrier.

— Văd, zise el, că sunteţi mormoni.

— Suntem mormoni, răspunseră ei într-o singură voce.

— Şi unde vă duceţi?

— Nu ştim. Mâna Domnului ne conduce în persoana Profetului nostru. Trebuie să vii înaintea lui. El va hotărî ce vom face cu tine.

Ajunseseră la baza colinei în acest timp şi erau înconjuraţi de mulţimi de pelerini – femei cu feţele palide, umile, copii care râdeau tare şi bărbaţi nerăbdători, cu ochi iscoditori. Se auziră multe strigăte de uimire şi milă din partea lor când îşi dădură seama de tinereţea unuia dintre călători şi de lipsa ei la celălalt. Escorta lor nu se opri totuşi, ci merse înainte, urmată de o mulţime mare de mormoni, până când ajunseră la o căruţă care ieşea în evidenţă din cauza mărimii sale şi a aspectului său ţipător şi înzorzonat. Avea şase cai înhămaţi, în timp ce la celelalte erau numai doi sau cel mult patru. Lângă vizitiu stătea un bărbat care nu putea să aibă mai mult de treizeci de ani, dar al cărui cap masiv şi expresie hotărâtă îl desemnau ca fiind conducătorul. Citea o carte cu coperţi cafenii, dar, pe măsură ce mulţimea se apropia, lăsă cartea deoparte şi ascultă atent redarea întâmplării. Apoi, se întoarse către cei doi nefericiţi rătăciţi.

— Dacă vă luăm cu noi, spuse el, cu cuvinte solemne, o vom face doar ca adepţi ai credinţei noastre. Nu vom adăposti lupi la sânul nostru. Mai bine să vă albească oasele în această sălbăticie decât să vă dovediţi a fi cea mai mică pată de putregai care strică întregul fruct. Veniţi cu noi în aceste condiţii?

— Cred că vin cu voi în orice condiţii, spuse Ferrier cu atâta patos, încât bătrânii cei gravi nu-şi putură stăpâni un zâmbet. Numai conducătorul îşi păstră expresia severă, impresionantă.

— Ia-l, frate Stangerson, zise el, dă-i de mâncare şi de băut şi la fel copilului. Să fie în sarcina ta, de asemenea, a-l învăţa credinţa noastră sfântă. Am întârziat destul. Înainte! Spre Zion, spre Zion!

— Spre Zion!, strigă mulţimea de mormoni, iar cuvintele se văluriră de-a lungul caravanei, trecând din gură-n gură până când se stinseră într-un murmur nedesluşit în depărtarea cea mare. Cu o plesnitură puternică de bici şi scârţâit strident de roţi, căruţele se puseră în mişcare şi, în curând, întreaga caravană se unduia în drumul său. Mai-marele, în a cărui grijă fuseseră daţi cei doi rătăciţi, îi conduse în căruţa sa, unde îi aştepta deja masa pregătită.

— Veţi rămâne aici, zise el. În câteva zile, vă veţi reveni din oboseală. Între timp, să vă amintiţi că acum şi întotdeauna veţi aparţine religiei noastre. Brigham Young a spus-o şi el a vorbit cu vocea lui Joseph Smith, care este vocea Domnului.

2

Floarea din Utah

Aici nu este locul potrivit pentru a comemora încercările şi privaţiunile îndurate de imigranţii mormoni înainte ca ei să ajungă la Raiul lor făgăduit. De la malurile Mississippiului până la pantele de vest ale Munţilor Stâncoşi, ei s-au trudit să înainteze cu o tenacitate aproape neegalată în istorie. Omul sălbatic şi animalul fioros, foamea, setea, oboseala şi bolile – fiecare impediment pe care natura l-a putut plasa în drumul lor, toate au fost depăşite cu tenacitatea anglo-saxonă. Totuşi, călătoria lungă şi groaza acumulată au zguduit inimile celor mai puternici dintre ei. Nu a fost unul care să nu îngenuncheze, în ruga spusă din inimă, când a văzut valea largă a Utahului scăldată de lumina soarelui sub ei şi a ghicit de pe buzele conducătorului lor că acesta era pământul făgăduinţei şi că aceste întinderi virgine vor fi ale lor pentru totdeauna.

Young se dovedi rapid un administrator priceput şi un şef hotărât. S-au făcut hărţi şi s-au pregătit schiţe, în care viitorul oraş a fost trasat. Peste tot au fost repartizate şi alocate ferme proporţional cu posibilităţile fiecărui individ. Comerciantul a fost repartizat în domeniul său, iar artizanul, vocaţiei sale. În oraş, străzile şi pieţele au apărut ca prin minune. S-au făcut canale de irigaţii şi îngrădituri, plantări

şi curățări de terenuri, până când, vara următoare, a putut să se vadă un pământ auriu plin de culturi de grâu. Totul a prosperat în aşezarea ciudată. Mai presus de orice, măreţul templu din centrul oraşului a fost ridicat înalt şi cuprinzător. De la prima rază a dimineții până la ultima sclipire înainte de apus, bătăile de ciocan şi scârțâitul fierăstrăului nu au încetat de la construirea monumentului pe care imigranții l-au ridicat celui care îi condusese în siguranță prin multe primejdii.

Cei doi hoinari, John Ferrier şi fetița care îi împărtăşise soarta şi fusese adoptată, i-au însoțit pe mormoni până la sfârşitul pelerinajului lor. Micuța Lucy Ferrier a fost destul de confortabil adăpostită pe parcursul călătoriei în căruța bătrânului Stangerson, un adăpost pe care ea l-a împărțit cu cele trei soții ale mormonului şi cu fiul lui, un băiat îndrăzneț, încăpățânat, de doisprezece ani. Revenindu-şi, cu elasticitatea copilăriei, din şocul cauzat de moartea mamei sale, ea a devenit curând o alintată a femeilor şi se adapta acestei noi existențe, în casa ei ambulantă, acoperită cu pânză groasă. Intre timp, Ferrier, revenindu-şi din privațiuni, s-a remarcat ca ghid priceput şi vânător neobosit. Atât de repede a câştigat stima noilor săi tovarăşi, încât, când au ajuns la capătul călătoriei lor, s-a căzut unanim de acord ca el să primească o bucată de pământ la fel de mare şi fertilă ca a oricăruia dintre colonişti, cu excepția lui Young însuşi şi a lui Stangerson, Kembal, Johnston şi Drebber, care erau cei patru conducători.

La ferma căpătată astfel, John Ferrier şi-a construit o casă din buşteni, care a fost completată cu atâtea anexe în următorii ani, încât a devenit o vilă încăpătoare. El era un om cu o minte practică, dedicat în acțiunile sale şi priceput în ceea ce ieşea din mâinile sale. Constituția de fier i-a dat posibilitatea de a munci de dimineață până seara la îmbunătățirea şi cultivarea proprietăților sale. Astfel, s-a văzut că ferma sa şi tot ceea ce îi aparținea au prosperat peste măsură. În trei ani, îi mergea mai bine decât oricărui vecin al său, în şase ani era prosper, în nouă ani era bogat şi, în doisprezece, nu exista o jumătate de duzină de oameni în tot Salt Lake City care s-ar fi putut compara cu el. De la marea întindere

de apă din interiorul teritoriului până la îndepărtații Munți Wahsatch nu exista vreun nume mai bine cunoscut decât cel al lui John Ferrier.

A existat numai un singur mod în care el a ofensat sentimentele celor de aceeaşi religie cu el. Niciun argument sau încercare de convingere nu l-a putut vreodată face să întemeieze o relație cu vreo femeie după modelul tovarăşilor săi. Nu a oferit niciodată vreun motiv pentru a clarifica refuzul său permanent, dar s-a mulțumit a rămâne fidel în mod hotărât şi inflexibil hotărârii sale. Au fost câțiva care l-au acuzat de slăbiciune față de religia adoptată, iar alții care au pus-o pe seama lăcomiei de avere şi a respingerii ideii de cheltuială. Alții vorbeau despre vreo dragoste de demult şi despre o fată cu părul bălai, care suspinase pe malurile Atlanticului. Oricare ar fi fost motivul, Ferrier a rămas celibatar convins. În orice altă privință, el s-a conformat religiei tinerei aşezări şi şi-a câştigat numele de a fi un om cu respect pentru legi şi foarte sincer.

Lucy Ferrier a crescut în casa de lemn şi l-a ajutat pe tatăl adoptiv în toate inițiativele sale. Aerul tare al munților şi parfumul balsamic al pinilor au luat locul unei doici şi al unei mame pentru tânăra fată. Pe măsură ce anii treceau, ea a crescut mai înaltă şi mai puternică, obrajii ei au devenit mai rumeni, iar pasul ei mai elastic. Mulți călători care treceau pe drumul principal de pe lângă ferma lui Ferrier au simțit că gânduri de mult uitate reînvie în mintea lor pe când îi priveau silueta grațioasă, tinerească plimbându-se prin lanurile de grâu sau când au întâlnit-o călărind pe mustangul tatălui ei, pe care îl conducea cu toată uşurința şi grația unui adevărat copil al Vestului. Astfel, mugurele a dat în floare şi anul în care tatăl ei a devenit cel mai bogat dintre fermieri a făcut-o şi pe ea una dintre cele mai frumoase fete americane care se pot întâlni pe toată coasta Pacificului.

Nu tatăl ei totuşi a fost cel care a descoperit primul că fetița se transformase în femeie. În astfel de cazuri, rareori este părintele. Schimbarea misterioasă este prea subtilă şi treptată pentru a fi măsurată prin date. Cel mai puțin, fata însăşi o ştie, până când tonul unei voci sau atingerea unei

mâini face ca inima să-i tresară şi ea află, cu un amestec de mândrie şi de teamă, că o natură nouă şi mai amplă s-a trezit în ea. Sunt puține cele care nu-şi pot aminti acea zi şi nu reține acel mic incident care a vestit începutul unei noi vieți. În cazul lui Lucy Ferrier, ocazia a fost destul de serioasă în sine, în afară de viitoarea sa influență asupra destinului ei şi al multor altora.

Era o dimineață caldă de iunie, iar de Ziua Tuturor Sfinților erau toți la fel de ocupați ca albinele al căror stup îl alese-seră ca emblemă. Din câmpii şi de pe străzi se ridica acelaşi zumzăit al hărniciei umane. În josul străzilor prăfuite defilau şiruri lungi de catâri încărcați din greu, toți îndreptându-se către vest, deoarece febra aurului izbucnise în California, iar drumul care traversa regiunea trecea prin Oraşul Celor Aleşi. Acolo erau, de asemenea, turme de oi şi vite care veneau de pe păşunile întinse şi şiruri de imigranți obosiți şi cai, la fel de epuizați de călătoria lor interminabilă. În tot acest amestec pestriț, croindu-şi drum cu îndemânarea unui călăreț experimentat, galopa Lucy Ferrier, fața ei frumoasă fiind îmbujorată de efort. Avea un comision de făcut, din partea tatălui ei, în oraş şi venea cu îndrăzneală, aşa cum mai făcuse de multe ori, cu toată neînfricarea tinereții, gândindu-se doar la datoria ei şi cum o va îndeplini. Aventurierii marcați de drum se uitau în urma ei cu uimire şi chiar şi indienii indiferenți, care călătoreau cu piei de vânzare, şi-au înmuiat stoicismul obişnuit în timp ce se mirau de frumusețea fecioarei cu fața palidă.

Ea ajunsese la marginea oraşului, când a descoperit că drumul era blocat de o cireadă mare de vite mânate de o jumătate de duzină de păstori cu aspect sălbatic, dinspre câmpii. În nerăbdarea ei, se străduí să treacă prin acest obstacol, împingându-şi calul în ceea ce păru a fi un spațiu gol. De-abia intră în el, că vitele se şi adunară în spatele ei. Se trezi înconjurată şi copleşită de masa mişcătoare de vite cu ochi fioroşi şi coarne imense. Deoarece era obişnuită să aibă de-a face cu vitele, nu se panică, ci profită de orice posibilitate ivită pentru a-şi îndemna calul înainte, cu speranța de a-şi croi drum. Din nefericire, coarnele uneia dintre creaturi, din întâmplare sau intenționat, au atins violent în burta calului şi l-au adus în stare de nebunie.

Într-o secundă, se ridică pe picioarele din spate, cu un nechezat furios, şi sări, se zbătu într-un mod în care ar fi aruncat din şa pe oricine, cu excepția unui călăreț foarte priceput. Situația era foarte periculoasă. Fiecare aruncare înainte a calului înnebunit îl aducea iarăşi în coarne şi îl făcea să turbeze din nou de durere. Tot ceea ce a putut face fata a fost să se mențină în şa, o alunecare însemnând o moarte groaznică sub copitele animalelor greoaie şi îngrozite. Neobişnuită cu astfel de situații, simți o amețeală puternică, iar mâna cu care ținea frâul slăbi. Sufocată de norul de praf care se ridicase şi de aburul care ieşea din animalele care se agitau, ar fi renunțat să mai lupte, dacă nu ar fi auzit o voce blândă lângă ea, care îi oferea ajutor. În acelaşi moment, o mână bronzată, puternică apucă de frâu calul speriat şi, făcându-şi cu forța loc prin cireadă, o aduse curând la marginea ei.

— Nu sunteți, sper, rănită, domnişoară!, spuse cu respect salvatorul.

Ea privi în sus la fața lui aspră şi râse cu îndrăzneală.

— Sunt îngrozitor de speriată, zise ea cu naivitate; cine ar fi crezut că Pincho s-ar fi speriat aşa tare de o cireadă?

— Slavă Domnului că te-ai menținut în şa, zise celălalt cu seriozitate.

Era un tânăr înalt, cu aspect sălbatic, călărind un cal puternic şi îmbrăcat în straie aspre de vânător, cu o puşcă lungă atârnată de umeri.

— Bănuiesc că eşti fata lui John Ferrier, remarcă el, te-am văzut călărind dinspre casa lui. Când îl vezi, întreabă-l dacă îşi aminteşte de Jefferson Hope, din St. Louis. Dacă este acelaşi Ferrier, tatăl meu şi el au fost foarte apropiați.

— N-ar fi mai bine să vii şi să-l întrebi tu însuți?, zise ea cu şiretenie.

Tânărul părea mulțumit de sugestie şi ochii săi negri scânteiară de plăcere.

— Voi face asta, zise el, dar am stat la munte două luni şi nu-mi arde de vizite. Trebuie să mă accepte aşa cum sunt.

— Are un motiv foarte puternic pentru a-ți mulțumi, ca şi mine, răspunse ea. Ține grozav de mult la fata lui. Dacă vitele acelea ar fi trecut peste mine, nu şi-ar fi revenit niciodată.

— Nici eu, zise însoţitorul ei.

— Tu! Păi, nu văd cum aş putea să însemn prea mult pentru tine, oricum. Nu eşti nici măcar prieten cu noi.

Faţa tânărului vânător deveni atât de mohorâtă la această remarcă a fetei, încât Lucy Ferrier râse tare.

— Ei, haide, n-am vrut să spun asta, zise ea, desigur ne eşti prieten acum. Trebuie să vii să ne vezi. Acum trebuie să mă grăbesc. La revedere!

— La revedere!, răspunse el ridicându-şi largul sombrero şi aplecându-se peste mâna ei mică. Ea îşi întoarse calul, îi dădu un îndemn scurt cu biciul şi se îndepărtă rapid pe drumul larg, într-un nor mare de praf.

Tânărul Jefferson Hope călări mai departe cu tovarăşii săi, posomorât şi taciturn. Împreună cu ei, fusese în Munţii Nevada să caute argint şi se întorsese la Salt Lake City cu speranţa că vor putea face rost de suficient capital pentru a putea să exploateze nişte filoane pe care le descoperiseră.

Fusese interesat de afacere la fel de mult ca oricare dintre ei, până când acest incident neaşteptat i-a îndreptat gândurile pe un alt făgaş. Imaginea tinerei şi frumoasei fete, la fel de proaspătă şi sănătoasă ca adierile din Sierra, îi stârnise profund inima neînfricată, vulcanică. Când ea i-a dispărut din vedere, şi-a dat seama că în viaţa sa a intervenit o criză şi că nici speculaţiile cu argint, nici alte probleme nu ar mai avea vreodată aceeaşi importanţă pentru el ca această nouă întâmplare care îl absorbea cu totul. Dragostea care izbucnise în inima sa nu era capriciul brusc şi schimbător al unui tânăr, ci mai degrabă pasiunea devoratoare a unui bărbat cu voinţă puternică şi temperament dominant. Fusese obişnuit să reuşească în tot ceea ce făcea. Jurase, în sufletul său, că nu va da greş în această problemă dacă numai efortul şi perseverenţa umană vor fi de-ajuns.

Îl vizită pe John Ferrier în acea seară şi încă de multe ori după aceea, până când chipul său deveni familiar la fermă. John, îngrădit în vale şi absorbit în munca sa, avusese puţine ocazii de a afla noutăţile din lumea de afară în ultimii doisprezece ani. Tot ceea ce era de spus i-a fost făcut cunoscut de către Jefferson Hope într-un mod care i-a interesat pe Lucy

şi pe tatăl ei în egală măsură. Fusese pionier în California şi putea spune multe povestiri ciudate despre averi făcute şi pierdute în acele zile sălbatice, dar paşnice. Fusese, de asemenea, cercetaş, vânător cu capcane, explorator în căutare de argint şi fermier. De câte ori apăruseră aventuri tentante, Jefferson Hope fusese acolo, căutându-le. Deveni curând un favorit al bătrânului fermier, care vorbea elogios despre virtuţile acestuia. În astfel de ocazii, Lucy era tăcută, dar obrajii săi îmbujoraţi şi ochii strălucitori, fericiţi, arătau foarte clar că inima ei tânără nu-i mai aparţinea. Onestul ei tată nu ar fi observat aceste simptome, dar ele nu erau, în mod sigur, refuzate de omul care câştigase afecţiunea fetei.

Era o seară de vară când el veni pe drum în galop şi trase la poartă. Ea era în pragul uşii şi veni să-l întâmpine. El legă frâul de gard şi păşi pe alee.

— Plec, Lucy, spuse el luându-i mâinile într-ale sale şi uitându-se cu tandreţe în ochii ei. Nu te rog să vii cu mine acum, dar vei fi gata să mă urmezi când mă întorc iar aici?

— Şi când va fi asta?, întrebă ea.

— Tatăl tău şi-a dat consimţământul, cu condiţia să punem în lucru aşa cum trebuie aceste mine. Sigur voi reuşi.

— Desigur, dacă tu şi tata aţi aranjat totul, nu mai este nimic de spus, şopti ea cu obrazul lipit de pieptul lui larg.

— Slavă Domnului!, spuse el răguşit, aplecându-se şi sărutând-o. Este stabilit atunci. Cu cât stau mai mult, cu atât îmi va fi mai greu să plec. Tovarăşii mei mă aşteaptă la canion. La revedere, iubita mea! Ne vedem peste două luni!

Se desprinse de ea în timp ce vorbea şi, urcându-se pe cal, galopă vijelios în depărtare, nemaiprivind deloc înapoi, ca şi cum s-ar fi temut că l-ar fi părăsit hotărârea dacă ar fi văzut măcar o dată ce lăsa în urmă. Ea a stat la poartă uitându-se după el până când îi pieri din vedere. Apoi, se întoarse în casă cea mai fericită fată din tot Utahul.

3

John Ferrier vorbeşte cu Profetul

Trecuseră trei săptămâni de când Jefferson Hope şi tovarăşii săi plecaseră din Salt Lake City. Inima lui John Ferrier era îndurerată când se gândea la reîntoarcerea tânărului şi la pierderea iminentă a copilului său adoptiv. Totuşi, faţa ei luminoasă şi fericită îl făcea să se împace cu situaţia mai mult decât orice alt argument. Hotărâse de mult în inima sa că nimic nu-l va face să-i permită fiicei sale să se căsătorească cu un mormon. El nu considera o astfel de căsătorie ca fiind un mariaj, ci o ruşine şi o dezonoare. Orice ar fi crezut despre doctrinele mormonilor, în ceea ce priveşte acel punct, era inflexibil. Trebuia să-şi ţină gura despre subiectul respectiv, deoarece a exprima o opinie diferită de a celorlalţi era o problemă periculoasă în acele zile în Ţinutul Sfinţilor.

Da, o problemă periculoasă, atât de periculoasă, încât chiar şi cei mai credincioşi îndrăzneau doar să-şi mărturisească în şoaptă opiniile religioase, cu răsuflarea întretăiată, ca nu cumva ceva scăpat de pe buzele lor să fie greşit interpretat şi să atragă asupra lor o pedeapsă rapidă. Victimele persecuţiei deveniseră acum persecutori cu de la sine putere, fiind îngrozitori. Nici Inchiziţia din Sevilla, nici Vehmgerichtul din Germania, nici societăţile secrete din Italia nu au putut vreodată să pună în funcţiune o maşinărie mai formidabilă decât cea care a umbrit statul Utah.

Caracterul său necunoscut şi misterul care o însoţea au făcut ca această organizaţie să fie de două ori mai îngrozitoare. S-a dovedit a fi atotcunoscătoare şi atotputernică şi, în acelaşi timp, nu a fost nici văzută, nici auzită. Omul care s-a opus Bisericii dispăruse şi nimeni nu a ştiut dacă plecase sau ce se întâmplase cu el. Soţia şi copiii săi l-au aşteptat acasă, dar niciun tată nu s-a mai întors vreodată să le spună cum se descurcase, fiind pe mâinile judecătorilor secreţi. Un cuvânt pripit sau o acţiune necugetată erau urmate de anihilare şi totuşi nimeni nu ştia care ar fi putut fi natura acestei puteri teribile care plana deasupra lor. Nu era de mirare că oamenii trăiau tremurând de frică şi că, deşi se aflau în inima pustietăţii, ei nu îndrăzneau să facă cunoscute nici măcar în şoaptă îndoielile care îi apăsau.

La început, această putere nelămurită şi teribilă era exercitată numai asupra recalcitranţilor care, îmbrăţişând credinţa mormonă, doreau după aceea să se pervertească ori s-o abandoneze. Curând, s-a lărgit. Rezerva de femei adulte se termină, iar poligamia fără o populaţie feminină pe care să te bazezi era, cu adevărat, o doctrină goală. Au început să circule zvonuri ciudate despre imigranţi omorâţi şi tabere jefuite în regiuni în care nu fuseseră văzuţi niciodată indieni. În haremurile mai-marilor apăruseră femei noi, care suspinau şi plângeau şi purtau pe feţele lor urmele unei groaze de neşters.

Călătorii întârziaţi în munţi vorbeau despre bande de oameni înarmaţi mascaţi care, hoţeşte, fără zgomot, treceau rapid pe lângă ei în întuneric. Aceste relatări şi zvonuri au căpătat substanţă şi au fost confirmate până când au căpătat un nume clar. Până astăzi, în fermele singuratice din Vest, numele de Banda Danite sau Îngerii Răzbunători sunt considerate sinistre şi de rău-augur.

Cunoaşterea exactă a organizaţiei care a dat naştere la astfel de situaţii îngrozitoare a servit la a mări, în loc să micşoreze, groaza pe care a inspirat-o în minţile oamenilor. Nimeni nu ştia cine a făcut parte din această societate nemiloasă. Numele participanţilor la acţiunile sângeroase şi violente desfăşurate în numele religiei erau ţinute într-un

secret profund. Chiar prietenul căruia i-ai fi mărturisit îndoielile în ceea ce priveşte Profetul şi misiunea sa putea fi unul dintre cei care vin noaptea, cu foc şi sabie, pentru a-i aplica o corecţie îngrozitoare. Astfel, toţi se temeau de vecinii lor şi nimeni nu vorbea despre lucrurile care le erau cel mai aproape de inimă.

Într-o dimineaţă frumoasă, John Ferrier era gata să plece spre lanurile de grâu, când auzi scârţâitul clanţei şi, privind pe fereastră, văzu un bărbat înalt, voinic, cu păr gălbui, de vârstă medie, venind pe alee. Inima îi sări din piept, deoarece acela era nimeni altul decât marele Brigham Young în persoană. Temurând tot, căci ştia că o astfel de vizită nu prevestea nimic bun, Ferrier se grăbi spre uşă pentru a-l întâmpina pe şeful mormon. Acesta totuşi primi cu răceală salutul său şi-l urmă cu o faţă aspră până în camera de zi.

— Frate Ferrier, spuse el luând loc şi privindu-l pe fermier intens pe sub genele de culoare deschisă. Te-am cules când mureai de foame, în deşert, am împărţit hrana cu tine, te-am dus în siguranţă în Valea Aleasă, ţi-am dat o bucată bună de pământ şi te-am lăsat să te îmbogăţeşti cât ai putut, sub protecţia noastră. Nu-i aşa?

— Aşa este, răspunse John Ferrier.

— Ca răsplată pentru toate acestea, ţi-am pus o singură condiţie: aceea a fost de a îmbrăţişa religia adevărată şi de a te conforma în orice mod obiceiurilor sale. Aşa ai promis să faci şi, dacă rapoartele curente spun adevărul, ai uitat să te ţii de cuvânt.

— Şi în ce mod am uitat?, întrebă Ferrier depărtându-şi mâinile nervos. Nu am contribuit la fondul comun? Nu am venit la templu? Nu am...?

— Unde sunt soţiile tale?, întrebă Young privind în jurul său. Cheamă-le să intre, să le pot saluta.

— Este adevărat că nu m-am însurat, răspunse Ferrier. Dar femeile sunt puţine şi au fost multe cu pretenţii mai mari ca ale mele. Nu am fost un bărbat singur. Am avut-o pe fiica mea să mă îngrijească.

— Chiar despre fiica ta vreau să-ţi vorbesc, spuse conducătorul mormonilor. A crescut, a devenit floarea Utahului şi

a câştigat bunăvoință în ochii multora dintre cei mai importanți din ținut.

John Ferrier oftă din adâncul ființei sale.

— Sunt poveşti despre ea pe care cu plăcere nu le-aş crede, poveşti că ar fi promisă unui păgân. Asta trebuie să fie bârfa limbilor trândave. Care este regula a treisprezecea din Codul Sfântului Joseph Smith? „Orice fecioară cu credință adevărată să se mărite cu unul dintre cei aleşi; pentru că dacă ea se mărită cu un păgân, comite un păcat grav." Asta fiind situația, este imposibil ca tu, care practici credința sfântă, să laşi ca fiica ta s-o încalce.

John Ferrier nu răspunse, dar se juca nervos cu biciul.

— Cu privire la acest punct, întreaga ta credință va fi testată, aşa a fost hotărât în Consiliul Sacru al celor Patru. Fata este tânără şi nu vom dori să o mărităm cu un bătrân, nici nu o vom lipsi de orice fel de alegere. Noi, Cei Mai Mari, avem multe juninci, dar copiii noştri trebuie să fie, de asemenea, asigurați. Stangerson are un fiu şi Drebber are un fiu, şi amândoi ar întâmpina-o cu drag pe fata ta în casa lor. Să aleagă ea între ei. Sunt tineri, bogați şi cu credință adevărată. Ce spui de asta?

Ferrier rămase tăcut câteva momente, cu sprâncenele încruntate.

— Ne veți da timp, spuse el în sfârşit. Fiica mea este foarte tânără, nu are încă vârsta măritişului.

— Va avea o lună ca să aleagă, spuse Young ridicându-se de pe scaun. La sfârşitul acestei perioade va da răspunsul.

Trecea de uşă, când se întoarse cu fața înroşită şi ochii fulgerători:

— Ar fi fost mai bine pentru tine, John Ferrier, tună el, ca tu şi ea să fi zăcut acum ca nişte schelete albite în Sierra Blanco decât să-ți ridici voința slabă împotriva ordinelor Celor Patru Sfinți!

Cu un gest amenințător al mâinii, se întoarse din uşă, iar Ferrier îi auzi pasul greu strivind pietrişul de pe potecă.

Stătea încă cu coatele pe genunchi gândindu-se cum să abordeze problema cu fata sa, când o mână moale se lăsă pe a lui şi, uitându-se în sus, o văzu stând în picioare lângă el.

O singură privire spre fața ei palidă, înspăimântată, îi arătă că ea auzise totul.

— N-am putut să mă abțin, spuse ea, ca răspuns la privirea lui. Vocea îi răsună prin casă. O, tată, tată, ce vom face?

— Nu te speria, răspunse el trăgând-o spre el şi trecându-şi mângâietor mâna lată, aspră peste părul ei castaniu. Vom rezolva asta într-un fel sau altul. N-o să-l părăseşti pe cel care-ți place, nu-i aşa?

Un suspin şi o strângere a mâinii lui au fost singurul ei răspuns.

— Nu, sigur că nu. M-ar deranja să aud dacă mi-ai spune că aşa ai făcut. Este un flăcău cumsecade, este şi creştin, ceea ce înseamnă mult mai mult decât toți cei de pe aici, în ciuda rugăciunilor şi predicilor lor. Mâine pleacă un grup în Nevada şi voi reuşi să-i trimit un mesaj, ca să-l înştiințez în ce impas suntem. Dacă îl cunosc eu bine pe acel tânăr, o să se întoarcă aici cu o viteză care ar bate telegraful.

Lucy râse printre lacrimi la vorbele tatălui ei.

— Când vine, o să ne sfătuiască cum e mai bine. Dar mie îmi este frică pentru tine, dragul meu. Se aud, se aud lucruri aşa de îngrozitoare despre cei care se opun Profetului, întotdeauna li se întâmplă ceva cumplit.

— Dar nu ne-am opus lui încă, răspunse tatăl ei. Va dura până să dăm de furtună. Avem o lună întreagă înaintea noastră; la sfârşitul ei, cred că mai bine o luăm la picior din Utah.

— Să plecăm din Utah!

— Cam asta-i tot ce trebuie să facem.

— Dar ferma?

— Vom face bani pe cât putem mai mult şi lăsăm baltă restul. Să-ți spun adevărul, Lucy, nu este prima dată când m-am gândit să fac asta. Nu-mi place să cad în genunchi în fața nimănui, aşa cum fac oamenii aştia cu blestematul lor de Profet. Sunt un american născut liber şi totul este nou pentru mine. Cred că sunt prea bătrân să învăț asta acum. Dacă vine să pască prin ferma mea, ar putea să aibă norocul să nimerească într-o încărcătură de glonț care trece în direcția opusă.

— Dar ei n-o să ne lase să plecăm, obiectă fiica sa.

— Aşteaptă până vine Jefferson şi vom reuşi în curând să facem asta. Între timp, nu te mai frământa, drăguța mea, şi nu-ți mai umfla ochii de plâns, o să mă certe pe mine când o să te vadă. Nu avem de ce să ne temem şi nu-i niciun fel de pericol.

John Ferrier rosti aceste remarci de consolare cu un ton foarte sigur, dar ea nu a putut să nu observe că el acorda o atenție deosebită încuierii uşilor în acea noapte şi că a curățat şi a încărcat cu atenție puşca de vânătoare veche, ruginită, care atârna pe peretele dormitorului său.

4

Fugă pentru salvarea vieții

În dimineața care a urmat întâlnirii cu profetul mormon, John Ferrier plecă la Salt Lake City şi, întâlnindu-şi cunoştința care pleca în Munții Nevada, îi încredință mesajul pentru Jefferson Hope. În el îi povestea tânărului despre pericolul iminent care îi amenința şi cât era de necesar ca el să se întoarcă.

Procedând aşa, îşi simți cugetul mai liniştit şi se întoarse acasă cu inima uşoară.

Pe măsură ce se apropia de ferma sa, a fost surprins să vadă doi cai legați de stâlpii porții.

A fost şi mai surprins când a intrat şi a găsit doi tineri care puseseră stăpânire pe camera de zi.

Unul, cu o față lungă, palidă, se lăsa pe spate într-un scaun care se legăna, cu picioarele ridicate şi puse pe sobă.

Celălalt, un tânăr cu gât de taur, trăsături grosolane, buhăite, stătea în picioare în fața ferestrei cu mâinile în buzunare, fluierând un imn popular. Ambii au dat din cap către Ferrier când acesta intră, iar cel din scaunul care se legăna a început conversația.

— Poate nu ne cunoşti, spuse el. Acesta de aici este fiul Mai-Marelui Drebber şi eu sunt Joseph Stangerson, care a călătorit cu tine în deşert când Domnul a întins mâna şi te-a adus la credința adevărată.

— Așa cum va face cu toate celelalte națiii, după Mare Voia Sa, zise celălalt cu o voce nazală; El Își face lucrarea încet, dar în amănunt.

John Ferrier se înclină cu răceală. Ghicise cine erau vizitatorii.

— Am venit – continuă Stangerson – urmând sfaturile părinților noștri, pentru a cere mâna fiicei tale pentru oricare dintre noi care pare destul de bun pentru tine, ca și pentru ea. Deoarece am doar patru neveste, iar fratele Drebber, aici de față, are șapte, mi se pare că eu aș fi cel mai îndreptățit.

— Nu, nu, frate Stangerson, strigă celălalt, problema este nu câte neveste avem, ci câte putem ține. Tata mi-a dat mie acum întreprinderile lui și eu sunt cel mai bogat.

— Dar perspectivele mele sunt mai bune, spuse celălalt cu căldură. Când Domnul îl va chema pe tata, eu o să iau tăbăcaria și fabrica de piele. Deci sunt mai mare decât tine și am un rang mai înalt la Biserică.

— Fata va decide, zise și tânărul Drebber rânjind la propria imagine din oglindă. Vom lăsa totul să depindă de ea.

În timpul acestui dialog, John Ferrier stătuse în picioare fumând în pragul ușii, de-abia putând să se abțină să nu le atingă spinările celor doi musafiri cu biciul de călărie.

— Uitați care-i treaba, zise el venind cu pași mari către ei, când fata mea vă va chema, puteți veni, dar până atunci nu vreau să vă mai văd iar fețele.

Cei doi tineri mormoni se uitau la el cu uimire.

În ochii lor, această întrecere între ei pentru a câștiga mâna fetei a fost cel mai mare onor atât față de ea, cât și față de tatăl ei.

— Există două feluri de a ieși din cameră, strigă Ferrier, pe ușă și pe fereastră. Pe care doriți să-l folosiți?

Fața sa arsă de soare arăta așa de sălbatică, iar mâinile sale uscățive așa de amenințătoare, încât vizitatorii săriră în picioare și se grăbiră să se retragă. Bătrânul fermier îi urmă către ușă.

— Să mă anunțați când ați stabilit care va fi, zise el sardonic.

—O s-o pățești pentru asta!, strigă Stangerson alb de furie. Ai sfidat Profetul şi Consiliul Sacru al celor Patru. O să te căieşti până la sfârşitul zilelor tale.

—Mâna Domnului se va lăsa greu asupra ta, strigă tânărul Drebber. El se va ridica şi te va nimici!

—Atunci am să încep nimicirea, exclamă Ferrier furios, şi s-ar fi repezit sus pe scări să-şi ia arma dacă Lucy nu l-ar fi apucat de braț şi nu l-ar fi împiedicat. Înainte să poată să se desprindă de ea, zgomotul copitelor cailor îi spuseră că nu-i mai putea ajunge.

— Ticăloşi, tineri ipocriți!, exclamă el ştergându-şi transpirația de pe frunte, mai degrabă te-aş vedea în mormânt, fata mea, decât nevasta unuia dintre ei.

— Şi eu gândesc aşa, tată, răspunse ea din inimă, dar Jefferson va fi aici în curând.

— Da, da. Nu mai e mult până vine. Cu cât mai curând, cu atât mai bine, pentru că nu ştim care va fi următoarea lor mişcare.

Era, cu adevărat, timpul ca cineva care putea să le dea un sfat sau protecție să vină în ajutorul bătrânului şi dârzului fermier şi al fiicei sale adoptive. În întreaga istorie a aşezării nu mai existase un astfel de caz de nerespectare a rangului față de autoritatea Celor Mari. Dacă greşelile minore erau aşa de aspru pedepsite, care ar putea fi soarta acestui rebel atât de mândru? Ferrier ştia că averea şi poziția sa nu îi erau de niciun folos. Alții la fel de cunoscuți şi de bogați ca el fuseseră de mult trimişi pe lumea cealaltă, iar averile lor fuseseră predate Bisericii. Era un om curajos, dar tremura din cauza terorilor nelămurite, umbrite, care planau asupra lui. Ar fi întâmpinat orice pericol cunoscut cu mult curaj, dar această nesiguranță îl scotea din fire. Îşi ascunse temerile față de fiica sa şi se prefăcu a trata cu uşurință întreaga situație, deşi ea, cu intuiția profundă a dragostei, vedea clar că nu era în apele lui.

Se aştepta să primească vreun mesaj sau vreo dojană de la Young referitor la ce făcuse şi nu se înşela, deşi mesajul veni pe neaşteptate. După ce s-a trezit în dimineața următoare, descoperi, spre surprinderea sa, un mic pătrat de hârtie prins

cu un ac de cuvertura patului său chiar deasupra pieptului. Pe el era scris cu litere mari, tremurate: „Îți sunt acordate douăzeci şi nouă de zile pentru a te îndrepta şi apoi..."

Ceea ce nu era scris, dar se lăsa de înțeles la sfârşit trezea mai multă teamă decât ar fi făcut-o orice amenințare. Era îngrozit şi mirat de modul cum ajunsese acest mesaj în camera sa, căci servitorii săi dormeau într-o casă separată, iar uşile şi ferestrele fuseseră toate încuiate. Mototoli hârtia şi nu îi spuse nimic fiicei sale, dar incidentul îi strecură un sloi de gheață în inimă. Cele douăzeci şi nouă de zile reprezentau, în mod evident, bilanțul lunii pe care o promisese Young. Ce forță sau curaj ar putea birui în fața unui inamic înarmat cu puteri aşa de misterioase? Mâna care prinsese acel ac l-ar fi putut lovi în inimă şi n-ar fi ştiut niciodată cine l-a ucis.

În dimineața următoare a fost şi mai tulburat. Se aşezaseră să ia micul dejun, când Lucy, cu un strigăt de surprindere, arătă în sus. În centrul tavanului era mâzgălit, aparent cu un băț ars, numărul 28. Pentru fiica sa era de neînțeles, şi nu o lămuri. În aceeaşi noapte, se aşeză de pază, înarmat cu puşca. Nu văzu şi nu auzi nimic şi totuşi, dimineața, un mare 27 era desenat pe partea exterioară a uşii.

Astfel, trecu zi după zi şi, de cum venea dimineața, vedea cum dușmanii săi nevăzuți îşi ținuseră evidența şi marcaseră într-un loc vizibil câte zile îi mai rămăseseră din luna îngăduită. Uneori, numerele fatale apăreau pe pereți, uneori pe podele, ocazional ele se aflau pe pancarte mici fixate de poarta grădinii sau de îngrăditurile din şipci. Cu toată vigilența sa, John Ferrier nu a putut descoperi de unde proveneau aceste amenințări zilnice. O groază aproape superstițioasă îl copleşi la vederea lor. Deveni speriat şi istovit, iar ochii săi aveau privirea tulburată a unei creaturi hăituite. Avea doar o singură speranță în viață acum, şi anume sosirea din Nevada a tânărului vânător.

Douăzeci se schimbă în cincisprezece, iar cincisprezece în zece, dar nu venea nicio veste despre cel aşteptat. Unul după altul, numerele scădeau şi tot nu venea niciun semn de la el. De câte ori vreun călăreț tropăia în josul drumului sau vreun vizitiu striga la echipajul său, bătrânul fermier se grăbea la

poartă gândindu-se că a sosit în sfârşit ajutorul. În cele din urmă, când văzu că numărul cinci lasă locul lui patru, iar acesta lui trei, îşi pierdu cumpătul şi abandonă toată speranța de scăpare. De unul singur şi cunoscând foarte puțin munții care înconjurau aşezarea, şi-a dat seama că era neputincios. Cele mai frecventate drumuri erau strict observate şi păzite şi nimeni nu putea să treacă de-a lungul lor fără un ordin din partea Consiliului. În orice parte ar fi luat-o, se părea că nu putea evita lovitura care plana asupra lui. Şi totuşi, bătrânul niciodată nu a ezitat în hotărârea sa de a se despărți chiar de viață înainte de a consimți la ceea ce el a considerat ca fiind dezonoarea fiicei sale.

Stătea de unul singur într-o seară pierdut adânc în gânduri în ceea ce priveşte problemele sale şi căutând în van o cale de scăpare. Acea dimineață arătase cifra 2 pe peretele casei sale şi faptul că următoarea zi va fi ultima din timpul îngăduit. Ce avea să se întâmple apoi? Tot felul de fantezii tulburi şi îngrozitoare îi umplură imaginația. Şi fiica sa – ce se va întâmpla cu ea după ce el nu va mai fi? Nu exista nicio scăpare din plasa invizibilă care era trasă peste tot în jurul său? Îşi lăsă capul pe masă şi suspină la gândul propriei neputințe.

Ce era asta? În tăcere, el auzi un zgâriat uşor – dar foarte distinct în liniştea nopții. Venea de la uşa casei. Ferrier se strecură în hol şi ascultă cu atenție. S-a scurs o pauză de câteva minute şi apoi sunetul uşor, insidios, a fost repetat. Cineva bătea în mod evident, foarte uşor, pe una dintre tăblile uşii. Era vreun asasin din miez de noapte care venise să ducă la îndeplinire ordinele ucigaşe ale tribunalului secret? Sau era vreun agent care însemna sosirea acelei ultime zile de grație? John Ferrier simți că moartea instantanee ar fi mai bună decât nesiguranța care îi zdruncinase nervii şi îi băgase fiori reci în inimă. Sărind înainte, el trase zăvorul şi deschise brusc uşa.

Afară totul era calm şi liniştit. Noaptea era frumoasă, iar stelele sclipeau aprins pe cer. Mica grădină din față se aşternea în fața ochilor fermierului mărginită de gard şi poartă, dar nici acolo, nici pe drum nu se vedea nicio ființă umană. Cu un oftat de uşurare, Ferrier privi în dreapta şi-n stânga până

când, întâmplându-se să privească direct în jos la propriile picioare, văzu, spre uimirea sa, un om întins, zăcând lat cu fața în jos pe pământ, cu brațele şi picioarele depărtate.

Fu aşa de speriat de ce vedea, încât se sprijini de perete cu mâna la gât pentru a-şi înăbuşi pornirea de a striga. Primul său gând a fost acela că silueta înmărmurită era aceea a unui rănit sau a unui muribund, dar, în timp ce o privea, văzu că se unduieşte pe pământ până ajunse în hol cu rapiditatea şi lipsa de zgomot a unui şarpe. Odată ajuns în casă, omul sări în picioare, închise uşa şi expuse fermierului înmărmurit fața aprigă şi expresia hotărâtă a lui Jefferson Hope.

— Dumnezeule mare!, gâfâi John Ferrier. Cum m-ai speriat! Ce ai de-ai intrat în casă aşa?

— Dă-mi să mănânc, răspunse celălalt răguşit. N-am avut timp de o îmbucătură sau sorbitură de patruzeci şi opt de ore. Se aruncă asupra pâinii şi cărnii reci care se aflau încă pe masă de la cina gazdei şi le devoră cu lăcomie. Lucy e bine?, întrebă el după ce-şi mai potoli foamea.

— Da. Nu cunoaşte pericolul, răspunse fermierul.

— Asta e bine. Casa e pândită din fiecare parte. De aia m-am târât înăuntru. Ei pot fi al naibii de vicleni, dar nu atât de vicleni încât să prindă un vânător Washoe.

John Ferrier se simți alt om acum, că îşi dădu seama că avea un aliat devotat. Prinse mâna tăbăcită a tânărului şi o strânse cu prietenie.

— Eşti un bărbat de care pot să fiu mândru, zise el. Nu sunt mulți care ar veni să împărtăşească pericolul şi necazurile noastre.

— Aici ai nimerit-o, să-mi fie iertat, răspunse tânărul vânător. Te respect, dar, dacă erai singur în toată afacerea asta, m-aş fi gândit de două ori înainte să-mi vâr capul într-un cuib de viespi ca ăsta. Lucy mă aduce aici şi, înainte să i se întâmple ceva rău, cred va fi cu unu' mai puțin din familia Hope în Utah.

— Ce va trebui să facem?

— Mâine este ultima zi din cele îngăduite şi, dacă nu acționezi la noapte, eşti pierdut. Am un asin şi doi cai care aşteaptă în Trecătoarea Vulturilor. Câți bani ai?

— Două mii de dolari în aur şi cinci bancnote.

— Ajunge. Am şi eu tot atât să pun lângă asta. Trebuie să-i dăm bice spre Carson City prin munţi. Mai bine te-ai duce s-o trezeşti pe Lucy. E bine că servitorii nu dorm în casă.

În timp ce Ferrier lipsea pregătindu-şi fata pentru apropiata călătorie, Jefferson Hope a strâns într-un pachet mic tot ce a putut găsi de mâncare şi a umplut o cană de lut cu apă, deoarece ştia din proprie experienţă că izvoarele de munte erau puţine şi la mare depărtare. De-abia îşi terminase treburile, când fermierul se întoarse cu fiica sa, îmbrăcaţi şi gata de plecare. Întâlnirea celor doi îndrăgostiţi a fost plină de căldură, dar scurtă, minutele fiind preţioase, ei având încă multe de făcut.

— Trebuie să pornim chiar acum, spuse Jefferson Hope cu o voce joasă, dar hotărâtă, ca unul care îşi dă seama de mărimea pericolului, dar şi-a oţelit inima pentru a-l înfrunta. Intrările din faţă şi din spate sunt supravegheate, dar, cu atenţie, putem scăpa prin fereastra laterală şi luând-o peste câmp. Odată ajunşi pe drum, suntem la numai două mile distanţă de trecătoarea unde aşteaptă caii. Când se crapă de ziuă, am fi la jumătatea drumului prin munţi.

— Ce se întâmplă dacă vom fi opriţi?

Hope lovi cu palma mânerul revolverului care ieşea în afară la partea din faţă a tunicii sale.

— Dacă sunt prea mulţi, vom lua doi sau trei cu noi, zise el cu un zâmbet sinistru.

Toate luminile din casă fuseseră stinse şi, din fereastra întunecată, Ferrier se uita atent peste câmpurile care fuseseră ale lui şi pe care acum era pe cale de a le abandona pentru totdeauna. Îşi făcuse de mult timp curaj în ceea ce priveşte acest sacrificiu, iar gândul la onoarea şi fericirea fetei sale cântărea mai mult decât orice regret faţă de averea sa pierdută. Toate păreau aşa de liniştite şi fericite, pomii foşnitori şi întinderea largă, tăcută a lanurilor, încât era greu să-ţi imaginezi că spiritul crimei pândea peste tot. Însă faţa albă şi expresia hotărâtă a tânărului vânător arătau că, apropiindu-se de casă, văzuse destul pentru a-l lămuri în privinţa asta.

Ferrier aduse săculețul cu aur şi bancnotele, Jefferson avea proviziile modeste de mâncare şi apă, în timp ce Lucy ținea o mică legătură cu câteva dintre lucrurile ei cele mai de preț. Deschizând fereastra foarte încet şi atent, au aşteptat până când un nor negru a făcut oarecum ca noaptea să fie şi mai întunecată, iar apoi, unul câte unul, au trecut prin ea în mica grădină. Cu răsuflarea ținută şi ghemuiți, au traversat-o poticnit şi au ajuns la adăpostul gardului viu, pe lângă care au mers până au ajuns la deschizătura care se făcea către lanurile de porumb. Tocmai ajunseseră în acest punct, când tânărul îi apucă pe cei doi tovarăşi de drum şi îi târî la întuneric, unde au stat tăcuți şi tremurând.

Era foarte bine că experiența câştigată în prerie îi dăduse lui Jefferson Hope urechile unui lynx. El şi prietenii lui de-abia se ghemuiseră când țipătul melancolic al unei bufnițe de munte se auzi la câțiva metri de ei şi, imediat, se auzi răspunsul printr-un alt țipăt, de la o distanță mică. În acelaşi moment, o siluetă vagă, umbrită se ivi din deschizătura către care ei se străduiseră să ajungă şi scoase iar țipătul jalnic, la auzul căruia un al doilea bărbat apăru din întuneric.

— Mâine la miezul nopții, spuse primul, care părea a avea autoritate. Când Biciuieşte-l-pe-săracu'-Will țipă de trei ori.

— E bine, răspunse celălalt. Să-i spun fratelui Drebber?

— Spune-i şi lui, şi apoi celorlalți. Nouă la şapte!

— Şapte la cinci!, repetă celălalt şi cele două siluete dispărură în direcții opuse. Ultimele lor cuvinte fuseseră în mod clar o formă de parolă şi răspuns. În momentul în care paşii lor se pierdură în depărtare, Jefferson Hope sări în picioare şi, ajutându-şi prietenii să treacă prin deschizătură, o luă înainte, peste câmp, cu cea mai mare viteză, sprijinind şi aproape cărând-o pe fată atunci când părea că o părăsesc puterile.

— Grăbiți-vă! Grăbiți-vă!, spunea el gâfâind din când în când. Suntem printre santinele. Totul depinde de viteză. Grăbiți-vă!

Odată ajunşi pe drumul principal, au avansat rapid. Doar o singură dată au întâlnit pe cineva, apoi au reuşit să se strecoare pe un câmp şi, aşa, să evite a fi recunoscuți. Înainte de a ajunge în oraş, vânătorul o luă lateral, pe o potecă îngustă

şi întortocheată care ducea în munți. Două vârfuri stâncoase întunecate, ascuțite, începeau să se vadă deasupra lor prin întuneric, iar defileul care se contura printre ele era Canionul Vulturului, unde îi aşteptau caii. Cu un instinct care nu greşea, Jefferson Hope găsi drumul printre bolovanii mari şi de-a lungul unui vad de apă secată, până când ajunse într-un colț retras, adăpostit de stânci, unde animalele credincioase fuseseră legate. Fata fu aşezată pe asin, bătrânul fermier şi săculețul lui cu bani pe unul dintre cai, în timp ce Jefferson Hope îl călărea pe celălalt, conducându-l de-a lungul cărării periculoase.

Era un drum care putea rătăci pe oricine nu era obişnuit să înfrunte natura în cele mai sălbatice momente ale ei. Pe de-o parte, se ridica un stei înalt până la sute de metri sau mai mult, negru, țeapăn şi amenințător, cu drugi lungi de bazalt pe suprafața sa aspră, asemănătoare coastelor unui monstru împietrit. De cealaltă parte, un haos sălbatic de bolovani şi sfărâmături de piatră făceau imposibilă orice avansare. Printre cele două părți trecea cărarea neregulată, aşa de îngustă pe alocuri, încât a trebuit să călătorească în şir indian, şi aşa de plină de pietre, încât numai nişte călăreți încercați ar fi putut s-o traverseze. Cu toate acestea, în ciuda tuturor primejdiilor şi a greutăților, inimile fugarilor erau uşoare, deoarece fiecare pas mărea distanța dintre ei şi despotismul îngrozitor de care fugeau.

Au avut curând dovada că se aflau încă sub jurisdicția sfinților. Ajunseseră tocmai la porțiunea cea mai sălbatică şi mai pustie a trecătorii, când fata țipă speriată şi arătă în sus. Pe o stâncă aplecată peste cărare, desenându-se întunecat şi clar pe fundalul cerului, stătea în picioare o santinelă singuratică. Îi văzu în momentul în care îl văzură şi ei, iar somația sa milităroasă – „Cine trece pe-acolo?“ – răsună prin trecătoarea tăcută.

— Călători în drum spre Nevada, răspunse Jefferson Hope cu mâna pe puşca ce atârna lângă şa.

Au putut să vadă că paznicul singuratic îşi pipăia arma şi se uita atent în jos la ei ca şi cum ar fi fost nemulțumit de răspunsul lor.

— Cu voia cui?, întrebă el.

— A Celor Patru Sfinți, răspunse Ferrier. Experiențele sale mormone îl învățaseră că aceea era cea mai mare autoritate la care se putea referi.

— Nouă la șapte, strigă santinela.

— Șapte la cinci, răspunse Hope prompt, aducându-și aminte schimbul de replici auzit în grădină.

— Treceți și Domnul fie cu voi, spuse vocea de deasupra. Dincolo de postul său, cărarea se lărgea, iar caii puteau să treacă la trap. Privind înapoi, au putut vedea paznicul solitar sprijinindu-se în armă și au știut că trecuseră de teritoriul poporului ales și că libertatea se așternea înaintea lor.

5

Îngerii răzbunători

Toată noaptea, drumul lor se desfăşură prin defilee întortocheate şi cărări neregulate, presărate cu stânci. Se rătăciră de mai multe ori, dar faptul că Hope cunoştea muntele aşa de bine i-a ajutat să găsească iar drumul. Când se făcu dimineaţă, o scenă de o frumuseţe uimitoare şi totuşi sălbatică se aşternu în faţa lor. În fiecare direcţie, marile piscuri acoperite cu zăpadă îi înconjurau, uitându-se unul peste umărul celuilalt la orizontul îndepărtat. Grupurile de stânci erau atât de abrupte de fiecare parte, încât molizii şi pinii păreau suspendaţi peste capetele lor şi parcă aveau nevoie doar de o pală de vânt pentru a se prăvăli peste ei. Teama lor nu era în întregime o iluzie, căci valea pustie era presărată din plin cu copaci şi bolovani care căzuseră în mod asemănător. Chiar când treceau, o stâncă mare se desprinse, căzând tunător, cu un zgomot puternic şi zdrăngănit, care trezi ecourile din adâncurile tăcute şi sperie caii obosiţi, făcându-i s-o ia la galop.

În timp ce soarele se ridica încet peste orizontul estic, căciulile marilor munţi se aprinseră una după alta ca lămpile la un festival, până când s-au înroşit şi au devenit strălucitoare. Spectacolul magnific înveseli inimile celor trei fugari şi le dădu o energie proaspătă. La un torent sălbatic care se revărsa peste o râpă, s-au oprit şi au dat cailor să bea, în timp

ce ei au luat un mic dejun grăbit. Lucy şi tatăl ei ar fi dorit să mai stea, dar Jefferson Hope era de neînduplecat.

— Trebuie să fie pe urmele noastre de-acum, spuse el. Totul depinde de viteza noastră. Odată ce vom fi în siguranță, în Carson, putem să ne odihnim tot restul zilelor noastre.

Pe parcursul zilei, s-au luptat să treacă prin defilee şi, pe seară, au calculat că erau cu mai mult de treizeci de kilometri înaintea duşmanilor lor. Noaptea, au ales baza unui colț de stâncă ieşit în afară, unde pietrele ofereau o oarecare protecție față de vântul rece şi unde, după ce s-au strâns la un loc pentru a-şi asigura căldura, s-au bucurat de câteva ore de somn. Înainte de a se face ziuă, fură însă în picioare şi porniră iar la drum. Nu văzuseră niciun semn că ar fi fost urmăriți, iar Jefferson Hope începu să se gândească la faptul că se găseau complet în afara puterii de a acționa a organizației îngrozitoare, a cărei duşmănie o simțiseră. Cunoştea însă puțin în ceea ce privea depărtarea la care putea să ajungă strânsoarea de fier sau cât de curând îi va prinde şi îi va strivi.

Pe la mijlocul celei de-a doua zile a fugii lor, rezervele şi aşa sărace de provizii începură să se termine. Acest fapt nu îl nelinişti însă pe vânător, fiindcă se găsea vânat în munți şi deseori înainte trebuise să se bazeze pe puşca sa pentru a-şi asigura cele necesare existenței. Alegând un loc adăpostit, strânse câteva crăci uscate şi făcu un foc strălucitor, la care tovarăşii săi să se poată încălzi, deoarece erau acum la aproape două mii de metri deasupra nivelului mării, iar aerul era tare. După ce legă caii şi îşi luă la revedere de la Lucy, îşi petrecu puşca peste umăr şi porni în căutarea oricărei şanse care s-ar fi ivit în calea sa. Privind înapoi, îi văzu pe bătrân şi pe fată aplecându-se peste focul care ardea trosnind, în timp ce animalele stăteau nemişcate mai în spate. Apoi, stâncile care se ridicau îi ascunse vederii.

Merse fără succes vreo trei kilometri prin câteva râpe, deşi, după semnele lăsate pe scoarța copacilor şi după alte indicii, socoti că erau numeroşi urşi prin apropiere. În sfârşit, după două sau trei ore de căutare zadarnică, se gândi la întoarcere când, privind în sus, văzu ceva care îl făcu să simtă un fior de plăcere în inimă. Pe marginea unui vârf de stâncă, la o sută

de metri deasupra lui, stătea o creatură care semăna oarecum cu o oaie la înfăţişare, dar era înarmată cu o pereche de coarne gigantice. Marele corn – deoarece aşa este numit – se comportă probabil ca un apărător al unei turme care era invizibilă pentru vânător, dar, din fericire, se îndrepta în direcţia opusă şi nu îl simţise. Întins cu faţa în jos, el îşi sprijini puşca de o stâncă şi ţinti îndelung şi cu precizie înainte de a apăsa pe trăgaci. Animalul sări în aer, se clătină un moment pe marginea prăpastiei şi apoi se prăvăli zgomotos în jos, până în valea de dedesubt.

Creatura era prea greu de cărat, aşa că vânătorul se mulţumi să taie din ea o pulpă şi o parte din coastă. Cu acest trofeu pe umăr, se grăbi să-şi găsească drumul înapoi, fiindcă se lăsa seara. Pornise deja, când îşi dădu seama de dificultatea pe care o avea de înfruntat. În nerăbdarea sa, se abătuse prea mult faţă de râpile care îi erau cunoscute şi nu-i era uşor să găsească poteca pe care venise. Valea în care se găsea se tot împărţea în multe alte râpi, care semănau atât de mult una cu alta, încât era imposibil să le deosebeşti. A străbătut una câţiva kilometri, până când a ajuns la un torent de munte pe care era sigur că nu-l mai văzuse vreodată. Fiind convins că se rătăcise, a încercat o alta, dar cu acelaşi rezultat. Noaptea se lăsa rapid şi era aproape întuneric când a nimerit, în sfârşit, într-un defileu care îi era cunoscut. Chiar şi atunci, nu i-a fost uşor să păstreze cărarea corectă, pentru că luna nu apăruse încă, iar stâncile înalte de pe ambele părţi făceau ca întunericul să fie şi mai profund.

Copleşit de greutatea pe care o căra şi obosit de eforturile depuse, se străduia să meargă înainte, împleticindu-se, păstrându-şi cumpătul cu ajutorul gândului că fiecare pas îl aducea mai aproape de Lucy şi că bucata de carne pe care o căra era suficientă pentru a le asigura hrana pentru restul călătoriei.

Ajunsese acum la gura defileului în care îi lăsase. Chiar pe întuneric, a putut recunoaşte conturul stâncilor care îl mărgineau. Se gândi că îl aşteptau cu nerăbdare, pentru că lipsise aproape cinci ore. În starea de încântare care îi cuprinsese inima, îşi puse mâinile la gură şi făcu ca locul să răspundă

cu un ecou repetat la un puternic „Alo!", emis ca semnal al faptului că venea. Se opri şi ascultă un eventual răspuns. Nu veni niciunul, cu excepția propriului strigăt, care răsuna peste prăpăstiile tăcute, sinistre, şi era adus înapoi, la urechile sale, în repetări nenumărate. Strigă din nou, chiar mai tare decât înainte, dar nici acum nu se întoarse nicio şoaptă de la prietenii pe care îi părăsise cu puțin timp în urmă. O groază nelămurită, fără nume, începu să-i străbată ființa şi se grăbi tulburat înainte, scăpând hrana prețioasă în starea sa de agitație.

Când ocoli colțul de piatră, putu să vadă clar locul unde fusese făcut focul. Mai rămăsese încă o grămadă incandescentă de cenuşă, dar era evident că focul nu mai fusese întețit de când plecase el. Aceeaşi tăcere moartă domnea peste tot. După ce temerile i s-au transformat în certitudini, plecă grăbit. Nu mai exista nicio ființă vie lângă rămăşițele focului: animale, om, fată, toți dispăruseră.

Era foarte clar că o nenoricire neaşteptată şi îngrozitoare se produsese în absența sa – o nenorocire care îi lovise pe toți şi totuşi nu lăsase nicio urmă.

Nedumerit şi zăpăcit de această lovitură, Jefferson Hope simți că i se învârteşte capul şi trebui să se sprijine în puşcă pentru a nu cădea. Era, în esență, un om de acțiune şi îşi revenea rapid dintr-o slăbiciune temporară. Luând o bucată de lemn pe jumătate consumată din focul mocnit, suflă până o aprinse şi, cu ajutorul ei, începu să cerceteze mica tabără. Pământul avea peste tot urme de picioare şi copite, arătând că un grup mare de oameni călare îi luaseră pe fugari, iar direcția urmelor lăsate de ei dovedea că, după aceea, se îndreptaseră înapoi, către Salt Lake City. Oare îi luaseră pe amândoi? Jefferson Hope se convinsese aproape că aşa trebuie să se fi întâmplat, când ochii îi căzură pe un obiect care făcu fiecare nerv din corpul său să tresară. La mică distanță de o parte a taberei se afla o grămadă joasă de pământ roşiatic care, cu siguranță, nu fusese acolo înainte. Nu se putea confunda cu nimic altceva decât cu un mormânt proaspăt săpat. Când vânătorul se apropie de el, văzu că avea înfipt un băț pe care

era prinsă o foaie de hârtie într-o crăpătură special făcută. Mesajul scris pe hârtie era scurt, dar la obiect:

JOHN FERRIER,
DIN SALT LAKE CITY,
MORT PE 4 AUGUST 1860

Bătrânul dârz, pe care îl părăsise cu aşa de puţin timp în urmă, era mort deci şi acesta era tot epitaful său. Jefferson Hope se uită cu atenţie de jur împrejur pentru a vedea dacă mai există un al doilea mormânt, dar nu era nici urmă de aşa ceva. Lucy fusese dusă înapoi de către teribilii lor urmăritori, pentru a-şi îndeplini destinul ei de la început, de a deveni o membră a haremului fiului Mai-Marelui. După ce tânărul îşi dădu seama de certitudinea sorţii ei şi de propria neputinţă de a o împiedica, îşi dori să fi fost întins alături de bătrânul fermier în ultimul său loc de odihnă veşnică.

Însă din nou spiritul său activ scutură letargia care răsare din disperare. Dacă nu-i mai rămăsese nimic, mai putea încă să-şi dedice viaţa răzbunării. Având o răbdare şi o perseverenţă de neînfrânt, Jefferson Hope poseda, de asemenea, o forţă tenace de a nu ierta, pe care o învăţase de la indienii printre care trăise. În timp ce stătea lângă focul părăsit, simţi că singurul lucru ce i-ar mai fi alinat durerea ar fi fost o răsplată dreaptă şi completă adusă cu propria mână duşmanilor săi. Voinţa sa puternică şi energia neobosită, luă el hotărârea, vor fi dedicate acelui unic ţel. Cu o faţă înverşunată, palidă, căută urmele pe care venise pentru a găsi locul unde scăpase animalul vânat şi, înteţind focul care se stingea, fripse destulă carne pentru a-i ajunge câteva zile. Strânse carnea într-o boccea şi, deşi era obosit, porni iar la drum printre munţi pe urmele îngerilor răzbunători.

Timp de cinci zile, merse până îl durură picioarele prin defileurile pe care le traversase deja călare. Noaptea, se aşeza pe jos printre stânci şi fura câteva ore de somn; dar, înainte de răsăritul soarelui, era deja de mult plecat la drum. În a şasea zi, ajunse la Canionul Vulturului de la care începuse fuga lor nefericită. De acolo, a putut să privească în jos la casa

sfinţilor. Frânt de oboseală, se sprijini în puşcă şi îşi scutură mâna uscăţivă cu furie la oraşul întins, tăcut, de sub el. În timp ce se uita, observă că erau steaguri pe câteva dintre străzile principale şi alte semne de festivitate. Încă se mai gândea ce putea să însemne asta, când auzi zgomotul unor copite şi văzu un bărbat călare venind spre el. Pe măsură ce se apropia, îl recunoscu ca fiind un mormon pe nume Cowper, căruia-i făcuse servicii cu diverse ocazii. Prin urmare, îl acostă când acesta ajunse la el, cu intenţia de a afla care fusese soarta lui Lucy Ferrier.

— Sunt Jefferson Hope, spuse el. Îţi aduci aminte de mine?

Mormonul îl privi cu uimire nedisimulată. Într-adevăr, era greu să îl recunoască în acest călător zdrenţăros, nepieptănat, cu faţa albă, fantomatică şi ochi sălbatici, fioroşi, pe tânărul vânător îngrijit de acum câteva zile. Lămurindu-se, în sfârşit, în ceea ce priveşte identitatea lui, surpriza omului se transformă în consternare.

— Eşti nebun că ai venit aici, strigă el. Este în pericol şi viaţa mea dacă sunt văzut vorbind cu tine. Este un ordin contra ta din partea Celor Patru pentru că i-ai ajutat pe Ferrieri să fugă.

—Nu mi-e frică de ei sau de ordinul lor, zise Hope cu patimă. Trebuie să cunoşti ceva legat de această treabă, Cowper. Te conjur, pe tot ce ai tu mai scump, să-mi răspunzi la câteva întrebări. Am fost întotdeauna prieteni. Pentru numele lui Dumnezeu, nu refuza să-mi răspunzi.

— Despre ce este vorba?, întrebă stingherit mormonul. Vorbeşte, vorbeşte repede. Chiar şi pietrele au urechi, iar ponii au ochi.

— Ce s-a întâmplat cu Lucy Ferrier?

— S-a măritat ieri cu tânărul Drebber. Stai, omule, stai, nu mai ai viaţă în tine!

— Nu mă lua în seamă, spuse slab Hope. I se albiseră până şi buzele şi se lăsase jos pe piatra de care se sprijinise. Măritată, zici?

—Măritată ieri – pentru asta sunt steagurile alea pe Casa Înzestrării. A existat un schimb de cuvinte între tânărul

Drebber şi tânărul Stangerson ca să vadă care s-o ia. Au fost toţi în grupul care i-a urmărit, iar Stangerson l-a împuşcat pe taică-su', ceea ce se pare că i-a dat dreptul cel mai mare, dar, când s-au sfătuit în consiliu, Drebber a ieşit mai tare, aşa ca Profetul i-a dat-o lui. Nimeni n-o s-o aibă pentru mult timp totuşi, fiindcă am văzut moartea pe faţa ei ieri. Arăta mai mult a stafie decât a femeie. Pleci, da?

— Da, plec, spuse Jefferson Hope, care se ridicase de la locul său. Faţa lui părea cioplită în marmură, aşa de dură şi hotărâtă era expresia sa, în timp ce ochii străluceau cu o lumină funestă.

— Unde te duci?

— N-are importanţă, răspunse el; şi, petrecându-şi arma pe după umăr, plecă de acolo, coborând în râpă şi afundându-se adânc în munţii bântuiţi de fiarele sălbatice.

Prorocirea mormonului s-a împlinit întocmai. Fie din cauza morţii tatălui ei sau a efectelor mariajului odios pe care îl făcuse silită, sărmana Lucy nu şi-a mai ridicat capul niciodată, ci a oftat tot timpul până când a murit, peste o lună. Soţul său beţiv, care se însurase cu ea mai ales de dragul averii lui John Ferrier, nu afişă niciun fel de suferinţă faţă de pierdere; însă celelalte neveste ale lui au plâns-o şi au stat lângă ea în noaptea dinaintea înmormântării, aşa cum este obiceiul mormon. Erau adunate în jurul catafalcului în primele ore ale dimineţii când, spre frica şi uimirea lor de nedescris, uşa fu azvârlită de perete şi un bărbat cu aspect sălbatic, bătut de toanele vremii, îmbrăcat în zdrenţe, intră cu paşi mari în cameră. Fără a privi sau a vorbi cu femeile chircite, el se îndreptă către figura albă, tăcută, care cândva adăpostise sufletul pur al lui Lucy Ferrier. Aplecându-se peste ea, îşi lipi buzele cu respect de fruntea ei rece şi apoi, apucându-i brusc mâna, îi scoase verigheta din deget.

— Nu va fi îngropată cu asta, mârâi el cu o grimasă fioroasă şi, înainte ca să poată fi dată alarma, sări jos pe scări şi dispăru. Episodul a fost aşa de scurt şi de ciudat, încât chiar privitoarelor le-ar fi venit greu să creadă sau să-i convingă pe alţii de ceea ce văzuseră dacă nu ar fi existat faptul

neîndoios că cerculețul de aur care indicase că fusese mireasă dispăruse.

Câteva luni, Jefferson Hope zăbovi prin munți, ducând o viață stranie, sălbatică şi hrănind în inima sa dorința de răzbunare cumplită care pusese stăpânire pe el. Se spuneau poveşti în oraş despre figura stranie care fusese văzută dând târcoale pe la periferie şi care bântuia râpele singuratice din munți. Odată, un glonț şuieră prin fereastra lui Stangerson şi se turti de perete la mică distanță de el. Cu o altă ocazie, pe când Drebber trecea pe sub o stâncă, un bolovan mare se prăbuşi pe deasupra lui şi a scăpat de la o moarte groaznică aruncându-se la pământ, pe burtă. Celor doi mormoni tineri nu le-a trebuit mult să descopere motivul acestor atentate şi au condus expediții repetate în munți cu speranța de a-l prinde sau a-l omorî pe duşmanul lor, dar întotdeauna fără succes. Atunci au adoptat precauția de a nu ieşi niciodată singuri sau după căderea nopții şi de a pune pază la casele lor. După un timp, au putut să slăbească aceste măsuri, pentru că nu s-a auzit şi nu s-a văzut nimic în legătură cu adversarul lor, iar ei sperau ca timpul să-i fi liniştit dorința de răzbunare.

Departe de a fi aşa, chiar a crescut. Firea vânătorului era de o natură dură, nesupusă, iar ideea predominantă a răzbunării o acaparase în aşa măsură, încât nu mai exista loc pentru nicio altă emoție. El era însă, mai presus de orice, practic. Şi-a dat seama curând că până şi constituția sa de fier nu mai putea îndura încordarea la care o supunea. Expunerea la intemperii şi lipsa de hrană sănătoasă îl sleiau de puteri. Dacă murea ca un câine în munți, ce se va întâmpla cu răzbunarea sa atunci? Şi totuşi, o astfel de moarte s-ar fi întâmplat sigur dacă el continua în acest mod. A simțit că asta înseamnă să-i facă jocul duşmanului, aşa că, fără tragere de inimă, se întoarse la minele vechi din Nevada, pentru a-şi recupera acolo sănătatea şi a strânge destui bani pentru a-şi permite să-şi urmărească scopul fără privațiuni.

Intenția sa fusese să lipsească un an cel mult, dar o combinație de circumstanțe neprevăzute l-a împiedicat să părăsească minele aproape cinci ani. La sfârşitul acestei perioade însă, amintirile sale despre nedreptățile îndurate şi setea sa

de răzbunare erau la fel de puternice ca în noaptea memorabilă când stătuse lângă mormântul lui John Ferrier. Deghizat şi sub un nume fals, se întoarse la Salt Lake City, fără să țină cont ce se va întâmpla cu propria viață, atât timp cât obținea ceea ce ştia că înseamnă dreptate. Acolo îl aşteptau noutăți grave. Existase o schismă printre membrii Poporului Ales, cu câteva luni înainte câțiva dintre membrii mai tineri ai Bisericii revoltându-se contra autorității Celor Mari, iar rezultatul fusese separarea unui număr mare de nemulțumiți care părăsiseră ținutul Utah şi deveniseră păgâni. Printre aceştia fuseseră Drebber şi Stangerson, şi nimeni nu ştia încotro plecaseră. Circulau zvonuri că Drebber reuşise să transforme o mare parte din proprietățile sale în bani şi că plecase ca un om bogat, în timp ce tovarăşul său, Stangerson, era mult mai sărac. Nu exista însă niciun indiciu în ceea ce priveşte locurile pe unde s-ar fi aflat.

Mulți, oricât de răzbunători ar fi fost, ar fi abandonat orice gând în fața unei astfel de dificultăți, dar Jefferson Hope nu ezită niciun moment. Cu puținele posibilități pe care le avea, sporite de serviciile ocazionale pe care le putea găsi, a călătorit din oraş în oraş prin Statele Unite în căutarea duşmanilor săi. Trecu an după an, părul său negru încărunți, dar el continua să colinde, ca un câine de vânătoare uman, absolut hotărât, către un singur țel, căruia îi consacrase toată viața. În sfârşit, perseverența sa a dat roade. A fost doar vederea rapidă a unei fețe în fereastră, dar acea unică imagine îi spuse că la Cleveland, în Ohio, se găsea omul pe care îl căuta. Se întoarse în locuința sa mizerabilă cu planul de răzbunare aranjat amănunțit. Se întâmplase totuşi ca Drebber, privind de la fereastra sa, să-l recunoască pe vagabondul de pe stradă şi citise crima în ochii lui. Se grăbi să ajungă la un judecător de pace, însoțit de Stangerson, care devenise secretarul său particular, şi îl informă că erau în primejdie de moarte din cauza geloziei şi urii unui vechi rival. În aceeaşi seară, Jefferson Hope a fost arestat şi, neputând găsi bani de cauțiune, a fost reținut câteva săptămâni. Când a fost, în sfârşit, eliberat, a constatat doar că locuința lui Drebber fusese părăsită şi că el şi secretarul său plecaseră în Europa.

Răzbunătorul era învins şi, iarăşi, ura sa intensă îl îndemna să continue urmărirea. Avea nevoie de bani şi, o perioadă, a trebuit să muncească din nou, economisind fiecare dolar pentru apropiata sa călătorie. În sfârşit, adunând destui bani pentru a-şi putea duce existenţa, plecă în Europa şi le luă urma duşmanilor săi din oraş în oraş, croindu-şi drum cu orice sacrificiu, dar nu i-a ajuns niciodată pe fugari. Când el ajunse la St.-Petersburg, ei plecaseră spre Paris şi când el îi urmase acolo, aflase că plecaseră la Copenhaga. În capitala daneză, el întârzie din nou cu câteva zile, deoarece cei doi plecaseră la Londra, unde el reuşi în sfârşit să-i urmărească până îi ucisese, aşa cum era trecut cu exactitate în jurnalul doctorului Watson, căruia îi suntem deja atât de îndatoraţi.

6

Continuarea evocărilor doctorului John Watson

Rezistența furioasă a prizonierului nostru nu a indicat aparent niciun fel de dușmănie în atitudinea sa față de noi, deoarece, epuizându-și puterile, zâmbi în cel mai amabil mod și își exprimă speranța că nu rănise pe niciunul dintre noi în încăierare.

— Bănuiesc că mă veți duce la secția de poliție, zise el către Sherlock Holmes. Birja mea este la ușă. Dacă îmi eliberați picioarele, voi merge singur. Nu mai sunt așa de ușor de ridicat cum eram odată.

Gregson și Lestrade schimbară priviri ca și cum s-ar fi gândit că această frază ar fi fost una îndrăzneață; dar Holmes îl luă imediat pe prizonier bazându-se pe cuvântul dat de acesta și slăbi prosopul cu care îl legasem în jurul gleznelor. El se ridică în picioare ca pentru a se asigura că îi erau libere din nou. Îmi amintesc că m-am gândit, când mă uitam la el, că rareori văzusem un om mai puternic clădit, iar fața sa întunecată, arsă de soare, purta o expresie de hotărâre și energie care era la fel de formidabilă ca forța sa.

— Dacă există un loc liber pentru postul de șef de poliție, cred că sunteți omul potrivit pentru acesta, spuse el cu o privire

plină de admirație nedisimulată pentru colocatarul meu. Felul cum m-ați urmărit a fost o dovadă de înțelepciune.

— Mai bine ați veni cu mine, zise Holmes către cei doi detectivi.

— Pot să vă însoțesc, zise Lestrade.

— Bine! Şi Gregson poate urca cu mine în birjă. Şi tu, doctore, ai manifestat interes pentru caz şi poți veni cu noi.

Am consimțit cu bucurie şi toți am pornit împreună.

Prizonierul nostru nu a încercat să scape, ci păşi calm în birjă. L-am urmat cu toții. Lestrade se urcă, dădu bice calului şi ajunserăm în foarte scurt timp la destinație.

Am fost duşi de urgență într-o cameră mică, unde un inspector de poliție notă numele prizonierului şi numele celor de a căror ucidere fusese acuzat. Funcționarul era un bărbat cu fața albă, insensibil, care îşi făcea datoria într-un mod mecanic, monoton.

— Prizonierul va fi adus în fața magistraților în cursul săptămânii, zise el. Între timp, domnule Jefferson Hope, doreşti să spui ceva? Trebuie să te avertizez că tot ce spui va fi notat şi poate fi folosit contra dumitale.

— Am multe de spus, răspunse încet prizonierul nostru. Vreau, domnilor, să vă spun totul despre această afacere.

— Nu-i mai bine să păstrați toate aceste lucruri pentru proces?, întrebă inspectorul.

— Poate nu voi fi niciodată judecat, răspunse el. Nu trebuie să fiți speriați. Nu mă gândesc la sinucidere. Sunteți doctor? Îşi întoarse privirea tăioasă către mine când puse această întrebare.

— Da, sunt, am răspuns.

— Atunci puneți-vă mâna aici, zise el cu un zâmbet, îndreptându-şi încheieturile mâinilor încătuşate către piept.

Aşa am făcut şi, brusc, am simțit o bătaie a inimii şi o zvâcnire extraordinară în interior. Pereții pieptului său păreau a tremura şi a vibra ca o construcție fragilă când funcționează o maşinărie puternică.

În tăcerea camerei, am putut auzi un zgomot de uruit încet şi de hârâit care provenea din aceeaşi sursă.

— Hei, am strigat, ai un anevrism aortic!

— Aşa se cheamă, zise el placid. M-am dus la doctor săptămâna trecută pentru asta şi mi-a spus că poate să se producă un atac în orice moment. Pe parcursul anilor, boala s-a înrăutățit. Am căpătat asta din cauza expunerii la intemperiile şi lipsa de hrană din Salt Lake. Mi-am îndeplinit sarcina acum şi nu mă interesează cât de repede mor, dar aş dori să las o parte din lucruri bine înțelese în urma mea. Nu vreau ca lumea să-şi aducă aminte de mine doar ca de un ucigaş ordinar.

Inspectorul şi cei doi detectivi avură o discuție scurtă privind posibilitatea de a-l lăsa să relateze povestea.

— Considerați, doctore, că există un pericol imediat?, întrebă primul.

— Cu siguranță că există, răspunsei eu.

— În acest caz, este în mod clar datoria noastră, în interesul justiției, de a lua această declarație, spuse inspectorul. Sunteți liber, domnule, să dați declarația, care, vă avertizez din nou, va fi înregistrată în scris.

— Mă voi aşeza, cu voia dumneavoastră, spuse prizonierul trecând de la vorbe la fapte. Acest anevrism pe care îl am mă oboseşte foarte repede, iar lupta pe care am avut-o acum o jumătate de oră nu a îmbunătățit situația. Mă aflu pe marginea mormântului şi nu vă voi minți. Fiecare cuvânt pe care îl spun este adevărul absolut şi cum îl folosiți nu are nicio importanță pentru mine.

Cu aceste cuvinte, Jefferson Hope se lăsă pe spate în scaunul său şi începu următoarea declarație remarcabilă. Vorbi calm şi metodic, ca şi cum evenimentele pe care le relata ar fi fost destul de obişnuite. Pot să garantez pentru corectitudinea declarației, fiindcă am avut acces la caietul cu note al lui Lestrade, în care cuvintele prizonierului erau scrise exact aşa cum erau spuse.

— Nu prea contează pentru voi de ce îi urăsc pe aceşti oameni, spuse el, e destul că ei sunt vinovați de moartea a două ființe umane – un tată şi o fiică – şi că ei deci au plătit cu propriile vieți. După perioada ce a trecut de când au comis crima, a fost imposibil pentru mine să obțin condamnarea lor în orice instanță. Cunoşteam de ce erau vinovați şi m-am hotărât să fiu judecător, jurat şi călău, toate adunate într-unul singur.

Ați fi făcut la fel dacă ați fi avut bărbăție în dumneavoastră, dacă ați fi fost în locul meu. Fata de care v-am vorbit trebuia să se mărite cu mine acum douăzeci de ani. A fost forțată să se mărite cu acest Drebber şi i-a plesnit inima de supărare. Am luat verigheta din degetul ei când era moartă şi am jurat că ochii lui de om în agonie vor vedea aceeaşi verighetă şi că ultimele lui gânduri vor fi legate de crima pentru care este pedepsit. Am purtat-o cu mine şi i-am urmărit pe el şi pe complicele lui de-a lungul a două continente până când i-am prins. Credeau că o să mă obosească, dar nu au reuşit. Dacă mor mâine, după cum este destul de probabil, mor ştiind că am îndeplinit ce aveam de făcut în această lume, şi încă bine. Ei au pierit, şi încă de mâna mea. Nu mai am nimic de sperat şi de dorit.

Erau bogați, iar eu am fost sărac, aşa că nu a fost uşor pentru mine să-i urmăresc. Când am ajuns la Londra, buzunarul îmi era absolut gol şi am constatat că trebuie să fac ceva pentru a-mi câştiga existența. Să conduc şi să călăresc un cal sunt acțiuni la fel de obişnuite pentru mine ca mersul pe jos, aşa că m-am adresat unui patron care căuta vizitii şi, curând, m-am angajat. Trebuia să aduc o anumită sumă săptămânal patronului şi tot ce câştigam în plus puteam să păstrez. Rareori câştigam în plus, dar am reuşit să mă descurc oarecum. Cel mai greu a fost să găsesc adresele, căci cred că, dintre toate labirinturile cu care am avut de-a face, acest oraş este cel mai încurcat. Aveam totuşi o hartă lângă mine şi, odată ce am localizat toate hotelurile şi gările, am reuşit să mă descurc foarte bine.

A trecut ceva timp până am aflat unde locuiau cei doi domni ai mei, dar am căutat insistent până când, în sfârşit, am dat de ei. Erau la o pensiune la Camberwell, de cealaltă parte a fluviului. De îndată ce i-am descoperit, ştiam că-i aveam în mână. Mi-am lăsat barba să crească şi nu exista nicio şansă să mă recunoască. Le-am luat urma şi m-am ținut după ei până când am găsit momentul oportun. Eram hotărât să nu-mi mai scape.

Era să îi pierd totuşi. Oriunde se duceau în Londra, eram întotdeauna pe urmele lor. Uneori îi urmăream cu birja

mea, iar alteori pe jos, dar birja era cea mai bună, căci nu se puteau îndepărta de mine prea mult. Numai dimineaţa devreme sau noaptea târziu puteam câştiga ceva, aşa că am început să rămân restant faţă de patronul meu. Nu-mi păsa de asta atât timp cât puteam să pun mâna pe oamenii care mă interesau.

Erau destul de vicleni. Cred că s-au gândit că există o şansă să fie urmăriţi, fiindcă nu ieşeau niciodată singuri şi niciodată după căderea nopţii. În două săptămâni, am condus birja în urma lor în fiecare zi şi niciodată nu i-am văzut separaţi. Drebber era beat jumătate din timp, dar Stangerson nu putea fi prins neatent. I-am urmărit noaptea şi dimineaţa, dar niciodată nu am avut vreo şansă, însă nu m-am descurajat, deoarece ceva îmi spunea că venise timpul meu. Singura teamă era că boala pe care o aveam în piept putea să explodeze puţin prea curând şi să mă lase cu treaba nefăcută.

În sfârşit, într-o seară conduceam birja în sus şi-n jos pe Terrace Torqay, aşa cum era numită strada unde stăteau în pensiune, când am văzut o birjă trăgând la uşa lor. Imediat a fost scos din casă un bagaj şi, după un timp, Drebber şi Stangerson l-au urmat şi au plecat. Am dat bice calului meu şi m-am ţinut după ei la o oarecare distanţă ca să-i pot vedea, simţindu-mă neliniştit, deoarece mă temeam că erau pe cale să-şi schimbe reşedinţa. La gara Euston au coborât şi am lăsat un băiat să-mi ţină calul, apoi i-am urmat pe peron. I-am auzit întrebând despre trenul de Liverpool şi li s-a răspuns că unul tocmai plecase şi nu va mai fi altul câteva ore. Stangerson părea a fi indispus din cauza asta, dar Drebber părea să fie încântat. M-am apropiat aşa de mult de ei în aglomeraţie, încât puteam să aud fiecare cuvânt rostit de ei. Drebber a spus că avea o treabă personală de rezolvat şi, dacă celălalt îl aşteaptă, i se va alătura în curând. Tovarăşul său l-a mustrat şi i-a adus aminte că se înţeleseseră să nu se despartă. Drebber i-a răspuns că problema era delicată şi că trebuie să se ducă singur. Nu am putut să aud ce a răspuns Stangerson la asta, dar celălalt a început brusc să înjure şi i-a adus aminte că nu era nimic mai mult decât servitorul lui plătit şi că nu trebuie să creadă că-i poate dicta. La toate astea, secretarul

cedă, căci treaba nu merita mai multă atenție și, simplu, se înțelese cu el că, dacă va pierde ultimul tren, să se întâlnească la hotelul „Halliday's"; Drebber i-a răspuns că va fi înapoi pe peron înainte de 11 și ieși din gară.

Momentul pe care îl așteptasem atât de mult venise în sfârșit. Îi aveam pe dușmanii mei în puterea mea. Împreună se puteau apăra unul pe altul, dar separați erau la mila mea. Nu am acționat totuși necugetat. Planurile erau făcute. Nu există nicio satisfacție a răzbunării până când ofensatorul nu are timp să-și dea seama cine este cel care-l lovește și de ce a venit timpul răsplății. Am planurile mele pregătite, prin care aș avea posibilitatea de a-l face pe omul care mi-a făcut rău să înțeleagă că vechiul său păcat l-a descoperit. S-a întâmplat ca, înainte doar cu câteva zile, un domn care fusese angajat să aibă grijă de niște case în Brixton Road să piardă cheia de la una dintre ele în birja mea. A fost cerută în aceeași seară și returnată, dar, între timp, am făcut o copie. Cu ajutorul acesteia, am avut acces la cel puțin un loc din acest oraș mare unde am putut să mă bazez pe faptul că nu voi fi întrerupt. Cum să-l aduc pe Drebber în acea casă a fost problema cea mai grea pe care a trebuit s-o rezolv..

A venit pe drum și a intrat în unul sau două locuri unde se vând băuturi, stând aproape o jumătate de oră în ultimul dintre ele. Când a ieșit, mergea clătinat și se vedea că era bine de tot dus. Chiar în fața mea era o cabrioletă și i-am făcut semn vizitiului. Am urmat-o pe a lui Drebber așa de aproape, încât botul calului meu a fost la un metru de vizitiul ei întreaga zi. Am zdrăngănit roțile pe Podul Waterloo și pe multe străzi până când, spre uimirea mea, ne-am trezit înapoi, pe strada Terrace, unde-și avea pensiunea. Nu mi-am putut imagina ce intenții avea întorcându-se acolo, dar am mers înainte și mi-am tras birja la o sută de metri sau cam așa ceva de casă. A intrat, iar cabrioleta a plecat. Dați-mi un pahar cu apă, vă rog, dacă sunteți amabil. Mi s-a uscat gura vorbind.

I-am dat paharul, iar el l-a băut pe tot.

— Așa e mai bine, spuse el. Ei bine, am așteptat un sfert de oră sau mai mult, când, brusc, s-a auzit un zgomot de luptă din interiorul casei. În următorul moment, ușa a fost dată de

perete şi doi bărbaţi au apărut, dintre care unul era Drebber, iar celălalt era un tânăr pe care nu-l mai văzusem vreodată. Tipul tânăr îl luase pe Drebber de guler şi, când au ajuns la capătul scărilor, i-a dat un brânci şi un şut care l-au trimis la jumătatea drumului. „Tu, câine, strigă el scuturându-şi bastonul la el, te învăţ eu minte să insulţi o fată cinstită!“ Era aşa de înfierbântat, încât cred că l-ar fi cotonogit pe Drebber cu bastonul, numai că ticălosul o luase la fugă, împleticindu-se pe drum cât de repede îl duceau picioarele. A fugit până la colţ şi apoi, văzându-mi birja, mi-a făcut semn şi a sărit înăuntru. „Du-mă la hotelul «Halliday's»“, a zis el.

Când l-am avut cu totul în mâna mea, inima mi-a zvâcnit aşa tare de bucurie, încât m-am temut ca în acel ultim moment să nu păţesc ceva rău. Am condus încet, cântărind în minte ce era cel mai bine de făcut. Îl pot duce direct la ţară, iar acolo, pe vreun câmp pustiu, să am ultima conversaţie cu el. Aproape că m-am decis asupra acestei alternative, când a limpezit el problema pentru mine. Setea de băutură îl apucase din nou şi mi-a comandat să opresc lângă o cârciumă unde se bea gin. A intrat, lăsându-mi vorbă să-l aştept. Acolo a rămas până la ora închiderii şi, când a ieşit, era atât de beat, încât am ştiut că era pe mâna mea acum.

Să nu vă imaginaţi că intenţionam să-l omor cu sânge rece. Ar fi fost doar o dreptate rigidă dacă aş fi făcut asta, dar nu am putut s-o fac. Mă hotărâsem de mult că o să aibă spectacolul vieţii sale dacă va încerca să profite de asta. Printre multele slujbe pe care le-am avut în America în timpul vieţii mele de hoinăreală a fost cea de om de serviciu şi măturător la laboratorul Colegiului York. Într-o zi, profesorul ţinea un curs despre otrăvuri şi le-a arătat studenţilor săi un alcaloid, cum îl numea el, pe care îl extrăsese dintr-o otravă de pe o săgeată din America de Sud şi care era aşa de puternică, încât foarte puţină substanţă însemna moarte instantanee. Am identificat sticla în care era ţinut acest preparat şi, când au plecat toţi, am luat puţin din el. Mă pricepeam destul de bine să umblu cu substanţele şi să le împart în cantităţi oricât de mici, aşa că am făcut din acest alcaloid pastile mici, solubile, iar fiecare pastilă am pus-o într-o cutiuţă, alături de o pastilă

asemănătoare care nu conținea otravă. Am hotărât în acel moment ca, atunci când se va ivi momentul prielnic, fiecare dintre domnii mei să aibă dreptul să aleagă o pastilă din una dintre aceste cutiuțe, iar eu voi lua pastila care rămâne. Va fi la fel de ucigător şi mai puțin zgomotos decât a trage cu arma. Din acea zi, am avut întotdeauna cutiuțele cu pastile la mine, iar acum venise timpul să le folosesc.

Era aproape de ora unu şi o noapte întunecată, sinistră, cu un vânt care bătea tare şi ploaie care cădea în torente. Oricât de mohorât era afară, eu eram fericit în sufletul meu – aşa de fericit, încât aş fi putut striga doar de nebunia fericirii. Dacă oricare dintre dumneavoastră, domnilor, ați tânjit vreodată după un lucru şi l-ați dorit cu patimă douăzeci de ani lungi, iar apoi, brusc, l-ați găsi foarte aproape de dumneavoastră încât să puteți pune mâna pe el, mi-ați înțelege sentimentele. Mi-am aprins o țigară şi am tras din ea, pentru a-mi linişti nervii, dar mâinile îmi tremurau, iar tâmplele îmi zvâcneau de emoție. Pe măsură ce mă apropiam, i-am putut vedea pe bătrânul Ferrier şi pe dulcea Lucy privindu-mă din întuneric şi zâmbindu-mi la fel de clar cum vă văd pe dumneavoastră toți în această cameră. Tot drumul au fost înaintea mea, câte unul de fiecare parte a calului, până când am ajuns la casa din Brixton Road.

Nu se vedea niciun suflet, nu se auzea niciun sunet, cu excepția ploii care cădea. Când am privit prin fereastră, l-am văzut pe Drebber ghemuit într-un somn de bețiv. L-am scuturat de braț. „E timpul să ieşi“, am spus eu.

— E-n ordine, birjar, a zis el.

Cred că s-a gândit că ajunsesem la hotelul pe care-l numise el, fiindcă s-a sculat fără alte cuvinte şi m-a urmat în grădină. A trebuit să merg alături de el pentru a-l sprijini, pentru că era încă destul de beat. Când am ajuns la uşă, am deschis-o şi l-am dus în camera din față. Vă dau cuvântul meu că, tot drumul, tatăl şi fiica mergeau în fața noastră.

— E întuneric ca în infern, a zis el împiedicându-se.

— Vom avea în curând lumină, am zis eu scăpărând un chibrit şi aprinzând o lumânare de ceară pe care o adusesem

cu mine. Acum, Enoch Drebber, am continuat întorcându-mă spre el şi ţinând lumina spre faţa mea, cine sunt eu?

S-a holbat la mine cu ochi tulburi, de beţiv, iar apoi am văzut groaza izbucnind în ei şi convulsionându-i în întregime trăsăturile, ceea ce mi-a arătat că mă recunoscuse. S-a clătinat înapoi, cu faţa lividă, şi am văzut că transpiraţia îi apăruse brusc pe frunte, în timp ce dinţii îi clănţăneau. La această privelişte, mi-am sprijinit spatele de uşă şi am râs tare şi prelung.

Am ştiut întotdeauna că răzbunarea va fi dulce, dar niciodată nu sperasem că voi avea în suflet mulţumirea care pusese atunci stăpânire pe mine.

— Câine!, am spus. Te-am vânat de la Salt Lake City până la St.-Petersburg şi mi-ai scăpat mereu. Acum, în sfârşit, rătăcirile tale au ajuns la sfârşit, pentru că sau tu, sau eu nu vom mai vedea răsăritul soarelui mâine. S-a tras înapoi şi mai mult, în timp ce vorbeam, şi am putut să văd pe faţa lui că mă credea nebun. Aşa şi eram în acel moment. Zvâcnirile din tâmple băteau ca nişte ciocane de fierar şi cred că aş fi putut avea un atac de apoplexie sau un infarct dacă sângele nu mi-ar fi ţâşnit pe nas şi nu m-aş mai fi liniştit.

— Ce crezi despre Lucy Ferrier acum?, am strigat încuind uşa şi scuturând cheia în faţa sa. Pedeapsa a venit încet, dar a dat peste tine, în sfârşit. I-am văzut buzele de laş tremurând pe când vorbeam. Ar fi cerşit să-i las viaţa, dar ştia bine că asta era inutil.

— O să mă omori?, se împletici el.

— Nu este vorba de niciun omor, am răspuns. Cine vorbeşte de omorârea unui câine turbat? Ce milă ai avut tu pentru biata mea iubită când ai târât-o de lângă tatăl ei măcelărit şi ai dus-o departe, în haremul tău blestemat şi neruşinat?

— Nu eu l-am omorât pe taică-său, strigă el.

— Dar tu ai fost cel care i-a zdrobit inima inocentă, am urlat eu aruncându-i înainte cutiuţa. Să-L lăsăm pe marele Dumnezeu să ne judece. Alege şi înghite. Într-una este moartea, iar în cealaltă, viaţa. O voi lua pe cea care rămâne după ce alegi tu. Să vedem dacă există dreptate pe pământ sau dacă suntem conduşi de şansă.

Se dădu în lături chircindu-se, țipând și implorând mila, dar mi-am scos cuțitul și l-am ținut la gâtul lui până când m-a ascultat. Apoi, eu am înghițit cealaltă pastilă și am stat amândoi, unul cu fața la celălalt, în liniște, un minut sau mai mult, așteptând să vedem care va trăi și care va muri. Voi uita oare vreodată expresia care îi cuprindea fața când primele dureri au început să-l anunțe că otrava îi intrase în organism? Am râs când am văzut asta și am ținut verigheta lui Lucy în fața ochilor săi. A durat doar un moment, pentru că acțiunea alcaloidului este rapidă. Un spasm de durere i-a contorsionat trăsăturile; și-a întins mâinile în față, clătinându-se, iar apoi, cu un strigăt răgușit, a căzut greoi pe podea. L-am întors cu piciorul și mi-am pus mâna pe pieptul lui. Nu mai era nicio bătaie. Era mort!

Sângele îmi cursese din nas, dar nu observasem. Nu știu de ce mi-a trecut prin minte să scriu pe perete cu el. Poate că fusese o idee răutăcioasă de a trimite poliția pe o urmă greșită, pentru că mi-am simțit inima ușoară și bucuroasă. Mi-am amintit de un german găsit la New York cu cuvântul RACHE scris pe el și, așa cum s-a argumentat la acea vreme în ziare, societățile secrete trebuie să fi făcut asta. Am considerat că ceea ce îi nedumerise pe newyorkezi îi va nedumeri și pe londonezi, așa că mi-am înmuiat degetul în sânge și am scris cuvântul pe perete într-un loc convenabil. Apoi, am mers la birjă și am constatat că nu era nimeni primprejur și că noaptea era încă foarte întunecoasă. Am mers puțin, când am băgat mâna în buzunarul în care de obicei țineam verigheta lui Lucy și am constatat că nu era acolo. Am rămas trăsnit, deoarece era singura amintire pe care o aveam de la ea. Gândindu-mă că, poate, o scăpasem când mă aplecasem peste trupul lui Drebber, am mânat înapoi și, lăsându-mi birja pe o stradă laterală, m-am dus cu îndrăzneală înapoi la casă – eram gata să înfrunt orice decât să pierd verigheta. Când am ajuns acolo, am nimerit drept în brațele unui ofițer de poliție care ieșea și am reușit să-i înlătur suspiciunile doar prefăcându-mă a fi îngrozitor de beat.

Așa și-a găsit Enoch Drebber sfârșitul. Tot ceea ce am avut de făcut apoi a fost să procedez la fel cu Stangerson și,

aşa, să-i achit datoria față de John Ferrier. Ştiam că stătea la hotelul „Halliday's" şi m-am învârtit pe acolo toată ziua, dar nu a ieşit deloc. Mi-am imaginat că suspecta ceva când a văzut că Drebber nu apăruse. Stangerson era viclean şi era întotdeauna în gardă. Dacă se gândea că mă putea face să plec pentru că stătea închis în casă, se înşela foarte tare. Am descoperit curând care era fereastra dormitorului său şi, dimineața devreme, în ziua următoare, am folosit o scară ce zăcea pe aleea din spatele hotelului şi am intrat în camera sa când de-abia se crăpa de ziuă. L-am trezit şi i-am spus că venise ceasul când trebuia să răspundă pentru viața pe care o luase cu aşa de mult timp în urmă. I-am descris moartea lui Drebber şi i-am oferit aceeaşi şansă, de a alege dintre pilulele din cutie. În loc să profite de şansa pe care i-o oferisem, a sărit din pat şi s-a repezit la gâtul meu. Fiind în legitimă apărare, l-am înjunghiat în inimă. Ar fi fost acelaşi lucru în orice altă situație, pentru că Providența nu ar fi îngăduit niciodată ca mâna lui vinovată să aleagă altceva decât otrava.

Mai am puține de spus şi este bine, pentru că sunt aproape de sfârşit. Am continuat să conduc birja încă o zi sau două, intenționând să continui cu ocupația asta până când aş fi strâns suficienți bani pentru a mă putea întoarce în America. Stăteam în curte, când un tânăr zdrențuit a întrebat dacă este vreun birjar pe acolo pe nume Jefferson Hope şi a spus că de birja acestuia avea nevoie un domn în Baker Street, numărul 221 B. M-am dus acolo, fără a bănui nimic suspect şi următorul lucru de care ştiu a fost că acest tânăr de aici mi-a pus cătuşele la mâini, şi încă aşa de rapid cum nu mai văzusem în viața mea. Asta este toată povestea mea, domnilor. Puteți să mă considerați ucigaş; dar eu susțin că nu sunt decât un apărător al dreptății, aşa cum sunteți şi dumneavoastră.

Aşa de pasionantă fusese relatarea omului, iar modul său de a o face fusese atât de impresionant, încât am stat tăcuți şi absorbiți. Chiar detectivii profesionişti – oricât de străluciți ar fi fost în orice domeniu al infracțiunilor – au părut a fi deosebit de interesați de povestea lui. Când a terminat, am păstrat pentru câteva minute o liniște care a fost întreruptă doar de

scârțâitul creionului lui Lestrade în timp ce făcea ultimele completări ale transcrierii sale stenografice.

— Mai există doar un singur punct asupra căruia aș dori ceva mai multe informații, spuse Sherlock Holmes la sfârșit. Cine a fost complicele dumitale care a venit după verighetă după ce dădusem anunțul?

Prizonierul îi făcu cu ochiul prietenului meu în glumă.

— Pot să-mi dezvălui propriile secrete, spuse el, dar nu-i bag pe alții la necaz. Am văzut anunțul dumneavoastră și m-am gândit că poate fi o capcană sau poate fi verigheta pe care o voiam. Prietenul meu s-a oferit să meargă să o vadă. Sper că veți încuviința că a făcut-o inteligent.

— Fără nicio îndoială, răspunse Holmes din inimă.

— Acum, domnilor, remarcă grav inspectorul, trebuie respectate formalitățile legale. Joi, prizonierul va fi adus în fața magistraților și va fi necesară prezența dumneavoastră. Până atunci, eu voi răspunde de el.

Sună clopoțelul în timp ce vorbea, iar Jefferson Hope a fost condus de o pereche de gardieni, iar eu și prietenul meu am ieșit din gară și am luat o birjă înapoi spre Baker Street.

7

Judecata

Am fost înştiinţaţi că vom apărea înaintea magistraţilor joi; dar când veni ziua de joi, nu a mai fost nevoie de declaraţia noastră. Un alt judecător a luat cazul în mâinile sale, iar Jefferson Hope a fost chemat în faţa unei instanţe unde să i se facă dreptate după faptele sale. Chiar în noaptea care a urmat prinderii sale, anevrismul a explodat, iar el a fost găsit dimineaţa întins pe podeaua celulei, cu un zâmbet blând pe faţă, ca şi cum putuse în momentul morţii să se uite înapoi, la o viaţă plină de sens şi de muncă bine făcută.

— Gregson şi Lestrade or să turbeze din cauza morţii lui, remarcă Holmes în timp ce discutam despre asta, în seara următoare. Cu ce se vor mai mândri acum?

— Nu văd să fi avut prea mult de-a face cu prinderea lui, am răspuns.

— Ceea ce faci pe lumea asta nu are nicio importanţă, zise cu amar prietenul meu. Problema e ce îi poţi face pe oameni să creadă că ai făcut. Nu-i nimic, continuă el mai cu viaţă după o pauză. N-aş fi vrut să pierd ancheta pentru nimic în lume. Nu a existat un caz mai bun din câte îmi aduc eu aminte. Chiar dacă a fost simplu, au existat în legătură cu el câteva puncte extrem de instructive.

— Simplu!, am exclamat eu.

— Ei bine, cu adevărat, nu se poate descrie altfel, spuse Sherlock Holmes zâmbind când îmi văzu surprinderea. Dovada simplităţii sale intrinseci este că, fără niciun ajutor, cu excepţia câtorva deducţii foarte obişnuite, am putut să pun mâna pe criminal în trei zile.

— Este adevărat!, am spus eu.

— Ţi-am explicat deja că neobişnuitul este, de obicei, mai degrabă un reper decât o piedică. În rezolvarea unei probleme de acest fel, lucrul cel mai important este puterea de a raţiona invers. Aceasta este o realizare foarte utilă, şi încă una uşoară, dar oamenii nu o practică destul de mult. În întâmplările de zi cu zi ale vieţii, este mult mai uşor să raţionezi în perspectivă şi, astfel, celălalt mod este neglijat. Din cincizeci de oameni care pot raţiona sintetic, doar unul poate raţiona analitic.

— Mărturisesc, am spus, că nu prea te înţeleg.

— Nici nu m-am aşteptat la asta. Să văd dacă pot să fiu mai explicit. Majoritatea oamenilor, dacă le descrii un şir de evenimente, îţi vor spune care va fi rezultatul. Ei pot să adune acele evenimente în mintea lor şi să argumenteze pe baza lor că se va întâmpla ceva. Există totuşi câţiva care, dacă le-ai spune un rezultat, ar putea să descopere, pe baza propriului raţionament, care au fost etapele care au dus la acel rezultat. La această capacitate mă refer când vorbesc despre a raţiona invers sau analitic.

— Înţeleg, am zis.

— Prin urmare, acesta a fost un caz în care ţi s-a dat rezultatul şi a trebuit să descoperi totul singur. Să încerc să-ţi arăt diversele etape ale raţionamentului meu. Pentru a începe cu începutul, m-am apropiat de casă, după cum ştii, pe jos şi cu mintea liberă de orice fel de impresii. În mod firesc, am început prin a examina drumul şi acolo, după cum ţi-am explicat deja, am văzut clar urmele lăsate de o birjă care, m-am asigurat prin cercetări, trebuie să fi fost acolo în timpul nopţii. Am considerat că a fost o birjă, şi nu o trăsură particulară, după urma îngustă lăsată de roţi. Birja obişnuită londoneză lasă urme mai înguste decât cupeul unui gentleman.

Acesta a fost primul punct câştigat. Apoi am mers încet pe aleea grădinii, care s-a întâmplat a fi compusă din sol noroios

care păstrează foarte bine imprimarea urmelor. Fără îndoială că ţi s-au părut a fi doar un şir de urme lăsate haotic în noroi, dar pentru ochii mei experimentaţi fiecare urmă avea un sens. Nu există nicio ramură a ştiinţei muncii de detectiv care să fie aşa de importantă şi totuşi atât de mult neglijată cum este arta de a citi urmele lăsate de paşi. Din fericire, am pus întotdeauna un accent deosebit pe ea şi o practică bogată a făcut-o să fie a doua mea natură. Am văzut urmele lăsate de paşii grei ai poliţiştilor, dar am văzut, de asemenea, urmele lăsate de cei doi oameni care au trecut primii prin grădină. A fost uşor să deduc că ei fuseseră acolo înaintea celorlalţi, deoarece, pe alocuri, urmele lăsate de ei fuseseră în întregime şterse de celelalte care li se suprapuneau. În acest mod, mi-am format a doua legătură, prin care am aflat că vizitatorii nocturni au fost doi la număr, unul care se distingea prin înălţime (calculând după mărimea pasului său), iar celălalt era îmbrăcat modern, putând aprecia după urma mică şi elegantă lăsată de ghetele sale.

După ce am intrat în casă, s-a confirmat această ultimă deducţie. Omul încălţat elegant zăcea în faţa mea. Cel înalt deci a comis crima, dacă a fost crimă. Nu exista nicio rană pe cadavrul victimei, dar expresia de groază de pe faţa sa m-a asigurat că el îşi prevăzuse soarta înainte ca moartea să-l lovească. Oamenii care mor de o boală de inimă sau orice altă cauză naturală în niciun caz nu exprimă nelinişte pe trăsăturile lor. După ce am mirosit buzele celui mort, am detectat un miros uşor şi am ajuns la concluzia că fusese otrăvit cu forţa. Şi am argumentat că otrava îi fusese administrată cu forţa pe baza urii şi fricii exprimate de faţa sa. Prin metoda exclu-derii, am ajuns la acest rezultat pentru că nicio altă ipoteză nu s-ar potrivi cu faptele. Nu-ţi imagina că a fost o idee de care nu s-a auzit până acum. Administrarea forţată a otrăvii nu este deloc un lucru nou în analele criminologiei. Cazul lui Dolsky, din Odesa, şi cel al lui Leturier, din Montpellier, vor veni imediat în mintea oricărui toxicolog.

Şi acum a venit marea problemă legată de motivul comiterii crimei. Jaful nu fusese obiectul omorului, deoarece nu fusese luat nimic. Politica atunci sau vreo femeie? Aceasta

a fost întrebarea cu care m-am confruntat de la prima la ultima supoziție. Asasinii politici sunt prea bucuroşi să-şi facă treaba şi să zboare. Acest omor, din contră, a fost comis în cel mai deliberat mod, iar făptuitorul şi-a lăsat urmele peste tot prin cameră, arătând că fusese acolo mult timp. Trebuie să fi fost vorba despre o nedreptate personală, şi nu una politică motivul acestei răzbunări atât de metodice. Când a fost descoperită inscripția de pe perete, am fost mai mult decât convins că opinia mea era justă. Treaba era în modul cel mai evident o încercare de a deruta. Când a fost găsită verigheta, problema s-a rezolvat. În mod clar, ucigaşul o folosise pentru a-i reaminti victimei sale despre o femeie moartă sau absentă. Când am ajuns în acest punct, l-am întrebat pe Gregson dacă solicitase în telegrama trimisă la Cleveland informații cu privire la cariera anterioară a lui Drebber. El a răspuns, îți aminteşti, negativ.

Am trecut apoi la o examinare atentă a camerei, ceea ce mi-a confirmat opinia privind înălțimea ucigaşului şi mi-a furnizat detalii suplimentare privind țigara de foi Trichinopoly şi lungimea unghiilor acestuia. Ajunsesem deja la concluzia că, deoarece nu existau semne de luptă, sângele care acoperea podeaua țâşnise din nasul asasinului din cauza stării sale de agitație. Am putut să-mi dau seama că dâra de sânge coincidea cu urmele paşilor. Rareori un om, numai dacă nu are cu adevărat o stare de hipersangvinitate, sângerează astfel din cauza emoției, aşa că m-am hazardat să cred că asasinul a fost probabil un om robust, cu fața roşie. Evenimentele au dovedit că am raționat corect.

După ce am părăsit casa, am făcut ce neglijase Gregson. Am telegrafiat şefului poliției din Cleveland limitându-mi solicitarea la circumstanțele legate de căsătoria lui Enoch Drebber. Răspunsul a fost concluziv. Mi-a spus că Drebber solicitase deja protecție legală contra unui vechi rival în dragoste, pe nume Jefferson Hope, şi că acelaşi Hope era în prezent în Europa. Ştiam acum că aveam în mână cheia misterului şi că tot ceea ce rămânea de făcut era să pun mâna pe asasin.

Deja stabilisem că omul care intrase în casă cu Drebber nu era altul decât omul care condusese birja. Urmele lăsate în drum îmi arătaseră că bidiviul mersese pe un drum care i-ar

fi fost altfel inaccesibil dacă nu l-ar fi condus cineva. Unde atunci ar putea fi birjarul dacă nu în interiorul casei? Iarăşi este absurd să se presupună că orice om în deplinătatea facultăţilor mintale ar înfăptui în mod deliberat o crimă chiar sub ochii unei a treia persoane, după cum părea situaţia, care în mod sigur l-ar fi trădat. În ultimul rând, presupunând că o persoană ar dori să urmărească altă persoană prin Londra, ce mijloc mai bun ar putea adopta decât să se deghizeze în birjar? Toate aceste consideraţii m-au dus la concluzia clară că Jefferson Hope va fi găsit printre birjarii metropolei.

Dacă ar fi fost cu adevărat birjar, nu exista niciun motiv pentru a crede că renunţase la această meserie. Din contră, din punctul său de vedere, orice schimbare bruscă ar fi atras, în mod sigur, atenţia asupra lui. Probabil, cel puţin pentru un timp, ar fi continuat să-şi îndeplinească îndatoririle slujbei. Nu exista niciun motiv pentru a presupune că a folosit un nume fals. De ce şi-ar fi schimbat numele într-o ţară unde nimeni nu l-ar fi cunoscut? Prin urmare, mi-am organizat grupurile de mici detectivi de stradă tuciurii şi i-am trimis sistematic la fiecare proprietar de birje din Londra până când l-au dibuit pe omul pe care îl voiam. Cât de bine s-au descurcat şi cât de rapid am profitat de asta sunt fapte încă proaspete în memoria ta. Uciderea lui Stangerson a fost un incident în întregime neaşteptat, dar care ar fi putut cu greu, în orice caz, împiedicat. Prin intermediul lui, după cum ştii, am ajuns în posesia pastilelor, a căror prezenţă o bănuisem deja. Vezi, întreaga poveste este un lanţ de secvenţe logice, fără vreo întrerupere sau vreun defect.

— E minunat!, am strigat. Meritele tale ar trebui să fie recunoscute public. Ar trebui să publici o descriere a cazului. Dacă n-o vei face, o voi face eu în locul tău.

— Poţi să faci ce vrei, doctore!, răspunse el. Uite aici, continuă înmânându-mi un ziar, uită-te la asta!

Era „Echo“, ediţia de dimineaţă, iar paragraful pe care mi-l arătase era dedicat cazului respectiv.

Publicul, se spunea în articol, *a pierdut un eveniment senzaţional prin moartea bruscă a lui Hope, care a fost suspectat*

de uciderea domnului Enoch Drebber și a domnului Joseph Stangerson. Detaliile cazului nu vor fi cunoscute, probabil, niciodată, deși suntem informați din surse autorizate că dubla crimă a fost rezultatul unui vechi și romantic conflict, în care dragostea și mormonismul au jucat un rol. Se pare că ambele victime au aparținut, în anii tinereții, celor numiți Sfinții Zilei de Apoi, iar Hope, prizonierul decedat, este, de asemenea, din Salt Lake City. Chiar dacă nu a avut alte consecințe, cel puțin cazul aduce în prim-plan, în cel mai izbitor mod, eficiența forței noastre de poliție și va servi drept lecție pentru toți străinii prin care să înțeleagă să-și rezolve conflictele acasă la ei, și nu pe pământ britanic. Nu mai este un secret faptul că meritul pentru această captură deosebită aparține în întregime binecunoscuților ofițeri de la Scotland Yard, domnii Lestrade și Gregson. Omul a fost prins, se pare, în apartamentul unui anume domn Sherlock Holmes, care el însuși, ca amator, a dat dovadă de un oarecare talent în domeniul muncii de detectiv și care, cu astfel de îndrumători, poate spera să ajungă, cu timpul, la un oarecare grad de măiestrie apropiată de a lor. Se consideră că ambilor ofițeri li se vor acorda distincții, ca semn de apreciere a calității serviciilor lor.

— Nu ți-am spus asta de când am început?, strigă Sherlock Holmes râzând. Ăsta este rezultatul întregului nostru studiu în roşu: să le facem lor rost de o distincție!

— Nu-i nimic, am răspuns, am notat toate faptele în jurnalul meu, iar publicul le va cunoaşte. Între timp, trebuie să te mulțumeşti să fii conştient de succes, aşa cum spun romanii:

Populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi simul ac nummes contemplar in arca[1].

Sfârşit

[1] În traducere liberă: „Puțin îmi pasă că publicul mă fluieră; eu mă aplaud singur acasă contemplându-mi banii din cufăr" (lb. latină).

Aventura rubinului albastru

Traducere şi note de Luiza Ciocşirescu

Scandal în Boemia

1

Pentru Sherlock Holmes, ea este întotdeauna *Femeia*. Foarte rar l-am auzit numind-o altfel. În ochii lui, ea eclipsează şi predomină întregul sex feminin. Nu că ar fi simțit el vreun sentiment înrudit cu iubirea pentru Irene Adler. Pentru mintea lui rece, precisă, dar admirabil de echilibrată, toate sentimentele – şi mai ales iubirea – erau respingătoare. Era, ca să zic aşa, cea mai bună maşină de raționat şi de observat din lume, dar postura de îndrăgostit nu i s-ar fi potrivit deloc. Nu vorbea niciodată de pasiunile dulci decât cu ironie şi dispreț. Erau lucruri admirabile pentru observator – excelente pentru dezvăluit motivele şi acțiunile bărbaților. Dar ca gânditorul profesionist să admită astfel de tulburări în temperamentul lui delicat şi ajustat cu rafinament însemna să introducă un factor care l-ar fi distras şi ar fi putut arunca îndoieli asupra tuturor rezultatelor lui mentale. Nici nisipul într-un instrument sensibil sau o zgârietură pe una din lupele lui de înaltă performanță n-ar deranja mai tare decât un sentiment puternic într-o fire ca a lui. Şi totuşi, pentru el nu exista decât o singură femeie, iar acea femeie era defuncta Irene Adler, de dubioasă şi îndoielnică amintire.

Nu-l prea văzusem pe Holmes în ultimul timp. Căsătoria mea ne îndepărtase unul de celălalt. Fericirea mea totală şi interesele concentrate asupra casei, interese care apar în jurul bărbatului care se vede pentru prima dată stăpânul

propriului cămin, erau de-ajuns să-mi absoarbă întreaga atenție, în timp ce Holmes, care ura din tot sufletul lui boem orice formă de tovărășie, stătea în locuința noastră din strada Baker, îngropat în vechile lui cărți și alternând de la săptămână la săptămână cocaina cu ambiția, toropeala drogului cu energia sălbatică a firii lui pasionate. Era la fel de profund atras de studiul crimei ca întotdeauna și își ocupa imensele facultăți și extraordinarele capacități de observație cu urmăritul acelor indicii și cu limpezirea acelor mistere care fuseseră abandonate de poliție ca fiind fără speranță. Din când în când auzeam câte o relatare vagă a faptelor lui: chemarea la Odesa pentru a se ocupa de cazul uciderii lui Trepoff, soluționarea ciudatei tragedii a fraților Atkinson la Trincomalee și, în cele din urmă, misiunea pe care o îndeplinise atât de delicat și cu atâta succes pentru familia regală din Olanda. Cu toate astea, în afară de aceste semne ale activității lui, pe care doar le împărtășeam cu ceilalți cititori ai presei cotidiene, știam puține lucruri despre fostul meu prieten și tovarăș.

Într-o seară – era pe 20 martie 1888 – mă întorceam de la un pacient (căci acum revenisem la medicina civilă), luând-o prin strada Baker. Când am trecut pe lângă ușa atât de bine cunoscută, care se asociază întotdeauna în mintea mea cu vremea când îmi curtam viitoarea soție și cu incidentele sumbre ale „Studiului în roșu", am fost cuprins de o dorință puternică de a-l vedea din nou pe Holmes și de a ști cum își mai folosea acum extraordinarele capacități. Apartamentul lui era bine luminat și, chiar în momentul în care m-am uitat în sus, i-am văzut silueta înaltă și subțire trecând de două ori prin dreptul ferestrei, conturându-se întunecată pe fundalul obloanelor. Se plimba prin cameră repede și nerăbdător, cu capul în piept și cu mâinile la spate. Pentru mine, care îi cunoșteam fiecare stare de spirit și fiecare obicei, atitudinea și comportamentul lui vorbeau de la sine. Avea din nou de lucru. Ieșise din visele lui create de drog și era pe urmele unei noi probleme. Am sunat la ușă și am fost condus în camera care înainte fusese parțial a mea.

Holmes nu se entuziasmă. Foarte rar o făcea; dar cred că se bucura să mă vadă. Abia rostind un cuvânt, dar cu o privire

prietenoasă, îmi făcu semn să mă aşez într-un fotoliu, îmi aruncă cutia lui cu trabucuri şi arătă spre o cutie cu spirt şi spre un aprinzător aflate într-un colţ. Apoi, stătu lângă foc şi mă cercetă în felul lui deosebit şi introspectiv.

— Căsătoria îţi prieşte, remarcă el. Cred, Watson, că te-ai îngrăşat cu trei kilograme şi jumătate de când nu ne-am mai văzut.

— Trei!, am răspuns eu.

— Într-adevăr, ar fi trebuit să chibzuiesc mai mult. Cred că doar puţin mai mult, Watson. Şi văd că profesezi din nou. Nu mi-ai spus că ai de gând să te înhami la treabă.

— Atunci, de unde ştii?

— Văd, deduc. Cum de ştiu că te-ai udat foarte tare recent şi că ai o servitoare extrem de neîndemânatică şi de neglijentă?

— Dragul meu Holmes, e prea mult!, am zis eu. Ai fi fost cu siguranţă ars pe rug dacă ai fi trăit cu câteva secole în urmă. E adevărat că joi am făcut o plimbare la ţară şi m-am întors acasă într-o stare jalnică, dar nu-mi imaginez cum ai dedus asta, din moment ce eu mi-am schimbat hainele. Cât despre Mary Jane, este incorigibilă, iar soţia mea i-a dat preavizul; dar, din nou, nu văd cum ţi-ai dat seama.

Holmes chicoti şi îşi frecă mâinile lungi şi nervoase.

— E simplu ca bună ziua, zise el. Ochii mei îmi spun că, pe partea interioară a pantofului tău stâng, exact acolo unde cade lumina de la foc, pielea are şase tăieturi aproape paralele. E evident că au fost făcute de cineva care a răzuit neglijent marginile tălpii pentru a îndepărta crusta de noroi. De aici dubla mea deducţie că ai fost afară pe o vreme urâtă şi că ai un specimen al servitorilor din Londra deosebit de răutăcios şi distrugător de cizme. În ceea ce priveşte profesia ta, dacă un domn intră în apartamentul meu mirosind a iod, cu o pată neagră de nitrat de argint pe arătătorul drept şi cu o umflătură în partea dreaptă a pălăriei, indicând că acolo şi-a ascuns stetoscopul, trebuie să fiu într-adevăr tâmpit să nu-l cataloghez drept un membru activ al profesiei de medic.

Nu m-am putut abţine să nu râd de uşurinţa cu care Holmes îmi explică procesul lui de deducţie.

— Când te aud expunându-ţi raţionamentele, lucrul mi se pare întotdeauna atât de ridicol de simplu, încât aş fi putut foarte uşor să fac şi eu asta, deşi fiecare moment succesiv al raţionamentului tău mă nedumereşte, până în clipa în care îmi explici procesul. Cu toate astea, cred că ochii mei sunt la fel de buni ca şi ai tăi.

— Chiar aşa, răspunse el aprinzându-şi o ţigară şi aruncându-se într-un fotoliu. Vezi, dar nu observi. Diferenţa e clară. De exemplu, ai văzut de multe ori treptele care duc din hol până în această cameră.

— De multe ori.

— Cât de des?

— Păi, de vreo câteva sute de ori.

— Atunci, câte sunt?

— Câte sunt? Nu ştiu.

— Exact! Nu ai observat. Şi totuşi ai văzut. Asta e ceea ce vreau să spun. Eu ştiu că sunt şaptesprezece trepte, pentru că am şi văzut, am şi observat. Apropo, din moment ce eşti interesat de aceste mici probleme şi din moment ce eşti destul de amabil să consemnezi câteva dintre experienţele mele banale, s-ar putea să te intereseze asta.

Îmi aruncă o foaie de hârtie groasă, de culoare roz, care stătuse desfăcută pe masă.

— A venit cu ultima poştă, zise el. Citeşte-o cu voce tare!

Biletul nu avea dată şi nici semnătură sau adresă. Iată ce scria:

În această seară, la ora opt fără un sfert, veţi primi vizita unui domn care doreşte să vă consulte într-o problemă extrem de urgentă. Recentele servicii pe care le-aţi făcut caselor regale din Europa au arătat că sunteţi un om căruia i se pot încredinţa în siguranţă chestiuni de o importanţă care cu greu poate fi exagerată. De pretutindeni astfel de relatări despre dumneavoastră am primit. Fiţi acasă la ora menţionată şi n-o luaţi în nume de rău dacă musafirul dumneavoastră va purta mască.

— Este într-adevăr un mister, am remarcat eu. Ce crezi că înseamnă asta?

— Încă nu am nicio informație. Este o greșeală capitală să emiți teorii înainte de a avea informații. Fără să-ți dai seama, începi să distorsionezi faptele ca să se potrivească cu teoriile, în loc ca teoriile să se potrivească cu faptele. Dar, biletul în sine, ce deduci din el?

Am examinat cu atenție scrisul și hârtia.

— După cât se pare, cel care l-a scris are o situație materială bună, am remarcat eu străduindu-mă să imit procedeele prietenului meu. O astfel de hârtie n-ar putea fi cumpărată la un preț mai mic de jumătate de coroană pachetul. Este ciudat de groasă și de tare.

— Ciudat – ăsta e cuvântul, zise Holmes. Nu e hârtie englezească în niciun caz. Ține-o la lumină.

Am făcut cum mi-a spus și am văzut un „E“ mare cu un „g“ mic, un „P“ și un „G“ mare cu un „t“ mic introduse în textura hârtiei.

— Ce crezi despre asta?, întrebă Holmes.

— Numele fabricantului, fără îndoială; sau, mai bine-zis, monograma lui.

— Nu-i așa. „G“- ul cu „t“- ul mic înseamnă „Gesellschaft“, care e cuvântul german pentru „Companie“. Este o abreviere obișnuită, precum „Co.“ al nostru. „P“- ul, firește, înseamnă „Papier“ (hârtie). Pentru „Eg.“ trebuie să ne uităm în dicționarul geografic continental.

Atunci, Holmes dădu jos de pe rafturi un volum greu de culoare maro.

— Eglow, Eglonitz... iată: Egria. Este o țară vorbitoare de limbă germană – în Boemia, nu departe de Carlsbad. „Remarcabilă pentru că a fost scena morții lui Wallenstein și pentru numeroasele sale fabrici de sticlă și de hârtie“, scrie aici. Ha, ha! Băiete, ce crezi despre asta?

Ochii lui străluciră, iar el suflă în aer un nor mare de fum, albastru și triumfător.

— Hârtia a fost fabricată în Boemia, am zis eu.

— Exact. Iar cel care a scris biletul e de origine germană. Observă construcția ciudată a frazei: „De pretutindeni astfel de relatări despre dumneavoastră am primit.“ Un francez sau un rus nu ar fi putut să scrie asta. Germanul e cel care se poartă

atât de nepoliticos cu vorbele lui. Prin urmare, nu mai rămâne decât să descoperim ce doreşte acest german care scrie pe hârtie fabricată în Boemia şi preferă să poarte mască în loc să-şi arate faţa. Şi, dacă nu mă înşel, iată-l că vine să ne lămurească.

În timp ce vorbea, se auzi zgomotul ascuțit al unor copite de cai şi al unor roți zgâriind bordura, urmat de sunetul clopoțelului tras cu bruschețe. Holmes scoase un fluierat.

— O pereche, după cum se aude, zise el. Da! – continuă prietenul meu uitându-se pe fereastră. O trăsurică drăguță şi o pereche de cai frumoşi. O sută cincizeci de guinee fiecare. Sunt bani în cazul ăsta, Watson, dacă nu e nimic altceva.

— Cred că ar fi mai bine să plec, Holmes.

— Nicidecum, doctore. Rămâi acolo unde eşti. Sunt pierdut fără Boswell al meu. Şi cazul promite să fie interesant. Ar fi păcat să nu fii de față.

— Dar clientul tău...

— Nu-ți face griji din pricina lui. S-ar putea să am nevoie de ajutorul tău; şi el la fel. Iată-l că vine. Aşază-te în fotoliul acela, doctore, şi ascultă-ne cu cea mai mare atenție.

Un pas lent şi greoi, care se auzise pe scări şi în hol, se opri imediat în fața uşii. Apoi urmă o bătaie puternică şi autoritară.

— Intrați!, zise Holmes.

În cameră intră un bărbat care nu putea avea mai puțin de doi metri, cu un piept şi cu nişte brațe de Hercule. Era gătit în haine scumpe, gătească care, în Anglia, ar fi considerată ca fiind înrudită cu prostul-gust. Mânecile şi marginile hainei lui erau împodobite cu fâşii groase de astrahan, în timp ce mantaua de un albastru închis, aruncată pe umeri, era tivită cu mătase de culoarea flăcării şi încheiată la gât cu o broşă care consta dintr-o singură piatră de beril strălucitoare. Nişte cizme care ajungeau până la jumătatea coapselor şi care erau tivite în partea de sus cu blană maro completau impresia de bogăție barbară sugerată de întreaga lui înfățişare. În mână ținea o pălărie cu boruri largi, în timp ce pe partea superioară a feței purta o mască neagră, care îi acoperea obrajii şi pe care era evident că o potrivise chiar în acel moment, căci încă mai stătea cu mâna ridicată spre ea atunci când intră. După partea

inferioară a feței părea a fi un om cu caracter puternic, cu o buză groasă care atârna şi cu o bărbie lungă şi dreaptă care sugera hotărâre împinsă până la încăpățânare.

— Ei bine, ați primit biletul meu?, întrebă el cu o voce groasă şi aspră şi cu un puternic accent german. V-am spus că voi veni.

Omul se uită de la mine la Holmes şi de la Holmes la mine, ca şi cum nu ar fi fost sigur cui trebuie să se adreseze.

— Îmi puteți spune contele Von Kramm, un nobil din Boemia. Înțeleg că acest domn, prietenul dumneavoastră, este un om de onoare şi discret, căruia îi pot încredința o chestiune de extremă importanță. Dacă nu, aş prefera să vorbesc cu dumneavoastră între patru ochi.

M-am ridicat să plec, dar Holmes mă apucă de încheietura mâinii şi mă împinse la loc în fotoliul meu.

— Vorbiți cu amândoi sau cu niciunul, zise el. Puteți spune de față cu acest domn orice mi-ați putea spune mie.

Contele ridică din umerii lui lați.

— Atunci – zise el – trebuie să încep prin a vă cere să promiteți că veți păstra secretul timp de doi ani; la sfârşitul acestei perioade de timp, chestiunea nu va mai avea nicio importanță. În momentul de față nu greşesc când spun că problema este de o asemenea însemnătate, încât poate influența istoria Europei.

— Promit, zise Holmes.

— Şi eu.

— Vă rog să mă scuzați că port mască, continuă ciudatul nostru musafir. Augusta persoană în serviciul căreia mă aflu doreşte ca agentul ei să vă rămână necunoscut şi vă pot mărturisi numaidecât că titlul sub care m-am prezentat adineauri nu-mi aparține.

— Mi-am dat seama de asta, zise Holmes sec.

— Împrejurările sunt extrem de delicate şi s-au luat toate măsurile de precauție pentru a înăbuşi ceea ce se poate transforma într-un imens scandal care ar putea compromite serios una din familiile regale din Europa. Sincer vorbind, chestiunea implică marea Casă de Ormstein, regii moştenitori ai Boemiei.

— Şi de asta mi-am dat seama, murmură Holmes aşezându-se în fotoliu şi închizându-şi ochii.

Musafirul nostru se uită oarecum surprins la silueta firavă şi longilină a omului care îi fusese fără îndoială descris drept gânditorul cu cea mai ascuțită minte şi agentul cel mai energic din Europa.

Holmes îşi deschise încet ochii şi se uită plin de nerăbdare la giganticul lui client.

— Dacă Maiestatea Voastră va binevoi să-mi expună cazul, voi putea fi în măsură să vă sfătuiesc, remarcă el.

Bărbatul sări de pe scaun şi începu să se plimbe prin cameră într-o stare de agitație incontrolabilă. Apoi, cu un gest de disperare, îşi smulse masca de pe față şi o aruncă pe jos.

— Aveți dreptate!, exclamă el. Sunt regele. De ce să încerc să ascund acest lucru?

— Chiar aşa, murmură Holmes. Înainte ca Maiestatea Voastră să apuce să vorbească mi-am dat seama că mă adresam lui Wilhelm Gottsreich Sigismond von Ormstein, mare duce de Cassel-Felstein şi rege moştenitor al Boemiei.

— Înțelegeți desigur că nu am obiceiul de a trata astfel de afaceri în persoană, zise ciudatul nostru musafir aşezându-se din nou şi trecându-şi o mână peste fruntea înaltă şi albă. Totuşi, chestiunea este atât de delicată, încât nu puteam să o încredințez unui agent fără să mă trezesc în puterea lui. Am venit *incognito* de la Praga cu scopul de a vă consulta.

— Atunci vă rog să mă consultați, zise Holmes închizându-şi iar ochii.

— Pe scurt, faptele sunt următoarele: cu aproximativ cinci ani în urmă, în timpul unei vizite îndelungate la Varşovia, am cunoscut-o pe celebra aventurieră Irene Adler. Numele vă este fără îndoială familiar.

— Fii amabil şi caut-o în indexul meu, doctore, murmură Holmes fără să-şi deschidă ochii.

Adoptase de multă vreme un sistem de îndosariere a tuturor paragrafelor cu privire la oameni şi lucruri, astfel că era greu să numeşti un subiect sau o persoană despre care să nu-ți poată furniza imediat informații. În acest caz, am găsit biografia femeii înghesuite între cea a unui rabin şi cea a

unui comandor care scrisese o monografie despre peştii din mările adânci.

— Ia să văd!, zise Holmes. Hm! Născută în New Jersey în anul 1858. Contralto... hm! La Scala, hm! Primadonă a Operei Imperiale din Varşovia... da! Retrasă de pe scena operei... ha! Locuieşte la Londra... chiar aşa! Din câte înțeleg, Maiestatea Voastră a căzut în mrejele acestei tinere persoane, i-a scris nişte scrisori compromițătoare, iar acum doreşte să le recupereze.

— Exact. Dar cum...

— A existat un mariaj secret?

— Nu.

— Vreun document oficial sau vreun certificat?

— Niciunul.

— Atunci nu vă înțeleg, Maiestate. Dacă această tânără ar fi să folosească scrisorile ca să vă şantajeze sau cu alte scopuri, cum ar putea să le dovedească autenticitatea?

— Scrisul.

— Aiurea! Falsificat.

— Hârtia mea personală.

— Furată.

— Sigiliul meu.

— Imitat.

— Fotografia mea.

— Cumpărată.

— Eram amândoi în fotografie.

— O, Doamne! Asta nu e deloc bine! Maiestatea Voastră a comis într-adevăr o indiscreție.

— Am fost de-a dreptul nebun.

— V-ați compromis în mod grav.

— Pe atunci nu eram decât prințul moştenitor. Eram tânăr. Acum nu am decât treizeci de ani.

— Fotografia trebuie recuperată.

— Am încercat şi am eşuat.

— *Maiestatea Voastră trebuie să plătească*. Fotografia trebuie cumpărată.

— Ea nu vrea să o vândă.

— Atunci, furată.

— S-au făcut cinci încercări. Tâlharii plătiți de mine i-au răscolit de două ori casa. O dată am pus mâna pe bagajele ei în timpul unei călătorii. I s-a ținut calea de două ori. N-am obținut niciun rezultat.

— Nici urmă de fotografie?

— Absolut niciuna.

Holmes începu să râdă.

— Este o problemă interesantă, zise el.

— Dar una foarte serioasă pentru mine, replică regele cu reproş.

— Într-adevăr, foarte serioasă. Şi ce intenționează tânăra să facă cu fotografia?

— Să mă distrugă.

— Dar cum?

— Sunt pe cale de a mă căsători.

— Am auzit.

— Cu Clotilde Lothman von Saxe-Meningen, cea de-a doua fiică a regelui Scandinaviei. Poate cunoaşteți principiile stricte pe care le are familia ei. Ea însăşi este delicatețea în persoană. Orice umbră de îndoială aruncată asupra comportamentului meu ar distruge totul.

— Şi Irene Adler?

— Amenință că le va trimite fotografia. Şi o va face. Ştiu că o va face. Nu o cunoaşteți, dar are o inimă de piatră. Are chipul celei mai frumoase dintre femei şi mintea celui mai hotărât dintre bărbați. Decât să mă vadă căsătorit cu o altă femeie, nu s-ar da înapoi de la nimic – de la absolut nimic.

— Sunteți sigur că nu a trimis deja fotografia?

— Sunt sigur.

— Cum aşa?

— Pentru că a spus că o va trimite în ziua în care logodna va fi anunțată public. Asta se va întâmpla lunea viitoare.

— A, păi atunci mai avem trei zile la dispoziție, zise Holmes căscând. Este foarte bine, întrucât acum tocmai am câteva lucruri importante de făcut. Maiestatea Voastră va sta bineînțeles la Londra deocamdată, nu-i aşa?

— Desigur. Mă puteți găsi la Langham, sub numele de contele Von Kramm.

— Atunci vă voi ține la curent cu progresul nostru.
— Chiar vă rog. Voi fi extrem de neliniştit.
— Şi în privința banilor?
— Aveți mână liberă.
— Absolut?
— Vă spun că aş da una din provinciile regatului meu ca să am acea fotografie.
— Şi pentru cheltuielile curente?
Regele scoase de sub manta o geantă grea din piele de cămilă şi o puse pe masă.
— Aveți aici trei sute de lire în aur şi şapte sute în bancnote, zise el.
Holmes mâzgăli o chitanță pe una din foile carnetului său şi i-o înmână.
— Şi adresa domnişoarei?, întrebă el.
— Briony Lodge, Bulevardul Serpentine, Street John's Wood.
Holmes îşi notă adresa.
— Încă o întrebare, zise el. Fotografia era înrămată?
— Da, era.
— Atunci, noapte bună, Maiestate, şi sper că vom avea în curând veşti bune pentru dumneavoastră. Şi noapte bună şi ție, Watson, adăugă el când trăsura regală se îndepărtă. Dacă vei fi destul de amabil să vii să mă vezi mâine după-amiază la ora trei, aş fi bucuros să discut această problemă cu tine.

2

La ora trei fix eram în strada Baker, dar Holmes nu se întorsese încă. Proprietăreasa mă informă că prietenul meu plecase de acasă puțin după ora opt dimineața. Cu toate astea, m-am aşezat lângă foc cu intenția de a-l aştepta oricât de mult ar fi întârziat. Eram deja profund interesat de această anchetă, căci, deşi nu avea niciuna din trăsăturile sinistre şi ciudate cu care erau asociate cele două

crime despre care luasem deja notițe, cu toate astea, natura cazului şi rangul înalt al clientului îi dădeau un caracter aparte. Într-adevăr, în afara naturii investigației pe care o făcea prietenul meu, era ceva în felul lui magistral de a înțelege o situație şi în raționamentul lui ager şi pătrunzător care transformau într-o plăcere pentru mine studierea sistemului său de lucru şi urmărirea metodelor lui rapide şi subtile prin care dezlega până şi cele mai încurcate mistere. Eram atât de obişnuit cu succesul său invariabil, încât posibilitatea ca el să eşueze încetase să-mi mai treacă prin cap.

Era aproape ora patru când uşa se deschise şi în cameră intră un grăjdar cu înfățişare de om beat, neîngrijit, cu favoriți, cu o față aprinsă şi îmbrăcat în haine proaste. Deşi obişnuit cu uimitoarele capacități ale prietenului meu de a folosi deghizarea, a trebuit să mă uit de trei ori înainte de a fi sigur că era într-adevăr el. Dând din cap, Holmes dispăru în dormitor, de unde se întoarse după cinci minute îmbrăcat în costum de tweed şi respectabil, la fel ca în trecut. Vârându-şi mâinile în buzunar, îşi întinse picioarele în fața focului şi râse din toată inima vreo câteva minute.

— Ca să vezi!, exclamă el, apoi se înecă şi râse iar până când fu nevoit să se rezeme de spătarul scaunului, țeapăn şi neajutorat.

— Ce s-a întâmplat?

— E chiar prea amuzant. Sunt sigur că n-o să ghiceşti niciodată cum mi-am petrecut dimineața sau ce am ajuns să fac.

— Nu-mi pot imagina. Presupun că ai supravegheat obiceiurile şi poate chiar casa domnişoarei Irene Adler.

— Exact; dar urmarea a fost mai degrabă neobişnuită. Totuşi, îți voi spune. Am plecat de acasă puțin după ora opt azi-dimineață, deghizat în grăjdar şomer. Există un sentiment de înțelegere şi o francmasonerie minunată printre grăjdari. Dacă eşti unul dintre ei, vei afla tot ce e de aflat. Am găsit imediat Briony Lodge. Este o bijuterie de vilă, cu o grădină în spate, dar a cărei fațadă ajunge chiar până la marginea drumului şi are două etaje. Uşa are o încuietoare de tip Chubb. În partea dreaptă a vilei se află o sufragerie,

bine mobilată, cu ferestre care ajung aproape până la podea şi care au acele încuietori englezeşti ridicole pe care până şi un copil le-ar putea deschide. În spate nu era nimic remarcabil, cu excepţia faptului că de pe acoperişul grajdului se putea ajunge la fereastra din hol. Am dat ocol vilei şi am cercetat-o cu atenţie din toate punctele de vedere, dar fără să mai descopăr nimic interesant. Apoi m-am plimbat în josul străzii şi, aşa cum mă aşteptam, am văzut că era un grajd pe o uliţă care mergea de-a lungul unuia din zidurile grădinii. I-am ajutat pe grăjdari să perie caii şi am primit în schimb două monede de un penny, ceva de băut, doi pumni de tutun şi toate informaţiile pe care le doream despre domnişoara Adler, ca să nu mai vorbesc de o duzină de alte persoane din vecinătate care nu mă interesau câtuşi de puţin, dar ale căror biografii am fost obligat să le ascult.

— Şi despre Irene Adler ce-ai aflat?

— Le-a sucit minţile tuturor bărbaţilor din partea locului. Este cel mai delicios lucru cu bonetă de pe planeta asta. Aşa spun grăjdarii din Serpentine. Duce o viaţă liniştită, cântă la concerte, iese cu trăsura în fiecare zi la ora cinci şi se întoarce la şapte fix ca să ia cina. Rareori iese la alte ore, cu excepţia concertelor. Nu are decât un singur musafir de gen masculin, dar care vine frecvent. Este brunet, arătos şi elegant şi o vizitează mereu, de cel puţin două ori pe zi. E un anume domn Godfrey Norton, din Inner Temple. Vezi care sunt avantajele de a avea un birjar pe post de confident? Birjarii îl duseseră acasă de zeci de ori de la grajdul din Serpentine şi ştiau tot despre el. După ce am ascultat tot ce au avut de spus, am început din nou să mă plimb încoace şi-ncolo în apropierea vilei Briony Lodge şi să mă gândesc ce plan să adopt. Era evident că acest Godfrey Norton reprezenta un factor important al problemei. Era de profesie avocat. Asta nu prevestea nimic bun. Care era relaţia lui cu domnişoara Adler şi care era obiectul vizitelor lui repetate? Era clienta lui, prietena lui sau amanta lui? În cazul primei eventualităţi, era posibil ca femeia să-i fi încredinţat lui fotografia. În cazul celei din urmă, acest lucru era puţin probabil. De răspunsul la această întrebare depindea dacă îmi continuam treaba la Briony Lodge sau îmi întorceam atenţia

asupra apartamentului din Temple al domnului Norton. Era un lucru delicat şi îmi lărgea sfera investigațiilor. Mă tem că te plictisesc cu detaliile astea, dar trebuie să-ți dezvălui micile mele dificultăți ca să poți înțelege situația.

— Te urmăresc îndeaproape, am răspuns.

— Încă mai dezbăteam problema în minte când o birjă a oprit în dreptul vilei Briony Lodge şi din ea a descins un domn. Era un bărbat deosebit de arătos, brunet, cu nas acvilin şi cu mustață – evident, omul despre care auzisem. Părea că se grăbeşte, i-a strigat birjarului să aştepte şi a trecut pe lângă servitoarea care i-a deschis uşa cu aerul unui om care se simțea ca la el acasă.

A stat înăuntru cam o jumătate de oră şi am putut să-l zăresc prin fereastra de la sufragerie măsurând camera în lung şi-n lat, vorbind agitat şi dând din mâini. Pe ea n-am putut s-o văd deloc. Bărbatul a ieşit îndată din casă, arătând şi mai zăpăcit ca înainte. Când s-a îndreptat spre birjă, a scos un ceas de aur din buzunar şi s-a uitat cu seriozitate la el. După care i-a strigat birjarului: „Mână ca vântul, mai întâi la Gross & Hankey din strada Regent şi apoi la biserica Sfânta Monica din Edgeware Road. Ai o jumătate de guinee dacă reuşeşti să faci totul în douăzeci de minute!“ Au plecat, iar eu tocmai mă întrebam dacă n-ar fi bine să-i urmăresc, când pe uliță a apărut un landou arătos, condus de un vizitiu cu tunica doar pe jumătate încheiată şi cu cravata aruncată pe după gât, în timp ce toate capetele de la curelele hamurilor ieşeau din catarame. Nici nu apucase bine trăsura să se oprească în fața casei, că domnişoara Adler şi țâşni afară şi se urcă în ea. N-am reuşit decât să o zăresc pentru o clipă, dar era o femeie minunată, cu un chip pentru care un bărbat ar putea muri. „La biserica Sfânta Monica, John! – a strigat ea. Şi ai o jumătate de coroană dacă ajungi în douăzeci de minute.“ Ocazia era prea bună ca să o pierd, Watson. Tocmai dezbăteam dacă ar trebui să fug până la destinație sau dacă ar trebui să mă cocoț în spatele landoului ei, când o birjă a trecut pe stradă. Birjarul s-a codit văzând un client în haine atât de ponosite, dar eu am sărit înăuntru înainte ca el să apuce să obiecteze.

„La biserica Sfânta Monica şi ai o jumătate de coroană dacă ajungi în douăzeci de minute, i-am zis."

Era ora douăsprezece fără douăzeci şi cinci şi era bineînțeles destul de clar ce se petrecea.

Birjarul meu a mers repede. Nu cred să fi mers vreodată mai repede în viața mea, dar, cu toate astea, ceilalți au ajuns înaintea noastră. Birja şi landoul cu caii lor plini de spume erau deja în fața uşii atunci când am sosit eu. Mi-am plătit birjarul şi m-am repezit în biserică. Nu era nimeni acolo, cu excepția celor doi pe care îi urmărisem şi a unui preot în odăjdii, care părea că discută aprins cu ei. Stăteau toți trei strânşi în fața altarului. Am început să mă plimb ca orice pierde-vară care intră într-o biserică. Deodată, spre surprinderea mea, cei trei de la altar s-au întors spre mine şi Godfrey Norton a alergat cât de repede a putut până în dreptul meu. „Slavă Domnului!, a exclamat el. Eşti bun şi tu. Haide! Haide!" „Ce se întâmplă?" – am întrebat eu. „Haide odată, omule! Doar trei minute, altfel nu va fi legal."

Am fost mai mult târât până la altar şi, înainte să-mi dau seama unde mă aflu, m-am trezit mormăind răspunsuri care mi se şopteau în ureche şi garantând lucruri despre care nu ştiam nimic, asistând în general la căsătoria Irenei Adler, domnişoară, cu Godfrey Norton, burlac. Totul s-a terminat într-o secundă şi domnul îmi mulțumea pe de o parte, iar doamna pe de altă parte, în timp ce preotul, care stătea în fața mea, îmi zâmbea strălucitor. A fost cea mai ridicolă poziție în care m-am aflat vreodată şi gândul la ea m-a făcut să râd adineauri. Se pare că fusese ceva în neregulă cu licența lor, că preotul refuzase categoric să-i căsătorească fără un martor oarecare şi că norocoasa mea apariție îl scutise pe mire să ia cu asalt strada în căutarea unui cavaler de onoare. Mireasa mi-a dat o coroană, pe care intenționez să o pun pe lanțul de la ceas în amintirea ocaziei.

— E o întorsătură foarte neaşteptată a lucrurilor, am zis eu. Şi apoi ce s-a întâmplat?

— Ei bine, mi-am văzut planurile serios amenințate. Părea că perechea ar putea pleca imediat, ceea ce ar fi necesitat măsuri prompte şi energice din partea mea. Dar la uşa bisericii cei doi

s-au despărţit, el luând-o înapoi spre Temple şi ea spre casa ei. „Mă voi duce cu trăsura în parc la ora cinci, ca de obicei“, a zis ea înainte să plece. Altceva n-am mai auzit. Ei au luat-o în direcţii diferite, iar eu m-am dus să-mi fac pregătirile.

— Adică?

— Nişte carne rece de vită şi un pahar cu bere, răspunse el sunând din clopoţel. Am fost prea ocupat ca să mă gândesc la mâncare şi e probabil că voi fi şi mai ocupat în seara asta. Apropo, doctore, o să am nevoie de ajutorul tău.

— Voi fi încântat.

— Nu te deranjează să încalci legea?

— Absolut deloc.

— Nici să rişti să fii arestat?

— Nu, când e vorba de o cauză dreaptă.

— O, cauza e excelentă!

— Atunci sunt omul tău.

— Eram sigur că pot conta pe tine.

— Dar ce vrei să fac?

— Te voi lămuri după ce doamna Turner va aduce tava. Acum – zise el întorcându-se înfometat spre masa simplă, furnizată de proprietăreasa noastră – trebuie să discut în timp ce mănânc, pentru că nu am prea mult timp la dispoziţie. E aproape cinci. În două ore trebuie să intrăm în acţiune. Domnişoara – sau mai bine-zis doamna – Irene se întoarce de la plimbare la şapte. Trebuie să fim la Briony Lodge ca să o întâmpinăm.

— Şi după aceea?

— Lasă asta pe mine. Am aranjat deja ceea ce va urma să se întâmple. Nu există decât un singur punct asupra căruia trebuie să insist. Orice s-ar întâmpla, tu nu trebuie să te amesteci. Ai înţeles?

— Trebuie să rămân neutru?

— Nu trebuie să faci absolut nimic. Va fi probabil o mică neplăcere. Nu te amesteca. Se va termina cu introducerea mea în casă. Patru sau cinci minute mai târziu, fereastra de la sufragerie se va deschide. Tu trebuie să te plantezi în apropierea acelei ferestre deschise.

— Bine.

— Mă vei supraveghea, căci vei putea să mă vezi.

— Bine.

— Şi când voi ridica mâna – aşa – tu vei arunca în cameră ceea ce îți voi da eu să arunci şi, în acelaşi timp, vei striga „foc“. Mă înțelegi?

— Perfect.

— Nu e nimic formidabil, zise el scoțând din buzunar un tub lung, în formă de trabuc. Asta este o rachetă fumigenă obişnuită, folosită de instalatori, cu capse la ambele capete, ca să se aprindă singură. Sarcina ta se limitează la asta. Când vei striga „foc“, se vor aduna mai mulți oameni, care vor începe şi ei să strige. Atunci te vei putea duce la capătul străzii, unde voi veni şi eu după zece minute. Sper că m-am făcut înțeles.

— Trebuie să rămân neutru, să stau lângă fereastră, să te supraveghez şi, la semnalul tău, să arunc în cameră acest obiect, apoi să strig „foc“ şi să te aştept la colțul străzii.

— Exact.

— Atunci, poți conta în totalitate pe mine.

— Excelent. Cred că a sosit timpul să mă pregătesc pentru noul rol pe care trebuie să-l joc.

Holmes dispăru în dormitor şi se întoarse după câteva minute deghizat într-un preot nonconformist, prietenos şi senil. Pălăria mare şi neagră, pantalonii largi, cravata albă, zâmbetul plin de compătimire şi atitudinea generală de scrutare şi curiozitate binevoitoare nu puteau fi egalate decât de domnul John Hare. Nu era numai simplul fapt că Holmes îşi schimbase costumul. Expresia lui, comportamentul şi însuşi sufletul păreau că variază cu fiecare nou rol pe care şi-l asuma. Scena a pierdut un actor minunat, tot aşa cum ştiința a pierdut un gânditor cu mintea ascuțită atunci când Holmes a devenit un specialist al crimei.

Era ora şase şi un sfert când am plecat din strada Baker şi tot mai rămăseseră zece minute până la şapte fix când am ajuns în bulevardul Serpentine. Se lăsase deja întunericul, iar lămpile tocmai erau aprinse în timp ce noi ne plimbam de colo-colo în fața vilei Briony Lodge, aşteptând sosirea ocupantei. Casa era exact aşa cum mi-o imaginasem din descrierea

succintă a lui Sherlock Holmes, dar aşezarea părea mai puțin discretă decât mă aşteptasem. Dimpotrivă, pentru o străduță dintr-un cartier liniştit, era remarcabil de animată. Într-un colț se aflau câțiva bărbați care fumau şi râdeau, îmbrăcați în haine ponosite, un tocilar cu tocila lui, doi paznici care flirtau cu o infirmieră şi mai mulți tineri bine îmbrăcați, care se plimbau încoace şi-ncolo cu trabucuri în gură.

— Vezi, căsătoria asta simplifică lucrurile, remarcă Holmes în timp ce ne plimbam prin fața casei. Acum fotografia devine o armă cu două tăişuri. Există şansa ca doamna Irene să nu vrea ca aceasta să fie văzută de domnul Godfrey Norton, la fel cum nu vrea clientul nostru ca ea să ajungă la prințesa lui. Întrebarea este: unde să găsim fotografia?

— Într-adevăr, unde?

— E puțin probabil ca Irene Adler să o poarte peste tot cu ea. E înrămată. Este prea mare ca să poată fi ascunsă cu uşurință în rochia unei femei. Iar ea ştie că regele este capabil să pună pe cineva să-i țină calea şi să o percheziționeze. S-au făcut deja două încercări de acest gen. Prin urmare, putem presupune că nu poartă fotografia cu ea.

— Atunci, unde e?

— La bancherul sau la avocatul ei. Există această dublă posibilitate. Dar eu înclin să cred că nu e nici la unul, nici la celălalt. Femeile sunt secretoase din fire şi le place să se ocupe personal de secretele lor. De ce să-i încredințeze altcuiva fotografia? În ea însăşi are încredere, dar nu poate şti în ce fel, indirect sau politic, poate fi influențat un om de afaceri. În plus, ține minte că şi-a pus în gând să folosească fotografia peste câteva zile. Trebuie să se afle într-un loc unde să poată pune imediat mâna pe ea. Trebuie să fie chiar în casă.

— Dar a fost răscolită de două ori de tâlhari.

— Pfui! N-au ştiut cum să caute.

— Dar tu cum o vei căuta?

— N-o s-o caut.

— Şi atunci ce vei face?

— O voi face pe ea să-mi arate unde e.

— O să refuze.

— Nu va putea. Dar aud zgomot de roți. E trăsura ei. Îndeplinește-mi ordinele întocmai.

În timp ce vorbea, luminile laterale ale unei trăsuri apărură la colțul bulevardului. Era un landou mic și elegant, care trase zăngănind la ușa vilei Briony Lodge. Nici nu se opri bine, că unul din vagabonzii de la colțul străzii se și repezi să deschidă portiera, sperând că va câștiga un bănuț, dar fu îmbrâncit de un alt vagabond, care se repezise și el cu aceeași intenție. Izbucni o ceartă cruntă, sporită de cei doi paznici, care luară partea unuia dintre vagabonzi, și de tocilar, care luă cu aceeași ardoare partea celuilalt vagabond. Începu bătaia și, într-o clipă, doamna, care coborâse din trăsura ei, se trezi în mijlocul unui grup de bărbați furioși, care se pocneau unii pe alții cu pumnii și cu bețele. Holmes se repezi în mulțime să o apere pe doamnă; dar, chiar atunci când ajunse la ea, scoase un strigăt și căzu la pământ, cu sângele șiroindu-i din plin pe față. La căderea lui, paznicii o luară la fugă într-o direcție și vagabonzii în alta, în timp ce câțiva oameni mai bine îmbrăcați, care priviseră încăierarea fără să ia parte la ea, se înghesuiră să o ajute pe doamnă și să se ocupe de omul rănit. Irene Adler, așa cum continui eu să o numesc, urcase repede scările; dar se oprise pe ultima treaptă, uitându-se înapoi spre stradă, silueta ei superbă conturându-se pe fundalul luminilor din hol.

— E rănit grav bietul domn?, întrebă ea.

— E mort!, strigară mai multe voci.

— Nu, nu, încă mai trăiește!, strigară altele. Dar o să moară până ajunge la spital.

— E un om curajos, zise o femeie. Vagabonzii ar fi furat poșeta și ceasul doamnei dacă nu ar fi intervenit el. Era o bandă, și încă una foarte violentă. Ah, uite că respiră!

— Nu-l putem lăsa să zacă pe stradă. Putem să-l aducem în casă, doamnă?

— Desigur. Aduceți-l în sufragerie. E o canapea confortabilă acolo. Pe aici, vă rog!

Încet și cu solemnitate, Holmes fu dus înăuntrul vilei Briony Lodge și culcat în camera principală, în timp ce eu observam desfășurarea evenimentelor de la postul meu de

lângă fereastră. Lămpile fuseseră aprinse, dar obloanele nu fuseseră trase, aşa că puteam să-l văd pe Holmes întins pe canapea. Nu ştiu dacă el avea scrupule în acel moment, din pricina rolului pe care îl juca, dar ştiu că eu nu m-am simțit niciodată mai ruşinat ca atunci când am văzut frumoasa ființă împotriva căreia conspiram sau grația şi bunătatea cu care îl îngrijea pe rănit. Cu toate astea, pentru Holmes ar fi fost cea mai îngrozitoare trădare dacă aş fi abandonat acum rolul pe care mi-l încredințase. Mi-am împietrit inima şi am scos racheta fumigenă de sub raglan. La urma-urmei, nu o rănim, m-am gândit eu. Nu facem decât să o împiedicăm să rănească pe altcineva.

Holmes se ridică în capul oaselor, iar eu l-am văzut făcând semne ca un om care are nevoie de aer. O servitoare se repezi să deschidă fereastra. În acelaşi timp, l-am văzut pe prietenul meu ridicându-şi mâna şi, la semnalul lui, am aruncat racheta în cameră strigând:

— Foc!

Nici n-am apucat bine să rostesc cuvântul, că toți spectatorii, şi bine, şi prost îmbrăcați – domni, grăjdari şi servitoare – începură să strige la unison:

— Foc!

Nori groşi de fum se încolăceau prin cameră şi ieşeau afară pe fereastra deschisă. Am zărit nişte siluete alergând de colo-colo şi, o clipă mai târziu, am auzit vocea lui Holmes asigurându-i pe toți că era o alarmă falsă. Strecurându-mă prin mulțimea care striga, mi-am croit drum spre colțul străzii şi, după zece minute, m-am bucurat să-mi iau prietenul de braț şi să părăsesc scena gălăgioasă. Holmes merse rapid şi tăcut vreo câteva minute, până ajunserăm pe nişte străzi mai liniştite, care duceau spre Edgeware Road.

— Te-ai descurcat de minune, doctore, remarcă el. Nici că s-ar fi putut mai bine. Totul e în regulă.

— Ai fotografia?

— Ştiu unde este.

— Şi cum ai aflat?

— Mi-a arătat ea, aşa cum ți-am spus că o să facă.

— Tot nu înțeleg.

— Nu vreau să fac din asta un mister, zise el râzând. Chestiunea a fost foarte simplă. După cum ți-ai dat seama, toți cei de pe stradă erau complici, i-am angajat pe toți pentru o seară.

— Asta am înțeles.

— Atunci când a început cearta, am avut puțină vopsea roşie în palmă. M-am năpustit, am căzut, mi-am dus repede mâna la față şi am devenit un spectacol jalnic. E un truc vechi.

— Şi asta am înțeles.

— Apoi am fost dus în casă. Era obligată să mă primească. Ce altceva ar fi putut face? Şi m-a primit în sufragerie, care era chiar camera bănuită de mine. Fotografia nu putea fi decât acolo sau în dormitorul ei, iar eu eram hotărât să aflu în care din ele. Am fost culcat pe o canapea, am făcut semn că am nevoie de aer, ei au fost obligați să deschidă fereastra şi tu ai avut ocazia să arunci racheta înăuntru.

— Şi cum te-a ajutat asta?

— A fost extrem de important. Când o femeie crede că i-a luat casa foc, instinctul ei este să se repeadă imediat spre lucrul la care ține cel mai mult. Este un impuls covârşitor şi am profitat de multe ori de el. Mi-a fost de folos în cazul scandalului Darlington, cel cu substituirea, precum şi în afacerea de la castelul Arnsworth. O femeie măritată se repede să-şi ia copilul; una nemăritată îşi ia cutia cu bijuterii. În cazul de față, era foarte clar pentru mine că doamna noastră nu avea nimic în casă mai prețios pentru ea decât ceea ce căutăm noi. Prin urmare, se va repezi să salveze lucrul cu pricina. Alarma a fost dată în mod admirabil. Fumul şi strigătele erau de-ajuns să clatine chiar şi nervii de oțel. Irene Adler a reacționat minunat. Fotografia se află într-o ascunzătoare din spatele unui lambriu culisant, exact deasupra cordonului din dreapta al clopoțelului. Doamna noastră a ajuns acolo într-o secundă şi am zărit-o când a scos fotografia pe jumătate afară. Când am strigat că e o alarmă falsă, a pus-o la loc, s-a uitat la racheta fumigenă, a fugit din cameră şi n-am mai văzut-o de atunci. M-am ridicat şi, scuzându-mă, am ieşit din casă. Am ezitat dacă să iau sau nu fotografia imediat; dar tocmai

intrase vizitiul în cameră şi, întrucât se uita urât la mine, mi s-a părut că e mai sigur să aştept. Graba poate strica totul.

— Şi acum?, am întrebat eu.

— Căutarea noastră este practic încheiată. Mă voi duce mâine în vizită împreună cu regele şi cu tine, dacă vrei să vii cu noi. Vom fi conduşi în sufragerie ca să o aşteptăm pe doamnă, dar e probabil că atunci când ea va veni nu ne va găsi nici pe noi, nici fotografia. Ar putea fi o satisfacție pentru Maiestatea Sa să recupereze fotografia cu mâinile lui.

— Şi când te vei duce în vizită?

— La opt dimineața. Irene Adler nu va fi trează la ora aceea, aşa că vom avea drum liber. În plus, trebuie să fim prompți, căci această căsătorie poate însemna o schimbare completă în viața şi obiceiurile ei. Trebuie să-i trimit fără întârziere o telegramă regelui.

Ajunseserăm în strada Baker şi ne opriserăm la uşă. Holmes tocmai îşi căuta cheia în buzunar când un trecător zise:

— Noapte bună, domnule Sherlock Holmes.

Erau mai mulți oameni pe trotuar în acel moment, dar salutul părea că venise de la un tânăr slab, îmbrăcat într-un raglan, care trecuse grăbit pe lângă noi.

— Am mai auzit undeva vocea aia, zise Holmes fixând cu privirea strada prost luminată. Mă întreb cine naiba o fi fost.

3

Am dormit în apartamentul din strada Baker în noaptea aceea, iar dimineață eram ocupați cu pâinea prăjită şi cu cafeaua când regele Boemiei se năpusti în cameră.

— Chiar ați pus mâna pe ea?, strigă el apucându-l pe Sherlock Holmes de umeri şi uitându-se nerăbdător în ochii lui.

— Încă nu.

— Dar aveți speranțe?

— Am speranțe.

— Atunci, haideți! Ei bine, sunt plin de nerăbdare să pornim la drum.

— Trebuie să luăm o birjă.

— Nu e nevoie; trăsura mea ne aşteaptă.

— Asta va simplifica lucrurile.

Am coborât şi am pornit din nou spre Briony Lodge.

— Irene Adler s-a căsătorit, îi comunică sec Holmes.

— S-a căsătorit! Când?

— Ieri.

— Dar cu cine?

— Cu un avocat englez pe nume Norton.

— Dar nu se poate să fie îndrăgostită de el!

— Eu sper că da.

— De ce speraţi?

— Pentru că v-ar scuti de teama unei neplăceri viitoare, Maiestate. Dacă doamna îşi iubeşte soţul, nu vă iubeşte pe dumneavoastră. Dacă nu vă iubeşte pe dumneavoastră, nu ar avea niciun motiv să intervină în planurile Maiestăţii Voastre.

— E adevărat. Şi totuşi... Ei, bine! Mi-aş fi dorit să aibă acelaşi rang ca mine! Ce regină ar fi fost!

Regele căzu într-o stare de tăcere morocănoasă, care nu fu întreruptă până când nu ajunserăm în Bulevardul Serpentine.

Uşa vilei Briony Lodge se deschise şi în prag apăru o femeie în vârstă. Aceasta ne privi disprețuitor în timp ce noi coboram din trăsură.

— Domnul Sherlock Holmes, presupun?, zise ea.

— Eu sunt domnul Holmes, răspunse prietenul meu uitându-se la ea mai degrabă întrebător decât surprins.

— Într-adevăr. Stăpâna mea mi-a spus că s-ar putea să veniți. A plecat azi-dimineață în Europa împreună cu soțul ei, cu trenul de 5.15 de la Charing Cross.

— Ce?!?

Sherlock Holmes se dădu înapoi, palid şi cu o expresie de amărăciune şi de surpriză pe față.

— Vreți să spuneți că a părăsit Anglia?

— Pentru totdeauna.

— Şi hârtiile?, întrebă regele cu o voce răguşită. Totul e pierdut...

— Vom vedea.

Holmes o dădu la o parte pe servitoare şi se năpusti în sufragerie, urmat de mine şi de rege. Mobila era aruncată în toate părţile, cu rafturile dezmembrate şi cu sertarele deschise, ca şi cum doamna le răscolise în grabă înainte de a fugi. Holmes se repezi spre cordonul clopoţelului, împinse un lambriu culisant şi, băgând mâna înăuntrul ascunzătorii, scoase o fotografie şi o scrisoare. Fotografia o reprezenta chiar pe Irene Adler îmbrăcată într-o rochie de seară, iar scrisoarea îi era adresată lui „Sherlock Holmes, Esq. A se păstra până la sosirea destinatarului". Prietenul meu rupse plicul şi citirăm toţi trei scrisoarea. Aceasta fusese scrisă cu o zi înainte, la miezul nopţii, şi suna în felul următor:

Dragă domnule Sherlock Holmes,

Te-ai descurcat într-adevăr foarte bine. M-ai păcălit în întregime. N-am bănuit nimic, decât după ce s-a dat alarma. Atunci, când mi-am dat seama că m-am trădat singură, am început să gândesc. Am fost avertizată în privinţa dumitale cu multe luni în urmă. Mi s-a spus că, dacă regele ar angaja un agent, dumneata ai fi cu siguranţă acela. Şi mi s-a dat adresa dumitale. Cu toate astea, m-ai făcut să dezvălui ceea ce voiai să ştii. Chiar şi după ce am devenit bănuitoare, mi-a fost greu să cred ceva rău despre un preot atât de simpatic şi bun. Dar, după cum ştii, am şi eu pregătire de actriţă. Costumele bărbăteşti nu reprezintă nicio noutate pentru mine. Profit de multe ori de libertatea pe care acestea mi-o oferă. L-am trimis pe John, vizitiul, să te supravegheze, am fugit la etaj, m-am îmbrăcat cu hainele de plimbare, aşa cum le numesc eu, şi am coborât exact atunci când plecai.

Ei bine, te-am urmărit până acasă şi astfel m-am convins că eram într-adevăr un obiect de interes pentru celebrul Sherlock Holmes. Apoi, comiţând o imprudenţă, ţi-am urat noapte bună şi m-am îndreptat spre Temple să vorbesc cu soţul meu.

Am fost amândoi de acord că să fugim este cel mai bine când avem pe urmele noastre un adversar atât de formidabil; prin urmare, mâine dimineață vei găsi cuibul gol. Cât despre fotografie, clientul dumitale poate să stea liniştit. Iubesc şi sunt iubită de un om mai bun ca el. Regele e liber să facă ce vrea, fără să se teamă de oprelişti din partea unei femei pe care a nedreptățit-o cu cruzime. O țin doar ca să mă protejez şi să păstrez o armă care mă va apăra mereu de orice măsuri va putea lua regele în viitor. Las în urmă o fotografie pe care poate că va dori să o aibă şi rămân, dragă domnule Sherlock Holmes,

Foarte sincer a dumitale,
Irene Norton, născută Adler

— Ce femeie! O, ce femeie!, exclamă regele Boemiei după ce terminarăm toți trei de citit scrisoarea. Nu v-am spus cât de rapidă şi hotărâtă este? Nu-i aşa că ar fi fost o regină admirabilă? Nu e păcat că nu are acelaşi rang ca mine?

— Din câte am văzut, această doamnă pare într-adevăr să aibă un rang foarte diferit de al Maiestății Voastre, zise Holmes cu răceală. Îmi pare rău că nu am reuşit să rezolv cu succes afacerea Maiestății Voastre.

— Dimpotrivă, dragul meu domn!, strigă regele. Nici că se putea un succes mai mare. Ştiu că Irene nu-şi va călca cuvântul. Acum fotografia este în siguranță; e ca şi cum ar fi fost aruncată în foc.

— Mă bucur să vă aud vorbind aşa, Maiestate.

— Vă sunt profund îndatorat. Vă rog să-mi spuneți cum vă pot răsplăti. Acest inel...

Regele scoase de pe deget un inel în formă de şarpe, cu piatră de smarald, îl puse în palmă şi i-l întinse.

— Maiestatea Voastră are ceva ce aş prețui mult mai mult, zise Holmes.

— Nu trebuie decât să spuneți ce anume.

— Această fotografie!

Regele se uită mirat la el.

— Fotografia Irenei?!, exclamă el. Desigur, desigur, dacă asta doriți...

—Vă mulțumesc, Maiestate. Atunci, nu mai rămâne nimic de făcut în privința acestei chestiuni. Am onoarea să vă urez o dimineață excelentă.

Se înclină şi, întorcându-se cu spatele, fără să observe mâna pe care i-o întinsese regele, porni împreună cu mine spre apartamentul lui.

Şi iată cum un mare scandal a amenințat să afecteze regatul Boemiei şi cum cele mai bune planuri ale domnului Sherlock Holmes au fost dejucate de inteligența unei femei. Obişnuia să glumească pe seama deşteptăciunii femeilor, dar în ultimul timp nu a mai făcut asta. Şi, când vorbeşte despre Irene Adler sau când se referă la fotografia ei, foloseşte întotdeauna titlul onorific de *Femeia*.

Sfârşit

Liga roşcaților

Într-o zi din toamna anului trecut, i-am făcut o vizită prietenului meu Sherlock Holmes şi l-am găsit adâncit în conversație cu un domn în vârstă, foarte gras, cu o față înfloritoare şi cu un păr roşu ca focul. Cerându-mi scuze pentru deranj, tocmai mă pregăteam să mă retrag, când Holmes mă trase brusc în cameră şi închise uşa după mine.

— Nici că puteai veni într-un moment mai potrivit, dragul meu Watson, zise el cu cordialitate.

— Îmi era teamă că eşti ocupat.

— Chiar sunt. Foarte ocupat.

— Atunci, pot aştepta în camera alăturată.

— Nici să nu te gândeşti. Domnule Wilson, acest gentleman a fost partenerul şi ajutorul meu în multe din cazurile mele de succes şi nu am nicio îndoială că îmi va fi de mare folos şi în cazul dumneavoastră.

Domnul cel gras se ridică pe jumătate de pe scaun şi mă salută scurt, privindu-mă vioi şi întrebător cu ochii lui mici şi înecați în grăsime.

— Aşază-te pe canapea, zise Holmes lăsându-se să cadă din nou în fotoliul lui şi unindu-şi buricele degetelor, aşa cum avea obiceiul când era într-o dispoziție judecătorească. Dragul meu Watson, ştiu că îmi împărtăşeşti pasiunea pentru tot ce este bizar şi în afara convențiilor şi rutinei plictisitoare din viața de zi cu zi. Ți-ai arătat plăcerea pentru ele prin entuziasmul care te-a îndemnat să consemnezi şi – iartă-mi expresia – să înfrumusețezi oarecum atât de multe din micile mele aventuri.

— Cazurile tale m-au interesat într-adevăr foarte mult, am remarcat eu.

— Îți amintești că am spus zilele trecute, chiar înainte de a ne ocupa de problema extrem de simplă adusă la cunoștința noastră de domnișoara Mary Sutherland, că lucrurile ciudate și combinațiile extraordinare le găsim în viața în sine, care este întotdeauna mult mai îndrăzneață decât orice efort al imaginației.

— O afirmație de care mi-am permis să mă îndoiesc.

— Așa este, doctore; cu toate astea, trebuie să-mi accepți punctul de vedere, altfel voi continua să îngrămădesc peste tine fapt după fapt, până când judecata ta va ceda sub greutatea argumentelor și va recunoaște că am dreptate. Domnul Jabez Wilson, aici de față, a fost destul de amabil să-mi facă o vizită în această dimineață și să înceapă o istorisire care promite să fie una dintre cele mai deosebite pe care le-am ascultat de ceva vreme. M-ai auzit spunând că lucrurile cele mai ciudate și mai deosebite sunt de multe ori legate nu de crimele mari, ci de cele mărunte și câteodată, într-adevăr, sunt acolo unde există loc de îndoială că s-a comis cu adevărat o crimă. Din câte am auzit până acum din această poveste, îmi este imposibil să spun dacă prezentul caz este sau nu o crimă, dar șirul evenimentelor este cu siguranță printre cele mai deosebite pe care le-am ascultat vreodată. Domnule Wilson, poate aveți amabilitatea să reluați începutul istorisirii. Vă cer asta nu numai pentru că prietenul meu, doctorul Watson, nu l-a auzit, ci și pentru că natura ciudată a poveștii mă face nerăbdător să am toate detaliile posibile pe care mi le puteți furniza. De obicei, după ce ascult o relatare vagă a evenimentelor, sunt în stare să mă descurc printre miile de alte cazuri similare care îmi vin în minte. În cazul de față însă, sunt obligat să recunosc că, după părerea mea, faptele sunt unice.

Corpolentul client își umflă pieptul, părând oarecum mândru, și scoase un ziar murdar și mototolit din buzunarul interior al paltonului. În timp ce el se uita la coloana de anunțuri, cu capul împins înainte și cu ziarul întins pe genunchi, eu l-am privit cu atenție și am încercat, imitând

stilul prietenului meu, să citesc indiciile pe care le-ar putea furniza îmbrăcămintea sau înfățișarea omului.

Dar n-am obținut prea multe din inspecția mea. Toate indiciile arătau că musafirul nostru era un comerciant britanic, cât se poate de obişnuit, obez, pompos şi greoi. Purta nişte pantaloni cu pătrățele, cenuşii şi largi, o redingotă neagră, nu prea curată şi descheiată, o vestă murdară, cu un lanț greu de alamă de tip Albert şi cu o bucată pătrată de metal găurită, care atârna pe post de ornament. Pe un scaun de lângă el se aflau o pălărie uzată şi un palton de culoare maro şters, cu un guler de catifea şifonat. Luând totul în considerare, oricât m-aş fi uitat, omul nu avea nimic remarcabil, cu excepția părului său roşu aprins şi a expresiei de amărăciune şi nemulțumire extremă întipărită pe fața lui.

Cu ochiul lui ager, Sherlock Holmes îşi dădu seama cu ce mă ocupam şi dădu zâmbind din cap atunci când îmi observă privirile întrebătoare.

— În afara faptului evident că a lucrat la un moment dat cu mâinile, că prizează tutun, că e francmason, că a fost în China şi că a scris mult în ultimul timp, nu pot deduce nimic altceva.

Domnul Jabez Wilson tresări cu arătătorul pe ziar, dar cu ochii la prietenul meu.

— Cum Dumnezeu ați ştiut toate astea, domnule Holmes?, întrebă el. De exemplu, cum ați ştiut că am lucrat cu mâinile? E adevărul adevărat, căci la început am fost dulgher pe vapor.

— După mâinile dumneavoastră, dragul meu domn. Mâna dreaptă este puțin mai mare decât cea stângă. Ați lucrat cu ea şi muşchii sunt mai dezvoltați.

— Ei bine, atunci faptul că prizez tabac? Şi francmasoneria?

— N-am să vă insult inteligența spunându-vă cum mi-am dat seama de asta, mai ales că, împotriva regulilor stricte ale ordinului din care faceți parte, folosiți o insignă în formă de busolă.

— Ah, desigur, uitasem de asta. Dar scrisul?

— Ce altceva poate indica manşeta dreaptă, care e atât de strălucitoare pe vreo doisprezece centimetri şi cea stângă, cu peticul lucios de lângă cot, unde a stat sprijinită pe birou?

— Bine, dar China?

— Peştele pe care vi l-aţi tatuat imediat deasupra încheieturii drepte nu putea fi făcut decât în China. Am studiat puțin tatuajele şi chiar am scris ceva despre acest subiect. Felul acela de a colora solzii peştilor cu o nuanță delicată de roz este specific Chinei. În plus, când văd o monedă chinezească atârnând de lanțul de la ceasul dumneavoastră, chestiunea devine şi mai simplă.

Domnul Jabez Wilson râse cu poftă.

— Ca să vezi!, zise el. La început aın crezut că aţi făcut vreo şmecherie, dar văd că, la urma-urmei, nu era nimic deosebit.

— Watson, încep să cred că fac o greşeală dând explicații, zise Holmes. Ştii că *omne ignotum pro magnifico est*[1], iar biata mea reputație, aşa cum e ea, o să se ducă la fund dacă o să continui să fiu atât de sincer. Nu găsiți anunțul, domnule Wilson?

— Ba da, l-am găsit, răspunse el ținând degetul lui roşu şi gros fixat la jumătatea coloanei de anunțuri, iată-l! De aici a început totul. Citiți-l şi dumneavoastră, domnule.

Am luat ziarul şi am citit următoarele:

Către Liga Roşcaților

Din pricina moştenirii lăsate de defunctul Ezekiah Hopkins, din Lebanon, Pennsylvania, SUA, există acum un alt loc vacant care îndreptățeşte un membru al Ligii să primească un salariu de patru lire pe săptămână pentru servicii pur simbolice. Sunt acceptați toți bărbații roşcați care sunt sănătoşi la minte şi la trup şi au peste douăzeci şi unu de ani. Prezentați-vă în persoană luni, la ora unsprezece, la domnul Duncan Ross, la birourile Ligii din strada Fleet, Pope's Court nr. 7.

— Ce Dumnezeu înseamnă asta?, am exclamat eu după ce am citit de două ori extraordinarul anunț.

Holmes chicoti şi se agită pe scaun, aşa cum avea obiceiul când era într-o dispoziție bună.

— E puțin cam ieşit din comun, nu-i aşa?, zise el. Şi acum, domnule Wilson, luați-o de la început şi spuneți-ne despre

[1] Tot ceea ce nu se cunoaşte este considerat magnific (lb.latină, Tacitus).

dumneavoastră, despre casa dumneavoastră şi despre efectul pe care l-a avut acest anunţ asupra averii dumneavoastră. Dar, mai întâi, ia notă de ziar şi de dată, doctore.

— Este „The Morning Chronicle“ din 27 aprilie 1890.

— Foarte bine. Domnule Wilson?

— Ei bine, este exact aşa cum v-am spus, domnule Sherlock Holmes, zise Jabez Wilson ştergându-şi fruntea. Mă ocup de cămătărie în Piaţa Coburg, lângă Londra. Nu e o afacere foarte mare şi în ultimii ani nu am câştigat decât atât cât să-mi duc traiul. Înainte puteam să ţin doi asistenţi, dar acum nu mai ţin decât unul; şi mi-ar fi greu să-l plătesc şi pe acesta dacă n-ar binevoi el să lucreze pentru jumătate din salariu, ca să înveţe meserie.

— Cum îl cheamă pe acest tânăr îndatoritor?, întrebă Sherlock Holmes.

— Îl cheamă Vincent Spaulding şi nu prea e tânăr. E greu de spus ce vârstă are. Nici că mi-aş dori un asistent mai isteţ ca el, domnule Holmes; şi ştiu foarte bine că ar putea să se perfecţioneze şi să câştige de două ori mai mult decât pot eu să-i ofer. Dar, la urma-urmei, dacă el e mulţumit, de ce să-i bag idei în cap?

— Chiar aşa. Păreţi extrem de norocos să aveţi un angajat care acceptă un salariu mai mic. Nu e un lucru obişnuit printre angajatori în ziua de azi. Nu-mi dau seama dacă nu cumva asistentul dumneavoastră e la fel de remarcabil ca şi anunţul.

— Îşi are şi el defectele lui, zise domnul Wilson. N-am văzut niciodată un om mai pasionat de fotografie ca el. Face poze în loc să-şi perfecţioneze mintea, apoi dispare în pivniţă, precum iepurele în vizuina lui, ca să le developeze. Ăsta e principalul lui defect; dar, luând totul în considerare, este un muncitor bun. Nu are niciun viciu.

— Bănuiesc că e în continuare în serviciul dumneavoastră, nu-i aşa?

— Da, domnule. El şi o fată de paisprezece ani, care găteşte câte ceva şi face curăţenie – doar pe ei îi am în casă, căci sunt văduv şi nu am avut niciodată o familie. Noi trei trăim foarte liniştit, domnule; avem un acoperiş deasupra capului şi cel puţin ne plătim datoriile. Primul lucru care ne-a tulburat a fost acel anunţ. Acum opt săptămâni, Spaulding a venit la

birou, ținând în mână chiar acest ziar, şi a zis: „Ce n-aş da să fiu roşcat, domnule Wilson!“ „De ce?“, l-am întrebat eu. „Păi, e un alt loc vacant în Liga Roşcaților – a zis el. Valorează cât o mică avere pentru cel care îl va ocupa şi am înțeles că sunt mai multe locuri vacante decât sunt oameni, aşa că tutorii nu mai ştiu ce să mai facă cu banii. Dacă părul meu şi-ar schimba culoarea, aş avea un locşor deja pregătit pentru mine.“ „Dar despre ce este vorba?“, am întrebat. Vedeți, domnule Holmes, eu sunt un om care stă mai mult în casă şi, întrucât afacerea mea venea la mine în loc să fiu nevoit să mă duc eu la ea, deseori treceau săptămâni fără să pun piciorul dincolo de uşă. De aceea, nu ştiam prea bine ce se întâmplă pe-afară şi mă bucuram întotdeauna să primesc veşti. „Ați auzit vreodată de Liga Roşcaților?“, a întrebat el făcând ochii mari. „Niciodată.“ „Mă mir, căci sunteți potrivit pentru unul din locurile vacante.“ „Şi cât valorează?“, am întrebat eu. „O, doar câteva sute pe an, dar munca e uşoară şi nu e nevoie să se interfereze prea mult cu ocupațiile noastre.“ Ei bine, vă dați seama că asta m-a făcut să-mi ciulesc urechile, căci, de câțiva ani, afacerea nu a mers extraordinar de bine şi câteva sute în plus nu mi-ar fi stricat deloc. „Spune-mi totul“, am zis eu. „Păi, după cum vedeți – a zis el, arătându-mi anunțul – Liga are un loc vacant şi iată adresa la care trebuie să vă prezentați pentru detalii. Din câte înțeleg eu, Liga a fost fondată de un milionar american, Ezekiah Hopkins, care avea nişte obiceiuri foarte ciudate. El însuşi era roşcat şi avea o mare simpatie pentru toți roşcații; astfel că, atunci când a murit, s-a aflat că şi-a lăsat enorma avere tutorilor, cu instrucțiuni de a folosi dobânda pentru a furniza slujbe uşoare celor care au părul de culoarea respectivă. Din câte am auzit, se plăteşte splendid şi nu sunt prea multe de făcut.“ „Dar se vor prezenta milioane de roşcați“, am zis eu. „Nu chiar atât de mulți pe cât credeți – a răspuns el. Vedeți, anunțul este pentru londonezii adulți. Acest american a pornit din Londra când era tânăr şi voia să răsplătească într-un fel bătrânul oraş. Şi am mai auzit că nu are rost să te prezinți dacă părul tău este roşcat deschis sau roşcat închis sau orice altă culoare decât roşu cu adevărat aprins, strălucitor şi țipător. Domnule Wilson, dacă

v-ar interesa să vă prezentați pentru acel loc vacant, ați fi primit imediat; dar poate că nici n-ar merita osteneala să vă deranjați pentru câteva sute de lire."

După cum vedeți şi dumneavoastră, domnilor, părul meu are o nuanță aprinsă şi strălucitoare; prin urmare, mi s-a părut că, dacă era să fie vreo competiție în această privință, aveam şanse la fel de mari ca oricare altul. Vincent Spaulding părea să ştie atât de multe despre povestea asta, încât m-am gândit că s-ar putea să-mi fie de folos, aşa că i-am poruncit să tragă obloanele şi să vină numaidecât cu mine. Era foarte bucuros să ia o vacanță, astfel încât am închis biroul şi ne-am dus la adresa menționată în anunț. Sper să nu mai văd niciodată o privelişte ca aceea, domnule Holmes. Din nord, sud, est şi vest, toți oamenii al căror păr avea o nuanță de roşcat dăduseră năvală în oraş pentru a răspunde la anunț. Strada Fleet era sufocată de roşcați, iar Pope's Court arăta precum căruciorul cu portocale al unui vânzător ambulant. Nu credeam că sunt în întreaga țară atât de mulți câți fuseseră strânşi laolaltă de un singur anunț. Erau de toate nuanțele posibile: galben pai, galben lămâi, portocaliu, cărămiziu, culoarea setterului irlandez, culoarea ficatului, culoarea lutului; dar, aşa cum spusese Spaulding, nu erau mulți cu nuanța de roşu aprins ca focul. Când am văzut câț de mulți aşteptau la rând, aş fi renunțat deznădăjduit; dar Spaulding nici n-a vrut să audă de aşa ceva. Nu ştiu cum a reuşit, dar a dat din coate până când am trecut de mulțime şi am urcat scările care duceau la birou. Treptele erau înțesate de oameni, unii care urcau plini de speranță şi alții care coborau respinşi; dar noi ne-am strecurat cum am putut şi curând ne-am trezit în birou.

— Experiența dumneavoastră a fost una foarte captivantă, remarcă Holmes, în timp ce clientul lui făcu o pauză şi îşi împrospăta memoria prizând o porție enormă de tutun. Vă rog să continuați această declarație extrem de interesantă.

— Nu era nimic în birou, cu excepția unor scaune de lemn şi a unei mese la care stătea un bărbat scund, cu un păr chiar mai roşu decât al meu. Spunea câteva cuvinte fiecărui candidat şi apoi reuşea să găsească întotdeauna ceva în neregulă care să-l descalifice. Până la urmă, obținerea unui loc vacant nu părea

a fi un lucru atât de uşor. Cu toate astea, când a venit rândul nostru, omul m-a favorizat mai mult decât pe ceilalți şi a închis uşa când am intrat, ca să poată vorbi în liniște cu noi. „Acesta e domnul Jabez Wilson şi dorește să ocupe un loc vacant în Ligă", a zis asistentul meu. „Şi se potrivește de minune – a răspuns celălalt. Îndeplinește toate cerințele. Nu-mi amintesc să mai fi văzut ceva atât de frumos." Omul s-a dat un pas în spate, şi-a lăsat capul într-o parte şi s-a uitat fix la părul meu până când am simțit că roşesc. Apoi a făcut brusc un salt în față, mi-a strâns mâna şi m-a felicitat cu căldură pentru succesul meu. „Ar fi o nedreptate să ezit – a zis el. Totuşi, sunt sigur că mă veți ierta pentru luarea unei măsuri evidente de precauție." Zicând acestea, m-a apucat de păr cu ambele mâini şi a tras de el până când am început să strig de durere. „Aveți ochii umezi – a zis el dându-mi drumul. Văd că totul e în ordine. Dar trebuie să avem grijă, căci am fost păcăliți de două ori cu peruci şi o dată cu vopsea. V-aş putea spune nişte poveşti despre ceara de cizmar care v-ar dezgusta în ceea ce priveşte natura umană." Omul s-a dus la fereastră şi a strigat din toate puterile că locul se ocupase. De jos s-a auzit un mormăit de dezamăgire, iar oamenii s-au împrăştiat în direcții diferite, până când n-a mai rămas nici urmă de păr roşcat în afară de al meu şi de al directorului. „Numele meu este Duncan Ross şi sunt şi eu unul dintre beneficiarii fondului lăsat moştenire de nobilul nostru binefăcător, a zis el. Sunteți căsătorit, domnule Wilson? Aveți familie?" Când i-am răspuns că nu aveam, i-a picat numaidecât fața. „Vai de mine!", a zis el cu voce serioasă. Ăsta e într-adevăr un lucru foarte grav! Îmi pare rău să vă aud spunând asta. Fondul era, bineînțeles, nu numai pentru întreținerea roşcaților, ci şi pentru propagarea şi răspândirea lor. Este un mare nenoroc că sunteți burlac. Mi s-a lungit fața când am auzit asta, domnule Holmes, căci am crezut că n-o să obțin locul vacant până la urmă; dar, după ce s-a gândit vreo câteva minute, domnul Ross a zis că e în ordine. „În cazul altcuiva, obiecția ar fi fatală – a zis el. Dar trebuie să facem o concesie unui om cu un păr ca al dumneavoastră. Când vă puteți prelua noile îndatoriri?" „Păi, este puțin cam ciudat, căci eu am deja o afacere", am zis eu. „Stați liniştit în privința

asta, domnule Wilson! – a zis Vincent Spaulding. O să am eu grijă de ea în locul dumneavoastră.“ „Care ar fi programul?“, am întrebat. „De la zece la două.“ Un cămătar face afaceri mai mult seara, domnule Holmes, mai ales în serile de joi şi vineri, exact înaintea zilei de salariu; aşa că îmi convenea de minune să mai câştig ceva bani lucrând dimineaţa. În plus, ştiam că asistentul meu este un om bun şi că va avea grijă de toate. „Îmi convine de minune – am zis eu. Şi plata?“ „Patru lire pe săptămână.“ „Şi munca?“ „Pur simbolică.“ „Ce înseamnă pur simbolică?“ „Ei bine, trebuie să fiţi la birou tot timpul sau cel puţin în clădire. Dacă plecaţi, vă pierdeţi funcţia pentru totdeauna. Testamentul e foarte clar în privinţa acestui punct. Nu satisfaceţi condiţiile dacă vă mişcaţi de la birou pe parcursul perioadei respective de timp.“ „Sunt doar patru ore pe zi şi nici nu mi-ar trece prin cap să plec“, am zis eu. „Nu se admite nicio scuză – a zis domnul Duncan Ross. Nici că sunteţi bolnav, nici că aveţi treabă, nici nimic altceva. Trebuie să staţi acolo sau vă veţi pierde slujba.“ „Şi ce am de făcut?“ „Trebuie să copiaţi «Enciclopedia Britanică». Primul volum este în acel dulap. Trebuie să vă faceţi rost singur de cerneală, tocuri şi hârtie, dar noi vă oferim această masă şi acest scaun. Sunteţi gata să începeţi mâine?“ „Desigur“, am răspuns. „Atunci, la revedere, domnule Jabez Wilson, şi daţi-mi voie să vă felicit încă o dată pentru postul important pe care aţi fost destul de norocos să-l câştigaţi.“ M-a condus la uşă, înclinându-se ceremonios, iar eu m-am dus acasă împreună cu asistentul meu, fără să ştiu ce să zic sau ce să fac, atât de încântat eram de norocul meu. Ei bine, am chibzuit la această chestiune întreaga zi şi, până să se lase seara, eram din nou abătut; căci reuşisem să mă conving singur că toată afacerea trebuie să fie vreo păcăleală sau vreo escrocherie, deşi nu-mi puteam imagina care putea fi obiectul ei. Mi se părea incredibil ca vreo persoană să facă un astfel de testament sau să plătească o astfel de sumă pentru ceva atât de simplu precum copierea „Enciclopediei Britanice“. Vincent Spaulding a făcut tot ce a putut ca să mă înveselească, dar, până să sosească ora de culcare, renunţasem la toată povestea. Cu toate astea, a doua zi dimineaţă, m-am hotărât totuşi să văd cum stă treaba, aşa că am cumpărat o sticluţă de cerneală de

un penny, o pană de gâscă şi şapte coli de hârtie ministerială şi am pornit spre Pope's Court. Spre surprinderea şi plăcerea mea, totul era cum nu se putea mai bine. Masa fusese pregătită pentru mine, iar domnul Duncan Ross era acolo ca să se asigure că mă apucam de lucru. M-a ajutat la început cu litera A, apoi m-a lăsat singur; dar mai venea din când în când să vadă dacă totul era în ordine. La ora două mi-a urat o zi bună, m-a felicitat pentru cât scrisesem şi a încuiat uşa biroului după mine. Asta a continuat zi după zi, domnule Holmes, iar sâmbătă, directorul a venit şi mi-a dat patru coroane de aur pentru o săptămână de lucru. S-a întâmplat la fel şi în săptămânile următoare. Ajungeam acolo în fiecare dimineață la ora zece şi plecam în fiecare după-amiază la ora două. Treptat, domnul Duncan Ross a început să vină la birou doar o dată pe zi, apoi, după un timp, nu a mai venit deloc. Cu toate astea, bineînțeles, eu nu am îndrăznit niciodată să părăsesc camera, nici măcar pentru o clipă, căci nu ştiam sigur când putea veni, iar slujba era atât de bună şi îmi convenea atât de mult, încât nu aş fi riscat să o pierd.

Astfel au trecut opt săptămâni, iar eu scrisesem despre Abație, Arcaş, Armură, Arhitectură şi Attica şi speram cu seriozitate să ajung cât mai curând la litera B. Am cheltuit destul de mult cu hârtia ministerială şi aproape că umplusem un raft cu tot ce scrisesem. Apoi, deodată, întreaga afacere a luat sfârşit.

— A luat sfârşit?

— Da, domnule. Şi nu mai târziu de azi-dimineață. La ora zece, m-am dus ca de obicei la lucru, dar uşa era încuiată şi în mijlocul ei era o bucată de carton prinsă cu un cui. Iat-o! Citiți-o şi dumneavoastră.

Ne întinse o bucată de carton alb, de mărimea unei foi de caiet. Pe ea scria următoarele:

LIGA ROŞCAȚILOR S-A DESFIINȚAT.
9 octombrie 1890

Eu şi Sherlock Holmes examinarăm acest anunț scurt şi fața tristă din spatele cartonului, până când partea comică

a afacerii depăşi atât de mult orice alt considerent, încât izbucnirăm amândoi în hohote de râs.

— Nu văd ce ar putea fi aşa de amuzant!, exclamă clientul nostru roşind până la rădăcina părului său roşu ca focul. Dacă nu puteţi face nimic altceva decât să râdeţi de mine, o să mă duc în altă parte.

— Nu, nu!, strigă Holmes împingându-l la loc pe scaunul de pe care domnul Wilson se ridicase pe jumătate. N-aş pierde cazul dumneavoastră pentru nimic în lume. Este neobişnuit şi înviorător. Dar – mă iertaţi că spun aşa – există ceva oarecum amuzant în el. Spuneţi-mi, vă rog, ce aţi făcut când aţi găsit cartonul pe uşă?

— M-am speriat, domnule. Nu ştiam ce să fac. Apoi m-am dus la birourile alăturate, dar nimeni nu ştia nimic despre asta. În cele din urmă, m-am dus la proprietar, care este contabil şi locuieşte la parter, şi l-am întrebat dacă poate să-mi spună ce s-a întâmplat cu Liga Roşcaţilor. Acesta mi-a zis că nu auzise niciodată de o astfel de organizaţie. Apoi l-am întrebat cine era domnul Duncan Ross. Mi-a răspuns că nu cunoaşte numele. „Ei bine, e vorba de domnul de la nr. 4“, am zis eu. „De cine? De roşcat?“ „Da.“ „A! Numele lui e William Morris – a zis el. E consilier juridic şi folosea temporar apartamentul meu, până era gata noul lui birou. S-a mutat ieri.“ „Unde aş putea să-l găsesc?“ „La noul lui birou. Cred că mi-a dat adresa. Da, strada King Edward nr. 17, lângă Catedrala Sfântul Paul.“

Am pornit într-acolo, domnule Holmes, dar când am ajuns la adresa respectivă am constatat că era o fabrică de rotule artificiale şi nimeni nu auzise vreodată nici de domnul William Morris, nici de domnul Duncan Ross.

— Şi apoi ce aţi făcut?, întrebă Holmes.

— M-am dus acasă în Piaţa Saxe-Coburg şi i-am cerut sfatul asistentului meu. Dar el nu m-a putut ajuta cu nimic. Nu a putut să-mi spună decât că, dacă aşteptam, aveam să primesc veşti prin poştă. Dar asta nu era suficient, domnule Holmes. Nu voiam să pierd fără luptă un astfel de loc, aşa că, întrucât am auzit că sunteţi destul de bun în a da sfaturi amărâţilor care au nevoie de ele, am venit imediat la dumneavoastră.

— Şi aţi făcut un lucru foarte înţelept, zise Holmes. Cazul dumneavoastră este peste măsură de remarcabil şi voi fi bucuros să mă ocup de el. Din câte mi-aţi spus, cred că se petrec lucruri mult mai grave decât ar putea să pară la prima vedere.

— Destul de grave!, zise domnul Jabez Wilson. Păi, am pierdut patru lire pe săptămână.

— În ceea ce vă priveşte, nu cred că aveţi de ce să vă plângeţi din pricina acestei extraordinare ligi, remarcă Holmes. Dimpotrivă, din câte înţeleg, sunteţi mai bogat cu vreo treizeci de lire, ca să nu mai vorbim de cunoştinţele detaliate pe care le-aţi obţinut despre fiecare subiect care începe cu litera A. Nu aţi pierdut nimic din cauza lor.

— Nu, domnule. Dar vreau să ştiu ceva despre ei, cine sunt şi cu ce scop au făcut această glumă – dacă a fost o glumă – pe seama mea. A fost o farsă cam scumpă pentru ei, căci i-a costat treizeci de lire.

— Vom încerca să lămurim aceste probleme. Mai întâi, aş vrea să vă pun câteva întrebări, domnule Wilson. De când lucrează pentru dumneavoastră acest asistent pe care îl aveţi şi care v-a atras primul atenţia asupra anunţului?

— Atunci se împlinea aproape o lună.

— Şi cum l-aţi angajat?

— A răspuns la un anunţ.

— A fost singurul care s-a prezentat?

— Nu, au fost vreo doisprezece.

— De ce l-aţi ales pe el?

— Pentru că era priceput şi accepta bani puţini.

— Jumătate din salariu, de fapt.

— Da.

— Ce fel de om e acest Vincent Spaulding?

— Scund, voinic, fâşneţ, foarte îndemânatic şi fără barbă sau mustaţă, deşi are vreo treizeci de ani. Pe frunte are o pată albă de la o împroşcare cu acid.

Holmes îşi îndreptă spatele extrem de agitat.

— Mă gândeam eu, zise el. Aţi observat vreodată dacă are urechile găurite?

— Da, domnule. Mi-a spus că un ţigan i-a făcut asta pe vremea când era foarte tânăr.

— Hm!, zise Holmes adâncindu-se din nou în gânduri. Mai lucrează la dumneavoastră?

— Da, domnule; tocmai m-am despărțit de el.

— Şi a avut grijă de afacerea dumneavoastră cât timp ați lipsit?

— N-am de ce să mă plâng, domnule. De obicei, nu prea e nimic de făcut dimineața.

— E suficient, domnule Wilson. Vă voi spune părerea mea cu privire la acest subiect peste o zi sau două. Azi e sâmbătă şi sper ca până luni să putem ajunge la o concluzie.

— Ei bine, Watson, ce crezi despre povestea asta?, zise Holmes după ce musafirul nostru plecă.

— Nu cred nimic, am răspuns eu cu sinceritate. Este o afacere extrem de misterioasă.

— De obicei, lucrul cel mai bizar se dovedeşte a fi cel mai puțin misterios, zise Holmes. Crimele banale sunt cele care te încurcă cu adevărat, la fel cum o față banală este cel mai greu de identificat. Dar trebuie să acționez prompt în această chestiune.

— Ce intenționezi să faci?, am întrebat eu.

— Să fumez, răspunse el. Este o problemă care necesită trei pipe şi te rog să nu-mi adresezi niciun cuvânt timp de cincizeci de minute.

Holmes se ghemui pe scaun ridicându-şi genunchii până la nasul lui ca de şoim şi rămase aşa, cu ochii închişi şi cu pipa neagră ieşind în afară precum ciocul unei păsări ciudate. Ajunsesem la concluzia că adormise şi chiar eu începusem să moțăi, când Holmes sări deodată de pe scaun cu gestul unui om care a luat o hotărâre şi-şi puse pipa pe polița şemineului.

— Sarasate cântă la St. James's Hall în după-amiaza asta, remarcă el. Ce zici, Watson? Pacienții tăi se pot lipsi de tine pentru câteva ore?

— N-am nimic de făcut azi. Clientela mea nu-mi ocupă niciodată foarte mult timp.

— Atunci, pune-ți pălăria şi să mergem. O să trec mai întâi prin oraş şi putem să mâncăm ceva pe drum. Văd că programul conține multă muzică germană, ceea ce e mai pe gustul meu decât muzica italiană sau franțuzească. Este introspectivă, iar eu vreau să meditez. Haide!

Am călătorit cu metroul până la Aldersgate, apoi am mers puțin pe jos până în Piața Saxe-Coburg, scena ciudatei poveşti pe care o ascultasem în acea dimineață. Era un loc mic, înghesuit şi nu prea rafinat, unde patru rânduri de case din cărămidă cu două etaje dădeau spre un loc îngrădit, unde o peluză cu buruieni şi câteva tufişuri de laur veştejit duceau o luptă acerbă împotriva unei atmosfere neplăcute şi încărcate de fum. Pe o casă din colț, trei bile aurite şi o placă maro pe care scria „JABEZ WILSON" cu litere albe anunțau locul unde făcea afaceri clientul nostru roşcat. Sherlock Holmes se opri în fața casei şi, aplecându-şi capul într-o parte, o cercetă atent, cu ochii strălucind printre pleoapele încreţite. După care se plimbă încet de-a lungul străzii şi înapoi, continuând să scruteze casele cu privirea. În cele din urmă, se întoarse la casa cămătarului şi, după ce lovi puternic trotuarul cu bastonul de două sau de trei ori, se duse şi bătu la uşă. Aceasta fu deschisă imediat de un tânăr ras, cu înfățişare inteligentă, care îl invită înăuntru.

— Mulțumesc, zise Holmes. Nu voiam decât să vă întreb cum să ajung de aici până la Strand.

— A treia la dreapta, apoi a patra la stânga, răspunse asistentul cu promptitudine, închizând uşa.

— Deştept individul ăsta, remarcă Holmes în timp ce ne îndepărtam. După părerea mea, e al patrulea dintre cei mai deştepți oameni din Londra, iar în ceea ce priveşte îndrăzneala, nu sunt sigur că nu poate revendica locul trei. Ştiam dinainte câte ceva despre el.

— E evident că asistentul domnului Wilson joacă un rol important în acest mister al Ligii Roşcaților, am zis eu. Sunt sigur că ai bătut la uşă şi ai cerut indicații doar ca să-l poți vedea.

— Nu pe el.

— Atunci?

— Genunchii pantalonilor lui.

— Şi ce ai văzut?

— Ceea ce m-am aşteptat să văd.

— De ce ai lovit trotuarul?

— Dragul meu doctor, acum e timpul să observăm, nu să discutăm. Suntem spioni într-un teritoriu inamic. Ştim ceva

despre Piața Saxe-Coburg. Haide acum să explorăm părțile care se ascund în spatele ei.

Strada pe care am ajuns când am dat colțul venind dinspre izolata Piață Saxe-Coburg contrasta la fel de tare cu aceasta precum contrastează fața cu spatele unui tablou. Era una din principalele artere care direcționau traficul din oraș spre nord și spre vest. Drumul era blocat de valul imens de cumpărători care intrau și ieșeau din magazine, în timp ce pe trotuar roiau trecători grăbiți. Uitându-ne la șirul de magazine frumoase și la birourile maiestuoase, era greu să ne dăm seama că acestea se învecinau de fapt, în partea cealaltă, cu piața ștearsă și pustie pe care tocmai o părăsisem.

— Ia să văd, zise Holmes stând la colțul străzii și uitându-se de-a lungul șirului de magazine și birouri. Aș vrea să țin minte ordinea caselor de aici. E o pasiune a mea să am cunoștințe exacte despre Londra. Iată magazinul lui Mortimer, tutungiul, mica tonetă de ziare, filiala Coburg a Băncii Londrei și a Suburbiilor, restaurantul vegetarienilor și locul unde McFarlane construiește trăsuri. Și astfel ajungem chiar până la cartierul următor. Acum, doctore, întrucât ne-am terminat treaba, e timpul să ne distrăm. Un sendviș și o ceașcă de cafea, după care pornim spre tărâmul viorii, unde totul e dulceață, delicatețe și armonie și unde nu există niciun client cu părul roșu care să ne supere cu enigma lui.

Prietenul meu era un meloman entuziast, fiind el însuși nu numai un interpret capabil, ci și un compozitor fără merite prea extraordinare. Toată după-amiaza stătu în lojă, învăluit într-o fericire perfectă, legănându-și ușor degetele lungi și subțiri în ritmul muzicii, în timp ce fața lui blândă și zâmbitoare și ochii visători nu semănau nici pe departe cu fața și ochii lui Holmes copoiul, Holmes investigatorul neobosit, cu mintea ascuțită și gata de acțiune. Această natură dublă se afirma alternativ în caracterul lui unic, iar precizia și istețimea lui extremă reprezentau, așa cum am crezut de multe ori, reacția împotriva stării poetice și contemplative care predomina câteodată în el. Schimbarea naturii lui îl ducea de la apatie extremă la energie devoratoare; și, așa cum știam foarte bine, Holmes nu era niciodată mai formidabil decât

atunci când, zile de-a rândul, stătuse tolănit în fotoliu, printre improvizaţiile şi ediţiile lui. Atunci îi revenea deodată pofta de vânătoare, iar strălucita lui capacitate de a raţiona se ridica la nivelul intuiţiei, până când cei care nu-i cunoşteau metodele se uitau chiorâş la el ca la un om ale cărui cunoştinţe nu erau cele ale altor muritori. Când l-am văzut în acea după-amiază atât de învăluit în muzică la St. James's Hall, am simţit că ceva rău ar putea să cadă asupra celor pe care se hotărâse să-i urmărească.

— Fără îndoială că vrei să te duci acasă, doctore, remarcă el la ieşire.

— Da, ar fi mai bine.

— Iar eu am ceva de făcut care îmi va lua câteva ore. Această afacere din Piaţa Coburg este gravă.

— De ce este gravă?

— Se plănuieşte o crimă importantă. Am toate motivele să cred că voi reuşi să o opresc la timp. Dar faptul că azi e sâmbătă cam complică lucrurile. Voi avea nevoie de ajutorul tău în noaptea asta.

— La ce oră?

— La zece. Vom avea destul timp.

— Voi fi în strada Baker la zece.

— Foarte bine. Şi cred, doctore, că s-ar putea să fie puţin cam periculos, aşa că fii amabil şi pune-ţi revolverul în buzunar.

Mă salută, făcu stânga-mprejur şi dispăru într-o clipă în mulţime.

Cred că nu sunt mai bătut în cap decât vecinii mei, dar, atunci când aveam de-a face cu Sherlock Holmes, eram întotdeauna copleşit de sentimentul prostiei mele. În cazul de faţă, auzisem ce auzise şi el, văzusem ce văzuse şi el şi, cu toate astea, din cuvintele lui era evident că îşi dădea clar seama nu numai de ce se întâmplase, ci şi ceea ce urma să se întâmple, în timp ce, pentru mine, întreaga afacere era încă neclară şi grotescă. În drum spre casa mea din Kensington, am chibzuit la toată chestiunea, de la extraordinara poveste a roşcatului copiator al „Enciclopediei" până la vizita făcută în Piaţa Saxe-Coburg şi la cuvintele prevestitoare de rău pe care Holmes mi le spusese la despărţire. Ce însemna această

expediție nocturnă şi de ce trebuia să merg înarmat? Unde ne duceam şi ce urma să facem? Aveam un indiciu de la Holmes, şi anume că asistentul cu fața netedă al cămătarului era un om formidabil – un om care ar putea să practice un joc ascuns. Am încercat să-i dau de cap, dar am renunțat deznădăjduit şi am lăsat-o baltă până când noaptea avea să-mi dea o explicație.

Era nouă şi un sfert când am plecat de acasă şi mi-am croit drum prin parc şi prin strada Oxford până în strada Baker. În fața uşii se aflau două birje şi, când am intrat în hol, am auzit voci venind de la etaj. Intrând în cameră, l-am găsit pe Holmes purtând o discuție animată cu doi bărbați, dintre care pe unul l-am recunoscut ca fiind Peter Jones, agent de poliție, în timp ce celălalt era un bărbat înalt, slab, cu o față tristă, cu o pălărie strălucitoare şi cu o redingotă chinuitor de respectabilă.

— Ha! Grupul nostru e complet, zise Holmes încheindu-şi haina şi luându-şi cravaşa grea de vânătoare din cuier. Watson, cred că-l cunoşti pe domnul Jones de la Scotland Yard, nu-i aşa? Permite-mi să ți-l prezint pe domnul Merryweather, care ne va însoți în aventura din noaptea asta.

— După cum vedeți, doctore, vânăm din nou în perechi, zise Jones dându-şi importanță ca de obicei. Prietenul nostru aici de față e omul perfect pentru începerea unei vânători. Nu are nevoie decât de un câine bătrân care să-l ajute să ia urma.

— Sper că nu vom sfârşi prin a alerga după cai verzi, îşi exprimă îndoiala posacul domn Merryweather.

— Puteți avea toată încrederea în domnul Holmes, domnule, zise agentul de poliție cu semeție. Îşi are metodele lui, care sunt – dacă pot să spun aşa – puțin cam prea teoretice şi fantastice, dar are stofă de detectiv. Nu exagerez când spun că, de câteva ori, a fost mai aproape de adevăr decât poliția, cum s-a întâmplat în afacerea aceea cu uciderea lui Sholto şi cu comoara din Agra.

— Dacă aşa spuneți dumneavoastră, domnule Jones, atunci e în ordine, zise străinul cu respect. Totuşi, mărturisesc că mi-e dor de jocul meu de cărți. E prima sâmbătă în douăzeci şi şapte de ani când nu joc cărți.

— Cred că veți descoperi că în noaptea asta veți juca pentru o miză mai mare decât ați făcut-o vreodată şi că jocul va fi mult mai excitant, zise Sherlock Holmes. În cazul dumneavoastră, domnule Merryweather, miza va fi de vreo treizeci de mii de lire; iar pentru dumneata, Jones, va fi omul pe care vrei să pui mâna.

— John Clay, ucigaşul, hoțul, distrugătorul şi falsificatorul. Este tânăr, domnule Merryweather, dar e cel mai bun în ceea ce face şi aş prefera să-l arestez pe el decât pe oricare alt criminal din Londra. Este un om remarcabil tânărul ăsta, John Clay. Bunicul lui era duce, iar el însuşi a fost la Eton şi Oxford. Are o minte şireată şi degete îndemânatice şi, deşi îi găsim urmele peste tot, nu ştim niciodată unde să-l găsim pe el. Într-o săptămână dă o spargere în Scoția şi în următoarea strânge bani ca să construiască un orfelinat în Cornwall. Sunt pe urmele lui de ani de zile şi încă nu l-am văzut niciodată.

— Sper să pot avea plăcerea de a vă face cunoştință în noaptea asta. Am avut şi eu de-a face de câteva ori cu domnul John Clay şi sunt de acord cu dumneata că e cel mai bun în ceea ce face. Dar a trecut de ora zece şi e timpul să pornim. Dacă voi doi veți lua prima birjă, eu şi Watson vă vom urma în cea de-a doua.

Sherlock Holmes nu fu foarte comunicativ în timpul lungii noastre călătorii şi stătu rezemat, fredonând melodiile pe care le auzise în acea după-amiază. Trecurăm zăngănind printr-un labirint nesfârşit de străzi luminate de lămpi cu gaz, până când ieşirăm în strada Farrington.

— Ne apropiem, remarcă prietenul meu. Acest individ, Merryweather, este director de bancă şi e interesat în mod personal de chestiunea asta. În ceea ce-l priveşte pe Jones, m-am gândit că ar fi mai bine să-l avem şi pe el cu noi. Nu e un om rău, deşi e un imbecil absolut în ceea ce priveşte profesia lui. Are o singură virtute. E la fel de curajos ca un buldog şi la fel de tenace ca un homar, dacă pune gheara pe cineva. Iată-ne la destinație; şi prietenii noştri ne aşteaptă.

Ajunseserăm în aceeaşi arteră aglomerată în care fuseserăm în dimineața respectivă. Dădurăm drumul birjelor şi, urmându-l pe domnul Merryweather, trecurăm printr-un

pasaj îngust şi intrarăm pe o uşă laterală pe care ne-o deschise el. Înăuntru era un mic coridor, la capătul căruia se afla o poartă masivă din fier. Şi aceasta fu deschisă; ducea la o scară de piatră în spirală, la piciorul căreia se afla o altă poartă formidabilă. Domnul Merryweather se opri să aprindă un felinar şi apoi ne conduse printr-un pasaj întunecat care mirosea a pământ şi, după ce deschise o a treia uşă, intrarăm cu toţii într-o pivniţă uriaşă, plină de lăzi şi cutii masive.

— Nu sunteţi foarte vulnerabili de sus, remarcă Holmes ridicând felinarul şi uitându-se în jurul lui.

— Nici de jos, zise domnul Merryweather lovind dalele cu bastonul. Vai de mine! Sună a gol!, remarcă el ridicându-şi surprins privirea.

— Trebuie să vă rog să faceţi mai multă linişte!, zise Holmes cu asprime. Aţi pus deja în pericol întreaga reuşită a expediţiei noastre. Vă rog să aveţi bunătatea să vă aşezaţi pe una din cutiile acelea şi să nu vă amestecaţi.

Solemnul domn Merryweather se cocoţă pe o ladă, cu o expresie de om jignit întipărită pe faţă, în timp ce Holmes se lăsă în genunchi şi, cu ajutorul felinarului şi al lupei, începu să cerceteze în amănunţime crăpăturile dintre dale. Câteva secunde fură de-ajuns ca să fie mulţumit, căci sări din nou în picioare şi îşi băgă lupa în buzunar.

— Avem cel puţin o oră înaintea noastră, pentru că nu au cum să facă ceva până când bunul cămătar nu se va culca, remarcă el. Atunci nu vor mai pierde niciun minut, căci cu cât îşi vor face treaba mai repede, cu atât vor avea mai mult timp pentru a scăpa. Doctore, acum suntem – aşa cum fără îndoială că ai ghicit – în pivniţa filialei uneia din principalele bănci ale Londrei. Domnul Merryweather este preşedintele consiliului de directori şi îţi va explica motivele pentru care cei mai îndrăzneţi criminali din Londra se interesează acum atât de tare de această pivniţă.

— E din cauza aurului francez, şopti directorul. Am fost avertizaţi de mai multe ori că s-ar putea ca cineva să încerce să-l fure.

— Aurul francez?

— Da. Acum câteva luni, am avut ocazia de a ne întări resursele şi am împrumutat cu acel scop treizeci de mii de napoleoni de la Banca Franței. A devenit cunoscut faptul că nu am avut niciodată ocazia să despachetăm banii şi că aceştia se află încă în pivnița noastră. Lada pe care stau conține două mii de napoleoni, împachetați între folii de plumb. Rezerva noastră de aur este acum mult mai mare decât se păstrează de obicei într-o singură filială şi directorii au avut presimțiri rele în privința asta.

— Care au fost complet justificate, remarcă Holmes. Acum e timpul să ne aranjăm micile planuri. Mă aştept ca într-o oră lucrurile să atingă un punct critic. Între timp, domnule Merryweather, trebuie să acoperim felinarul.

— Şi să stăm pe întuneric?

— Mi-e teamă că da. Adusesem cu mine un pachet de cărți de joc şi mă gândeam că, din moment ce suntem patru, ați putea până la urmă să aveți parte de jocul dumneavoastră. Dar văd că pregătirile inamicului au ajuns atât de departe, încât nu putem risca prezența unei lumini. Şi, în primul rând, trebuie să ne alegem pozițiile. Avem de-a face cu oameni îndrăzneți şi, deşi îi vom lua prin surprindere, putem fi răniți dacă nu suntem atenți. Eu voi sta în spatele acestei lăzi, iar voi vă veți ascunde în spatele acelora. Apoi, când voi pune lumina pe ei, înconjurați-i repede. Watson, dacă trag asupra noastră, nu ezita să-i împuşti.

Mi-am pus revolverul cu cocoşul tras pe lada de lemn în spatele căreia mă ghemuisem. Holmes acoperi felinarul şi ne lăsă într-o beznă totală – o beznă cum n-am mai întâlnit în viața mea. Mirosul de metal încins care se simțea ne asigura că lumina era încă acolo, gata să-şi facă numaidecât apariția. Mie, care aveam nervii întinşi la maximum din pricina aşteptării, mi se părea că era ceva deprimant şi copleşitor în întunericul care se lăsase brusc şi în aerul rece şi umed al pivniței.

— Nu au decât un singur loc pe unde să se retragă, şopti Holmes. Adică înapoi prin casă, până în Piața Saxe-Coburg. Sper că ai făcut ce te-am rugat, Jones.

— Am pus un inspector şi doi ofițeri să aştepte la uşa de la intrare.

— Atunci înseamnă că am blocat toate ieşirile. Acum trebuie să tăcem şi să aşteptăm.

Ce greu păru că trece timpul! Când am comparat notiţele după aceea, am constatat că nu trecuse decât o oră şi un sfert; cu toate astea, mie mi s-a părut că noaptea era aproape pe sfârşite şi că mai era puţin şi se iveau zorile. Mâinile şi picioarele îmi obosiseră şi îmi amorţiseră, căci îmi fusese teamă să-mi schimb poziţia; totuşi, nervii mei erau încordaţi la maximum şi îmi ascuţisem atât de tare auzul, încât puteam nu numai să aud respiraţia blândă a însoţitorilor mei, ci şi să o disting pe cea adâncă şi grea a voluminosului Jones de cea plină de suspine a directorului băncii. Din locul unde mă aflam, puteam să mă uit pe deasupra lăzii în direcţia podelei. Deodată, ochii mei zăriră licărirea unei lumini.

La început nu era decât o scânteie strălucitoare pe pardoseala de piatră. Apoi se intensifică până când deveni o linie galbenă, după care, fără niciun avertisment sau zgomot, păru că se transformă într-o deschizătură şi o mână îşi făcu apariţia, o mână albă, aproape ca de femeie, care pipăi în jur, în mijlocul micului cerc de lumină. Nu-şi zvârcoli degetele mai mult de un minut sau două. Apoi se retrase la fel de brusc cum apăruse şi se făcu din nou întuneric, nemaivăzându-se decât scânteia strălucitoare, care marca o crăpătură între dale.

Dar dispariţia mâinii nu fu decât momentană. Una din dalele mari şi albe se dădu cu zgomot la o parte şi lăsă o gaură pătrată, prin care ţâşni lumina unui felinar. Din gaură se ivi o faţă copilăroasă, bine conturată, care se uită pătrunzător în jur, după care, cu mâinile de-o parte şi de alta a deschizăturii, posesorul ei se ridică afară până la umeri şi apoi până la talie, până când reuşi să pună un genunchi pe margine. Încă o clipă şi individul stătea lângă deschizătură, trăgând după el un însoţitor, la fel de suplu şi de mic, cu o faţă palidă şi un păr roşu extrem de şocant.

— Drumul e liber, şopti el. Ai dalta şi genţile? Dumnezeule! Sari, Archie, sari! Iau eu vina asupra mea!

Sherlock Holmes sărise din ascunzătoare şi-l apucase pe intrus de guler. Celălalt se aruncă în gaură, iar eu am auzit o ruptură când Jones îl prinse de haine. Ţeava unui pistol străluci în lumină, dar cravaşa de vânătoare a lui Holmes lovi

încheietura omului şi pistolul căzu cu zgomot pe pardoseala de piatră.

— N-are niciun rost, John Clay, zise Holmes cu amabilitate. Nu ai nicio şansă.

— Îmi dau seama, răspunse celălalt cu un calm perfect. Îmi imaginez că prietenul meu e teafăr, deşi văd că ați pus mâna pe o bucată din haina lui.

— Sunt trei oameni care îl aşteaptă la uşă, zise Holmes.

— Serios? Se pare că n-ai lăsat să-ți scape nimic. Trebuie să te felicit.

— Şi eu pe tine, răspunse Holmes. Ideea ta cu roşcații a fost originală şi eficientă.

— O să-l vezi îndată pe prietenul tău, zise Jones. E mai rapid decât mine la săritul în gropi. Ține-ți mâinile întinse până fac eu onorurile.

— Te rog să nu mă atingi cu mâinile tale murdare, remarcă prizonierul nostru în timp ce i se puseră cătuşele. Poate nu ştii că îmi curge sânge albastru prin vene. De asemenea, când vorbeşti cu mine, fii bun şi spune mereu „domnule“ şi „vă rog“.

— Bine, zise Jones privindu-l fix şi chicotind. Domnule, aveți vă rog amabilitatea să urcați spre intrare, unde putem găsi o birjă care să o ducă pe Înălțimea Voastră la secția de poliție?

— Aşa e mai bine, zise John Clay cu seninătate.

Tânărul se înclină ceremonios în fața noastră şi plecă liniştit împreună cu detectivul.

— Domnule Holmes, nu ştiu cum poate banca să vă mulțumească şi să vă răsplătească, zise domnul Merryweather, în timp ce ieşeam şi noi din pivniță. Nu există nici urmă de îndoială că ați depistat şi înfrânt în totalitate una din cele mai hotărâte tentative de jefuire a unei bănci pe care am întâlnit-o vreodată în întreaga mea experiență de bancher.

— Am avut şi eu câteva conturi de reglat cu domnul John Clay, zise Holmes. Am făcut nişte mici cheltuieli din pricina afacerii acesteia şi mă aştept ca banca să le ramburseze, dar, în afară de asta, sunt pe deplin răsplătit de faptul că am trecut printr-o experiență care este unică în multe privințe şi că am auzit remarcabila poveste a Ligii Roşcaților.

— Vezi tu, Watson – explică el în primele ore ale dimineții în timp ce beam amândoi un pahar de whisky cu sifon în strada Baker –, era perfect evident de la început că singurul țel posibil urmărit în această afacere fantastică a anunțului Ligii şi a copierii „Enciclopediei“ trebuia să fie acela de a-l îndepărta în fiecare zi pentru câteva ore pe acest cămătar, nu prea inteligent din fire. A fost un fel curios de a face acest lucru, dar ar fi într-adevăr greu de găsit o idee mai bună. Metoda i-a fost fără îndoială sugerată minții ingenioase a lui Clay de culoarea pe care o avea părul complicelui său. Cele patru lire pe săptămână constituiau momeala cu care să-l atragă pe domnul Wilson; şi ce însemna această sumă pentru ei, care urmăreau să câştige mii de lire? Dau anunțul, unul dintre pungaşi închiriază biroul temporar, celălalt îl îndeamnă pe cămătar să se prezinte pentru a ocupa locul vacant din anunț şi împreună reuşesc să se asigure că omul lipseşte în fiecare dimineață. Din momentul în care am auzit că asistentul acceptase să lucreze pentru jumătate din salariu, a fost evident pentru mine că avea un motiv întemeiat să obțină el postul şi nu altcineva.

— Dar cum ai ghicit care era motivul?

— Dacă ar fi fost femei în casă, aş fi bănuit că era vorba de o simplă intrigă vulgară. Dar nici nu se punea problema asta. Afacerea omului era mică şi nu avea nimic în casă care să justifice astfel de pregătiri elaborate şi o astfel de cheltuială. Prin urmare, trebuia să fie ceva în afara casei. Ce putea fi? M-am gândit la pasiunea asistentului pentru fotografie şi la şmecherìa lui de a dispărea în pivniță. Pivnița! Acolo se termina acest şir încurcat de indicii. Atunci am făcut cercetări despre misteriosul asistent şi am descoperit că aveam de-a face cu unul dintre cei mai îndrăzneți şi cu sânge rece criminali din Londra. Făcea ceva în pivniță – ceva care îi lua multe ore pe zi, luni de-a rândul. Ce putea fi oare? Nu mi-a trecut nimic altceva prin minte decât că săpa un tunel spre o altă clădire. Până aici ajunsesem cu deducțiile atunci când am fost să vizităm locul acțiunii. Te-am surprins cu faptul că am lovit trotuarul cu bastonul. Voiam să descopăr dacă pivnița se întindea în fața sau în spatele casei. Nu se întindea în față. Apoi am sunat la uşă şi, aşa cum speram,

a răspuns asistentul. Am avut noi câteva altercații, dar nu ne *văzuserăm niciodată unul* pe celălalt. Abia dacă m-am uitat la fața lui. Eu voiam să-i văd genunchii pantalonilor. Probabil că ai remarcat şi tu cât de uzați, şifonați şi pătați erau. Aceşti genunchi ai pantalonilor erau o dovadă a orelor petrecute săpând. Nu mai rămânea decât să aflu motivul pentru care se săpa. Am ocolit clădirea, am văzut că Banca Londrei şi a Suburbiilor se învecina cu locuința prietenului nostru şi am simțit că rezolvasem problema. Când tu te-ai dus acasă după concert, eu m-am dus la Scotland Yard şi la preşedintele consiliului de directori ai băncii, cu rezultatul pe care l-ai văzut.

— Şi de unde ai ştiut că vor încerca să jefuiască banca în noaptea asta?

— Păi, când au închis birourile Ligii, acest lucru a fost un semn că nu le mai păsa de prezența domnului Wilson – cu alte cuvinte, că îşi terminaseră tunelul. Dar era esențial să-l folosească imediat, întrucât putea fi descoperit sau aurul putea fi mutat. Sâmbăta le convenea mai mult decât orice altă zi, pentru că aveau două zile la dispoziție să scape cu prada. Iată de ce m-am aşteptat să vină în noaptea asta.

— Raționamentul tău e minunat!, am exclamat eu plin de admirație sinceră. Este un lanț atât de lung şi totuşi fiecare verigă pare adevărată.

— M-a salvat de plictiseală, răspunse el căscând. Vai! Deja o simt apropiindu-se de mine. Îmi petrec viața într-un efort îndelungat de a scăpa de banalitățile existenței. Aceste mici probleme mă ajută să fac acest lucru.

— Şi eşti un binefăcător al rasei omeneşti, am zis eu.

El dădu din umeri.

— Ei bine, la urma-urmei, poate că foloseşte şi asta la ceva, remarcă el. *L'homme c'est rien – l'oeuvre c'est tout*[1], după cum i-a scris Gustave Flaubert lui George Sand.

Sfârşit

[1] Omul nu e nimic – opera e totul (limba franceză).

Un caz de identitate

Dragă prietene, viața este infinit mai ciudată decât orice poate inventa mintea omului, zise Sherlock Holmes în timp ce stăteam amândoi de-o parte şi de alta a focului în locuința lui din strada Baker. N-am îndrăzni niciodată să ne închipuim lucrurile care sunt de fapt doar simple banalități ale existenței. Dacă am putea să zburăm pe fereastra aia, mână în mână, să plutim deasupra acestui mare oraş, să îndepărtăm uşor acoperişurile şi să ne uităm la lucrurile ciudate care se petrec, la coincidențele bizare, la planuri, la neînțelegeri, la minunatele înşiruiri de evenimente care acționează de-a lungul mai multor generații şi duc la cele mai exagerate rezultate, întreaga ficțiune, cu convenționalismul şi concluziile ei previzibile, ar deveni extrem de veche şi de neprofitabilă.

—Totuşi, eu nu sunt convins de asta, am răspuns. Cazurile dezvăluite în presă sunt, de obicei, destul de neinteresante şi destul de vulgare. Realismul din rapoartele poliției este împins până la limita extremă şi, cu toate astea, trebuie mărturisit că rezultatul nu este nici fascinant, nici artistic.

— Trebuie folosite o anumită selecție şi o anumită discreție în producerea unui efect realist, remarcă Holmes. Acest lucru lipseşte din raportul poliției, unde accentul cade mai mult pe banalitățile magistratului decât pe detalii care pentru un observator conțin esența vitală a întregii chestiuni. Nu există nimic mai nefiresc decât banalul; poți să te bazezi pe asta.

Am zâmbit şi am dat din cap.

— Înțeleg de ce gândești așa, am zis. Desigur, în calitate de consilier neoficial și ajutor al tuturor celor de pe trei continente care sunt complet nedumeriți, intri în contact cu tot ce este ciudat și neobișnuit. Dar – și am ridicat ziarul de pe jos – haide să facem un test practic. Iată primul titlu care îmi sare în ochi: „Cruzimea unui soț față de soția lui." E un articol de o jumătate de coloană, dar știu fără să-l citesc că mi-e perfect cunoscut. Există, bineînțeles, o altă femeie, băutura, îmbrânceala, lovitura, vânătaia și sora sau proprietăreasa compătimitoare. Nici cel mai prost scriitor nu ar putea inventa ceva mai lipsit de rafinament.

— Într-adevăr, exemplul pe care l-ai dat este unul nefericit pentru argumentul tău, zise Holmes luând ziarul și aruncându-și ochii pe el. E vorba de divorțul soților Dundas și, din întâmplare, am fost angajat să lămuresc câteva probleme legate de cazul lor. Soțul nu era alcoolic, nu exista nicio altă femeie, iar soția se plângea de faptul că soțul ei căpătase obiceiul să încheie fiecare masă prin a-și scoate dinții falși și a-i arunca înspre ea, ceea ce recunoști și tu că nu e o acțiune care i-ar trece în mod normal prin cap scriitorului obișnuit. Prizează niște tutun, doctore, și recunoaște că te-am învins într-o discuție în care tu ai venit cu exemplul.

Îmi întinse o cutie de prizat tutun făcută din aur vechi, cu un ametist mare în mijlocul capacului. Splendoarea ei contrasta atât de tare cu viața lui simplă, încât nu m-am putut abține să nu comentez despre asta.

— A!, zise el. Am uitat că nu te-am mai văzut de câteva săptămâni. Este un mic cadou din partea regelui Boemiei drept recompensă pentru ajutorul pe care i l-am dat în afacerea cu hârtiile Irenei Adler.

— Și inelul?, l-am întrebat eu uitându-mă la un diamant remarcabil care strălucea pe degetul lui.

— Mi-a fost dăruit de familia regală a Olandei, deși chestiunea cu care i-am ajutat a fost atât de delicată, încât nu ți-o pot dezvălui nici măcar ție, care ai fost destul de amabil să consemnezi câteva din micile mele cazuri.

— Și ai vreunul de rezolvat în prezent?, am întrebat eu cu interes.

—Vreo zece sau douăsprezece, dar niciunul care să prezinte vreo trăsătură interesantă. Sunt importante, fără a fi interesante. Într-adevăr, am descoperit că tocmai în chestiunile lipsite de importanță există de obicei un câmp de observație şi de analiză rapidă a cauzei şi efectului care dă farmecul investigației. Crimele mai însemnate sunt mai simple, căci, de obicei, cu cât este mai importantă crima, cu atât este mai evident motivul. În aceste cazuri, cu excepția unei chestiuni mai complicate care mi-a fost adusă la cunoştință din Marsilia, nu există nimic care să prezinte vreo trăsătură interesantă. Cu toate astea, e posibil să am ceva mai bun peste câteva minute, căci, dacă nu mă înşel, acesta e unul dintre clienții mei.

Se ridicase de pe scaun şi acum stătea în dreptul ferestrei privind strada mohorâtă şi ştearsă a Londrei. Uitându-mă peste umărul lui, am văzut că pe trotuarul opus se afla o femeie masivă, cu o blană grea în jurul gâtului şi cu o pană mare, roşie şi răsucită înfiptă într-o pălărie cu boruri largi, pe care o purta într-o parte, în felul cochet al unei ducese de Devonshire. De sub acest extraordinar arsenal, femeia privea într-un mod agitat şi şovăitor spre ferestrele noastre, în timp ce corpul său oscila înainte şi înapoi, iar degetele se jucau nervos cu nasturii de la mănuşi. Deodată, făcând un salt precum înotătorul care se aruncă în apă, traversă repede strada, iar noi auzirăm curând sunetul ascuțit al clopoțelului.

— Am mai văzut simptomele astea, zise Holmes aruncându-şi țigara în foc. Ezitarea pe trotuar înseamnă întotdeauna o problemă sentimentală. Ar vrea să fie sfătuită, dar nu e sigură că problema nu e prea delicată pentru a vorbi despre ea. Cu toate astea, chiar şi aici putem face diferențieri. Când o femeie a fost grav nedreptățită de un bărbat, ea nu mai ezită, iar simptomul obişnuit este un sunet întrerupt de clopoțel. Din asta înțelegem că e vorba despre o problemă sentimentală, dar că domnişoara în chestiune nu este atât furioasă, cât uimită sau necăjită. Dar iată că vine chiar ea să ne lămurească.

În timp ce vorbea, se auzi o bătaie uşoară în uşă şi feciorul intră să o anunțe pe domnişoara Mary Sutherland, care se ivi în spatele siluetei lui subțiri şi negre precum se iveşte un vas

comercial cu toate pânzele ridicate în spatele unei bărcuțe. Sherlock Holmes o primi cu politețea plăcută pentru care era remarcabil şi, după ce închise uşa şi o invită să se aşeze într-un fotoliu, o cercetă cu privirea în felul minuțios şi totuşi absent care îi era specific.

— Nu credeți că, din pricina miopiei dumneavoastră, este puțin cam supărător să bateți atât de mult la maşină?

— Mi-a fost greu la început, dar acum ştiu unde sunt literele fără să mă uit, răspunse ea.

Apoi, dându-şi brusc seama de semnificația deplină a cuvintelor lui, tresări violent şi îşi ridică privirea, cu o expresie de teamă şi uimire întipărită pe fața ei latră şi plăcută.

— Înseamnă că ați auzit de mine, domnule Holmes!, exclamă ea. Cum altfel ați putea şti toate astea?

— Nu contează, zise Holmes râzând. E meseria mea să ştiu tot felul de lucruri. Poate că m-am specializat în a vedea ceea ce altora le scapă. Dacă n-ar fi aşa, atunci de ce ați mai fi venit să mă consultați?

— Am venit aici, domnule, pentru că am auzit despre dumneavoastră de la doamna Etherege, pe al cărei soț l-ați găsit atât de uşor când poliția şi toți ceilalți renunțaseră crezând că e mort. O, domnule Holmes, aş vrea să puteți face acelaşi lucru şi pentru mine! Nu sunt bogată, dar am totuşi o sută de lire pe an, bani care mi se cuvin de drept, în afară de puținul pe care îl câştig bătând la maşină; aş da totul ca să aflu ce s-a întâmplat cu domnul Hosmer Angel.

— De ce ați venit să mă consultați într-o grabă aşa de mare?, întrebă Sherlock Holmes cu vârfurile degetelor unite şi cu ochii în tavan.

O expresie speriată apăru din nou pe fața oarecum stupidă a domnişoarei Mary Sutherland.

— Da, am ieşit într-adevăr ca o furtună din casă – zise ea – pentru că m-am înfuriat văzând cât de uşor ia domnul Windibank – adică tatăl meu – toată povestea asta. A refuzat să se ducă la poliție şi a refuzat să vină la dumneavoastră, astfel că, în cele din urmă, întrucât refuza să facă ceva şi spunea întruna că nu s-a întâmplat nimic rău, m-am înfuriat

şi am aruncat pur şi simplu hainele pe mine şi am venit la dumneavoastră.

— Tatăl dumneavoastră, zise Holmes. Vreți să spuneți, bineînțeles, tatăl dumneavoastră vitreg, din moment ce numele e diferit.

— Da, tatăl meu vitreg. Îi spun tată, deşi sună ciudat, căci nu e decât cu cinci ani şi două luni mai mare ca mine.

— Şi mama dumneavoastră trăieşte?

— O, da, mama mea trăieşte şi e sănătoasă. N-am fost foarte fericită când s-a recăsătorit atât de curând după moartea tatălui meu, domnule Holmes, şi încă cu un bărbat care era cu aproape cincisprezece ani mai tânăr decât ea. Tatăl meu era instalator în Tottenham Court Road şi a lăsat moştenire o afacere bună, pe care mama a continuat-o împreună cu domnul Hardy, maistrul; dar domnul Windibank, când a venit, a făcut-o să vândă afacerea, căci el avea un statut superior, fiind comis-voiajor în domeniul vinurilor. Au obținut patru mii şapte sute de lire pentru prestigiul şi profitul afacerii, ceea ce nu era nici pe departe cât ar fi obținut tatăl meu dacă ar fi trăit.

Mă aşteptasem să-l văd pe Sherlock Holmes enervându-se din pricina acestei istorisiri dezlânate şi fără noimă, dar, dimpotrivă, el o ascultase cu cea mai mare atenție.

— Venitul dumneavoastră personal provine din afacere?, întrebă el.

— O, nu, domnule. Este separat şi mi-a fost lăsat moştenire de unchiul Ned din Auckland. E în acțiuni neozeelandeze, care produc o dobândă de 4,5 la sută. Suma a fost de două mii cinci sute de lire, dar eu nu mă pot atinge decât de dobândă.

— Mă interesați foarte mult, zise Holmes. Şi, din moment ce încasați o sumă atât de mare precum o sută de lire pe an, cu ceea ce mai câştigați pe deasupra, fără îndoială că faceți călătorii şi vă răsfățați cât de mult puteți. Cred că o doamnă singură se poate descurca foarte bine cu un venit de vreo şaizeci de lire.

— M-aş putea descurca şi cu mult mai puțin decât atât, domnule Holmes. Dar trebuie să înțelegeți că, atât timp cât voi locui cu părinții mei, nu vreau să le fiu o povară.

Prin urmare, se folosesc de banii mei doar cât stau cu ei. Bineînțeles, asta este o situație temporară. Domnul Windibank îmi scoate dobânda în fiecare trimestru şi i-o dă mamei mele, iar eu mă descurc destul de bine cu ceea ce câştig din dactilografiat. Îmi aduce două monede de un penny pe pagină şi de multe ori pot să fac de la cincisprezece la douăzeci de pagini pe zi.

— Mi-ați explicat foarte clar care este situația dumneavoastră, zise Holmes. Acesta este prietenul meu, doctorul Watson, în fața căruia puteți vorbi la fel de deschis ca şi în fața mea. Acum fiți amabilă şi spuneți-ne totul despre legătura dumneavoastră cu domnul Hosmer Angel.

Domnişoara Sutherland se înroşi şi începu să se joace emoționată cu franjurile de la haina ei.

— L-am întâlnit pentru prima oară la balul instalatorilor de gaze, zise ea. Aceştia obişnuiau să îi trimită bilete tatălui meu când trăia şi, după moartea lui, şi-au adus aminte de noi şi i le-au trimis mamei mele. Domnul Windibank n-a vrut să ne lase să ne ducem. N-a vrut niciodată să ne lase să ne ducem nicăieri. Se înfuria destul de tare chiar şi din pricina faptului că voiam să mă duc la o tratație oferită de şcoala de duminică. Dar de data asta eram hotărâtă să mă duc la bal şi cu asta basta; ce drept avea el să mă împiedice? A zis că oamenii aceia nu sunt potriviți pentru noi, când de fapt toți prietenii tatălui meu urmau să fie acolo. A zis că nu aveam cu ce să mă îmbrac, când eu aveam rochia purpurie de pluş pe care nici măcar nu o scosesem din dulap. În cele din urmă, când a văzut că nimic altceva nu merge, a plecat în Franța cu afaceri; dar eu şi mama ne-am dus la bal cu domnul Hardy, fostul nostru maistru, şi acolo l-am întâlnit pe domnul Hosmer Angel.

— Bănuiesc că domnul Windibank, la întoarcerea sa din Franța, a fost foarte supărat din cauza faptului că v-ați dus la bal, zise Holmes.

— Dimpotrivă, s-a purtat foarte frumos când a auzit despre acest lucru. Îmi amintesc că a râs, a dat din umeri şi a zis că nu are niciun rost să-i interzici ceva unei femei, pentru că o să facă tot cum vrea ea.

— Înțeleg. Prin urmare, la balul instalatorilor de gaze ați întâlnit un domn pe nume Hosmer Angel.

— Da, domnule. L-am întâlnit în seara aceea, iar el a venit la noi a doua zi să ne întrebe dacă ajunsesem cu bine acasă. După aceea, ne-am întâlnit... adică m-am întâlnit de două ori cu el şi am fost să ne plimbăm, dar apoi s-a întors tata şi domnul Hosmer Angel n-a mai putut să vină la noi acasă.

— Nu?

— Păi, tatălui meu nu-i plăceau genul ăsta de lucruri. Dacă ar fi fost după el, n-ar fi primit niciun musafir şi obişnuia să spună că o femeie ar trebui să fie fericită cu familia ei. Dar, aşa cum îi ziceam de multe ori mamei mele, o femeie vrea mai întâi să aibă un cerc al ei de prieteni, iar eu nu-l aveam încă pe al meu.

— Dar domnul Hosmer Angel? N-a încercat deloc să vă vadă?

— Ei bine, tatăl meu urma să plece din nou în Franța în săptămâna următoare şi Hosmer mi-a scris şi mi-a zis că ar fi mai sigur şi mai bine să nu ne vedem până nu pleacă el. Între timp, puteam să ne scriem scrisori, iar el obişnuia să-mi scrie în fiecare zi. Luam scrisorile dimineața, aşa că tata nu avea cum să afie.

— Erați logodită cu domnul respectiv în momentul acela?

— O, da, domnule Holmes. Ne-am logodit după prima plimbare pe care am făcut-o împreună. Hosmer – domnul Angel – era casier într-un birou din strada Leadenhall şi...

— Care birou?

— Asta este partea cea mai proastă, domnule Holmes. Nu ştiu.

— Atunci, unde locuia?

— Dormea la birou.

— Şi nu-i ştiți adresa?

— Nu – decât că era strada Leadenhall.

— Atunci, unde îi trimiteați scrisorile?

— La oficiul poştal din strada Leadenhall, cu mențiunea de a fi păstrate până la sosirea destinatarului. El a zis că, dacă i le trimiteam la birou, avea să fie tachinat de toți ceilalți funcționari pentru că primea scrisori de la o doamnă. M-am

oferit să le bat la maşină, aşa cum făcea el cu scrisorile lui, dar n-a vrut să audă de asta. A zis că, atunci când i le scriam de mână, păreau că vin de la mine, dar, când erau bătute la maşină, simţea mereu că maşina a intervenit între noi. Asta nu face decât să vă arate cât de mult ţinea la mine, domnule Holmes, şi micile lucruri la care se gândea.

— Este foarte sugestiv, zise Holmes. Am fost mereu de părere că micile lucruri sunt într-adevăr cele mai importante. Vă puteţi aminti şi alte lucruri mici despre domnul Hosmer Angel?

— Era un om foarte timid, domnule Holmes. Prefera să se plimbe cu mine mai degrabă în timpul serii decât ziua. Zicea că urăşte să se ascundă. Era foarte modest şi foarte politicos. Chiar şi vocea lui era blândă. Mi-a spus că avusese un abces şi i se umflaseră glandele când era tânăr şi din această cauză avea gâtul slăbit şi vorbea şovăitor şi şoptit. Era mereu bine îmbrăcat, foarte curat şi simplu, dar ochii lui erau la fel de slăbiţi ca ai mei şi purta ochelari cu lentile fumurii, ca să se protejeze împotriva luminii prea puternice.

— Ei bine, ce s-a întâmplat când domnul Windibank, tatăl dumneavoastră vitreg, a plecat iar în Franţa?

— Domnul Hosmer Angel a venit din nou la noi acasă şi mi-a propus să ne căsătorim înainte ca tatăl meu să se întoarcă. Era îngrozitor de serios şi m-a făcut să jur, cu mâna pe Biblie, că îi voi fi mereu credincioasă, orice s-ar întâmpla. Mama a zis că Hosmer n-a greşit când m-a pus să jur şi că ăsta era un semn al pasiunii lui. Mama a fost de acord cu el încă de la început şi ţinea la el chiar mai mult ca mine. Apoi, când au vorbit despre ideea de a ne căsători în termen de o săptămână, am început să întreb despre tata; dar ei au zis amândoi să nu ne facem griji din pricina lui, ci să-i spunem despre căsătorie după aceea; iar mama a zis că va vorbi ea cu el şi totul va fi în ordine. Nu prea mi-a plăcut asta, domnule Holmes. Mi se părea ciudat să-i cer permisiunea, întrucât era doar cu câţiva ani mai mare ca mine; dar nu voiam să fac nimic pe ascuns, aşa că i-am trimis o scrisoare tatălui meu la Bordeaux, unde se află birourile companiei franceze, dar scrisoarea s-a întors înapoi chiar în dimineaţa căsătoriei.

— Tatăl dumneavoastră plecase deja?

— Da, domnule; plecase spre Anglia cu puțin înainte de a sosi scrisoarea.

— Ha! Ăsta da ghinion. Deci, căsătoria dumneavoastră a fost aranjată pentru vineri. Urma să aibă loc în biserică?

— Da, domnule, dar ceremonia urma să fie foarte restrânsă. Trebuia să aibă loc la biserica St. Saviour, lângă King's Cross; după aceea, urma să luăm micul dejun la hotelul St. Pancras. Hosmer a venit să ne ia într-o birjă, dar, întrucât eram două, ne-a urcat pe noi în ea, iar el a luat o trăsură, care s-a întâmplat să fie singura de pe stradă. Noi am ajuns primele la biserică şi, atunci când a sosit şi trăsura lui, l-am aşteptat să coboare din ea; dar n-a mai coborât. Când vizitiul s-a dat jos de pe capră şi s-a uitat înăuntru, nu era nimeni acolo! Vizitiul a zis că nu-şi putea imagina ce se întâmplase cu el, pentru că îl văzuse cu ochii lui urcându-se în trăsură. Asta era vinerea trecută, domnule Holmes, iar de atunci nu am mai văzut sau auzit nimic care să explice ce i s-a întâmplat.

— Mie mi se pare că aţi fost tratată în modul cel mai ruşinos cu putinţă, zise Holmes.

— O, nu, domnule! Era prea bun şi prea nobil ca să mă părăsească aşa. Păi, toată dimineaţa aceea mi-a spus că, orice-ar fi, trebuie să-i rămân credincioasă; şi chiar dacă s-ar întâmpla ceva neprevăzut care să ne despartă, să-mi aduc mereu aminte că îi eram promisă şi că el îşi va revendica dreptul mai devreme sau mai târziu. Părea o discuţie ciudată pentru o dimineaţă în care urma să ne căsătorim, dar ceea ce s-a întâmplat după aceea îi dă o semnificaţie.

— Cu siguranţă. Părerea dumneavoastră este deci că i s-a întâmplat o nenorocire neprevăzută?

— Da, domnule. Cred că a prevăzut vreun pericol, altfel nu ar fi vorbit în felul acela. Şi mai cred că tot ceea ce a prevăzut el s-a întâmplat.

— Dar nu aveţi nicio idee ce-ar putea fi acel lucru?

— Niciuna.

— Încă o întrebare, vă rog. Cum a reacţionat mama dumneavoastră?

— A fost furioasă şi mi-a zis să nu mai vorbesc niciodată despre asta.

— Şi tatălui dumneavoastră i-ați spus?

— Da; a fost de acord cu mine că s-a întâmplat ceva şi a fost de părere că aveam să aud din nou de Hosmer. Aşa cum a zis şi el, ce interes ar avea cineva să mă aducă în fața bisericii şi apoi să mă părăsească? Dacă ar fi împrumutat bani de la mine sau dacă s-ar fi căsătorit cu mine şi mi-ar fi luat banii, ar fi putut să existe un motiv, dar Hosmer era independent din punct de vedere financiar şi nu s-ar fi uitat nici măcar la un șiling de-al meu. Şi totuşi, ce s-a putut întâmpla? Şi de ce nu mi-a scris? O, aproape că înnebunesc gândindu-mă la asta şi nu pot să dorm deloc noaptea!

Femeia îşi scoase o batistă din manşon şi începu să suspine din greu în ea.

— Mă voi ocupa de cazul dumneavoastră şi nu am nicio îndoială că vom ajunge la un rezultat concret, zise Holmes ridicându-se. Lăsați pe mine greutatea problemei şi nu vă mai gândiți la ea. Mai ales, încercați să-l lăsați pe domnul Hosmer Angel să vă dispară din memorie, aşa cum a dispărut şi din viața dumneavoastră.

— Atunci, credeți că nu-l voi mai vedea niciodată?

— Mi-e teamă că nu.

— Dar ce s-a întâmplat cu el?

— Lăsați-mă pe mine să mă ocup de asta. Aş avea nevoie de o descriere exactă a domnului Angel şi de orice scrisori de-ale lui pe care mi le puteți da.

— I-am publicat dispariția în numărul de sâmbăta trecută al ziarului „The Chronicle“, zise ea. Iată anunțul şi iată patru scrisori pe care le-am primit de la el.

— Vă mulțumesc. Şi adresa dumneavoastră?

— Lyon Place nr. 31, Camberwell.

— Din câte am înțeles, n-ați ştiut niciodată adresa domnului Angel. Unde lucrează tatăl dumneavoastră?

— Reprezintă firma Westhouse & Marbank, marii importatori de vin roşu din strada Fenchurch.

— Vă mulțumesc. Declarația dumneavoastră a fost foarte clară. Veți lăsa hârtiile aici şi amintiți-vă sfatul pe care vi

l-am dat. Uitați întreaga poveste şi n-o lăsați să vă afecteze viața.

— Sunteți foarte amabil, domnule Holmes, dar nu pot face asta. Îi voi fi credincioasă lui Hosmer. Mă va găsi pregătită atunci când se va întoarce.

În ciuda pălăriei ridicole şi a feței stupide, era ceva nobil în credința simplă a musafirei noastre care ne impuse respect. Femeia îşi puse mica grămăjoară de hârtii pe masă şi plecă, promițând să revină oricând va fi chemată.

Sherlock Holmes rămase tăcut pentru câteva minute, cu vârfurile degetelor încă unite, cu picioarele întinse şi cu ochii în tavan. Apoi dădu jos de pe cuier vechea şi unsuroasa pipă de lut, care era un sfătuitor pentru el, şi, după ce o aprinse, se rezemă de spătarul scaunului, scoțând rotocoale albastre şi groase de fum, cu o expresie de apatie infinită pe față.

— E o domnişoară destul de interesantă, remarcă el. Mi s-a părut mai interesantă decât mica ei problemă, care, apropo, e una cam banală. Dacă vei consulta indexul meu, vei găsi cazuri similare în Andover, în '77; şi s-a mai întâmplat ceva de genul ăsta anul trecut, la „The Hague". Cu toate astea, oricât de veche e ideea, au fost câteva detalii noi pentru mine. Dar domnişoara în sine a fost extrem de instructivă.

— Se pare că ai remarcat din înfățişarea ei multe lucruri care pentru mine au fost invizibile, am remarcat eu.

— Nu invizibile, ci neobservate, Watson. N-ai ştiut unde să te uiți şi astfel ți-a scăpat tot ce era mai important. Nu reuşesc niciodată să te fac să-ți dai seama de importanța mânecilor, de sugestivitatea unghiilor sau de marile probleme care pot atârna de un şiret. Acum, ce ai înțeles din înfățişarea femeii? Fă-mi o descriere.

— Păi, avea o pălărie de pai de culoarea ardeziei, cu boruri largi şi cu o pană cărămizie. Haina ei era neagră, cusută cu mărgele negre şi împodobită cu mici ornamente din lignit negru. Rochia ei era maro, mai închisă la culoare decât cafeaua, cu pluş violet la guler şi la mâneci. Mănuşile ei erau gri şi erau uzate la degetul arătător. Cizmele nu i le-am văzut. Avea cercei de aur mici şi rotunzi şi aerul general că o duce destul de bine într-un fel vulgar, confortabil şi liniştit.

Sherlock Holmes bătu uşor din palme şi chicoti.

— Pe cuvântul meu, Watson, progresezi de minune. Te-ai descurcat într-adevăr foarte bine. E adevărat că ți-a scăpat tot ce era mai important, dar ai început să prinzi metoda şi te pricepi la culori. Nu te încrede niciodată în impresiile generale, băiete, ci concentrează-te asupra detaliilor. Eu mă uit întotdeauna mai întâi la mâneca unei femei. Când e vorba de un bărbat, poate că e mai bine să începi cu genunchii pantalonilor. Aşa cum ai văzut şi tu, această femeie avea pluş pe mâneci, un material care conservă extraordinar de bine urmele. Linia dublă, aflată puțin deasupra încheieturii, acolo unde dactilografa se sprijină de masă, era minunat conturată. Maşina de cusut lasă o urmă asemănătoare, dar numai pe brațul stâng şi în partea laterală, departe de degetul cel mare al mâinii, în loc să fie transversală, aşa cum era aceasta. Apoi m-am uitat la fața ei şi, observând urma unor ochelari de-o parte şi de alta a nasului, m-am aventurat să fac o remarcă referitoare la miopie şi dactilografie, care a părut să o surprindă.

— Pe mine sigur m-a surprins.

— Dar era evident, fără îndoială. Apoi, uitându-mă în jos, am fost foarte surprins şi interesat să observ că, deşi cizmele pe care le purta se asemănau între ele, erau totuşi ciudate; una avea un vârf uşor decorat, iar cealaltă avea un vârf obişnuit. Una era încheiată doar la doi nasturi din cinci, iar cealaltă la primul, la al treilea şi la al cincilea. Când vezi că o domnişoară, care altfel e elegant îmbrăcată, a ieşit din casă cu cizme nepotrivite şi pe jumătate încheiate, nu e greu să deduci că a plecat în grabă.

— Şi ce altceva?, am întrebat eu extrem de interesat ca întotdeauna de raționamentul pătrunzător al prietenului meu.

— Am observat în trecere că scrisese un bilet înainte de a pleca de acasă, dar după ce se îmbrăcase. Ai remarcat faptul că degetul arătător de la mănuşa ei dreaptă era rupt, dar nu ai văzut că atât mănuşa, cât şi degetul erau pătate cu cerneală violet. Scrisese în grabă şi înmuiase tocul prea adânc în călimară. Asta trebuie să fi fost azi-dimineață, altfel pata nu s-ar fi văzut atât de clar pe deget. Toate astea sunt amuzante, deşi

mai degrabă elementare, dar trebuie să mă întorc la treabă, Watson. Vrei să-mi citeşti te rog descrierea domnului Hosmer Angel din anunț?

Am ținut bucata de ziar în dreptul luminii.

— *Dispărut, în dimineața zilei de paisprezece, un domn numit Hosmer Angel. Are aproape un metru şi şaizeci şi opt de centimetri; constituție solidă, ten palid, păr negru, puțină chelie în mijloc, favoriți negri şi stufoşi şi mustață; ochelari cu lentile fumurii, o uşoară deficiență de vorbire. Ultima oară când a fost văzut, purta o redingotă neagră din mătase, o vestă neagră cu un lanț de ceas tip Albert, din aur, şi pantaloni de tweed Harris, de culoare gri, cu jambiere maro pe deasupra unor cizme cu laterale din cauciuc. Se ştie că lucra într-un birou de pe strada Leadenhall. Oricine poate da...*

— E de-ajuns, zise Holmes. În ceea ce priveşte scrisorile – continuă el uitându-se peste ele – sunt cât se poate de banale. Nu conțin niciun indiciu referitor la domnul Angel, în afara faptului că îl citează pe Balzac o dată. Există totuşi un lucru remarcabil care îți va atrage fără îndoială atenția.

— Sunt bătute la maşină, am remarcat eu.

— Nu numai asta, dar semnătura este şi ea bătută la maşină. Uită-te ce frumos scrie „Hosmer Angel" la sfârşit. Cum vezi, are dată, dar nu are adresă, decât „Strada Leadenhall", ceea ce este cam vag. Chestiunea cu semnătura este foarte sugestivă – de fapt, putem spune că e hotărâtoare.

— În ce sens?

— Dragul meu, e posibil să nu-ți dai seama ce importanță covârşitoare are?

— Nu pot să spun că-mi dau seama, decât dacă nu cumva omul voia să-şi poată nega semnătura în caz că era acuzat de încălcarea promisiunii.

— Nu, nu asta era ideea. Cu toate astea, o să scriu două scrisori care ar trebui să rezolve problema. Una este pentru o firmă din Londra, cealaltă este pentru tatăl vitreg al domnişoarei, domnul Windibank, în care îl întreb dacă poate veni aici mâine seară la ora şase. Nu strică să tratăm şi cu rudele

de gen masculin. Iar acum, doctore, nu putem face nimic până nu primim răspuns la scrisori, aşa că ne putem agăța mica problemă în cui pentru o vreme.

Avusesem atâtea motive să cred în capacitatea subtilă de a raționa a prietenului meu şi în extraordinara energie pe care o demonstra în acțiune, încât am simțit că trebuie să se bazeze pe ceva solid dacă trata cu atâta liniște şi uşurință misterul deosebit pe care fusese rugat să-l sondeze. Nu ştiam să fi eşuat decât o singură dată, în cazul legat de regele Boemiei şi de fotografia Irenei Adler; dar când am privit înapoi la afacerea cu „Semnul celor patru" şi la extraordinarele împrejurări legate de „Studiul în roşu", am simțit că ar trebui să fie într-adevăr o încâlceală ciudată aceea pe care să nu o poată el dezlega. Prin urmare, mi-am părăsit prietenul, care încă pufăia din pipa lui neagră de lut, cu convingerea că, atunci când aveam să revin în seara următoare, aveam să descopăr că deține toate indiciile care urmau să conducă la identitatea mirelui dispărut al domnişoarei Mary Sutherland.

La vremea respectivă, atenția mea se concentra asupra unui caz profesional extrem de grav şi toată ziua următoare mi-am petrecut-o la căpătâiul suferindului. Abia aproape de ora şase am reuşit să mă eliberez, să sar într-o birjă şi să mă duc în strada Baker, temându-mă că aş putea ajunge prea târziu pentru a asista la deznodământul micului mister. Dar l-am găsit pe Sherlock Holmes singur, pe jumătate adormit, cu trupul lui lung şi slab ghemuit în fotoliu. O grămadă impresionantă de sticle şi eprubete şi mirosul înțepător de acid hidrocloric mi-au dat de ştire că prietenul meu îşi petrecuse ziua ocupându-se de chimia care îi era atât de dragă.

— Ei bine, l-ai rezolvat?, am întrebat când am intrat.

— Da. Era bisulfat de bariu.

— Nu, nu! Misterul!, am strigat eu.

— A, asta! Mă gândeam la substanța la care am lucrat. N-a existat niciun mister, deşi, aşa cum am spus ieri, sunt câteva detalii interesante. Singurul dezavantaj este că nu există, din păcate, nicio lege care să-l pedepsească pe ticălos.

— Cine era şi de ce a părăsit-o pe domnişoara Sutherland?

Nici nu rostisem bine întrebarea, iar Holmes nici nu apucase să deschidă gura ca să-mi răspundă, că se auzi un pas greoi pe hol şi o bătaie în uşă.

— E tatăl vitreg al fetei, domnul James Windibank, zise Holmes. Mi-a scris că va veni aici la şase. Intraţi!

Bărbatul care intră era un individ solid, de statură mijlocie, în vârstă de vreo treizeci de ani, ras şi cu tenul palid, cu un comportament amabil şi insinuant şi cu nişte ochi cenuşii minunaţi, inteligenţi şi pătrunzători. Ne aruncă o privire întrebătoare, îşi puse pălăria strălucitoare pe servantă şi, înclinându-se uşor, se aşeză pe primul scaun care îi ieşi în cale.

— Bună seara, domnule James Windibank, zise Holmes. Cred că această scrisoare bătută la maşină şi în care aţi stabilit o întâlnire cu mine pentru ora şase este de la dumneavoastră, nu-i aşa?

— Da, domnule. Mi-e teamă că am întârziat puţin, dar n-a depins de mine. Îmi pare rău că domnişoara Sutherland v-a deranjat cu această problemă măruntă, căci eu sunt de părere că e mult mai bine să nu-ţi speli rufele de genul ăsta în public. A venit împotriva dorinţei mele, dar e o tânără foarte impulsivă, care se agită uşor, după cum probabil că aţi observat, şi e greu de controlat când se hotărăşte să facă ceva. Bineînţeles, nu am avut obiecţii prea mari împotriva dumneavoastră, întrucât nu aveţi legătură cu poliţia, dar nu e plăcut ca o nefericire familială precum aceasta să fie trâmbiţată peste hotare. În plus, este o cheltuială inutilă, căci cum aţi putea dumneavoastră să-l găsiţi pe acest Hosmer Angel?

— Dimpotrivă, am toate motivele să cred că voi reuşi să-l descopăr pe domnul Hosmer Angel, zise Holmes liniştit.

Domnul Windibank tresări violent şi-şi scăpă mănuşile pe jos.

— Sunt încântat să aud asta, zise el.

— E curios cum o maşină de scris are la fel de multă individualitate ca scrisul unui om, remarcă Holmes. Cu excepţia cazului în care sunt noi, nu există două maşini care să scrie exact la fel. Unele litere se uzează mai tare ca altele şi unele se uzează doar pe o parte. După cum observaţi în acest bilet al dumneavoastră, domnule Windibank, de fiecare dată litera „e“ este neclară,

iar litera „r“ are un mic defect. Mai sunt vreo paisprezece alte caracteristici, dar acestea sunt cele mai evidente.

— Ne scriem toată corespondenţa la maşina de scris de la birou, care e fără îndoială puţin uzată, răspunse musafirul nostru uitându-se pătrunzător la Holmes cu ochii lui strălucitori.

— Şi acum vă voi arăta ceva ce este cu adevărat interesant, domnule Windibank, continuă Holmes. Mă gândesc să mai scriu o monografie zilele astea despre maşina de scris şi legătura ei cu delictul. Este un subiect căruia i-am acordat o oarecare atenţie. Am aici patru scrisori despre care se spune că provin de la omul dispărut. Sunt toate bătute la maşină. În fiecare caz, nu numai că „e“-urile sunt neclare şi „r“-urile au un defect, dar, dacă doriţi să folosiţi lupa mea, veţi observa că sunt prezente şi celelalte paisprezece caracteristici la care am făcut aluzie.

Domnul Windibank sări în picioare şi îşi luă pălăria.

— Nu am timp de pierdut cu genul ăsta de discuţii fantastice, domnule Holmes, zise el. Dacă puteţi prinde omul, prindeţi-l şi anunţaţi-mă când aţi reuşit să o faceţi.

— Desigur, zise Holmes ducându-se la uşă şi răsucind cheia în broască. Atunci, vă anunţ că l-am prins!

— Cum? Unde?, strigă domnul Windibank albindu-se la faţă şi uitându-se în jurul lui ca un şobolan prins în capcană.

— O, n-are rost — chiar nu are, zise Holmes cu suavitate. Nu aveţi nicio posibilitate de scăpare, domnule Windibank. Este o chestiune prea transparentă şi n-a fost drăguţ din partea dumneavoastră să spuneţi că era imposibil pentru mine să rezolv o problemă atât de simplă. Exact! Aşezaţi-vă şi haideţi să discutăm.

Musafirul nostru se prăbuşi pe un scaun, cu o faţă înspăimântătoare şi cu broboane de transpiraţie strălucindu-i pe frunte.

— Nu... nu e ilegal, se bâlbâi el.

— Tare mă tem că nu. Dar, între noi fie vorba, domnule Windibank, a fost cea mai crudă şi egoistă înşelătorie meschină pe care am întâlnit-o vreodată. Eu o să trec în revistă

evenimentele, iar dumneavoastră mă puteți contrazice dacă greșesc.

Domnul Windibank stătea grămadă pe scaunul lui, cu capul în piept, ca un om complet zdrobit. Holmes își puse picioarele pe colțul poliței șemineului și, rezemându-se de spătarul scaunului, cu mâinile în buzunar, începu să vorbească, mai degrabă cu el însuși decât cu noi.

— Un om s-a căsătorit pentru bani cu o femeie mult mai în vârstă decât el și s-a bucurat de banii fiicei acesteia atât timp cât fata locuia cu ei, zise el. Era o sumă considerabilă pentru niște oameni în situația lor, iar pierderea ei i-ar fi afectat serios. Merita efortul de a o păstra. Fata era bună și prietenoasă, afectuoasă și simțitoare din fire, așa că era evident că, având aceste avantaje personale și micul ei venit, nu putea să rămână mult timp singură. Căsătoria ei ar însemna desigur pierderea a o sută de lire pe an; prin urmare, ce face tatăl ei vitreg ca să împiedice acest lucru? O ține bineînțeles în casă și îi interzice să caute tovărășia celor de vârsta ei. Dar descoperă curând că fata nu se va supune o veșnicie. Ea se încăpățânează, insistă asupra drepturilor ei și, în cele din urmă, își anunță intenția fermă de a se duce la un anume bal. Ce face atunci istețul ei tată vitreg? Concepe o idee pentru care merită laude mai mult capul decât inima lui. Cu încuviințarea și ajutorul soției sale, omul se deghizează, își ascunde ochii pătrunzători în spatele unor ochelari cu lentile fumurii, își maschează fața cu o mustață și o pereche de favoriți stufoși, își transformă vocea puternică într-o șoaptă insinuantă și, bazându-se de asemenea pe miopia fetei, apare sub forma domnului Hosmer Angel și ține la distanță alți pretendenți, prefăcându-se că este el însuși îndrăgostit.

— La început a fost doar o glumă, gemu musafirul nostru. Nu ne-am gândit niciodată că o să se lase purtată de val într-o așa măsură.

— E foarte probabil că nu. Oricum ar fi, tânăra s-a lăsat fără doar și poate purtată de val și, convinsă fiind că tatăl ei vitreg era în Franța, nu i-a trecut nicio clipă prin cap să bănuiască o înșelătorie. Era flatată de atențiile domnului respectiv și efectul a fost sporit de admirația exprimată cu voce tare

de mama ei. Apoi, domnul Angel a început să vină în vizită, deoarece era evident că afacerea trebuia împinsă până unde se putea, dacă se voia obținerea unui efect real. Au avut loc întâlniri şi o logodnă, ceea ce a împiedicat ca afecțiunea fetei să se întoarcă spre altcineva. Dar înşelătoria nu mai putea fi continuată la nesfârşit. Aceste pretinse călătorii în Franța erau mai degrabă incomode. Era clar că toată povestea trebuia terminată într-un mod atât de dramatic, încât să lase o impresie permanentă asupra fetei şi să o împiedice pentru mult timp să accepte vreun alt pretendent. De aici acele jurăminte de credință făcute cu mâna pe Biblie şi tot de aici aluziile la posibilitatea ca ceva să se întâmple chiar în dimineața nunții. James Windibank voia ca domnişoara Sutherland să fie atât de legată de Hosmer Angel şi atât de nelămurită în privința sorții lui, încât, cel puțin zece ani de atunci înainte, să refuze să asculte cuvintele vreunui alt bărbat. A adus-o până în pragul bisericii şi apoi, întrucât nu putea merge mai departe, a dispărut în mod convenabil, folosindu-se de vechiul truc de a intra pe o portieră a trăsurii şi de a ieşi pe cealaltă. Cred că aşa au decurs evenimentele, domnule Windibank!

În timp ce Holmes vorbise, musafirul nostru îşi recăpătase puțin încrederea în sine, iar acum se ridică în picioare, cu un rânjet glacial pe fața lui palidă.

— Poate că a fost aşa, poate că nu, domnule Holmes, zise el. Dar dacă sunteți chiar atât de isteț, ar trebui să ştiți că dumneavoastră încălcați legea în acest moment, nu eu. N-am făcut nimic ilegal din capul locului, dar atât timp cât dumneavoastră țineți uşa aceea încuiată, puteți fi acuzat de atac şi constrângere ilegală.

— Aşa cum spuneți, legea nu vă poate atinge, zise Holmes descuind uşa şi dând-o de perete. Cu toate astea, n-a existat niciodată un om care să merite mai mult ca dumneavoastră să fie pedepsit. Dacă tânăra are un frate sau un prieten, acesta ar trebui să vă biciuiască zdravăn. Pe toți sfinții!, continuă el înroşindu-se de mânie la vederea rânjetului batjocoritor de pe fața omului. Nu face parte din îndatoririle mele față de client, dar am o cravaşă de vânătoare la îndemână şi cred că o să-mi ofer plăcerea de a...

Se îndreptă iute spre bici, dar, înainte de a putea pune mâna pe el, se auzi un zgomot sălbatic de paşi pe scări, uşa grea de la hol se trânti şi, de la fereastră, îl văzurăm pe domnul James Windibank alergând cu toată viteza pe stradă.

— Ce ticălos cu sânge rece!, zise Holmes râzând, aruncându-se din nou pe scaun. Individul ăsta o s-o ţină din delict în delict până când o să facă ceva foarte grav şi o să sfârşească spânzurat. Într-un fel, cazul n-a fost complet lipsit de interes.

— Nu pot să-mi dau seama în întregime care au fost toate etapele raţionamentului tău, am remarcat eu.

— Păi, era bineînţeles evident încă de la început că domnul Hosmer Angel trebuia să aibă un motiv serios ca să se comporte atât de curios şi era la fel de clar că, din câte ne puteam da seama, singurul care profita cu adevărat de pe urma incidentului era tatăl vitreg. Apoi, era sugestiv faptul că aceşti doi bărbaţi nu erau niciodată împreună, ci unul întotdeauna apărea când celălalt era plecat. La fel de sugestive erau lentilele fumurii şi vocea ciudată, amândouă ducând cu gândul la o deghizare, la fel ca şi favoriţii stufoşi. Bănuielile mele au fost confirmate de ciudatul fapt că îşi bătea semnătura la maşină, ceea ce, bineînţeles, sugera că scrisul lui de mână îi era atât de cunoscut femeii, încât aceasta ar fi putut să recunoască până şi cea mai mică mostră. Toate aceste fapte izolate, împreună cu mai multe amănunte, indicau acelaşi lucru.

— Şi cum le-ai verificat?

— Odată ce mi-am identificat omul, era uşor să coroborez faptele. Ştiam la ce firmă lucrează. Am luat descrierea tipărită în ziar, am eliminat din ea tot ceea ce putea fi rezultatul unei deghizări – favoriţii, ochelarii, vocea – şi am trimis-o la firmă, cu rugămintea de a mă informa dacă aceasta corespundea vreunuia dintre reprezentanţii lor. Observasem deja particularităţile maşinii de scris şi i-am trimis omului respectiv o scrisoare pe adresa de la birou, întrebându-l dacă poate veni aici. După cum m-am aşteptat, răspunsul primit de la el era bătut la maşină şi conţinea aceleaşi defecte banale, dar specifice. Cu aceeaşi poştă am primit o scrisoare de la Westhouse & Marbank, din strada Fenchurch, în care

mi se spunea că descrierea corespunde perfect unuia dintre angajații lor, James Windibank. Asta e tot.

— Şi domnişoara Sutherland?

— Dacă îi spun, n-o să mă creadă. Poate că îți amintești vechea zicală persană: „Pericolul îl paşte pe cel care ia puiul de tigru, tot aşa cum îl paşte pe cel care îi răpeşte o iluzie unei femei.“ Hafiz are la fel de multă înțelepciune ca Horațiu şi tot atâtea cunoştințe despre lume.

Sfârşit

Misterul din Valea Boscombe

Într-o dimineață, eu şi soția mea ne luam micul dejun, când servitoarea aduse o telegramă. Era de la Sherlock Holmes şi suna în felul următor:

Ai câteva zile la dispoziție? Tocmai am primit o telegramă din vestul Angliei în legătură cu tragedia din Valea Boscombe. Aş fi bucuros dacă ai veni cu mine. Aerul şi peisajul sunt perfecte. Plecăm din gara Paddington cu trenul de 11.15.

— Ce spui, dragul meu?, zise soția mea uitându-se la mine. Te vei duce?

— Chiar nu ştiu ce să spun. Am o listă destul de lungă de pacienți în momentul de față.

— Anstruther o să se ocupe de ei în locul tău. Ai devenit cam palid în ultima vreme. Cred că schimbarea o să-ți prindă bine şi ştiu că eşti întotdeauna foarte interesat de cazurile domnului Holmes.

— Aş fi nerecunoscător să nu fiu interesat, având în vedere ce am câştigat de pe urma unuia dintre ele, am răspuns eu. Dar, dacă vreau să mă duc, trebuie să îmi fac imediat bagajele, căci nu am la dispoziție decât o jumătate de oră.

Experiența mea din Afganistan avusese cel puțin efectul de a mă transforma într-un călător prompt şi rapid. Nevoile mele erau puține şi simple, astfel că, mai devreme decât prevăzusem, mă aflam într-o birjă cu tot cu valiză, îndreptându-mă spre gara Paddington. Sherlock Holmes se plimba de colo-colo

pe peron, iar mantaua lungă şi gri cu care era îmbrăcat şi chipiul de pânză strâns pe cap îi făceau silueta înaltă şi sfrijită să pară şi mai înaltă şi mai sfrijită.

— E într-adevăr foarte drăguţ din partea ta că ai venit, Watson, zise el. Înseamnă enorm de mult pentru mine să am pe cineva pe care să mă pot baza în totalitate. Ajutorul local este întotdeauna fie nefolositor, fie părtinitor. Dacă eşti amabil să ţii ocupate cele două locuri din colţ, eu o să mă duc să cumpăr biletele.

Eram singuri în vagon, cu excepţia unui vraf imens de ziare pe care Holmes le adusese cu el. Stătu îngropat în ele, scormonind şi citind, luând din când în când notiţe şi meditând, până când trecurăm de Reading. Atunci le făcu deodată pe toate pachet şi le aruncă în plasa de bagaje.

— Ai auzit ceva despre caz?, întrebă el.

— Absolut nimic. N-am mai citit un ziar de zile întregi.

— Relatările din presa londoneză nu sunt complete. Tocmai am răsfoit cele mai recente ediţii ale ziarelor ca să stăpânesc detaliile. Din câte am înţeles, pare să fie unul din acele cazuri pe cât de simple, pe atât de dificile.

— Asta sună puţin cam paradoxal.

— Dar e cât se poate de adevărat. Unicitatea este aproape întotdeauna un indiciu. Cu cât o crimă este mai ştearsă şi mai banală, cu atât este mai greu de rezolvat. În acest caz, totuşi, există dovezi serioase împotriva fiului celui ucis.

— Prin urmare, e vorba de o crimă?

— Aşa se presupune. Nu voi lua nimic de bun până când nu voi avea ocazia să cercetez personal cazul. O să-ţi explic în câteva cuvinte cum stau lucrurile, atât cât am putut să înţeleg şi eu.

Valea Boscombe este o regiune de ţară, nu departe de Ross, în Herefordshire. Cel mai mare proprietar de pământuri din acel loc este un anume domn John Turner, care şi-a făcut averea în Australia şi s-a întors acum câţiva ani în vechea patrie. Una din fermele pe care le avea, adică ferma Hatherley, i-a fost închiriată domnului Charles McCarthy, care era şi el un fost australian. Cei doi bărbaţi se cunoscuseră în colonii, aşa că a fost firesc să se stabilească pe cât se poate mai aproape

unul de celălalt atunci când au venit în Anglia. Turner era mai bogat, astfel că McCarthy a devenit chiriaşul lui, dar se pare că au rămas pe picior de egalitate perfectă, întrucât erau frecvent împreună. McCarthy avea un fiu de optsprezece ani, iar Turner avea o fiică de aceeaşi vârstă, dar niciunuia dintre ei nu-i mai trăia soţia. Se pare că au evitat compania familiilor engleze din vecinătate şi au dus o viaţă retrasă, deşi celor doi McCarthy le plăcea sportul şi erau des văzuţi la întrunirile sportive din regiune. McCarthy ţinea doi servitori – un bărbat şi o fată. Turner avea o gospodărie mare şi ţinea cel puţin şase. Asta e tot ce am putut să aflu despre familii. Şi acum faptele.

În data de 3 iunie, adică lunea trecută, McCarthy a plecat de la Hatherey pe la ora trei după-amiază şi s-a îndreptat spre balta Boscombe, care este un lac mic, format în urma revărsărilor râului care curge prin Valea Boscombe. Dimineaţă fusese cu servitorul lui la Ross şi îi spusese acestuia că trebuie să se grăbească, întrucât avea o întâlnire importantă la ora trei. Nu s-a mai întors niciodată de la respectiva întâlnire.

De la ferma Hatherley până la balta Boscombe sunt vreo patru sute de metri şi doi oameni l-au văzut parcurgând această distanţă. O bătrână, al cărei nume nu este menţionat, şi William Crowder, un paznic aflat în slujba domnului Turner. Amândoi martorii declară că domnul McCarthy era singur. Paznicul adaugă că, la câteva minute după ce a trecut domnul McCarthy, l-a văzut pe fiul acestuia, domnul James McCarthy, mergând în aceeaşi direcţie, cu o puşcă sub braţ. După părerea lui, tatăl încă se mai zărea în momentul respectiv, iar fiul îl urmărea. Nu s-a mai gândit la asta până când a auzit în acea seară de tragedia care se petrecuse.

Cei doi McCarthy au fost apoi văzuţi după ce paznicul William Crowder i-a pierdut din vedere. Balta Boscombe este înconjurată de o pădure deasă, cu puţină iarbă şi ceva trestii pe margine. O fată de paisprezece ani, Patience Moran, care e fiica pădurarului de pe domeniul Boscombe, era în pădure şi aduna flori. Ea spune că, în timp ce se afla acolo, i-a văzut la marginea pădurii, în apropierea lacului, pe cei doi McCarthy, iar aceştia păreau că se ceartă violent. L-a auzit pe bătrânul

McCarthy adresându-i cuvinte urâte fiului său şi l-a văzut pe acesta din urmă ridicând mâna, ca şi cum ar fi vrut să-şi lovească tatăl. Fata a fost atât de înspăimântată de violența lor, încât a fugit şi, când a ajuns acasă, i-a spus mamei ei că i-a lăsat pe cei doi McCarthy certându-se în apropiere de balta Boscombe şi că îi era teamă că se vor lua la bătaie. Abia rostise aceste cuvinte, că tânărul McCarthy a venit în fugă la cabană să spună că l-a găsit pe tatăl lui mort în pădure şi să-i ceară ajutor pădurarului. Era foarte agitat, fără puşcă şi fără pălărie, iar pe mâna dreaptă şi pe mânecă avea urme de sânge proaspăt. Urmându-l pe tânăr, au descoperit cadavrul întins pe iarbă, lângă lac. Capul fusese lovit în repetate rânduri cu un obiect greu şi contondent. Rănile erau de aşa natură, încât se putea foarte bine să fi fost făcute cu patul puştii tânărului, care a fost găsită zăcând în iarbă, la câțiva paşi de cadavru. În aceste împrejurări, tânărul a fost arestat pe loc şi, întrucât la ancheta de marți s-a dat verdictul de „omor cu premeditare", a fost adus miercuri în fața magistraților din Ross, care au trimis cazul la Curtea cu juri. Astea sunt principalele fapte ale cazului, aşa cum au fost prezentate în fața procurorului şi a judecătoriei polițieneşti.

— Nici nu-mi pot imagina un caz mai acuzator, am remarcat eu. Nu cred să fi existat vreodată dovezi circumstanțiale care să arate vinovăția unui criminal aşa cum o arată acestea.

— Dovezile circumstanțiale sunt foarte înşelătoare, răspunse Holmes gânditor. Par să indice fără putință de tăgadă un lucru, dar, dacă îți schimbi un pic punctul de vedere, descoperi că indică la fel de incontestabil ceva cu totul diferit. Totuşi, trebuie mărturisit faptul că, în ceea ce-l priveşte pe tânăr, cazul împotriva lui pare extrem de grav şi este foarte posibil ca el să fie într-adevăr vinovatul. Dar există câteva persoane din regiune, printre care se numără şi domnişoara Turner, fiica proprietarului din vecinătate, care cred în nevinovăția lui şi care l-au angajat pe Lestrade – pe care ți-l amintești probabil în legătură cu „Studiul în roşu" – să rezolve cazul în favoarea tânărului. Lestrade, fiind oarecum încurcat, mi-a cerut ajutorul şi iată cum doi domni de vârstă

mijlocie călătoresc acum spre vest cu optzeci de kilometri la oră, în loc să-şi digere liniştiți micul dejun acasă.

— Mi-e teamă că faptele sunt atât de evidente, încât nu vei câştiga prea multă reputație de pe urma cazului acesta.

— Nu e nimic mai înşelător decât un fapt evident, răspunse el râzând. În plus, s-ar putea să găsim alte fapte evidente care să nu fi fost deloc evidente pentru domnul Lestrade. Mă cunoşti prea bine ca să crezi că mă laud atunci când spun că fie îi voi confirma, fie îi voi distruge teoria prin mijloace pe care el este incapabil să le folosească sau măcar să le înțeleagă. Ca să dau un exemplu la îndemână, eu văd foarte clar că, în dormitorul tău, fereastra e în partea dreaptă, dar mă îndoiesc că domnul Lestrade ar fi observat un fapt atât de evident ca acesta.

— Cum Dumnezeu...

— Dragul meu prieten, te cunosc foarte bine. Cunosc curățenia militară care te caracterizează. Te bărbiereşti în fiecare dimineață şi, având în vedere anotimpul în care suntem, te bărbiereşti la lumina soarelui; dar, din moment ce bărbieritul tău e din ce în ce mai incomplet când ajungi în partea stângă, până când devine de-a dreptul neglijent în dreptul maxilarului, este cu siguranță foarte clar că acea parte e mai puțin luminată decât cealaltă. Nu mi-aş putea imagina un om cu obiceiurile tale uitându-se în oglindă, cu lumina venindu-i din față, şi mulțumindu-se cu un astfel de rezultat. Nu spun lucrul ăsta decât ca să dau un exemplu banal de observație şi deducție. În asta constă meseria mea şi este posibil să ne fie de ajutor în investigația care ne aşteaptă. Sunt câteva amănunte care au ieşit la lumină în perioada anchetei şi care merită luate în considerare.

— Ce amănunte?

— Se pare că arestarea tânărului nu a avut loc imediat, ci după întoarcerea la ferma Hatherley. Atunci când inspectorul de poliție l-a informat că este prizonier, tânărul a zis că nu era surprins să audă acest lucru şi că nu primea decât ceea ce merita. Această remarcă a lui a avut efectul de a înlătura orice urmă de îndoială care ar fi putut exista în mintea procurorului.

— A fost o mărturisire!, am exclamat eu.

— Nu, pentru că a fost urmată de afirmarea nevinovăției.

— Venind după atâtea evenimente acuzatoare, a fost o remarcă cel puțin suspicioasă.

— Dimpotrivă, zise Holmes. Este cea mai strălucitoare rază de lumină pe care o văd acum printre nori. Oricât de nevinovat ar fi el, nu putea să fie atât de imbecil încât să nu-şi dea seama că circumstanțele erau împotriva lui. Dacă ar fi părut surprins de arestarea lui sau dacă s-ar fi prefăcut indignat, aş fi considerat asta extrem de suspicios, pentru că o astfel de surpriză sau de indignare, date fiind împrejurările, nu ar fi un lucru normal, dar ar putea să i se pară cea mai bună strategie unui om care are ceva de ascuns. Faptul că tânărul a acceptat cu sinceritate situația arată fie că e nevinovat, fie că e un om cu o deosebită stăpânire de sine. Cât despre remarca lui referitoare la faptul că primea ceea ce merita, nici asta nu a fost neobişnuită dacă te gândeşti că a stat lângă cadavrul tatălui său şi că nu e nicio îndoială că, exact în acea zi, îşi uitase atât de mult datoria filială, încât să se certe cu el şi chiar să ridice mâna ca şi cum ar fi vrut să-l lovească, conform celor spuse de fetiță, a cărei mărturie este extrem de importantă. Mustrarea de sine şi căința din remarca lui mi se par mai degrabă semnele unei conştiințe curate decât ale uneia pătate.

Am clătinat din cap.

— Mulți oameni au fost spânzurați pe baza unor dovezi mult mai neînsemnate ca astea, am remarcat eu.

— Da, da, aşa este. Şi mulți oameni au fost spânzurați pe nedrept.

— Care este versiunea tânărului?

— Mi-e teamă că nu e prea încurajatoare pentru cei care îl susțin, deşi sunt câteva amănunte sugestive în ea. O găseşti aici şi poți să o citeşti şi tu.

Holmes scoase din grămadă o copie a ziarului din Herefordshire şi, după ce dădu pagina, îmi arătă paragraful care relata declarația dată de tânăr despre cele întâmplate. M-am instalat mai bine în colțul vagonului şi am citit totul cu mare atenție.

Iată ce scria:

Domnul James McCarthy, unicul fiu al decedatului, a fost chemat apoi să depună mărturie după cum urmează:

Fusesem plecat la Bristol pentru trei zile şi tocmai mă întorsesem luni dimineaţă, pe data de 3. Tatăl meu nu era acasă când am sosit şi servitoarea mi-a spus că se dusese la Ross cu John Cobb, celălalt servitor al nostru. Curând după întoarcerea mea, am auzit zgomot de roţi în curte şi, uitându-mă pe fereastră, l-am văzut coborând din trăsură şi ieşind repede din curte, deşi nu mi-am dat seama în ce direcţie se ducea. Apoi, eu mi-am luat puşca şi m-am îndreptat spre balta Boscombe, cu intenţia de a vizita crescătoria de iepuri, care se află în partea cealaltă a lacului. Pe drum m-am întâlnit cu paznicul William Crowder, aşa cum a spus şi el în declaraţia lui; dar greşeşte crezând că îmi urmăream tatăl. N-aveam nici cea mai vagă idee că acesta era în faţa mea. Când am ajuns la vreo nouăzeci de metri distanţă de lac, am auzit pe cineva strigând „Cooee!", care era semnalul obişnuit dintre mine şi tatăl meu. Atunci am grăbit pasul şi l-am găsit pe tata stând lângă lac. A părut foarte surprins să mă vadă şi m-a întrebat destul de aspru ce căutam acolo. A urmat o discuţie care a dus la cuvinte urâte şi aproape la lovituri, căci tatăl meu era un om cu un temperament foarte violent. Văzând că nu-şi mai controlează furia, l-am părăsit şi am luat drumul înapoi spre ferma Hatherley. Dar nu făcusem nicio sută patruzeci de metri, când am auzit un strigăt îngrozitor în spatele meu, care m-a făcut să alerg înapoi. Mi-am găsit tatăl zăcând pe jos, cu nişte răni teribile la cap. Mi-am aruncat puşca şi l-am luat în braţe, dar a murit aproape imediat. Am stat în genunchi lângă el vreo câteva minute, apoi m-am dus la pădurarul domnului Turner să-i cer ajutorul, casa lui fiind cea mai apropiată. N-am văzut pe nimeni lângă tatăl meu atunci când m-am întors şi nu am nici cea mai vagă idee cum a fost rănit. Nu era un om îndrăgit, fiind oarecum rece şi sever din fire, dar, din câte ştiu eu, nu avea niciun duşman. Altceva nu mai ştiu.

PROCURORUL: V-a spus tatăl dumneavoastră ceva înainte de a muri?

MARTORUL: A mormăit câteva cuvinte, dar nu am putut să aud decât ceva referitor la un şobolan.

PROCURORUL: Ce ați înțeles din asta?

MARTORUL: Nu am înțeles nimic. Am crezut că delira.

PROCURORUL: Din ce cauză v-ați certat cu tatăl dumneavoastră?

MARTORUL: Aş prefera să nu răspund.

PROCURORUL: Mi-e teamă că trebuie să insist.

MARTORUL: Îmi este imposibil să vă spun. Vă asigur că nu are nicio legătură cu tragedia care a urmat.

PROCURORUL: Asta va decide Curtea. Nu e nevoie să vă atrag atenția că refuzul dumneavoastră de a răspunde vă va prejudicia serios cazul în decursul unor viitoare proceduri.

MARTORUL: Trebuie să refuz în continuare.

PROCURORUL: Am înțeles că strigătul „Cooee" era un semnal obişnuit între dumneavoastră şi tatăl dumneavoastră.

MARTORUL: Aşa este.

PROCURORUL: Atunci cum se face că a scos acest strigăt înainte să vă vadă şi chiar înainte să afle că v-ați întors de la Bristol?

MARTORUL (extrem de încurcat): Nu ştiu.

UN JURAT: Când v-ați întors la auzul strigătului şi l-ați găsit pe tatăl dumneavoastră rănit mortal, ați văzut ceva care să vă stârnească bănuielile?

MARTORUL: Nimic concret.

PROCURORUL: Ce vreți să spuneți?

MARTORUL: Eram atât de tulburat şi de agitat când am alergat spre lac, încât nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la tatăl meu. Cu toate astea, am vaga impresie că, în timp ce alergam, la stânga mea era ceva întins pe jos. Mi s-a părut a fi ceva de culoare gri, un fel de haină sau poate un pled. Când m-am ridicat de lângă tatăl meu, m-am uitat în jur, dar dispăruse.

PROCURORUL: Vreți să spuneți că a dispărut înainte de a vă duce după ajutor?

MARTORUL: Da, a dispărut.

PROCURORUL: Nu vă puteți da seama ce era?

MARTORUL: Nu; aveam doar sentimentul că era ceva acolo.

PROCURORUL: La ce distanță de cadavru?

MARTORUL: La vreo zece metri.

PROCURORUL: Și la ce distanță de marginea pădurii?

MARTORUL: Cam la fel.

PROCURORUL: Înseamnă că, dacă acel ceva a fost luat de acolo, asta s-a întâmplat în timp ce dumneavoastră vă aflați la circa zece metri distanță?

MARTORUL: Da, dar eram cu spatele.

Aici s-a încheiat interogarea martorului.

— Văd că procurorul a fost cam aspru cu tânărul McCarthy în remarcele lui din încheiere, am zis eu, uitându-mă în josul articolului. Atrage pe bună dreptate atenția asupra contradicției referitoare la faptul că tatăl tânărului i-a trimis acestuia semnalul înainte să-l vadă, asupra refuzului său de a da detalii despre discuția avută cu tatăl lui, precum și asupra relatării lui ciudate cu privire la ultimele cuvinte ale tatălui său. Așa cum remarcă și procurorul, toate astea sunt împotriva fiului.

Holmes râse în sinea lui și se tolăni pe perne.

— Și tu, și procurorul v-ați dat osteneală să scoateți în evidență chiar elementele care sunt în favoarea tânărului, zise el. Nu vezi că îi atribui alternativ meritul de a avea când prea multă imaginație, când prea puțină? Prea puțină, dacă nu a putut să inventeze un motiv de ceartă care i-ar fi atras simpatia juriului; prea multă, dacă a putut născoci ceva atât de exagerat precum niște ultime cuvinte referitoare la un șobolan și incidentul cu pânza care a dispărut. Nu, domnule. Eu o să abordez cazul ăsta pornind de la ideea că tot ceea ce spune acest tânăr este adevărat și vom vedea unde ne va conduce această ipoteză. Acum o să-mi scot volumul de Petrarca din buzunar și n-o să mai spun nimic până când nu vom ajunge la locul faptei. Vom lua prânzul la Swindon și constat că vom fi acolo peste douăzeci de minute.

Era aproape ora patru când, după ce trecurăm prin frumoasa vale Stroud și traversarăm sclipitorul râu Severn, ajunserăm în micul orășel de provincie Ross. Pe peronul gării ne aștepta un bărbat slab, cu înfățișare de nevăstuică și cu

un aer viclean. În ciuda hainei de culoare maro deschis şi a pantalonilor de piele pe care îi purta din respect pentru împrejurimile rustice, nu mi-a fost deloc greu să-l recunosc pe Lestrade, de la Scotland Yard. Am mers cu el până la Hereford Arms, unde ne fusese deja rezervată o cameră.

— Am comandat o trăsură, zise Lestrade în timp ce serveam cu toții o ceaşcă de ceai. Îți cunoşteam firea energică şi ştiam că nu vei fi fericit până când nu te vei afla la locul faptei.

— A fost foarte drăguț din partea dumitale, răspunse Holmes. Este în întregime o chestiune de presiune barometrică.

Lestrade păru surprins.

— Nu prea înțeleg, zise el.

— Cât arată barometrul? Douăzeci şi nouă, din câte văd. Nu bate vântul şi nu e niciun nor pe cer. Am o cutie plină de țigări care trebuie fumate, iar canapeaua este mult superioară obişnuitei grozăvii dintr-un hotel de provincie. Nu cred că voi folosi trăsura în seara asta.

Lestrade râse indulgent.

— Fără îndoială că ai ajuns deja la nişte concluzii citind ziarele, zise el. Cazul e la fel de clar ca lumina zilei şi, cu cât îl cercetezi mai mult, cu cât devine mai clar. Cu toate astea, nu poți refuza o doamnă – şi încă una care e aşa de hotărâtă. A auzit de dumneata şi a ținut să îți afle părerea, deşi i-am spus în repetate rânduri că nu există nimic din ceea ce ai putea face pe care eu să nu-l fi făcut deja. Pe legea mea! Uite trăsura ei la uşă!

Nici nu terminase bine de vorbit, că în cameră se năpusti una din cele mai frumoase tinere pe care le-am văzut în viața mea. Ochii ei violeți străluceau, buzele erau întredeschise, obrajii erau îmbujorați şi orice reținere firească se pierduse în agitația şi în îngrijorarea ei covârşitoare.

— O, domnule Sherlock Holmes!, strigă ea uitându-se la fiecare dintre noi şi, cu intuiția specifică unei femei, fixându-şi în cele din urmă privirea asupra prietenului meu. Sunt atât de bucuroasă că ați venit. Am luat trăsura până aici ca să vă spun acest lucru. Ştiu că James nu e vinovat. O ştiu şi vreau să începeți cercetările ştiind-o şi dumneavoastră. Să nu vă îndoiți niciodată de asta. Ne cunoaştem de când eram copii

şi îi cunosc defectele mai bine decât oricine; dar are o inimă atât de bună, încât n-ar face rău nici măcar unei muşte. O astfel de acuzaţie este absurdă pentru toţi cei care îl cunosc cu adevărat.

— Sper că-l vom putea disculpa, domnişoară Turner, zise Sherlock Holmes. Puteţi avea încredere că voi face tot ce îmi va sta în putinţă.

— Dar aţi citit mărturiile. Aţi ajuns la vreo concluzie? Nu vedeţi vreo scăpare, vreun defect? Nu credeţi şi dumneavoastră că este nevinovat?

— Cred că acest lucru este foarte probabil.

— Aha!, strigă ea dându-şi capul pe spate şi uitându-se sfidător la Lestrade. Aţi auzit? Îmi dă speranţe.

Lestrade ridică din umeri.

—Mi-e teamă că, probabil, colegul meu s-a cam grăbit când a tras concluziile, zise el.

— Dar are dreptate. O! Ştiu că are dreptate. James nu e vinovat. În ceea ce priveşte cearta cu tatăl lui, sunt sigură că motivul pentru care nu a vrut să-i spună procurorului despre asta a fost din cauză că eram eu implicată.

— În ce fel?, întrebă Holmes.

— Nu are rost să ascund nimic. James şi tatăl lui aveau multe neînţelegeri din pricina mea. Domnul McCarthy era foarte nerăbdător să ne vadă căsătoriţi. Eu şi James ne-am iubit întotdeauna ca frate şi soră; dar el e tânăr şi n-are experienţa vieţii şi... şi... ei bine, firesţe că nu voia încă să facă ceva de genul acesta. Aşa că aveau loc certuri şi sunt sigură că asta a fost una din ele.

— Şi tatăl dumneavoastră?, întrebă Holmes. Era în favoarea unei astfel de căsătorii?

— Nu, era şi el împotrivă. Nimeni nu era în favoarea căsătoriei, cu excepţia domnului McCarthy.

Faţa ei tânără şi proaspătă se îmbujoră când Holmes îi aruncă una din privirile lui pătrunzătoare şi întrebătoare.

— Vă mulţumesc pentru această informaţie, zise el. Pot să vin mâine să vorbesc cu tatăl dumneavoastră?

— Mi-e teamă că doctorul nu va permite acest lucru.

— Doctorul?

— Da. Nu ați aflat? Bietul tata nu mai e în putere de ani de zile, dar asta l-a dărâmat complet. A căzut la pat și doctorul Willows spune că e distrus și că sistemul lui nervos e zdruncinat. Domnul McCarthy era singurul om rămas în viață care îl cunoștea pe tata de pe vremea când era în Victoria.

— Ha!, în Victoria! Ăsta e un lucru important.

— Da, s-au cunoscut la mine.

— Exact; la minele de aur, unde, din câte am înțeles, domnul Turner și-a făcut averea.

— Da, așa e.

— Vă mulțumesc, domnișoară Turner. Mi-ați fost de mare ajutor.

— Îmi veți spune mâine dacă aveți vreo noutate. Fără îndoială că vă veți duce la închisoare să-l vedeți pe James. O, domnule Holmes! Dacă vă duceți, spuneți-i că știu că e nevinovat.

— Îi voi spune, domnișoară Turner.

— Acum trebuie să mă duc acasă, pentru că tata e foarte bolnav și îmi simte enorm de mult lipsa dacă îl las singur. La revedere și Dumnezeu să vă ajute în ceea ce veți face.

Ieși din cameră la fel de impulsiv cum intrase și curând auzirăm roțile trăsurii ei îndepărtându-se cu zgomot.

— Mi-e rușine de dumneata, Holmes, zise Lestrade cu demnitate după câteva minute de tăcere. De ce dai speranțe pe care știi că o să le spulberi? Nu sunt eu extraordinar de sensibil, dar sunt de părere că asta e o cruzime.

— Cred că întrevăd o cale de a-l disculpa pe James McCarthy, zise Holmes. Ai vreo permisiune scrisă ca să-l poți vizita în închisoare?

— Da, dar numai pentru tine și pentru mine.

— Atunci o să-mi revizuiesc hotărârea în privința ieșitului afară. Avem timp să luăm un tren spre Hereford și să-l vizităm pe tânăr în seara asta?

— Destul.

— Atunci să mergem. Watson, mă tem că o să ți se pară că timpul trece foarte greu, dar nu voi lipsi decât câteva ore.

L-am condus la gară și apoi m-am plimbat pe străzile micului oraș, întorcându-mă în cele din urmă la hotel, unde

m-am întins pe canapea şi am încercat să citesc un roman poliţist. Dar intriga lui amărâtă era atât de proastă în comparaţie cu misterul adânc prin care bâjbâiam noi, iar atenţia mea abandona atât de des ficţiunea pentru a se concentra asupra realităţii, încât am aruncat până la urmă romanul cât colo şi am început să chibzuiesc doar la evenimentele zilei. Presupunând că povestea acestui tânăr nefericit era în întregime adevărată, atunci ce lucru diavolesc, ce catastrofă complet neprevăzută şi extraordinară se putuse întâmpla între momentul în care se despărţise de tatăl lui şi cel în care, atras de strigătele acestuia, se năpustise în luminiş? Era ceva teribil şi fatal. Ce putea fi? Oare natura rănilor n-ar putea dezvălui ceva instinctelor mele de medic? Am sunat din clopoţel şi am cerut ziarul săptămânal al regiunii, care conţinea o relatare cuvânt cu cuvânt a anchetei. Chirurgul declarase că o treime din partea posterioară a osului parietal stâng şi jumătatea stângă a occipitalului fuseseră zdrobite în urma unei lovituri grele aplicate cu un obiect contondent. Am marcat locul pe capul meu. Era limpede că o astfel de lovitură trebuie să fi venit din spate. Acest lucru era într-o oarecare măsură în favoarea acuzatului, întrucât, atunci când fusese văzut certându-se cu tatăl lui, acesta stătea cu faţa la el. Totuşi, asta nu conta prea mult, căci bătrânul ar fi putut să se întoarcă cu spatele înainte de a fi lovit. În orice caz, nu strica să-i atrag atenţia lui Holmes asupra acestei chestiuni. Apoi mai era ciudata remarcă referitoare la un şobolan. Ce putea să însemne? Nu putea fi din pricina delirului. În mod normal, un om care moare din cauza unei lovituri neaşteptate nu deliriază. Nu, era probabil o încercare de a explica ce i se întâmplase. Dar ce putea indica? Mi-am stors creierii ca să găsesc o posibilă explicaţie. Apoi, incidentul cu pânza gri văzută de tânărul McCarthy. Dacă era adevărat, atunci criminalul îşi pierduse probabil paltonul în timp ce fugea şi avusese îndrăzneala să se întoarcă şi să-l recupereze în clipa în care fiul stătea în genunchi, cu spatele, la nici zece metri distanţă. Ce afacere plină de mistere şi de improbabilităţi! Nu mă surprindea părerea lui Lestrade; totuşi, aveam atât de multă încredere în perspicacitatea lui Sherlock Holmes,

încât nu-mi puteam pierde speranța atât timp cât fiecare fapt nou părea să-i întărească convingerea că tânărul McCarthy e nevinovat.

Se făcuse deja târziu până să se întoarcă Sherlock Holmes. Se întoarse singur, căci Lestrade stătea cu chirie în oraş.

— Presiunea barometrică e încă mare, remarcă el aşezându-se. Este important să nu plouă înainte de a putea cerceta terenul. Pe de altă parte, un om trebuie să fie în cea mai bună formă a lui pentru o treabă aşa de plăcută ca asta, iar eu nu vreau să o fac atunci când sunt istovit după o călătorie lungă. Am vorbit cu tânărul McCarthy.

— Şi ce ai aflat de la el?

— Nimic.

— N-a putut să te lămurească deloc?

— Absolut deloc. La un moment dat, am fost tentat să cred că ştia cine a comis crima şi că o proteja pe respectiva persoană, dar acum sunt convins că şi el e la fel de nedumerit ca toți ceilalți. Nu e un tânăr prea inteligent, deşi e arătos şi, după părerea mea, are o inimă bună.

— Dacă e adevărat că s-a împotrivit căsătoriei cu o tânără atât de încântătoare ca această domnişoară Turner, atunci eu nu-l înțeleg, am remarcat eu.

— A, aici e la mijloc o poveste cam dureroasă. Acest individ e îndrăgostit până peste cap de ea, dar acum vreo doi ani, când era doar un puştan şi înainte să o cunoască cu adevărat, pentru că ea fusese plecată cinci ani la o şcoală cu internat, ce crezi că face idiotul? Intră în ghearele unei servitoare din Bristol şi se căsătoreşte cu ea. Nimeni nu ştie nimic despre asta, dar îți poți imagina cât de tare îl înnebuneşte să fie ocărât pentru că nu face ceea ce şi-ar da ochii din cap să facă, dar ceea ce ştie că e absolut imposibil. Genul ăsta de nebunie l-a făcut să-şi ridice mâinile în aer atunci când tatăl lui, la ultima lor întrevedere, îl îndemna să o ceară în căsătorie pe domnişoara Turner. Pe de altă parte, tânărul nu avea cu ce să se întrețină şi tatăl lui, care era din toate punctele de vedere un om dur, l-ar fi aruncat în stradă dacă ar fi aflat adevărul. Cele trei zile cât a stat la Bristol şi le-a petrecut cu soția lui, iar tatăl lui nu a ştiut unde era. Ține minte lucrul ăsta. E important. Cu

toate astea, tot răul a fost spre bine, căci servitoarea, aflând din ziare că el a intrat serios în bucluc şi că e probabil să fie spânzurat, l-a lăsat baltă şi i-a scris spunându-i că are deja un soţ în docurile din Bermude, aşa că nu sunt legaţi de fapt cu nimic unul de altul. Cred că ştirea asta l-a consolat pe tânărul McCarthy pentru tot ce a suferit.

— Dar, dacă el e nevinovat, atunci cine a comis crima?

— A! Cine? Ţi-aş atrage atenţia în mod special asupra a două puncte. Primul este că acela care fusese ucis avea o întâlnire cu cineva la baltă şi că acel cineva nu putea să fie fiul lui, pentru că fiul lui era plecat, iar el nu ştia când se va întoarce. Al doilea este că a fost auzit strigând „Cooee!" înainte să afle că fiul lui se întorsese. Acestea sunt punctele cruciale de care depinde cazul. Şi acum, dacă nu te superi, haide să vorbim despre George Meredith şi să lăsăm toate chestiunile mărunte pentru mâine.

Aşa cum prevăzuse Holmes, nu plouă deloc şi dimineaţa sosi strălucitoare şi senină. La ora nouă, Lestrade veni să ne ia cu trăsura şi pornirăm cu toţii spre ferma Hatherley şi spre balta Boscombe.

— Am veşti foarte proaste în dimineaţa asta, remarcă Lestrade. Se spune că domnul Turner de la Hall este atât de bolnav, încât toţi se tem pentru viaţa lui.

— Bănuiesc că e un om în vârstă, zise Holmes.

— Are vreo şaizeci de ani; dar constituţia lui a fost zdruncinată de viaţa pe care a dus-o în străinătate şi are o sănătate şubredă de ceva vreme. Afacerea asta cu crima a avut un efect foarte dăunător asupra lui. Era un vechi prieten de-al lui McCarthy şi, aş putea adăuga, un mare binefăcător al acestuia, căci am aflat că i-a închiriat ferma Hatherley gratis.

— Serios? E interesant, zise Holmes.

— O, da! L-a ajutat în sute de feluri. Toţi de aici vorbesc de bunătatea lui faţă de McCarthy.

— Nu mai spune! Nu ţi se pare puţin cam ciudat ca acest McCarthy, care se pare că nu avea prea multe lucruri şi că era atât de îndatorat lui Turner, să vorbească în continuare de căsătoria fiului său cu fiica lui Turner – care, după cât se pare, este moştenitoarea averii – şi încă într-un fel atât de încrezut, de parcă n-ar fi fost decât o chestiune de cerere în căsătorie

şi restul ar fi urmat de la sine? Este cu atât mai ciudat cu cât ştim că Turner însuşi era împotriva ideii. Chiar fiica lui ne-a spus acest lucru. Nu deduci nimic din asta?

— Am ajuns la deducții, zise Lestrade făcându-mi cu ochiul. Holmes, îmi este destul de greu să abordez faptele şi fără să mai alerg după teorii şi închipuiri.

— Ai dreptate, zise Holmes cu seriozitate. Chiar îți este foarte greu să abordezi faptele.

— Oricum, eu am înțeles un fapt pe care se pare că dumitale ți-e greu să-l pricepi, replică Lestrade cu o oarecare căldură.

— Şi anume...

— Că McCarthy senior a fost omorât de McCarthy junior şi că orice altă teorie e pură aiureală.

— Ei bine, lumina lunii[1] e mai strălucitoare decât ceața, zise Holmes râzând. Dar, dacă nu mă înşel, aceea din stânga e ferma Hatherley.

— Da, aşa e.

Era o clădire mare, confortabilă, cu două etaje, cu acoperiş din țiglă şi cu pete mari şi galbene de licheni pe zidurile cenuşii. Dar obloanele trase şi coşul pe care nu ieşea niciun pic de fum îi dădeau o înfățişare chinuită, ca şi cum era încă apăsată de greutatea tragediei petrecute. Am bătut la uşă şi servitoarea, la cererea lui Holmes, ne-a arătat cizmele pe care le purtase stăpânul ei în ziua când murise, precum şi o pereche de cizme de-ale fiului, deşi nu erau cele pe care acesta le avusese atunci în picioare.

După ce le măsură cu mare atenție din vreo şapte sau opt unghiuri diferite, Holmes îşi exprimă dorința să fie condus în curte, de unde pornirăm cu toții pe drumul şerpuitor care ducea la balta Boscombe.

Sherlock Holmes se transforma atunci când urmărea o pistă ca aceasta. Cei care nu-l ştiau decât pe gânditorul şi logicianul tăcut din strada Baker nu l-ar mai fi recunoscut. Fața lui se înroşea şi se întuneca. Sprâncenele îi erau încruntate, în timp ce, de sub ele, ochii lui străluceau ca oțelul. Stătea cu capul în piept, cu umerii încovoiați şi cu buzele

[1] Joc de cuvinte în limba engleză, intraductibil; *moonshine* = „lumina lunii" şi „aiureală".

strânse, iar venele ieşeau în relief ca nişte corzi pe gâtul lui lung şi vânjos. Nările păreau că i se dilată de plăcerea pur animalică a vânătorii, iar mintea îi era aşa de concentrată asupra problemei, încât o întrebare sau o remarcă rămânea neluată în seamă sau, cel mult, nu provoca decât un mârâit scurt şi nervos drept răspuns.

Holmes merse repede şi tăcut de-a lungul drumului care trecea prin nişte pajişti şi apoi printr-o pădure, până ajungea la balta Boscombe. Era un teren umed şi mlăştinos, aşa cum era întreaga regiune, iar pe potecă şi pe iarba scurtă din jur se vedeau multe urme de paşi. Uneori Holmes se grăbea, alteori se oprea în loc şi o dată făcu un mic ocol până în pajişte. Eu şi Lestrade mergeam în spatele lui, detectivul afişând indiferenţă şi dispreţ, în timp ce eu îmi priveam prietenul cu interesul care rezulta din convingerea că fiecare mişcare a lui avea un scop definit.

Balta Boscombe, care este o întindere mică de apă, cu o suprafaţă de vreo cincizeci de metri şi înconjurată de trestii, este situată la graniţa dintre ferma Hatherley şi parcul privat al bogatului domn Turner. În depărtare, deasupra pădurii care o străjuia, puteam vedea turnuleţele roşii şi proeminente care marcau locul unde se afla casa bogatului proprietar de pământuri.

În partea dinspre Hatherley, pădurea era foarte deasă şi, între lizieră şi trestiile care străjuiau lacul, era o centură de iarbă, îngustă de vreo douăzeci de metri. Lestrade ne arătă locul exact unde fusese găsit cadavrul. Într-adevăr, pământul era atât de umed, încât puteam vedea clar urmele lăsate în cădere de omul lovit. După faţa lui nerăbdătoare şi ochii scrutători, mi-am dat seama că, pentru Holmes, iarba călcată în picioare spunea o mulţime de alte lucruri. Prietenul meu alergă în jur ca un câine care ia o urmă, apoi se întoarse spre însoţitorul meu.

— De ce ai intrat în baltă?, îl întrebă el.

— Am căutat prin ea cu o greblă. M-am gândit că ar putea fi vreo armă sau vreo altă urmă pe-acolo. Dar cum Dumnezeu...

— Of, Doamne! N-am timp de asta! Piciorul ăla stâng al dumitale cu călcătura înăuntru e peste tot. Şi o cârtiţă i-ar

putea lua urma, care, uite, se pierde acolo, printre trestii. O, ce simplu ar fi fost dacă aş fi ajuns aici înainte să vină cu toții ca o turmă de elefanți şi să calce totul în picioare! Iată, aici se vede unde au venit oamenii cu pădurarul şi au acoperit toate urmele pe o distanță de vreo doi metri în jurul cadavrului. Dar aici sunt trei seturi de urme lăsate de aceleaşi picioare.

Scoase o lupă şi se întinse pe impermeabilul lui ca să vadă mai bine, vorbind tot timpul mai degrabă cu el însuşi decât cu noi.

— Astea sunt urmele tânărului McCarthy. De două ori a mers şi o dată a fugit, astfel că tălpile au lăsat o amprentă mai adâncă, iar călcâiele abia dacă se văd. Asta îi confirmă declarația. A fugit când l-a văzut pe tatăl lui căzut la pământ. Aici sunt urmele lăsate de tatăl lui în timp ce se plimba de colo-colo. Dar asta ce e? E amprenta de la patul puştii de care s-a sprijinit fiul în timp ce îşi asculta tatăl. Şi asta? Ha, ha! Ce-avem noi aici? Vârfuri de picioare! Vârfuri de picioare! Şi încă unele pătrate. Nişte cizme destul de neobişnuite! Vin, pleacă, apoi vin iar – bineînțeles, asta a fost doar de paravan. Dar de unde au venit?

Alergă încoace şi-ncolo, uneori pierzând urma, alteori regăsind-o, până când ajunserăm aproape de marginea pădurii şi sub umbra unui fag enorm, cel mai mare copac din regiune. Holmes merse după urme până în spatele fagului şi apoi se întinse din nou pe jos, scoțând un mic strigăt de satisfacție. Rămase acolo multă vreme, întorcând frunze şi bețe uscate, punând într-un plic ceea ce mie mi s-a părut a fi țărână şi cercetând cu lupa nu numai pământul, ci şi scoarța copacului, până unde putu să ajungă. Printre muşchi zăcea o piatră. Holmes o examină şi pe aceasta cu grijă şi o păstră. Apoi merse pe o potecă prin pădure, până când ajunse la drumul principal, unde se pierdură toate urmele.

— A fost un caz extrem de interesant, remarcă el redevenind el însuşi. Îmi imaginez că această casă cenuşie din dreapta trebuie să fie cabana pădurarului. Cred că o să intru înăuntru şi o să stau de vorbă cu Moran şi poate că o să scriu chiar şi un bilet. După care, ne putem întoarce la hotel să

luăm prânzul. Voi puteți să vă duceți pe jos până la birjă; o să vin şi eu imediat.

Trecură zece minute până să ajungem la birjă şi să luăm drumul înapoi spre Ross, Holmes având încă la el piatra pe care o găsise în pădure.

— Asta s-ar putea să te intereseze, Lestrade, remarcă el întinzându-i-o. Cu ea a fost comisă crima.

— Nu văd nicio urmă.

— Nu există niciuna.

— Atunci, de unde ştii?

— Creştea iarbă sub ea. Nu se afla acolo decât de vreo câteva zile. Nu am găsit niciun loc de unde să fi fost luată. Corespunde cu rănile. Nu se văd urme ale vreunei alte arme.

— Şi ucigaşul?

— Este un bărbat înalt, stângaci, care şchioapătă cu piciorul drept, poartă cizme de vânătoare cu talpa groasă şi o manta gri, fumează trabucuri indiene, foloseşte un portțigaret şi are un briceag tocit în buzunar. Mai sunt şi alte indicii, dar astea cred că sunt suficiente ca să ne ajute în căutarea noastră.

Lestrade începu să râdă.

— Mi-e teamă că sunt încă sceptic, zise el. Teoriile sunt toate bune şi frumoase, dar noi avem de-a face cu un juriu britanic încăpățânat.

— Vom vedea, răspunse Holmes calm. Dumneata ai metodele dumitale, iar eu le am pe ale mele. Voi fi ocupat în după-amiaza asta şi probabil că mă voi întoarce la Londra cu trenul de seară.

— Şi vei lăsa cazul neterminat?

— Nu, terminat.

— Dar misterul?

— E rezolvat.

— Atunci, cine e ucigaşul?

— Domnul pe care l-am descris.

— Dar cine e?

— Cu siguranță că nu va fi greu de aflat. Nu e o zonă atât de populată.

Lestrade ridică din umeri.

— Sunt un om practic – zise el – şi nu pot să mă apuc să cutreier regiunea căutând un om stângaci şi şchiop de un picior. Ar râde tot Scotland Yardul de mine.

— Foarte bine, zise Holmes liniştit. Ţi-am dat şansa, iată-ne ajunşi la locuinţa dumitale. La revedere. O să-ţi scriu câteva rânduri înainte să plec.

După ce l-am lăsat pe Lestrade la el acasă, ne-am dus la hotel, unde am găsit prânzul pe masă. Holmes era tăcut şi adâncit în gânduri, cu o expresie chinuită pe faţă, ca un om care se află într-o situaţie încurcată.

— Uite ce e, Watson, zise el după ce masa fu strânsă. Aşază-te pe scaunul ăsta şi lasă-mă să-ţi ţin o mică predică. Nu prea ştiu ce să fac şi aş avea nevoie de sfatul tău. Aprinde-ţi un trabuc şi lasă-mă să-ţi explic.

— Chiar te rog.

— Ei bine, în cazul de faţă există două elemente în relatarea tânărului McCarthy care ne-au atras imediat atenţia, deşi pe mine m-au influenţat în favoarea lui, iar pe tine, împotriva lui. Unul a fost faptul că, aşa cum a zis tânărul, tatăl lui a strigat „Cooee!“ înainte să-l vadă. Celălalt a fost ciudata referire a muribundului la un şobolan. El a mormăit mai multe cuvinte, dar asta e tot ce a auzit fiul. Cercetările noastre trebuie să înceapă pornind de la aceste două elemente şi vom începe prin a presupune că tot ceea ce spune băiatul este absolut adevărat.

— Dar ce e cu acest „Cooee!“?

— E evident că nu a fost destinat fiului. Din câte ştia el, acesta era la Bristol. A fost o pură întâmplare că fiul s-a aflat destul de aproape cât să-l audă. Strigătul „Cooee!“ avea menirea să-i atragă atenţia celui cu care trebuia să se întâlnească. Dar „Cooee“ este fără îndoială un strigăt australian, un strigăt care se foloseşte între australieni. Este aproape sigur că persoana cu care McCarthy urma să se întâlnească la balta Boscombe era cineva care fusese în Australia.

— Şi atunci, ce e cu şobolanul?

Sherlock Holmes scoase o hârtie împăturită din buzunar şi o întinse pe masă.

— Asta e o hartă a coloniei Victoria, zise el. Am telegrafiat azi-noapte la Bristol să mi-o trimită.

Acoperi cu mâna o parte a hărții.

— Ce scrie aici?

— „ARAT", am zis eu.

— Şi acum?

Îşi dădu mâna la o parte.

— „BALLARAT".

— Exact. Ăsta a fost cuvântul pe care l-a rostit omul şi din care fiul lui nu a auzit decât ultimele două silabe[1]. Încerca să rostească numele ucigaşului său. De fapt, al oraşului Ballarat.

— E minunat!, am exclamat eu.

— E evident. După cum vezi, redusesem considerabil cercul de suspecți. Faptul că avea îmbrăcăminte gri a fost al treilea element care, admițând că declarația fiului e corectă, a fost o certitudine. Acum am ieşit din ceață şi am ajuns la noțiunea clară de australian din Ballarat, cu o manta gri.

— Desigur.

— Şi încă unul care se simțea ca acasă în regiune, căci la baltă nu se putea ajunge decât dinspre fermă sau dinspre domeniul domnului Turner, unde nu prea pot hoinări străinii.

— Chiar aşa.

— Apoi urmează expediția noastră de azi. Cercetând pământul, am obținut detaliile neînsemnate pe care i le-am furnizat imbecilului de Lestrade, detalii referitoare la personalitatea ucigaşului.

— Dar cum le-ai obținut?

— Îmi cunoşti metoda. Se bazează pe observarea fleacurilor.

— Ştiu că înălțimea i-o puteai ghici după lungimea pasului. Felul cizmelor îl puteai de asemenea stabili după urmele lăsate de acestea.

— Da, erau nişte cizme ciudate.

— Dar şchiopătatul?

— Amprenta piciorului drept era întotdeauna mai puțin clară decât cea a piciorului stâng. Se lăsa cu mai puțină greutate pe acel picior. De ce? Pentru că şchiopăta.

— Dar cum ți-ai dat seama că e stângaci?

---

[1] „A rat" înseamnă în engleză „un şobolan".

— Ai observat şi tu natura rănii de la cap, aşa cum a consemnat-o chirurgul în anchetă. Lovitura a venit din spate şi totuşi era în partea stângă. Lucru care n-ar fi fost posibil decât dacă cel care l-a lovit era stângaci. Acesta a stat în spatele fagului în timpul discuției dintre tată şi fiu. Chiar a şi fumat acolo. Am găsit scrum de trabuc şi, cu ajutorul cunoştințelor mele speciale în domeniul tutunului, am putut să stabilesc că era vorba de un trabuc indian. După cum ştii, am acordat o oarecare atenție acestui subiect şi am scris o mică monografie despre scrumul provenit de la 140 de feluri de tutun de pipă, de trabuc şi de țigară. După ce am găsit scrumul, m-am uitat în jur şi am descoperit restul trabucului printre muşchi, acolo unde îl aruncase. Era un trabuc indian, de felul celor fabricate în Rotterdam.

— Şi porttigaretul?

— Am văzut că nu ținuse capătul trabucului în gură. Prin urmare, folosise un porttigaret. Vârful fusese tăiat, nu muşcat, dar tăietura nu era perfectă, iar din asta am dedus că avea un briceag tocit.

— Holmes, ai țesut în jurul acestui om o plasă din care nu poate scăpa şi ai salvat viața unui nevinovat ca şi cum ai fi tăiat cu mâna ta funia care îl strângea de gât. Văd unde duc toate indiciile astea. Vinovatul este...

— Domnul John Turner!, strigă chelnerul hotelului deschizând uşa de la camera noastră de zi şi poftind înăuntru un musafir.

Bărbatul care intră era un personaj ciudat şi impresionant. După mersul lent şi şchiopătat şi după umerii încovoiați, omul părea ramolit; totuşi, trăsăturile lui aspre, zbârcite şi colțuroase şi mâinile lui enorme arătau că poseda o putere neobişnuită, şi fizică, şi de caracter. Barba încâlcită, părul cărunt şi nişte sprâncene remarcabile care atârnau în jos, toate laolaltă dădeau înfățişării sale un aer de demnitate şi putere. Dar fața lui era albă ca hârtia, în timp ce buzele şi colțul nărilor aveau o nuanță de albastru.

Mi-am dat seama dintr-o privire că omul era prins în gheara unei boli mortale şi cronice.

— Vă rog, luați loc pe canapea, zise Holmes cu blândețe. Ați primit biletul meu?

— Da, mi l-a adus pădurarul. Spuneați că vreți să ne întâlnim aici ca să evitați un scandal.

— M-am gândit că oamenii o să înceapă să vorbească dacă veneam eu la Hall.

— Și de ce ați dorit să ne întâlnim?

Omul se uită lung la prietenul meu Holmes, cu deznădejde în ochii lui obosiți, de parcă ar fi primit deja răspuns la întrebare...

— Da, zise Holmes răspunzând mai degrabă privirii decât cuvintelor. Așa este. Știu totul despre McCarthy.

Bătrânul își îngropă fața în mâini.

— Dumnezeu să mă ajute!, strigă el. Dar nu aș fi lăsat să i se întâmple nimic rău băiatului. Vă dau cuvântul meu că aș fi vorbit dacă juraților decideau împotriva lui.

— Mă bucur să vă aud spunând asta, zise Holmes cu seriozitate.

— Aș fi vorbit chiar acum dacă n-ar fi fost draga mea fiică la mijloc. I s-ar frânge inima... i se va frânge inima când va auzi că sunt arestat.

— S-ar putea să nu se ajungă la asta, zise Holmes.

— Ce?

— Nu sunt un agent oficial. Am înțeles că fiica dumneavoastră a cerut să fiu prezent aici, iar eu acționez în interesul ei. Dar tânărul McCarthy trebuie salvat.

— Sunt pe moarte, zise bătrânul Turner. Am diabet de ani de zile. Doctorul meu spune că nu se știe dacă o să mai trăiesc o lună. Totuși, aș prefera să mor la mine acasă decât într-o temniță.

Holmes se ridică din locul unde stătea și se așeză la masă, cu tocul în mână și cu un vraf de hârtii în față.

— Spuneți-ne adevărul, zise el. Eu o să notez faptele. Dumneavoastră veți semna și Watson va fi martorul. În ultimă instanță, voi putea să prezint mărturisirea dumneavoastră ca să-l salvez pe tânărul McCarthy. Vă promit că nu mă voi folosi de ea decât dacă este absolut necesar.

— Oricum nu mai contează, zise bătrânul. Se pune întrebarea dacă o să mai trăiesc până la sfârșitul procesului, așa că mie puțin îmi pasă, dar aș vrea să o scutesc pe Alice de acest șoc. Și acum o să vă lămuresc toată povestea; s-a desfășurat

de-a lungul unei perioade lungi de timp, dar n-o să-mi ia mult să v-o spun.

Nu l-ați cunoscut pe acest om, McCarthy. Era diavolul în persoană, vă zic eu. Dumnezeu să vă ferească să intrați în ghearele unui om ca ăsta. M-a ținut în puterea lui în toți acești douăzeci de ani şi mi-a distrus viața. O să vă spun mai întâi cum a ajuns să mă aibă la mână.

Era pe la începutul anilor '60, la minele de aur. Pe atunci eram tânăr, impulsiv şi nesăbuit, gata să fac orice; m-am înhăitat cu cine nu trebuia, am început să beau, n-am avut noroc cu proprietatea revendicată de mine; într-un cuvânt, am devenit ceea ce s-ar numi pe aici un tâlhar la drumul mare. Eram şase în total şi duceam o viață destrăbălată şi liberă, jefuind din când în când câte o gară sau oprind vagoanele aflate în drum spre minele de aur. Black Jack din Ballarat era numele pe care îl foloseam, iar banda noastră mai e şi acum ținută minte în colonie drept „banda din Ballarat".

Într-o zi a sosit un convoi cu aur de la Ballarat la Melbourne, iar noi l-am pândit şi l-am atacat. Erau şase soldați şi noi eram tot şase, aşa că se anunța o luptă strânsă; dar noi am reuşit să ucidem patru dintre ei de la prima salvă. Cu toate astea, trei dintre ai noştri au fost omorâți înainte să punem mâna pe pradă. I-am pus pistolul la tâmplă celui care conducea convoiul şi care era chiar acest McCarthy. Regret din tot sufletul că nu l-am împuşcat atunci, că l-am cruțat, deşi i-am văzut ochii mici şi răi fixați asupra feței mele, ca şi cum ar fi vrut să țină minte fiecare trăsătură. Am fugit cu aurul, am devenit oameni bogați şi am venit în Anglia fără să ne bănuiască nimeni. Aici m-am despărțit de vechii mei tovarăşi şi m-am hotărât să duc o viață liniştită şi respectabilă. Am cumpărat această proprietate, care se întâmpla să fie de vânzare şi mi-am propus să fac ceva bun cu banii mei, ca să răscumpăr felul în care îi câştigasem. M-am şi căsătorit şi, cu toate că soția mea a murit tânără, mi-a lăsat-o pe scumpa mea Alice. Chiar şi atunci când era doar o copilă, mânuța ei părea să mă conducă pe drumul cel bun cum nu reuşise să facă nimeni altcineva vreodată. Într-un cuvânt, am început o viață nouă şi am făcut tot ce mi-a stat în putință să răscumpăr trecutul. Totul mergea bine, până când McCarthy a pus gheara pe mine.

M-am dus în oraş pentru o investiție şi l-am întâlnit pe strada Regent mai mult dezbrăcat şi desculț.

— Iată-ne Jack, spuse el, atingându-mi brațul; o să-ți fim ca o adevărată familie. Suntem doi. eu şi cu fiul meu, şi poți să ne ții. Dacă refuzi, asta-i o țară ce se supune legilor, şi se găseşte întotdeauna un polițist la îndemână.

Ei bine, au venit cu mine în vest, n-am putut nicicum să scap de ei, şi au trăit pe cel mai bun pământ al meu pe gratis. N-a existat odihnă pentru mine, liniște sau uitare; indiferent unde mă întorceam, vedeam această față şmecheră, rânjindu-şi în față. Lucrurile s-au înrăutățit pe măsură ce Alice creştea, căci şi-a dat seama în curând că îmi era mai teamă ca ea să afle despre trecutul meu decât de poliție. Indiferent ce voia, trebuia să aibă, şi i-am dat totul fără nici o discuție — pământ, bani, case. până când în final a cerut un lucru pe care nu puteam să i-l dau. A cerut-o pe Alice.

Vedeți, fiul său crescuse, şi iot aşa şi fata mea, şi, întrucât ştia că am o sănătate şubredă, i s-a părut o idee bună ca băiatul său să pună mâna pe întreaga proprietate. Dar în această privință, eram ferm. Nu voiam ca progenitura lui blestemată să se amestece cu a mea; nu pentru că nu-mi plăcea băiatul, dar avea acelaşi sânge, şi asta era de ajuns pentru mine. Am rămas pe poziții. McCarthy m-a amenințat. L-am înfruntat să-mi facă tot răul posibil. Urma să ne întâlnim la iaz, la jumătatea drumului dintre casele noastre, pentru a discuta despre asta.

Când am mers acolo, l-am văzut vorbind cu fiul său. deci am fumat un trabuc şi am aşteptat în spatele unui copac să rămână singur. Dar în timp ce ascultam ce vorbea, tot ce era întunecat şi amar în mine a ieşit la suprafață. Îşi îndemna fiul să se însoare cu fiica mea cu tot atâta lipsă de considerație privind sentimentele ei, ca şi cum ar fi fost o prostituată de pe stradă. M-a înnebunit să mă gândesc că eu şi cea la care țineam cel mai mult trebuia să fim în puterea unui astfel de om. Nu puteam rupe legătura? Eram deja pe moarte şi eram disperat.

Deşi având mintea limpede şi un corp puternic, ştiam că soarta îmi era pecetluită. Dar memoria şi fata mea! Ambele puteau fi salvate dacă puteam numai să reduc la tăcere acea limbă spurcată. Am făcut-o, domnule Holmes. Aş face-o din nou. Aşa adânc precum am păcătuit, am dus o viață de martir pentru a plăti pentru

păcatele mele. Dar ca fata mea să fie prinsă în aceeaşi plasă în care am fost prins şi eu era mai mult decât puteam suporta. L-am doborât fără să-mi pese mai mult decât mi-ar fi păsat dacă ar fi fost o fiară împuţită şi veninoasă. Strigătul lui l-a făcut pe fiu să vină înapoi; dar eu mă ascunsesem deja în pădure, deşi am fost nevoit să mă duc înapoi şi să recuperez mantaua pe care o pierdusem când o luasem la fugă. Ăsta e adevărul despre tot ce s-a întâmplat, domnilor.

— Ei bine, nu sunt eu în măsură să vă judec, zise Holmes, în timp ce bătrânul semna declaraţia care fusese întocmită. Sper să nu fim niciodată expuşi unei astfel de tentaţii.

— Sper să nu fiţi, domnule. Şi ce aveţi de gând să faceţi?

— Nimic, având în vedere sănătatea dumneavoastră. Sunteţi cu siguranţă conştient că va trebui în curând să răspundeţi pentru fapta dumneavoastră în faţa unei Curţi mai înalte decât Curtea cu juri. Voi păstra mărturisirea pe care aţi semnat-o şi, dacă McCarthy e condamnat, voi fi obligat să mă folosesc de ea. Dacă nu, atunci nu va fi dezvăluită nimănui niciodată; iar secretul dumneavoastră va fi în siguranţă, fie că veţi fi mort sau în viaţă.

— Rămâneţi cu bine, zise bătrânul cu solemnitate. Când veţi ajunge la rândul dumneavoastră pe patul morţii, gândul la liniştea pe care mi-aţi dat-o vă va face moartea mai uşoară.

Ieşi încet din cameră, clătinându-se şi tremurând din tot corpul lui uriaş.

— Dumnezeu să ne ajute!, zise Holmes după o lungă tăcere. De ce joacă soarta astfel de feste unor bieţi viermi neajutoraţi? Nu aud niciodată de un caz ca ăsta fără să mă gândesc la cuvintele lui Baxter şi să spun: „Iată-l, prin bunăvoinţa lui Dumnezeu, pe Sherlock Holmes."

James McCarthy a fost achitat de Curtea cu juri pe baza unui număr de obiecţii formulate de Holmes şi aduse la cunoştinţa avocatului apărării. Bătrânul Turner a mai trăit şapte luni după întrevederea noastră, dar acum este mort; şi există perspective ca fiul şi fiica să trăiască împreună fericiţi, fără să ştie despre norul negru care le întunecă trecutul.

Sfârşit

Cei cinci sâmburi de portocală

Aitându-mă peste notițele mele despre cazurile lui Sherlock Holmes pe care le-am consemnat între anii 1882 şi 1890, constat că multe dintre ele prezintă trăsături ciudate şi interesante, încât nu este un lucru uşor să ştiu pe care să le aleg şi pe care să le las deoparte. Totuşi, unora li s-a făcut deja publicitate în ziare, iar altele nu au oferit un teren propice pentru manifestarea acelor calități specifice pe care prietenul meu le posedă într-un grad atât de înalt şi a căror ilustrare constituie obiectul acestor scrieri. De asemenea, unele i-au deconcertat abilitatea analitică şi, în calitate de povestiri, ar fi începuturi fără sfârşit, în timp ce altele n-au fost decât parțial lămurite şi explicațiile lor se bazează mai degrabă pe ipoteze şi presupuneri decât pe acea dovadă logică absolută care îi era atât de dragă. Cu toate astea, există un caz dintre acestea din urmă ale cărui detalii au fost atât de remarcabile şi ale cărui rezultate, atât de surprinzătoare, încât sunt tentat să îl relatez, în ciuda faptului că sunt anumite puncte care nu au fost şi care nu vor fi probabil niciodată lămurite.

Anul 1887 ne-a adus o serie lungă de cazuri mai mult sau mai puțin interesante. Printre însemnările pe care le am despre ele, găsesc relatarea aventurii Camerei Paradol a Societății Cerşetorilor Amatori, care deținea un club luxos în pivnița unui depozit de mobilă, a faptelor legate de Pierderea vasului britanic „Sophy Anderson“, a ciudatelor aventuri ale lui Grice Patersons în insula Uffa şi, în cele din urmă, a cazului otrăvirii lui Camberwell. În acesta din urmă, aşa cum poate

că se mai ştie, Sherlock Holmes a reuşit, întorcând ceasul mortului, să demonstreze că acesta fusese deja întors cu două ore înainte şi că, prin urmare, decedatul se dusese la culcare în limita acelei perioade de timp – o deducție care a fost extrem de importantă în lămurirea cazului. Poate că le voi povesti pe toate cândva, dar niciunul nu prezintă trăsături atât de deosebite ca această ciudată suită de împrejurări pe care mă pregătesc acum să o descriu.

Era pe la sfârşitul lunii septembrie şi furtunile echinocțiului se declanşaseră cu o violență excepțională. Vântul urlase şi ploaia bătuse în geamuri întreaga zi, astfel că până şi aici, în inima marii Londre construite de mâna omului, furăm obligați să lăsăm deoparte pentru o clipă rutina vieții şi să recunoaştem prezența acelor imense forțe ale naturii, care țipă la omenire printre gratiile civilizației ei, ca nişte fiare sălbatice aflate într-o cuşcă. Pe măsură ce se lăsa seara, furtuna devenea din ce în ce mai puternică şi mai zgomotoasă, iar vântul striga şi suspina în coşul casei precum un copil. Sherlock Holmes stătea morocănos de-o parte a şemineului, indexându-şi cazurile, în timp ce eu, de cealaltă parte, citeam cu interes una din minunatele poveşti marinăreşti ale lui Clark Russell, până când urletul furtunii de afară păru să se amestece cu lectura şi zgomotul ploii să se îmbine cu cel al valurilor mării. Soția mea îşi vizita mama, astfel că, pentru câteva zile, locuiam din nou în vechiul meu apartament din strada Baker.

— Am auzit cu siguranță clopoțelul sunând, am zis eu ridicându-mi privirea spre prietenul meu. Cine poate veni în seara asta? Vreun prieten de-al tău?

— Nu am niciunul în afară de tine, răspunse el. Nu încurajez musafirii.

— Atunci, un client?

— Dacă e aşa, e un caz serios. Nimic altceva nu ar pune un om pe drumuri pe o vreme ca asta şi la o astfel de oră. Dar cred că e mai probabil să fie vreun prieten apropiat al proprietăresei.

Presupunerea lui Sherlock Holmes fu însă greşită, căci se auzi un zgomot de paşi pe hol şi apoi o bătaie uşoară în uşă.

— Intrați!, zise el.

Bărbatul care intră era tânăr. Părea să aibă cel mult vreo douăzeci şi doi de ani, era foarte dichisit şi elegant îmbrăcat, cu un anumit rafinament şi o anumită delicateţe în purtări. Umbrela plină de apă pe care o ţinea în mână şi impermeabilul său lung şi strălucitor erau dovezi ale vremii îngrozitoare pe care venise. Tânărul se uită neliniştit în jurul lui şi, la lumina lămpii, am putut să văd că avea faţa palidă şi ochii grei, ca ai unui om pe care îl apasă o mare nelinişte.

— Vă datorez scuze, zise el punându-şi ochelarii pe nas. Sper că nu vă deranjez. Mi-e teamă că am adus câteva urme ale furtunii şi ploii în camera dumneavoastră confortabilă.

— Daţi-mi haina şi umbrela, zise Holmes. O să le pun în cuier şi se vor usca îndată. Din câte văd, aţi venit din sud-vest.

— Da, din Horsham.

— Amestecul de lut şi calcar de pe vârfurile pantofilor dumneavoastră este destul de distinctiv.

— Am venit să vă cer sfatul.

— Asta se poate obţine uşor.

— Şi ajutorul.

— Ăsta nu e întotdeauna atât de uşor.

— Am auzit de dumneavoastră, domnule Holmes. Am auzit de la maiorul Prendergast cum l-aţi salvat în afacerea cu scandalul de la Clubul Tankerville.

— A, desigur. Maiorul a fost acuzat pe nedrept că a trişat la cărţi.

— A spus că dumneavoastră puteţi rezolva orice.

— A exagerat.

— Că nu sunteţi înfrânt niciodată.

— Am fost înfrânt de patru ori: de trei ori de bărbaţi şi o dată de o femeie.

— Dar ce înseamnă asta în comparaţie cu numărul succeselor dumneavoastră?

— E adevărat că am avut succes în general.

— Atunci, poate veţi avea şi în cazul meu.

— Vă rog să luaţi loc lângă foc şi să mă onoraţi cu câteva detalii referitoare la acest caz al dumneavoastră.

— Nu este unul obişnuit.

— Niciunul din cele care îmi sunt aduse la cunoştinţă nu este obişnuit. Eu sunt ultima curte de apel.

— Şi totuşi, domnule, mă îndoiesc că de-a lungul întregii dumneavoastră experienţe aţi auzit vreodată relatarea unui lanţ de evenimente mai misterioase şi mai inexplicabile decât cele care s-au petrecut în familia mea.

— Mă umpleţi de interes, zise Holmes. Vă rog, începeţi cu începutul şi povestiţi-ne faptele esenţiale, iar eu vă voi pune după aceea întrebări în legătură cu acele detalii care mi se vor părea cele mai importante.

Tânărul se aşează pe un scaun şi îşi întinse picioarele ude spre foc.

— Numele meu este John Openshaw, zise el. Din câte înţeleg, afacerile mele personale au puţin de-a face cu această poveste îngrozitoare. Este o chestiune ereditară; prin urmare, ca să aveţi o idee despre cum stau lucrurile, trebuie să vă spun cum a început totul.

Trebuie să ştiţi că bunicul meu a avut doi fii: pe unchiul Elias şi pe tatăl meu, Joseph. Tata avea o fabrică mică la Coventry, pe care a dezvoltat-o atunci când s-a inventat bicicleta. Era titularul brevetului de invenţie al cauciucului incasabil Openshaw, iar afacerea a avut un succes atât de mare, încât a reuşit să o vândă şi să se aleagă cu o avere frumuşică.

Când era tânăr, unchiul Elias a emigrat în America şi a devenit proprietarul unei plantaţii din Florida, unde s-a spus că a dus-o foarte bine. În timpul războiului, a luptat în armata lui Jackson şi apoi sub comanda lui Hood, unde a ajuns până la gradul de colonel. Când Lee a depus armele, unchiul meu s-a întors la plantaţia lui şi a rămas acolo vreo trei sau patru ani. Prin 1869 sau 1870, s-a întors în Europa şi a cumpărat o proprietate mică în Sussex, lângă Horsham. Făcuse o avere considerabilă în Statele Unite, iar motivul pentru care a plecat de acolo a fost aversiunea lui faţă de negri şi faptul că nu-i plăcea politica republicană de a extinde privilegiile şi asupra lor. Era un om ciudat, violent, căruia îi sărea imediat ţandăra, foarte spurcat la gură, atunci când se înfuria, şi extrem de retras. În toţi anii cât a locuit în Horsham, nu cred să fi pus

vreodată piciorul în oraş. Avea o grădină şi două sau trei terenuri în jurul casei şi pe acolo se ducea să se plimbe, deşi de multe ori nu ieşea din camera lui săptămâni de-a rândul. Bea mult coniac şi fuma din greu, dar nu voia tovărăşia şi prietenia nimănui, nici măcar a propriului frate.

Eu nu-l deranjam; de fapt, chiar mă simpatiza, căci aveam vreo doisprezece ani atunci când m-a văzut pentru prima dată. Asta era în anul 1878, când unchiul meu se afla deja în Anglia de vreo opt sau nouă ani. L-a implorat pe tatăl meu să mă lase să stau cu el şi a fost foarte bun cu mine în felul lui. Când era treaz, îi plăcea să joace table sau dame cu mine şi mă făcea reprezentantul lui atât în relaţiile cu servitorii, cât şi cu comercianţii, astfel că, până să împlinesc vârsta de şaisprezece ani, eram într-un fel stăpânul casei. Aveam pe mână toate cheile şi puteam să mă duc unde voiam şi să fac tot ce voiam, atât timp cât nu-i tulburam intimitatea. Totuşi, exista o singură excepţie, căci nu era decât o singură cameră care era întotdeauna încuiată – o cameră de vechituri aflată în pod – şi în care nu permitea nimănui să intre, nici chiar mie. Curiozitatea de copil m-a împins să mă uit pe gaura cheii, dar n-am reuşit niciodată să văd mai mult decât o colecţie de cufere şi de lucruri vechi, aşa cum te aştepţi de altfel să găseşti într-o astfel de cameră.

Într-o zi – era în martie 1883 – am văzut pe masă, în faţa farfuriei colonelului, o scrisoare cu timbru din străinătate. Nu era un lucru obişnuit să primească scrisori, căci îşi plătea toate facturile cu bani gheaţă şi nu avea niciun fel de prieteni. „Din India! – a zis el luând scrisoarea în mână. Cu ştampila poştei din Pondicherry! Ce poate fi?“ A deschis-o în grabă şi din plic au căzut cinci sâmburi uscaţi de portocală, care s-au împrăştiat cu zgomot pe farfuria lui. Eu am început să râd, dar râsul mi-a pierit de pe buze când i-am văzut faţa. Rămăsese ca trăsnit, ochii îi ieşeau din orbite, pielea lui căpătase culoarea chitului, iar el se uita fix la plicul pe care încă îl mai ţinea cu o mână tremurătoare. „K.K.K.!, a ţipat el. O, Doamne Dumnezeule, m-au ajuns păcatele din urmă!“ „Ce este, unchiule?“, am strigat eu. „Moartea“, a zis el şi,

ridicându-se de la masă, s-a retras în camera lui, lăsându-mă îngrozit.

Am luat plicul şi am văzut că pe partea interioară, chiar deasupra lipiciului, era scrisă litera „K“ de trei ori cu cerneală roşie. În afară de cei cinci sâmburi uscați, plicul nu mai conținea nimic altceva. Care putea fi motivul covârşitoarei lui groaze? M-am sculat de la masă şi, în timp ce eu urcam scările, el cobora, ținând într-o mână o cheie veche şi ruginită, care era probabil cheia de la pod, şi în cealaltă mână o cutie mică de alamă, asemănătoare unei cutii în care se țin banii. „Pot să facă ei ce vor, dar eu tot o să-i fac şah mat – a zis el trăgând o înjurătură. Spune-i lui Mary că azi o să vreau să-mi facă focul în cameră şi trimite după Fordham, avocatul din Horsham.“ Am făcut aşa cum mi-a poruncit şi, atunci când a venit avocatul, unchiul meu m-a chemat la el în cameră. Focul ardea puternic şi în vatră era o grămadă de cenuşă neagră, ca de hârtie arsă, în timp ce cutia de alamă stătea deschisă şi goală lângă şemineu. Uitându-mă la cutie, am tresărit când am observat că pe capacul ei erau inscripționați cei trei „K“ pe care îi văzusem în acea dimineață pe plic. „John, vreau să fii martor la întocmirea testamentului meu – a zis unchiul meu. Îmi las averea, cu toate avantajele şi dezavantajele ei, moştenire fratelui meu, tatăl tău, după care îți va reveni fără îndoială ție. Dacă poți să te bucuri de ea în pace, toate bune şi frumoase! Dacă nu poți, ascultă-mi sfatul, băiete, şi las-o moştenire celui mai mare duşman al tău. Îmi pare rău că îți dau ceva cu două tăişuri, dar nu ştiu ce întorsătură vor lua lucrurile. Fii bun şi semnează documentul acolo unde îți arată domnul Fordham.“

Am semnat documentul aşa cum mi s-a spus, iar avocatul l-a luat cu el. După cum vă imaginați, ciudatul incident m-a impresionat profund şi am chibzuit asupra lui şi l-am întors în mintea mea pe toate părțile în fiecare zi, fără să reuşesc să înțeleg nimic. Totuşi, nu am putut să scap de sentimentul vag de groază pe care mi l-a lăsat, deşi senzația scădea din ce în ce mai mult în intensitate pe măsură ce săptămânile treceau şi nu se întâmpla nimic care să ne tulbure rutina vieții. Dar am observat că unchiul meu se schimbase. Bea mai

mult ca niciodată şi era mai puțin înclinat spre tovărăşia de orice fel. Îşi petrecea marea majoritate a timpului în camera lui, cu uşa încuiată pe dinăuntru; dar uneori îl apuca un fel de nebunie beată şi se năpustea afară din casă, trecând ca fulgerul prin grădină cu un pistol în mână, strigând că nu îi era frică de nimeni şi că nici om, nici diavol nu aveau să-l țină închis în casă ca pe o oaie în țarc. Cu toate astea, după ce îi treceau aceste crize, se repezea tumultuos înăuntru şi încuia şi baricada uşa după el, ca un om care nu mai putea înfrunta cu tupeu groaza aflată în adâncul sufletului său. În astfel de momente, i-am văzut fața strălucind de transpirație – chiar şi în zile răcoroase – ca şi cum abia şi-ar fi spălat-o cu apă. Ei bine, domnule Holmes, ca să ajung la sfârşitul poveştii şi să nu abuzez de răbdarea dumneavoastră, s-a întâmplat într-o noapte să facă una din acele nebunii bete din care nu s-a mai întors. Când ne-am dus să-l căutăm, l-am găsit cu fața în jos într-o baltă murdară aflată în fundul grădinii. Nu se vedeau urme de violență, iar apa nu era mai adâncă de o jumătate de metru, aşa că juriul, luând în considerare excentricitatea lui cunoscută, a hotărât că a fost o sinucidere. Dar eu, care ştiam cum se cutremura chiar şi numai gândindu-se la moarte, am avut mult de furcă să mă conving că se dăduse peste cap să-şi găsească sfârşitul. Totuşi, chestiunea a trecut şi tatăl meu a intrat în posesia averii şi a vreo 14.000 de lire, bani care erau depuşi pe numele lui la bancă.

— Un moment, îl întrerupse Holmes. Narațiunea dumneavoastră e una dintre cele mai remarcabile pe care le-am auzit vreodată. Spuneți-mi data când a primit unchiul dumneavoastră scrisoarea şi data presupusei lui sinucideri.

— Scrisoarea a sosit pe 10 martie 1883. Unchiul meu a murit şapte săptămâni mai târziu, în noaptea de 2 mai.

— Vă mulțumesc. Vă rog, continuați.

— Când tatăl meu a preluat proprietatea Horsham, l-am rugat să cerceteze cu grijă podul, care fusese întotdeauna încuiat. Am găsit acolo cutia de alamă, deşi conținutul ei fusese distrus. Pe partea interioară a capacului era lipită o etichetă cu inițialele K.K.K. şi dedesubt scria „Scrisori, memorandumuri, chitanțe şi un registru". Am presupus că acestea

indicau natura hârtiilor care fuseseră distruse de colonelul Openshaw. În rest, nu mai era nimic important în pod, cu excepţia unei grămezi de hârtii şi de caiete împrăştiate, care aveau legătură cu viaţa dusă de unchiul meu în America. Unele din ele erau de pe timpul războiului şi dovedeau că îşi făcuse bine datoria şi fusese considerat un soldat viteaz. Altele erau din timpul reconstrucţiei statelor din Sud şi, majoritatea, aveau legătură cu politica, pentru că unchiul meu se opusese evident politicienilor profitori care veniseră din Nord. Ei bine, tatăl meu a venit să locuiască în Horsham pe la începutul lui 1884 şi totul ne-a mers cât se poate de bine până în ianuarie 1885. În a patra zi după Anul Nou, în timp ce luam micul dejun împreună, l-am auzit pe tatăl meu scoţând un strigăt de surpriză.

Într-o mână ţinea un plic pe care abia îl deschisese şi în palma celeilalte avea cinci sâmburi uscaţi de portocală. Râsese întotdeauna de ceea ce el numea povestea mea vânătorească despre colonel, dar părea foarte speriat şi încurcat acum, că acelaşi lucru i se întâmplase şi lui. „Ce Dumnezeu poate să însemne asta, John?“, s-a bâlbâit el.

Mie îmi îngheţase inima. „Este K.K.K.“, am zis. Tatăl meu s-a uitat pe partea interioară a plicului. „Ai dreptate! – a exclamat el. Uite literele. Dar ce scrie deasupra lor?“ „Pune hârtiile pe discul solar“, am citit eu uitându-mă peste umărul lui. „Ce hârtii? Ce disc solar?“, a întrebat el. „Discul solar din grădină. Altul nu mai e – am zis eu. Dar hârtiile trebuie să fie cele care au fost distruse.“„Aş!, a zis el încercând să fie curajos. Trăim într-o ţară civilizată şi nu putem permite aiureli de genul ăsta. De unde vine chestia asta?“ „Din Dundee“, am răspuns eu uitându-mă la ştampila poştei. „E vreo glumă ridicolă – a zis el. Ce am eu de-a face cu discuri solare şi cu hârtii? Nu voi băga în seamă o asemenea prostie.“ „Eu m-aş duce cu siguranţă la poliţie“, am zis. „Ca să fiu luat în râs drept răsplată pentru osteneala mea? În niciun caz.“ „Atunci, lasă-mă pe mine să mă duc.“ „Nu, îţi interzic. Nu vreau să se facă tapaj din cauza acestei prostii.“ Era inutil să mă cert cu el, căci era un om foarte încăpăţânat. Mi-am văzut de treabă, dar aveam inima plină de presimţiri negre.

La trei zile după primirea scrisorii, tatăl meu s-a dus să-şi viziteze un vechi prieten, maiorul Freebody, care e comandantul unuia din forturile de pe Dealul Portsdown. M-am bucurat, pentru că mi se părea că se îndepărta de pericol atunci când pleca de acasă. Dar mă înşelam în privinţa asta. Două zile mai târziu, am primit o telegramă de la maior, implorându-mă să vin imediat. Tatăl meu căzuse într-una din gropile de calcar care se găsesc din abundenţă în regiune şi zăcea inconştient, cu capul zdrobit. M-am dus repede la el, dar a murit fără să-şi mai recapete cunoştinţa. Se pare că se întorcea de la Fareham în zori şi, întrucât nu cunoştea zona, iar groapa de calcar nu era împrejmuită, juriul nu a ezitat când a hotărât că a fost vorba de o moarte accidentală. Oricât de atent am cercetat fiecare fapt legat de moartea lui, n-am reuşit să găsesc nimic care să sugereze ideea de crimă. Nu erau urme de violenţă, de paşi sau de jaf şi nu fusese văzut niciun străin umblând pe drumuri. Şi totuşi, nu e nevoie să vă mai spun că nu eram deloc liniştit şi că eram aproape sigur că cine ştie ce intrigă îngrozitoare fusese ţesută în jurul tatălui meu.

În felul acesta sinistru am intrat în posesia moştenirii mele. Mă veţi întreba de ce nu am renunţat la ea. Pentru că eram convins că necazurile noastre depindeau într-un fel de un incident petrecut în viaţa unchiului meu şi că pericolul ar fi oricum la fel de ameninţător.

Bietul meu tată şi-a găsit sfârşitul în ianuarie 1885 şi de atunci au trecut doi ani şi opt luni. În tot acest timp, eu am trăit fericit în Horsham şi am început să sper că acest blestem nu mai plana asupra familiei mele şi că se sfârşise odată cu ultima generaţie. Dar mă culcasem prea devreme pe-o ureche; ieri-dimineaţă mi s-a întâmplat acelaşi lucru ca tatălui meu.

Tânărul scoase din buzunarul vestei un plic mototolit şi, întorcându-se spre masă, îl scutură până când căzură din el cinci sâmburi uscaţi de portocală.

— Acesta e plicul, continuă tânărul. Are ştampila poştei din Londra – subdiviziunea estică. Înăuntru sunt aceleaşi cuvinte care au alcătuit mesajul primit de tatăl meu: „K.K.K." şi „Pune hârtiile pe discul solar".

— Şi ce aţi făcut?, întrebă Holmes.

— Nimic.

— Nimic?

— Drept să spun – tânărul își îngropă fața în mâinile lui slabe și albe – m-am simțit neajutorat. M-am simțit cum se simte unul din acei bieți iepuri când se îndreaptă șarpele spre el. Mi se pare că mă aflu în strânsoarea unui rău irezistibil și necruțător, împotriva căruia nu te poate apăra nicio măsură de precauție.

— Ei aș!, exclamă Sherlock Holmes. Trebuie să acționezi, omule, altfel ești pierdut. Numai energia te poate salva. Nu e momentul să deznădăjduiești.

— Am fost la poliție.

— A!

— Dar polițiștii mi-au ascultat povestea zâmbind. Sunt convins că inspectorul e de părere că scrisorile sunt toate niște glume proaste și că decesele rudelor mele au fost într-adevăr accidente, așa cum a stabilit juriul, și nu au avut legătură cu avertismentele.

Holmes își scutură furios pumnii în aer.

— Ce imbecilitate incredibilă!, exclamă el.

— Totuși, au permis unui polițist să stea cu mine în casă.

— A venit cu dumneavoastră aici?

— Nu. Ordinele lui au fost să stea în casă.

Holmes se înfurie din nou.

— De ce n-ați venit la mine și, mai ales, de ce nu ați venit imediat?, strigă el.

— Nu știu. Abia azi am vorbit cu maiorul Prendergast despre necazurile mele, iar el m-a sfătuit să vin la dumneavoastră.

— Au trecut două zile de când ați primit scrisoarea. Ar fi trebuit să acționăm mai dinainte. Bănuiesc că nu mai aveți alte probe în afară de cele pe care ni le-ați arătat – niciun alt detaliu care să ne poată ajuta, nu-i așa?

— Ar mai fi un lucru, zise John Openshaw.

Scotoci în buzunarul de la haină și, scoțând o bucată de hârtie învechită, de nuanță albastră, o întinse pe masă.

— Îmi amintesc vag că, în ziua în care unchiul meu a ars hârtiile, am observat că marginile nearse care zăceau în cenușă aveau culoarea asta, zise el. Am găsit această foaie de hârtie

pe jos în camera lui şi înclin să cred că poate a zburat dintre celelalte hârtii şi a scăpat în felul ăsta de la distrugere. În afara faptului că menţionează sâmburii de portocală, nu mi se pare că ne ajută prea mult. Eu cred că e o pagină dintr-un jurnal intim. Scrisul îi aparţine fără îndoială unchiului meu.

Holmes mută lampa şi ne aplecarăm amândoi asupra foii de hârtie, ale cărei margini neregulate arătau că fusese într-adevăr ruptă dintr-un caiet. Avea ca titlu „Martie 1869“, iar dedesubt erau următoarele însemnări enigmatice:

Ziua a patra. Hudson a venit. Aceeaşi platformă binecunoscută.

Ziua a şaptea. Trimis sâmburii lui McCauley, Paramore şi John Swain din St. Augustine.

Ziua a noua. McCauley a şters-o.

Ziua a zecea. John Swain a şters-o.

Ziua a douăsprezecea. Vizitat Paramore. Totul în ordine.

— Vă mulţumesc!, zise Holmes împăturind hârtia şi dându-i-o înapoi musafirului nostru. Iar acum nu trebuie să mai pierdeţi nicio clipă. Nu avem timp nici măcar să discutăm ceea ce mi-aţi povestit. Trebuie să vă duceţi imediat acasă şi să acţionaţi.

— Ce trebuie să fac?

— Nu există decât un singur lucru de făcut şi trebuie făcut fără întârziere. Trebuie să puneţi această bucată de hârtie pe care ne-aţi arătat-o în cutia de alamă despre care aţi vorbit. Mai trebuie să puneţi şi un bilet în care să spuneţi că toate celelalte hârtii au fost arse de unchiul dumneavoastră şi că asta e singura care a mai rămas. Trebuie să spuneţi acest lucru în aşa fel încât să fiţi convingător. După ce aţi făcut asta, trebuie să puneţi imediat cutia pe discul solar, aşa cum vi s-a spus. Aţi înţeles?

— Perfect.

— Nu vă gândiţi acum la răzbunare sau la ceva de genul ăsta. Cred că putem obţine acest lucru prin intermediul legii; dar noi abia ne ţesem pânza, în timp ce a lor e deja ţesută. Prima noastră grijă este să îndepărtăm pericolul care vă ameninţă. A doua este să lămurim misterul şi să-i pedepsim pe vinovaţi.

— Vă mulțumesc, zise tânărul ridicându-se și punându-și paltonul. Mi-ați dat motive să sper din nou. Voi face cu siguranță așa cum m-ați sfătuit.

— Nu mai pierdeți nicio clipă. Și, mai presus de orice, aveți grijă de dumneavoastră între timp, pentru că eu n-am nicio îndoială că sunteți amenințat de un pericol cât se poate de real și de iminent. Cum vă întoarceți acasă?

— Cu trenul, din Gara Waterloo.

— Nu e încă ora nouă. Prin urmare, străzile sunt aglomerate, așa că sper să fiți în siguranță. Cu toate astea, omul nu se poate păzi niciodată îndeajuns.

— Sunt înarmat.

— Asta e bine. Mâine voi începe să lucrez la cazul dumneavoastră.

— Așadar, o să ne vedem la Horsham?

— Nu, secretul dumneavoastră se află în Londra. Acolo îl voi căuta.

— Atunci voi veni eu din nou, peste o zi sau două, cu veşti despre cutie şi despre hârtii. Voi face exact aşa cum m-ați sfătuit.

Ne strânse mâinile şi plecă. Afară, vântul continua să urle şi ploaia să bată în geamuri. Această poveste ciudată părea că venise la noi din mijlocul elementelor turbate – suflată cu furie către noi ca o algă pe timp de furtună – şi că acum fusese absorbită din nou de ele.

Sherlock Holmes rămase tăcut pentru o vreme, cu capul în piept şi cu ochii la strălucirea roşie a focului. Apoi îşi aprinse pipa şi, rezemându-se iar de spătarul scaunului, privi cum cercurile albastre de fum se urmăreau unul pe altul până la tavan.

— Watson, dintre toate cazurile noastre, nu cred să fi avut unul mai fantastic ca ăsta, zise el.

— În afară, poate, de „Semnul celor patru".

— Da, aşa e. În afară, poate, de acela. Şi totuşi, mie mi se pare că acest John Openshaw se află într-un pericol mai mare decât s-au aflat frații Sholto.

— Dar ai reuşit să-ți dai seama despre ce fel de pericol e vorba?

— Nu există nicio îndoială asupra naturii lui, răspunse el.

— Atunci, ce reprezintă? Cine e acest K.K.K. şi de ce urmăreşte această familie nefericită?

Sherlock Holmes închise ochii şi îşi sprijini coatele de braţele scaunului, unindu-şi vârfurile degetelor.

— După ce i-a fost prezentat un singur fapt sub toate aspectele lui – remarcă el –, gânditorul ideal ar deduce din acest fapt nu numai întregul lanţ de evenimente care au dus la el, ci şi toate consecinţele care ar rezulta din el. Aşa cum Cuvier ar putea descrie corect şi în întregime un animal prin contemplarea unui singur os, tot aşa observatorul care a înţeles pe deplin o verigă dintr-o serie de incidente ar putea să le stabilească cu acurateţe şi pe celelalte, atât pe cele aflate înaintea ei, cât şi pe cele aflate după ea. Noi nu am înţeles încă rezultatele la care numai raţiunea poate ajunge. Stând la birou, poţi rezolva probleme care i-au nedumerit pe toţi cei care au căutat o soluţie cu ajutorul simţurilor lor. Totuşi, ca să duci arta pe cea mai înaltă culme a ei, e necesar ca gânditorul să poată folosi toate faptele care i-au fost aduse la cunoştinţă; iar acest lucru implică, aşa cum îţi vei da şi tu repede seama, o cunoaştere a tuturor lucrurilor, ceea ce este o realizare oarecum rară, chiar şi în aceste zile de educaţie gratuită şi de enciclopedii. Dar nu este atât de imposibil ca un om să posede toate cunoştinţele care i-ar putea fi de folos în munca lui şi asta am încercat eu să fac. Dacă îmi aduc bine aminte, la începutul prieteniei noastre, mi-ai definit la un moment dat limitele într-un mod foarte precis.

— Da, am răspuns eu râzând. A fost un document deosebit. Îmi amintesc că filosofia, astronomia şi politica erau notate cu zero. Botanica era variabilă, geologia profundă în ceea ce priveşte petele de noroi din orice regiune pe o rază de optzeci de kilometri în jurul oraşului, chimia excentrică, anatomia sistematică, literatura de senzaţie şi arhivele crimei unice, violonist, boxer, spadasin, avocat şi un om care se otrăveşte singur cu cocaină şi tutun. Cred că astea au fost principalele puncte ale analizei mele.

Holmes zâmbi la auzul ultimului punct.

— Ei bine – zise el – după cum am spus şi atunci, un om ar trebui să-şi stocheze în minte tot ceea ce i-ar putea folosi,

iar restul să-l depoziteze în bibliotecă, de unde îl poate lua dacă are nevoie de el. În cazul problemei care ne-a fost adusă la cunoştinţă în seara asta, trebuie cu siguranţă să ne mobilizăm toate resursele. Dă-mi, te rog, volumul cu litera „K“ din „Enciclopedia Americană“ care se află pe raftul de lângă tine. Mulţumesc. Haide să chibzuim asupra situaţiei şi să vedem ce putem deduce din ea. Putem porni de la bănuiala care e aproape o certitudine că fostul colonel Openshaw a avut un motiv foarte întemeiat să părăsească America. Oamenii de vârsta lui nu-şi schimbă obiceiurile şi nu schimbă de bunăvoie clima încântătoare a Floridei cu viaţa singuratică a unui englez dintr-un oraş de provincie. Faptul că în Anglia îi plăcea atât de mult singurătatea sugerează ideea că îi era frică de cineva sau de ceva, aşa că putem presupune că această frică de cineva sau de ceva a fost cea care l-a făcut să plece din America. Nu putem deduce de ce anume îi era frică decât gândindu-ne la literele primite de el şi de urmaşii lui. Ai remarcat ştampila poştei de pe acele scrisori?

— Prima era din Pondicherry, a doua din Dundee şi a treia din Londra.

— Din estul Londrei. Ce deduci din asta?

— Sunt toate porturi maritime. Cel care a scris scrisorile era la bordul unui vas.

— Excelent. Avem deja un indiciu. Nu există nicio îndoială în privinţa probabilităţii ca acela care a scris scrisorile să se fi aflat la bordul unui vas. Şi acum să ne gândim la un alt punct. În cazul scrisorii din Pondicherry, au trecut şapte săptămâni între ameninţare şi ducerea ei la capăt; în cazul celei din Dundee, au fost numai trei sau patru zile. Asta îţi sugerează ceva?

— Că omul a avut o distanţă mai mare de parcurs.

— Dar şi scrisoarea a avut o distanţă mai mare de parcurs.

— Atunci nu înţeleg.

— Există cel puţin presupunerea că vasul pe care se află omul sau oamenii este un vas cu pânze. Se pare că, atunci când pornesc în misiune, îşi trimit întotdeauna ciudatul avertisment astfel încât acesta să ajungă înaintea lor. Ai văzut cât de

repede a fost comisă fapta după ce a fost trimis avertismentul din Dundee. Dacă ei ar fi venit din Pondicherry cu un vas cu aburi, ar fi ajuns aproape în acelaşi timp cu scrisoarea. Dar au trecut şapte săptămâni. Cred că acele şapte săptămâni au reprezentat diferenţa dintre vasul poştal care a adus scrisoarea şi vasul cu pânze care l-a adus pe cel care a scris-o.

— E posibil.

— Mai mult decât atât. E probabil. Acum îţi dai seama de extrema urgenţă a acestui nou caz şi de ce l-am îndemnat pe tânărul Openshaw să fie precaut. Lovitura a venit întotdeauna la sfârşitul perioadei de timp necesare expeditorilor să parcurgă distanţa. Dar ultima scrisoare a fost trimisă din Londra; prin urmare, nu ne putem baza pe o întârziere.

— Dumnezeule!, am exclamat eu. Ce poate să însemne această persecuţie neîndurătoare?

— E evident că hârtiile pe care le avea Openshaw sunt extrem de importante pentru persoana sau persoanele de pe vas. Cred că este destul de clar că trebuie să fie vorba de mai multe persoane. Un singur om nu ar fi putut comite două crime în aşa fel încât să înşele procurorii. Trebuie să fi fost mai mulţi implicaţi şi trebuie să fi fost nişte oameni plini de resurse şi de hotărâre. Vor cu orice preţ hârtiile, indiferent în posesia cui se află acestea. În felul ăsta, K.K.K. încetează să mai fie iniţialele unui individ şi se transformă în semnul distinctiv al unei organizaţii.

— Dar care organizaţie?

— N-ai auzit niciodată de Ku Klux Klan?, zise Sherlock Holmes aplecându-se înainte şi coborându-şi vocea.

— Niciodată.

Holmes răsfoi paginile cărţii aflate pe genunchii lui.

— Iată!, zise el îndată.

Ku Klux Klan. Un nume provenit din asemănarea fantezistă cu sunetul produs de armarea unei puşti. Această teribilă organizaţie secretă a fost formată în statele din Sud, după Războiul Civil, de câţiva foşti soldaţi ai Confederaţiei şi în scurt timp au apărut ramuri locale în diferite părţi ale ţării, şi anume în Tennessee, Louisiana, Carolina de Nord, Carolina

de Sud, Georgia şi Florida. Puterea organizaţiei a fost folosită în scopuri politice, mai ales pentru a-i teroriza pe alegătorii negri şi pentru a-i alunga din ţară pe cei care erau împotriva punctelor sale de vedere. Atacurile erau de obicei precedate de un avertisment, care era trimis respectivei persoane sub o formă fantastică, dar în general recunoscută: o crenguţă de stejar în unele părţi, sâmburi de pepene sau de portocală în altele. Când primea acest semn, victima putea fie să renunţe public la vechile ei obiceiuri, fie să fugă din ţară. Dacă înfrunta situaţia cu curaj, era lovită negreşit de moarte, de obicei într-un fel ciudat şi neprevăzut. Structura organizaţiei era atât de perfectă, iar metodele ei atât de sistematice, încât de-abia dacă există vreun caz în care cineva să fi reuşit să o înfrunte fără să fie pedepsit sau în care celor vinovaţi de atacuri să li se dea de urmă. Timp de câţiva ani, organizaţia a înflorit, în ciuda eforturilor făcute de Guvernul Statelor Unite şi de clasele superioare ale comunităţii din Sud. În cele din urmă, în anul 1869, mişcarea s-a destrămat pe neaşteptate, deşi, de atunci, au existat izbucniri sporadice de acelaşi fel.

După cum observi – zise Holmes punând volumul deoparte –, destrămarea neaşteptată a organizaţiei a coincis cu momentul în care Openshaw a dispărut din America împreună cu hârtiile ei. S-ar putea foarte bine să fi fost cauză şi efect. Nu e de mirare că el şi familia lui au pe urme unele dintre cele mai necruţătoare fiinţe. Înţelegi, desigur, că acest registru-jurnal îi poate implica pe unii dintre cei mai importanţi oameni din Sud şi că există mulţi care nu vor dormi liniştiţi până când nu va fi recuperat.

— Înseamnă că pagina pe care am văzut-o...

— E ceea ce ne-am aştepta să fie. Dacă îmi amintesc bine, pe ea scria că li s-au trimis sâmburi lui A, B şi C – cu alte cuvinte, că le-a fost trimis avertismentul organizaţiei. Apoi, există înregistrări succesive cum că A şi B au şters-o, adică au părăsit ţara, iar la urmă că C a fost vizitat şi mi-e teamă că rezultatul vizitei a fost sinistru pentru C. Ei bine, doctore, cred că putem face o oarecare lumină în acest caz întunecat şi mai cred că singura şansă pe care o are între

timp tânărul Openshaw este să facă ce i-am spus. Nu mai e nimic de zis sau de făcut în seara asta, aşa că dă-mi vioara şi haide să încercăm să uităm pentru o jumătate de oră de vremea mizerabilă de afară şi de obiceiurile şi mai mizerabile ale semenilor noştri.

În dimineaţa următoare, cerul se limpezise şi soarele strălucea difuz prin vălul subţire care atârna deasupra marelui oraş. Când am coborât la masă, Sherlock Holmes îşi lua deja micul dejun.

— Te rog să mă scuzi că nu te-am aşteptat, zise el. Prevăd că o să am o zi foarte ocupată cu cercetarea cazului tânărului Openshaw.

— Ce măsuri vei lua?, am întrebat eu.

— Asta depinde foarte mult de rezultatele primelor mele cercetări. Până la urmă, s-ar putea să fiu nevoit să mă duc la Horsham.

— Nu te vei duce mai întâi acolo?

— Nu, voi începe cu Londra. Sună din clopoţel şi servitoarea îţi va aduce cafeaua.

În timp ce aşteptam, am luat ziarul nerăsfoit de pe masă şi mi-am aruncat ochii pe el. Privirea mi-a rămas fixată asupra unui titlu care mi-a îngheţat inima.

— Holmes!, am strigat. E prea târziu!

— Ah!, zise el punându-şi ceaşca pe masă. Mi-a fost teamă de asta. Cum s-a întâmplat?

Vorbea calm, dar mi-am dat seama că era profund mişcat. Privirea mea se oprise asupra numelui Openshaw şi a titlului „Tragedie lângă podul Waterloo". Iată ce relata articolul:

Azi-noapte, între orele nouă şi zece, ofiţerul de poliţie Cook, de la brigada H, aflat de serviciu lângă podul Waterloo, a auzit un strigăt de ajutor şi ceva căzând în apă. Noaptea fiind extrem de întunecată şi de furtunoasă, a fost imposibilă efectuarea unei operaţiuni de salvare, în ciuda ajutorului dat de mai mulţi trecători. Cu toate acestea, alarma a fost dată şi, prin intermediul poliţiei fluviale, cadavrul a fost în cele din urmă recuperat. S-a dovedit a fi cel al unui tânăr, al cărui nume, aşa cum reiese de pe un plic găsit în buzunarul lui, era John Openshaw şi al

cărui domiciliu se află în apropiere de Horsham. Se presupune că tânărul se grăbea să prindă ultimul tren din Gara Waterloo şi că, din pricina grabei şi a întunericului, a greşit drumul şi a căzut peste marginea unuia dintre micile debarcadere destinate vaselor fluviale cu aburi. Corpul nu prezenta urme de violență şi nu poate exista nicio îndoială că decedatul a fost victima unui accident nefericit, fapt care ar trebui să atragă atenția autorităților asupra condiției debarcaderelor.

Am rămas tăcuți câteva minute, Holmes fiind mai deprimat şi mai zguduit decât îl văzusem eu vreodată.

— Asta îmi răneşte mândria, Watson, zise el în cele din urmă. E fără îndoială un sentiment meschin, dar îmi răneşte mândria. Acum e o chestiune personală pentru mine şi, dacă îmi dă Dumnezeu sănătate, *o* să pun mâna pe banda asta. Ideea că el a venit la mine să-mi ceară ajutorul, iar eu l-am trimis la moarte...!

Sări de pe scaun şi începu să se plimbe prin cameră, plin de o agitație incontrolabilă şi cu o uşoară roşeață în obrajii lui palizi, încleştându-şi şi descleştându-şi nervos pumnii.

— Trebuie să fie nişte diavoli vicleni!, exclamă el în cele din urmă. Cum au reuşit să-l atragă acolo? Taluzul nu e în direcția gării. Fără îndoială că podul, chiar şi într-o noapte ca aia, a fost prea aglomerat pentru scopul urmărit de ei. Ei bine, Watson, vom vedea cine va câştiga până la urmă. Mă duc în oraş!

— La poliție?

— Nu; o să mă descurc singur. N-au decât să muşte din momeală după ce țes pânza, dar nu înainte.

Am fost ocupat întreaga zi cu pacienții mei şi abia seara târziu am revenit în strada Baker. Sherlock Holmes nu se întorsese încă. Era aproape zece când intră în casă, palid şi istovit. Se duse la bufet şi, rupând o bucată de pâine, o devoră lacom, dând apoi pe gât o duşcă zdravănă de apă.

— Ți-e foame, am remarcat eu.

— De nu mai pot. Mi-a ieşit din minte. N-am mai mâncat nimic de la micul dejun.

— Nimic?

— Nicio îmbucătură. N-am avut timp să mă gândesc la asta.

— Şi cum ți-a mers treaba?

— Bine.

— Ai un indiciu?

— Îi am în palmă. Tânărul Openshaw nu va rămâne mult timp nerăzbunat. Watson, hai să-i învingem cu propriile lor arme diavoleşti. M-am gândit bine la asta!

— Ce vrei să spui?

Holmes luă o portocală din bufet şi, bucățind-o, stoarse sâmburii afară pe masă. Luă cinci din ei şi îi aruncă într-un plic. Pe partea interioară a plicului scrise „S.H., pentru J.O." Apoi îl sigilă şi îl adresă: *Căpitanului James Calhoun, vasul „Lone Star", Savannah, Georgia.*

— Asta îl va aştepta la intrarea în port, zise el chicotind. S-ar putea să petreacă o noapte albă. O să fie la fel de sigur că e un vestitor al sorții lui cum a fost şi Openshaw.

— Şi cine e căpitanul Calhoun?

— Şeful bandei. O să-i prind şi pe ceilalți, dar mai întâi pe el.

— Cum i-ai dat de urmă?

Holmes scoase o foaie mare de hârtie din buzunar, acoperită în întregime cu date şi nume.

— Mi-am petrecut întreaga zi la oficiul Companiei Lloyd, printre registre şi arhive ale ziarelor vechi, urmărind viitoarea carieră a fiecărui vas care a ajuns la Pondicherry în ianuarie şi februarie în 1883. Treizeci şi şase de vase de tonaj moderat au fost acolo în respectivele luni. Din astea, unul mi-a atras imediat atenția, „Lone Star", pentru că, deşi a plecat din Londra, numele este acelaşi cu cel care e dat unuia din statele Uniunii.

— Texas, cred.

— N-am fost şi nu sunt sigur care din ele; dar mi-am dat seama că vasul trebuie să fie de origine americană.

— Şi ce-ai făcut atunci?

— Am cercetat arhivele din Dundee şi, când am descoperit că vasul „Lone Star" a fost acolo în ianuarie 1885, bănuielile mele au devenit certitudine. Apoi am întrebat ce vase se află în prezent în portul Londrei.

— Şi?

— „Lone Star“ a sosit aici săptămâna trecută. M-am dus la Docul Albert şi am descoperit că vasul a coborât pe râu azi-dimineață, îndreptându-se spre casă, spre Savannah. Am trimis o telegramă la Gravesend şi am aflat că a trecut pe acolo cu ceva vreme în urmă şi, întrucât vântul bate dinspre est, nu am nicio îndoială că acum a trecut de Goodwins şi nu e prea departe de Insula Wight.

— Şi atunci, ce vei face?

— O, îl am în mână. După cum am aflat, el şi cei doi ofițeri sunt singurii americani de pe vas. Ceilalți sunt finlandezi şi germani. Mai ştiu de asemenea că azi-noapte au lipsit toți trei de pe vas. Am aflat acest lucru de la docherul care le-a încărcat marfa. Până când ajunge vasul lor în portul Savannah, vasul poştal va fi dus deja această scrisoare la destinație, iar telegrama va fi informat poliția din Savannah că aceşti trei domni sunt căutați aici pentru crimă.

Totuşi, există întotdeauna un defect chiar şi în cele mai bune planuri ale omului, iar ucigaşii lui John Openshaw nu aveau să primească niciodată sâmburii de portocală care le-ar fi arătat că un altul, la fel de viclean şi de hotărât ca şi ei, era pe urmele lor. Furtunile echinocțiului au fost foarte lungi şi foarte violente în acel an. Am aşteptat mult timp să primim veşti despre „Lone Star“ din Savannah, dar nu le-am primit niciodată. În cele din urmă, am auzit că undeva, în Atlantic, legănată de valuri, fusese văzută o bucată din pupa sfărâmată a unui vas, cu literele „L.S.“ inscripționate pe ea, iar asta e tot ce vom şti vreodată despre soarta vasului „Lone Star“.

Sfârşit

Omul cu buza strâmbă

Jsa Whitney, frate al defunctului Elias Whitney, doctor în teologie, director al Colegiului Teologic „St. George“, era cât se poate de dependent de opium. Din câte am înțeles, deprinsese obiceiul dintr-o prostie pe care o făcuse atunci când era la colegiu; pentru că citise descrierea viselor şi senzațiilor lui De Quincey, îşi turnase laudanum în tutun, încercând să obțină aceleaşi efecte. A descoperit – aşa cum au făcut atât de mulți – că e mai uşor să capeți obiceiul decât să scapi de el şi a continuat timp de mulți ani să fie un sclav al drogului şi un obiect de groază amestecată cu milă pentru prietenii şi rudele lui. Parcă îl văd şi acum, cu fața galbenă şi păstoasă, cu pleoapele căzute şi cu pupilele fixe, îngrămădit tot pe un scaun, ajuns epava omului nobil care fusese.

Într-o seară – era în iunie 1889 – am auzit clopoțelul sunând, cam pe la ora la care un om începe să caşte şi să se uite la ceas. M-am îndreptat din şale în fotoliul în care stăteam, iar soția mea şi-a lăsat lucrul în poală şi a făcut o față dezamăgită.

— Un pacient!, zise ea. Va trebui să pleci.

Am mormăit nemulțumit, pentru că tocmai mă întorsesem acasă după o zi obositoare. Am auzit uşa de la intrare deschizându-se, câteva cuvinte rostite în grabă şi apoi paşi iuți pe linoleum. Uşa de la apartamentul nostru se deschise şi înăuntru intră o doamnă, îmbrăcată în haine de culoare închisă, cu un văl negru pe față.

— Mă scuzați că am venit atât de târziu, începu ea. Apoi, pierzându-şi deodată controlul, se repezi la soția mea, îşi aruncă brațele în jurul gâtului ei şi îi suspină pe umăr.

— O, am niște necazuri așa de mari!, strigă ea. Am atâta nevoie de puțin ajutor!

— Dar e Kate Whitney!, zise soția mea ridicându-i vălul de pe față. Ce m-ai speriat, Kate! Nu mi-am dat seama cine ești atunci când ai intrat.

— N-am știut ce să fac, așa că am venit direct la tine.

Așa se întâmpla întotdeauna. Oamenii care aveau necazuri veneau la soția mea precum păsările la un far.

— A fost foarte drăguț din partea ta că ai venit. Trebuie să bei niște vin cu apă, să te așezi confortabil și să ne spui totul. Sau ai prefera să-l trimit pe James la culcare?

— O, nu, nu! Am nevoie și de sfatul și ajutorul doctorului. E vorba de Isa. N-a mai venit acasă de două zile. Mi-e așa de teamă pentru el!

Nu era prima dată când ne vorbea despre necazul soțului ei, mie ca doctor și soției mele ca veche prietenă și fostă colegă de școală. Am liniștit-o și am consolat-o cum am putut. Știa unde era soțul ei? Era posibil să i-l aducem înapoi?

Se pare că era. Kate aflase dintr-o sursă foarte sigură că, în ultimul timp, atunci când era în criză, soțul ei folosea o tavernă de opium situată în partea estică a orașului. Până acum, orgiile lui se limitaseră întotdeauna la o zi, el întorcându-se apoi seara acasă, zdruncinat și cu ticuri nervoase. Dar acum era sub influența drogului de patruzeci și opt de ore și fără îndoială că zăcea în locul ăla, printre scursurile docurilor, respirând otrava sau dormind. Soția lui era sigură că putea fi găsit acolo, la taverna „Bar of Gold", de pe ulița Upper Swandam. Dar ce putea ea să facă? Cum putea ea, o tânără și timidă femeie, să se ducă într-un astfel de loc și să-și smulgă soțul din mijlocul ticăloșilor care îl înconjurau?

Asta era problema și, bineînțeles, nu era decât o singură soluție. N-aș putea să o escortez eu până la locul respectiv? Dar, la urma-urmei, dacă stătea să se gândească mai bine, ce rost avea să mai vină și ea? Eu eram medicul consultant al lui Isa și, ca urmare, aveam influență asupra lui. M-aș descurca mai bine dacă eram singur. I-am dat cuvântul meu că îi voi trimite soțul acasă într-o birjă în mai puțin de două ore, dacă era într-adevăr la adresa pe care mi-o dăduse ea. Și astfel, după zece minute,

mi-am lăsat fotoliul şi vesela cameră de zi în urmă şi, luând o birjă, m-am îndreptat în viteză spre est ca să îndeplinesc o sarcină ciudată, după cum mi se păru mie în acel moment, deşi numai viitorul îmi arătă cât de ciudată avea să fie.

N-am întâmpinat nicio dificultate în prima parte a aventurii mele. Ulița Upper Swandam este o alee rău famată, ascunsă în spatele debarcaderelor înalte care unesc partea de nord a râului cu estul podului Londrei.

Între o magherniță cu lături şi o bodegă, am găsit taverna pe care o căutam şi la care se putea ajunge coborând nişte trepte care duceau la o deschizătură neagră, asemănătoare unei guri de peşteră. Poruncindu-i birjarului să mă aştepte, am coborât treptele, tocite la mijloc de picioarele beţivilor care treceau pe acolo neîncetat; la lumina tremurătoare a unei lămpi cu ulei aflate deasupra uşii, am găsit zăvorul şi am intrat într-o cameră lungă şi joasă, plină de fumul maro şi sufocant al opiumului şi de bănci de lemn, ca teuga unui vas de emigranți.

Prin întuneric, se zăreau vag corpuri zăcând în poziții ciudate, umeri încovoiați, genunchi îndoiți, capete căzute pe spate, bărbii în aer şi, ici-colo, un ochi negru şi fără strălucire, întors spre noul venit.

Din umbră licăreau cerculețe roşii de lumină, acum strălucitoare, acum slabe, după cum otrava care ardea creştea sau descreştea în vetrele pipelor de metal. Cei mai mulți erau tăcuți, dar unii mormăiau în sinea lor, iar alții discutau pe un ton bizar, scăzut şi monoton, conversația lor când izbucnind, când lâncezind, fiecare mormăindu-şi gândurile şi nebăgând în seamă cuvintele vecinului său.

În celălalt capăt al încăperii se afla un vas mic cu mangal care ardea, iar lângă el, pe un scaun de lemn cu trei picioare, stătea un bătrân înalt şi slab, cu pumnii în falcă şi cu coatele pe genunchi, privind fix focul.

La intrarea mea, un servitor malaysian palid se repezise spre mine cu o pipă şi cu nişte drog, făcându-mi semn spre un loc gol.

— Mulțumesc. Nu am venit să stau, am zis eu. Un prieten de-al meu e aici, domnul Isa Whitney, şi vreau să vorbesc cu el.

La dreapta mea se produse o mişcare şi se auzi o exclamație, iar eu, scrutând întunericul cu privirea, l-am văzut pe Whitney, palid, istovit şi neîngrijit holbându-se la mine.

— Dumnezeule! E Watson, zise el.

Era într-o stare jalnică şi agitat la maximum.

— Hei, Watson! Ce oră e?

— Aproape unsprezece.

— A cărei zile?

— A zilei de vineri, 19 iunie.

— Sfinte Sisoe! Credeam că e miercuri. Chiar e miercuri. De ce vrei să mă sperii?

Îşi îngropă fața în mâini şi începu să suspine pe un ton înalt.

— Eu îți spun că e vineri, omule. Soția te aşteaptă de două zile. Ar trebui să-ți fie ruşine!

— Îmi este. Dar te înşeli, Watson, pentru că sunt aici doar de câteva ore, trei pipe, patru pipe – am uitat câte. Dar o să vin cu tine acasă. N-aş vrea s-o sperii pe Kate, pe biata Kate. Dă-mi mâna! Ai o birjă?

— Da, mă aşteaptă una afară.

— Atunci o să plec cu ea. Dar cred că trebuie să am ceva de plată. Află tu cât datorez, Watson. Eu sunt complet debilitat. Nu mai sunt în stare să fac nimic.

Am mers de-a lungul culoarului îngust dintre cele două rânduri de oameni adormiți, ținându-mi respirația ca să nu trag în piept vaporii scârboşi şi toropitori ai drogului şi uitându-mă în jur după proprietar. Când am trecut pe lângă omul înalt care stătea lângă vasul cu mangal, m-am simțit deodată tras de haină şi am auzit o voce şoptind:

— Treci mai departe şi apoi întoarce-te şi uită-te la mine.

Am distins cât se poate de clar cuvintele. M-am uitat în jos. N-ar fi putut să fie rostite decât de bătrânul de lângă mine; şi totuşi, acesta stătea acum la fel de dus pe gânduri ca întotdeauna, foarte slab, foarte zbârcit, încovoiat de ani şi cu o pipă de opium atârnându-i printre genunchi, ca şi cum i-ar fi căzut din mână din pură oboseală. Am făcut doi paşi înainte şi m-am uitat înapoi. A fost nevoie să fac uz de toată puterea mea de stăpânire ca să nu scot niciun strigăt de

uimire. Bătrânul se întorsese cu spatele, astfel încât să nu-l poată vedea nimeni în afară de mine. Trupul i se împlinise, ridurile dispăruseră, ochii goliți de expresie își recăpătaseră strălucirea şi cel care stătea lângă foc şi zâmbea la vederea uimirii mele nu era altul decât Sherlock Holmes. Îmi făcu un semn uşor să mă apropii de el şi, în timp ce îşi întoarse din nou fața pe jumătate către cei din jur, căzu instantaneu într-o stare de senilitate, vorbind în dodii şi dezlânat.

— Holmes!, am şoptit eu. Ce Dumnezeu cauți în taverna asta?

— Vorbeşte cât de încet poți, răspunse el. Am urechi excelente. Dacă vei avea extrema amabilitate să scapi de amețitul ăla de prieten al tău, voi fi peste măsură de bucuros să discut cu tine.

— Mă aşteaptă o birjă afară.

— Atunci, te rog să-l trimiți acasă cu ea. Poți să stai liniştit în privința lui, căci pare a fi prea lipsit de vlagă ca să intre în vreun bucluc. Te-aş sfătui de asemenea să-i trimiți un bilet soției tale prin intermediul birjarului şi să-i spui că-ți împărtăşeşti soarta cu mine. Dacă vrei să mă aştepți afară, o să vin şi eu în cinci minute.

Era greu să refuzi vreuna din rugăminții le lui Sherlock Holmes, pentru că erau întotdeauna peste măsură de hotărâte şi formulate cu un aer de superioritate atât de modest. Totuşi, am simțit că, odată ce Whitney avea să fie urcat în birjă, misiunea mea avea să fie practic îndeplinită; cât despre restul, nu-mi puteam dori nimic mai mult decât să iau parte împreună cu prietenul meu la una din acele aventuri deosebite care constituiau condiția normală a existenței lui. În câteva minute mi-am scris biletul, am achitat nota de plată a lui Whitney, l-am condus pe acesta la birjă şi l-am văzut dispărând în noapte.

După foarte puțin timp, o siluetă ramolită ieşea din taverna de opium şi în secunda următoare mergeam pe stradă cu Sherlock Holmes. Prietenul meu îşi târî picioarele de-a lungul a două străzi, cu spinarea încovoiată şi cu mersul nesigur. Apoi, uitându-se repede în jur, se îndreptă de spate şi începu să râdă din toată inima.

— Watson, bănuiesc că îţi imaginezi că am adăugat fumatul de opium la injecţiile cu cocaină şi toate celelalte mici slăbiciuni asupra cărora ţi-ai exprimat punctul de vedere medical.

— Am fost cu siguranţă surprins să te găsesc acolo.

— Dar nu mai mult decât am fost eu.

— Venisem să găsesc un prieten.

— Iar eu să găsesc un duşman.

— Un duşman?

— Da; unul dintre duşmanii mei obişnuiţi sau, mai bine-zis, una dintre prăzile mele obişnuite. Pe scurt, Watson, sunt în mijlocul unei investigaţii extrem de remarcabile şi am sperat să găsesc un indiciu în divagaţiile incoerente ale acelor beţivi, aşa cum am mai făcut până acum. Dacă aş fi fost recunoscut în taverna aia, viaţa mea nu ar fi valorat nici cât o ceapă degerată; căci am mai folosit-o înainte pentru scopurile mele, iar ticălosul ei de proprietar a jurat să se răzbune pe mine. În spatele clădirii, lângă Paul's Wharf, se află o trapă care ar putea spune multe poveşti ciudate despre ceea ce a trecut prin ea în nopţile fără lună.

— Doar nu vrei să spui că au trecut cadavre, nu-i aşa?

— Ba da, Watson, cadavre. Ar trebui să fim bogaţi dacă am avea o mie de lire pentru fiecare nefericit care a fost omorât în taverna aia. E cea mai ticăloasă capcană mortală de pe întreg malul râului şi mă tem că Neville St. Clair a intrat în ea şi n-o să mai iasă niciodată. Dar mijlocul nostru de transport ar trebui să fie aici.

Îşi băgă două degete în gură şi fluieră ascuţit – un semnal căruia i se răspunse de undeva de departe cu un fluierat asemănător, urmat la scurt timp de un zăngănit de roţi şi de un zgomot de copite de cai.

— Watson, o să vii cu mine, nu-i aşa?, zise Holmes în timp ce un docar înalt se năpustea spre noi prin întuneric, felinarele lui laterale aruncând două fascicule de lumină galbenă.

— Dacă pot fi de folos...

— Un camarad de încredere este întotdeauna de folos; iar un cronicar e şi mai folositor. Camera mea de la „The Cedars" are pat dublu.

— „The Cedars“?

— Da; e casa domnului St. Clair. Stau acolo cât timp fac investigații.

— Unde e situată?

— În apropiere de Lee, în Kent. Avem de mers mai bine de zece kilometri.

— Dar nu sunt la curent cu nimic.

— Bineînțeles că nu. O să ştii totul îndată, Urcă. E în ordine, John; nu o să avem nevoie de tine. Uite jumătate de coroană. Caută-mă mâine pe la unsprezece. Dă-i frâu liber. Pe curând!

Dădu bice calului şi pornirăm în viteză printr-o serie nesfârşită de străzi sumbre şi pustii, care se lărgiră treptat, până când ne trezirăm trecând în zbor un pod mare cu balustradă, pe sub care râul întunecat curgea alene. Dincolo de pod se întindea o altă sălbăticie monotonă de cărămizi şi tencuială, a cărei liniște era spartă doar de pasul greu şi regulat al polițistului sau de cântecele şi strigătele vreunui grup întârziat de cheflii. O rămăşiță mohorâtă a unei mase de vapori plutea încet pe cer, iar ici-colo câteva stele sclipeau vag printre despicăturile norilor. Holmes mâna calul în tăcere, cu capul în piept şi cu aerul unui om pierdut în gânduri, în timp ce eu stăteam lângă el, curios să aflu ce putea fi această nouă problemă care părea să-i solicite atât de tare capacitățile, dar temându-mă totuşi să-i întrerup şirul gândurilor. Parcursesem mai mulți kilometri şi începusem să ne apropiem de vilele din suburbii, când Holmes se trezi din meditație, ridică din umeri şi îşi aprinse pipa cu aerul unui om care s-a convins că actionează cum e mai bine.

— Ai un dar extraordinar al tăcerii, Watson, zise el. Te face un însoțitor neprețuit. Pe cuvântul meu, înseamnă mult pentru mine să am cu cine vorbi, pentru că gândurile mele nu sunt prea plăcute. Mă întrebam ce să-i spun acestei bune femei în seara asta, când mă va întâmpina la uşă.

— Uiți că eu nu ştiu nimic despre asta.

— O să am exact atât timp cât să-ți spun despre ce e vorba în cazul ăsta înainte de a ajunge la Lee. Pare absurd de simplu şi totuşi nu am cu ce să încep. Am destule indicii, fără îndoială,

dar nu reuşesc să le dau de cap. Ei bine, Watson, acum o să-ți expun cazul clar şi concis şi poate că tu vei vedea vreo luminiță acolo unde totul e în întuneric pentru mine.

— Te ascult.

— Cu câțiva ani în urmă – mai exact în mai 1884 – a venit în Lee un domn pe nume Neville St. Clair, care părea să aibă mulți bani. Şi-a cumpărat o vilă mare, a aranjat frumos împrejurimile şi, în general, a trăit bine. Şi-a făcut treptat prieteni printre vecini şi în 1887 s-a căsătorit cu fiica unui fabricant local de bere, cu care are acum doi copii. Nu avea nicio ocupație, dar era interesat de mai multe companii şi se ducea de obicei dimineața în oraş, întorcându-se în fiecare seară cu trenul de 5.14 din strada Cannon. Domnul St. Clair are treizeci şi şapte de ani, este un om cu obiceiuri cumpătate, un soț bun, un tată foarte afectuos şi un om îndrăgit de toți cei care îl cunosc. Aş adăuga că, din câte am putut stabili, totalul datoriilor lui în momentul de față se ridică la optzeci şi opt de lire şi zece şilingi, având două sute douăzeci de lire pe numele lui la Banca Londrei şi a Comitatelor. Prin urmare, nu există motive să credem că îl frământau probleme legate de bani.

Lunea trecută, domnul Neville St. Clair s-a dus în oraş mai devreme ca de obicei, spunând înainte să plece că avea două comisioane importante de făcut şi că îi va aduce băiețelului său un joc de construit. Din pură întâmplare, soția lui a primit în aceeaşi zi o telegramă, la scurt timp după ce a plecat el, în care i se comunica faptul că un pachet deosebit de valoros pe care îl aştepta ea sosise la birourile Companiei de Transport Maritim Aberdeen. Dacă cunoşti foarte bine Londra, atunci ştii că birourile acestei companii sunt în strada Fresno, care dă în ulița Upper Swandam, unde m-ai găsit pe mine în seara asta. Doamna St. Clair şi-a luat prânzul, s-a dus în oraş, a făcut câteva cumpărături, s-a dus la birourile companiei, şi-a luat pachetul şi a luat drumul înapoi spre gară, trecând prin ulița Swandam exact la ora 4.35. Ai înțeles până acum?

— E foarte clar.

— Dacă îți aminteşti, luni a fost o zi extrem de călduroasă şi doamna St. Clair mergea încet, uitându-se în jur în speranța că va zări vreo birjă, întrucât nu-i plăcea cartierul unde se afla.

În timp ce mergea aşa pe ulița Swandam, a auzit deodată o exclamație sau un strigăt şi a înghețat când l-a văzut pe soțul ei uitându-se la ea şi, după cum i s-a părut ei, făcându-i semne de la o fereastră aflată la etajul doi al unei clădiri. Fereastra era deschisă, iar femeia i-a văzut clar fața, despre care a spus că era extrem de agitată. Bărbatul i-a făcut semne disperate, după care a dispărut de la fereastră atât de brusc, încât femeii i s-a părut că a fost tras înapoi de o forță irezistibilă. Singurul element pe care l-a surprins ochiul ei ager a fost acela că, deşi purta o haină de culoare închisă, precum aceea cu care plecase în oraş, soțul ei nu avea nici guler, nici cravată.

Convinsă că nu era în regulă ceva cu el, doamna St. Clair a coborât repede treptele – căci clădirea respectivă nu era alta decât taverna de opium în care m-ai găsit pe mine în seara asta – şi, trecând în fugă prin camera din față, a încercat să urce scările care duceau la primul etaj. Dar la piciorul scării l-a întâlnit pe ticălosul de proprietar despre care ți-am vorbit, iar acesta a îmbrâncit-o şi, cu ajutorul unui danez care lucrează acolo, a dat-o afară.

Plină de cele mai înnebunitoare presimțiri şi spaime, femeia a străbătut în fugă ulița şi, printr-un noroc cum rar se întâmplă, s-a întâlnit în strada Fresno cu mai mulți polițişti şi un inspector, care tocmai se îndreptau spre locurile unde urmau să-şi facă rondul. Inspectorul şi doi polițişti au însoțit-o înapoi la tavernă şi, în ciuda împotrivirii neîncetate a proprietarului, au urcat până în camera unde fusese văzut ultima oară domnul St. Clair.

Nu era nici urmă de el acolo. De fapt, nu era nimeni la etajul respectiv, cu excepția unui nenorocit invalid care avea un aspect hidos şi care se pare că se instalase acolo. Atât el, cât şi proprietarul au susținut sus şi tare că nu fusese nimeni altcineva în camera din față în timpul după-amiezii. Au negat faptul cu atâta hotărâre, încât inspectorul a fost surprins şi aproape că ajunsese să creadă că doamna St. Clair se înşelase, când aceasta, scoțând un strigăt, s-a repezit la o cutie mică de lemn care se afla pe masă şi i-a smuls capacul. Din ea au căzut zeci de cărămizi de construit pentru copii. Era jocul pe care soțul ei promisese să-l aducă acasă.

Această descoperire şi faptul că invalidul era vizibil încurcat l-au făcut pe inspector să-şi dea seama că problema era serioasă. Camerele au fost cercetate cu grijă şi toate rezultatele au indicat o crimă oribilă. Camera din față era mobilată simplu pentru a servi drept cameră de zi şi ducea într-un dormitor mic, a cărui fereastră dădea spre partea din spate a unuia din debarcadere. Între debarcader şi fereastra dormitorului se află un spațiu îngust, care este uscat atunci când e reflux, dar care e acoperit în timpul fluxului de apă, având o adâncime de cel puțin un metru şi jumătate. Fereastra de la dormitor era mare şi geamul se ridica în sus. Pe pervaz s-au descoperit urme de sânge, iar pe podeaua de lemn se vedeau mai multe picături împrăştiate. Toate veşmintele domnului Neville St. Clair – cu excepția hainei – au fost găsite în camera din față, aruncate în spatele unei perdele. Cizmele, şosetele, pălăria şi ceasul lui – toate erau acolo. Nu existau semne de violență pe ele şi nu au fost găsite alte urme ale domnului Neville St. Clair. Acesta dispăruse probabil pe fereastră, căci nu s-a descoperit nicio altă ieşire, iar petele de sânge prevestitoare de rău găsite pe pervaz indicau faptul că existau puține şanse ca bărbatul să se fi salvat înotând, pentru că fluxul era la cota maximă în momentul tragediei.

Şi acum despre ticăloşii care păreau implicați în chestiune. Proprietarul era cunoscut ca având antecedente, dar, întrucât se afla la piciorul scării la doar câteva secunde după apariția la fereastră a domnului St. Clair conform relatării soției acestuia – nu putea să fi fost mai mult decât un complice la crimă. S-a apărat spunând că el nu ştie absolut nimic şi a afirmat că nu e la curent cu faptele lui Hugh Boone, chiriaşul său, şi că nu putea explica în niciun fel prezența veşmintelor care aparțineau domnului dispărut.

Cam atât despre proprietar. Acum despre sinistrul invalid care locuieşte la etajul doi al tavernei de opium şi care e cu siguranță ultima persoană care l-a văzut pe Neville St. Clair. Numele lui e Hugh Boone, iar fața lui hidoasă îi e cunoscută fiecărui om care colindă mult prin oraş. E cerşetor de profesie, deşi, ca să evite regulamentele poliției, pretinde că are o mică afacere cu chibrituri din ceară. Poate că ai observat că

pe trotuarul stâng al străzii Threadneedle este o ieşitură în zid. Acolo se aşază această creatură în fiecare zi, cu picioarele încrucişate şi cu mica provizie de chibrituri în poală şi, întrucât oferă un spectacol jalnic, plouă destul de generos cu monede în chipiul unsuros de piele care stă pe trotuar lângă el. M-am uitat la individul ăsta de mai multe ori înainte să mă gândesc să fac cunoştinţă cu el din punct de vedere profesional şi am fost surprins de recolta pe care a strâns-o într-o perioadă scurtă de timp. Înfăţişarea lui este atât de remarcabilă, încât nimeni nu poate trece pe lângă el fără să-l observe. Un păr portocaliu şocant, o faţă palidă şi desfigurată de o cicatrice oribilă care i-a întors în afară marginea buzei de sus, o bărbie de buldog şi o pereche de ochi negri foarte pătrunzători, care contrastează în mod deosebit cu culoarea părului său, toate astea îl scot în evidenţă din mulţimea de cerşetori obişnuiţi şi la fel face şi inteligenţa lui, căci are întotdeauna o replică promptă pentru fiecare tachinare din partea trecătorilor. Acesta e omul despre care ştim acum că a fost chiriaşul tavernei de opium şi că a fost ultima persoană care l-a văzut pe domnul căutat de noi.

— Dar e un invalid!, am zis eu. Ce-ar fi putut să facă el de unul singur împotriva unui om în floarea vârstei?

— Este invalid în sensul că şchiopătează; dar în alte privinţe pare să fie un om puternic şi bine dezvoltat. Cu experienţa ta medicală, Watson, sunt sigur că ştii că slăbiciunea unui membru e compensată de multe ori printr-o forţă excepţională a celorlalte.

— Continuă-ţi relatarea, te rog.

— Doamna St. Clair leşinase la vederea sângelui de pe pervaz şi a fost escortată acasă într-o birjă de către poliţie, întrucât prezenţa ei nu le putea fi de niciun ajutor în anchetă. Inspectorul Barton, care era însărcinat cu cazul, a examinat cu mare atenţie locul faptei, fără să găsească însă nimic care să lămurească afacerea. Fusese o greşeală că nu-l arestaseră pe Boone imediat, acesta fiind scăpat din vedere pentru câteva minute, timp în care ar fi putut să comunice cu prietenul lui, proprietarul; dar această greşeală a fost remediată curând, iar el a fost prins şi percheziţionat, fără să se găsească nimic

asupra lui care să îl încrimineze. E adevărat că avea nişte pete de sânge pe mâneca dreaptă, dar el le-a arătat inelarul, care avea o tăietură lângă unghie, explicându-le că de acolo provenea sângele şi adăugând că stătuse în dreptul ferestrei cu puţin timp în urmă şi că petele descoperite în acel loc proveneau fără îndoială din aceeaşi sursă. A negat din toate puterile că l-a văzut vreodată pe domnul Neville St. Clair şi a jurat că prezenţa veşmintelor în camera lui era un mister la fel de mare pentru el, ca şi pentru poliţie. Cât despre afirmaţia doamnei St. Clair că l-ar fi văzut pe soţul ei la fereastră, invalidul a declarat că femeia ori era nebună, ori visase. A fost dus protestând în gura mare la secţia de poliţie, în timp ce inspectorul a rămas la faţa locului în speranţa că refluxul i-ar putea oferi vreun indiciu nou.

Şi i-a oferit, deşi poliţiştii n-au găsit pe malul plin de mâl al râului ceea ce se temeau să găsească. Lucrul pe care l-a dezvăluit refluxul n-a fost Neville St. Clair, ci haina lui. Şi ce crezi că au găsit în buzunare?

— Nu-mi imaginez.

— Nu, nu cred că ai ghici. Fiecare buzunar era înţesat cu monede de un penny şi de o jumătate de penny – 421 de monede de un penny şi 270 de monede de o jumătate de penny. Nu e de mirare că nu a fost luată de apă. Dar un corp e altceva. Între debarcader şi clădire se află un vârtej înspăimântător. Părea destul de probabil că haina îngreunată de monede a rămas, în timp ce corpul dezbrăcat a fost luat de apă.

— Dar am înţeles că toate celelalte veşminte au fost găsite în cameră. Corpul era îmbrăcat doar într-o haină?

— Nu, dar faptele ar putea fi aranjate în aşa fel încât să pară destul de veridice. Să presupunem că acest Boone l-a aruncat pe Neville St. Clair pe fereastră; nimeni nu ar fi putut vedea fapta. Ce ar face el după aceea? Şi-ar da bineînţeles seama imediat că trebuie să scape de veşmintele care l-ar putea trăda. Atunci, ar lua haina şi ar fi pe punctul de a o arunca pe geam, când i-ar trece prin minte că aceasta ar pluti şi nu s-ar scufunda. Are puţin timp la dispoziţie, căci a auzit cearta de jos, când soţia a încercat să urce cu forţa la etaj şi poate că a aflat de la camaradul lui, proprietarul, că poliţia

urmează să sosească. Nu are nicio clipă de pierdut. Se repede la vreo comoară ascunsă, unde a adunat roadele cerşetoriei lui şi îndeasă în buzunare toate monedele pe care le apucă, asigurându-se astfel că haina se va scufunda. O aruncă pe geam şi ar fi făcut la fel şi cu celelalte veşminte dacă n-ar fi auzit paşi grăbiţi la parter; abia are timp să închidă fereastra, că poliţia a şi apărut.

— Pare posibil, desigur.

— Ei bine, o vom lua drept ipoteză funcţională în lipsă de altceva. După cum ţi-am spus, Boone a fost arestat şi dus la secţie, dar nu s-a putut demonstra că a existat vreodată ceva împotriva lui. Se ştia de ani de zile că este cerşetor de profesie, dar viaţa lui părea că fusese una foarte liniştită şi nevinovată. Aşa stau lucrurile în momentul de faţă, iar problemele care trebuie rezolvate – ce făcea Neville St. Clair în taverna de opium, ce i s-a întâmplat acolo, unde e acum şi ce a avut Hugh Boone de-a face cu dispariţia lui – sunt toate departe de a fi soluţionate. Mărturisesc că nu-mi amintesc să fi existat de-a lungul experienţei mele vreun caz care să pară atât de simplu la prima vedere, dar care să prezinte astfel de dificultăţi.

În timp ce Sherlock Holmes detaliase această serie ciudată de evenimente, trecuserăm ca vântul prin suburbiile marelui oraş, până când ultimele case împrăştiate fuseseră lăsate în urmă şi merseserăm pe un drum străjuit şi de-o parte, şi de alta de gard viu. Dar tocmai când Holmes termină de relatat, trecurăm prin două sate răsfirate, unde câteva lumini încă mai licăreau la ferestre.

— Suntem în apropiere de Lee, zise însoţitorul meu. Am atins trei comitate englezeşti în scurta noastră călătorie, începând cu Middlesex, trecând pe lângă Surrey şi sfârşind cu Kent. Vezi lumina aia dintre copaci? Acolo e „The Cedars“ şi lângă lampa aceea stă o femeie ale cărei urechi neliniştite au auzit deja zgomotul făcut de copitele calului nostru; sunt aproape sigur de asta.

— Dar de ce nu investighezi cazul stând în strada Baker?, am întrebat eu.

— Pentru că sunt multe cercetări care trebuie făcute aici. Doamna St. Clair a fost extrem de amabilă să-mi pună două

camere la dispoziţie şi te asigur că va fi bucuroasă să primească un prieten şi un coleg de-al meu. Urăsc să dau ochii cu ea, Watson, când nu am nicio veste despre soţul ei. Iată-ne ajunşi. Ho! Prr!

Opriserăm în faţa unei vile mari cu teren propriu. Un grăjdar luase calul în primire, iar eu, sărind jos din docar, l-am urmat pe Holmes pe aleea mică şi şerpuitoare care ducea la casă. Când ne apropiarăm, uşa se deschise şi în prag apăru o femeie scundă şi blondă, îmbrăcată într-un fel de ţesătură de mătase, cu şifon roz la gât şi la încheieturi. Stătu cu silueta conturată pe fundalul potopului de lumină, cu o mână pe uşă şi cu cealaltă pe jumătate ridicată de nerăbdare, cu corpul uşor înclinat, cu capul înainte, cu ochii nerăbdători şi cu buzele întredeschise.

— Ei bine?, strigă ea. Ei bine?

Apoi, văzând că eram doi, scoase un strigăt de speranţă, care se transformă într-un geamăt atunci când îl văzu pe prietenul meu clătinând din cap şi ridicând din umeri.

— Nicio veste bună?

— Niciuna.

— Nici vreuna rea?

— Nu.

— Slavă Domnului! Intraţi, vă rog. Probabil că sunteţi obosit, căci aţi avut o zi lungă.

— Acesta e prietenul meu, doctorul Watson. Mi-a fost de mare folos în multe dintre cazurile mele şi norocul mi-a dat posibilitatea să îl aduc aici şi să-l implic în această investigaţie.

— Sunt încântată să vă cunosc, zise ea strângându-mi mâna cu căldură. Sper că veţi ierta vreo eventuală lipsă din camerele pe care vi le-am pus la dispoziţie, având în vedere tragedia care ne-a lovit pe neaşteptate.

— Dragă doamnă, sunt un fost militar şi, chiar dacă nu aş fi, îmi dau foarte bine seama că nu e nevoie să vă scuzaţi, am zis eu. Dacă vă pot fi de ajutor, fie dumneavoastră, fie prietenului meu aici de faţă, voi fi cu adevărat fericit.

— Domnule Sherlock Holmes, aş vrea foarte mult să vă pun câteva întrebări sincere, la care vă rog să îmi daţi un

răspuns la fel de sincer, zise doamna când intrarăm într-o sufragerie bine luminată, unde se afla o masă pe care fusese pusă o cină rece.

— Desigur, doamnă.

— Nu vă îngrijorați din pricina sentimentelor mele. Nu sunt isterică, nici predispusă la leşin. Vreau pur şi simplu să vă aud părerea adevărată.

— Despre ce anume?

— În adâncul sufletului dumneavoastră, credeți că Neville trăieşte?

Sherlock Holmes păru stânjenit de întrebare.

— Răspundeți-mi sincer!, repetă femeia stând în picioare pe carpetă şi privindu-l pătrunzător, în timp ce el se aşeza pe un scaun din nuiele.

— Bine. Sincer, doamnă, nu cred.

— Credeți că e mort?

— Da.

— Ucis?

— Nu spun asta. Poate.

— Şi în ce zi şi-a găsit sfârşitul?

— Luni.

— Atunci, domnule Holmes, poate că veți fi amabil să-mi explicați cum se face că azi am primit o scrisoare de la el.

Sherlock Holmes sări de pe scaun de parcă ar fi fost electrocutat.

— Ce?, urlă el.

— Da, azi.

Femeia zâmbea, ținând în mână o bucată de hârtie.

— Pot să o văd?

— Desigur.

Holmes i-o smulse plin de nerăbdare din mână şi, întinzând-o pe masă, trase lampa mai aproape şi o cercetă cu atenție.

Eu mă ridicasem de pe scaunul meu şi mă uitam la scrisoare peste umărul lui.

Plicul era foarte grosolan şi avea ştampila poştei din Gravesend cu data zilei respective, sau mai degrabă a zilei anterioare, pentru că era cu mult după miezul nopții.

— Scrisul e grosolan, murmură Holmes. Cu siguranță că ăsta nu e scrisul soțului dumneavoastră, doamnă.

— Nu, dar ceea ce e în plic este scris de mâna lui.

— Văd de asemenea că acela care a scris adresa pe plic a fost nevoit să se intereseze mai întâi de ea.

— De unde v-ați dat seama de acest lucru?

— Numele e scris cu cerneală neagră, care s-a uscat singură. Restul are o culoare gri, ceea ce arată că a fost folosită sugativa. Dacă totul ar fi fost scris direct şi apoi uscat cu sugativa, n-ar fi existat nicio nuanță de negru închis. Omul ăsta a scris numele şi a făcut o pauză înainte să scrie adresa, ceea ce nu poate însemna decât că nu îi era cunoscută. Bineînțeles, este doar un fleac, dar nu există nimic mai important ca fleacurile. Şi acum, să vedem scrisoarea! Ha! În plicul ăsta a fost inclus ceva!

— Da, a fost un inel. Inelul lui cu pecete.

— Şi sunteți sigură că acesta e scrisul soțului dumneavoastră?

— Unul din ele.

— Unul?

— E scrisul lui grăbit. Diferă mult de scrisul lui obişnuit şi totuşi îl cunosc foarte bine.

Draga mea, nu te speria. Totul va fi bine. Există o greşeală enormă şi va dura ceva timp până când va fi rectificată. Aşteaptă cu răbdare.

Neville

E scris cu creionul pe o foaie de carnet, mărimea 16x23 centimetri, fără imprimeuri. Hm! Pusă azi la poştă în Gravesend de un om cu degetul cel mare murdar. Ha! Dacă nu mă înşel, plicul a fost lipit de o persoană care mestecă tutun. Şi nu aveți nicio îndoială că acesta e scrisul soțului dumneavoastră, doamnă?

— Niciuna. Neville a scris acele cuvinte.

— Care au fost puse la poştă azi în Gravesend. Ei, bine, doamnă St. Clair, începe să se facă lumină, deşi nu m-aş aventura să zic că pericolul a trecut.

— Dar trebuie să fie în viață, domnule Holmes.

— Cu excepția cazului în care aceasta nu e cumva o plastografie isteață ca să ne pună pe o pistă greșită. În fond, inelul nu dovedește nimic. E posibil să îi fi fost luat.

— Nu, nu; este chiar scrisul lui!

— Foarte bine. Totuși, e posibil ca scrisoarea să fi fost scrisă luni și pusă la poștă abia azi.

— E posibil.

— Dacă e așa, s-au putut întâmpla multe între timp.

— O, nu trebuie să mă descurajați, domnule Holmes! Știu că soțul meu e bine. Există o legătură atât de strânsă între noi, încât aș ști dacă i s-ar întâmpla ceva rău. Chiar în ziua când l-am văzut ultima dată, el s-a tăiat în dormitor și totuși eu, care eram în sufragerie, m-am năpustit imediat sus, fiind absolut sigură că se întâmplase ceva. Credeți că aș reacționa la un astfel de fleac și n-aș ști dacă soțul meu a murit sau nu?

— Am văzut prea multe lucruri la viața mea ca să nu știu că intuiția unei femei poate fi mai valoroasă decât concluzia unui gânditor analitic. Iar această scrisoare este cu siguranță o dovadă de netăgăduit care vă coroborează părerea. Dar, dacă soțul dumneavoastră trăiește și poate să vă trimită scrisori, ce motiv ar avea să rămână departe de casă?

— Nu-mi pot imagina. E de necrezut.

— Și luni, înainte de a pleca, nu v-a spus nimic?

— Nu.

— Ați fost surprinsă să-l vedeți în strada Swandam?

— Foarte.

— Fereastra era deschisă?

— Da.

— Atunci, e posibil ca el să vă fi strigat?

— E posibil.

— Din câte am înțeles, n-a scos decât un strigăt nearticulat. Este adevărat?

— Da.

— Și dumneavoastră ați crezut că e un strigăt de ajutor?

— Da. Făcea semne cu mâinile.

— Dar ar fi putut să fie un strigăt de surpriză. Uimirea provocată de neașteptata dumneavoastră apariție l-ar fi putut face să-și ridice mâinile în aer.

— E posibil.

— Şi ați avut impresia că a fost tras înapoi?

— A dispărut atât de brusc!

— Ar fi putut să sară înapoi. Nu ați văzut pe nimeni altcineva în cameră?

— Nu, dar acel om oribil a mărturisit că a fost acolo şi că proprietarul era la piciorul scărilor.

— Chiar aşa. După cum ați putut vedea, soțul dumneavoastră purta hainele lui obişnuite?

— Dar fără guler sau cravată. Am văzut foarte clar că avea gâtul gol.

— V-a vorbit vreodată despre strada Swandam?

— Niciodată.

— A arătat vreodată ca şi cum ar fi luat opium?

— Niciodată.

— Vă mulțumesc, doamnă St. Clair. Acestea sunt punctele principale asupra cărora am vrut să fiu absolut sigur. Acum vom lua cina şi apoi ne vom duce la culcare, căci s-ar putea să avem o zi încărcată mâine.

O cameră mare, confortabilă şi cu pat dublu fusese pusă la dispoziția noastră, iar eu m-am vârât imediat în aşternuturi, pentru că eram obosit după prima mea noapte de aventură. Dar Sherlock Holmes era un om care, atunci când îl frământa o problemă nerezolvată, putea să stea zile, chiar săptămâni fără să se odihnească, întorcând-o pe toate părțile, rearanjând faptele, privind-o din toate punctele de vedere, până când fie o înțelegea, fie se convingéa că nu are suficiente informații. Curând îmi fu clar că se pregătea şi acum să stea treaz toată noaptea. Îşi scoase haina şi vesta, îşi puse un halat mare şi albastru, apoi se plimbă prin cameră, colectând perne de pe pat şi pui de pernă de pe canapea şi de pe fotolii. Îşi construi cu ele un fel de divan oriental, pe care se cocoță cu picioarele încrucişate, cu o uncie de tutun şi cu o cutie de chibrituri aşezate în fața lui. La lumina vagă a lămpii, l-am văzut stând acolo, cu o pipă veche din lemn de măceş între buze, cu ochii fixați asupra unui colț al tavanului, înconjurat de fum albastru, tăcut, nemişcat, cu lumina căzându-i pe trăsăturile puternic conturate şi acviline. Aşa stătea când

am adormit eu şi tot aşa stătea când m-am sculat din somn din pricina unei exclamaţii neaşteptate şi am văzut soarele de vară pătrunzând strălucitor în cameră. Pipa era tot între buzele lui, fumul continua să se ridice spre tavan, iar camera era plină de o ceaţă densă, dar nu mai rămăsese nimic din grămada de tutun pe care o văzusem cu o noapte înainte.

— Te-ai trezit, Watson?, întrebă el.

— Da.

— Ai chef de o plimbare de dimineaţă?

— Desigur.

— Atunci, îmbracă-te! Nu s-a sculat nimeni încă, dar ştiu unde doarme grăjdarul şi vom avea curând docarul scos afară.

Chicotea în sinea lui în timp ce vorbea, ochii îi străluceau şi părea un om cu totul diferit de gânditorul sobru din noaptea anterioară.

În timp ce mă îmbrăcam, m-am uitat la ceas. Nu era de mirare că încă nu se sculase nimeni. Era ora patru şi douăzeci şi cinci de minute. Nici nu terminasem bine să mă îmbrac, că Holmes se şi întoarse cu vestea că grăjdarul înhăma calul la docar.

— Vreau să-mi verific o mică teorie, zise el trăgându-şi cizmele în picioare. Watson, cred că te afli în prezenţa celui mai mare prost din Europa. Merit să mi se tragă un picior zdravăn în spate, să ajung de-aici până la Charing Cross. Dar cred că acum am cheia problemei.

— Şi unde se află?, am întrebat zâmbind.

— În baie, răspunse el. O, da, nu glumesc, continuă el văzându-mi expresia de neîncredere. Tocmai am fost acolo şi am luat-o, iar acum e în geanta asta marca Gladstone. Să mergem, băiete! Şi vom vedea dacă se potriveşte sau nu cu încuietoarea.

Am coborât la parter cât de încet am putut şi apoi am ieşit afară, în soarele strălucitor al dimineţii. Pe alee se afla docarul nostru, cu grăjdarul pe jumătate îmbrăcat aşteptând lângă cal. Eu şi Holmes am sărit înăuntru şi am pornit în viteză pe drumul spre Londra. Câteva căruţe duceau legume în oraş, dar, în afară de ele, vilele de pe ambele părţi ale drumului erau la fel de tăcute şi de lipsite de viaţă ca un oraş dintr-un vis.

— În anumite privințe, a fost un caz deosebit, zise Holmes mânând calul în galop. Mărturisesc că am fost orb precum o cârtiță, dar e mai bine să te deştepți mai târziu decât să nu te deştepți deloc.

În oraş, cei treziți cu noaptea în cap tocmai începeau să se arate somnoroşi pe la ferestre, în timp ce noi treceam pe străzile din Surrey. Ajungând la Podul Waterloo, traversarăm râul şi, zburând pe strada Wellington, întoarserăm brusc la dreapta şi ne oprirăm în strada Bow. Sherlock Holmes era bine cunoscut de poliție şi fu salutat de cei doi agenți aflați de pază la uşă. Unul dintre ei luă calul în primire, în timp ce celălalt ne conduse înăuntru.

— Cine e de serviciu?, întrebă Holmes.

— Inspectorul Bradstreet, domnule.

— A, Bradstreet! Ce mai faci?

Un funcționar înalt şi voinic venise pe culoarul cu dale de piatră, purtând un chipiu cu cozoroc şi o jachetă.

— Vreau să vorbesc cu dumneata, dar între patru ochi, Bradstreet.

— Desigur, domnule Holmes. Să mergem în biroul meu.

Acesta era o cameră mică, cu un registru uriaş pe masă şi cu un telefon fixat pe perete. Inspectorul se aşează la birou.

— Ce pot face pentru dumneata, domnule Holmes?

— Am venit în legătură cu cerşetorul ăla, Boone – cel care a fost acuzat că a fost implicat în dispariția domnului Neville St. Clair din Lee.

— Da. A fost adus la secție şi reținut preventiv pentru cercetări suplimentare.

— Aşa am auzit şi eu. E aici?

— În celulă.

— E liniştit?

— Nu ne face nicio problemă. Dar e un ticălos murdar.

— Murdar?

— Da. Nu reuşim decât să-l facem să se spele pe mâini, iar fața lui e la fel de neagră ca a unui tinichigiu. Odată ce i se va soluționa cazul, va face în închisoare o baie în toată regula; dacă l-ai vedea, cred că ai fi de acord cu mine că are nevoie de ea.

— Aş vrea tare mult să-l văd.

— Serios? Asta e uşor. Te duc eu la el. Poți să-ți laşi geanta aici.

— Nu, cred că o s-o iau cu mine.

— Foarte bine. Vino pe aici, te rog.

Ne conduse printr-un pasaj, deschise o uşă zăvorâtă, coborî o scară în spirală şi ne scoase într-un coridor văruit, cu uşi de ambele părți.

— A treia uşă pe dreapta e a lui, zise inspectorul.

Deschise încet o ferestruică aflată în partea superioară a uşii şi se uită înăuntrul celulei.

— Doarme, zise el. Îl puteți vedea foarte bine.

Eu şi Holmes ne-am uitat prin ferestruică.

Prizonierul stătea culcat cu fața la noi, căzut într-un somn adânc, respirând încet şi greu. Era un bărbat de statură potrivită, îmbrăcat grosolan, aşa cum se cuvenea meseriei lui, cu o cămaşă coloratã ieşindu-i prin ruptura hainei zdrențăroase.

După cum spusese şi inspectorul, era extrem de murdar, dar murdăria care îi acoperea fața nu-i putea ascunde urâțenia respingătoare.

O cicatrice veche îi brăzda chipul de la ochi şi până la bărbie, întorcându-i în afară o parte a buzei de sus, astfel că trei dinți erau mereu expuşi, ca şi cum omul ar fi mârâit întruna. Un păr şocant, de culoare roşu țipător, îi acoperea fruntea şi ochii.

— Este o frumusețe în toată regula, nu-i aşa?, zise inspectorul.

— Chiar că are nevoie de o baie, remarcă Holmes. M-am gândit eu că aşa va fi şi mi-am permis să aduc cu mine instrumentele necesare.

Deschise geanta Gladstone în timp ce vorbea şi, spre marea mea uimire, scoase din ea un burete de baie imens.

— Ha! Ha! Eşti un individ amuzant, chicoti inspectorul.

— Dacă vei avea extraordinara bunătate să deschizi uşa asta foarte încet, o să-i dăm omului o înfățişare mai respectabilă.

— Ei bine, nu văd de ce nu, zise inspectorul. Nu face cinste celulelor din strada Bow, nu-i aşa?

Băgă cheia în uşă şi o descuie, apoi intrarăm cu toţii în celulă, fără să facem nici cel mai mic zgomot. Bărbatul se întoarse pe jumătate, după care căzu din nou într-un somn adânc. Holmes se aplecă spre vasul cu apă, îşi înmuie buretele şi apoi frecă de două ori viguros faţa prizonierului.

— Permiteţi-mi să vi-l prezint pe domnul Neville St. Clair din Lee, comitatul Kent.

Niciodată în viaţa mea n-am mai văzut o astfel de privelişte. Faţa omului se desprinse precum se desprinde scoarţa de pe copac. Nuanţa maronie şi grosolană dispăru! La fel dispăru şi cicatricea oribilă care o brăzda şi buza strâmbă care îi dăduse aspectul respingător! Părul roşu şi încâlcit fu smuls şi înaintea ochilor noştri, stând în capul oaselor, apăru un bărbat palid, cu faţa tristă, cu înfăţişare rafinată, brunet şi cu pielea netedă, frecându-şi ochii şi uitându-se în jur cu o uimire somnoroasă. Apoi, dându-şi brusc seama că a fost dat în vileag, scoase un strigăt şi îşi îngropă faţa în pernă.

— Cerule!, exclamă inspectorul. E într-adevăr omul dispărut. Îl cunosc din fotografie.

Prizonierul îşi înălţă capul, cu aerul nepăsător al unui om care se abandonează sorţii.

— Fie şi aşa, zise el. De ce anume sunt acuzat, mă rog?

— De uciderea domnului Neville St... Hei, stai puţin! Nu poţi fi acuzat de asta, decât dacă vor transforma cazul într-unul de tentativă de sinucidere, zise inspectorul rânjind. Sunt poliţist de douăzeci şi şapte de ani, dar asta le întrece pe toate.

— Dacă eu sunt domnul Neville St. Clair, atunci e evident că nu s-a comis nicio crimă şi că, prin urmare, sunt reţinut ilegal.

— Nu s-a comis nicio crimă, dar s-a comis o greşeală enormă, zise Holmes. Ar fi fost mai bine dacă aveai încredere în soţia dumitale.

— Nu soţia era problema, ci copiii, gemu prizonierul. Nu vreau să le fie ruşine de tatăl lor. Dumnezeule! Ce scandal! Ce pot să fac?

Sherlock Holmes se aşeză lângă el pe pat şi îl bătu prieteneşte pe umăr.

— Dacă vei lăsa o curte de justiţie să lămurească afacerea, bineînţeles că nu vei putea evita publicitatea, zise el. Pe de

altă parte, dacă reuşeşti să convingi poliția că nu există niciun fel de caz împotriva dumitale, nu văd vreun motiv pentru care detaliile să ajungă la ziar. Sunt sigur că inspectorul Bradstreet va nota tot ceea ce ne vei spune şi va aduce declarația dumitale la cunoştința autorităților. Atunci, cazul n-ar ajunge niciodată în instanță.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze!, strigă prizonierul puternic emoționat. Aş fi îndurat închisoarea, da, chiar şi execuția, decât să-mi las mizerabilul secret moştenire copiilor mei. Sunteți primii care îmi auziți povestea.

Tatăl meu era învățător în Chesterfield, unde am primit o educație excelentă. În tinerețe am călătorit, am fost actor şi, în cele din urmă, am devenit reporter la un ziar de seară din Londra. Într-o zi, editorul meu a vrut să aibă o serie de articole despre cerşetoria din oraş, iar eu m-am oferit voluntar să le scriu. Aşa au început toate aventurile mele. Doar practicând cerşetoria ca amator puteam să obțin informațiile pe care să îmi bazez articolele. Ca actor, învățasem bineînțeles toate secretele machiajului şi eram celebru printre ceilalți pentru îndemânarea mea.

Prin urmare, am profitat de talentele pe care le aveam. Mi-am vopsit fața şi, ca să fiu cât mai jalnic posibil, mi-am făcut o cicatrice şi mi-am ridicat o parte a buzei, fixând-o cu ajutorul unei bucăți mici de plasture de culoarea pielii. Apoi, cu un păr roşu în cap şi cu hainele potrivite, m-am instalat în oraş acolo unde se făceau afacerile, aparent ca vânzător de chibrituri, în realitate ca cerşetor. Mi-am făcut cu sârg meseria timp de şapte ore şi, când m-am întors seara acasă, am descoperit cu surprindere că primisem nu mai puțin de douăzeci şi şase de şilingi şi patru monede de un penny.

Mi-am scris articolele şi nu m-am mai gândit la asta până când, ceva mai târziu, am servit de girant pentru un prieten şi am primit o somație să plătesc douăzeci şi cinci de lire. Eram la pământ cu banii, dar mi-a venit o idee neaşteptată. L-am implorat pe creditor să-mi acorde o amânare de o săptămână, le-am cerut un concediu angajatorilor mei şi mi-am petrecut timpul cerşind în oraş, folosindu-mă de deghizarea mea. Am obținut banii în zece zile şi am plătit datoria.

Ei, bine, vă imaginați cât de greu mi-a fost să mă dedic unei munci dificile plătite cu două lire pe săptămână, când știam că puteam câștiga la fel de mult într-o zi mânjindu-mă pe față cu puțină vopsea, punându-mi chipiul pe jos și stând nemișcat. A fost o luptă îndelungată între mândria mea și bani, dar, în cele din urmă, banii au câștigat, iar eu am renunțat la slujba de reporter și am stat zi după zi în colțul pe care îl alesesem prima dată, inspirând milă cu fața mea înspăimântătoare și umplându-mi buzunarele cu bănuți. Doar un singur om îmi cunoștea secretul. Acesta era proprietarul unei taverne vulgare în care obișnuiam să locuiesc, situată în ulița Swandam, de unde puteam să ies în fiecare dimineață ca cerșetor jalnic, transformându-mă seara într-un bărbat bine îmbrăcat. Îl plăteam bine pe acest individ pentru camerele în care stăteam, așa că știam că secretul meu era în siguranță.

Foarte curând am descoperit că puneam deoparte sume considerabile de bani. Nu vreau să spun prin asta că orice cerșetor de pe străzile Londrei poate câștiga șapte sute de lire pe an – ceea ce e mai puțin decât câștig eu în medie – dar eu aveam un avantaj excepțional cu talentul meu la machiaj, precum și cu faptul că dădeam replici spirituale cu ușurință, lucruri care mi-au îmbunătățit profesia și m-au făcut un personaj recunoscut în oraș. Întreaga zi ploua peste mine cu monede de un penny, alternând cu monede de argint, iar o zi foarte proastă însemna una în care nu reușeam să strâng două lire.

Cu cât mă îmbogățeam, cu atât deveneam mai ambițios. Mi-am cumpărat o casă la țară și în cele din urmă m-am căsătorit, fără ca cineva să-mi bănuiască adevărata ocupație. Draga mea soție știa că aveam o afacere în oraș, dar nu știa despre ce era vorba.

Lunea trecută, tocmai îmi terminasem treaba și mă îmbrăcam în camera mea, aflată deasupra tavernei de opium, când m-am uitat pe fereastră și, spre groaza și uimirea mea, mi-am văzut soția pe stradă, uitându-se fix la mine. Am scos un strigăt de surpriză, mi-am acoperit fața cu mâinile și, repezindu-mă la confidentul meu, proprietarul, l-am implorat să nu lase pe nimeni să urce la etaj. Am auzit vocea soției mele la

parter, dar știam că nu putea să vină sus. Mi-am dat repede hainele jos, m-am îmbrăcat cu cele de cerşetor, mi-am vopsit fața şi mi-am pus peruca.

Nici chiar ochii unei soții nu puteau să vadă printr-o deghizare atât de completă. Dar mi-a trecut apoi prin minte că încăperea ar putea fi percheziționată şi că hainele m-ar putea trăda. Am deschis fereastra, redeschizând prin violența mea o mică tăietură pe care o căpătasem în acea dimineață în dormitor. Apoi mi-am luat haina – care era îngreunată din pricina monedelor pe care tocmai le transferasem în buzunare din geanta de piele unde îmi țineam câştigurile – şi am aruncat-o pe fereastră; a dispărut imediat în Tamisa. Ar fi urmat şi restul veşmintelor, dar în acel moment i-am auzit pe polițişti urcând în grabă scările şi, câteva minute mai târziu, spre uşurarea mea, m-am trezit că, în loc să fiu identificat drept domnul Neville St. Clair, am fost arestat ca fiind ucigaşul lui.

Nu cred să mai existe nimic altceva de explicat. Eram hotărât să-mi păstrez deghizarea cât mai mult timp posibil; de aici preferința mea pentru o față murdară. Ştiind că soția mea va fi teribil de îngrijorată, mi-am scos inelul şi i l-am încredințat proprietarului tavernei într-un moment în care nu se uita niciun polițist la mine, împreună cu un bilet mâzgălit în grabă, în care îi spuneam că nu are de ce să se teamă.

— Biletul acela nu i-a parvenit decât ieri, zise Holmes.

— Dumnezeule! Ce săptămână trebuie să fi petrecut, biata de ea!

— Proprietarul a fost supravegheat de poliție şi-mi dau seama că trebuie să-i fi fost greu să pună o scrisoare la poştă neobservat, zise inspectorul Bradstreet. Probabil că i-a dat-o vreunui marinar care îi era client, iar acesta a uitat de ea vreo câteva zile.

— Aşa a fost, zise Holmes dând aprobator din cap. Nu am nicio îndoială. Dar n-ai fost niciodată trimis în judecată pentru cerşetorie?

— Chiar de mai multe ori; dar ce însemna o amendă pentru mine?

— Totuşi, trebuie să te opreşti aici, zise Bradstreet. Dacă vrei ca poliția să muşamalizeze chestiunea asta, Hugh Boone trebuie să dispară.

— Jur pe tot ce poate avea un om mai scump.

— În cazul ăsta, cred că nu se vor mai lua niciun fel de măsuri. Dar, dacă vei fi găsit iar cerşind, atunci totul va trebui să iasă la iveală. Domnule Holmes, îți suntem îndatorați că ai lămurit afacerea. Tare aş vrea să ştiu cum rezolvi chestiunile de genul ăsta!

— Pe asta am rezolvat-o stând cocoțat pe cinci perne şi fumând o uncie de tutun, zise prietenul meu. Watson, cred că, dacă ne vom îndrepta spre strada Baker, vom ajunge exact la timp ca să luăm micul dejun.

Sfârşit

Aventura rubinului albastru

A doua zi după Crăciun, mă dusesem la prietenul meu Sherlock Holmes cu intenția de a-i ura sărbători fericite. Stătea lungit pe canapea într-un halat violet, cu un set de pipe la îndemână în partea dreaptă şi cu o grămadă de ziare lângă el – evident, recent studiate. Lângă canapea era un scaun de lemn, iar pe spătar atârna o pălărie tare, extrem de prăpădită şi de ponosită, în niciun caz bună de purtat şi crăpată în mai multe locuri. Lupa şi forcepsul de pe scaun sugerau că pălăria fusese suspendată în felul acela pentru a fi examinată.

— Eşti ocupat, am zis eu. Poate că te deranjez.

— Absolut deloc. Mă bucur să am un prieten cu care să-mi discut rezultatele. Chestiunea este una complet banală – arătă cu degetul cel mare spre pălăria veche –, dar există anumite puncte care nu sunt în întregime lipsite de interes şi care sunt chiar instructive.

M-am aşezat în fotoliul lui şi mi-am încălzit mâinile la focul din şemineu, căci era un ger cumplit afară, iar geamurile aveau flori de gheață pe ele.

— Presupun că, oricât de simplă şi familiară ar părea, chestiunea asta e legată de vreo poveste extraordinară, că este indiciul care te va conduce la soluția vreunui mister şi la pedepsirea vreunei crime, am remarcat eu.

— Nu, nu. Nu e vorba de nicio crimă, zise Sherlock Holmes râzând. Doar de unul din acele mici incidente ciudate care se întâmplă atunci când ai patru milioane de ființe omeneşti lovindu-se una de alta într-un spațiu de vreo câțiva kilometri

pătrați. În mijlocul acțiunii și reacțiunii unui roi omenesc atât de dens poate avea loc orice combinație posibilă de evenimente și vor exista multe mici probleme, care pot fi uimitoare și bizare fără să fie nelegiuite. Am avut deja mai multe experiențe de genul ăsta.

— Atât de multe, încât din ultimele șase cazuri pe care le-am adăugat însemnărilor mele, trei n-au avut nimic de-a face cu vreo încălcare a legii.

— Exact. Te referi la încercarea mea de a recupera hârtiile Irenei Adler, la ciudatul caz al domnișoarei Mary Sutherland și la aventura omului cu buza strâmbă. Ei, bine, nu am nicio îndoială că și această chestiune măruntă se va încadra în aceeași categorie nevinovată. Îl știi pe comisarul Peterson?

— Da.

— Lui îi aparține trofeul ăsta.

— Adică e pălăria lui.

— Nu, nu. El a găsit-o. Proprietarul e necunoscut. Te rog să o privești nu ca pe o pălărie turtită, ci ca pe o problemă intelectuală. Mai întâi, să-ți spun cum a ajuns aici. A sosit în dimineața de Crăciun, însoțită de o gâscă mare și grasă, care – nu am nicio îndoială – se frige în acest moment în fața focului lui Peterson. Iată care sunt faptele: în dimineața de Crăciun, în jurul orei patru, Peterson care, așa cum știi, este un om foarte cinstit, se întorcea de la o mică petrecere și se îndrepta spre casă, mergând pe strada Tottenham Court. La lumina lămpii cu gaz, a văzut în fața lui un bărbat destul de înalt, care mergea clătinându-se ușor și cu o gâscă albă aruncată pe umăr. Când a ajuns la colțul străzii Goodge, a izbucnit o ceartă între străin și un grup de huligani. Unul dintre aceștia din urmă i-a dat bărbatului pălăria pe jos, drept care omul și-a ridicat bastonul ca să se apere și, învârtindu-l pe deasupra capului, a spart vitrina magazinului din spatele său. Peterson se repezise să-l apere pe străin de atacatorii lui; dar omul, șocat că spărsese vitrina și văzând o persoană în uniformă alergând spre el, și-a abandonat gâsca, și-a luat picioarele la spinare și a dispărut într-un labirint de străduțe aflate în spatele străzii Tottenham Court. Huliganii fugiseră și ei la apariția lui Peterson, astfel că polițistul a

rămas atât în posesia câmpului de luptă, cât şi a trofeului, prezentat sub forma acestei pălării turtite şi a unei incontestabile gâşte de Crăciun.

— Pe care, bineînţeles, i-a dat-o înapoi proprietarului, nu-i aşa?

— Dragul meu prieten, aici e problema. E adevărat că pe un cartonaş legat de piciorul stâng al păsării scria „Pentru doamna Henry Baker“ şi e la fel de adevărat că pe căptuşeala acestei pălării se văd iniţialele „H.B.“, dar, întrucât există câteva mii de familii Baker şi câteva sute de Henry Baker în acest oraş al nostru, nu e uşor să-i dai înapoi niciunuia dintre ei ceva ce a pierdut.

— Atunci, ce a făcut Peterson?

— A venit cu pălăria şi cu gâsca la mine în dimineaţa de Crăciun, ştiind că mă interesează chiar şi cele mai mici probleme. Am păstrat gâsca până azi-dimineaţă, când ne-am dat seama că, în ciuda gerului, ar fi mai bine să fie mâncată fără întârziere. Prin urmare, găsitorul ei a luat-o cu el ca să împlinească menirea cea din urmă a unei gâşte, în timp ce eu continui să păstrez pălăria domnului necunoscut care şi-a pierdut cina de Crăciun.

— N-a dat niciun anunţ în ziar?

— Nu.

— Atunci, ce indiciu ai putea avea despre identitatea lui?

— Doar ce putem deduce.

— Privindu-i pălăria?

— Exact.

— Glumeşti. Ce poţi afla privind această pălărie veche şi turtită?

— Uite lupa mea. Îmi cunoşti metodele. Tu ce poţi afla despre individualitatea omului care a purtat acest articol?

Am luat zdrenţuitul obiect în mână şi l-am întors cam plin de regret pe toate părţile.

Era o pălărie neagră cât se poate de normală, cu obişnuita formă rotundă, tare şi în niciun caz bună de purtat. Căptuşeala fusese cândva din mătase roşie, dar acum era foarte decoloratã. Nu avea numele fabricantului pe ea; dar, aşa cum remarcase Holmes, iniţialele „H.B.“ erau inscripţionate

pe o parte. Avea borurile găurite pentru un dispozitiv de siguranță, dar lipsea elasticul. În rest, pălăria era crăpată, peste măsură de prăfuită şi pătată în mai multe locuri, deşi se pare că existase o încercare de a ascunde petele decolorate mânjindu-le cu cerneală.

— Nu văd nimic, am zis eu dându-i prietenului meu pălăria înapoi.

— Dimpotrivă, Watson, vezi totul. Dar nu te gândeşti logic la ceea ce vezi. Eşti prea timid ca să tragi concluziile.

— Atunci, te rog să-mi spui ce concluzii poți trage tu privind această pălărie?

Holmes o luă şi o privi însă în felul introspectiv care îl caracteriza.

— Poate că e mai puțin sugestivă decât ar fi putut să fie – remarcă el – şi totuşi există câteva concluzii care sunt foarte clare şi altele care reprezintă cel puțin o probabilitate destul de ridicată. Faptul că omul era foarte învățat este bineînțeles evident după aspectul exterior; la fel şi faptul că a fost destul de bogat în ultimii trei ani, deşi acum trece printr-o perioadă de criză. Era prevăzător, dar acum e mai puțin ca înainte, ceea ce denotă o decădere morală care, împreună cu declinul situației lui materiale, pare să indice că se află sub influența unei forțe dăunătoare, probabil băutura. Asta ar putea de asemenea justifica faptul evident că soția lui a încetat să-l mai iubească.

— Dragul meu Holmes!

— Totuşi, şi-a păstrat un oarecare grad de respect de sine, continuă el, fără să țină cont de mustrarea mea. E un om care duce o viață sedentară, iese rar în oraş, nu e deloc în formă, e de vârstă mijlocie, are părul cărunt, pe care şi l-a tuns cu câteva zile în urmă şi pe care şi-l dă cu spumă de lămâie. Acestea sunt faptele cele mai clare care pot fi deduse privind pălăria asta. Precum şi faptul că este extrem de improbabil ca omul să aibă instalație de gaze în casă.

— Sunt sigur că glumeşti, Holmes.

— Absolut deloc. E posibil ca nici măcar acum, când îți dau aceste rezultate pe tavă, să nu-ți dai seama cum au fost obținute?

— N-am nicio îndoială că sunt foarte prost, dar trebuie să mărturisesc că nu reuşesc să te urmăresc. De exemplu, cum ai dedus că omul ăsta era învăţat?

Drept răspuns, Holmes îşi puse pălăria pe cap. Aceasta îi căzu pe frunte şi i se opri pe nas.

— E o chestiune de capacitate cubică, zise el. Un om cu un creier atât de mare trebuie să aibă ceva în el.

— Şi declinul situaţiei lui materiale?

— Pălăria asta e veche de trei ani. Atunci au apărut aceste boruri plate cu marginile ridicate. Este o pălărie de cea mai bună calitate. Uită-te la fâşia de mătase dungată şi la căptuşeala excelentă. Dacă omul ăsta îşi putea permite să cumpere o pălărie aşa de scumpă acum trei ani şi nu şi-a mai luat alta de atunci, înseamnă cu siguranţă că şi-a pierdut situaţia socială.

— Bine, asta e destul de clar. Dar cum e cu prevederea şi cu decăderea morală?

Sherlock Holmes începu să râdă.

— Iată prevederea, zise el punându-şi degetul pe cerculeţul şi pe ineluşul dispozitivului de siguranţă. Astea nu se vând niciodată la pălării. Faptul că omul nostru a comandat un astfel de dispozitiv arată un oarecare grad de prevedere, din moment ce s-a dat peste cap să ia măsuri de precauţie împotriva vântului. Întrucât vedem că a rupt elasticul şi nu s-a deranjat să-l înlocuiască, e evident că nu mai e la fel de prevăzător ca înainte, ceea ce e o dovadă clară a unei firi nepăsătoare. Pe de altă parte, a încercat să ascundă câteva din petele de pe fetru mânjindu-le cu cerneală, semn că nu şi-a pierdut în întregime respectul de sine.

— Raţionamentul tău e cu siguranţă plauzibil.

— Celelalte lucruri – că e de vârstă mijlocie, că are părul cărunt, că şi l-a tuns recent şi că foloseşte spumă de lămâie – se deduc toate dintr-o examinare atentă a părţii de jos a căptuşelii. Lupa dezvăluie un număr mare de fire scurte de păr, tăiate de foarfeca frizerului. Toate par lipicioase şi se simte clar un miros de spumă de lămâie. După cum observi, praful ăsta nu e praful nisipos şi gri al străzilor, ci praful fin şi maro al casei, ceea ce arată că pălăria a fost ţinută înăuntru

în marea majoritate a timpului, în timp ce urmele de umezeală din interior sunt o dovadă sigură că purtătorul ei transpira mult şi că, prin urmare, nu era deloc în formă.

— Dar soția lui... Ai spus că a încetat să-l mai iubească.

— Pălăria asta n-a mai fost periată de săptămâni întregi. Când o să te văd şi pe tine, dragul meu Watson, cu o pălărie pe care praful s-a adunat de o săptămână şi când soția ta te va lăsa să ieşi în oraş într-un astfel de hal, o să mă tem că şi tu ai fost destul de nefericit să pierzi dragostea soției tale.

— Dar ar putea fi burlac.

— Nu; îi ducea soției lui gâsca drept cadou de împăcare. Aminteşte-ți de cartonaşul legat de piciorul păsării.

— Ai un răspuns pentru orice. Dar cum Dumnezeu ai dedus că nu are instalație de gaze în casă?

— O pată de ceară, sau chiar două, se mai întâmplă; dar când văd nu mai puțin de cinci, cred că nu poate exista nicio îndoială că individul vine frecvent în contact cu lumânările aprinse – probabil că urcă noaptea scările ținând într-o mână pălăria şi în cealaltă o lumânare care curge. În orice caz, nu putea să aibă pete de ceară de la lampa cu gaz. Eşti mulțumit?

— Ei, bine, este foarte ingenios, am zis eu râzând. Dar, aşa cum ai spus şi tu adineauri, din moment ce nu s-a comis nicio crimă şi nu s-a întâmplat nimic rău decât că s-a pierdut o gâscă, toate astea mi se par mai degrabă o risipă de energie.

Sherlock Holmes tocmai deschisese gura să răspundă, când uşa se trânti de perete şi comisarul Peterson se năpusti în cameră, cu obrajii îmbujorați şi cu fața unui om care e mut de uimire.

— Gâsca, domnule Holmes! Gâsca, domnule! Gâfâi el.

— Ei, ce este cu ea? A înviat şi a zburat pe fereastra de la bucătărie?

Holmes se răsuci pe canapea ca să vadă mai bine fața agitată a omului.

— Uitați-vă aici, domnule! Uitați-vă ce a găsit soția mea în guşa păsării!

Întinse palma şi ne arătă o piatră albastră scânteietoare, puțin mai mică decât o boabă de fasole, dar de o asemenea

puritate şi strălucire, încât licărea precum un punct electric în căuşul întunecat al palmei.

Sherlock Holmes se ridică în capul oaselor scoţând un fluierat.

— Pe legea mea, Peterson!, zise el. Asta e într-adevăr o comoară. Bănuiesc că ştii ce ai acolo, nu-i aşa?

— Un diamant, domnule? O piatră preţioasă. Taie geamul de parcă ar fi chit.

— E mai mult decât o piatră preţioasă. Este piatra preţioasă.

— Doar nu vrei să spui că e rubinul albastru al contesei de Morcar!, am exclamat eu.

— Ba chiar aşa. Ar trebui să-i cunosc mărimea şi forma, având în vedere că în ultima vreme am citit despre el în „The Times“ în fiecare zi. Este absolut unic, iar valoarea lui nu poate fi decât presupusă, dar recompensa de o mie de lire care a fost oferită pentru el nu este cu siguranţă nici măcar a douăzecea parte din preţul curent de piaţă.

— O mie de lire! Dumnezeule mare!

Comisarul se prăbuşi pe un scaun şi se uită de la mine la Holmes şi de la Holmes la mine.

— Asta e recompensa şi am motive să cred că există considerente de ordin sentimental la mijloc care ar face-o pe contesă să-şi dea jumătate din avere ca să recupereze giuvaierul.

— Dacă îmi aduc bine aminte, a fost pierdut la Hotelul Cosmopolitan, am remarcat eu.

— Exact. Pe 22 decembrie, cu doar cinci zile în urmă. Un instalator, John Horner, a fost acuzat că l-a sustras din cutia cu bijuterii a doamnei. Dovezile împotriva lui erau atât de covârşitoare, încât cazul a fost trimis la Curtea cu Juri. Cred că am pe aici pe undeva o relatare a chestiunii acesteia.

Scotoci printre ziare, uitându-se la dată, până când netezi în sfârşit unul, îl îndoi şi citi următorul paragraf:

Furt de bijuterii la hotelul Cosmopolitan. John Horner, 26 de ani, instalator, a fost arestat sub acuzaţia de a fi sustras, în data de 22 ale lunii, din cutia cu bijuterii a contesei de Morcar preţiosul giuvaier cunoscut drept rubinul albastru.

James Ryder, angajat al hotelului, a declarat că, în ziua când s-a comis furtul, îl condusese pe Horner în camera contesei de Morcar ca să lipească a doua gratie de la grătarul şemineului, care se desprinsese. Stătuse cu Horner pentru o perioadă de timp, dar fusese în cele din urmă chemat în altă parte. Când se întorsese, descoperise că Horner dispăruse, că sertarul de la birou fusese forțat şi că acea cutiuță din marochin în care, aşa cum s-a aflat mai târziu, contesa obişnuia să-şi țină bijuteria zăcea goală pe masa de toaletă. Ryder a dat imediat alarma şi Horner a fost arestat în aceeaşi seară; dar piatra nu a fost găsită nici asupra lui, nici în apartamentul său. Catherine Cusack, camerista contesei, a declarat că a auzit strigătul de spaimă pe care l-a scos Ryder când a descoperit furtul şi că s-a repezit în cameră, unde a găsit lucrurile aşa cum au fost descrise de celălalt martor. Inspectorul Bradstreet, de la brigada B, a declarat că, atunci când a fost arestat, Horner s-a zbătut din toate puterile şi a afirmat sus şi tare că e nevinovat. Întrucât prizonierul mai fusese condamnat pentru furt, magistratul a refuzat să trateze cu superficialitate delictul şi a trimis cazul la Curtea cu Juri. Horner, care a dat semne de agitație extremă în timpul procedurilor, a leşinat la auzul hotărârii şi a fost scos afară din judecătorie.

— Hm! Ne-am lămurit şi cu judecătoria polițienească, zise Holmes gânditor, aruncând ziarul. Problema pe care o avem noi de rezolvat acum este succesiunea evenimentelor, începând cu o cutie de bijuterii jefuită şi terminând cu guşa unei gâşte de pe strada Tottenham Court. Vezi tu, Watson, micile noastre deducții au căpătat deodată un aspect mult mai important şi mai puțin nevinovat. Iată piatra; piatra a provenit din gâscă şi gâsca a venit de la domnul Henry Baker, domnul cu pălăria stricată şi cu toate celelalte caracteristici cu care te-am plictisit. Acum trebuie să ne punem foarte serios pe treabă ca să-l găsim pe acest domn şi să stabilim ce rol a jucat el în acest mic mister. Pentru asta, trebuie să utilizăm mai întâi mijloacele cele mai simple, iar acestea înseamnă bineînțeles un anunț publicat în toate ziarele de seară. Dacă lucrul ăsta eşuează, atunci voi face apel la alte metode.

— Ce vei spune în anunț?

— Dă-mi un creion şi o bucată de hârtie. Ia să vedem:

Găsit la colțul străzii Goodge o gâscă şi o pălărie neagră de fetru. Domnul Henry Baker le poate recupera dacă va veni în seara asta la ora 6.30 în strada Baker nr. 221B.

Scurt şi concis.

— Foarte. Dar o să-l vadă?

— O să fie cu siguranță cu ochii pe ziare, din moment ce, pentru un om sărac, pierderea e foarte mare. E clar că a fost atât de speriat de ghinionul lui de a sparge vitrina şi de apropierea lui Peterson, încât nu s-a gândit la nimic altceva decât să fugă; dar, de atunci, trebuie că a regretat amarnic impulsul care l-a făcut să-şi abandoneze pasărea. În plus, faptul că i-am menționat numele îl va face să vadă anunțul, căci toți cei care îl cunosc îi vor atrage atenția asupra lui. Peterson, du-te repede la agenția de publicitate şi spune-le să publice anunțul ăsta în ziarele de seară.

— În care din ele, domnule?

— Păi, în „The Globe“, „The Star“, „Pall Mall“, „St. James“, „The Evening News“, „The Standard“, „The Echo“ şi oricare altele îți mai vin în minte.

— Foarte bine, domnule. Şi piatra asta?

— A, da! O să păstrez eu piatra. Mulțumesc. Peterson, când te întorci, cumpără o gâscă şi las-o la mine, căci trebuie să avem una pe care să i-o dăm acestui domn în locul celei pe care o devorează acum familia dumitale.

După ce comisarul plecă, Holmes luă piatra şi o ținu în lumină.

— E un lucru atrăgător, zise el. Uite cum scânteiază. Bineînțeles că e obiectul principal al unui delict. Fiecare piatră valoroasă e obiectul principal al unui delict. Pietrele prețioase sunt momeala favorită a diavolului. În cazul bijuteriilor mai mari şi mai vechi, fiecărei fațete îi poate corespunde o faptă sângeroasă. Piatra asta nu are nici douăzeci de ani. A fost găsită în malurile râului Amoy din sudul Chinei şi este remarcabilă prin faptul că are toate caracteristicile unui rubin,

cu excepția nuanței albastre în loc de roşu rubiniu. În ciuda tinereții ei, are deja o istorie sinistră. Au avut loc două crime, o împroşcare cu vitriol, o sinucidere şi mai multe jafuri din pricina acestei bucăți de mangal cristalizat, de două grame şi jumătate. Cine ar crede că o jucărie atât de drăguță te-ar putea duce la spânzurătoare şi la închisoare? O s-o încui în seiful meu şi o să-i trimit un bilet contesei, să-i spun că piatra e la noi.

— Crezi că omul ăsta, Horner, e nevinovat?

— Nu-mi dau seama.

— Ei bine, atunci crezi că celălalt, Henry Baker, a avut ceva de-a face cu povestea asta?

— Cred mai degrabă că Henry Baker este un om absolut nevinovat, care n-a avut nici cea mai vagă idee că pasărea pe care o ducea cu el era mult mai valoroasă decât dacă ar fi fost făcută din aur masiv. Dar voi stabili acest lucru printr-un test foarte simplu, dacă vom primi răspuns la anunțul nostru.

— Şi până atunci nu poți face nimic?

— Nimic.

— În cazul ăsta, mă voi ocupa în continuare de pacienții mei. Dar mă voi întoarce diseară la ora pe care ai menționat-o, pentru că aş vrea să fiu martor la soluționarea unei probleme atât de încâlcite.

— Voi fi fericit dacă vei veni. Iau cina la şapte. Mâncare de sitar, cred. Apropo, date fiind recentele întâmplări, poate că ar trebui să o rog pe doamna Hudson să-i examineze guşa.

Fusesem reținut din pricina unui caz şi era puțin după ora şase şi jumătate când m-am aflat din nou în strada Baker. Apropiindu-mă de casă, am văzut aşteptând afară, în semi-cercul de lumină strălucitoare aruncată de felinar, un bărbat înalt, cu un chipiu scoțian şi cu o haină încheiată până la gât. Exact atunci când am ajuns eu, uşa s-a deschis şi am fost conduşi amândoi în camera lui Holmes.

— Domnul Henry Baker, presupun, zise el, ridicându-se din fotoliu şi întâmpinându-şi oaspetele cu acea cordialitate de care putea da dovadă atât de prompt. Vă rog, aşezați-vă lângă foc, domnule Baker. Este o noapte rece şi observ că circulația dumneavoastră este adaptată mai mult verii decât

iernii. A, Watson! Ai venit tocmai la timpul potrivit. Pălăria aceea este a dumneavoastră, domnule Baker?

— Da, domnule. Este fără îndoială pălăria mea.

Era un bărbat plinuț, cu umeri încovoiați, cu un cap masiv și cu o față inteligentă, care se termina cu o barbă ascuțită, de un castaniu încărunțit. Nasul roșu și obrajii îmbujorați, la care se adăuga un tremur ușor al mâinii, îmi amintiră de presupunerea făcută de Holmes în privința obiceiurilor lui. Redingota neagră și uzată pe care o purta era încheiată până sus și avea gulerul ridicat, iar încheieturile mâinilor lui slabe ieșeau din mâneci fără să se vadă vreo urmă de manșetă sau de cămașă. Vorbea cu glas scăzut și sacadat, alegându-și cu grijă cuvintele și dădea în general impresia că e un om învățat care avusese ghinion în viață.

— V-am păstrat aceste lucruri mai multe zile, pentru că ne-am așteptat să vedem un anunț din partea dumneavoastră în care să vă dați adresa, zise Holmes. Nu înțeleg de ce nu ați dat anunț.

Musafirul nostru râse oarecum rușinat.

— Buzunarele mele n-au mai fost așa de pline de șilingi cum erau cândva, remarcă el. Eram sigur că huliganii care m-au atacat au fugit și cu pălăria mea, și cu pasărea. Nu voiam să mai cheltuiesc alți bani într-o încercare inutilă de a le recupera.

— Mi se pare foarte normal. Apropo, în legătură cu pasărea, am fost nevoiți să o mâncăm.

— Să o mâncați?!

Musafirul nostru se ridică pe jumătate de pe scaun, plin de agitație.

— Da, altfel n-ar mai fi folosit nimănui. Dar presupun că această gâscă de pe bufet, care are aproape aceeași greutate și e proaspătă, vă va conveni la fel de mult.

— O, desigur, desigur, răspunse domnul Baker oftând ușurat.

— Bineînțeles, mai avem încă penele, picioarele, gușa și așa mai departe de la pasărea dumneavoastră, așa că dacă doriți...

Omul începu să râdă din toată inima.

— Le-aș putea păstra ca relicve ale aventurii mele, dar, în afară de asta, nu văd la ce mi-ar putea folosi disjecta membră de la defuncta mea cunoștință, zise el. Nu, domnule. Cu permisiunea dumneavoastră, cred că îmi voi concentra atenția asupra excelentei păsări pe care o văd pe bufet.

Sherlock Holmes îmi aruncă o privire pătrunzătoare, ridicând ușor din umeri.

— Atunci, poftiți pălăria și pasărea dumneavoastră, zise el. Apropo, v-ar plictisi să-mi spuneți de unde ați luat cealaltă pasăre? Sunt într-un fel un iubitor de păsări și rar am văzut o gâscă mai bine crescută.

— Desigur, domnule, zise Baker, care se ridicase de pe scaun și își pusese sub braț nou-câștigata proprietate. Eu și câțiva alții frecventăm Hanul Alpha, lângă muzeu – în timpul zilei stăm chiar în interiorul muzeului. Anul acesta, buna noastră gazdă, pe nume Windigate, a înființat un club de gâște, de la care, cotizând cu câteva monede de un penny în fiecare săptămână, urma să primim o pasăre de Crăciun. Am fost răsplătit cum se cuvine pentru cotizația mea, iar restul îl cunoașteți. Vă sunt extrem de îndatorat, domnule, căci un chipiu scoțian nu se potrivește nici cu vârsta, nici cu solemnitatea mea.

Într-o manieră pompoasă și comică, omul se înclină ceremonios în fața noastră și plecă.

— Ne-am lămurit și cu domnul Henry Baker, zise Holmes, după ce închise ușa în urma lui. E destul de sigur că nu știe absolut nimic despre toată povestea asta. Ți-e foame, Watson?

— Nu prea.

— Atunci, sugerez să amânăm cina pentru mai târziu și să urmărim indiciul ăsta cât e proaspăt.

— Sunt total de acord.

Era o noapte aspră, așa că ne-am pus paltoanele și ne-am înfășurat fularele în jurul gâtului. Afară, stele sclipeau rece pe un cer fără nori, iar trecătorii scoteau aburi când respirau, ca niște pistoale fumegânde. Pașii noștri răsunară cu zgomot pe caldarâm, în timp ce traversarăm cartierul doctorilor, strada Wimpole, strada Harley și tot așa prin strada Wigmore, până în strada Oxford. Într-un sfert de oră ajunserăm în Bloomsbury, la Hanul Alpha, o mică berărie de la colțul uneia din străzile

care dau în Holborn. Holmes deschise uşa barului privat şi îi comandă două beri proprietarului cu faţă roşie şi cu şorţ alb.

— Berea ar trebui să fie excelentă dacă e la fel de bună ca gâştele dumneavoastră, zise el.

— Gâştele mele?!

Omul păru surprins.

— Da. Tocmai am vorbit acum o jumătate de oră cu domnul Henry Baker, care e membru al clubului dumneavoastră de gâşte.

— A, da, înţeleg! Dar vedeţi, domnule, nu-s gâştele noastre.

— Nu mai spuneţi! Atunci, ale cui sunt?

— Păi, am luat cele două duzini de la un vânzător din Covent Garden.

— Serios? Îi cunosc pe unii dintre ei. De la care vânzător?

— Unul pe nume Breckinridge.

— A! Nu-l cunosc. Ei bine, domnule proprietar, beau în sănătatea dumneavoastră şi vă urez să aveţi prosperitate. Noapte bună.

— Şi acum să-l căutăm pe domnul Breckinridge, continuă Holmes încheindu-şi haina când ieşirăm afară în ger. Watson, ţine minte că, deşi avem la un capăt al acestui lanţ ceva atât de simplu şi familiar precum o gâscă, la celălalt capăt avem un om care va primi cu siguranţă şapte ani de închisoare dacă nu-i stabilim nevinovăţia. E posibil ca investigaţia noastră să nu facă altceva decât să-i confirme vinovăţia; dar, în orice caz, avem o pistă care le-a scăpat poliţiştilor şi pe care o întâmplare deosebită ne-a scos-o în cale. Hai să o cercetăm până în pânzele albe. Prin urmare, cu faţa la sud şi – înainte, marş!

Trecurăm prin Holbron, o luarăm pe strada Endell şi tot aşa printr-un zigzag de mahalale, până în piaţa Covent Garden. Unul dintre cele mai mari chioşcuri de acolo avea încris pe el numele de Breckinridge, iar proprietarul, un bărbat cu înfăţişare de cal, cu o faţă ascuţită şi cu nişte favoriţi îngrijiţi, ajuta un băiat să tragă obloanele.

— Bună seara. E o noapte rece, zise Holmes.

Vânzătorul încuviinţă din cap şi îi aruncă prietenului meu o privire întrebătoare.

— Văd că ai vândut toate gâştele, continuă Holmes arătând spre taraba goală din marmură.

— O să am cinci sute mâine dimineaţă.

— Nu-mi convine.

— Păi, mai sunt câteva la chioşcul ăla, unde e lampa cu gaz.

— Da, dar dumneata mi-ai fost recomandat.

— De cine?

— De proprietarul de la Alpha.

— A, da; i-am trimis vreo două duzini.

— Şi erau nişte păsări foarte frumoase. De unde le-ai luat?

Spre surprinderea mea, întrebarea îl făcu pe vânzător să se înfurie.

— Ia ascultă, domnule!, zise el cu capul plecat într-o parte şi cu mâinile în şolduri. Unde vrei să ajungi? Zi drept.

— E destul de drept. Aş vrea să ştiu cine ţi-a vândut gâştele pe care le-ai furnizat berăriei Alpha.

— Ei bine, n-o să-ţi spun. Uite-aşa!

— Nu e o chestiune importantă; dar nu înţeleg de ce te superi din pricina unui astfel de fleac.

— Să mă supăr?! Poate că şi dumneata te-ai supăra dacă ai fi bătut la cap aşa cum sunt eu. Când plătesc bani buni pentru un produs, ar trebui să fie sfârşitul afacerii; în loc de asta, nu aud decât „Unde sunt gâştele?“ şi „Cui ai vândut gâştele astea?“ şi „Cât iei pe gâşte?“ Ai crede că sunt singurele gâşte din lume când vezi cât tapaj se face din pricina lor.

— Eu nu am nicio legătură cu vreunul dintre oamenii care au pus întrebări, zise Holmes cu nepăsare. Dacă nu vrei să ne spui, pariul se anulează şi cu asta basta. Eu sunt întotdeauna gata să-mi susţin părerile când vine vorba de păsări şi am pariat că pasărea pe care am mâncat-o a fost crescută la ţară.

— Atunci ai pierdut pariul, pentru că a fost crescută la oraş, izbucni vânzătorul.

— Nu e adevărat.

— Eu îţi spun că este.

— Nu cred.

— Crezi că ştii mai multe despre păsări decât mine, care fac comerţ cu ele de când sunt puşti? Îţi spun că păsările pe care le-am vândut berăriei Alpha au fost crescute la oraş.

— N-o să mă convingi niciodată să cred aşa ceva.

— Vrei să facem pariu?

— O să-ţi iau banii, pentru că ştiu că am dreptate. Şi o să pun pariu pe o coroană, ca să te învăţ minte să nu mai fii încăpăţânat.

Vânzătorul chicoti sinistru.

— Bill, adu-mi registrele, zise el.

Băiatul aduse un volum mic şi subţire şi un altul mare şi plin de grăsime pe spate, punându-le pe amândouă sub lumina lămpii.

— Ei, bine, domnule încrezut, credeam că nu mai am gâşte, dar înainte de a termina cu dumneata, o să descoperi că mi-a mai rămas una în chioşc. Vezi registrul ăsta mic?

— Da. Şi?

— E lista cu oamenii de la care cumpăr. Vezi? Ei, bine, pe pagina asta sunt oamenii de la ţară, iar numerele care sunt scrise după numele lor reprezintă locul unde sunt trecuţi în registrul ăsta mare. Şi acum! Vezi cealaltă pagină scrisă cu cerneală roşie? Aia e o listă cu furnizorii mei din oraş. Uită-te la al treilea nume şi citeşte-l cu voce tare.

— Doamna Oakshott, strada Brixton nr. 117–249, citi Holmes.

— Exact. Acum, caută-l în registrul cel mare.

Holmes deschise volumul la pagina indicată.

— Iată: „Doamna Oakshott, strada Brixton nr. 117, furnizor de ouă şi de păsări.“

— Care e ultima înregistrare?

— 22 decembrie. Douăzeci şi patru de gâşte la şapte şilingi şi şase penny.

— Exact. Asta e. Şi dedesubt?

— Vândut domnului Windigate de la Alpha pentru doisprezece şilingi.

— Acum ce mai zici?

Sherlock Holmes păru extrem de necăjit. Scoase din buzunar o coroană şi o aruncă pe tarabă, îndepărtându-se cu aerul

unui om prea dezgustat ca să mai zică ceva. Câțiva metri mai încolo, se opri sub un felinar și începu să râdă în felul copios și silențios care îl caracteriza.

— Când vezi un om cu favoriți de genul acela și cu revista „Pink'un" ieșindu-i din buzunar, îl poți atrage întotdeauna cu un pariu, zise el. Îndrăznesc să spun că, dacă i-aș fi pus sub nas o sută de lire, omul nu mi-ar fi dat la fel de multe informații câte am reușit să smulg de la el ameținduu-l cu ideea că urma să câștige un pariu. Ei, bine, Watson, cred că ne apropiem de sfârșitul anchetei noastre și singurul lucru pe care îl mai avem de stabilit este dacă să îi facem o vizită doamnei Oakshott în seara asta sau să amânăm până mâine. Din cele zise de ursuzul individ, e clar că mai sunt și alții în afară de noi care sunt interesați de povestea asta și ar trebui...

Cuvintele lui Holmes fură întrerupte brusc de zarva care izbucni la chioșcul pe care tocmai îl părăsiserăm. Întorcându-ne capul în direcția respectivă, văzurăm un individ scund, cu față de șobolan, stând în mijlocul cercului de lumină galbenă aruncată de felinar, în timp ce Breckinridge, vânzătorul, afiat în pragul ușii chioșcului său, amenința sălbatic cu pumnii silueta care se făcuse mică.

— M-am săturat de gâștele voastre!, strigă el. Aș vrea să vă duceți la dracu' cu tot cu ele. Dacă mai vii să mă bați la cap cu pălăvrăgeala ta, o să pun câinele pe tine. Adu-o pe doamna Oakshott aici și o să-i răspund ei. Tu ce treabă ai cu asta? Am cumpărat cumva gâște de la tine?

— Nu; dar una din ele era oricum a mea, se miorlăi omuletul.

— Atunci, cere-i-o doamnei Oakshott.

— Ea mi-a spus să ți-o cer dumitale.

— Atunci, n-ai decât să i-o ceri regelui Prusiei. Pe mine nu mă interesează. M-am săturat. Șterge-o de-aici!

Se năpusti sălbatic înainte, iar omulețul se făcu nevăzut în întuneric.

— Ha! Asta s-ar putea să ne scutească de o vizită în strada Brixton, șopti Holmes. Vino cu mine și o să vedem care e treaba cu individul ăsta.

Avansând cu paşi mari printre grupurile împrăştiate de oameni care pierdeau vremea în jurul chioşcurilor luminate, prietenul meu îl ajunse repede din urmă pe omuleț şi îl atinse pe umăr. Acesta se răsuci în loc şi, la lumina felinarului, am putut să văd că-i dispăruse orice urmă de culoare de pe față.

— Cine sunteți? Ce vreți?, întrebă el cu o voce tremurătoare.

— Mă scuzați, dar am auzit din întâmplare întrebările pe care i le-ați pus adineauri vânzătorului, zise Holmes cu amabilitate. Cred că vă pot ajuta.

— Dumneavoastră? Cine sunteți? Cum ați putea dumneavoastră să ştiți ceva despre problema mea?

— Numele meu e Sherlock Holmes. E meseria mea să ştiu ceea ce alți oameni nu ştiu.

— Dar n-aveți cum să ştiți ceva despre povestea asta!

— Mă scuzați, ştiu totul despre ea. Vă străduiți să dați de urma unor gâşte care au fost vândute de doamna Oakshott din strada Brixton unui vânzător pe nume Breckinridge, care le-a vândut la rândul lui domnului Windigate de la Alpha, care şi el le-a vândut clubului său, al cărui membru este domnul Henry Baker.

— O, domnule, sunteți într-adevăr omul pe care mi-am dorit să-l întâlnesc!, strigă micul individ cu mâinile întinse şi cu degetele tremurătoare. Nici nu vă pot spune cât de interesat sunt de treaba asta.

Sherlock Holmes opri o birjă care tocmai trecea pe acolo.

— În cazul ăsta, ar fi mai bine să discutăm într-o cameră confortabilă decât în piața asta bătută de vânturi, zise el. Dar, înainte de a merge mai departe, vă rog să-mi spuneți pe cine am plăcerea de a ajuta.

Omul ezită o secundă.

— Numele meu e John Robinson, răspunse el privind într-o parte.

— Nu, nu; numele adevărat, zise Holmes cu blândețe. E întotdeauna ciudat să faci afaceri cu un pseudonim.

Obrajii străinului se îmbujorară.

— Ei bine, numele meu adevărat de James Ryder.

— Exact. Angajat la hotelul Cosmopolitan. Vă rog să vă urcaţi în birjă şi o să vă spun în curând tot ce doriţi să ştiţi.

Omuleţul se uită de la mine la Holmes şi de la Holmes la mine, cu o privire pe jumătate speriată, pe jumătate plină de speranţă, ca un om care nu e sigur dacă a dat norocul peste el sau dacă se află în pragul unei catastrofe. Apoi se urcă în birjă şi după o jumătate de oră eram din nou în camera de zi din strada Baker. Nimeni nu spuse nimic în timpul călătoriei, dar respiraţia iute a însoţitorului nostru şi faptul că îşi încleşta şi îşi descleşta întruna pumnii dovedeau cât de tensionat era.

— Iată-ne ajunşi!, zise Holmes vesel când intrarăm în cameră. Focul arată extrem de plăcut pe o vreme ca asta. Vă e frig, domnule Ryder. Aşezaţi-vă pe scaunul din nuiele, vă rog. Eu o să-mi pun papucii înainte de a rezolva afacerea asta a dumneavoastră. Aşadar, vreţi să ştiţi ce s-a întâmplat cu acele gâşte?

— Da, domnule.

— Sau, mai degrabă, cu *acea* gâscă. Îmi închipui că nu vă interesează decât o singură pasăre: albă, cu o dungă neagră pe coadă.

Ryder tremură de emoţie.

— O, domnule!, strigă el. Puteţi să-mi spuneţi unde a ajuns?

— A ajuns aici.

— Aici?

— Da; şi s-a dovedit a fi o pasăre extrem de remarcabilă. Nu mă mir că sunteţi interesat de ea. A făcut un ou după ce era deja moartă – cel mai frumos şi mai strălucitor ou albastru pe care l-am văzut vreodată. Îl am aici, în muzeul meu.

Musafirul nostru se clătină şi apucă poliţa şemineului cu mâna dreaptă. Holmes descuie seiful şi scoase de acolo rubinul albastru, care strălucea ca o stea, împrăştiind o lumină rece şi scânteietoare. Ryder se holbă la el cu o faţă palidă, nefiind sigur dacă să îl revendice sau nu.

— S-a terminat, Ryder, zise Holmes calm. Ţine-te pe picioare, omule, sau o să cazi în foc! Ajută-i să se aşeze, Watson. N-are destul curaj ca să încerce să scape nepedepsit. Dă-i o gură de coniac. Aşa! Acum arată mai omeneşte. Ce molâu!

Pentru o clipă, omul se clătinase şi aproape căzuse, dar coniacul îi readuse puţin culoarea în obraji, iar el se aşeză pe scaun, holbându-se la acuzatorul lui cu nişte ochi speriaţi.

—Deţin aproape toate informaţiile şi toate dovezile de care aş putea avea nevoie, aşa că nu trebuie să-mi mai spui decât puţine lucruri. Totuşi, ar fi bine să le lămurim şi pe acestea, ca să fie cazul complet. Cum ai aflat de această piatră albastră a contesei de Morcar?

— Catherine Cusack mi-a spus despre ea, zise Ryder cu o voce spartă.

— Aşa deci – camerista doamnei contese. Ispita unei averi neaşteptate şi obţinute atât de uşor a fost prea mare pentru tine, aşa cum a fost pentru oameni mai buni înaintea ta; dar tu nu ai avut prea multe scrupule în privinţa mijloacelor pe care le-ai folosit. Mie mi se pare că ai stofă de ticălos, Ryder. Ştiai că acest om, Horner, instalatorul, mai fusese implicat în astfel de treburi şi că bănuiala ar cădea mai uşor asupra lui. Prin urmare, ce-ai făcut? Tu şi complicea ta, Cusack, aţi provocat o mică stricăciune în camera contesei şi aţi făcut în aşa fel încât Horner să fie cel chemat să o repare. Apoi, după plecarea lui, aţi jefuit cutia cu bijuterii, aţi dat alarma şi aţi făcut să fie arestat acest nefericit. Pe urmă...

Ryder se aruncă brusc pe covor şi îmbrăţişă genunchii prietenului meu.

— Pentru numele lui Dumnezeu, aveţi milă!, ţipă el. Gândiţi-vă la tatăl meu! La mama mea! Asta le-ar frânge inimile. N-am mai apucat-o pe o cale greşită până acum! N-am s-o mai fac niciodată. O jur. O jur pe Biblie! Nu mă trimiteţi în judecată! Pentru numele lui Dumnezeu, n-o faceţi!

—Aşază-te la loc pe scaun!, zise Holmes cu asprime. Acum te guduri şi te târăşti în patru labe, dar nu te-ai gândit deloc la bietul Horner afiat în boxa acuzaţilor pentru o crimă despre care nu ştie nimic.

— O să dispar, domnule Holmes. O să părăsesc ţara, domnule. Atunci, acuzaţia împotriva lui o să cadă.

— Hm! Vom mai vorbi despre asta. Şi acum, să auzim relatarea adevărată a următorului act. Cum a ajuns piatra

în gâscă şi cum a ajuns gâsca pe piață? Spune-ne adevărul, căci el este singura ta speranță de salvare.

Ryder îşi umezi buzele uscate.

— O să vă spun exact cum s-a întâmplat, domnule, zise el. Când Horner a fost arestat, mi s-a părut că mai bine pentru mine ar fi să dispar imediat cu piatra, căci nu ştiam în ce moment i-ar putea trece prin cap poliției să mă percheziționeze şi să-mi percheziționeze şi camera. Nu exista niciun loc în hotel unde piatra ar fi fost în siguranță. Am ieşit afară ca şi cum aş fi avut de făcut un comision şi m-am dus acasă la sora mea, care se măritase cu un bărbat pe nume Oakshott şi locuia pe strada Brixton, unde îngraşă păsări pentru piață. Tot drumul până acolo mi s-a părut că fiecare om pe care îl întâlneam era un polițist sau un detectiv; şi, cu toate că era o noapte rece, transpiram din abundență când am ajuns în strada Brixton. Sora mea m-a întrebat ce se întâmplase şi de ce eram atât de palid; dar eu i-am spus că mă necăjisem din pricina furtului bijuteriei de la hotel. Apoi, m-am dus în curtea din spatele casei, am fumat o pipă şi m-am întrebat ce ar fi mai bine să fac.

Avusesem cândva un prieten pe nume Maudsley, care a apucat-o pe calea greşită şi care tocmai şi-a terminat de ispăşit pedeapsa în Pentonville. Se întâlnise într-o zi cu mine şi începuse să-mi vorbească despre obiceiurile hoților şi despre cum scăpau aceştia de marfa pe care o furau. Ştiam că nu mă va trăda, căci îl aveam la mână cu nişte lucruri; aşa că m-am hotărât să mă duc la Kilburn – oraşul unde locuia – şi să-i fac confidențe. Îmi va arăta el cum să transform piatra în bani. Dar cum să ajung acolo în siguranță? M-am gândit la agonia prin care trecusem mergând de la hotel până acasă la sora mea. Aş putea fi prins şi percheziționat în orice clipă, iar piatra ar fi găsită în buzunarul de la vesta mea. În timp ce mă gândeam, stăteam rezemat de perete şi mă uitam la gâştele care forfoteau pe la picioarele mele, când deodată mi-a trecut prin cap o idee care mi-a arătat cum îl puteam înşela până şi pe cel mai mare detectiv din lume.

Cu câteva săptămâni înainte, sora mea îmi spusese că pot să-mi aleg ce gâscă vreau drept cadou de Crăciun, iar eu ştiam că ea îşi ține întotdeauna cuvântul. Îmi voi lua

gâsca acum şi mă voi folosi de ea ca să-mi duc piatra până la Kilburn. În curte se afla un mic şopron şi am reuşit să duc în spatele lui una dintre păsări – una mare şi frumoasă, albă, cu coada dungată. Am prins-o şi, ţinându-i ciocul deschis, i-am îndesat cu degetul piatra pe gât atât cât am putut. Pasărea a înghiţit-o, iar eu am simţit bijuteria alunecându-i pe gâtlej şi aterizându-i în guşă. Dar gâsca a început să dea din aripi şi să se zbată şi sora mea a ieşit să vadă ce se întâmplă. Când m-am întors să vorbesc cu ea, pasărea a scăpat şi s-a amestecat printre celelalte gâşte. „Ce făceai cu pasărea aia, Jem?“, a zis sora mea. „Păi, ai spus că îmi dai una de Crăciun şi pipăiam să văd care e cea mai grasă“, am zis eu. „Am pus deoparte pasărea pentru tine – a zis ea. Am numit-o «pasărea lui Jem». E aia mare şi albă de-acolo. Sunt douăzeci şi şase de păsări, ceea ce înseamnă una pentru tine, una pentru noi şi două duzini pentru piaţă.“ „Îţi mulţumesc, Maggie – am zis eu – dar aş prefera-o pe cea pe care o ţineam în braţe adineauri, dacă nu te superi.“ „Cealaltă cântăreşte cu aproape un kilogram şi jumătate mai mult şi am îngrăşat-o special pentru tine“, a zis ea. „Nu-i nimic. Eu o vreau pe cealaltă şi o să o iau acum“, am zis eu. „Mă rog, fie cum vrei tu – a zis ea puţin ţâfnoasă. Atunci, pe care ţi-ai ales-o?“ „Pe aceea albă cu coada dungată, chiar din mijlocul stolului.“ „Foarte bine. Omoar-o şi ia-o cu tine.“

Am făcut aşa cum mi-a zis, domnule Holmes. Apoi, m-am dus cu pasărea tocmai până la Kilburn. I-am spus prietenului meu ce făcusem, căci era un om căruia era uşor să-i spui un lucru de genul ăsta. El a râs până a leşinat, după care am luat un cuţit şi am tăiat gâsca. Am simţit că-mi îngheaţă inima, pentru că nu se vedea nici urmă de piatră, iar eu mi-am dat seama că avusese loc o greşeală teribilă. Am lăsat pasărea, m-am întors repede acasă la sora mea şi m-am năpustit în curte. Nu era nici picior de gâscă acolo. „Unde sunt păsările, Maggie?“, am strigat eu. „La negustor, Jem.“ „Care negustor?“ „Breckinridge, din Covent Garden.“ „Mai era cumva vreo altă gâscă cu coada dungată? – am întrebat. La fel cu cea pe care am ales-o eu?“ „Da, Jem; erau două cu coada dungată şi nu le-am putut deosebi niciodată.“

Ei, bine, atunci mi-am dat bineînțeles seama ce se întâmplase şi am fugit cât de tare m-au ținut picioarele până la acest Breckinridge; dar el vânduse deja gâştele şi a refuzat să-mi spună cine le cumpărase. L-ați auzit şi dumneavoastră în seara asta. Aşa mi-a răspuns de fiecare dată. Sora mea crede că am luat-o razna. Câteodată cred şi eu acelaşi lucru. Iar acum... Acum sunt un hoț stigmatizat, fără să fi pus vreodată mâna pe averea pentru care mi-am vândut reputația. Dumnezeu să mă ajute!

Izbucni într-un plâns convulsiv, cu fața îngropată în mâini. Urmă o perioadă îndelungată de liniște, întreruptă doar de respirația lui gâfâită şi de darabana bătută de degetele lui Sherlock Holmes în marginea mesei. Apoi, prietenul meu se ridică de pe scaun şi deschise uşa.

— Ieşi afară!, zise el.

— Ce-ați spus, domnule? O, Dumnezeu să vă binecuvânteze!

— Lasă pălăvrăgeala. Ieşi afară!

Şi nu mai fu nevoie de niciun alt cuvânt. Se auzi un tropot pe scări, o uşă trântindu-se şi zgomot de paşi alergând pe stradă.

— În fond şi la urma-urmei, Watson, nu sunt angajat de polițişti ca să le compensez lipsurile. Dacă Horner ar fi în pericol, ar fi cu totul altceva; dar individul ăsta nu o să mai depună mărturie împotriva lui şi cazul o să cadă. Presupun că în felul acesta comut o infracțiune gravă, dar poate că tocmai am salvat un sufiet. Individul ăsta nu o să mai calce strâmb; e mult prea înspăimântat. Trimite-l la închisoare acum şi vei face din el un puşcăriaş pe viață. În plus, e sezonul iertărilor. Întâmplarea ne-a scos în cale o problemă extrem de deosebită şi de ciudată, iar rezolvarea ei nu-şi caută răsplată. Dacă o să ai bunătatea să suni din clopoțel, doctore, vom începe o altă investigație, a cărei atracție principală va fi tot o pasăre.

Sfârşit

Aventura bandei pătate

Aitându-mă peste însemnările mele despre cele şaptezeci de cazuri ciudate în care, pe parcursul ultimilor opt ani, am studiat metodele prietenului meu Sherlock Holmes, descopăr multe tragice, unele comice, un mare număr din ele pur şi simplu ciudate, dar niciunul banal; căci, lucrând mai degrabă de dragul artei sale decât pentru a se îmbogăți, Holmes refuza să se asocieze cu vreo investigație care nu tindea spre neobişnuit şi chiar spre fantastic. Totuşi, dintre toate aceste cazuri diverse, nu-mi amintesc să fi existat vreunul care să aibă trăsături mai deosebite decât cel asociat cu bine-cunoscuta familie Roylott din Stoke Moran, comitatul Surrey. Evenimentele în chestiune au avut loc în perioada de început a prieteniei mele cu Holmes, când împărțeam în calitate de burlaci un apartament în strada Baker. Este posibil să le mai fi menționat înainte, dar la vremea respectivă a fost făcută o promisiune de a păstra secretul, promisiune de care n-am fost eliberat decât în decursul ultimei luni, prin moartea timpurie a doamnei căreia i-a fost făcută promisiunea. Poate că e mai bine ca faptele să iasă acum la lumină, căci am motive să cred că au fost răspândite anumite zvonuri despre moartea doctorului Grimesby Roylott care tind să transforme afacerea într-un lucru chiar mai teribil decât adevărul.

Într-o dimineață, pe la începutul lunii aprilie a anului 1883, m-am trezit şi l-am găsit pe Sherlock Holmes stând la capul patului meu complet îmbrăcat. De obicei se trezea târziu şi, întrucât ceasul de pe polița şemineului îmi arăta că

nu era decât şapte şi un sfert, m-am uitat la el cu o oarecare surprindere şi poate chiar cu puțin resentiment, căci îmi aveam şi eu obiceiurile mele.

— Îmi pare foarte rău că-ți stric somnul, Watson, dar se pare că e un lucru obişnuit în dimineața asta, zise el. Doamnei Hudson i-a fost stricat somnul, ea mi l-a stricat pe-al meu, iar eu pe-al tău.

— Ce este? Un incendiu?

— Nu; un client. Se pare că a sosit o tânără doamnă care e într-o stare considerabilă de agitație şi care insistă să vorbească cu mine. Aşteaptă în camera de zi. Atunci când tinerele doamne umblă dimineața prin metropolă la o astfel de oră şi le strică oamenilor somnul, presupun că au ceva foarte urgent de comunicat. Dacă se va dovedi un caz interesant, sunt sigur că vei dori să-l urmăreşti de la bun început. Oricum, m-am gândit să te chem şi să-ți dau această şansă.

— Dragă prietene, n-aş rata-o pentru nimic în lume.

Nimic nu-mi făcea mai mare plăcere decât să urmăresc investigațiile profesionale ale lui Holmes şi să-i admir deducțiile rapide, la fel de prompte ca intuițiile şi totuşi având mereu o bază logică cu care descâlcea problemele aduse la cunoştința lui. Mi-am aruncat repede hainele pe mine şi am fost gata în câteva minute să-mi însoțesc prietenul în camera de zi. O doamnă îmbrăcată în negru şi cu văl gros pe față, care stătuse până atunci la fereastră, se ridică în picioare la intrarea noastră.

— Bună dimineața, doamnă, zise Holmes vesel. Numele meu e Sherlock Holmes. Acesta e prietenul şi asociatul meu intim, doctorul Watson, în fața căruia puteți vorbi la fel de deschis ca şi în fața mea. Ha! Mă bucur să văd că doamna Hudson a avut bunul-simț să aprindă focul. Aşezați-vă lângă el, vă rog, iar eu voi cere să vi se aducă o ceaşcă de cafea fierbinte, căci observ că tremurați.

— Nu frigul mă face să tremur, zise femeia pe un ton scăzut, schimbându-şi locul aşa cum fusese rugată.

— Atunci, ce anume?

— Frica, domnule Holmes. Groaza.

Îşi ridică vălul în timp ce vorbea şi puturăm vedea că era într-adevăr într-o stare jalnică de agitaţie: faţa ei era trasă şi cenuşie, iar ochii erau neliniştiţi şi înspăimântaţi, precum cei ai unui animal hăituit. Trăsăturile şi conformaţia aparţineau unei femei de treizeci de ani, dar părul dădea semne premature de încărunţire şi faţa avea o expresie obosită şi epuizată. Sherlock Holmes o cercetă cu una din privirile lui agere şi atotcuprinzătoare.

— Nu, nu trebuie să vă temeţi, zise el liniştitor, aplecându-se şi bătând-o uşor pe antebraţ. Vom îndrepta curând lucrurile, n-am nicio îndoială. Văd că aţi sosit în dimineaţa asta cu trenul.

— Atunci, mă cunoaşteţi?

— Nu, dar observ că aveţi în mâna stângă cealaltă jumătate a unui bilet dus-întors. Probabil că aţi plecat devreme de acasă şi totuşi aţi mers mult cu docarul, de-a lungul unor drumuri dificile, înainte de a ajunge la gară.

Doamna tresări puternic şi se uită mută de uimire la prietenul meu.

— Nu e niciun mister, dragă doamnă, zise el zâmbind. Mâneca stângă a hainei dumneavoastră este împroşcată cu noroi în nu mai puţin de şapte locuri. Petele sunt proaspete. Cu excepţia docarului, niciun alt vehicul nu împroaşcă în felul acesta cu noroi şi asta se întâmplă numai când staţi în stânga vizitiului.

— Oricare ar fi baza raţionamentului dumneavoastră, aveţi perfectă dreptate, zise ea. Am plecat de acasă înainte de ora şase, am ajuns la Leatherhead la şi douăzeci şi am venit cu primul tren până la Gara Waterloo. Domnule, nu mai pot suporta această încordare; o să înnebunesc dacă mai continuă. Nu am la cine să apelez, în afară doar de o singură persoană care ţine la mine, iar el, bietul om, nu-mi este de prea mare ajutor. Am auzit de dumneavoastră, domnule Holmes; am auzit de la doamna Farintosh, pe care aţi ajutat-o atunci când a avut nevoie. De la ea am adresa dumneavoastră. O, domnule! Credeţi că mă puteţi ajuta şi pe mine, că puteţi măcar arunca puţină lumină în întunericul profund care mă înconjoară? În momentul de faţă nu vă pot recompensa pentru

serviciile dumneavoastră, dar mă voi căsători peste o lună sau şase săptămâni şi voi avea control asupra venitului meu şi atunci veți vedea că nu sunt nerecunoscătoare.

Holmes se duse la biroul lui şi, descuindu-l, scoase din el un carnețel, pe care îl consultă.

— Farintosh, zise el. A, da! Îmi amintesc cazul; era în legătură cu o tiară de opal. Cred că asta s-a întâmplat înainte să ne cunoaştem, Watson. Doamnă, nu pot să vă spun decât că voi fi fericit să dau aceeaşi atenție cazului dumneavoastră cum am dat şi celui al prietenei dumneavoastră. Cât despre recompensă, profesia mea nu-şi caută răsplată; dar sunteți liberă să acoperiți oricând doriți orice cheltuială pe care s-ar putea să o fac. Şi acum, vă rog să ne povestiți tot ceea ce ne-ar putea ajuta să ne formăm o părere despre problema dumneavoastră.

— Vai!, replică musafira noastră. Din păcate, însăşi groaza situației în care mă aflu constă în faptul că temerile mele sunt atât de vagi şi bănuielile mele depind în totalitate de lucruri atât de mărunte, care altora le-ar *putea* părea neînsemnate, încât chiar şi cel căruia am dreptul să-i cer ajutorul şi sfatul priveşte tot ce-i spun eu despre povestea asta ca pe închipuirile unei femei cu nervii încordați. Nu spune lucrul acesta în cuvinte, dar îmi dau seama din răspunsurile lui liniştitoare şi din faptul că-mi evită privirile. Dar, domnule Holmes, am auzit că dumneavoastră puteți vedea în adâncul răutății variate a inimii omeneşti. Poate că mă puteți sfătui cum să fac față pericolelor care mă înconjoară.

— Sunt tot numai urechi, doamnă.

— Numele meu e Helen Stoner şi locuiesc cu tatăl meu vitreg, care este ultimul supraviețuitor al uneia dintre cele mai vechi familii saxone din Anglia, familia Roylott din Stoke Moran, din vestul comitatului Surrey.

Holmes dădu din cap.

— Numele îmi este cunoscut, zise el.

— Familia era cândva una dintre cele mai bogate din Anglia, iar domeniile ei se întindeau dincolo de granițe, până în Berkshire, la nord, şi Hampshire, la vest. În secolul trecut însă au existat patru moştenitori cu o fire destrăbălată şi

risipitoare, iar ruina familiei a fost în cele din urmă desăvârşită de un jucător de noroc care a trăit pe vremea regenței. N-a mai rămas nimic, cu excepția câtorva hectare de pământ şi a unei case vechi de două sute de ani, care este şi aceasta zdrobită de greutatea unei ipoteci enorme. Ultimul moşier a avut o existență chinuită acolo, ducând viața oribilă a unui aristocrat sărac; dar unicul lui fiu, tatăl meu vitreg, dându-şi seama că trebuie să se adapteze la noile condiții, a obținut un împrumut de la o rudă – lucru care l-a ajutat să-şi ia o diplomă de medic – şi a plecat la Calcutta, unde, prin abilitatea profesională şi forța lui de caracter, şi-a înființat un cabinet medical cu o clientelă considerabilă. Dar într-o criză de furie, provocată de nişte jafuri care avuseseră loc în casă, şi-a bătut valetul băştinaş până când l-a omorât şi a scăpat ca prin urechile acului de pedeapsa capitală. A stat totuşi mult timp în închisoare şi după aceea s-a întors în Anglia, mohorât şi dezamăgit.

Când era în India, doctorul Roylott s-a căsătorit cu mama mea, doamna Stoner, tânăra văduvă a general-maiorului Stoner, de la artileria din Bengal. Eu şi sora mea Julia eram gemene şi aveam doar doi ani când mama s-a recăsătorit. Mama mea avea o sumă considerabilă de bani – nu mai puțin de o mie de lire pe an – pe care i-a lăsat-o în întregime doctorului Roylott atât timp cât locuiam cu el, cu condiția ca o anumită sumă anuală să ne fie alocată mie şi surorii mele în caz că ne căsătoream. La scurtă vreme după întoarcerea noastră în Anglia, mama mea a murit – a decedat acum opt ani într-un accident feroviar petrecut în apropiere de Crewe. Atunci, doctorul Roylott şi-a abandonat încercările de a-şi înființa un cabinet medical în Londra şi ne-a dus să locuim cu el în vechea casă strămoşească din Stoke Moran. Banii pe care ni-i lăsase mama ne acopereau toate nevoile şi părea că nu există niciun obstacol în calea fericirii noastre.

Dar în această perioadă s-a petrecut o schimbare teribilă în tatăl nostru vitreg. În loc să-şi facă prieteni şi să-şi viziteze vecinii, care fuseseră extrem de bucuroşi la început să vadă că un Roylott din Stoke Moran s-a întors în vechea reşedință a familiei, s-a închis în casă şi nu ieşea decât ca să se certe

violent cu oricine se întâlnea în cale. Violența caracterului, ajungând până aproape de nebunie, a fost moştenită în familie pe linie masculină şi, în cazul tatălui meu vitreg, cred că a fost intensificată de lunga lui şedere la tropice. Au avut loc o serie de scandaluri, două dintre ele sfârşind la judecătoria polițienească, până când tatăl meu vitreg a devenit în cele din urmă teroarea satului, iar oamenii fugeau la apropierea lui, căci este un om deosebit de puternic şi imposibil de controlat când e furios.

Săptămâna trecută l-a aruncat pe fierar peste parapet în râu şi doar dându-i acestuia toți banii pe care i-am putut strânge am reuşit să evit un alt scandal public. Nu avea niciun prieten, cu excepția țiganilor nomazi, cărora le dădea voie să-şi facă tabăra pe cele câteva hectare de pământ acoperite cu tufişuri care reprezintă domeniul familiei, acceptând în schimb ospitalitatea corturilor acestora şi hoinărind împreună cu ei, uneori săptămâni de-a rândul. Are, de asemenea, o pasiune pentru animalele din India, pe care i le trimite un corespondent, iar acum are un ghepard şi un babuin, care se plimbă în libertate pe domeniul lui şi de care sătenii se tem aproape la fel de mult ca şi de stăpânul lor.

Din cele spuse de mine, vă puteți imagina că eu şi biata mea soră Julia nu aveam o viață foarte plăcută. Niciun servitor nu voia să rămână în slujba noastră şi, pentru o perioadă îndelungată de timp, noi am făcut toată treaba în casă. Ea nu avea decât treizeci de ani când a murit şi totuşi părul ei începuse deja să încărunțească, la fel ca şi al meu.

— Să înțeleg că sora dumneavoastră a murit?

— A murit cu doar doi ani în urmă şi tocmai despre moartea ei vreau să vă vorbesc. Înțelegeți desigur că, ducând viața pe care am descris-o, era puțin probabil să întâlnim pe cineva de vârsta noastră şi cu acelaşi statut social. Dar aveam o mătuşă – sora necăsătorită a mamei mele, domnişoara Honoria Westphail, care locuieşte în apropiere de Harrow – şi ni se permitea câteodată să-i facem vizite scurte. Acum doi ani, Julia s-a dus acolo de Crăciun şi a întâlnit un maior din infanteria marină, cu care s-a logodit. Tatăl meu vitreg a aflat despre logodnă la întoarcerea surorii mele şi nu s-a opus

căsătoriei; dar, cu mai puțin de două săptămâni înainte de data la care fusese fixată nunta, a avut loc teribilul eveniment care mi-a răpit unica prietenă.

Sherlock Holmes stătuse până atunci rezemat de spătarul scaunului, cu ochii închişi şi cu capul înfundat într-o pernă, dar acum îşi ridică pe jumătate pleoapele şi se uită la musafira noastră.

— Vă rog să specificați detaliile, zise el.

— Nu-mi este greu să fac asta, căci fiecare eveniment din acea perioadă îngrozitoare mi-a rămas întipărit în memorie. Aşa cum am mai spus, conacul este foarte vechi şi în momentul de față numai o aripă este locuită. Dormitoarele din această aripă sunt la parter, camerele de zi fiind în partea din mijloc a clădirilor. Dintre aceste dormitoare, primul este al doctorului Roylott, al doilea al surorii mele şi al treilea al meu. Nu comunică între ele, dar dau toate în acelaşi coridor. M-ați înțeles până acum?

— Perfect.

— Ferestrele celor trei camere dau spre peluză. In acea noapte fatală, doctorul Roylott se retrăsese devreme în camera lui, deşi noi ştiam că nu se dusese la culcare, întrucât pe sora mea o deranja fumul de trabuc indian pe care el avea obiceiul să-l fumeze. Prin urmare, Julia şi-a părăsit camera şi a venit la mine în dormitor, unde am stat o vreme, discutând despre apropiata ei căsătorie. La ora unsprezece, s-a ridicat să plece, dar s-a oprit la uşă şi s-a uitat înapoi. „Spune-mi, Helen, ai auzit vreodată pe cineva fluierând în toiul nopții?“, a zis ea. „Niciodată“, am zis eu. „Presupun că nu e posibil să fluieri chiar tu în somn, nu-i aşa?“ „Bineînțeles că nu. Dar de ce întrebi?“ „Pentru că în ultimele nopți, pe la trei dimineața, am auzit mereu un fluierat uşor şi clar. Am somnul uşor şi *m*-a trezit. Nu pot să-mi dau seama de unde venea – poate din camera alăturată, poate de pe peluză. M-am gândit să te întreb dacă l-ai auzit şi tu.“ „Nu, nu l-am auzit. Probabil că or fi nenorociții ăia de țigani din crâng.“ „Probabil. Şi totuşi, dacă fluieratul a venit de pe peluză, mă mir că tu nu l-ai auzit.“ „Da, dar eu am somnul mai greu ca al tău.“ „Oricum, nu are mare importanță.“

Mi-a zâmbit, a închis uşa de la dormitorul meu şi, câteva clipe mai târziu, am auzit-o încuindu-şi camera.

— Aveaţi întotdeauna obiceiul de a vă încuia în camere pe timpul nopţii?, zise Holmes.

— Întotdeauna.

— De ce?

— Cred că v-am spus că doctorul avea un ghepard şi un babuin. Nu ne simţeam în siguranţă decât cu uşile încuiate.

— Într-adevăr. Vă rog, continuaţi-vă relatarea.

— N-am putut să dorm deloc în noaptea aceea. Aveam un sentiment vag de nenorocire iminentă. Vă amintiţi că eu şi sora mea eram gemene şi ştiţi cât de subtile sunt legăturile dintre două astfel de suflete. Era o noapte furtunoasă. Vântul urla şi ploaia bătea cu furie în geamuri. Deodată, în mijlocul tumultului furtunii, a răsunat strigătul ascuţit al unei femei îngrozite. Mi-am dat seama că era vocea surorii mele. Am sărit din pat, m-am înfăşurat într-un şal şi m-am năpustit afară pe coridor. Când am deschis uşa, mi s-a părut că aud un fluierat uşor, precum cel descris de sora mea şi, câteva clipe mai târziu, un zgomot ca şi cum ar fi căzut ceva metalic. În timp ce eu alergam pe coridor, uşa de la camera surorii mele a fost descuiată şi s-a deschis încet. M-am uitat la ea plină de groază, neştiind ce urma să iasă din cameră. La lumina lămpii de pe coridor, am văzut-o pe sora mea apărând în prag, cu faţa albă de spaimă, cu mâinile întinse după ajutor şi legănându-se ca un om beat. Am fugit spre ea şi am luat-o în braţe, dar în acel moment genunchii ei au cedat şi ea a căzut la pământ. Se zvârcolea ca şi cum ar fi avut dureri îngrozitoare, iar mâinile şi picioarele ei tremurau înspăimântător de violent. La început, am crezut că nu mă recunoscuse, dar, când m-am aplecat asupra ei, a ţipat deodată cu o voce pe care nu o voi uita niciodată: „O, Doamne! Helen! Era banda! Banda pătată!“

Ar mai fi vrut să spună ceva şi a arătat cu degetul spre camera doctorului, dar a fost cuprinsă de o nouă convulsie care i-a înecat cuvintele. M-am repezit afară din dormitor, strigându-l cu voce tare pe tatăl meu vitreg, pe care l-am întâlnit ieşind în grabă din camera lui îmbrăcat în halat.

Când am ajuns amândoi la sora mea, aceasta era inconştientă şi, deşi tatăl meu vitreg i-a turnat coniac pe gât şi a trimis după medicul din sat, toate eforturile au fost inutile, pentru că Julia a murit fără să-şi mai recapete cunoştinţa. Acesta a fost îngrozitorul sfârşit al dragei mele surori.

— Un moment, zise Holmes. Sunteţi sigură în privinţa fluieratului şi a sunetului metalic? Puteţi jura că le-aţi auzit?

— Acelaşi lucru m-a întrebat şi procurorul districtual în perioada anchetei. Senzaţia mea este că le-am auzit şi totuşi, cu tumultul furtunii de afară şi cu scârţâitul unei case vechi, este posibil să mă fi înşelat.

— Sora dumneavoastră era îmbrăcată?

— Nu, era în cămaşă de noapte. În mâna ei dreaptă s-a găsit restul ars al unui chibrit şi în cea stângă o cutie de chibrituri.

— Ceea ce indică faptul că a aprins un chibrit şi s-a uitat în jur când a avut loc întâmplarea care a speriat-o. E un lucru important. Şi la ce concluzii a ajuns procurorul?

— A investigat cazul cu mare grijă, căci comportamentul doctorului Roylott era de multă vreme cunoscut în regiune, dar nu a reuşit să descopere nicio cauză a morţii care să fie satisfăcătoare. Mărturia mea a arătat că uşa fusese încuiată pe dinăuntru, iar ferestrele aveau obloane de modă veche, cu bare late din fier, care erau zăvorâte în fiecare noapte. Pereţii au fost verificaţi cu grijă şi s-a constatat că sunt destul de solizi; podeaua a fost şi ea cercetată minuţios, cu acelaşi rezultat. Coşul de fum e lat, dar e barat de patru belciuge mari. Prin urmare, e un lucru sigur că sora mea era singură atunci când şi-a găsit sfârşitul. În plus, nu avea nicio urmă de violenţă pe corp.

— Dar otravă s-a găsit?

— Doctorii au examinat-o să vadă dacă a fost otrăvită, dar fără succes.

— Atunci, din ce cauză credeţi că a murit această nefericită doamnă?

— Cred că a murit pur şi simplu de frică şi din cauza şocului nervos, deşi nu-mi pot imagina ce anume a înspăimântat-o.

— Erau ţigani în crâng în acel moment?

— Da, sunt întotdeauna câțiva acolo.

— Și ce ați înțeles din această aluzie la o bandă – o bandă pătată?

— Uneori am crezut că pur și simplu a delirat, alteori că s-a referit la un grup de oameni, poate chiar la acești țigani din crâng. Nu știu dacă batistele cu picățele pe care cei mai mulți dintre ei le poartă pe cap i-ar fi putut sugera surorii mele ciudatul adjectiv pe care l-a folosit.

Holmes clătină din cap, ca un om care e departe de a fi mulțumit.

— Avem de-a face cu lucruri foarte misterioase, zise el. Vă rog, continuați-vă relatarea.

— Au trecut doi ani de atunci și, până de curând, m-am simțit mai singură ca niciodată. Dar acum o lună, un prieten drag, pe care îl cunosc de mulți ani, mi-a făcut onoarea de a mă cere în căsătorie. Numele lui e Armitage – Percy Armitage –, al doilea fiu al domnului Armitage din Crane Water, lângă Reading. Tatăl meu vitreg nu a ridicat nicio obiecție, așa că urmează să ne căsătorim în primăvară. Acum două zile, în aripa vestică a clădirii au început să se facă niște reparații și peretele dormitorului meu a fost găurit, așa că am fost nevoită să mă mut în camera în care a murit sora mea și să dorm chiar în patul în care a dormit ea. Imaginați-vă așadar groaza mea când azi-noapte, în timp ce stăteam trează în pat, gândindu-mă la soarta ei teribilă, am auzit deodată în liniștea nopții fluieratul ușor care fusese mesagerul morții ei. Am sărit în sus și am aprins lampa, dar nu am văzut nimic în cameră. Cu toate astea, am fost prea speriată ca să mă culc din nou, așa că m-am îmbrăcat și, de îndată ce s-a făcut lumină afară, am ieșit din casă, m-am urcat într-un docar la hanul Crown, care se află vizavi, și m-am dus la Leatherhead, de unde am venit aici în dimineața asta cu unicul scop de a vorbi cu dumneavoastră și de a vă cere sfatul.

— Ați făcut un lucru înțelept, zise prietenul meu. Dar mi-ați spus totul?

— Da, totul.

— Nu, domnișoară Roylott, nu mi-ați spus totul. Îl protejați pe tatăl dumneavoastră vitreg.

— Ce vreți să spuneți?

Drept răspuns, Holmes dădu la o parte volănaşul de dantelă neagră care împodobea mâna pe care musafira noastră o ţinea pe genunchi. Pe încheietura albă erau imprimate cinci pete mici şi livide: urmele unor degete.

— Aţi fost tratată cu cruzime, zise Holmes.

Doamna se înroşi puternic şi îşi acoperi încheietura vătămată.

— Este un om dur şi poate că nici nu-şi dă seama de propria putere, zise ea.

Urmă o perioadă îndelungată de linişte, timp în care Holmes îşi sprijini bărbia în mâini şi privi fix focul din şemineu.

— E o afacere foarte misterioasă, zise el în cele din urmă. Sunt mii de detalii pe care aş vrea să le cunosc înainte de a stabili care va fi planul nostru de acţiune. Totuşi, nu avem nicio clipă de pierdut. Dacă ar fi să venim azi la Stoke Moran, ar fi posibil să cercetăm camerele fără ştirea tatălui dumneavoastră vitreg?

— Din întâmplare, a spus că azi o să vină în oraş cu nişte afaceri extrem de importante. E probabil că o să fie plecat toată ziua şi că nu o să vă deranjeze nimeni şi nimic. Acum avem şi o menajeră, dar e bătrână şi aiurită şi aş putea foarte uşor să o îndepărtez.

— Excelent. Ai ceva împotriva acestei călătorii, Watson?

— Absolut nimic.

— Atunci, vom merge împreună. Dumneavoastră ce veţi face?

— Eu am câteva lucruri pe care aş vrea să le rezolv acum, că sunt în oraş. Dar mă voi întoarce cu trenul de ora douăsprezece, ca să fiu acolo la timp pentru sosirea dumneavoastră.

— Ne puteţi aştepta după-amiază devreme. Am şi eu câteva chestiuni mărunte de făcut. Nu vreţi să staţi şi să luaţi micul dejun?

— Nu, trebuie să plec. Deja îmi simt inima mai uşoară de când v-am povestit necazul meu. Voi aştepta cu nerăbdare să vă văd în după-amiaza asta.

Îşi lăsă vălul gros şi negru pe faţă şi ieşi din cameră.

— Ce părere ai despre toate astea, Watson?, întrebă Sherlock Holmes rezemându-se de spătarul scaunului.

— Mie mi se pare că e o afacere extrem de obscură şi de sinistră.

— Destul de obscură şi destul de sinistră.

—Totuşi, dacă doamna are dreptate când spune că podeaua şi pereţii sunt solizi şi că nu se poate trece de uşă, de fereastră şi de coşul de fum, atunci sora ei trebuie să fi fost fără îndoială singură când şi-a găsit misteriosul sfârşit.

— Şi cum rămâne cu aceste fluierături nocturne şi cu cuvintele foarte ciudate rostite de muribundă?

— Nu-mi dau seama.

—Când combini fluierăturile din toiul nopţii, prezenţa unui grup de ţigani care sunt în relaţii strânse cu bătrânul doctor, faptul că avem motive să credem că doctorul are interes să împiedice căsătoria fiicei sale vitrege, aluzia muribundei la o bandă şi, în cele din urmă, faptul că domnişoara Helen Stoner a auzit un zgomot metalic, care putea fi provocat de căderea la loc a uneia din acele bare de metal care fixau obloanele, cred că putem afirma cu încredere că misterul poate fi lămurit din aceste puncte de vedere.

— Dar ce au făcut ţiganii?

— Nu ştiu.

— Văd multe obiecţii împotriva unei astfel de teorii.

— Şi eu la fel. Exact de asta ne ducem la Stoke Moran astăzi. Vreau să văd dacă aceste obiecţii sunt fatale sau dacă pot fi înlăturate prin explicaţii. Dar ce naiba!

Exclamaţia îi scăpase prietenului meu din pricina faptului că uşa noastră fusese trântită brusc de perete şi un bărbat enorm apăruse în prag. Îmbrăcămintea lui era un amestec ciudat de haine din domeniul profesional cu haine din domeniul agricol, omul purtând o pălărie neagră, o redingotă lungă şi o pereche de jambiere înalte şi ţinând o cravaşă de vânătoare în mână. Era atât de înalt, încât pălăria lui atingea pragul de sus al uşii, în timp ce lăţimea corpului său acoperea intrarea cu totul. Se uita de la mine la Holmes şi de la Holmes la mine cu o faţă lată, brăzdată de mii de riduri, arsă de soare şi pe care toate pasiunile diavoleşti îşi puseseră amprenta, în timp ce ochii lui înfundaţi în cap şi plini de fiere şi nasul proeminent, subţire şi

ascuțit, îl făceau să semene întrucâtva cu o bătrână și feroce pasăre de pradă.

— Care dintre voi e Holmes?, întrebă apariția.

— E numele meu, domnule; dar dumneavoastră aveți un avantaj asupra mea, zise liniştit prietenul meu.

— Eu sunt doctorul Grimesby Roylott din Stoke Moran.

— Vă rog să luați loc, domnule doctor, zise Holmes cu amabilitate.

— N-o să fac nimic de genul ăsta. Fiica mea vitregă a fost aici. I-am dat de urmă. Ce ți-a spus?

— Este cam frig pentru perioada asta a anului, zise Holmes.

— Ce ți-a spus?, urlă bătrânul furios.

— Dar am auzit că brânduşele promit vreme bună, continuă imperturbabil prietenul meu.

— Ha! Încerci să te eschivezi, nu-i aşa?, zise noul nostru musafir făcând un pas în față şi amenințând cu cravaşa. Te cunosc eu, ticălosule! Am mai auzit de tine. Tu eşti Holmes, cel care-şi bagă nasul unde nu-i fierbe oala.

Prietenul meu zâmbi.

— Holmes, cel care se amestecă în treburile altora.

Zâmbetul lui se lărgi.

— Holmes, individul din slujba Scotland Yardului!

Holmes chicoti cu poftă.

— Conversația dumneavoastră este foarte amuzantă, zise el. Când plecați, închideți şi uşa, fiindcă e cu siguranță curent.

— O să plec după ce o să termin ce am de spus. Să nu îndrăzneşti să te amesteci în treburile mele. Ştiu că domnişoara Stoner a fost aici. I-am dat de urmă! E periculos să te pui rău cu mine! Uită-te la asta!

Înaintă rapid, apucă vătraiul şi îl îndoi cu mâinile lui enorme şi arse de soare.

— Ai grijă să te fereşti din calea mea, mârâi el şi, aruncând în şemineu vătraiul îndoit, ieşi cu paşi mari din cameră.

— Pare o persoană foarte prietenoasă, zise Holmes râzând. Eu nu sunt chiar atât de voluminos, dar, dacă ar fi rămas, i-aş fi arătat că forța mea nu e cu mult mai slabă decât a lui.

În timp ce vorbea, luă vătraiul de oțel şi, cu un efort neaşteptat, îl îndreptă din nou.

— Auzi, să aibă el neobrăzarea să mă confunde pe mine cu autoritățile! Dar incidentul ăsta face ca investigația noastră să fie mai interesantă şi sper doar că micuța noastră prietenă nu va avea de suferit din pricina imprudenței pe care a comis-o permițându-i acestei brute să îi dea de urmă. Şi acum, Watson, vom comanda micul dejun, apoi voi merge până la Colegiul Doctorilor, unde sper să obțin nişte informații care să ne ajute.

Era aproape ora unu când Sherlock Holmes se întoarse din excursia lui. Ținea în mână o foaie de hârtie albastră, mâzgălită cu notițe şi cifre.

— Am văzut testamentul soției decedate, zise el. Ca să-i stabilesc semnificația exactă, am fost nevoit să calculez prețurile curente ale investițiilor cu care are legătură. Venitul total, care era de aproximativ o mie o sută de lire la moartea soției, acum nu este mai mare de şapte sute cincizeci de lire, din pricina scăderii prețurilor în domeniul agricol. În caz de căsătorie, fiecare fiică poate revendica un venit de două sute cincizeci de lire. Prin urmare, e evident că, dacă ambele fiice s-ar fi căsătorit, frumusețea asta n-ar fi rămas decât cu un venit neînsemnat; chiar şi una din ele i-ar ciunti extrem de serios averea. Munca mea de dimineață n-a fost în zadar, din moment ce a dovedit că omul are nişte motive dintre cele mai întemeiate să împiedice ca aşa ceva să se întâmple. Watson, e o chestiune prea gravă pentru a sta şi a pierde vremea, mai ales că bătrânul ştie că ne interesăm de afacerile lui; prin urmare, dacă eşti gata, o să chemăm o birjă şi o să mergem la gara Waterloo. Ți-aş fi foarte îndatorat dacă ți-ai băga revolverul în buzunar. Un Eley nr. 2 este un argument excelent când ai de-a face cu domni care pot înnoda vătraie de oțel. Cred că asta şi o periuță de dinți reprezintă tot ce ne trebuie.

La gara Waterloo, am avut norocul de a prinde un tren spre Leatherhead, unde am închiriat un docar de la hanul gării şi am mers vreo şapte sau opt kilometri prin minunatele ulițe ale ținutului Surrey. Era o zi superbă, cu un soare strălucitor şi

câțiva nori pufoşi pe cer. Copacii şi gardurile vii de pe marginea drumului tocmai începeau să-şi arate primii muguri verzi, iar aerul era plin de parfumul plăcut al pământului umed. Mie, cel puțin, mi se părea că era un contrast ciudat între dulcea promisiune de primăvară şi această sinistră aventură în care eram angajați. Prietenul meu stătea lângă vizitiu, cu brațele încrucişate, cu pălăria trasă pe ochi şi cu bărbia în piept, adâncit în gânduri. Dar deodată, tresări, mă bătu pe umăr şi îmi arătă ceva în direcția pajiştilor.

— Uite! Acolo!, zise el.

Un parc cu mulți copaci se întindea pe o pantă uşor înclinată, pe a cărei culme se transforma într-un crâng. Din mijlocul ramurilor răsăreau frontoanele cenuşii şi acoperişul unui conac foarte vechi.

— Stoke Moran?, întrebă Holmes.

— Da, domnule, aia e casa doctorului Grimesby Roylott, răspunse vizitiul.

— Se construieşte ceva acolo, zise Holmes. Tot în acelaşi loc mergem şi noi.

— Iată satul, zise vizitiul arătând spre un mănunchi de acoperişuri aflate la stânga, la o oarecare distanță de noi. Dar, dacă vreți să ajungeți la casă, puteți scurta drumul sărind pârleazul ăsta şi luând-o peste câmp, pe potecă. Aceea de-acolo, pe unde se plimbă doamna.

— Iar doamna îmi închipui că este domnişoara Stoner, remarcă Holmes punându-şi mâna streaşină la ochi. Da, cred că ar fi mai bine să facem cum ne-ați sugerat.

Ne-am dat jos, l-am plătit pe vizitiu, iar docarul s-a întors zăngănind înapoi la Leatherhead.

— M-am gândit că e mai înțelept ca individul ăsta să creadă că am venit aici în calitate de arhitecți sau cu afaceri, zise Holmes în timp ce săream pârleazul. Acest lucru l-ar putea împiedica să bârfească. Bună ziua, domnişoară Stoner. După cum vedeți, ne-am ținut de cuvânt.

Clienta noastră din dimineața respectivă se grăbise să ne întâmpine cu o față care îi dovedea bucuria.

— V-am aşteptat cu atâta nerăbdare!, exclamă ea strângându-ne cu căldură mâinile. Totul s-a rezolvat de minune.

Doctorul Roylott a plecat în oraş şi e puțin probabil că o să se întoarcă înainte de a se lăsa seara.

— Am avut plăcerea de a face cunoştință cu doctorul, zise Holmes şi îi povesti în câteva cuvinte ce se întâmplase.

În timp ce asculta relatarea, domnişoara Stoner se făcu albă ca hârtia.

— Dumnezeule!, strigă ea. Înseamnă că m-a urmărit.

— Aşa se pare.

— E atât de viclean, încât nu ştiu niciodată când sunt în siguranță. Ce o să spună când se va întoarce?

— Trebuie să se păzească, pentru că s-ar putea să descopere că pe urmele lui e cineva mai viclean decât el. În noaptea asta, trebuie să vă încuiați în dormitor. Dacă devine violent, vă vom duce la mătuşa dumneavoastră din Harrow. Acum trebuie să ne fructificăm timpul la maximum, aşa că vă rog să ne conduceți imediat în camerele pe care am venit să le cercetăm.

Clădirea era din piatră cenuşie, pătată cu licheni, cu o parte centrală înaltă şi două aripi curbate de-o parte şi de alta, precum cleştii unui crab. Într-una din aceste aripi, ferestrele erau sparte şi blocate cu scânduri de lemn, în timp ce acoperişul era parțial prăbuşit, totul părând ruina întruchipată. Partea centrală era într-o stare ceva mai bună, dar aripa dreaptă era modernă prin comparație, iar obloanele de la ferestre, împreună cu fumul care ieşea pe coş, arătau că acolo locuia familia. Nişte schele fuseseră ridicate în capătul aripii şi zidăria fusese spartă, dar nu se vedea nici urmă de lucrători în momentul vizitei noastre. Holmes se plimbă încet pe peluza prost îngrijită şi cercetă cu mare atenție partea din exterior a ferestrelor.

— Să înțeleg că aceasta e fereastra de la camera unde dormeați înainte, cea din centru e de la camera surorii dumneavoastră, iar cea de lângă clădirea principală e de la camera doctorului Roylott?

— Exact. Dar acum dorm în camera din mijloc.

— Pe durata modificărilor, din câte am înțeles. Apropo, zidul acela din capătul aripii nu pare să aibă vreo nevoie urgentă de a fi reparat.

— N-a existat nicio reparație. Cred că a fost o scuză ca să mă mute din camera mea.

—Aha! Ăsta e un lucru sugestiv. În partea cealaltă a acestei aripi înguste se află coridorul în care dau cele trei dormitoare. Bineînțeles că are şi acesta ferestre, nu-i aşa?

— Da, dar unele foarte mici. Prea înguste ca să treacă cineva prin ele.

— Întrucât vă încuiați amândouă uşile pe timpul nopții, camerele voastre erau inabordabile din partea aceea. Vreți să aveți amabilitatea să vă duceți în camera dumneavoastră şi să zăvorâți obloanele?

Domnişoara Stoner procedă întocmai şi Holmes, după o examinare atentă prin fereastra deschisă, încercă în fel şi chip să forțeze oblonul, fără să aibă însă succes. Nu exista nicio crăpătură prin care să poată trece un cuțit ca să ridice zăvorul. Apoi, prietenul meu verifică balamalele cu lupa, dar acestea erau din fier masiv, înfipte adânc în zidăria solidă.

— Hm!, zise el scărpinându-şi oarecum încurcat bărbia. Teoria mea prezintă cu siguranță nişte dificultăți. Nimeni nu putea trece de aceste obloane dacă erau zăvorâte. Ei, bine, vom vedea dacă interiorul lămureşte cu ceva problema.

O uşă laterală mică ducea în coridorul văruit în care dădeau cele trei dormitoare. Holmes refuză să cerceteze cea de-a treia cameră, aşa că trecurăm imediat la cea de-a doua, cea în care dormea acum domnişoara Stoner şi în care sora ei îşi găsise sfârşitul. Era o cămăruță simplă, cu un tavan scund şi cu un şemineu fără grătar, după moda vechilor case de țară. Într-un colț se afla un scrin, în altul era un pat îngust cu o cuvertură albă pe deasupra şi în partea stângă a ferestrei era o masă de toaletă. Toate acestea, împreună cu două scaune mici din răchită, alcătuiau întreaga mobilă din cameră, cu excepția unui covor Wilton aşezat în mijloc. Parchetul şi lambriurile de pe pereți erau din lemn de stejar maro şi mâncat de viermi, atât de vechi şi de decolorat, încât se putea să fi fost din perioada când fusese construită inițial casa. Holmes trase unul din scaune într-un colț şi se aşează pe el fără să scoată niciun cuvânt, în timp ce ochii lui cercetară camera în lung şi-n lat, înregistrând fiecare detaliu al dormitorului.

— Unde sună clopoțelul acela?, întrebă el în cele din urmă arătând spre un cordon gros care atârna deasupra patului și ale cărui franjuri zăceau pe pernă.

— În camera menajerei.

— Arată mai nou decât celelalte lucruri.

— Da, a fost instalat doar cu câțiva ani în urmă.

— Bănuiesc că sora dumneavoastră l-a cerut, nu-i așa?

— Nu, n-am auzit-o niciodată folosindu-l. Obișnuiam să ne luăm singure ceea ce voiam.

— Într-adevăr, pare inutil să instalezi aici un cordon de clopoțel așa de frumos. Mă scuzați câteva minute până când îmi voi satisface curiozitatea cu privire la această podea.

Se culcă pe burtă cu lupa în mână și se târî repede încoace și-ncolo, examinând minuțios crăpăturile dintre scânduri. Apoi făcu la fel cu lemnăria cu care era lambrisată camera. În cele din urmă, se îndreptă spre pat și rămase câtva timp uitându-se la el și cercetând peretele de sus în jos. După care, apucă cordonul și trase scurt de el.

— E un fals, zise el.

— Nu sună?

— Nu. Nici măcar nu e atașat la vreun fir. E un lucru foarte interesant. După cum vedeți, e legat de un cârlig exact deasupra locului unde se află gura de aerisire.

— Ce absurd! N-am observat asta până acum.

— Foarte ciudat!, mormăi Holmes trăgând de cordon. Această cameră are câteva elemente foarte deosebite. De exemplu, ce prost trebuie să fie un constructor să facă o gură de aerisire care să dea într-o altă cameră, când, dându-și aceeași osteneală, putea foarte bine să facă una care să comunice direct cu exteriorul!

— Și lucrul ăsta e destul de modern, zise doamna.

— Făcut cam în aceeași perioadă cu cordonul de clopoțel?, remarcă Holmes.

— Da, au fost câteva mici schimbări la vremea aceea.

— Par să fi avut un caracter extrem de interesant – cordoane de clopoțel false și guri de aerisire care nu aerisesc. Cu permisiunea dumneavoastră, domnișoară Stoner, ne vom continua acum cercetările în următoarea cameră.

Dormitorul doctorului Grimesby Roylott era mai mare decât cel al fiicei sale vitrege, dar la fel de simplu mobilat. Un pat de campanie, un raft mic din lemn plin cu cărți, majoritatea tehnice, un fotoliu așezat lângă pat, un scaun din lemn lângă perete, o masă rotundă și un seif mare din fier erau principalele lucruri pe care le vedeai acolo. Holmes se plimbă încet prin cameră și le cercetă pe fiecare în parte cu un interes deosebit.

— Ce e înăuntru?, întrebă el ciocănind în seif.

— Hârtii legate de afacerile tatălui meu vitreg.

— A! Înseamnă că l-ați văzut când era deschis?

— Doar o dată, acum câțiva ani. Îmi amintesc că era plin cu hârtii.

— Prin urmare, nu e o pisică înăuntru, de exemplu?

— Nu. Ce idee ciudată!

— Uitați-vă la asta!

Holmes luă o farfurioară cu lapte, care se afla pe seif.

— Nu; nu avem pisică. Dar avem însă un ghepard și un babuin.

— A, da, desigur! E adevărat, un ghepard nu e decât o pisică mare; totuși, îndrăznesc să spun că o farfurie cu lapte nu îi satisface nici pe departe nevoile. Există un element pe care aș vrea să-l lămuresc.

Se lăsă pe vine în fața scaunului din lemn și îl examină cu cea mai mare atenție.

— Mulțumesc. Cam asta ar fi, zise el ridicându-se și punându-și lupa în buzunar. Hei! Iată ceva interesant!

Obiectul care îi atrăsese atenția era un bici mic, atârnat de un colț al patului. Dar biciul era înnodat în așa fel încât să semene cu un lasou.

— Ce părere ai despre asta, Watson?

— Este un bici destul de obișnuit. Dar nu știu de ce e înnodat.

— Lucrul ăsta nu mai e așa de obișnuit, nu? Vai! E o lume ticăloasă și cel mai rău e când un om deștept își pune mintea în slujba crimei. Domnișoară Stoner, cred că am văzut destul și, cu permisiunea dumneavoastră, vom ieși să ne plimbăm pe peluză.

Nu-l mai văzusem niciodată pe prietenul meu atât de întunecat şi de încruntat ca în momentul în care am părăsit scena acestei investigații. Ne-am plimbat pe peluză până să se trezească Holmes din reverie, nici eu şi nici domnişoara Stoner neîndrăznind să-i întrerupem şirul gândurilor.

— Domnişoară Stoner, este extrem de important să-mi urmați întocmai sfatul, zise el.

— Voi face cu siguranță precum spuneți.

— Chestiunea e prea serioasă ca să mai rămână loc de şovăială. Viața dumneavoastră ar putea depinde de supunerea de care veți da dovadă.

— Vă asigur că sunt în mâinile dumneavoastră.

— În primul rând, şi eu, şi prietenul meu trebuie să petrecem noaptea în camera dumneavoastră.

Eu şi domnişoara Stoner ne uitarăm amândoi muți de uimire la el.

— Da, aşa trebuie. Lăsați-mă să vă explic. Cred că acela e hanul satului, nu-i aşa?

— Da, este „The Crown".

— Bine, foarte bine. Ferestrele dumneavoastră s-ar vedea de acolo?

— Desigur.

— Când tatăl dumneavoastră vitreg se va întoarce, trebuie să vă închideți în cameră, pretinzând că vă doare capul. Pe urmă, când îl auziți ducându-se la culcare, trebuie să trageți zăvorul şi să deschideți obloanele, să puneți lampa la fereastră ca un semnal pentru noi şi apoi să vă retrageți fără zgomot în camera pe care o ocupați înainte, luând cu dumneavoastră tot ce v-ar fi necesar. Nu am nicio îndoială că, în ciuda reparațiilor, vă puteți descurca fără probleme o noapte acolo.

— O, da! Cu uşurință.

— Restul îl veți lăsa în seama noastră.

— Dar ce veți face?

— Vom petrece noaptea în camera dumneavoastră şi vom cerceta cauza zgomotului care v-a deranjat.

— Domnule Holmes, eu cred că ştiți deja, zise domnişoara Stoner punându-şi o mână pe mâneca prietenului meu.

— Poate că da.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, spuneți-mi din ce cauză a murit sora mea!

— Aş prefera să am dovezi clare înainte de a vorbi.

— Spuneți-mi măcar dacă părerea mea e corectă şi dacă a murit din pricina unei spaime neaşteptate.

— Nu, nu cred. Cred că a fost probabil o cauză mai tangibilă. Şi acum, domnişoară Stoner, trebuie să vă părăsim, căci, dacă s-ar întoarce doctorul Roylott şi ne-ar vedea, călătoria noastră ar fi în zadar. La revedere şi fiți curajoasă; dacă veți face ceea ce v-am spus, puteți fi sigură că vom îndepărta curând pericolele care vă ameninţă.

Eu şi Sherlock Holmes nu avurăm nicio dificultate să găsim un dormitor şi o cameră de zi la hanul Crown.

Acestea erau la etaj şi de la fereastra noastră puteam vedea poarta şi aripa locuită a conacului Stoke Moran.

La asfințit, îl văzurăm pe doctorul Grimesby Roylott trecând într-un docar, corpul lui enorm ivindu-se amenințător lângă silueta măruntă a băiatului care conducea docarul.

Băiatul avu o oarecare dificultate în a deschide porțile grele de fier, iar noi auzirăm urletul răguşit al doctorului şi văzurăm cât de furios îl amenință acesta pe băiat cu pumnii.

Docarul îşi continuă drumul şi, câteva minute mai târziu, zărirăm o lumină apărând brusc printre copaci atunci când lampa fu aprinsă într-una din camerele de zi.

— Ştii, Watson, de fapt ezit dacă să te iau cu mine în seara asta sau nu, zise Holmes în timp ce stăteam împreună în întunericul care se lăsa. E cam periculos.

— Pot să-ți fiu de vreun ajutor?

— Prezența ta ar putea fi neprețuită.

— Atunci, cu siguranță că o să vin şi eu.

— E foarte drăguț din partea ta.

— Vorbeşti de pericol. E evident că ai văzut mai multe lucruri în acele camere decât am văzut eu.

— Nu, dar cred că s-ar putea să fi dedus puțin mai multe. Îmi imaginez că ai văzut tot ceea ce am văzut şi eu.

— În afară de cordonul de clopoțel, n-am văzut nimic remarcabil; cât despre scopul pe care acesta l-ar putea avea, mărturisesc că e ceva care mă depăşeşte.

— Ai văzut şi gura de aerisire?

— Da, dar nu cred că este chiar atât de neobişnuit să existe o mică deschizătură între două camere. Era atât de mică, încât nici măcar un şobolan nu ar putea trece prin ea.

— Am ştiut că o să găsim o gură de aerisire încă înainte de a veni la Stoke Moran.

— Dragul meu Holmes!

— Da, am ştiut. Îți aminteşti că, în relatarea ei, domnişoara Stoner a zis că sora ei putea simți fumul de la trabucul doctorului Roylott. Bineînțeles că acest lucru mi-a sugerat imediat faptul că trebuie să existe o comunicare între cele două camere. Nu putea fi decât una mică, altfel ar fi fost remarcată în timpul anchetei procurorului. Am dedus că trebuie să fie vorba de o gură de aerisire.

— Dar ce rău poate fi în asta?

— Ei bine, există cel puțin o coincidență curioasă de date. Cineva face o gură de aerisire, atârnă un cordon şi doamna care doarme în pat moare. Lucrul ăsta nu-ți spune nimic?

— Tot nu văd nicio legătură.

— Ai observat cumva ceva ciudat la patul ăla?

— Nu.

— Era fixat de podea. Ai mai văzut vreodată vreun pat fixat de podea?

— Nu pot să spun că am văzut.

— Doamna nu-şi putea muta patul. Acesta trebuia să stea mereu în aceeaşi poziție, aproximativ în dreptul gurii de aerisire şi al cordonului – sau aşa l-am putea numi, din moment ce este clar că nu a fost niciodată menit să fie cordon de clopoțel.

— Holmes!, am exclamat eu. Mi se pare că încep să-mi dau seama la ce faci aluzie. Tocmai am ajuns la timp ca să împiedicăm o crimă subtilă şi oribilă.

— Destul de subtilă şi destul de oribilă. Când un doctor o apucă pe calea greşită, e cel mai rău dintre criminali. Are curaj şi are cunoştințe. Palmer şi Pritchard erau printre cei mai buni în ceea ce făceau. Omul ăsta loveşte mai crunt, dar eu cred, Watson, că noi vom putea să lovim şi mai crunt. Dar o să avem parte de destule grozăvii înainte ca noaptea să se

sfârşească; pentru numele lui Dumnezeu, haide să fumăm în linişte o pipă şi să ne gândim la ceva mai vesel!

Pe la ora nouă, lumina dintre copaci se stinse şi tot conacul se scufundă în întuneric. Trecură încet două ore şi apoi, tocmai când ceasul bătu de unsprezece, o lumină puternică străluci deodată chiar în faţa noastră.

— Ăsta e semnalul nostru, zise Holmes sărind în picioare. Vine de la fereastra din mijloc.

Când ieşirăm afară, schimbarăm câteva cuvinte cu proprietarul, explicându-i că îi făceam o vizită târzie unei cunoştinţe şi că era posibil să ne petrecem noaptea acolo. O clipă mai târziu, ne aflam pe drumul întunecat, cu vântul rece bătându-ne în faţă şi cu o lumină galbenă licărind înaintea noastră prin întuneric ca să ne ghideze în sumbra noastră misiune.

Pătrunserăm fără prea multă dificultate pe domeniu, căci zidul vechiului parc era plin de găuri nereparate. Croindu-ne drum printre copaci, ajunserăm pe peluză, o traversarăm şi tocmai ne pregăteam să intrăm pe fereastră, când dintr-un pâlc de lauri ţâşni ceea ce păru a fi un copil hidos şi deformat, care se aruncă pe iarbă zvârcolindu-şi mâinile şi picioarele, traversând apoi în viteză peluza şi dispărând în întuneric.

— Dumnezeule!, am şoptit eu. Ai văzut asta?

Holmes fu pe moment la fel de speriat ca şi mine. Agitaţia îl făcu să-mi strângă încheietura ca într-o menghină. Apoi, începu să râdă încet şi îşi apropie buzele de urechea mea.

— E o gospodărie drăguţă, murmură el. Ăla e babuinul.

Uitasem de animalele ciudate pe care le avea doctorul.

Mai era şi un ghepard; poate că o să ne trezim în orice clipă cu el pe umeri. Mărturisesc că m-am simţit mai uşurat când, urmând exemplul lui Holmes şi scoţându-mi pantofii, m-am aflat în dormitor. Prietenul meu închise fără zgomot obloanele, mută lampa pe masă şi cercetă camera cu privirea. Rămăsese la fel cum o văzusem în timpul zilei. Apoi, furişându-se până în dreptul meu şi făcându-şi mâna căuş, îmi şopti din nou la ureche, atât de încet, încât de-abia am putut să disting cuvintele:

— Cel mai mic sunet ar putea fi fatal planului nostru.

Am dat din cap ca să-i arăt că-l auzisem.

— Trebuie să stăm fără lumină. Ar vedea-o prin gura de aerisire.

Am dat iar din cap.

— Să nu adormi; viața ta ar putea depinde de asta. Ține pistolul la îndemână, în caz că o să avem nevoie de el. Eu o să stau pe marginea patului, iar tu pe scaunul ăla.

Mi-am scos revolverul şi l-am pus pe colțul mesei. Holmes adusese un baston lung şi subțire, pe care îl puse lângă el pe pat. Alături de baston puse cutia de chibrituri şi mucul de lumânare. Apoi stinse lampa şi rămaserăm pe întuneric.

Cum o să uit vreodată acea veghe îngrozitoare? Nu auzeam niciun sunet, nici măcar o respirație, şi totuşi ştiam că prietenul meu stătea treaz, la niciun metru de mine, în aceeaşi stare de tensiune în care eram şi eu. Obloanele nu lăsau să treacă nici cea mai mică rază de lumină, aşa că aşteptam într-o beznă totală.

De afară venea din când în când strigătul unei păsări de noapte şi, odată, chiar la fereastra noastră, se auzi un miorlăit lung, ca de pisică, ceea ce ne dădu de înțeles că ghepardul era într-adevăr în libertate. În depărtare puteam distinge tonurile joase ale orologiului parohial, care răsunau la fiecare sfert de oră. Cât de lungi păreau acele sferturi de oră! Bătu de ora douăsprezece, bătu şi de unu, şi de două, şi de trei, iar noi continuam să stăm şi să aşteptăm în linişte să se întâmple ceva.

Deodată, în direcția gurii de aerisire se zări pentru o clipă licărirea unei lumini, care dispăru imediat, dar care fu urmată de un miros puternic de ulei ars şi de metal încins. Cineva din camera alăturată aprinsese o lampă de noapte. Am auzit o mişcare uşoară şi apoi totul se scufundă din nou în linişte, deşi mirosul devenea din ce în ce mai puternic. Am stat cu urechile ciulite timp de o jumătate de oră. Apoi, deodată, se auzi un alt sunet – unul foarte uşor şi liniştitor, asemănător unui jet mic de aburi care iese încontinuu dintr-un ceainic. În momentul în care îl auzirăm, Holmes sări de pe pat, aprinse un chibrit şi lovi furios cordonul de clopoței cu bastonul.

— Îl vezi, Watson?, strigă el. Îl vezi?

Dar eu nu am văzut nimic.

În clipa în care Holmes aprinsese chibritul, auzisem un fluierat uşor şi clar, dar, din pricina luminii care îmi intrase brusc în ochii obosiți, îmi fusese imposibil să-mi dau seama ce lovea prietenul meu cu atâta sălbăticie. Putusem însă să văd că fața lui era palidă precum ceara şi că avea o expresie plină de groază şi de dezgust. Tocmai încetase să mai lovească cu bastonul şi se uita în sus la gura de aerisire, când izbucni deodată în liniştea nopții cel mai oribil strigăt pe care l-am auzit vreodată. Răsună din ce în ce mai tare – un strigăt răguşit de durere, de spaimă şi de furie, toate amestecate într-un singur țipăt înfiorător. Se spune că acel strigăt a sculat din somn tot satul şi chiar şi pe cei aflați în îndepărtata parohie. Inimile noastre înghețară, iar eu am rămas uitându-mă la Holmes şi el la mine, până când se stinseră şi ultimele ecouri ale strigătului.

— Ce poate să însemne asta?, am bolborosit eu.

— Înseamnă că s-a terminat, răspunse Holmes. La urmaurmei, poate că e mai bine. Ia-ți pistolul şi haide să intrăm în camera doctorului Roylott.

Cu o expresie gravă pe față, aprinse lampa şi o luă înainte pe coridor. Bătu de două ori în uşa dormitorului, fără să primească niciun răspuns dinăuntru. Apoi apăsă clanța şi intră, eu aflându-mă în spatele lui cu pistolul armat în mână.

Ne întâmpină o priveliște ciudată. Pe masă era o lampă de noapte cu uşița pe jumătate deschisă, aruncând o rază strălucitoare de lumină asupra seifului de fier a cărui uşă era întredeschisă.

Lângă masă, pe scaunul din lemn, stătea doctorul Grimesby Roylott, îmbrăcat într-un halat lung de culoare gri, cu gleznele goale şi cu picioarele vârâte în niște papuci turceşti roşii. În poala lui zăcea biciul lung pe care îl văzuserăm în ziua respectivă. Capul îi căzuse pe spate, iar ochii fixau tavanul cu o expresie înspăimântătoare şi rigidă. În jurul frunții avea o bandă galbenă ciudată, cu pete maronii, care părea legată strâns în jurul capului. La intrarea noastră, doctorul nici nu se mişcă, nici nu scoase vreun sunet.

— Banda! Banda pătată!, şopti Holmes.

Am făcut un pas înainte. Într-o clipă, acest ciudat acoperământ al capului începu să se mişte şi din părul doctorului se ivi capul plat, în formă de diamant, şi gâtul umflat al unui şarpe dezgustător.

— E o viperă de mlaştină!, strigă Holmes. Cel mai periculos şarpe din India. Doctorul a murit în mai puțin de zece secunde după ce a fost muşcat. Într-adevăr, răul se întoarce asupra celui care l-a făcut şi cine sapă groapa altuia, tot el cade în ea. Să băgăm creatura asta înapoi în vizuina ei, după care o putem duce pe domnişoara Stoner undeva la adăpost şi putem informa poliția districtuală despre cele întâmplate.

În timp ce vorbea, puse repede mâna pe biciul din poala mortului şi, aruncând lațul în jurul gâtului reptilei, o luă din locul scârbos unde se cocoțase şi, ținând-o la distanță, o aruncă în seiful de fier şi o închise înăuntru.

Acesta e adevărul despre moartea doctorului Grimesby Roylott din Stoke Moran.

Nu e nevoie să mai lungesc o relatare – care şi aşa a durat prea mult – povestind cum i-am dat trista veste bietei fete îngrozite, cum am urcat-o în trenul de dimineață, dând-o în grija bunei ei mătuşi din Harrow, cum procesul lent al anchetei oficiale a ajuns la concluzia că doctorul şi-a găsit sfârşitul jucându-se neglijent cu un animal de casă periculos.

Puținul pe care mai rămânea să-l aflu despre caz mi-a fost relatat de Sherlock Holmes în timp ce ne întorceam acasă a doua zi.

— Ajunsesem la o concluzie total greşită – a zis el –, ceea ce arată, dragul meu Watson, cât de periculos este întotdeauna să lucrezi cu date insuficiente. Prezența țiganilor şi cuvântul „bandă", pe care biata fată l-a folosit fără îndoială ca să explice apariția zărită în grabă la lumina chibritului aprins de ea, au fost de-ajuns ca să mă pună pe o pistă complet greşită. Nu am decât meritul că mi-am revizuit imediat poziția atunci când mi-a devenit clar faptul că, oricare ar fi fost pericolul care o amenința pe ocupanta camerei, nu putea veni nici de la fereastră, nici de la uşă. După cum ți-am mai spus deja, atenția mi-a fost imediat atrasă de gura de aerisire şi de cordonul de clopoțel care atârna deasupra patului.

Descoperirea că acest cordon era fals şi că patul era fixat de podea mi-a trezit numaidecât bănuiala că respectiva funie servea drept punte de legătură pentru ceva care trecea prin gaură şi venea spre pat. Ideea unui şarpe mi-a trecut instantaneu prin minte şi, ştiind că doctorul primea animale din India, mi-am dat seama că s-ar putea să fiu pe drumul cel bun. Ideea de a folosi un fel de otravă care nu putea fi sub nicio formă descoperită de vreun test chimic era exact una care i-ar fi trecut prin cap unui om deştept şi neîndurător care făcuse practică în Orient. Din punctul lui de vedere, rapiditatea cu care o astfel de otravă şi-ar face efectul ar fi de asemenea un avantaj. Procurorul ar trebui să aibă într-adevăr nişte ochi ageri ca să poată distinge cele două mici înţepături negre care ar arăta locul unde colţii veninoşi îşi făcuseră treaba. Apoi m-am gândit la fluierat. Bineînţeles că doctorul trebuia să cheme şarpele înapoi înainte ca acesta să fie descoperit de victimă la lumina dimineţii. Îl antrenase – probabil cu ajutorul laptelui pe care l-am văzut – să se întoarcă la el atunci când e chemat. Îi dădea drumul prin gura de aerisire la o oră pe care el o credea cea mai potrivită, având certitudinea că şarpele va coborî pe cordon şi va ateriza pe pat. Poate că o va muşca pe ocupanta patului sau poate că nu; poate că aceasta va scăpa în fiecare noapte timp de o săptămână, dar, mai curând sau mai târziu, trebuie să îi cadă victimă.

Ajunsesem la aceste concluzii încă înainte de a intra în camera lui. O examinare a scaunului din lemn mi-a arătat că avea obiceiul să stea în picioare pe el, ceea ce ar fi bineînţeles necesar ca să poată ajunge la gura de aerisire. Seiful, farfuria cu lapte şi biciul făcut să semene cu un laţ au fost suficiente ca să-mi risipească orice îndoieli mi-ar mai fi rămas. Zgomotul metalic auzit de domnişoara Stoner era evident provocat de tatăl ei vitreg închizând repede uşa seifului în urma teribilului său ocupant. Odată stabilite aceste lucruri, ştii ce măsuri am luat pentru a obţine dovezi. Am auzit creatura şuierând – aşa cum nu mă îndoiesc că ai auzit-o şi tu – şi am aprins imediat lumina şi am atacat-o.

— Iar rezultatul a fost că ai făcut-o să fugă prin gura de aerisire.

— Un alt rezultat a fost şi acela că am întors-o împotriva stăpânului ei aflat la celălalt capăt. Am nimerit-o de câteva ori cu bastonul şi acest lucru a înfuriat-o, astfel că a sărit asupra primei persoane pe care a văzut-o. În felul ăsta sunt fără îndoială indirect responsabil de moartea doctorului Grimesby Roylott, dar nu pot spune că e probabil să mă apese prea tare pe conştiință.

Sfârşit

Aventura degetului cel mare al inginerului

Dintre toate problemele care i-au fost aduse spre rezolvare prietenului meu Sherlock Holmes pe parcursul anilor noştri de prietenie intimă, doar două i-au fost făcute cunoscute de mine – cea a degetului cel mare al domnului Hatherley şi cea a nebuniei colonelului Warburton. Dintre acestea, deşi poate că ultima a oferit un teren propice pentru un observator ager şi original, cealaltă a avut un început atât de ciudat şi nişte detalii atât de dramatice, încât merită poate mai mult să fie povestită, chiar dacă i-a dat prietenului meu mai puţine posibilităţi de a-şi folosi acele metode de deducţie şi de raţionament cu care a obţinut nişte rezultate atât de remarcabile. Cred că povestea a apărut de mai multe ori în ziare, dar, ca toate povestirile de acest gen, are un efect mai puţin izbitor atunci când e relatată în bloc, într-un singur articol de o jumătate de coloană, decât atunci când evenimentele se desfăşoară încet în faţa ochilor tăi şi misterul se lămureşte treptat, pe măsură ce fiecare nouă descoperire furnizează un indiciu care duce la întregul adevăr. La vremea respectivă, împrejurările m-au impresionat profund, iar trecerea a doi ani nu a reuşit să slăbească cu nimic efectul pe care acestea l-au avut asupra mea.

Evenimentele pe care urmează să le relatez acum au avut loc în vara anului 1889, la puţin timp după căsătoria mea. Mă întorsesem la medicina civilă şi îl lăsasem în cele din urmă pe Holmes singur în apartamentul lui din strada Baker, deşi îl vizitam mereu şi chiar reuşeam uneori să îl conving să

renunțe la obiceiurile lui de boem până într-atât încât să vină şi el în vizită la mine şi la soția mea. Clientela mea se mărise serios şi, întrucât se întâmpla să locuiesc în apropiere de gara Paddington, aveam câțiva pacienți şi printre funcționari. Unul dintre ei, pe care îl vindecasem de o boală dureroasă şi îndelungată, nu obosea niciodată să-mi laude virtuțile şi să încerce să-mi trimită fiecare bolnav asupra căruia avea vreun pic de influență.

Într-o dimineață, cu puțin înainte de ora şapte, servitoarea m-a trezit bătând la uşă ca să mă anunțe că veniseră doi bărbați de la Paddington şi că mă aşteptau în camera de consultații. M-am îmbrăcat în grabă şi am coborât repede scările, căci ştiam din experiență că accidentele feroviare erau foarte rar cazuri banale. Când am coborât, vechiul meu aliat, paznicul, a ieşit din camera de consultații şi a închis bine uşa după el.

— E înăuntru, şopti el făcând un semn peste umăr cu degetul cel mare. Se simte bine.

— Despre ce este vorba?, am întrebat, căci felul lui de a se comporta sugera că închisese cine ştie ce creatură ciudată în camera mea.

— E un pacient nou, şopti el. M-am gândit să-l aduc chiar eu aici; în felul ăsta, nu avea cum să scape. E acolo, teafăr şi sănătos. Acum trebuie să plec, domnule doctor; am şi eu îndatoririle mele, la fel ca dumneavoastră.

Şi astfel plecă credinciosul meu agent de publicitate, fără să-mi dea nici măcar timp să-i mulțumesc.

Am intrat în camera mea de consultații şi am găsit un domn aşezat pe un scaun lângă masă. Purta un modest costum de tweed şi avea un chipiu de pânză moale, pe care îl pusese pe cărțile mele. În jurul unei mâini avea înfăşurată o batistă, care era pătată peste tot de sânge. Era tânăr – nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani – şi avea trăsături masculine puternice; dar era peste măsură de palid şi mi-a dat impresia unui om care era extrem de agitat şi care încerca din toate puterile să se controleze.

— Îmi pare rău că vă trezesc aşa de devreme, domnule doctor, dar azi-noapte am avut un accident grav, zise el. Am

venit azi-dimineață cu trenul şi, când am întrebat în gara Paddington unde aş putea găsi un doctor, un individ onorabil a fost extrem de amabil să mă conducă aici. I-am dat servitoarei o carte de vizită, dar văd că a lăsat-o pe masă.

Am luat-o şi m-am uitat la ea.

Domnul Victor Hatherley,
inginer specialist în hidraulică,
strada Victoria nr. 16A (etajul trei).

Erau numele, profesia şi adresa musafirului meu.

— Regret că v-am făcut să aşteptaţi, am zis eu aşezându-mă în fotoliu. Din câte am înţeles, aţi călătorit noaptea, ceea ce este în sine o ocupaţie monotonă.

— O, n-aş spune că am avut o noapte monotonă, zise el şi începu să râdă.

Râse din toată inima, ascuţit şi răsunător, rezemându-se de spătarul scaunului şi ţinându-se cu mâinile de burtă. Toate instinctele mele de medic se împotriviră acelui râs.

— Opriţi-vă! Veniţi-vă în fire!, am strigat eu şi am turnat nişte apă dintr-o carafă.

Dar n-avea rost. Omul era apucat de una din acele izbucniri isterice care lovesc o fire puternică după trecerea unei mari crize. Îşi reveni îndată, arătând obosit şi palid.

— M-am făcut de râs, bolborosi el.

— Deloc. Beţi asta.

Am turnat şi un pic de coniac în apă şi culoarea începu să-i revină în obraji.

— Mă simt mai bine, zise el. Şi acum, domnule doctor, poate veţi avea amabilitatea să vă ocupaţi de degetul meu cel mare sau, mai bine zis, de locul unde obişnuia să fie degetul meu cel mare.

Desfăşură batista şi îmi arătă mâna. Chiar şi eu, care aveam nervii oţeliţi, m-am cutremurat văzând-o. Erau patru degete normale şi o scârboasă suprafaţă roşie şi spongioasă acolo unde ar fi trebuit să se afle degetul cel mare. Fusese retezat sau smuls din rădăcină.

— Dumnezeule!, am strigat eu. Este o rană îngrozitoare. Trebuie să fi sângerat considerabil.

— Da, aşa a fost. Am leşinat când s-a întâmplat şi cred că am fost inconştient multă vreme. Când mi-am revenit, am văzut că rana încă mai sângera, aşa că mi-am legat un capăt al batistei foarte strâns în jurul încheieturii şi am fixat totul cu o rămurică.

— Excelent! Ar fi trebuit să te faci chirurg.

— Este o chestiune de hidraulică şi ține de domeniul meu de activitate.

— Treaba asta a fost făcută cu un instrument foarte greu şi foarte ascuțit, am zis eu examinând rana.

— Ceva în genul unui satâr, zise el.

— Presupun că a fost un accident, nu-i aşa?

— Absolut deloc.

— Ce! Un atac criminal?

— Într-adevăr, cum nu se poate mai criminal.

— Mă îngroziți!

Am spălat rana, am dezinfectat-o şi în cele din urmă am acoperit-o cu un tampon de vată şi cu bandaje îmbibate în fenol. In tot acest timp, tânărul stătu rezemat de spătarul scaunului aproape fără să clipească, deşi îşi muşca din când în când buza.

— Cum vi se pare?, am întrebat eu după ce am terminat.

— Grozav! Cu coniacul şi cu bandajul dumneavoastră, mă simt ca nou. Eram foarte slăbit, dar asta pentru că am trecut prin multe.

— Poate că ar fi mai bine să nu vorbiți despre aceste lucruri. Este evident că vă supără.

— O, nu, acum nu. Va trebui oricum să povestesc totul poliției; dar, între noi fie vorba, dacă n-ar exista dovada de netăgăduit a rănii mele, aş fi surprins dacă mi-ar crede relatarea, căci este una extraordinară şi nu prea am dovezi cu care să o susțin; şi, chiar dacă m-ar crede, indiciile pe care le pot furniza sunt atât de vagi, încât mă îndoiesc că se va face dreptate.

— Ha!, am exclamat eu. Dacă aveți vreo problemă pe care doriți să o vedeți rezolvată, v-aş recomanda să vă duceți la prietenul meu, domnul Sherlock Holmes, înainte de a vă duce la autorități.

— Am auzit de individul acesta şi aş fi foarte bucuros dacă ar accepta cazul, deşi trebuie desigur să vorbesc şi cu autorităţile, răspunse musafirul meu. I-aţi putea scrie o scrisoare în care să-i vorbiţi despre mine?

— O să fac mai mult decât atât. Da, da, o să vă duc chiar eu la el.

— V-aş fi extrem de îndatorat.

— Vom chema o birjă şi vom merge împreună. Vom ajunge la timp ca să luăm micul dejun cu el. Vă simţiţi în stare?

— Da; nu mă voi linişti până când nu-mi voi fi spus povestea.

— Atunci, o să pun servitoarea să cheme o birjă şi mă voi întoarce imediat.

Am fugit la etaj, i-am explicat pe scurt soţiei mele despre ce era vorba şi, cinci minute mai târziu, mă aflam într-o birjă împreună cu noua mea cunoştinţă, îndreptându-mă spre strada Baker.

După cum mă aşteptam, Sherlock Holmes trândăvea în camera de zi, îmbrăcat în halat, citind rubrica dispăruţilor din ziarul „The Times“ şi fumându-şi pipa dinaintea micului dejun, care era alcătuită din rămăşiţele pipelor fumate în ziua precedentă, toate uscate cu grijă şi adunate pe colţul poliţei şemineului.

Ne primi în felul lui modest şi cordial, comandă mai multe ouă şi felii de slănină şi mâncă cu poftă împreună cu noi. Când micul dejun luă sfârşit, o invită pe noua noastră cunoştinţă să ia loc pe canapea, îi puse o pernă sub cap şi un pahar cu coniac amestecat cu apă la îndemână.

— Se vede limpede că experienţa prin care aţi trecut nu a fost una obişnuită, domnule Hatherley, zise el. Vă rog, întindeţi-vă pe canapea şi simţiţi-vă ca acasă. Spuneţi-ne tot ce puteţi, dar opriţi-vă când obosiţi şi împrospătaţi-vă forţele cu puţin coniac.

— Vă mulţumesc, dar mă simt ca nou de când m-a bandajat domnul doctor şi cred că micul dejun pe care mi l-aţi oferit a completat restul, răspunse pacientul meu. O să vă răpesc cât mai puţin posibil din timpul dumneavoastră valoros, aşa că voi începe imediat să vă relatez ciudatele mele experienţe.

Holmes se aşează în fotoliul lui mare, având pe față expresia plictisită şi obosită care îi ascundea firea pasionată şi nerăbdătoare, în timp ce eu am luat un loc în fața lui şi astfel ascultarăm amândoi în tăcere bizara poveste pe care musafirul nostru ne-o prezentă în detaliu.

— Trebuie să ştiți că sunt orfan şi burlac şi că locuiesc singur cu chirie în Londra, zise el. Sunt de profesie inginer specialist în hidraulică şi am acumulat o experiență considerabilă pe durata celor şapte ani cât am fost ucenic la Venner & Matheson, bine-cunoscuta firmă din Greenwich. Acum doi ani, după ce mi-am terminat ucenicia şi am moştenit de asemenea o sumă destul de mare de bani în urma morții bietului meu tată, m-am hotărât să încep să-mi practic meseria şi am închiriat nişte birouri în strada Victoria.

Bănuiesc că pentru toată lumea începutul independent în afaceri este o experiență îngrozitoare. Pentru mine a fost mai mult decât atât.

Timp de doi ani, nu am avut decât trei consultații şi o lucrare măruntă şi doar cu asta m-am ales din meseria mea. Câştigul meu brut se ridică la douăzeci şi şapte de lire şi zece şilingi. În fiecare zi, de la nouă dimineața până la patru după-amiaza, am aşteptat în mica mea vizuină până când, în cele din urmă, am început să mă simt deprimat şi să cred că nu voi avea niciodată o clientelă.

Dar ieri, tocmai când mă gândeam să plec de la birou, secretarul meu a venit să-mi spună că afară aştepta un domn care voia să vorbească cu mine despre afaceri. Mi-a dat şi o carte de vizită, pe care scria „Colonel Lysander Stark". În urma secretarului a venit chiar colonelul, un bărbat destul de înalt, dar peste măsură de slab. Nu cred să mai fi văzut vreodată un om mai slab ca el. Întreaga față se rezuma la un nas şi o bărbie ascuțite, iar pielea de pe obraji era foarte întinsă peste pometii care ieşeau în evidență. Totuşi, faptul că era atât de slab părea să țină de natura lui şi nu se datora vreunei boli, căci avea privirea strălucitoare, pasul vioi şi era sigur pe el.

Era îmbrăcat simplu, dar elegant şi cred că avea mai degrabă patruzeci decât treizeci de ani. „Sunteți domnul

Hatherley? – a zis el cu un oarecare accent german. Ei bine, domnule Hatherley, mi-ați fost recomandat ca fiind un om care nu numai că excelează în meseria lui, dar este de asemenea discret şi capabil de a păstra un secret.“ M-am înclinat, simțindu-mă la fel de flatat cum s-ar simți orice tânăr auzind astfel de cuvinte. „Îmi permiteți să vă întreb cine mi-a făcut o recomandare aşa de frumoasă?“ „Poate că e mai bine să nu vă spun asta deocamdată. Aceeaşi persoană mi-a spus că sunteți orfan şi burlac şi că locuiți singur în Londra.“ „Aşa este – am răspuns eu. Mă scuzați, dar nu văd ce legătură au toate astea cu calificarea mea. Am înțeles că doriți să vorbiți cu mine despre afaceri.“ „Fără îndoială. Dar veți vedea că de fapt tot ceea ce spun e la obiect. Am o însărcinare pentru dumneavoastră, dar este esențial să păstrați în totalitate secretul – în totalitate, înțelegeți? Şi desigur că ne aşteptăm la asta mai mult din partea unui om care e singur decât a unuia care locuieşte în sânul familiei lui.“ „Dacă promit să păstrez un secret, atunci puteți fi absolut sigur că aşa voi face“ – am zis eu.

În timp ce vorbeam, el s-a uitat foarte pătrunzător la mine, iar mie mi s-a părut că nu mai văzusem în viața mea o privire atât de bănuitoare şi de interogatoare. „Prin urmare, promiteți?“ – a întrebat el în cele din urmă. „Da, promit.“ „Tăcere absolută înainte, în timpul şi după lucrare? Nicio referire la chestiune, fie oral, fie în scris?“ „V-am dat cuvântul meu de onoare.“ „Foarte bine.“

Apoi a sărit deodată în picioare şi, traversând camera ca un fulger, a deschis uşa.

Coridorul era gol. „E în ordine – a zis el întorcându-se. Ştiu că secretarii sunt uneori curioşi în privința treburilor angajatorilor lor. Acum putem vorbi în siguranță.“

Şi-a tras scaunul foarte aproape de al meu şi a început să se holbeze la mine cu aceeaşi privire interogatoare şi gânditoare. Începusem să simt un sentiment de repulsie şi ceva înrudit cu frica din pricina capriciilor ciudate ale acestui schelet de om. Nici măcar groaza de a pierde un client nu m-a putut împiedica să-mi arăt nerăbdarea. „Vă rog să-mi spuneți despre ce este vorba, domnule – am zis eu. Timpul meu e valoros.“

Dumnezeu să mă ierte pentru acea ultimă propoziție, dar cuvintele mi-au scăpat pur şi simplu de pe buze. „Vă convine să primiți cincizeci de guinee pentru o noapte de lucru?“, a întrebat el. „De minune.“ „Spun o noapte de lucru, dar cred că o oră ar fi mai aproape de adevăr. Nu vreau decât să vă dați cu părerea despre o maşină hidraulică de ştanțat care s-a stricat. Dacă ne arătați ce nu merge, o vom repara noi curând. Ce credeți despre o astfel de însărcinare?“ „Munca pare uşoară şi plata e foarte generoasă.“ „Exact. Vrem să veniți în seara asta cu ultimul tren.“ „Unde?“ „La Eyford, în Berkshire. Este un locşor aflat în apropiere de Oxfordshire şi la mai puțin de unsprezece kilometri de Reading. E un tren care pleacă din gara Paddington şi care vă va lăsa acolo în jur de ora unsprezece şi un sfert.“ „Foarte bine.“ „Voi veni să vă aştept cu o trăsură.“ „Înseamnă că mai avem de mers de la gară?“ „Da, locşorul nostru este destul de departe. La vreo unsprezece kilometri buni de gara Eyford.“ „Prin urmare, de-abia dacă o să ajungem acolo înainte de miezul nopții. Bănuiesc că atunci n-o să mai fie nicio şansă să găsesc vreun tren înapoi spre Londra. Voi fi nevoit să rămân peste noapte.“ „Da; v-am putea oferi cu uşurință un pat improvizat.“ „E un lucru foarte ciudat. N-aş putea veni la o oră mai convenabilă?“ „Am considerat că e mai bine să veniți târziu. Tocmai ca să vă recompensăm pentru orice inconvenient vă plătim dumneavoastră, un tânăr necunoscut, un onorariu cu care altfel am obține o părere chiar de la cei mai buni din domeniul dumneavoastră de activitate. Totuşi, dacă doriți să vă retrageți, aveți destul timp să o faceți.“ M-am gândit la cele cincizeci de guinee şi la cât de bine mi-ar prinde. „În niciun caz – am zis eu. Voi fi fericit să mă adaptez dorințelor dumneavoastră. Dar aş vrea să înțeleg puțin mai bine ceea ce vreți să fac.“ „Desigur. E normal ca promisiunea de a păstra secretul – promisiune pe care v-am cerut-o cu insistență – să vă fi stârnit curiozitatea. Nu vreau să vă angajez să faceți nimic fără să ştiți în totalitate despre ce este vorba. Bănuiesc că nu trage nimeni cu urechea, nu-i aşa?“ „Absolut nimeni.“ „Atunci, iată cum stau lucrurile. Probabil că ştiți că pământul decolorant[1] este un produs valoros şi

[1] Pământul folosit la purificarea petrolului.

că nu se găseşte decât în câteva locuri din Anglia?“ „Aşa am auzit şi eu.“ „Cu puțin timp în urmă, mi-am cumpărat o casă mică – una foarte mică – la vreo şaisprezece kilometri de Reading. Am fost destul de norocos să descopăr că într-unul din terenurile mele era un depozit de pământ decolorant. Dar examinându-l, am descoperit că acest depozit era, prin comparație, unul mic şi că forma o legătură între două depozite mult mai mari, aflate la dreapta şi la stânga lui – din păcate, ambele situate pe proprietatea vecinilor mei. Aceşti oameni cumsecade habar n-aveau că pământul lor conținea ceva care era aproape la fel de valoros ca o mină de aur. Firește că era în interesul meu să le cumpăr pământul înainte ca ei să-i descopere adevărata valoare, dar, din nefericire, nu aveam capitalul necesar pentru asta. Totuşi, le-am împărtăşit secretul câtorva prieteni de-ai mei, iar ei au sugerat să exploatăm în secret micul nostru depozit şi în felul acesta să obținem banii care ne-ar permite să cumpărăm terenurile învecinate. Asta facem acum de ceva vreme şi, pentru ca operațiunile să meargă mai uşor, am construit o presă hidraulică. Aşa cum v-am explicat deja, această presă s-a stricat şi avem nevoie de sfatul dumneavoastră în privința ei. Dar ne păstrăm cu străşnicie secretul, căci, dacă s-ar şti că vin ingineri specialişti în hidraulică în mica noastră căsuță, lucrul ăsta ar da naştere la întrebări şi, dacă s-ar afla adevărul, şansa de a obține aceste terenuri şi de a ne duce planurile la îndeplinire s-ar duce pe apa sâmbetei. Iată de ce v-am pus să promiteți că nu veți spune nimănui că vă duceți în seara asta la Eyford. Sper că v-am lămurit.“ „Pe deplin – am zis eu. Singurul lucru pe care nu-l prea înțeleg este la ce vă foloseşte o presă hidraulică în excavarea pământului decolorant care, din câte ştiu eu, este scos afară ca pietrişul dintr-o groapă.“ „A! – a zis el cu nepăsare. Noi avem o metodă proprie. Comprimăm pământul şi-l transformăm în cărămizi, ca să-l putem scoate fără a dezvălui ceea ce este de fapt. Dar ăsta nu e decât un detaliu. Domnule Hatherley, v-am împărtăşit toate secretele mele şi v-am arătat că am încredere în dumneavoastră. Aşadar, vă voi aştepta la Eyford, la ora unsprezece şi un sfert“, a mai zis el ridicându-se în timp ce vorbea. „Voi fi cu siguranță acolo.“

„Şi nu suflați nimănui niciun cuvânt.“ Mi-a aruncat o ultimă privire lungă şi interogatoare, apoi, strângându-mi mâna în mâna lui rece şi umedă, a părăsit în grabă camera.

Ei, bine, când am stat şi m-am gândit cu sânge rece la toată povestea asta, după cum vă puteți închipui şi dumneavoastră, am fost foarte uimit de această însărcinare neaşteptată pe care o primisem.

Pe de o parte, eram bineînțeles bucuros, căci onorariul era de cel puțin zece ori cât aş fi cerut eu dacă aş fi stabilit prețul propriilor servicii şi era posibil ca această comandă să ducă la altele.

Pe de altă parte, fața şi purtarea angajatorului meu mă impresionaseră neplăcut şi nu credeam că tot ceea ce spusese el despre pământul decolorant era de-ajuns ca să explice de ce era nevoie să mă duc acolo la miezul nopții şi de ce era extrem de agitat la gândul că aş putea spune cuiva despre însărcinarea mea. Totuşi, mi-am alungat temerile, am cinat cu poftă, m-am dus la gara Paddington şi am pornit spre Eyford îndeplinind întocmai ordinul de a-mi ține gura.

La Reading, a trebuit să schimb nu numai vagonul, ci şi gara. Cu toate astea, am prins la timp ultimul tren spre Eyford şi am ajuns după ora unsprezece în mica gară prost luminată. Am fost singurul călător care a coborât acolo şi nu mai era nimeni pe peron, cu excepția unui somnoros conductor de tren cu un felinar în mână. Dar, când am ieşit pe portiță, de partea cealaltă mi-am găsit cunoştința din dimineața respectivă aşteptându-mă în umbră. Fără să scoată niciun cuvânt, m-a apucat de braț şi m-a zorit să urc într-o trăsură, a cărei portieră era deschisă. A ridicat toate geamurile, a bătut în lemnărie şi am pornit la drum cât de repede putea calul să meargă.

— Un singur cal?, îl întrerupse Holmes.

— Da, doar unul.

— Ați observat ce culoare avea?

— Da, am văzut-o la lumina felinarelor laterale atunci când m-am urcat în trăsură. Era o culoare castanie.

— Calul părea obosit sau odihnit?

— Odihnit şi lucios.

— Vă mulțumesc. Îmi pare rău că v-am întrerupt. Vă rog, continuați-vă interesanta relatare.

— Aşadar, am pornit la drum şi am mers cel puțin o oră. Colonelul Lysander Stark spusese că erau doar unsprezece kilometri, dar, la viteza pe care o aveam şi la cât timp ne-a luat, eu cred că trebuie să fi fost aproape nouăsprezece kilometri. A stat tăcut lângă mine tot timpul, iar eu, uitându-mă de mai multe ori în direcția lui, mi-am dat seama că mă privea extrem de intens. Drumurile de țară nu păreau a fi prea bune în acea parte a lumii, căci am fost zgâlțâiți şi zdruncinați înfiorător. Am încercat să mă uit pe fereastră să văd cam pe unde ne aflam, dar geamurile erau mate şi, în afară de pata strălucitoare a câte unei lumini pe lângă care treceam, nu am putut să disting nimic. Din când în când, mai făceam câte o remarcă pentru a rupe monotonia călătoriei, dar colonelul răspundea doar monosilabic şi conversația s-a stins curând. În cele din urmă, am schimbat hurducăturile drumului cu suprafața oarecum netedă a unei alei cu pietriş şi trăsura s-a oprit. Colonelul Lysander Stark a sărit din ea şi, în timp ce coboram şi eu, m-a tras repede după el pe o verandă care se căsca în fața noastră. Cum s-ar zice, am coborât direct din trăsură în hol, aşa că nu am reuşit nici măcar să zăresc fațada casei. În clipa în care am trecut pragul, uşa s-a trântit cu putere în urma noastră, iar eu am auzit vag zăngănitul roților trăsurii care se îndepărta.

Era întuneric beznă în casă şi colonelul a bâjbâit prin jur căutând chibriturile şi mormăind în barbă. Deodată, la capătul celălalt al coridorului s-a deschis o uşă şi o fâşie lungă de lumină aurie a țâşnit în direcția noastră. Fâşia s-a lărgit din ce în ce mai mult şi o femeie şi-a făcut apariția cu o lampă în mână, pe care o ținea ridicată deasupra capului, întinzându-şi gâtul spre noi şi scrutându-ne cu privirea. Mi-am dat seama că era frumoasă şi că rochia ei neagră care strălucea în lumină era dintr-un material scump. A rostit câteva cuvinte într-o limbă străină pe un ton care suna a întrebare şi, atunci când însoțitorul meu i-a dat un răspuns monosilabic şi aspru, a tresărit atât de puternic, încât aproape că a scăpat lampa din mână. Colonelul Stark s-a dus la ea, i-a şoptit ceva la ureche

și apoi, împingând-o la loc în camera de unde ieșise, a venit spre mine cu lampa în mână. „Fiți amabil și așteptați câteva minute în camera asta", a zis el deschizând o altă ușă. Era o încăpere mică, modestă, simplu mobilată, cu o masă rotundă în mijloc, pe care erau împrăștiate mai multe cărți în limba germană. Colonelul Stark puse lampa pe un scrin aflat lângă ușă. „N-o să vă las să așteptați mult", a mai zis el și a dispărut în întuneric.

M-am uitat la cărțile de pe masă și, în ciuda faptului că nu cunosc germana, mi-am dat seama că două dintre ele erau tratate de știință, celelalte fiind volume de poezie. Apoi am traversat camera și m-am dus la fereastră, sperând să pot zări ceva din peisajul de țară, dar aceasta era blocată de un oblon din lemn de stejar, bine zăvorât. Era o liniște minunată în casă. Undeva pe coridor se auzea ticăitul puternic al unui ceas vechi, dar, în afară de asta, totul era scufundat într-o tăcere profundă. M-a cuprins un sentiment vag de neliniște. Cine erau acești germani și de ce stăteau în locul ăsta ciudat și izolat? Și unde era locul ăsta? Nu știam decât că mă aflam la o distanță de vreo șaisprezece kilometri de Eyford, dar n-aveam nici cea mai vagă idee dacă spre nord, spre sud, spre est sau spre vest. Era posibil ca Reading și alte orașe mari să fie undeva în apropiere, așa că, la urma-urmei, locul putea să nu fie chiar atât de izolat. Totuși, era un lucru destul de sigur că ne aflam la țară, având în vedere liniștea absolută din jur. Am măsurat camera în lung și-n lat, fredonând o melodie ca să-mi fac curaj și simțind că-mi meritam din plin onorariul de cincizeci de guinee.

Deodată, fără să se audă în prealabil vreun zgomot în mijlocul tăcerii totale, ușa camerei în care eram s-a deschis încet. În prag stătea femeia, cu spatele la întunericul de pe hol și cu fața ei nerăbdătoare și frumoasă în lumina aruncată de lampa mea.

Am văzut dintr-o privire că era îngrozitor de înspăimântată și acest lucru mi-a înghețat inima. Și-a dus un deget tremurător la buze ca să-mi facă semn să tac și mi-a șoptit câteva cuvinte într-o engleză stricată, privind mereu în întunericul din spatele ei ca un cal speriat. „Eu aș pleca – a zis ea, iar

mie mi s-a părut că încerca din toate puterile să vorbească cu calm. Eu aş pleca. N-aş sta aici. Nu ai nimic bun de făcut aici.“ „Dar, doamnă, încă nu am făcut ceea ce am venit să fac – am zis eu. Nu pot să plec până nu văd maşina.“ „Nu merită să aştepţi – continuă ea. Poţi să ieşi pe uşă; nu e nimeni care să te împiedice.“ Apoi, văzând că zâmbeam şi că dădeam din cap, a renunţat deodată la reţinerea ei şi a făcut un pas înainte, cu mâinile împreunate.

„Pentru numele lui Dumnezeu! – a şoptit ea. Pleacă de aici până nu e prea târziu!“

Dar eu sunt cam încăpăţânat din fire şi cu atât mai doritor să mă implic într-o afacere cu cât există obstacole în drum. M-am gândit la cele cincizeci de guinee ale mele, la călătoria obositoare pe care o făcusem şi la noaptea neplăcută care părea să mă aştepte. Toată tevatura asta pentru nimic? De ce să dispar pe furiş fără să-mi duc la îndeplinire însărcinarea şi fără să primesc plata care mi se cuvenea? Din câte ştiam eu, femeia asta putea să fie monomaniacă[1]. Prin urmare, deşi comportamentul ei mă speriase mai mult decât voiam eu să arăt, mi-am luat un aer viteaz, am dat din nou din cap şi mi-am declarat intenţia de a rămâne acolo unde eram. Femeia tocmai se pregătea să-şi reînnoiască rugăminţile, când s-a auzit deodată o uşă trântindu-se la etaj şi paşi coborând pe scară. A stat să asculte pentru o clipă, şi-a aruncat disperată mâinile în aer şi a dispărut la fel de brusc şi de silenţios cum apăruse.

Nou-veniţii erau colonelul Lysander Stark şi un bărbat scund şi gras, cu o barbă de culoare argintiu cenuşie crescându-i dintre pliurile bărbiei duble, bărbat care îmi fu prezentat drept domnul Ferguson. „Acesta este secretarul şi administratorul meu – a zis colonelul. Apropo, aveam impresia că adineauri am lăsat uşa asta închisă. Mă tem că aţi stat în curent.“ „Dimpotrivă, am deschis chiar eu uşa, pentru că mi s-a părut că e un aer cam închis în cameră“, am zis eu. Mi-a aruncat una din privirile lui bănuitoare. „Poate că ar fi mai bine să trecem direct la afaceri – a zis el. Eu şi domnul Ferguson o să vă ducem să vedeţi maşina.“ „Presupun că ar trebui să-mi pun

[1] Stare patologică manifestată prin obsesia unui singur gând.

pălăria.“ „O, nu e nevoie; e în interiorul casei.“ „Cum, excavaţi pământ decolorant în casă?“ „Nu, nu. Aici doar îl comprimăm. Dar să lăsăm asta. Tot ce dorim să faceţi este să examinaţi maşina şi să ne spuneţi de ce nu merge.“

Am urcat împreună scările, mai întâi colonelul cu lampa, apoi eu şi administratorul în spatele lui. Casa era un adevărat labirint, cu coridoare, culoare, scări înguste şi spiralate şi uşi mici şi joase, ale căror praguri erau tocite de generaţiile care le trecuseră. La etaj nu se vedea nici urmă de covoare sau de mobilă, în timp ce tencuiala cădea de pe pereţii plini de igrasie şi de pete verzi şi nesănătoase. Am încercat să par cât mai nepăsător, dar nu uitasem avertismentele doamnei, chiar dacă nu le luam în seamă, aşa că nu i-am scăpat nicio clipă din ochi pe cei doi însoţitori ai mei. Ferguson părea un om morocănos şi tăcut, dar, din cele câteva cuvinte pe care le-a rostit, mi-am dat seama că măcar era un compatriot.

Colonelul Lysander Stark s-a oprit în sfârşit în faţa unei uşi joase, pe care a descuiat-o. Dincolo de aceasta era o cameră mică şi pătrată, în care nici măcar nu încăpeam toţi trei deodată. Ferguson a rămas afară, iar colonelul m-a condus înăuntru. „Acum ne aflăm chiar în interiorul presei hidraulice şi ar fi extrem de neplăcut dacă cineva i-ar da drumul – a zis el. Tavanul acestei cămăruţe este de fapt pistonul care se lasă în jos şi care loveşte podeaua asta de metal cu o forţă egală cu greutatea mai multor tone. Afară sunt nişte jeturi mici de apă care primesc forţa, o transmit şi o multiplică în felul care vă este cunoscut şi dumneavoastră. Maşina funcţionează destul de bine, dar e acţionată cu o oarecare dificultate şi şi-a pierdut puţin din forţă. Dacă aţi avea amabilitatea să vă uitaţi la ea şi să ne arătaţi cum să o reparăm...“

I-am luat lampa din mână şi am cercetat maşina cu mare atenţie. Era într-adevăr gigantică şi capabilă să exercite o presiune enormă. Dar când am ieşit afară şi am lăsat în jos pârghiile care o controlau, mi-am dat seama imediat după şuieratul care se auzea că era o scurgere mică undeva şi că asta permitea apei să iasă dintr-unul din cilindrii laterali. La examinarea acestora, am descoperit că banda de cauciuc din jurul capătului unei tije se micşorase şi nu mai umplea

corespunzător dulia de-a lungul căreia funcționa. Era clar că din cauza asta se pierdea presiunea şi le-am spus acest lucru însoțitorilor mei, care mi-au urmărit observațiile cu mare atenție şi au pus mai multe întrebări practice referitoare la felul cum ar trebui să repare defecțiunea. După ce i-am lămurit, m-am întors în camera principală a maşinii şi m-am uitat mai bine la ea, ca să-mi satisfac propria curiozitate. Era evident dintr-o privire că povestea cu pământul decolorant era pur şi simplu o invenție, căci ar fi fost absurd de presupus că cineva ar putea construi o maşină atât de puternică pentru un scop atât de nepotrivit. Pereții erau din lemn, dar podeaua era din fier şi, când am examinat-o, am văzut că era acoperită cu o depunere metalică. Tocmai mă lăsasem pe vine şi mă chinuiam să adun puțin din această depunere ca să-mi dau seama exact despre ce era vorba, când am auzit o exclamație mormăită în germană şi l-am văzut pe colonel uitându-se la mine cu o față cadaverică. „Ce faceți aici?“ – a întrebat el. M-am înfuriat că fusesem păcălit de o poveste atât de elaborată ca aceea pe care mi-o spusese el. „Vă admiram pământul decolorant – am zis eu. Cred că v-aş putea sfătui mai bine în privința maşinii dumneavoastră dacă aş şti exact în ce scop este folosită.“ În clipa în care am rostit aceste cuvinte, mi-am regretat nesăbuința. Fața colonelului deveni rigidă şi ochii îi scăpărară veninoşi. „Foarte bine – a zis el. O să aflați totul despre maşină.“ A făcut un pas înapoi, a trântit uşa şi a răsucit cheia în broască. M-am repezit spre clanță şi am tras de ea cu putere, dar uşa era bine înțepenită şi nu a cedat niciun pic loviturilor mele cu pumnii şi cu picioarele. „Hei! – am strigat eu. Hei! Domnule colonel! Lăsați-mă să ies!“

Şi deodată, liniştea a fost spartă de un sunet care mi-a făcut inima cât un purice. Era zgomotul pârghiilor şi şuieratul cilindrului defect. Colonelul pusese maşina în funcțiune. Lampa rămăsese în locul unde o pusesem atunci când examinasem podeaua. La lumina ei, am văzut că tavanul negru se lăsa în jos spre mine, încet şi cu smucituri, dar – aşa cum nimeni nu ştia mai bine ca mine – cu o forță care într-o clipă avea să mă zdrobească şi să mă transforme într-o bucată de carne fără formă. M-am aruncat urlând asupra uşii şi am zgâriat cu

unghiile broasca. L-am implorat pe colonel să mă lase să ies, dar zgomotul necruțător al pârghiilor mi-a înăbuşit strigătele. Tavanul era acum doar la o jumătate de metru deasupra capului meu şi, ridicându-mi mâna, i-am pipăit suprafața tare şi aspră. Apoi mi-a trecut prin minte că chinurile morții mele vor depinde foarte mult de poziția în care aveam să-mi găsesc sfârşitul: Dacă mă culcam pe burtă, greutatea urma să se lase pe coloana mea vertebrală şi m-am cutremurat gândindu-mă la îngrozitorul trosnet. Poate că era mai uşor invers; şi totuşi, aveam oare curajul să stau întins pe spate şi să mă uit la acea umbră ucigătoare coborând spre mine? Deja nu mai puteam sta în picioare, când atenția mi-a fost atrasă de ceva care mi-a readus speranța în suflet.

Am spus că, deşi podeaua şi tavanul erau din fier, pereții erau din lemn. În timp ce aruncam o ultimă privire grăbită în jur, am văzut între două scânduri o dâră subțire de lumină, care se lărgea din ce în ce mai tare pe măsură ce un lambriu mic era împins înapoi. Pentru o secundă, de-abia mi-a venit să cred că exista într-adevăr o uşă care ducea departe de moarte. În clipa următoare, m-am aruncat prin deschizătură şi am aterizat pe jumătate leşinat în partea cealaltă.

Lambriul se închisese din nou în spatele meu, dar, auzind zgomotul lămpii zdrobite şi apoi al celor două lespezi de metal lovindu-se una de alta, mi-am dat seama că scăpasem ca prin urechile acului.

Mi-am revenit când m-am simțit tras cu putere de încheietură şi am văzut că zăceam pe pardoseala de piatră a unui coridor îngust, în timp ce o femeie stătea aplecată deasupra mea şi trăgea de mine cu mâna stângă, ținând în cea dreaptă o lumânare.

Era aceeaşi prietenă bună al cărei avertisment îl ignorasem ca un prost. „Haide! Vino! – a strigat ea cu răsuflarea tăiată. Vor fi aici dintr-un moment în altul. O să vadă că nu eşti acolo. O, nu mai pierde timp prețios, ci vino!“

De data asta, cel puțin, nu i-am mai disprețuit sfatul. M-am ridicat clătinându-mă în picioare şi am fugit împreună cu ea de-a lungul coridorului, coborând apoi o scară spiralată. Aceasta ducea la un alt coridor mai lat şi, tocmai când am

ajuns acolo, am auzit zgomotul unor paşi care alergau şi strigătele a două voci, răspunzându-şi una alteia de la etajul unde ne aflam şi de la cel de dedesubt. Ghidul meu s-a oprit şi s-a uitat în jurul ei, neştiind încotro s-o mai apuce. Apoi a deschis o uşă care dădea într-un dormitor, prin fereastra căruia luna strălucea puternic. „E singura ta şansă – a zis ea. E o distanță destul de mare până jos, dar poate reuşeşti să sari." În timp ce vorbea, la capătul culoarului a apărut o lumină şi am văzut silueta subțire a colonelului Lysander Stark alergând cu un felinar într-o mână şi cu o armă asemănătoare unui satâr de măcelar în cealaltă. Am traversat în fugă dormitorul, am deschis fereastra şi m-am uitat afară. Cât de liniştită, de încântătoare şi de îngrijită părea grădina la lumina lunii! Iar până jos nu puteau fi mai mult de nouă metri. M-am cățărat pe pervaz, dar am ezitat să sar până nu auzeam ce se petrecea între salvatoarea mea şi ticălosul care mă urmărea. Dacă femeia era tratată rău, atunci eram hotărât să mă întorc înapoi cu orice risc şi să o ajut. Nici nu-mi trecuse bine gândul prin minte, că colonelul era deja la uşă, împingând-o pe femeie la o parte din calea lui; dar ea l-a înconjurat cu brațele şi a încercat să îl oprească. „Fritz! Fritz! – a strigat ea în engleză. Aminteşte-ți promisiunea făcută ultima dată. Ai spus că nu se va mai întâmpla din nou. O să tacă! O să tacă!" „Eşti nebună, Elise! – a urlat el luptându-se să scape de ea. O să ne distrugi. A văzut prea multe. Lasă-mă să trec!"

A îmbrâncit-o la o parte şi, repezindu-se spre fereastră, m-a lovit cu arma lui grea. Eu mă lăsasem în jos şi încă mă mai țineam cu mâinile de pervaz atunci când m-a lovit el. Am simțit o durere surdă, mi-am dat drumul la mâini şi am căzut în grădină.

Am fost zguduit de căzătură, dar nu am fost rănit; aşa că m-am ridicat de jos şi am luat-o la fugă prin tufişuri atât cât m-au ținut picioarele, căci ştiam că nu scăpasem încă de pericol. Dar, în timp ce fugeam, m-au cuprins deodată amețeala şi greața. Mi-am privit mâna – care mă durea îngrozitor – şi atunci am văzut pentru prima dată că degetul meu cel mare fusese tăiat şi că sângele îmi curgea abundent din rană. Am încercat să-mi leg batista în jurul ei, dar am auzit un bâzâit

în urechi şi în clipa următoare am leşinat printre tufişurile de trandafiri.

Nu-mi dau seama câtă vreme am rămas inconştient. Trebuie să fi trecut foarte mult timp, pentru că luna apusese şi se iveau zorile atunci când mi-am revenit în simțiri. Hainele mele erau ude de rouă şi mâneca era plină de sângele scurs din rană.

Durerea mi-a reamintit într-o secundă toate detaliile aventurii mele nocturne, iar eu am sărit în picioare cu sentimentul că nu scăpasem încă de urmăritorii mei. Dar, spre uimirea mea, când m-am uitat în jur, n-am văzut nici urmă de casă sau de grădină. Zăcusem în colțul unui gard viu, aproape de drumul principal, iar puțin mai jos se afla o clădire lungă, care, atunci când m-am apropiat de ea, s-a dovedit a fi chiar gara unde coborâsem cu o noapte înainte. Dacă n-ar fi existat rana urâtă de la mâna mea, aş fi crezut că tot ce se întâmplase în decursul acelor ore îngrozitoare nu fusese decât un coşmar.

Pe jumătate amețit, m-am dus la gară şi am întrebat de trenul de dimineață. Avea să sosească unul spre Reading în mai puțin de o oră. Am observat că de serviciu era acelaşi conductor de tren care fusese acolo la sosirea mea.

L-am întrebat dacă auzise vreodată de colonelul Lysander Stark. Numele nu-i era cunoscut. Văzuse în noaptea precedentă vreo trăsură aşteptându-mă? Nu, nu văzuse. Exista vreo secție de poliție prin apropiere? Era una la aproximativ cinci kilometri depărtare.

Era prea departe să mă duc până acolo, aşa slăbit şi bolnav cum eram. M-am hotărât să aştept până mă întorceam în oraş înainte de a le povesti polițiştilor ce mi se întâmplase. Am ajuns la Londra cu puțin timp după ora şase, aşa că m-am dus mai întâi să-mi bandajez rana şi domnul doctor a fost apoi destul de amabil să mă aducă aici. Vă încredințez dumneavoastră cazul şi voi face întocmai cum mă veți sfătui.

După ce ascultarăm această extraordinară relatare, eu şi prietenul meu rămaserăm amândoi tăcuți pentru o vreme. Apoi, Sherlock Holmes luă de pe raft unul din obişnuitele caiete voluminoase în care îşi ținea tăieturile din ziare.

— Am aici un anunț care vă va interesa, zise el. A apărut cam acum un an în toate ziarele. Ascultați:

Dispărut în data de 9 ale lunii curente, domnul Jeremiah Hayling, douăzeci și șase de ani, inginer specialist în hidraulică. A plecat de acasă la ora zece seara și nu a mai fost văzut de atunci. Era îmbrăcat etc. etc.

Ha!, îmi închipui că asta reprezintă ultima dată când mașina colonelului a avut nevoie de o revizie generală.

— Dumnezeule!, strigă pacientul meu. Asta explică ce a zis fata.

— Fără îndoială. E destul de clar că și colonelul era un om cu sânge rece și disperat, hotărât să nu lase nimic să stea în calea micului său plan, precum acei pirați adevărați care nu lasă în urmă niciun supraviețuitor atunci când capturează o corabie. Ei, bine, fiecare clipă e prețioasă, așa că, dacă vă simțiți în stare, vom merge imediat la Scotland Yard înainte de a porni spre Eyford.

Trei ore și ceva mai târziu ne aflam cu toții în tren, îndreptându-ne dinspre Reading spre sătucul Berkshire. Eram eu, Sherlock Holmes, inginerul specialist în hidraulică, inspectorul Bradstreet de la Scotland Yard și un polițist îmbrăcat în haine civile. Bradstreet întinsese pe banchetă o hartă a regiunii și era ocupat să traseze cu compasul un cerc în mijlocul căruia se afla Eyford.

— Iată, zise el. Cercul ăsta e trasat pe o rază de șaisprezece kilometri în jurul satului. Locul pe care îl căutăm trebuie să fie undeva în apropierea liniei acesteia. Șaisprezece kilometri parcă ați spus, domnule.

— Călătoria cu trăsura a durat o oră.

— Și credeți că au parcurs tot drumul ăla ca să vă aducă înapoi, în timp ce dumneavoastră erați inconștient?

— Așa trebuie să fi făcut. Îmi amintesc vag că am fost ridicat și dus undeva.

— Ceea ce nu înțeleg este cum de v-au cruțat viața când v-au găsit leșinat în grădină, am zis eu. Poate că ticălosul s-a înmuiat la rugămințile femeii.

— Nu prea cred. N-am mai văzut în viața mea o față mai necruțătoare.

— Vom lămuri curând problema asta, zise Bradstreet. Ei, bine, mi-am trasat cercul şi n-aş mai vrea decât să ştiu în ce loc anume se află oamenii pe care îi căutăm.

— Cred că aş putea să-l indic cu precizie, zise Sherlock Holmes liniştit.

— Nu mai spune!, exclamă inspectorul. Ți-ai format deja o părere! Haide să vedem cine va fi de acord cu dumneata. Eu zic că e în sud, pentru că ținutul e mai pustiu acolo.

— Iar eu zic că e în est, zise pacientul meu.

— Eu cred că e în vest, remarcă polițistul în haine civile. Sunt câteva sate liniştite în locul ăla.

— Şi eu cred că e în nord, pentru că nu sunt dealuri acolo, iar prietenul nostru zice că nu a observat ca trăsura să fi urcat vreun deal, am zis eu.

— Ei, haideți acum!, exclamă inspectorul râzând. Părerile sunt mult prea împărțite. Ne învârtim în cerc. Cui îi dați votul decisiv?

— Vă înşelați cu toții.

— Dar nu se poate aşa ceva.

— Ba da. Ăsta e locul. Aici îi vom găsi. Holmes îşi puse degetul în mijlocul cercului.

— Dar călătoria de nouăsprezece kilometri?, bolborosi Hatherley.

— Jumătate dus şi jumătate întors. Nimic mai simplu. Chiar dumneavoastră ați spus că, atunci când v-ați urcat în trăsură, calul era odihnit şi lucios. Cum putea să fie aşa dacă tocmai parcursese nouăsprezece kilometri de drumuri proaste?

— Într-adevăr, este o şmecherie destul de probabilă, remarcă Bradstreet gânditor. Bineînțeles că nu poate exista nicio îndoială asupra ocupației acestei bande.

— Absolut niciuna, zise Holmes. Sunt fabricanți de monede false pe scară largă şi au folosit maşina ca să formeze aliajul cu care au înlocuit argintul.

— Ştiam de ceva vreme că există o bandă isteață care îşi face de lucru pe aici, zise inspectorul. Au fabricat până acum

mii de monede false de o jumătate de coroană. Am reuşit chiar să le dăm de urmă până la Reading, dar mai departe n-am putut ajunge, pentru că şi-au acoperit urmele într-un fel care dovedeşte că sunt de mult timp în branşă. Dar acum, datorită acestei şanse nesperate, cred că i-am prins.

Dar inspectorul se înşela, căci acei criminali nu aveau să cadă în mâinile justiţiei. Când am ajuns în gara Eyford, am văzut o coloană imensă de fum care se înălţa din spatele unui pâlc de copaci din apropiere şi care atârna ca o pană enormă de struţ deasupra peisajului.

— A luat foc vreo casă?, întrebă Bradstreet, în timp ce trenul porni din nou pufăind la drum.

— Da, domnule!, zise şeful de gară.

— Când a izbucnit?

— Am auzit că s-a întâmplat în timpul nopţii, domnule, dar situaţia s-a înrăutăţit şi acum toată casa e în flăcări.

— A cui casă este?

— A doctorului Becher.

— Spuneţi-mi, vă rog, doctorul Becher este cumva german, foarte slab, cu un nas lung şi ascuţit?, interveni inginerul.

Şeful de gară începu să râdă cu poftă.

— Nu, domnule. Doctorul Becher e englez şi nu există om în toată parohia care să fie mai bine îmbrăcat. Dar stă la el un domn – un pacient, din câte am înţeles – care e străin şi care arată ca şi cum nu i-ar strica deloc o bucată bună de friptură Berkshire.

Nici nu apucase bine şeful de gară să termine ce avea de spus, că noi ne şi grăbeam în direcţia focului. Trecurăm peste un deal scund şi în faţa noastră se ivi o clădire mare şi văruită, care scuipa foc prin fiecare crăpătură şi prin fiecare fereastră, în timp ce, în grădină, trei echipaje de pompieri se luptau în zadar să ţină flăcările sub control.

— Asta e!, strigă Hatherley extrem de agitat. Iată aleea cu pietriş şi tufişurile de trandafiri unde am zăcut. A doua fereastră e cea de la care am sărit.

— Ei, bine, cel puţin v-aţi răzbunat pe ei, zise Holmes. Nu poate exista nicio îndoială că, atunci când a fost zdrobită de presa hidraulică, lampa cu ulei pe care aţi lăsat-o acolo

a dat foc la pereții din lemn, deşi urmăritorii dumneavoastră au fost bineînțeles prea ocupați să vă ajungă din urmă ca să observe acest lucru la timp. Acum uitați-vă în mulțimea asta după prietenii dumneavoastră de noaptea trecută, deşi mă tem că sunt deja la mai bine de o sută şaizeci de kilometri distanță.

Şi temerile lui Holmes se dovediră a fi adevărate, căci din ziua aceea nu s-a mai auzit niciodată nimic despre femeia frumoasă, despre germanul sinistru sau despre englezul morocănos. În dimineața respectivă, un țăran se întâlnise pe drum cu un docar în care se aflau mai multe persoane şi nişte cutii voluminoase şi care se îndrepta în viteză spre Reading. Acolo însă toate urmele fugarilor dispărură şi nici chiar ingeniozitatea lui Holmes nu reuşi să descopere vreodată vreun indiciu cât de mic referitor la locul unde erau aceştia.

Pompierii fuseseră foarte tulburați văzând aranjamentele ciudate pe care le găsiseră în interiorul casei şi încă şi mai tulburați descoperind pe pervazul ferestrei de la etaj un deget omenesc tăiat de curând.

Totuşi, pe la apusul soarelui, eforturile lor fuseseră în sfârşit încununate de succes şi flăcările fuseseră stinse, dar nu înainte ca acoperişul să se prăbuşească şi ca întreaga casă să fie atât de distrusă încât, cu excepția câtorva cilindri şi a unor țevi de fier, să nu mai rămână nici urmă din maşinăria care o costase atât de scump pe nefericita noastră cunoştință. Într-o dependință se descoperiseră cantități mari de nichel şi tablă, dar nu se găsise nicio monedă, ceea ce ar putea explica prezența acelor cutii voluminoase la care s-a făcut deja referire.

Felul în care inginerul nostru specialist în hidraulică ajunsese din grădină în locul unde îşi venise în simțiri ar fi putut rămâne un mister dacă n-ar fi fost solul moale care ne-a spus o poveste foarte simplă. Omul fusese evident cărat de două persoane, dintre care una avea picioare remarcabil de mici, iar cealaltă neobişnuit de mari. Pe scurt, era foarte probabil că tăcutul englez, fiind mai puțin îndrăzneț sau având o fire mai puțin criminală decât prietenul său, o ajutase pe femeie să-l scoată pe tânărul inconştient în afara pericolului.

— Aflați că a fost o afacere nemaipomenită pentru mine!, zise inginerul nostru cu tristețe în timp ce ne ocupam locurile în tren ca să ne întoarcem la Londra. Mi-am pierdut degetul cel mare, am pierdut un onorariu de cincizeci de guinee şi ce am câştigat în schimb?

— Experiență, zise Holmes râzând. Indirect, s-ar putea să fie un lucru valoros; nu trebuie decât să vă spuneți povestea şi veți câştiga reputația de a fi o companie excelentă pentru tot restul vieții dumneavoastră.

Sfârşit

Aventura burlacului nobil

Căsătoria lordului St. Simon şi felul curios în care s-a sfârşit au încetat de mult timp să mai fie un subiect de interes în acele cercuri în care se învârteşte nefericitul mire. Au fost eclipsate de noi scandaluri, ale căror detalii mai picante au îndepărtat bârfele de această dramă veche de patru ani.

Dar, întrucât am motive să cred că nu toate faptele au fost dezvăluite publicului larg şi întrucât prietenul meu Sherlock Holmes a contribuit în mare măsură la lămurirea afacerii, am sentimentul că niciun volum de memorii despre el nu ar fi complet fără o cât de scurtă relatare a acestui episod remarcabil.

Într-o după-amiază, cu câteva săptămâni înainte de căsătoria mea, pe vremea când încă mai împărțeam cu Holmes apartamentul din strada Baker, prietenul meu se întoarse dintr-o plimbare şi găsi o scrisoare aşteptându-l pe masă. Eu rămăsesem în casă întreaga zi, căci începuse brusc să plouă şi să bată puternic vântul de toamnă, iar glonțul pe care îl adusesem într-unul din membre ca amintire a campaniei mele din Afganistan pulsa cu o insistență sâcâitoare.

Tolănit într-un fotoliu şi cu picioarele pe un altul, mă înconjurasem de o grămadă de ziare până când, în cele din urmă, plin până la refuz de ştirile zilei, le aruncasem pe toate deoparte şi zăceam placid, uitându-mă la blazonul şi la monograma de pe plicul aflat pe masă şi întrebându-mă leneş cine putea fi nobilul corespondent al prietenului meu.

— Iată o epistolă foarte elegantă, am remarcat eu când Holmes intră pe uşă. Dacă îmi aduc bine aminte, scrisorile pe care le-ai primit azi-dimineață erau de la un negustor de peşte şi de la un chelner de sezon.

— Da, da, corespondența mea are cu siguranță farmecul ei, farmecul diversității, răspunse el zâmbind. De obicei, scrisorile de la oamenii mai umili sunt mai interesante decât celelalte. Asta arată ca una din acele invitații mondene nedorite care cheamă un om fie ca să se plictisească, fie ca să stea degeaba.

Rupse sigiliul şi îşi aruncă o privire asupra conținutului.

— Hei, s-ar putea totuşi să fie ceva interesant.

— Prin urmare, nu e o invitație mondenă?

— Nu, e o scrisoare legată fără îndoială de domeniul meu de activitate.

— Şi e de la un client nobil?

— De la unul cu un rang social dintre cele mai înalte din Anglia.

— Dragul meu prieten, te felicit.

— Watson, te asigur fără prefăcătorie că poziția socială a clientului meu mă interesează mai puțin decât cazul lui. Totuşi, e posibil ca nici asta să nu lipsească din această nouă investigație. Ai citit cu seriozitate ziarele în ultima vreme, nu-i aşa?

— Aşa se pare, am zis eu plin de regret, arătând spre o grămadă uriaşă din colțul camerei. N-am avut nimic altceva de făcut.

— E un lucru bun, căci vei putea să mă pui la curent cu noutățile. Eu nu citesc nimic în afara ştirilor despre crime şi a rubricii dispăruților. Cea din urmă este întotdeauna instructivă. Dar, dacă tu ai urmărit îndeaproape evenimentele recente, trebuie să fi citit despre lordul St. Simon şi despre nunta lui?

— O, da, cu cel mai mare interes.

— Asta e bine. Scrisoarea pe care o am în mână este de la lordul St. Simon. O să ți-o citesc şi ție; în schimb, tu trebuie să răsfoieşti ziarele şi să-mi spui tot ce ține de chestiunea asta. Iată ce scrie:

Dragă domnule Sherlock Holmes,

Lordul Backwater mi-a spus că mă pot baza în totalitate pe judecata şi discreţia dumneavoastră. Prin urmare, m-am hotărât să vă consult referitor la durerosul eveniment care a avut loc în legătură cu nunta mea. Domnul Lestrade de la Scotland Yard se ocupă deja de această problemă, dar m-a asigurat că nu are nimic împotriva cooperării cu dumneavoastră şi că el crede chiar că acest lucru ar putea ajuta. Voi veni la patru după-amiază şi, dacă se va întâmpla să aveţi alt angajament la acea óră, sper că îl veţi amâna, întrucât această chestiune este de o importanţă extremă.

Al dumneavoastră sincer,
St. Simon

A fost scrisă la conacul Grosvenor, cu o pană de gâscă, iar nobilul lord a avut ghinionul să-şi păteze cu cerneală partea exterioară a degetului cel mic de la mâna dreaptă, remarcă Holmes împăturind epistola.

— A zis ora patru. Acum e trei. O să fie aici peste o oră.

— Atunci, cu ajutorul tău, am exact atât timp cât să mă lămuresc asupra subiectului. Până mă uit eu să văd cine e clientul nostru, tu răsfoieşte ziarele alea şi aranjează extrasele în ordine cronologică.

Luă un volum cu coperte roşii dintr-un rând de cărţi de referinţă aflate lângă polița şemineului.

— Iată-l, zise el aşezându-se şi punându-şi volumul deschis pe genunchi. *Lordul Robert Walsingham de Vere St. Simon, al doilea fiu al ducelui de Balmoral.* Hm! *Blazon: azuriu, trei flori de ciulin în partea de sus şi o dungă neagră la mijloc. Născut în 1846.* Are patruzeci şi unu de ani, ceea ce este o vârstă cam înaintată pentru căsătorie. A fost subsecretar în colonii pe vremea unei administraţii anterioare. Tatăl lui, ducele, a fost cândva ministru de externe. Familia are sânge Plantagenet prin descendenţă directă şi se înrudeşte cu Tudorii pe linie maternă. Ha! Ei, bine, nu e nimic foarte instructiv în toate astea. Watson, cred că trebuie să apelez la tine pentru ceva mai solid.

— Nu-mi este deloc greu să găsesc ceea ce vreau, căci evenimentele sunt destul de recente şi chestiunea mi s-a părut remarcabilă, am zis eu. Dar m-am temut să ți le aduc la cunoştință, întrucât ştiam că ai deja o investigație în desfăşurare şi că nu-ți place să fii deranjat de alte chestiuni.

— A, te referi la mica problemă cu căruța de mobilă din piața Grosvenor. E destul de lămurită acum – deşi, la drept vorbind, lucrurile au fost evidente încă de la început. Te rog să-mi dai rezultatul selecțiilor tale din ziare.

— Iată primul anunț pe care l-am găsit. E dat la rubrica de anunțuri personale a ziarului „The Morning Post" şi, după cum vezi, datează de acum câteva săptămâni:

Între lordul Robert St. Simon, al doilea fiu al ducelui de Balmoral, şi domnişoara Hatty Doran, unica fiică a lui Aloysius Doran, Esq., din San Francisco, California, S.U.A., a fost aranjată o căsătorie care, dacă zvonurile sunt adevărate, va avea loc foarte curând.

Asta e tot.

— Scurt şi la obiect, remarcă Holmes întinzându-şi picioarele lungi şi subțiri spre foc.

— A mai fost un paragraf care detalia anunțul ăsta într-unul din ziarele de societate din aceeaşi săptămână. A, uite-l:

Curând vom fi nevoiți să ne protejăm piața căsătoriei, căci se pare că principiul actual al comerțului liber este o piedică serioasă în calea produsului nostru intern. Una câte una, administrația caselor nobile din Marea Britanie trece în mâinile frumoaselor noastre verişoare de peste Atlantic. Săptămâna trecută, lista trofeelor câştigate de aceste fermecătoare invadatoare s-a îmbogățit cu o adăugare importantă. Lordul St. Simon, care s-a dovedit timp de douăzeci de ani imun la săgețile micului Cupidon, şi-a anunțat clar apropiata căsătorie cu domnişoara Hatty Doran, fascinanta fiică a unui milionar din California. Domnişoara Doran, care a atras multă atenție la petrecerile Casei Westbury cu silueta ei

grațioasă și cu chipul ei încântător, este copil unic și se spune că zestrea ei va depăși considerabil o sumă cu șase cifre, cu speranțe pentru viitor.

Întrucât este un secret cunoscut faptul că ducele de Balmoral a fost nevoit în ultimii ani să-și vândă tablourile și întrucât lordul St. Simon nu deține nicio proprietate personală, cu excepția micului domeniu de la Birchmoor, este evident că moștenitoarea din California nu e singura care câștigă de pe urma unei alianțe care îi va permite să treacă ușor de la o doamnă republicană la o aristocrată britanică.

— Altceva?, întrebă Holmes căscând.

— O, da; destule. Mai este un alt anunț în ziarul „The Morning Post“ care spune că nunta va fi una deosebit de discretă, că se va ține la biserica St. George din piața Hanovra, că vor fi invitați numai vreo șase prieteni intimi și că grupul se va întoarce în casa mobilată din Lancaster Gate, care a fost cumpărată de domnul Aloysius Doran. Două zile mai târziu – adică miercurea trecută – apare un anunț scurt cum că nunta a avut loc și că luna de miere va fi petrecută la reședința lordului Backwater, în apropiere de Petersfield. Astea sunt toate anunțurile apărute înainte de dispariția miresei.

— Înainte de ce?, întrebă Holmes tresărind.

— De dispariția doamnei.

— Când a dispărut?

— La micul dejun de după nuntă.

— Nu mai spune! Afacerea asta e mai interesantă decât promitea să fie; de fapt, e chiar dramatică.

— Da; mi s-a părut un lucru puțin cam neobișnuit.

— Miresele dispar de multe ori înainte de ceremonie și uneori în timpul lunii de miere; dar nu-mi amintesc să mai fi existat ceva atât de prompt ca povestea asta. Spune-mi detaliile, te rog.

— Te avertizez că sunt extrem de incomplete.

— Poate reușim să le mai completăm.

— Sunt prezentate într-un singur articol al unui ziar de dimineață apărut ieri, articol pe care o să ți-l citesc și ție. E intitulat „Întâmplare ciudată la o nuntă elegantă“:

Familia lordului Robert St. Simon a fost de-a dreptul consternată de evenimentele bizare şi neplăcute care au avut loc în legătură cu nunta acestuia. Ceremonia, anunțată pe scurt în ziarele de ieri, s-a ținut în dimineața anterioară; dar abia acum s-au putut confirma zvonurile ciudate care au circulat cu atâta insistență. În ciuda încercărilor prietenilor de a muşamaliza chestiunea, aceasta a atras în momentul de față atâta atenție din partea publicului, încât nu serveşte la nimic să se ignore ceea ce este un subiect comun de discuții.

Ceremonia, care a fost oficiată la biserica St. George din piața Hanovra, a fost una foarte discretă, nefiind prezenți la ea decât tatăl miresei, domnul Aloysius Doran, ducesa de Balmoral, lordul Backwater, lordul Eustace şi doamna Clara St. Simon (fratele mai tânăr şi respectiv sora mirelui) şi doamna Alicia Whittington. După ceremonie, întregul grup s-a îndreptat spre casa din Lancaster Gate a domnului Aloysius Doran, unde fusese pregătit micul dejun. Se pare că a existat un mic scandal provocat de o femeie al cărei nume nu a fost descoperit şi care a încercat să intre cu forța în casă după grupul de nuntaşi, pretinzând că are anumite drepturi asupra lordului St. Simon. A fost dată afară de valet şi de servitor, dar numai după o scenă neplăcută şi îndelungată. Mireasa; care intrase din fericire în casă înainte de acest incident dezagreabil, tocmai se aşezase la masă împreună cu ceilalți, când s-a plâns brusc de o indispoziție şi s-a retras în camera ei. Întrucât absența ei îndelungată a dat naştere la comentarii, tatăl ei s-a dus după ea, dar a aflat de la camerista fiicei lui că aceasta nu urcase decât pentru o clipă în camera ei, îşi luase un palton şi o bonetă şi se îndreptase grăbită spre ieşire. Unul dintre servitori a declarat că văzuse o doamnă astfel îmbrăcată părăsind casa, dar refuzase să creadă că era vorba de stăpâna lui, considerând-o una dintre nuntaşe. Descoperind că fiica lui dispăruse, domnul Aloysius Doran, împreună cu mirele, a chemat imediat poliția. În prezent se fac investigații energice, care vor avea probabil ca rezultat lămurirea rapidă a acestei afaceri foarte ciudate.

Totuşi, până azi-noapte târziu nu s-a aflat nimic despre locul unde ar putea fi doamna dispărută. Există zvonuri că ar

fi o mână criminală la mijloc şi se spune că poliţia a arestat-o pe femeia care a provocat iniţial scandalul, crezând că, din gelozie sau din vreun alt motiv, aceasta ar putea avea legătură cu ciudata dispariţie a miresei.

— Şi asta e tot?

— Mai e doar o ştire scurtă într-un alt ziar de dimineaţă, dar e una sugestivă.

— Şi anume...

— Că domnişoara Flora Millar, persoana care a provocat scandalul, a fost într-adevăr arestată. Se pare că a fost dansatoare la „Allegro“ şi că îl cunoaşte pe mire de câţiva ani. Nu sunt date şi alte detalii, iar cazul e acum în mâinile tale – deocamdată aşa cum a fost prezentat în presă.

— Şi se pare că e un caz peste măsură de interesant. Nu l-aş fi pierdut pentru nimic în lume. Dar se aude clopoţelul sunând şi, întrucât ceasul arată că e ora patru şi câteva minute, nu am nicio îndoială că se va dovedi a fi vorba de nobilul nostru client. Să nu te gândeşti să pleci, Watson, pentru că aş prefera să am un martor, chiar şi numai ca să am cu cine mă consulta.

— Lordul Robert St. Simon, anunţă feciorul nostru deschizând uşa.

În cameră intră un domn palid, cu o faţă plăcută şi inteligentă, cu un nas cârn, cu un tic al gurii care denota o oarecare irascibilitate şi cu privirea serioasă şi deschisă a unui om a cărui soartă plăcută fusese dintotdeauna să poruncească şi să fie ascultat. Purtarea lui era vioaie şi totuşi înfăţişarea lui dădea impresia generală şi nepotrivită de vârstă înaintată, căci lordul avea spatele uşor încovoiat şi genunchii i se îndoiau puţin atunci când mergea. Când şi-a scos pălăria cu boruri foarte îndoite, am văzut de asemenea că părul lui era încărunţit la tâmple şi rar în vârful capului. Cât despre îmbrăcămintea lui, aceasta era atât de îngrijită, încât aproape că îl făcea să pară un filfizon: guler înalt, redingotă neagră, vestă albă, mănuşi galbene, pantofi din piele, daţi cu lac, şi jambiere de culoare deschisă. Lordul înainta încet, întorcându-şi capul de la stânga la dreapta şi legănând în mâna dreaptă cordonul de care erau legaţi ochelarii lui de aur.

— Bună ziua, lord St. Simon, zise Holmes ridicându-se în picioare şi făcând o plecăciune. Vă rog, luați loc pe scaunul din nuiele. Acesta este prietenul şi colegul meu, doctorul Watson. Aşezați-vă mai lângă foc şi vom discuta despre afacerea asta.

— O afacere care, aşa cum vă puteți imagina, este extrem de dureroasă pentru mine, domnule Holmes. Am fost atins acolo unde mă doare mai tare. Am înțeles că v-ați ocupat deja de mai multe astfel de cazuri delicate, deşi bănuiesc că nu au fost din aceeaşi clasă socială ca a mea.

— Nu, acum cobor în rang.

— Îmi cer iertare.

— Ultimul meu client de acest gen a fost un rege.

— Serios? N-am ştiut. Şi care rege?

— Regele Scandinaviei.

— Ce? Îşi pierduse şi el soția?

— Înțelegeți desigur că le fac celorlalți clienți ai mei aceeaşi promisiune de a păstra secretul în privința afacerilor lor pe care v-o fac şi dumneavoastră.

— Bineînțeles! Aveți dreptate! Aveți dreptate! Îmi cer iertare. Cât despre cazul meu, sunt gata să vă furnizez orice informație care v-ar putea ajuta să vă formați o părere.

— Vă mulțumesc. Am aflat deja ceea ce s-a publicat în ziare, dar nimic mai mult. Presupun că tot ce scrie acolo e corect – de exemplu, acest articol care se referă la dispariția miresei.

Lordul St. Simon îşi aruncă ochii pe el.

— Da, e corect.

— Dar ar trebui să conțină mult mai multe informații pentru ca altcineva să-şi poată forma o părere. Eu cred că modul cel mai bun de a ajunge la fapte este să vă întreb direct pe dumneavoastră.

— Vă rog.

— Când ați întâlnit-o pe domnişoara Hatty Doran pentru prima dată?

— În San Francisco, acum un an.

— Erați în călătorie în State?

— Da.

— V-ați logodit atunci?

— Nu.

— Dar erați în relații de prietenie?

— Mă amuza compania ei, iar ea își dădea seama de acest lucru.

— Tatăl ei este foarte bogat?

— Se zice că e cel mai bogat om de pe coasta Pacificului.

— Și cum și-a câștigat averea?

— În exploatările miniere. Acum câțiva ani nu avea nimic. Apoi a dat de aur, l-a investit și a fost propulsat imediat pe scara socială.

— Care este părerea dumneavoastră personală despre caracterul tinerei... adică, al soției dumneavoastră?

Nobilul își legănă puțin mai tare ochelarii și fixă focul cu privirea.

— Vedeți dumneavoastră, domnule Holmes, soția mea avea douăzeci de ani înainte ca tatăl ei să devină un om bogat. În tot acel timp, a alergat liberă prin taberele de mineri și a hoinărit prin munți și prin păduri, așa că educația ei a venit mai degrabă de la natură decât de la un profesor. Este ceea ce numim noi în Anglia o fată băiețoasă, cu o fire puternică, sălbatică și independentă, care nu se lasă încătușată de niciun fel de tradiții. Este impetuoasă – era să zic vulcanică. Se hotărăște repede și își duce neînfricată planurile la îndeplinire. Pe de altă parte, nu i-aș fi dat numele pe care am onoarea să îl port – *lordul* tuși scurt și maiestuos – dacă nu aș fi crezut că în adâncul ființei ei este o femeie nobilă. Cred că este capabilă de un sacrificiu de sine eroic și că îi repugnă tot ceea ce este dezonorabil.

— Aveți fotografia ei?

— Am adus asta cu mine.

Deschise un medalion și ne arătă chipul unei femei extrem de încântătoare. Nu era o fotografie, ci o miniatură din fildeș, iar artistul îi scosese perfect în evidență părul negru și strălucitor, ochii mari și întunecați și gura minunată. Holmes se uită lung și cu seriozitate la portret. După care, închise medalionul și i-l dădu înapoi lordului St. Simon.

— Apoi, tânăra domnișoară a venit la Londra și v-ați reînnoit cunoștința, nu-i așa?

— Da, tatăl ei a adus-o aici pe perioada acestui ultim sezon londonez. Am întâlnit-o de câteva ori, m-am logodit cu ea, iar acum m-am căsătorit cu ea.

— Din câte am înțeles, a venit cu o zestre considerabilă?

— O zestre moderată. Nu mai mult decât se obișnuiește în familia mea.

— Și bineînțeles că aceasta vă rămâne dumneavoastră, din moment ce căsătoria a fost încheiată?

— Nu m-am interesat deloc de subiect.

— Firește că nu. Ați văzut-o pe domnișoara Doran în ziua dinaintea nunții?

— Da.

— Era într-o dispoziție bună?

— Nici că se putea mai bună. Vorbea întruna despre ceea ce ar trebui să facem în viitor.

— Serios? Ăsta este un lucru interesant. Și în dimineața nunții?

— Era cât se poate de strălucitoare – cel puțin, până după ceremonie.

— Și atunci ați observat vreo schimbare la ea?

— Ei bine, la drept vorbind, atunci am văzut pentru prima dată că temperamentul ei era puțin cam aspru. Dar incidentul a fost prea banal ca să vi-l povestesc și nu poate avea vreo legătură cu cazul.

— Cu toate astea, vă rog să ni-l povestiți.

— O, e o copilărie. I-a căzut buchetul în timp ce ne îndreptam spre sacristie. Tocmai trecea pe lângă banca din față și a scăpat buchetul pe jos. A fost un moment de întârziere, dar domnul care stătea pe bancă i l-a dat înapoi și incidentul n-a părut a fi o catastrofă. Totuși, când i-am vorbit despre asta, mi-a răspuns cu asprime; iar în trăsură, în drum spre casă, părea absurd de agitată din pricina acestei întâmplări banale.

— Serios? Spuneți că era un domn așezat pe bancă, înseamnă că mai erau și alți oameni acolo în afară de nuntași?

— O, da, da! E imposibil să-i ții departe când biserica este deschisă.

— Acest domn nu era unul dintre prietenii soției dumneavoastră?

— Nu, nu; îl numesc domn din politețe, dar era de fapt o persoană cu o înfățișare destul de comună. De-abia dacă am observat cum arăta. Dar cred că ne îndepărtăm cam mult de subiect.

— Prin urmare, doamna St. Simon s-a întors de la nuntă într-o dispoziție mai puțin veselă decât atunci când s-a dus la biserică. Ce a făcut după ce a intrat în casa tatălui ei?

— Am văzut-o vorbind cu camerista ei.

— Și cine este această cameristă?

— Se numeşte Alice. Este americancă şi a venit din California împreună cu soţia mea.

— E o servitoare de încredere?

— Poate chiar prea de încredere. Mie mi s-a părut că stăpâna ei îi permitea prea multe. Desigur, oamenii din America privesc altfel lucrurile de genul acesta.

— Dar cât timp a vorbit soția dumneavoastră cu această Alice?

— O, câteva minute. Eu eram preocupat de altceva.

— Nu ați auzit despre ce au discutat?

— Doamna St. Simon a spus ceva despre „şterpelirea unei concesiuni". Era obişnuită să folosească astfel de argouri. N-am nici cea mai vagă idee ce a vrut să spună.

— Argoul american este uneori foarte expresiv. Şi ce a făcut soția dumneavoastră după ce a terminat de vorbit cu camerista ei?

— A intrat în camera unde se servea micul dejun.

— La bratul dumneavoastră?

— Nu, nu, a intrat singură. Era foarte independentă în privința mărunțişurilor de acest fel. Apoi, la vreo zece minute după ce ne aşezaserăm cu toții la masă, ea s-a ridicat grăbită, a mormăit o scuză şi a părăsit încăperea. Nu s-a mai întors niciodată.

— Dar, din câte am înțeles, această cameristă, Alice, a declarat că soția dumneavoastră s-a dus în camera ei, şi-a acoperit rochia de mireasă cu un palton lung, şi-a pus o bonetă pe cap şi a ieşit afară.

— Chiar aşa. Şi după aceea a fost văzută plimbându-se prin Hyde Park împreună cu Flora Millar, o femeie care acum e în arestul poliţiei şi care provocase deja în acea dimineaţă un scandal acasă la domnul Doran.

— A, da. Aş vrea să-mi daţi câteva detalii despre această tânără şi despre relaţiile dumneavoastră cu ea.

Lordul St. Simon dădu din umeri şi ridică din sprâncene.

— Suntem de câţiva ani în relaţii de prietenie — aş putea spune în relaţii chiar foarte strânse de prietenie. Înainte lucra la „Allegro". Am tratat-o generos şi nu a avut niciodată motive întemeiate să se plângă de mine, dar ştiţi şi dumneavoastră cum sunt femeile, domnule Holmes. Flora era o scumpete, dar era peste măsură de impetuoasă şi ataşată cu devotament de mine. Când a aflat că urma să mă căsătoresc, mi-a scris nişte scrisori îngrozitoare. Drept să vă spun, motivul pentru care am vrut ca nunta să fie atât de discretă a fost că m-am temut să nu izbucnească un scandal în biserică. Flora a venit la uşa domnului Doran exact după întoarcerea noastră şi a încercat să intre cu forţa în casă, rostind cuvinte extrem de urâte la adresa soţiei mele şi chiar ameninţând-o, dar eu am prevăzut o astfel de posibilitate şi am avut în casă doi poliţişti în haine civile, care au dat-o curând afară. A tăcut când a văzut că nu are niciun rost să mai facă gălăgie.

— Soţia dumneavoastră a auzit toate astea?

— Nu, slavă Domnului. N-a auzit nimic.

— Şi a fost văzută apoi plimbându-se chiar cu această femeie?

— Da. Domnul Lestrade de la Scotland Yard consideră acest lucru ca fiind extrem de serios. Se crede că Flora a ademenit-o pe soţia mea afară din casă şi i-a întins cine ştie ce capcană îngrozitoare.

— E o presupunere posibilă.

— Sunteţi şi dumneavoastră de aceeaşi părere?

— N-am spus că e o presupunere probabilă. Dar dumneavoastră nu credeţi în această probabilitate?

— Nu cred că Flora ar răni măcar o muscă.

— Totuși, gelozia transformă în mod ciudat caracterele oamenilor. Spuneți-mi, vă rog, care este teoria dumneavoastră cu privire la cele întâmplate?

— De fapt, eu am venit aici ca să caut o teorie, nu ca să propun una. V-am dat toate detaliile. Dar, dacă tot m-ați întrebat, aș putea să spun că mi-a trecut prin cap posibilitatea ca agitația din jurul acestei afaceri și conștientizarea faptului că a făcut un salt social atât de imens să-i fi provocat soției mele o mică tulburare nervoasă.

— Cu alte cuvinte, că a suferit brusc de nebunie?

— Ei bine, când mă gândesc că a renunțat – nu voi spune la mine, ci la atât de multe lucruri la care mulți oameni au aspirat fără succes – nu știu cum altfel să-mi explic ceea ce s-a întâmplat.

— Cu siguranță că e și asta o ipoteză, zise Holmes zâmbind. Și acum, lord St. Simon, cred că am aproape toate informațiile de care am nevoie. Pot să vă întreb dacă stăteați la masă astfel încât să vedeți afară pe fereastră?

— Puteam vedea trotuarul de vizavi și parcul.

— Foarte bine. Atunci nu cred că este necesar să vă mai rețin. Voi păstra legătura cu dumneavoastră.

— Da, dacă veți fi destul de norocos să rezolvați această problemă, zise clientul nostru ridicându-se în picioare.

— Am rezolvat-o deja.

— Ce? Cum ați spus?

— Am spus că am rezolvat-o deja.

— Atunci, unde e soția mea?

— Ăsta e un detaliu pe care îl voi afla imediat.

Lordul St. Simon clătină din cap.

— Mi-e teamă că va fi nevoie de capete mai înțelepte decât al dumneavoastră și al meu, remarcă el și, făcând o plecăciune maiestuoasă și de modă veche, părăsi camera.

— Este foarte drăguț din partea lordului St. Simon să-i facă cinste capului meu situându-l la același nivel cu al lui, spuse Sherlock Holmes râzând. Cred că o să beau niște whisky cu sifon și o să fumez un trabuc după tot interogatoriul ăsta. Trăsesem concluziile cu privire la caz încă înainte să intre clientul nostru în cameră.

— Dragul meu Holmes!

— Am însemnări despre mai multe cazuri similare, deşi, aşa cum am spus mai devreme, niciunul nu a fost atât de prompt ca acesta. Toate întrebările pe care le-am pus au avut ca scop să-mi transforme presupunerile în certitudini. Dovezile circumstanţiale sunt câteodată foarte convingătoare, ca atunci când găseşti un păstrăv în lapte, ca să dau exemplul folosit de Thoreau.

— Dar am auzit tot ce ai auzit şi tu.

— Fără să cunoşti însă cazurile anterioare, lucru care pe mine mă ajută extrem de mult. O întâmplare similară a avut loc acum vreo câţiva ani în Aberdeen şi ceva asemănător s-a petrecut la München, în anul de după războiul franco-prusac. Unul din aceste cazuri... Hei! Dar iată-l pe Lestrade! Bună ziua, Lestrade! Mai e un pahar pe bufet, iar trabucurile sunt în cutie.

Detectivul era îmbrăcat într-o haină scurtă de culoare albastru închis şi purta cravată, ceea ce îi dădea o înfăţişare fără doar şi poate nautică, iar în mână ţinea o geantă de pânză neagră. Salutându-ne scurt, se aşeză pe un scaun şi aprinse trabucul care îi fusese oferit.

— Ce s-a întâmplat?, întrebă Holmes cu o licărire în ochi. Pari nemulţumit.

— Şi mă simt nemulţumit. E cazul ăsta infernal cu căsătoria lordului St. Simon. Nu reuşesc să-i dau deloc de capăt.

— Serios? Mă surprinzi.

— Cine a mai auzit de o afacere atât de încurcată? Mi se pare că fiecare indiciu îmi scapă printre degete. Am lucrat la povestea asta toată ziua.

— Şi se pare că te-a făcut leoarcă, zise Holmes punându-şi mâna pe mâneca hainei detectivului.

— Da, am dragat lacul Serpentine.

— Pentru ce Dumnezeu ai făcut asta?

— Am căutat cadavrul doamnei St. Simon.

Sherlock Holmes se rezemă de spătarul scaunului şi începu să râdă din toată inima.

— Ai dragat şi bazinul fântânii arteziene din piaţa Trafalgar?, întrebă el.

— De ce? Ce vrei să spui?

— Pentru că ai la fel de multe şanse să o găseşti pe doamna asta în locul ăla câte ai şi în locul celălalt.

Lestrade îl fulgeră furios cu privirea pe prietenul meu.

— Bănuiesc că dumneata ştii totul, nu-i aşa?, mârâi el.

— Ei bine, tocmai mi-au fost relatate evenimentele, dar eu am tras deja concluziile.

— Nu mai spune! Înseamnă că nu crezi că lacul Serpentine are vreo legătură cu povestea asta?

— Cred că e foarte puţin probabil.

— Atunci, poate vei avea bunătatea să-mi explici şi mie cum se face că noi am găsit lucrurile astea în el?

În timp ce vorbea, detectivul deschise geanta şi aruncă talmeş-balmeş pe podea o rochie de mireasă din mătase, o pereche de pantofi albi din satin, o coroniţă şi un văl de mireasă, toate pătate şi pline de apă.

— Iată!, zise el punând în vârful grămezii o verighetă nouă. Iată o mică problemă pe care să o rezolvi, maestre Holmes.

— Chiar aşa?, zise prietenul meu suflând în aer inele albastre de fum. Le-ai scos din lacul Serpentine?

— Nu. Au fost găsite plutind pe margine de către un paznic al parcului. Au fost identificate ca fiind hainele ei şi m-am gândit că, dacă hainele erau acolo, corpul n-ar trebui să fie prea departe.

— Dacă ne-am lua după acelaşi raţionament strălucit, atunci corpul fiecărui om trebuie să fie găsit în apropierea garderobei sale. Şi la ce ai sperat să ajungi prin intermediul chestiunii ăsteia, mă rog?

— La nişte dovezi care să o implice pe Flora Millar în dispariţie.

— Mi-e teamă că o să-ţi fie cam greu.

— Nu mai spune! Chiar aşa?, exclamă Lestrade cu o oarecare asprime. Holmes, mi-e teamă că nu eşti foarte practic cu deducţiile şi cu concluziile tale. Ai făcut două gafe în tot atâtea minute. Rochia asta o implică pe domnişoara Flora Millar.

— Cum anume?

— Rochia are un buzunar. În buzunar se află un portvizit. În portvizit se află un bilet. Şi iată respectivul bilet.

Îl trânti pe masă în fața lui.
— Ascultă asta:

Ne vom întâlni când totul va fi gata. Vino imediat.
F.H.M.

Teoria mea a fost de la bun început aceea că doamna St. Simon a fost momită afară din casă de către Flora Millar şi că aceasta – împreună cu nişte complici, fără îndoială – este responsabilă de dispariția ei. Iată biletul semnat cu inițialele ei, bilet pe care i l-a strecurat desigur pe furiş în mână când era la uşă şi care a atras-o acolo unde au putut să pună mâna pe ea.

— Foarte bine, Lestrade, zise Holmes râzând. Eşti într-adevăr foarte bun. Ia să-l văd şi eu.

Luă nepăsător hârtia, dar deveni imediat atent şi scoase un mic strigăt de satisfacție.

— Ăsta e într-adevăr un lucru important, zise el.

— Ha! Aşa ți se pare?

— Şi încă cum! Te felicit cu căldură.

Lestrade se ridică triumfător în picioare şi se aplecă să se uite la bilet.

— Hei!, exclamă el cu o voce pițigăiată. Nu te uiți unde trebuie!

— Dimpotrivă, mă uit exact unde trebuie.

— Exact unde trebuie? Eşti nebun! Biletul scris cu creionul e pe partea cealaltă.

— Iar pe partea asta e ceea ce pare a fi o bucată dintr-o notă de plată a unui hotel, lucru care mă interesează mult.

— Nu e nimic extraordinar în ea. Am văzut-o deja, zise Lestrade.

4 octombrie, camere 8 şilingi, mic dejun 2 şilingi şi şase penny, cocktail 1 şiling, masă de prânz 2 şilingi şi şase penny, pahar de vin de Xeres 8 penny.

Nu văd nimic interesant în asta.

— Probabil că nu. Totuşi, este ceva foarte important. Cât despre bilet, e şi el important, sau cel puțin inițialele sunt importante, aşa că te felicit din nou.

— Am pierdut destul timp, zise Lestrade ridicându-se în picioare. Eu cred în munca asiduă şi nu în statul lângă foc învârtind teorii frumoase. La revedere, domnule Holmes. Vom vedea care dintre noi îi va da primul de capăt acestei probleme.

Strânse lucrurile de pe jos, le îndesă în geantă şi se îndreptă spre uşă.

— O să-ţi vând un pont, Lestrade, zise Holmes tărăgănat înainte ca rivalul lui să dispară. O să-ţi spun adevărata soluţie a problemei. Lady St. Simon e un mit. Nu există şi nu a existat niciodată o astfel de persoană.

Lestrade se uită cu tristeţe la prietenul meu. Apoi se întoarse spre mine, îşi lovi uşor fruntea de trei ori, clătină solemn din cap şi plecă în grabă. Nici nu apucase bine să închidă uşa după el, că Holmes se şi ridică de pe scaun ca să-şi pună paltonul.

— Individul are dreptate în privinţa muncitului pe teren, aşa că trebuie să te las puţin cu ziarele tale, Watson.

Era trecut de cinci când Sherlock Holmes plecă, dar n-am avut timp să fiu singur, căci în mai puţin de o oră sosi un asistent de cofetar cu o cutie foarte mare şi plată. O despachetă cu ajutorul unui tânăr pe care îl adusese cu el şi îndată, spre marea mea uimire, pe umila noastră masă din mahon fu întinsă o cină rece epicureană: o pereche de sitari, un fazan, o plăcintă cu pateu de ficat şi două sticle vechi şi prăfuite. După ce terminară de aranjat toate aceste bunătăţi, cei doi musafiri ai mei dispărură precum geniile din „O mie şi una de nopţi“, fără să dea nicio explicaţie decât că cina fusese plătită şi trebuia să fie livrată la această adresă.

Cu puţin înainte de ora nouă, Sherlock Holmes intră vioi în cameră. Trăsăturile lui erau serioase, dar în ochi îi strălucea o lumină care mă făcu să cred că nu fusese dezamăgit de concluziile lui.

— Văd că au întins cina pe masă, zise el frecându-şi mâinile.

— Se pare că aştepţi musafiri. Cina este pentru cinci persoane.

— Da, cred că e posibil să avem musafiri, zise el. Sunt surprins că lordul St. Simon nu a sosit deja. Ha! Cred că îi aud paşii pe scară.

Într-adevăr, musafirul nostru din după-amiaza respectivă dădu buzna în cameră, legănându-şi ochelarii mai viguros ca oricând şi având întipărită pe aristocratica lui față o expresie foarte tulburată.

— Aşadar, ați primit mesajul meu?, întrebă Holmes.

— Da şi mărturisesc că acest conținut m-a surprins peste măsură. Sunteți sigur de ceea ce spuneți?

— Foarte sigur.

Lordul St. Simon se prăbuşi pe un scaun şi îşi trecu mâna peste frunte.

— Ce va spune ducele când va auzi că un membru al familiei a fost supus unei astfel de umilințe?, murmură el.

— E pur şi simplu o întâmplare. Nu cred că poate fi vorba de vreo umilință.

— Dumneavoastră priviți lucrurile astea dintr-un alt punct de vedere.

— Nu văd cum poate fi vina cuiva. Şi nici nu văd ce altceva ar fi putut să facă doamna, deşi metoda abruptă pe care a folosit-o a fost fără îndoială regretabilă. Neavând mamă, n-a avut cine să o sfătuiască într-o astfel de situație de criză.

— A fost o mojicie, domnule, o mojicie publică, zise lordul St. Simon bătând cu degetele în masă.

— Trebuie să fiți îngăduitor cu această biată fată, pusă într-o situație atât de neînaipomenită.

— Nu voi fi îngăduitor deloc. Sunt foarte furios şi am fost folosit în mod ruşinos.

— Cred că am auzit clopoțelul sunând, zise Holmes. Da, se aud paşi pe palier. Lord St. Simon, dacă nu vă pot convinge să priviți mai îngăduitor problema, am adus aici pe cineva care poate va avea mai mult succes.

Deschise uşa şi invită înăuntru o doamnă şi un domn.

— Lord St. Simon, permiteți-mi să vi-i prezint pe domnul şi doamna Francis Hay Moulton, zise el. Cred că pe doamnă o cunoaşteți deja.

La vederea celor doi, clientul nostru sări de pe scaun şi stătu drept, cu ochii în jos şi cu mâna vârâtă în redingotă în dreptul inimii, întruchiparea demnităţii jignite. Doamna făcuse repede un pas înainte şi îi întinsese mâna, dar el tot nu-şi ridică privirea. Având în vedere hotărârea pe care o luase, poate că era mai bine aşa, căci faţa ei imploratoare era una căreia cu greu puteai să-i reziştI.

— Eşti furios, Robert, zise ea. Cred că ai toate motivele să fii astfel.

— Te rog să nu-mi ceri scuze!, răspunse lordul St. Simon cu asprime.

— Da, ştiu că nu m-am purtat frumos cu tine şi că ar fi trebuit să-ţi vorbesc înainte de a pleca; dar eram zăpăcită şi, din momentul în care l-am văzut din nou pe Frank, pur şi simplu n-am mai ştiut de mine. Mă mir că nu am căzut şi nu am leşinat acolo în faţa altarului.

— Doamnă Moulton, doriţi ca eu şi prietenul meu să părăsim camera cât timp veţi explica această problemă?

— Dacă îmi permiteţi să-mi spun şi eu părerea, cred că afacerea asta a fost prea mult ţinută în secret, remarcă străinul. În ceea ce mă priveşte, aş vrea ca toată Europa şi toată America să audă despre ce este vorba.

Era un bărbat scund, musculos, ars de soare şi ras, vioi şi cu o faţă ascuţită.

— Atunci, o să vă spun imediat povestea noastră, zise doamna. Eu şi Frank ne-am întâlnit în 1884, în tabăra McQuire, lângă Munţii Stâncoşi, unde tata îşi exploata mina revendicată. Eu şi Frank eram logodiţi; dar, într-o zi, tata a dat de aur şi s-a îmbogăţit, în timp ce mina revendicată de bietul Frank a secat şi nu i-a adus niciun câştig. Cu cât mai bogat devenea tata, cu atât mai sărac era Frank; aşa că, în cele din urmă, tata n-a vrut să mai audă de logodna noastră şi m-a luat cu el la Frisco. Dar Frank n-a vrut să renunţe; prin urmare, a venit după mine şi ne-am întâlnit fără ca tata să ştie despre asta. N-ar fi făcut decât să se înfurie, aşa că ne-am aranjat singuri lucrurile. Frank a zis că se va duce să facă şi el avere şi că nu se va întoarce după mine până când nu va avea la fel de mulţi bani ca tata. I-am promis că-l voi

aştepta toată viața şi i-am jurat că nu mă voi căsători cu nimeni atât timp cât va trăi el. „De ce să nu ne căsătorim imediat? Atunci voi fi sigur de tine; şi nu voi pretinde că sunt soțul tău decât după ce mă voi întoarce“, a zis el. Am discutat problema, iar el aranjase atât de bine lucrurile cu un preot care era deja pregătit să ne căsătorească, încât ne-am cununat imediat; apoi Frank a plecat să-şi caute norocul, iar eu m-am întors la tata.

Mai târziu, Frank mi-a trimis veşti că era în Montana, apoi că s-a dus să caute aur în Arizona şi apoi că era în New Mexico. După asta, a apărut în ziar un articol lung despre faptul că o tabără de mineri fusese atacată de indienii apaşi, iar printre cei ucişi am văzut şi numele lui Frank al meu. Am leşinat pe loc şi am fost bolnavă luni întregi. Tata a crezut că aveam tuberculoză şi m-a dus la jumătate din doctorii din Frisco. N-am mai primit nicio veste timp de un an şi mai bine, aşa că nu m-am îndoit niciodată că Frank era într-adevăr mort. Apoi, lordul St. Simon a venit la Frisco şi noi am venit la Londra şi s-a aranjat căsătoria, iar tata era foarte mulțumit; dar eu aveam tot timpul sentimentul că niciun bărbat de pe lume nu va lua vreodată în inima mea locul care îi fusese dăruit bietului meu Frank.

Totuşi, dacă m-aş fi căsătorit cu lordul St. Simon, mi-aş fi făcut bineînțeles datoria față de el. Nu-i putem porunci inimii, dar putem fi stăpâni pe acțiunile noastre. M-am dus la altar cu intenția de a-i fi o soție atât de bună pe cât eram în stare să fiu. Dar vă puteți imagina ce am simțit când, apropiindu-mă de altar, am aruncat o privire înapoi şi l-am văzut pe Frank stând pe banca din față şi uitându-se la mine. La început am crezut că era o fantomă; dar, când m-am uitat din nou, am văzut că el era tot acolo, privindu-mă întrebător, de parcă ar fi vrut să ştie dacă eram bucuroasă sau dacă îmi părea rău că-l văd. Mă mir că n-am căzut pe jos.

Îmi amintesc că totul se învârtea cu mine, iar cuvintele preotului sunau ca un bâzâit în urechea mea. Nu ştiam ce să fac. Să opresc ceremonia şi să fac o scenă în biserică? M-am uitat din nou la Frank, iar el părea să ştie la ce mă gândeam, căci şi-a dus degetul la buze şi mi-a făcut semn să tac.

Apoi l-am văzut mâzgălind ceva pe o bucată de hârtie şi mi-am dat seama că îmi scria un bilet. La ieşire, când am trecut pe lângă banca din faţă, mi-am lăsat buchetul să cadă pe jos, iar Frank mi-a strecurat biletul în mână atunci când mi-a dat florile înapoi.

Îmi scrisese doar câteva cuvinte, cerându-mi să mă duc la el când îmi va face semn. Desigur, nu m-am îndoit nicio clipă că prima mea datorie era faţă de el şi m-am hotărât să fac exact ceea ce îmi va spune să fac.

Când m-am întors, i-am povestit totul cameristei mele, care îl cunoscuse pe Frank în California şi care îi fusese mereu prietenă. I-am poruncit să nu spună nimănui nimic, ci să-mi împacheteze câteva lucruri şi să-mi pregătească paltonul. Ştiu că ar fi trebuit să vorbesc cu lordul St. Simon, dar îmi era îngrozitor de greu să fac asta în faţa mamei lui şi a tuturor acelor oameni importanţi.

M-am hotărât să fug şi să explic după aceea. Nu stătusem la masă nici zece minute când m-am uitat pe fereastră şi l-am văzut pe Frank pe trotuarul de vizavi. Mi-a făcut semn şi apoi s-a îndreptat spre parc. M-am furişat afară, m-am îmbrăcat şi l-am urmat. O femeie a venit să-mi spună ceva despre lordul St. Simon – din puţinul pe care l-am auzit, mi s-a părut că şi el avea un mic secret înainte de căsătorie –, dar am reuşit să scap de ea şi curând l-am ajuns din urmă pe Frank. Ne-am urcat într-o birjă şi ne-am dus la o locuinţă pe care o închiriase în piaţa Gordon, iar acolo m-am bucurat de adevărata mea căsătorie după toţi acei ani de aşteptare. Frank fusese luat prizonier de apaşi, evadase, venise la Frisco, aflase că îl crezusem mort şi că plecasem în Anglia, venise după mine şi mă găsise în cele din urmă chiar în dimineaţa în care mă căsătoream a doua oară.

— Am văzut un anunţ în ziar, explică americanul. Dădea numele şi biserica, dar nu şi adresa unde locuia doamna.

— Apoi am discutat despre ceea ce ar trebui să facem; Frank era de părere că ar trebui să fim sinceri, dar mie îmi era aşa de ruşine de tot ce se întâmplase, încât îmi doream să dispar şi să nu-i mai văd niciodată pe niciunul dintre ei – poate doar să-i trimit câteva rânduri tatălui meu, ca să ştie

că trăiesc. Îmi era îngrozitor să mă gândesc la toți acei lorzi și la toate acele doamne stând în jurul mesei și așteptând să mă întorc. Așa că Frank mi-a luat rochia de mireasă și celelalte lucruri, le-a făcut grămadă și le-a aruncat într-un loc unde să nu fie găsite, ca să nu-mi poată da nimeni de urmă. E probabil că ne-am fi dus la Paris mâine dimineață, dar acest domn cumsecade, domnul Holmes, a venit la noi în seara asta – deși nu-mi imaginez cum ne-a găsit – și ne-a arătat foarte clar și cu bunătate că eu greșesc, că Frank are dreptate și că n-ar fi bine să fim atât de secretoși. Apoi s-a oferit să ne dea o șansă să vorbim doar cu lordul St. Simon, așa că am venit imediat la el acasă. Acum știi totul, Robert. Îmi pare foarte rău dacă te-am făcut să suferi și sper că nu ai o părere prea proastă despre mine.

Lordul St. Simon nu-și schimbase deloc atitudinea rigidă, dar ascultase această lungă relatare cu sprâncenele încruntate și cu buzele strânse.

— Regret, dar nu am obiceiul să-mi discut problemele personale în public.

— Înseamnă că nu vrei să mă ierți? Nu vrei să ne strângem mâinile înainte să plec?

— O, desigur, dacă asta îți face plăcere.

Strânse cu răceală mâna pe care i-o întindea ea.

— Sperasem că veți cina prietenește împreună cu noi, sugeră Holmes.

— Cred că îmi cereți puțin cam mult, răspunse lordul St. Simon. Poate că sunt obligat să fiu de acord cu aceste evenimente recente, dar nu pot în niciun caz să petrec pe seama lor. Cu permisiunea dumneavoastră, cred că acum o să vă doresc tuturor noapte bună.

Făcu o plecăciune adâncă adresată tuturor și ieși semeț din cameră.

— Atunci, sper că măcar dumneavoastră îmi veți face onoarea de a-mi ține companie, zise Sherlock Holmes. Pentru mine este întotdeauna o bucurie să întâlnesc un american, domnule Moulton, căci sunt unul dintre acei oameni care cred că nebunia unui monarh și gafele unui ministru de acum mulți ani nu-i vor împiedica pe copiii noștri să fie cândva cetățeni

ai aceleiaşi ţări, sub un steag care va fi jumătate al Marii Britanii şi jumătate al Statelor Unite ale Americii.

— Cazul a fost unul interesant, pentru că demonstrează foarte clar cât de simplă poate fi explicaţia unei afaceri care pare la prima vedere inexplicabilă, remarcă Holmes după ce musafirii noştri plecară. Nimic nu poate fi mai firesc decât succesiunea evenimentelor relatate de această doamnă şi nimic mai ciudat decât rezultatul văzut, de exemplu, de domnul Lestrade de la Scotland Yard.

— Înseamnă că tu nu te-ai înşelat deloc?

— Două fapte mi-au fost foarte clare de la bun început, unul fiind acela că doamna fusese de acord cu căsătoria, iar celălalt că regretase evenimentul la doar câteva minute de la întoarcerea acasă. Era evident că în cursul dimineţii se întâmplase ceva care o făcuse să-şi schimbe părerea. Ce putea fi acel ceva? Era imposibil să fi vorbit cu cineva când ieşise afară din casă, pentru că fusese însoţită de mire. Atunci, văzuse oare pe cineva? Dacă da, trebuie să fi fost cineva din America, pentru că petrecuse un timp atât de scurt în Anglia, încât nu se putea ca o persoană să ajungă să aibă o influenţă atât de puternică asupra ei, încât simpla vedere a acestei persoane să o facă să-şi schimbe atât de radical planurile. După cum vezi, printr-un proces de eliminare, am ajuns deja la ideea că era posibil să fi văzut un american. Cine putea fi acest american şi de ce ar avea atâta influenţă asupra ei? Ar putea fi un iubit; ar putea fi un soţ. Ştiam că îşi petrecuse adolescenţa în locuri sălbatice şi în condiţii neobişnuite. Până aici ajunsesem cu deducţia înainte să aud relatarea lordului St. Simon. Când acesta ne-a povestit despre bărbatul de pe banca din faţă, despre schimbarea petrecută în comportamentul miresei, despre o şmecherie atât de transparentă de a obţine un bilet ca aceea de a scăpa un buchet pe jos, despre discuţia ei cu camerista de încredere şi despre aluzia ei foarte semnificativă la „şterpelirea unei concesiuni" – care în limbajul minerilor înseamnă a lua ceea ce aparţine de drept altcuiva –, întreaga situaţie mi-a devenit cât se poate de clară. Fugise cu un bărbat, iar bărbatul era fie un iubit, fie un soţ cu care se căsătorise anterior – şansele fiind în favoarea ultimei alternative.

— Şi cum Dumnezeu i-ai găsit?

— Ar fi putut să fie un lucru dificil, dar prietenul nostru Lestrade deţinea o informaţie a cărei valoare nici măcar nu o cunoştea. Bineînţeles că iniţialele erau extrem de importante, dar şi mai important era de ştiut faptul că, în mai puţin de o săptămână, bărbatul respectiv îşi achitase nota la unul din cele mai selecte hoteluri din Londra.

— Cum ai dedus că era vorba de un hotel select?

— După preţurile selecte. Opt şilingi pentru un pat şi opt penny pentru un pahar de vin de Xeres arătau că hotelul era unul dintre cele mai scumpe. Nu sunt multe hoteluri în Londra care să aibă astfel de preţuri. În al doilea pe care l-am vizitat, situat pe bulevardul Northumberland, am aflat din registru că Francis H. Moulton, un american, părăsise hotelul doar cu o zi înainte şi, uitându-mă la înregistrări, am dat chiar peste ceea ce văzusem pe copia notei de plată. Scrisorile urmau să-i fie expediate în piaţa Gordon nr. 226; aşa că m-am dus la adresa respectivă şi, fiind destul de norocos să găsesc cuplul de îndrăgostiţi acasă, m-am aventurat să le dau un sfat părintesc şi să le arăt că ar fi mai bine dacă şi-ar clarifica puţin situaţia, atât în faţa publicului larg, cât şi în faţa lordului St. Simon în mod special. I-am invitat aici ca să se întâlnească cu lordul şi, după cum vezi, l-am făcut şi pe acesta să vină la întâlnire.

— Dar fără niciun rezultat bun, am remarcat eu. Purtarea lui n-a fost deloc foarte frumoasă.

— Ei, Watson, poate că nici tu nu te-ai purta foarte frumos dacă, după ce te-ai ostenit să-i faci curte unei femei şi să te căsătoreşti cu ea, te-ai trezi că ai rămas într-o clipă şi fără soţie, şi fără avere, zise Holmes zâmbind. Cred că putem fi îngăduitori faţă de lordul St. Simon şi îi putem mulţumi lui Dumnezeu pentru faptul că e probabil ca noi să nu fim niciodată în aceeaşi situaţie. Trage-ţi scaunul mai aproape şi dă-mi vioara, căci singura problemă pe care o mai avem încă de rezolvat este cum să facem să treacă mai repede aceste seri lugubre de toamnă.

Sfârşit

Aventura coroniței de beril

Holmes, uite un nebun!, am zis eu într-o dimineață în timp ce stăteam în dreptul ferestrei noastre arcuite și mă uitam afară. Mi se pare destul de trist că rudele lui îl lasă să iasă singur pe stradă.

Prietenul meu se ridică leneș din fotoliu și stătu cu mâinile în buzunarele halatului, privind peste umărul meu. Era o dimineață luminoasă și înviorătoare de februarie, iar zăpada căzută în ziua precedentă încă mai acoperea pământul cu un strat gros, sclipind strălucitor în lumina soarelui de iarnă. Pe mijlocul străzii Baker, neaua fusese transformată de trafic într-o fâșie maro și sfărâmicioasă, dar de-o parte și de alta, precum și pe marginile trotuarelor, era la fel de albă ca atunci când căzuse. Pavajul fusese curățat, dar tot era periculos de alunecos, așa că erau mai puțini trecători ca de obicei. Într-adevăr, din direcția gării metropolitane nu venea nimeni, cu excepția domnului al cărui comportament excentric îmi atrăsese atentia.

Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, înalt, corpolent, cu o față lată și puternic brăzdată și cu o siluetă impunătoare. Hainele lui aveau un stil sobru, dar bogat. Purta o redingotă neagră, o pălărie strălucitoare, jambiere maro elegante și pantaloni bine croiți, de culoarea perlei. Cu toate astea, mișcările lui contrastau absurd cu demnitatea hainelor și a trăsăturilor lui, căci bărbatul alerga greoi, făcând din când în când salturi mici, așa cum face un om obosit care nu e obișnuit să-și forțeze

picioarele. În timp ce alerga, dădea din mâini, își legăna capul și își schimonosea fața într-un fel extraordinar.

— Ce Dumnezeu o fi pățit?, am întrebat. Se uită la numerele caselor.

— Cred că vine aici, zise Holmes frecându-și mâinile.

— Aici?

— Da; cred că vine să mă consulte din punct de vedere profesional. Cred că recunosc simptomele. Ha! Ce ți-am spus eu?

În timp ce Holmes vorbea, omul se repezi cu răsuflarea întretăiată spre ușa noastră și trase de cordonul clopoțelului până când clinchetul acestuia răsună în toată casa. Câteva clipe mai târziu era în camera noastră, tot gâfâind, tot gesticulând, dar cu o privire atât de îndureratã și de disperată, încât zâmbetele noastre se transformară imediat în groază și milă. Pentru o vreme, nu reuși să scoată niciun cuvânt, dar se legănă și își smulse părul ca un om care a ajuns până în pragul nebuniei. Apoi, sărind brusc în picioare, se lovi cu capul de perete atât de tare, încât ne repezirăm amândoi la el și îl traserăm în mijlocul camerei. Sherlock Holmes îl împinse într-un fotoliu și, așezându-se lângă el, îi bătu pe mână și îi vorbi pe tonul calm și liniștitor pe care știa atât de bine cum să îl folosească.

— Ați venit să-mi spuneți povestea dumneavoastră, nu-i așa?, zise el. Graba v-a obosit. Vă rog, așteptați până când vă veți reveni și atunci voi fi extrem de bucuros să investighez mica problemă pe care mi-o veți aduce la cunoștință.

Omul gâfâi vreo câteva minute, luptându-se cu agitația lui. Apoi își șterse fruntea cu batista, își strânse buzele și își întoarse fața spre noi.

— Fără îndoială că mă credeți nebun, zise el.

— Îmi dau seama că aveți un mare necaz, răspunse Sherlock Holmes.

— Și încă cum! Un necaz care e destul cât să mă înnebunească, atât este de neașteptat și de îngrozitor. Aș fi putut îndura dizgrația publică, deși sunt un om al cărui caracter e fără pată. Durerea personală face de asemenea parte din viața fiecărui om; dar ca ambele să vină la un loc și sub o formă

atât de înspăimântătoare, asta a fost de-ajuns să mă zguduie până în adâncul sufletului. În plus, nu e vorba numai de mine. Cea mai nobilă persoană din țară ar putea suferi dacă nu se găseşte o cale de ieşire din această afacere oribilă.

— Domnule, vă rog să vă calmați şi să-mi spuneți clar cine sunteți şi ce vi s-a întâmplat, zise Holmes.

— Numele meu vă este probabil cunoscut, răspunse musafirul nostru. Sunt Alexander Holder de la societatea bancară „Holder&Stevenson“ din strada Threadneedle.

Numele ne era într-adevăr foarte cunoscut, întrucât aparținea asociatului principal al celui de-al doilea mare concern bancar particular din Londra. Ce întâmplare îl putuse aduce pe unul dintre cei mai importanți cetățeni ai Londrei în această stare extrem de jalnică? Am aşteptat plini de curiozitate până când, făcând un nou efort, omul începu să-şi spună povestea.

— Ştiu că timpul e prețios, zise el. De aceea m-am grăbit să vin aici atunci când inspectorul de poliție mi-a sugerat că ar trebui să vă cer ajutorul. Am ajuns în strada Baker cu metroul şi de acolo am luat-o pe jos, pentru că birjele merg foarte încet prin zăpada asta. De aceea aveam respirația tăiată, căci sunt un om care nu face prea multe plimbări. Acum mă simt mai bine şi vă voi prezenta faptele cât de concis şi cât de clar voi putea.

Este desigur un lucru bine cunoscut că, într-o societate bancară de succes, multe depind atât de capacitatea noastră de a găsi investiții pentru fondurile societății, cât şi de sporirea legăturilor noastre şi a numărului de depunători. Unul din cele mai profitabile mijloace de a debursa bani este sub forma împrumuturilor, unde garanția este mai presus de orice bănuială. Am făcut multe astfel de afaceri în ultimii ani şi există multe familii nobile cărora le-am împrumutat sume mari de bani în schimbul garanției tablourilor lor, a colecțiilor de cărți sau a tacâmurilor din aur sau din argint.

Ieri-dimineață, stăteam la biroul meu de la societatea bancară când unul dintre funcționari mi-a adus o carte de vizită. Am tresărit când am văzut numele, pentru că nu era altul decât unul din cele mai nobile şi mai importante nume din Anglia – poate chiar ar fi mai bine ca nici dumneavoastră să nu vă spun mai mult decât că era un nume care e cunoscut

în toată lumea. Am fost copleşit de onoarea care mi se făcea şi am încercat să-i spun acest lucru atunci când a intrat, dar el a trecut direct la afaceri, cu aerul unui om care doreşte să îndeplinească cât mai repede o sarcină dezagreabilă. „Domnule Holder, am fost informat că aveți obiceiul de a împrumuta bani", a zis el. „Societatea face asta atunci când garanția este bună", am răspuns eu. „Este esențial pentru mine să am cincizeci de mii de lire imediat – a zis el. Aş putea bineînțeles să împrumut de zece ori de la prietenii mei o sumă atât de banală, dar prefer să fie o chestiune de afaceri şi să mă ocup chiar eu de ea. Înțelegeți desigur că în situația mea nu e înțelept să-ți faci obligații." „Aş putea să ştiu pentru cât timp vă trebuie această sumă?", am întrebat eu. „Lunea viitoare voi primi o sumă mare de bani şi atunci vă voi înapoia cu siguranță împrumutul, plus dobânda pe care o considerați potrivită. Dar este esențial pentru mine ca banii să-mi fie dați imediat." „Aş fi bucuros să vi-i dau fără prea multe discuții din fondul meu personal dacă suma n-ar fi mai mare decât îmi pot permite eu – am zis. Pe de altă parte, dacă vă voi da împrumutul în numele societății, atunci trebuie să fiu corect față de partenerul meu şi să insist, chiar şi în cazul dumneavoastră, să fie luate toate măsurile practice de precauție." „Aş prefera aşa – a zis el luând de lângă scaunul lui o cutie pătrată din marochin negru. Fără îndoială că ați auzit de coronița de beril?" „E unul din cele mai prețioase bunuri publice ale imperiului" – am zis eu. „Exact." A deschis cutia şi înăuntru, aşezată pe catifeaua moale de culoarea sângelui, se afla minunata bijuterie despre care vorbise. „Sunt treizeci şi nouă de pietre enorme de beril, iar prețul ornamentelor din aur este incalculabil – a zis el. Cea mai mică estimare ar situa valoarea coroniței la dublul sumei pe care v-am cerut-o. Sunt gata să v-o las ca garanție."

Am luat prețioasa cutie în mână şi m-am uitat oarecum zăpăcit de la ea la ilustrul meu client. „Vă îndoiți de valoarea ei?", a întrebat el. „Deloc. Mă întreb doar..." „Dacă se cuvine să o las ca garanție. Puteți fi liniştit în privința asta. Nici nu mi-ar trece prin cap să fac aşa ceva dacă n-aş fi absolut sigur că o voi putea lua înapoi peste patru zile. Este pur şi simplu

o chestiune de formalitate. Garanția e suficientă?“ „Mai mult decât atât.“ „Domnule Holder, înțelegeți că vă dau dovada încrederii depline pe care o am în dumneavoastră, încredere bazată pe ceea ce am auzit despre dumneavoastră. Sunt sigur nu numai că veți fi discret şi că vă veți abține să vorbiți despre această chestiune, dar şi că, mai presus de toate, veți avea cea mai mare grijă de această coroniță, pentru că nu mai e nevoie să vă spun ce scandal monstruos ar ieşi dacă ar fi să pățească ceva. Orice stricăciune ar fi aproape la fel de gravă ca pierderea ei definitivă, căci nu există nicăieri în lume pietre de beril ca acestea şi ar fi imposibil de înlocuit. Dar v-o las cu toată încrederea şi voi veni în persoană luni dimineață ca să o iau înapoi.“

Văzând că clientul meu era nerăbdător să plece, n-am mai spus nimic, ci mi-am chemat casierul şi i-am poruncit să-i dea cincizeci de bancnote de o mie de lire. Totuşi, când am fost din nou singur cu prețioasa cutie în fața mea, nu m-am putut abține să nu mă gândesc cu o oarecare presimțire la responsabilitatea imensă pe care mi-o asumasem. Nu putea exista nicio îndoială că, întrucât coronița era un bun național, ar fi rezultat un scandal oribil dacă i s-ar fi întâmplat vreo nenorocire. Regretam deja că fusesem de acord să am grijă de ea. Cu toate astea, era prea târziu să mai schimb ceva, aşa că am încuiat-o în seiful meu privat şi mi-am văzut de treabă.

La căderea serii, m-am gândit că ar fi o imprudență să las un lucru atât de prețios la birou. Mai fuseseră forțate seifurile bancherilor până acum; al meu de ce n-ar fi? În ce situație îngrozitoare m-aş afla în cazul ăsta! Prin urmare, m-am hotărât ca pe parcursul următoarelor zile să car cutia după mine, astfel încât să-mi fie întotdeauna la îndemână. În acest scop, am chemat o birjă şi m-am dus acasă în Streatham, luând şi bijuteria cu mine. N-am respirat uşurat decât după ce am urcat la etaj şi am încuiat cutia în biroul din salonul meu de vestimentație.

Şi acum să vă spun câte ceva despre casa mea, domnule Holmes, pentru că vreau să înțelegeți pe deplin situația. Servitorul şi feciorul meu dorm în afara casei şi pot fi lăsați cu totul deoparte. Am trei servitoare, care sunt în slujba mea

de mai mulți ani și care sunt dincolo de orice bănuială. O altă servitoare, Lucy Parr, care e cameristă, e în slujba mea doar de câteva luni. Dar are recomandări excelente și am fost întotdeauna mulțumit de ea. Este o fată foarte drăguță și a atras admiratori care au venit din când în când în casă. Ăsta e singurul dezavantaj în ceea ce o privește, dar cred că e o fată extrem de bună în toate privințele.

Cam atât despre servitori. Familia mea este atât de mică, încât nu-mi va lua mult să vă vorbesc despre ea. Sunt văduv și am un singur fiu, Arthur, care s-a dovedit a fi o dezamăgire pentru mine, domnule Holmes – o dezamăgire profundă. Nu am nicio îndoială că doar eu sunt de vină. Oamenii mi-au spus că l-am răsfățat prea mult. Probabil că așa este. Când draga mea soție a murit, am avut sentimentul că, în afară de el, nu mai aveam pe cine iubi. Nu suportam să văd că-i dispare zâmbetul de pe față nici măcar pentru o clipă. Nu i-am refuzat niciodată nimic. Poate că ar fi fost mai bine pentru amândoi dacă aș fi fost mai sever, dar intențiile mele erau dintre cele mai bune.

Voiam, firește, ca el să fie succesorul meu în afaceri, dar nu avea stofă pentru asta. Era nesăbuit, încăpățânat și, la drept vorbind, nu aveam încredere să-i dau pe mână sume mari de bani. Când era tânăr, a intrat într-un club aristocratic și acolo, având maniere încântătoare, a devenit curând confidentul unui număr de oameni groși la pungă și cu obiceiuri costisitoare. A învățat să joace cărți foarte mult și să risipească bani la cursele de cai, până când a fost nevoit să vină de nenumărate ori la mine să mă implore să-i dau un avans la alocația lui ca să-și poată plăti datoriile de onoare. A încercat de mai multe ori să iasă din cercul periculos pe care îl frecventa, dar de fiecare dată influența prietenului său, Sir George Burnwell, era suficientă ca să-l tragă iar înapoi.

Într-adevăr, nu mă miră că un om ca Sir George Burnwell a ajuns să aibă influență asupra lui, căci a venit deseori la noi acasă și chiar eu am descoperit că rezistam cu greu manierelor lui fascinante. E mai în vârstă decât Arthur și e un om de lume în toată regula, unul care a călătorit pretutindeni și a văzut tot ce era de văzut, un partener de conversație strălucit și un bărbat extrem de atrăgător. Totuși, când mă gândesc la el cu sânge rece,

departe de prezența lui sclipitoare, sunt convins că e o persoană în care nu ar trebui să ai niciun pic de încredere, iar de acest lucru mi-am dat seama din felul lui cinic de a vorbi şi din privirea pe care i-am surprins-o. Aşa cred eu şi aşa crede şi micuța mea Mary, care are capacitatea de a intui caracterul oamenilor.

Doar despre ea mi-a mai rămas să vă vorbesc. Mary e nepoata mea; dar am adoptat-o când a murit fratele meu şi a lăsat-o singură pe lume şi de atunci am privit-o ca pe propria fiică. E ca o rază de soare în casa mea – încântătoare, afectuoasă, frumoasă, o gospodină minunată şi totuşi la fel de tandră, modestă şi blândă cât poate fi o femeie. Este mâna mea dreaptă. Nu ştiu ce m-aş face fără ea. Doar într-o singură privință mi-a nesocotit dorințele. Fiul meu a cerut-o în căsătorie de două ori, căci o iubeşte cu devotament, dar ea l-a refuzat de fiecare dată. Dacă cineva ar fi putut să-l aducă pe drumul cel bun, cred că ea ar fi fost aceea, iar această căsătorie i-ar fi putut schimba întreaga viață; dar acum, din păcate, este prea târziu – mult prea târziu! Ei bine, domnule Holmes, acum îi cunoaşteți pe oamenii care locuiesc sub acoperişul meu; îmi voi continua aşadar nefericita relatare.

În seara aceea, după cină, în timp ce serveam cafeaua în salon, le-am povestit lui Arthur şi lui Mary despre experiența mea şi despre prețioasa comoară pe care o aveam în casă, omițând doar numele clientului meu. Sunt sigur că Lucy Parr, care adusese cafeaua, ieşise din cameră; dar nu pot să jur că uşa era închisă. Mary şi Arthur au fost foarte interesați şi au vrut să vadă faimoasa coroniță, dar eu m-am gândit că ar fi mai bine să nu le-o arăt. „Unde ai pus-o?“, a întrebat Arthur. „În biroul meu.“ „Ei bine, sper din tot sufletul că n-o să fim jefuiți la noapte“ – a zis el. „Sertarul e încuiat“, am răspuns eu. „Orice cheie veche se potriveşte la încuietoarea aia. Când eram tânăr, am descuiat chiar eu biroul cu cheia de la dulapul din magazia de lemne.“

Avea de multe ori obiceiul să vorbească aiurea, aşa că nu am dat prea multă atenție cuvintelor lui. Dar în seara aceea a venit după mine în cameră, cu o expresie foarte serioasă întipărită pe față. „Uite ce e, tată – a zis el cu ochii în pământ. Poți să-mi împrumuți două sute de lire?“ „Nu, nu pot! – am

răspuns eu cu asprime. Am fost mult prea generos cu tine în privința banilor.“ „Ai fost foarte bun, dar trebuie să am banii ăştia, altfel n-o să-mi mai pot arăta niciodată fața în club“ – a zis el. „Foarte bine!“ – am strigat eu. „Da, dar n-ai vrea să părăsesc clubul ca un om dezonorat – a zis el. N-aş putea suporta dizgrația. Trebuie să fac cumva rost de bani şi, dacă tu nu vrei să mi-i dai, atunci o să recurg la alte mijloace.“ Eram foarte furios, pentru că asta era a treia oară când îmi cerea bani în aceeaşi lună. „N-o să vezi niciun bănuț de la mine!“ – am strigat eu, la care el a făcut o plecăciune şi a ieşit din cameră fără să mai scoată niciun cuvânt.

După plecarea lui, am descuiat biroul, m-am asigurat că bijuteria era în siguranță şi l-am încuiat din nou. Apoi am început să mă plimb prin casă, să văd dacă totul era în ordine – o sarcină pe care o lăsam de obicei în seama lui Mary. Dar în seara aceea m-am gândit că ar fi mai bine să o îndeplinesc chiar eu. Când am coborât scările, am văzut-o pe Mary la fereastra din hol, pe care a închis-o şi a zăvorât-o atunci când m-am apropiat. „Spune-mi, tată, i-ai dat voie lui Lucy să iasă afară în seara asta?“ – a zis ea părând puțin tulburată. „Bineînțeles că nu.“ „Tocmai a intrat în casă pe uşa din spate. Nu am nicio îndoială că a ieşit doar până la poartă să vorbească cu cineva, dar nu cred că e un lucru prudent şi ar trebui interzis.“ „Trebuie să discuți cu ea mâine dimineață sau, dacă preferi, o să o fac eu. Eşti sigură că totul e încuiat?“ „Foarte sigură, tată.“ „Atunci, noapte bună.“

Am sărutat-o şi am urcat din nou în dormitorul meu, unde am adormit curând. Domnule Holmes, încerc să vă spun tot ceea ce ar putea avea legătură cu cazul, dar vă rog să mă întrebați dacă nu înțelegeți ceva.

— Dimpotrivă, relatarea dumneavoastră este deosebit de clară.

— Acum ajung la o parte a povestirii mele în care vreau să fiu deosebit de clar. Nu am somnul foarte greu şi fără îndoială că neliniştea pe care o simțeam mă făcea să dorm şi mai uşor ca de obicei. Prin urmare, în jur de ora două noaptea, am fost trezit de un zgomot care venea din casă. Până să mă trezesc complet, zgomotul încetase deja, dar îmi lăsase

impresia că o fereastră fusese închisă încet undeva. Am stat culcat, ciulindu-mi urechile. Deodată, spre groaza mea, am auzit clar zgomotul unor paşi în camera alăturată. M-am dat uşor jos din pat şi, tremurând de frică, am aruncat o privire în salonul meu de vestimentaţie. „Arthur! – am strigat eu. Ticălosule! Hoţule! Cum îndrăzneşti să pui mâna pe coroniţa aia?“ Lampa rămăsese aprinsă, aşa cum o lăsasem eu, şi lângă ea stătea nefericitul meu fiu, îmbrăcat doar în cămaşă şi în pantaloni, ţinând în mână coroniţa. Părea că trage de ea sau că o îndoaie cu toată puterea. La strigătul meu, a scăpat-o pe jos şi s-a făcut palid ca un mort. Am ridicat-o şi am examinat-o. Lipsea unul din ornamentele de aur care avea încrustat în el trei dintre pietrele de beril. „Ticălosule! – am strigat eu plin de furie. Ai distrus-o! M-ai dezonorat pentru totdeauna! Unde sunt bijuteriile pe care le-ai furat?“ „Furat?“, a exclamat el. „Da, hoţule!“ – am urlat eu apucându-l de umăr şi zgâlţâindu-l. „Nu lipseşte niciuna. E imposibil să lipsească vreuna“, a zis el. „Lipsesc trei. Şi tu ştii unde sunt. Trebuie să te fac şi mincinos în afară de hoţ? Crezi că nu te-am văzut când încercai să mai smulgi o bucată?“ „M-ai insultat destul – a zis el. Nu mai suport. Nu voi mai spune niciun cuvânt despre afacerea asta, din moment ce ai ales să mă jigneşti. O să plec din casa ta mâine dimineaţă şi o să-mi croiesc singur drum în viaţă.“ „O să pleci de aici însoţit de poliţişti! – am strigat eu pe jumătate nebun de durere şi de furie. O să cercetez problema până la capăt.“ „N-o să afli nimic de la mine – a zis el cu o mânie de care nu-l credeam în stare. Dacă vrei să chemi poliţia, atunci lasă-i pe poliţişti să vadă ce pot să afle.“

Deja acum se sculase toată casa, căci, furios cum eram, ridicasem vocea. Mary a fost prima care s-a repezit în camera mea şi, la vederea coroniţei şi a feţei lui Arthur, şi-a dat seama ce s-a întâmplat şi, scoţând un strigăt, a căzut leşinată pe jos. Am trimis o servitoare să-i cheme pe poliţişti, cărora le-am încredinţat imediat investigaţia. Când inspectorul şi un poliţist au intrat în casă, Arthur, care stătuse ţâfnos cu braţele încrucişate, m-a întrebat dacă aveam intenţia să îl acuz de furt. I-am răspuns că problema încetase să mai fie particulară şi că devenise una publică, din moment ce coroniţa distrusă

era proprietate națională. Eram hotărât să las totul în seama legii. „Cel puțin, nu-i lăsa să mă aresteze imediat – a zis el. Ar fi atât în avantajul tău, cât şi în al meu dacă aş putea ieşi din casă pentru cinci minute.“ „Ca să scapi sau poate ca să ascunzi ceea ce ai furat?“, am zis eu. Apoi, dându-mi seama de situația îngrozitoare în care mă aflam, l-am implorat să țină minte că nu era numai onoarea mea la mijloc, ci şi cea a unui om cu mult mai important ca mine şi că amenința să provoace un scandal care va zgudui poporul. Ar putea să evite toate astea dacă mi-ar spune ce făcuse cu acele trei bijuterii care lipseau. „Ar fi mai bine să recunoşti – am zis eu. Ai fost prins asupra faptului şi nicio mărturisire nu te va putea face mai vinovat şi mai ticălos decât eşti deja. Dar dacă vei face ce-ți va sta în putere ca să-ți repari greşeala şi ne vei spune unde sunt pietrele de beril, totul va fi iertat şi dat uitării.“ „Păstrează-ți iertarea pentru cei care ți-o cer“ – a răspuns el întorcându-mi spatele cu un zâmbet batjocoritor pe buze.

Mi-am dat seama că era prea încăpățânat pentru ca vreun cuvânt de-al meu să aibă efect asupra lui.

Nu exista decât o singură cale. L-am chemat pe inspector şi l-am pus să-l aresteze.

Arthur a fost percheziționat imediat şi au fost percheziționate atât camera lui, cât şi fiecare porțiune din casă unde ar fi putut ascunde nestematele; dar nu s-a găsit nici urmă de ele şi nici nenorocitul de băiat nu a spus nimic, în ciuda tuturor amenințărilor şi a încercărilor noastre de a-l convinge. Azi-dimineață a fost dus într-o celulă, iar eu, după ce m-am supus tuturor formalităților poliției, m-am grăbit să vin la dumneavoastră ca să vă implor să vă folosiți abilitățile pentru a-i da de capăt acestei poveşti. Poliția a mărturisit deschis că în momentul de față nu înțelege nimic din chestiunea asta. Puteți cere orice sumă credeți că e necesară. Am oferit deja o recompensă de o mie de lire. Dumnezeule! Ce să fac? Mi-am pierdut onoarea, nestematele şi fiul într-o singură noapte. O! Ce să fac?

Domnul Holder se luă cu mâinile de cap şi începu să se legene încoace şi-ncolo, scoțând un sunet monoton, ca un copil a cărui suferință nu mai poate fi exprimată în cuvinte.

Sherlock Holmes rămase tăcut pentru câteva minute, cu sprâncenele încruntate şi cu ochii fixați asupra focului.

— Primiți mulți musafiri?, întrebă el.

— Niciunul, cu excepția partenerului meu şi a familiei sale şi a câte unui prieten de-al lui Arthur. Sir George Burnwell a venit de mai multe ori în ultima vreme. În rest, nimeni altcineva.

— Ieşiți des în societate?

— Arthur iese. Eu şi Mary stăm acasă. Societatea nu-i place niciunuia dintre noi.

— E un lucru neobişnuit pentru o fată tânără.

— E o fire retrasă. În plus, nu e chiar atât de tânără. Are douăzeci şi patru de ani.

— Din câte mi-ați spus, se pare că problema asta a fost un şoc şi pentru ea.

— Teribil! E chiar mai afectată decât mine.

— Nici dumneavoastră şi nici ea nu aveți vreo îndoială cu privire la vinovăția fiului dumneavoastră?

— Cum putem avea îndoieli din moment ce l-am văzut cu ochii mei ținând coronița în mână?

— Nu consider că asta e o dovadă concludentă. Restul coroniței era stricat în vreun fel?

— Da, era strâmb.

— Atunci, nu credeți că poate fiul dumneavoastră încerca să îl îndrepte?

— Dumnezeu să vă binecuvânteze! Faceți tot ce puteți pentru el şi pentru mine. Dar e o sarcină prea grea. În primul rând, ce căuta acolo? Dacă avea un scop nevinovat, de ce n-a zis aşa?

— Exact. Şi dacă era vinovat, de ce n-a inventat o minciună? Mie mi se pare că tăcerea lui e o sabie cu două tăişuri. Cazul are mai multe elemente ciudate. Ce-au zis polițiştii despre zgomotul care v-a trezit din somn?

— Au considerat că ar fi putut să fie provocat de faptul că Arthur a închis uşa de la dormitorul lui.

— Ce tipic pentru ei! De parcă un om care vrea să comită un delict şi-ar trânti uşa ca să scoale o casă întreagă! Atunci, despre dispariția nestematelor ce-au zis?

— Încă mai bat în duşumea şi mai răscolesc mobila sperând să le găsească.

— S-au gândit să le caute şi în afara casei?

— Da, au dat dovadă de o energie extraordinară. Deja au examinat minuțios întreaga grădină.

— Dragul meu domn, nu vi se pare acum evident că această chestiune e mai obscură decât ați fost dumneavoastră şi poliţiştii tentaţi la început să credeţi? Dumneavoastră vi s-a părut un caz simplu; mie mi se pare unul peste măsură de complex. Gândiți-vă puțin la teoria dumneavoastră. Bănuiți că fiul dumneavoastră s-a dat jos din pat, a riscat enorm ducându-se în salonul dumneavoastră de vestimentație, a deschis biroul, a luat coroniţa, a rupt o bucăţică din ea folosind forța, s-a dus într-un alt loc, a ascuns trei din cele treizeci şi nouă de nestemate atât de bine, încât nimeni nu le poate găsi şi apoi s-a întors cu celelalte treizeci şi şase în camera în care s-a expus la cel mai mare pericol de a fi descoperit. Eu vă întreb: poate sta o astfel de teorie în picioare?

— Dar ce altă teorie există?, strigă bancherul făcând un gest de disperare. Dacă motivele lui au fost nevinovate, atunci de ce nu le explică?

— Asta e sarcina noastră să aflăm, răspunse Holmes. Şi acum, domnule Holder, vom porni împreună spre Streatham şi vom petrece o oră cercetând mai îndeaproape detaliile.

Prietenul meu insistă să-i însoţesc şi eu în expediția lor, lucru pe care eram destul de nerăbdător să-l fac, întrucât povestea pe care o ascultasem îmi stârnise curiozitatea dar şi mila.

Mărturisesc că vina fiului bancherului mi se părea şi mie la fel de evidentă ca şi nefericitului tată, dar aveam atâta încredere în judecata lui Holmes, încât am simțit că există o speranță atât timp cât el nu era mulțumit cu explicația acceptată de ceilalți. Abia dacă a scos un cuvânt tot drumul spre suburbia sudică, stând cu bărbia în piept şi cu pălăria trasă pe ochi, adâncit în gânduri. Clientul nostru părea că îşi revenise în fața razei de speranță care îi fusese dată şi începu chiar să discute dezordonat cu mine despre afacerile lui. După ce făcurăm o scurtă călătorie cu trenul şi merserăm puțin

pe jos, ajunserăm în Fairbank, modesta reşedinţă a marelui specialist în finanţe.

Fairbank era o casă pătrată de mărime potrivită, făcută din cărămidă albă şi situată puţin mai departe de drum. Un loc dublu pentru trăsuri, cu o peluză acoperită de zăpadă, se întindea în faţa ei până la două porţi mari de fier care blocau intrarea. Pe partea dreaptă era un crâng din care se ajungea la o potecă îngustă aflată între două garduri vii bine îngrijite, care se întindeau de la drum până la uşa de la bucătărie, formând intrarea furnizorilor. Pe partea stângă era o uliţă care ducea la grajduri şi care nu făcea parte din proprietatea bancherului, fiind un drum public, deşi puţin folosit. Holmes ne lăsă să aşteptăm la uşă şi începu să se plimbe încet în jurul casei, pe peluză, pe poteca furnizorilor şi prin grădina din spate, ajungând până la uliţa care ducea la grajduri. Îi luă atât de mult timp, încât eu şi domnul Holder ne duserăm în sufragerie şi aşteptarăm lângă foc să se întoarcă. Stăteam acolo în tăcere, când uşa se deschise şi înăuntru intră o doamnă. Era de statură mijlocie, suplă, brunetă şi cu ochii negri, care păreau şi mai negri în contrast cu paloarea absolută a pielii ei. Nu cred să mai fi văzut vreodată o astfel de paloare pe faţa unei femei. Buzele ei erau de asemenea albe, dar ochii îi erau roşii de plâns. Când intră fără zgomot în cameră, durerea ei mă impresionă mai tare decât mă impresionase cea a bancherului şi acesta era un lucru cu atât mai izbitor cu cât era evident că femeia avea un caracter puternic şi o capacitate imensă de stăpânire de sine. Fără să ţină seama de prezenţa mea, se duse direct la unchiul ei şi îl mângâie cu blândeţe pe cap.

— Ai dat ordine ca Arthur să fie eliberat, nu-i aşa, tată?, întrebă ea.

— Nu, nu, fata mea, problema trebuie cercetată până la capăt.

— Dar sunt atât de sigură că e nevinovat! Ştii cum e cu instinctele unei femei. Ştiu că nu a făcut nimic rău şi că vei regreta că te-ai purtat atât de aspru.

— Dacă e nevinovat, atunci de ce tace?

— Cine ştie? Poate pentru că este furios că l-ai putut bănui pe el.

— Cum să nu-l bănuiesc, când l-am văzut ținând coronița în mână?

— O, dar o luase doar ca să se uite la ea. Te rog, crede-mă pe cuvânt că e nevinovat! Lasă totul baltă şi nu mai spune nimic! E atât de îngrozitor când mă gândesc că dragul nostru Arthur e în închisoare!

— Până când nu vor fi găsite nestematele, n-o s-o las nici-odată baltă – niciodată, Mary! Eşti orbită de afecțiunea ta pentru Arthur şi nu vezi oribilele consecințe pe care trebuie să le suport eu. Întrucât nu voi muşamaliza nicidecum afacerea, am adus un domn de la Londra ca să o investigheze mai în amănunțime.

— Acesta este cumva domnul?, întrebă ea întorcându-se spre mine.

— Nu, e vorba de prietenul lui. A vrut să îl lăsăm singur. Acum e pe aleea care duce la grajduri.

Tânăra îşi ridică mirată sprâncenele negre.

—Pe aleea care duce la grajduri? Ce speră să găsească acolo? Ah! Bănuiesc că acesta e domnul în chestiune. Domnule, sper că veți reuşi să dovediți ceea ce eu sunt sigură că e adevărul, şi anume că vărul meu Arthur nu e vinovat de acest delict.

— Vă împărtăşesc în întregime părerea şi sper la fel ca şi dumneavoastră că vom putea dovedi acest lucru, răspunse Holmes întorcându-se la uşă ca să-şi scuture zăpada de pe pantofi. Cred că am onoarea de a mă adresa domnişoarei Mary Holder. Îmi permiteți să vă pun câteva întrebări?

— Chiar vă rog, domnule. Dacă pot să ajut la lămurirea acestei afaceri oribile...

— Nu ați auzit nimic noaptea trecută?

— N-am auzit nimic, decât atunci când unchiul meu aici de față a început să vorbească cu voce tare. L-am auzit şi m-am dus la el.

— Dumneavoastră ați închis aseară ferestrele şi uşile. Ați zăvorât toate ferestrele?

— Da.

— Le-ați găsit zăvorâte azi-dimineață?

— Da.

— Aveți o servitoare care are un iubit? Cred că i-ați spus noaptea trecută unchiului dumneavoastră că aceasta ieșise afară ca să-l vadă, nu-i așa?

— Da; ea era fata care a servit cafeaua în salon și care ar fi putut să audă remarca unchiului meu referitoare la coroniță.

— Înțeleg. Sugerați că ar fi putut să iasă afară ca să-i spună iubitului ei și că se poate ca ei doi să fi plănuit jaful?

— Dar la ce bun toate teoriile astea vagi când eu v-am spus că l-am văzut pe Arthur cu coroniţa în mână?, strigă bancherul iritat.

— Așteptați puțin, domnule Holder. Trebuie să revenim la subiectul ăsta. În legătură cu fata asta, domnișoară Holder. Bănuiesc că ați văzut-o întorcându-se în casă pe ușa de la bucătărie, nu-i așa?

— Da; când m-am dus să verific dacă ușa era încuiată, am văzut-o furișându-se înăuntru. L-am văzut și pe bărbat; stătea în întuneric.

— *Îl* cunoașteți?

— O, da! Este zarzavagiul care ne aduce legumele. Îl cheamă Francis Prosper.

— Stătea la stânga ușii – adică, mai departe pe potecă decât e necesar ca să ajungi la ușă?, zise Holmes.

— Da, așa este.

— Și are cumva un picior de lemn?

Un sentiment înrudit cu frica apăru deodată în ochii negri și expresivi ai tinerei.

— Sunteți ca un magician, zise ea. De unde știți asta?

Fata zâmbi, dar pe fața slabă și nerăbdătoare a lui Holmes nu se oglindi niciun zâmbet.

— Acum aș vrea să urc la etaj, zise el. Probabil că o să doresc să mai văd încă o dată exteriorul casei. Poate că ar fi mai bine să arunc o privire ferestrelor de la parter înainte de a urca.

Merse repede de la una la alta, oprindu-se doar în dreptul ferestrei mari dinspre aleea care ducea la grajduri. Pe aceasta o deschise și examină foarte atent pervazul cu lupa lui puternică.

— Acum vom urca la etaj, zise el în cele din urmă.

Salonul de vestimentație al bancherului era o încăpere mică, simplu mobilată, cu un covor gri, un birou mare şi o oglindă lungă. Holmes se duse mai întâi la birou şi se uită bine la încuietoare.

— Cu ce cheie a fost descuiat sertarul?, întrebă el.

— Cu cea despre care a vorbit fiul meu – cea de la dulapul din magazia de lemne.

— O aveti aici?

— E pe masa de toaletă.

Sherlock Holmes luă cheia şi descuie biroul.

— E o încuietoare silențioasă, zise el. Nu e de mirare că nu v-a trezit. Bănuiesc că această cutie conține coronița. Trebuie să ne uităm la ea.

Deschise cutia, luă diadema şi o puse pe masă.

Era un specimen magnific de măiestrie a bijutierului, iar cele treizeci şi şase de pietre erau cele mai frumoase pe care le văzusem vreodată. Unul din capetele coroniței era rupt, acolo de unde fusese smuls ornamentul cu trei nestemate încrustate în el.

— Acum, domnule Holder, iată capătul care corespunde celui care a fost pierdut într-un mod atât de nefericit. Vă rog să îl rupeți.

Bancherul se dădu înapoi îngrozit.

— Nici nu mi-ar trece prin cap să încerc, zise el.

— Atunci, o să îl rup eu.

Holmes se încordă deodată din toate puterile, dar fără rezultat.

— Simt că cedează puțin, zise el. Dar mi-ar lua o groază de timp să-l rup, deşi am nişte degete excepțional de puternice. Un om obişnuit n-ar putea să o facă. Ce credeți că s-ar întâmpla dacă aş reuşi totuşi să-l rup, domnule Holder? S-ar auzi un zgomot ca un foc de pistol. Vreți să-mi spuneți că toate astea s-au întâmplat la câțiva metri de patul dumneavoastră şi că nu ați auzit nimic?

— Nu ştiu ce să mai cred. Totul e întuneric pentru mine.

— Poate că se va mai lumina pe parcurs. Dumneavoastră ce credeți, domnişoară Holder?

— Mărturisesc că împărtăşesc confuzia unchiului meu.

— Fiul dumneavoastră nu avea pantofi sau papuci în picioare atunci când l-ați văzut?

— Nu avea nimic pe el decât pantalonii şi cămaşa.

— Vă mulțumesc. Am avut cu siguranță un noroc extraordinar în timpul acestei investigații şi va fi în întregime vina noastră dacă nu vom reuşi să lămurim problema. Cu permisiunea dumneavoastră, domnule Holder, îmi voi continua acum cercetările afară.

La cererea lui, Holmes ieşi singur din casă, explicând că orice urme inutile de paşi i-ar putea îngreuna sarcina. Îşi văzu de treabă vreo oră şi mai bine, întorcându-se în cele din urmă cu picioarele pline de zăpadă şi cu trăsăturile la fel de impenetrabile ca întotdeauna.

— Cred că am văzut tot ce era de văzut, domnule Holder, zise el. Vă pot ajuta mai mult dacă mă întorc la mine acasă.

— Dar nestematele, domnule Holmes... Unde sunt?

— N-aş putea spune.

Bancherul îşi frânse mâinile.

— N-o să le mai văd niciodată!, strigă el. Şi fiul meu? Îmi dați speranțe?

— Părerea mea nu s-a schimbat deloc.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, ce e cu afacerea asta obscură care s-a petrecut în casa mea azi-noapte?

— Dacă veți veni în strada Baker mâine dimineață între nouă şi zece, voi fi fericit să fac tot ce pot ca să o lămuresc. Înțeleg că-mi dați mână liberă să acționez în numele dumneavoastră, cu condiția să recuperez nestematele şi că pot cere orice sumă doresc.

— Mi-aş da averea ca să le recapăt.

— Foarte bine. Între timp, eu o să cercetez problema. La revedere; e posibil să fiu nevoit să mai vin aici o dată înainte de căderea serii.

Pentru mine era evident că prietenul meu trăsese deja concluziile cazului, deşi nici măcar nu-mi puteam imagina care erau acestea. În timpul călătoriei noastre spre casă, am încercat de mai multe ori să-l fac să vorbească despre ele, dar el aluneca mereu spre alte subiecte de conversație, până când am renunțat deznădăjduit. Încă nu era ora trei când

ajunserăm din nou în apartamentul nostru. Holmes se duse repede în camera lui şi reapăru după cinci minute îmbrăcat ca un vagabond. Gulerul ridicat, haina lucioasă şi ponosită, fularul roşu şi cizmele uzate îl făceau un specimen perfect al respectivei clase sociale.

— Cred că merge, zise el uitându-se în oglinda aflată deasupra şemineului. Aş vrea să poți veni cu mine, Watson, dar mi-e teamă că nu se poate. E posibil să fi dat de o pistă sau e posibil să urmăresc un miraj, dar voi afla curând despre care dintre ele e vorba. Sper să mă întorc după câteva ore.

Tăie o bucată din friptura de vacă de pe bufet, o puse între două felii de pâine şi, vârându-şi rudimentara hrană în buzunar, porni în expediție.

Tocmai îmi terminasem de băut ceaiul când Holmes se întoarse într-o dispoziție excelentă, ținând în mână o cizmă veche cu elastic în părți. O aruncă într-un colț al camerei şi îşi turnă o ceaşcă cu ceai.

— Sunt doar în trecere, zise el. O să plec din nou imediat.

— Unde te duci?

— La celălalt capăt al cartierului West End. S-ar putea să treacă ceva vreme până când o să mă întorc. Nu mă aştepta dacă o să întârzii.

— Cum merge investigația?

— O, aşa şi aşa. N-am de ce să mă plâng. Am fost la Streatham de când ne-am văzut ultima dată, dar n-am intrat în casă. E o problemă extrem de încântătoare şi n-aş fi ratat-o pentru nimic în lume. Totuşi, nu trebuie să-mi pierd timpul stând de vorbă, ci trebuie să-mi scot hainele astea dezonorante şi să mă întorc la înfățişarea mea respectabilă.

Mi-am dat seama din comportamentul său că avea motive mai întemeiate să fie mulțumit decât reieşea doar din cuvintele rostite de el. Ochii îi străluceau şi obrajii lui palizi erau chiar puțin îmbujorați. Holmes urcă în grabă la etaj şi, câteva minute mai târziu, am auzit uşa de la intrare trântindu-se, ceea ce-mi dădu de înțeles că pornise din nou la vânătoarea care îi plăcea atât de mult.

Am aşteptat până la miezul nopții, dar prietenul meu nu se întoarse, aşa că m-am dus la culcare. Nu era un lucru

neobişnuit pentru el să lipsească zile şi nopți la rând atunci când urmărea o pistă, aşa că întârzierea lui nu mă surprinse deloc. Nu ştiu la ce oră s-a întors, dar, când am coborât să-mi iau micul dejun, l-am văzut stând cu o ceaşcă de cafea într-o mână şi cu ziarul în cealaltă, arătând cât se poate de curat şi de elegant.

— Scuză-mă că am început fără tine, Watson, dar ții minte că întâlnirea cu clientul nostru are loc destul de devreme în dimineața asta, zise el.

— E deja trecut de nouă, am răspuns eu. N-aş fi surprins dacă ar fi el cel care sună la uşă. Cred că am auzit clopoțelul.

Era într-adevăr prietenul nostru, specialistul în finanțe. Am fost şocat de schimbarea petrecută în el, căci fața lui, care era de la natură lată şi masivă, era acum strânsă şi lăsată în jos, în timp ce părul său mi se păru că era mult mai alb. Intră cu o oboseală şi cu o letargie care erau şi mai dureroase decât violența lui din dimineața precedentă şi se prăbuşi cu greutate în fotoliul pe care îl împinsesem spre el.

— Nu ştiu ce am făcut ca să fiu pedepsit atât de aspru, zise el. Cu doar două zile în urmă eram un om fericit şi prosper, fără nicio grijă pe lume. Acum nu mai am pe nimeni şi sunt dezonorat. O nenorocire nu vine niciodată singură. Nepoata mea, Mary, m-a părăsit.

— V-a părăsit?

— Da. Dimineață am descoperit că n-a dormit în patul ei azi-noapte; camera ei era goală şi pe masa din hol am găsit un bilet pentru mine. Aseară i-am spus – din tristețe, nu din mânie – că fiul meu ar fi putut să fie un alt om dacă ea s-ar fi măritat cu el. Poate că a fost o nechibzuință din partea mea să spun acest lucru, pentru că la remarca asta face Mary referire în biletul ăsta:

Dragul meu unchi, am sentimentul că ți-am adus necazuri şi că această nenorocire îngrozitoare nu ar fi avut niciodată loc dacă aş fi acționat altfel.

Gândul ăsta mă împiedică să mai fiu vreodată fericită sub acoperişul tău şi cred că trebuie să te părăsesc pentru totdeauna. Nu-ți face griji în privința viitorului meu, căci

totul e în ordine; şi, mai ales, nu mă căuta, căci va fi o muncă inutilă şi nu mi-ai face niciun serviciu.

În viață sau în moarte, rămân veşnic a ta iubitoare,
Mary

Ce vrea să spună cu biletul ăsta, domnule Holmes? Credeți că vrea să se sinucidă?

— Nu, nu, nu e nimic de genul acesta. Poate că e cea mai bună soluție posibilă. Domnule Holder, cred că vă apropiați de sfârşitul necazurilor dumneavoastră.

— Ha! Aşa credeți? Ați auzit ceva, domnule Holmes? Ați aflat ceva? Unde sunt nestematele?

— Vi s-ar părea că o mie de lire pentru fiecare din ele este o sumă excesiv de mare?

— Aş plăti şi zece.

— Nu e nevoie. Trei mii de lire ajung. Parcă era şi o mică recompensă la mijloc. Aveți carnetul de cecuri la dumneavoastră? Uitați o pană. Ar fi mai bine să completați cecul pentru patru mii de lire.

Cu o față uimită, bancherul completă cecul cerut.

Holmes se duse la birou, luă din sertar o bucată triunghiulară din aur cu trei nestemate încrustate în ea şi o aruncă pe masă. Clientul nostru scoase un țipăt de bucurie şi puse mâna pe ea.

— Ați găsit-o!, bolborosi el. Sunt salvat! Sunt salvat!

Reacția lui de bucurie era la fel de puternică precum îi fusese durerea şi omul strânse la piept nestematele recuperate.

— Mai datorați ceva, domnule Holder, zise Sherlock Holmes destul de aspru.

Bancherul puse mâna pe o pană.

— Spuneți suma şi o voi plăti.

— Nu, nu despre mine e vorba. Datorați scuze acelui băiat nobil, fiul dumneavoastră, care s-a comportat în acest caz aşa cum aş fi mândru să-mi văd propriul fiu comportându-se, dacă se va întâmpla vreodată să am unul.

— Atunci, înseamnă că nu Arthur le-a luat?

— V-am spus ieri şi vă repet şi azi că nu.

— Sunteți sigur de asta? Atunci, să ne ducem degrabă la el şi să-i spunem că adevărul a ieşit la suprafață.

— O ştie deja. După ce am lămurit toată afacerea, am avut o întrevedere cu el şi, văzând că refuză să-mi spună povestea, i-am spus-o eu lui, iar el a recunoscut că aveam dreptate şi mi-a furnizat cele câteva detalii care nu-mi erau clare. Dar vestea pe care ne-ați dat-o în dimineața asta s-ar putea să-l determine să vorbească.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuneți-mi ce e cu acest mister extraordinar!

— Vă voi spune. De asemenea, vă voi arăta etapele pe care le-am parcurs ca să-l dezleg. Dar, mai întâi, lăsați-mă să vă comunic lucrul care pentru mine e cel mai greu de spus şi pentru dumneavoastră e cel mai greu de auzit: a existat o înțelegere între Sir George Burnwell şi nepoata dumneavoastră, Mary. Acum au fugit împreună.

— Mary a mea? Imposibil!

— Din păcate, e mai mult decât posibil; e sigur. Nici dumneavoastră şi nici fiul dumneavoastră nu ați ştiut ce fel de caracter are cu adevărat acest om atunci când l-ați primit în sânul familiei dumneavoastră. E unul dintre cei mai periculoşi oameni din Anglia – un jucător de cărți ruinat, un ticălos complet disperat, un om fără inimă sau conştiință. Nepoata dumneavoastră nu ştia nimic despre astfel de oameni. Când el i-a jurat că o iubeşte, aşa cum făcuse cu o sută de femei înaintea ei, Mary a fost fiatată şi a crezut că doar ea îi cucerise inima. Numai Dumnezeu ştie ce i-a spus ticălosul, dar fata a devenit unealta lui şi avea obiceiul să-l vadă aproape în fiecare seară.

— Nu pot şi nu vreau să cred aşa ceva!, strigă bancherul cenuşiu la față.

— Atunci, o să vă spun ce s-a întâmplat în casa dumneavoastră noaptea trecută. Când a crezut că v-ați dus la culcare, nepoata dumneavoastră s-a furişat la parter şi a vorbit cu iubitul ei prin fereastra dinspre aleea care duce la grajduri. Urmele paşilor lui erau adânc întipărite în zăpadă, atât de mult a stat el acolo. Fata i-a spus despre coroniță. La auzul veştii, bărbatului i s-a trezit pofta ticăloasă de aur şi a

reuşit să o convingă pe tânără să facă ce-i va spune el. Nu am nicio îndoială că nepoata dumneavoastră vă iubea, dar există femei în care dragostea unui iubit stinge toate celelalte iubiri şi cred că Mary este una din acele femei. Nici nu apucase bine să-i asculte instrucțiunile, că v-a văzut coborând scările, drept care a închis repede fereastra şi v-a spus despre escapada uneia din servitoare cu iubitul ei cu picior de lemn, ceea ce era perfect adevărat.

Fiul dumneavoastră, Arthur, s-a dus la culcare după întrevederea avută cu dumneavoastră, dar n-a putut să doarmă bine din pricina neliniştii lui cu privire la datoriile pe care le avea față de club. În toiul nopții, tânărul a auzit un pas uşor trecând prin dreptul uşii lui, aşa că s-a dat jos din pat şi, uitându-se afară, a fost surprins să-şi vadă verişoara mergând silențios pe coridor şi dispărând apoi în salonul dumneavoastră de vestimentație. Împietrit de uimire, băiatul şi-a pus nişte haine pe el şi a aşteptat în întuneric să vadă rezultatul acestei afaceri ciudate. Fata a ieşit îndată din cameră şi, la lumina lămpii de pe coridor, fiul dumneavoastră a văzut-o ținând în mână prețioasa coroniță. Tânăra a coborât la parter, iar el, plin de groază, a fugit şi s-a ascuns în spatele perdelei de lângă camera dumneavoastră, de unde putea să vadă tot ce se întâmpla în holul de dedesubt. A văzut-o deschizând fără zgomot fereastra, dând coronița cuiva din întuneric, apoi închizând din nou fereastra şi ducându-se în grabă în camera ei, trecând foarte aproape de locul unde stătea el ascuns în spatele perdelei.

Atât timp cât ea era acolo, el nu putea face nimic fără să o expună îngrozitor pe femeia pe care o iubea. Dar în clipa în care ea a dispărut, el şi-a dat seama ce nenorocire zdrobitoare va fi asta pentru dumneavoastră şi cât de important era să îndrepte lucrurile. A coborât repede la parter aşa cum era, în picioarele goale, a deschis fereastra, a sărit afară în zăpadă şi a fugit pe uliță, unde se vedea o siluetă întunecată în lumina lunii. Sir George Burnwell a încercat să scape, dar Arthur l-a prins şi a avut loc o luptă între ei, băiatul dumneavoastră trăgând de un capăt al coroniței şi adversarul lui de celălalt capăt. În încăierare, fiul dumneavoastră l-a lovit

pe Sir George şi l-a tăiat la ochi. Apoi s-a auzit ceva rupându-se, iar fiul dumneavoastră, descoperind că are coroniţa în mână, s-a întors repede înapoi, a închis fereastra, a urcat în camera dumneavoastră şi tocmai observase că bijuteria fusese strâmbată în timpul luptei şi încerca să o îndrepte, când aţi apărut dumneavoastră.

— E posibil?, bolborosi bancherul.

— Apoi l-aţi înfuriat insultându-l într-un moment în care el credea că meritã cele mai călduroase mulţumiri. Nu putea să explice cum stăteau de fapt lucrurile fără să o trădeze pe cea care merita cu siguranţă destul de puţin respect din partea lui. A preferat să adopte o atitudine cavalerească şi să-i păstreze secretul.

— De asta a ţipat şi a leşinat ea când a văzut coroniţa!, strigă domnul Holder. O, Doamne! Ce prost şi orb am fost! Şi când fiul meu mi-a cerut să-l las să iasă afară pentru cinci minute! Dragul de el voia să vadă dacă bucata care lipsea era la locul luptei. Cât de greşit l-am judecat!

— Când am ajuns acasă la dumneavoastră, am cercetat imediat împrejurimile ca să văd dacă era vreo urmă pe zăpadă care m-ar fi putut ajuta, continuă Holmes. Ştiam că nu mai ninsese din seara precedentă şi că fusese de asemenea un ger mare care ar fi putut păstra intacte eventualele urme. Am cercetat poteca furnizorilor, dar acolo totul era călcat în picioare şi nu se distingea nimic. Dar dincolo de ea, la capătul dinspre uşa de la bucătărie, o femeie stătuse şi vorbise cu un bărbat, ale cărui urme rotunde într-o parte arătau că avea un picior de lemn. Am putut chiar să-mi dau seama că aceştia fuseseră deranjaţi, căci femeia alergase repede spre uşă, aşa cum se vedea după urma adâncă a degetului cel mare şi cea mai puţin adâncă a călcâiului, în timp ce bărbatul cu picior de lemn aşteptase puţin şi apoi plecase. La vremea respectivă m-am gândit că ar putea fi servitoarea şi iubitul ei, despre care aflasem deja de la dumneavoastră, iar din investigaţia pe care am făcut-o a reieşit că aveam dreptate. Am cercetat grădina fără să găsesc altceva decât nişte urme lăsate la întâmplare, pe care le-am considerat a fi ale poliţiştilor; dar când am ajuns

la aleea care duce la grajduri, am citit pe zăpada din fața mea o poveste foarte lungă și foarte complexă.

Erau două șiruri de urme lăsate de un om încălțat cu cizme și alte două șiruri care, spre încântarea mea, aparțineau unui om cu picioarele goale. Amintindu-mi cele spuse de dumneavoastră, am fost imediat convins că ultimele șiruri de urme îi aparțineau fiului dumneavoastră. Primul mersese și la dus, și la întors, dar celălalt alergase repede și, întrucât urmele lui se suprapuneau din loc în loc peste amprenta lăsată de cizmă, era clar că acesta trecuse pe acolo după ce trecuse primul om. M-am luat după urme și am descoperit că duceau la fereastra din hol, unde omul cu cizme se scuturase de zăpadă în timp ce aștepta. Apoi am mers până la celălalt capăt al șirurilor de pași, care era la vreo nouăzeci și ceva de metri în josul uliței. Am văzut locul unde omul cu cizme se întorsese cu fața spre cel care venea după el, locul unde cei doi se încăieraseră și, în cele din urmă, locul unde căzuseră câteva picături de sânge, ceea ce mi-a arătat că nu mă înșelasem. Apoi, omul cu cizme o luase la fugă pe uliță și o altă pată mică de sânge mi-a dat de înțeles că el fusese cel rănit. Când am ajuns la drumul principal, am descoperit că trotuarul fusese curățat, așa că am pierdut urma omului. Dar când am intrat în casă, am examinat cu lupa pervazul și rama ferestrei din hol și mi-am dat seama imediat că cineva ieșise afară pe acolo. Am distins conturul unei scobituri a piciorului în locul unde respectiva persoană călcase cu talpa udă când intrase înăuntru. Atunci am început să-mi formez o părere despre cele întâmplate. Un bărbat așteptase în fața ferestrei; cineva îi adusese nestematele; fapta fusese văzută de fiul dumneavoastră; acesta îl urmărise pe hoț; se luptase cu el; puseseră amândoi mâna pe coroniță, forțele lor reunite provocând stricăciunea pe care niciunul dintre ei nu ar fi putut să o provoace de unul singur. Fiul dumneavoastră se întorsese cu trofeul, dar lăsase un fragment din el în mâna adversarului său. Până aici eram lămurit. Acum se punea întrebarea: cine era bărbatul și cine îi adusese coronița?

O veche maximă de-a mea spune că atunci când ai exclus imposibilul, ceea ce rămâne, oricât de improbabil ar fi, trebuie

J. Mieu 2010

să fie adevărul. Știam că nu erați dumneavoastră cel care dusese coronița la parter, așa că nu mai rămâneau decât nepoata dumneavoastră și servitoarele. Dar, dacă ar fi servitoarele, de ce s-ar lăsa fiul dumneavoastră acuzat în locul lor? Nu exista niciun motiv posibil. Cum însă o iubea pe verișoara lui, acest lucru explica perfect de ce i-ar păstra secretul – cu atât mai mult cu cât era un secret dezonorant. Când mi-am adus aminte că ați văzut-o pe fată la fereastra din hol și că aceasta leșinase când văzuse din nou coronița, bănuiala mea a devenit certitudine.

Și cine putea fi complicele ei? Un iubit, desigur, căci cine altcineva ar putea eclipsa dragostea și recunoștința pe care o simțea ea pentru dumneavoastră? Știam că nu ieșeați prea des în societate și că cercul dumneavoastră de prieteni era unul foarte limitat. Dar printre acești prieteni se număra și Sir George Burnwell. Mai auzisem despre el înainte ca fiind un om cu o reputație proastă printre femei. El trebuie să fi fost cel care purta acele cizme și care avea nestematele dispărute. Chiar dacă știa că Arthur îl descoperise, putea totuși să creadă că era în siguranță, căci băiatul nu putea spune nimic fără să-și compromită propria familie.

Ei bine, bunul dumneavoastră simț vă va sugera măsurile pe care le-am luat după aceea. M-am dus acasă la Sir George deghizat în vagabond, am reușit să fac cunoștință cu valetul lui, am aflat că stăpânul său se tăiase la cap cu o noapte înainte și, în cele din urmă, cu prețul a șase șilingi, am cumpărat ca măsură de siguranță o pereche de cizme vechi de-ale acestuia. M-am dus cu ele la Streatham și am văzut că se potriveau exact cu urmele lăsate acolo.

— Am văzut ieri seară pe uliță un vagabond îmbrăcat în haine proaste, zise domnul Holder.

— Exact. Eu eram. Mi-am dat seama că îmi descoperisem omul, așa că am venit acasă și mi-am schimbat hainele. Partea pe care urma să o joc era una delicată, căci știam că trebuia evitată o urmărire în justiție ca să nu iasă scandal și eram sigur că un ticălos atât de isteț și-ar da seama că avem mâinile legate în privința asta. M-am dus și am vorbit cu el. Bineînțeles că la început a negat totul. Dar când i-am povestit în detaliu ceea ce se întâmplase, a încercat să mă amenințe și a dat jos

de pe perete o măciucă. Dar eu îmi cunoşteam omul şi i-am pus un pistol la tâmplă înainte ca el să mă poată lovi. Atunci a devenit puțin mai rezonabil. I-am spus că îi voi da bani pentru pietrele pe care le avea – o mie de lire pentru fiecare din ele. Asta l-a făcut să arate pentru prima dată îndurerat. „La naiba! Le-am dat cu şase sute de lire pe toate trei!“, a zis el. Am reuşit curând să aflu de la el adresa celui care le cumpărase, promițându-i că nu va fi acuzat de furt. M-am dus la cumpărător şi, după multă ciondăneală, am recuperat pietrele, plătind o mie de lire pentru fiecare din ele. Apoi i-am făcut o vizită fiului dumneavoastră, i-am spus că totul era în ordine şi, în cele din urmă, m-am dus la culcare pe la ora două, după ceea ce aş putea numi o zi grea de muncă.

— O zi care a salvat Anglia de la un mare scandal public, zise bancherul ridicându-se în picioare. Domnule, nu găsesc cuvinte să vă mulțumesc, dar nu voi fi nerecunoscător pentru ceea ce ați făcut. Abilitățile dumneavoastră au depăşit într-adevăr tot ce am auzit despre ele. Acum trebuie să alerg la dragul meu băiat şi să-i cer scuze pentru nedreptatea pe care i-am făcut-o. Cât despre biata Mary, ceea ce mi-ați spus despre ea mă afectează profund. Nici chiar abilitățile dumneavoastră nu-mi pot spune unde este ea acum.

— Cred că putem spune fără să greşim că este acolo unde e şi Sir George Burnwell, răspunse Holmes. Este de asemenea sigur că, oricare ar fi păcatele ei, acestea vor primi curând o pedeapsă mai mult decât suficientă.

Sfârşit

Aventura de la „Fagii de Aramă“

Pentru omul care iubeşte arta de dragul artei, cea mai mare plăcere provine deseori din manifestările cele mai puțin importante şi cele mai vulgare ale acesteia, remarcă Sherlock Holmes aruncând deoparte pagina cu anunțuri a ziarului „The Daily Telegraph“. Îmi face plăcere să observ, Watson, că ai înțeles acest adevăr şi că în micile însemnări despre cazurile noastre pe care ai fost destul de amabil să le redactezi – şi, trebuie să spun, să le înfrumusețezi din când în când – ai evidențiat nu atât cazurile celebre şi procesele senzaționale în care am apărut, ci mai degrabă acele incidente care poate că au fost banale în sine, dar care au făcut loc acelor facultăți de sinteză logică şi de deducție pe care le-am transformat în domeniul meu special de activitate.

— Şi totuşi, nu mă pot considera absolvit de acuzația de senzaționalism adusă însemnărilor mele, am zis eu zâmbind.

— Poate că ai greşit încercând să dai culoare şi viață fiecărei relatări, în loc să te limitezi la misiunea de a înregistra acel raționament auster de la cauză la efect, care este de fapt singura trăsătură remarcabilă a povestirii.

— Mie mi se pare că te-am apreciat cum se cuvine, am remarcat eu cu o oarecare răceală, căci eram scârbit de egoismul care, din câte observasem în mai multe rânduri, era o trăsătură chiar dominantă a caracterului deosebit al prietenului meu.

— Nu, nu e egoism sau aroganță, zise el răspunzând ca de obicei mai degrabă gândurilor decât cuvintelor mele. Dacă

vreau dreptate pentru arta mea, este pentru că aceasta e un lucru impersonal – un lucru dincolo de mine. Crima e banală. Logica e rară. Prin urmare, ar trebui să te axezi mai degrabă pe logică decât pe crima în sine. Ai transformat într-o serie de poveşti ceea ce ar fi trebuit să fie nişte cursuri.

Era o dimineață rece de început de primăvară, iar noi tocmai terminaserăm de luat micul dejun şi stăteam de-o parte şi de alta a unui foc vesel, în vechea cameră din strada Baker. O ceață groasă învăluia casele de culoare cenuşie, iar ferestrele de vizavi se iveau ca nişte pete negre, fără formă, prin perdeaua deasă. Lampa noastră era aprinsă şi lumina cădea pe fața albă de masă şi făcea să strălucească farfuriile din porțelan şi tacâmurile, căci masa nu fusese încă strânsă.

Sherlock Holmes fusese tăcut toată dimineața, cercetând anunțurile din mai multe ziare până când, în cele din urmă, renunțând la căutări, le lăsase deoparte, prost-dispus, ca să-mi țină o prelegere despre deficiențele mele literare.

— În acelaşi timp, nu poți fi acuzat de senzaționalism, căci destul de multe din cazurile de care ai fost atât de amabil să te interesezi nu au deloc legătură cu crima în sensul ei legal, remarcă el după o pauză în timpul căreia trăsese din pipa lui lungă şi se uitase la foc. Mica problemă cu care am încercat să-l ajut pe regele Boemiei, ciudata experiență a domnişoarei Mary Sutherland, chestiunea legată de omul cu buza strâmbă şi incidentul burlacului nobil au fost toate nişte afaceri care sunt în afara limitelor legii. Dar, evitând senzaționalul, mă tem că te-ai apropiat de banal.

— Poate că finalul a fost aşa, dar eu susțin că metodele au fost noi şi interesante.

— Aş! Dragul meu prieten, ce-i pasă publicului – marelui public care e lipsit de spirit de observație şi care n-ar putea să identifice un țesător după dintele lui sau un compozitor după degetul lui cel mare de la mâna stângă – de nuanțele fine ale analizei şi deducției! Dar, într-adevăr, nu te pot învinovăți că eşti banal, căci vremurile marilor cazuri au trecut. Omul – sau cel puțin criminalul – şi-a pierdut curajul şi originalitatea. Cât despre mica mea activitate, se pare că a decăzut şi s-a transformat într-o agenție pentru recuperat creioanele

pierdute şi pentru sfătuit domnişoarele din pensioane. În orice caz, cred că am ajuns în sfârşit pe ultima treaptă. Biletul ăsta pe care l-am primit azi-dimineaţă marchează limita de jos. Citeşte-l!

Îmi aruncă o scrisoare boţită. Fusese scrisă cu o seară înainte şi trimisă din Montague Place. Iată ce scria:

Dragă domnule Holmes,

Sunt foarte nerăbdătoare să vă cer sfatul dacă ar trebui sau nu să accept un post de guvernantă care mi-a fost oferit. Dacă nu vă deranjez, voi veni mâine la ora zece şi jumătate.

A dumneavoastră sinceră,
Violet Hunter

— O cunoşti pe această domnişoară?, am întrebat.
— Eu nu.
— E zece şi jumătate.
— Da şi nu mă îndoiesc că ea este cea care sună la uşă.
— S-ar putea să se dovedească a fi un caz mai interesant decât crezi. Ţii minte că afacerea cu rubinul albastru, care la început părea să fie un simplu capriciu, s-a transformat într-o investigaţie serioasă. Poate că şi acum va fi la fel.
— Să sperăm. Dar ne vom lămuri foarte curând, căci iată persoana în chestiune, dacă nu mă înşel.

În timp ce vorbea, uşa se deschise şi în cameră intră o domnişoară. Era îmbrăcată simplu, dar elegant, cu o faţă strălucitoare, veselă şi plină de pistrui ca un ou de fluierar şi cu purtarea vioaie a unei femei care şi-a croit singură drumul în viaţă.

— Mă scuzaţi că vă deranjez – zise ea în timp ce prietenul meu se ridică în picioare ca să o întâmpine – dar am trecut printr-o experienţă foarte ciudată şi, întrucât nu am părinţi sau rude de niciun fel cărora să le cer sfatul, m-am gândit că poate dumneavoastră veţi fi destul de amabil să-mi spuneţi ce să fac.

— Vă rog să luaţi loc, domnişoară Hunter. Voi fi fericit să fac tot ce pot ca să vă ajut.

Mi-am dat seama că Holmes era plăcut impresionat de manierele şi felul de a vorbi ale noii lui cliente. Se uită la ea în stilul său cercetător şi apoi se pregăti să-i asculte povestea, cu pleoapele întredeschise şi cu vârfurile degetelor unite.

— Am fost guvernantă timp de cinci ani în familia colonelului Spence Munro, dar acum două luni colonelul a primit o numire la Halifax în Noua Scoţie şi şi-a luat copiii cu el în America, aşa că m-am trezit fără nicio situaţie, zise ea. Am dat anunţuri şi am răspuns la anunţuri, dar fără succes. În cele din urmă, cei câţiva bani pe care îi pusesem deoparte au început să se împuţineze, iar eu nu mai ştiam ce să fac.

Există o bine cunoscută agenţie de guvernante în West End numită „Westaway" şi obişnuiam să mă duc acolo o dată pe săptămână să văd dacă apăruse ceva care să mi se potrivească. Westaway era numele celui care a pus bazele afacerii, dar domnişoara Stoper conduce de fapt agenţia. Stă în micul ei birou, iar doamnele care vor să fie angajate aşteaptă în anticameră şi apoi sunt conduse înăuntru una câte una; ea îşi consultă registrul şi vede dacă are ceva care să li se potrivească.

Ei, bine, când m-am dus acolo săptămâna trecută, am fost condusă ca de obicei în micul birou, dar am descoperit că domnişoara Stoper nu era singură. Lângă ea era un bărbat extrem de gras, cu o faţă foarte zâmbitoare şi o bărbie enormă care se revărsa peste gâtul lui. Avea o pereche de ochelari pe nas şi se uita foarte serios la doamnele care intrau. Când am intrat eu, bărbatul a tresărit destul de puternic şi s-a întors repede spre domnişoara Stoper. „Asta e – a zis el. Nici că s-ar putea ceva mai bun. Grozav! Grozav!" Părea destul de entuziasmat şi şi-a frecat mâinile foarte vesel. Era un om cu o înfăţişare atât de agreabilă, încât îţi făcea plăcere să-l priveşti. „Căutaţi un post, domnişoară?", a întrebat el. „Da, domnule." „Ca guvernantă?" „Da, domnule." „Şi ce salariu doriţi?" „În ultimul loc unde am lucrat, colonelul Spence Munro mi-a dat patru lire pe lună." „Ei aş! Bătaie de joc! Pură bătaie de joc! – a strigat el aruncându-şi mâinile grase în aer ca un om care fierbe de mânie. Cum poate oferi cineva o sumă atât de jalnică unei doamne aşa de încântătoare şi cu astfel

de abilități?“ „Se poate ca abilitățile mele să fie mai puține decât vă imaginați, domnule, am zis eu. Un pic de franceză, un pic de germană, muzică şi desen...“ „Aş! – a exclamat el. Asta e irelevant. Aveți sau nu aveți manierele şi ținuta unei doamne? Pe scurt, asta contează. Dacă nu le aveți, nu sunteți potrivită să creşteți un copil care ar putea cândva să joace un rol important în istoria țării. Dar dacă le aveți, atunci cum poate un domn să-ți ceară să accepți o sumă cu mai puțin de trei cifre? Salariul pe care l-ați avea dacă ați lucra pentru mine ar începe cu o sută de lire pe an, doamnă.“

Vă puteți imagina, domnule Holmes, că pentru mine, nevoiaşă cum eram, o astfel de ofertă părea aproape prea frumoasă ca să fie adevărată. Dar domnul respectiv, văzând probabil expresia de neîncredere de pe fața mea, a deschis o punguță şi a scos din ea o bancnotă. „Am de asemenea obiceiul să le dau în avans jumătate din salariu domnişoarelor pe care le angajez, ca să poată face față oricăror cheltuieli pe care le-ar avea de făcut cu călătoria sau cu garderoba lor“ – a zis el zâmbind în modul cel mai plăcut, până când ochii lui au devenit doar două despicături mici şi strălucitoare în mijlocul încrețiturilor albe ale feței lui. Mi se părea că nu mai întâlnisem niciodată un om atât de fascinant şi de amabil. Întrucât aveam deja datorii față de furnizorii mei, avansul îmi convenea de minune. Totuşi, era ceva nefiresc în toată afacerea asta, care m-a determinat să-mi doresc să ştiu mai multe lucruri înainte de a-mi lua un angajament. „Îmi permiteți să vă întreb unde locuiți, domnule?“, am zis eu. „În Hampshire. E un loc rural fermecător. Stau într-o casă numită «Fagii de Aramă», la opt kilometri de Winchester. Este o regiune minunată şi o casă de țară încântătoare, draga mea domnişoară.“ „Şi îndatoririle mele, domnule? Aş fi bucuroasă să ştiu care vor fi acestea.“ „E vorba de un singur copil – un mic ştrengar de doar şase ani. O, dacă l-ați vedea cum omoară gândacii cu papucul! Jap! Jap! Jap! Trei morți înainte să clipeşti.“ S-a rezemat de spătarul scaunului şi a râs până când i-au dispărut iar ochii în cap. Am fost puțin surprinsă de natura distracției copilului, dar râsul tatălui m-a făcut să cred că poate era o glumă. „Atunci, singurele mele îndatoriri

sunt de a avea grijă doar de un copil?", am întrebat eu. „Nu, nu! Nu singurele, nu singurele, draga mea domnișoară! – a strigat el. Datoria dumneavoastră – așa cum sunt sigur că v-ar sugera bunul dumneavoastră simț – ar fi să îndepliniți orice poruncă vă va da soția mea, cu condiția ca acestea să fie întotdeauna niște porunci pe care o doamnă le-ar îndeplini cu decență. Nu e nicio dificultate, ei?" „Voi fi fericită să fiu de folos." „Chiar așa. Să luăm îmbrăcămintea, de exemplu. Noi suntem niște oameni capricioși – capricioși, dar buni la inimă. Dacă v-am cere să purtați orice fel de îmbrăcăminte pe care v-am da-o noi, nu ați ridica obiecții împotriva micului nostru capriciu, ei?" „Nu, am zis eu", extrem de uimită de cuvintele lui. „Sau să stați aici sau acolo; asta nu ar fi jignitor pentru dumneavoastră?" „O, nu." „Sau să vă tăiați părul destul de scurt înainte de a veni la noi?"

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. După cum observați, domnule Holmes, părul meu este oarecum bogat și are o nuanță de castaniu destul de ciudată. A fost considerat artistic. Nici nu mi-ar fi trecut prin cap să-l sacrific așa, pe nepregătite. „Mă tem că acest lucru este imposibil", am zis eu. El mă privise până atunci nerăbdător cu ochii lui mici și am văzut o umbră întunecându-i fața când am rostit aceste cuvinte. „Mă tem că e esențial – a zis el. Este un mic capriciu al soției mele, iar capriciile doamnelor trebuie luate în considerare, doamnă. Prin urmare, nu vreți să vă tăiați părul?" „Nu, domnule. Chiar n-aș putea" – am răspuns eu cu hotărâre. „Foarte bine. Atunci, cred că nu mai avem ce discuta. E păcat, pentru că în alte privințe ați fi fost într-adevăr foarte potrivită. În acest caz, domnișoară Stoper, ar fi bine să mai inspectez câteva domnișoare de-ale dumneavoastră."

Administratoarea agenției fusese în tot acest timp ocupată cu hârtiile ei și nu ne adresase niciun cuvânt, dar acum s-a uitat la mine cu o expresie atât de enervată pe față, încât nu m-am putut abține să nu bănuiesc că pierduse un comision bunicel din pricina refuzului meu. „Doriți să vi se păstreze numele în registre?", a întrebat ea. „Dacă sunteți amabilă, domnișoară Stoper." „Ei, bine, mi se pare destul de inutil, din moment ce refuzați în felul acesta cele mai bune oferte – a zis

ea cu asprime. Nu vă puteți aştepta să ne străduim să mai găsim o altă ocazie ca asta pentru dumneavoastră. O zi bună, domnişoară Hunter."

A sunat din clopoțelul aflat pe masă şi un servitor m-a condus afară. Ei bine, domnule Holmes, când am ajuns acasă şi am găsit destul de puțină mâncare în bufet şi două sau trei note de plată pe masă, am început să mă întreb dacă nu cumva făcusem o prostie. In fond şi la urma-urmei, dacă aceşti oameni aveau manii ciudate şi se aşteptau la supunere în privința celor mai extraordinare lucruri, măcar erau gata să plătească pentru excentricitățile lor. Foarte puține guvernante din Anglia primesc o sută de lire pe an. În plus, la ce-mi folosea părul? Multor femei le stă mai bine cu părul scurt şi poate că ar trebui să mă număr şi eu printre ele. A doua zi am fost tentată să cred că făcusem o greşeală şi după încă o zi am fost sigură de asta. Aproape că îmi călcasem pe mândrie până într-atât încât să mă duc înapoi la agenție şi să întreb dacă postul mai era încă disponibil, când am primit această scrisoare chiar de la domnul respectiv. Am adus-o cu mine şi o să v-o citesc şi dumneavoastră:

„Fagii de Aramă", lângă Winchester

Dragă domnişoară Hunter, domnişoara Stoper a fost destul de amabilă să-mi dea adresa dumneavoastră şi vă scriu ca să vă întreb dacă v-ați răzgândit. Soția mea este foarte nerăbdătoare să veniți la noi, căci a fost extrem de impresionată de descrierea pe care i-am făcut-o despre dumneavoastră. Suntem dispuşi să vă oferim treizeci de lire pe patru luni sau o sută douăzeci de lire pe an, ca să vă recompensăm pentru orice inconvenient pe care vi l-ar putea provoca micile noastre capricii. În fond, acestea nu sunt foarte exigente. Soției mele îi place o anumită nuanță de albastru electric şi ar dori să purtați o rochie de această culoare prin casă dimineața. Dar nu este nevoie să cumpărați una, întrucât avem noi o astfel de rochie care aparține dragei mele fiice Alice (acum în Philadelphia) şi care sunt sigur că vi s-ar potrivi foarte bine. Cât despre statul aici sau acolo sau despre faptul că trebuie să vă amuzați în maniera indicată, n-ar trebui să constituie

un inconvenient pentru dumneavoastră. În ceea ce privește problema părului, este fără îndoială păcat de el, mai ales că i-am remarcat frumusețea în timpul întrevederii noastre, dar mi-e teamă că trebuie să rămân ferm în legătură cu acest subiect și sper doar că salariul mărit vă poate recompensa pentru pierderea suferită. În ceea ce privește copilul, îndatoririle dumneavoastră sunt foarte ușoare. Vă rog, încercați să veniți, iar eu vă voi aștepta cu docarul la Winchester. Anunțați-mă cu ce tren veți veni.

Al dumneavoastră sincer,
Jephro Rucastle

Asta e scrisoarea pe care tocmai am primit-o, domnule Holmes, și sunt hotărâtă să accept oferta. Totuși, înainte de a face pasul final, m-am gândit să vă aduc la cunoștință întreaga poveste.

— Ei, bine, domnișoară Hunter, dacă sunteți hotărâtă, problema e rezolvată, zise Holmes zâmbind.

— Dar nu m-ați sfătui să refuz?

— Mărturisesc că nu este postul pe care aș vrea să-mi văd vreo soră ocupându-l.

— Ce înseamnă toate astea, domnule Holmes?

— N-am nicio informație. N-aș putea spune. Poate că v-ați format dumneavoastră o părere.

— De fapt, mie mi se pare că nu este decât o singură explicație posibilă. Domnul Rucastle mi s-a părut a fi un om foarte bun și amabil. Nu cumva se poate ca soția lui să fie nebună, iar el dorește să treacă sub tăcere acest lucru de teamă ca ea să nu fie dusă la un azil și îi face pe plac ca să împiedice o criză?

— Este într-adevăr o explicație posibilă – de fapt, după cum stau lucrurile, este cea mai probabilă. În orice caz, nu mi se pare a fi o casă potrivită pentru o domnișoară.

— Dar banii, domnule Holmes, banii!

— Da, desigur că salariul e mare – prea mare. Asta e ceea ce mă neliniștește. De ce v-ar da dumneavoastră o sută douăzeci de lire pe an, când ar putea să găsească destule guvernante

pentru patruzeci de lire? Trebuie să existe un motiv întemeiat pentru acest lucru.

— M-am gândit că, dacă v-aş povesti despre ce este vorba, aţi înţelege mai târziu, în eventualitatea că aş avea nevoie de ajutorul dumneavoastră. M-aş simţi mult mai bine dacă aş şti că pot conta pe sprijinul dumneavoastră.

— Puteţi să staţi liniştită în privinţa asta. Vă asigur că mica dumneavoastră problemă promite să fie cea mai interesantă care mi-a fost adusă la cunoştinţă în ultimele luni. Unele trăsături sunt extrem de neobişnuite. Dacă se va întâmpla cumva să aveţi îndoieli sau să fiţi în pericol...

— Pericol! Ce pericol prevedeţi?

Holmes dădu cu gravitate din cap.

— Ar înceta să mai fie un pericol dacă am putea să-l definim, zise el. Dar, dacă îmi veţi trimite o telegramă, voi veni în ajutorul dumneavoastră în orice moment din zi sau din noapte.

— Asta e de-ajuns pentru mine.

Domnişoara se ridică vioi de pe scaun, cu o faţă de pe care dispăruse orice urmă de nelinişte.

— Acum mă voi duce la Hampshire mult mai liniştită. Îi voi scrie imediat domnului Rucastle, îmi voi sacrifica părul în seara asta şi voi pleca mâine spre Winchester.

Adresându-i câteva cuvinte de recunoştinţă lui Holmes, îşi luă rămas-bun şi ieşi grăbită din cameră.

— Cel puţin, pare o domnişoară care îşi poate purta singură de grijă, am zis eu, auzindu-i paşii iuţi şi fermi coborând scările.

— Şi o să fie nevoită să o facă, zise Holmes cu gravitate. Cred că o să primim foarte curând veşti de la ea.

Nu trecu mult până când prezicerea prietenului meu se adeveri. Se scurseră două săptămâni, timp în care *mi*-am îndreptat de multe ori gândurile în direcţia ei, întrebându-mă în ce situaţie ciudată nimerise această femeie singuratică. Salariul neobişnuit, condiţiile curioase, îndatoririle uşoare, totul indica un lucru anormal, deşi era peste puterile mele să-mi dau seama dacă era vorba despre o manie sau despre un complot, sau dacă omul acela era un filantrop sau un

ticălos. În ceea ce-l privește pe Holmes, am observat că stătea deseori câte o jumătate de oră cu sprâncenele încruntate și căzut pe gânduri, dar îndepărta problema cu un gest al mâinii atunci când o menționam.

— Informații! Informații! Informații!, striga el enervat. Nu pot să fac nimic dacă n-am ce-mi trebuie.

Și totuși, sfârșea întotdeauna prin a mormăi că nicio soră de-a lui nu ar fi acceptat vreodată un astfel de post.

Telegrama pe care o primirăm în cele din urmă sosi într-o noapte târziu, când eu tocmai mă pregăteam să mă duc la culcare, iar Holmes tocmai se apucase de una din acele cercetări chimice care durau toată noaptea și în voia cărora se lăsa de multe ori, când îl lăsam seara aplecat deasupra unei retorte și a unei eprubete și îl găseam în aceeași poziție atunci când coboram dimineața să-mi iau micul dejun.

Holmes deschise plicul galben și, după ce-și aruncă ochii pe mesaj, mi-l întinse mie.

— Uită-te în „Mersul trenurilor" și vezi ce trenuri găsești, îmi zise el și se întoarse la cercetările lui chimice.

Mesajul era scurt și urgent:

Vă rog să fiți mâine la prânz la hotelul Lebăda Neagră din Winchester. Vă rog să veniți! Nu mai știu ce să fac.

Hunter

— Ai vrea să vii cu mine?, întrebă Holmes ridicându-și privirea.

— Mi-ar face plăcere.

— Atunci, caută trenurile.

— E un tren la nouă și jumătate, am zis eu uitându-mă în „Mersul trenurilor". Ajunge la Winchester la ora 11.30.

— E perfect. Atunci, poate că ar fi mai bine să amân analiza acetonei, întrucât s-ar putea să fie nevoie să fim în cea mai bună formă mâine.

A doua zi la ora unsprezece eram deja în drum spre vechea capitală a Angliei. Holmes stătuse îngropat tot drumul în ziarele de dimineață, dar, după ce intrarăm în ținutul Hampshire,

le aruncă pe toate deoparte şi începu să admire peisajul. Era o zi superbă de primăvară, cu un cer senin, pătat din loc în loc cu nori mici şi pufoşi care pluteau dinspre vest spre est. Soarele strălucea puternic şi totuşi era ceva pişcător în aer care afecta neplăcut energia omului. Peste tot prin ţinut, până la dealurile din Aldershot, micile acoperişuri roşii şi gri ale fermelor se iveau din mijlocul verdelui deschis al frunzelor abia apărute.

— Nu-i aşa că sunt înviorătoare şi frumoase?, am strigat eu cu tot entuziasmul unui om proaspăt ieşit din smogul străzii Baker.

Dar Holmes dădu cu gravitate din cap.

— Watson, tu ştii că unul din blestemele de a avea o minte ca a mea este că trebuie să privesc totul prin prisma domeniului meu de activitate? Tu te uiţi la casele astea împrăştiate şi eşti impresionat de frumuseţea lor. Eu mă uit la ele şi nu mă gândesc decât la faptul că sunt izolate şi că o crimă comisă acolo ar putea scăpa nepedepsită.

— Dumnezeule!, am exclamat eu. Cine ar asocia crima cu aceste gospodării drăguţe?

— Mă îngrozesc întotdeauna când le văd. Eu cred – şi mă bazez pe experienţa mea când spun asta – că nici în cele mai vulgare şi mai josnice alei din Londra nu există nelegiuiri mai îngrozitoare decât în provincia zâmbitoare şi frumoasă.

— Mă înspăimânţi!

— Dar motivul e cât se poate de evident. Presiunea exercitată de opinia publică face în oraş ceea ce legea nu poate realiza. Nu există nicio alee atât de josnică încât ţipătul unui copil torturat sau zgomotul unei lovituri date de un beţiv să nu trezească mila şi indignarea vecinilor şi atunci toată maşinăria justiţiei e atât de aproape, încât chiar şi o reclamaţie cât de mică o poate pune în mişcare, iar de la crimă la banca acuzaţilor nu mai e decât un pas. În schimb, uită-te la casele astea singuratice, fiecare înconjurată de terenuri şi pline, în marea lor majoritate, de oameni săraci şi ignoranţi care ştiu puţine lucruri despre lege. Gândeşte-te la faptele de o cruzime înfiorătoare, la răutăţile ascunse care pot avea loc an de an în astfel de locuri şi care nu sunt cu nimic mai lămurite ca

înainte. Dacă această doamnă care ne cere ajutorul s-ar fi dus să locuiască în Winchester, nu m-aş fi temut niciodată pentru ea. Cei opt kilometri de provincie reprezintă pericolul. Totuşi, este clar că femeia nu e personal ameninţată.

— Nu. Dacă poate să vină la Winchester ca să ne întâmpine, înseamnă că poate ieşi din casă.

— Exact. E liberă să facă ce vrea.

— Atunci, care poate fi problema? Nu poţi sugera nicio explicaţie?

— Am găsit până acum şapte explicaţii, fiecare din ele putând susţine faptele aşa cum le cunoaştem noi. Dar numai noile informaţii – pe care le vom găsi fără îndoială aşteptându-ne – pot determina care din aceste explicaţii e cea corectă. Ei, bine, iată turnul catedralei; vom afla curând ce are să ne spună domnişoara Hunter.

„Lebăda Neagră“ este un han cu reputaţie din High Street, în apropiere de gară, şi acolo am găsit-o pe domnişoară aşteptându-ne. Închiriase o cameră de zi, iar prânzul ne aştepta pe masă.

— Sunt atât de încântată că aţi venit, zise ea cu sinceritate. Este atât de drăguţ din partea dumneavoastră; dar chiar nu ştiu ce ar trebui să fac. Sfatul dumneavoastră va fi de nepreţuit pentru mine.

— Vă rog, spuneţi-ne ce vi s-a întâmplat.

— Vă voi spune şi trebuie să mă grăbesc, căci i-am promis domnului Rucastle că mă voi întoarce înainte de ora trei. Mi-a dat voie să vin în oraş azi-dimineaţă, deşi nu ştia care e scopul meu.

— Povestiti-ne totul în ordinea firească a evenimentelor.

Holmes îşi întinse picioarele lungi şi slabe spre foc şi se pregăti să o asculte.

— În primul rând, pot să spun că, luând totul în considerare, nu am fost tratată deloc rău de domnul şi doamna Rucastle. Mi se pare corect faţă de ei să spun asta. Dar nu-i înţeleg şi sunt neliniştită din pricina lor.

— Ce anume nu înţelegeţi?

— Motivele comportamentului lor. Dar vă voi povesti totul exact aşa cum s-a întâmplat. Când am sosit aici, domnul

Rucastle m-a întâmpinat şi m-a condus cu docarul la „Fagii de Aramă". După cum a spus şi el, peisajul din jur e minunat, dar casa în sine nu e frumoasă, căci este o clădire mare, pătrată şi văruită, dar cu pete şi dungi provocate de umezeală şi de vremea proastă. E mărginită de pădure pe trei laturi, iar în faţă se întinde o câmpie care coboară spre drumul principal către Southampton, drum care coteşte la vreo nouăzeci de metri de uşa de la intrare. Terenul din faţă aparţine casei, dar pădurea din jur face parte din rezervaţia lordului Southerton. Numele casei provine de la pâlcul de fagi arămii aflat imediat în faţa ei.

Am fost condusă la „Fagii de Aramă" de angajatorul meu – care era la fel de amabil ca întotdeauna – şi am fost prezentată în acea seară soţiei şi copilului lui. Presupunerea care ni s-a părut nouă probabilă în apartamentul dumneavoastră din strada Baker nu era deloc adevărată, domnule Holmes. Doamna Rucastle nu e nebună. E o femeie tăcută, palidă la faţă, mult mai tânără decât soţul ei; nu cred că are mai mult de treizeci de ani, în timp ce el nu poate avea mai puţin de patruzeci şi cinci. Din discuţiile lor am înţeles că sunt căsătoriţi de şapte ani, că el a fost văduv şi că singurul copil pe care îl are cu prima soţie e fata care a plecat la Philadelphia. Domnul Rucastle mi-a spus în particular că motivul pentru care aceasta îi părăsise era aversiunea ei iraţională pentru mama ei vitregă. Întrucât fata nu putea avea mai puţin de douăzeci de ani, îmi imaginez că nu se simţea confortabil în preajma tinerei soţii a tatălui ei.

Doamna Rucastle mi s-a părut ştearsă atât în ceea ce priveşte trăsăturile, cât şi inteligenţa. Nu m-a impresionat nici favorabil, nici nefavorabil. Era o nulitate. Se vedea clar că era devotată cu pasiune atât soţului, cât şi micului ei fiu. Ochii ei de un cenuşiu deschis rătăceau încontinuu de la unul la altul, observând fiecare dorinţă mică şi anticipând-o dacă era posibil. Şi el era bun cu ea în felul lui entuziast şi zgomotos şi, luând totul în consideţare, păreau a fi un cuplu fericit. Totuşi, această femeie avea un necaz ascuns. Stătea deseori pierdută în gânduri, cu o expresie extrem de tristă pe faţă. Am surprins-o de multe ori plângând. M-am gândit uneori că

era supărată din pricina caracterului copilului ei, căci n-am întâlnit niciodată o creatură atât de răsfățată și de țâfnoasă. E mic pentru vârsta lui, cu un cap care este disproporționat de mare. Întreaga lui viață pare petrecută între accesele sălbatice de furie și perioadele întunecate de bombăneală. Se pare că singura lui distracție e să facă să sufere orice altă creatură mai slabă decât el și e remarcabil de talentat la prinderea șoarecilor, a păsărelelor și a insectelor. Dar aș prefera să nu vorbesc despre această ființă, domnule Holmes, mai ales că are puțin de-a face cu povestea mea.

— Sunt bucuros să primesc orice fel de detalii, fie că vi se par relevante sau nu, remarcă prietenul meu.

— Voi încerca să nu omit nimic important. Singurul lucru neplăcut în legătură cu casa, pe care l-am observat imediat, a fost înfățișarea și comportamentul servitorilor. Nu sunt decât doi, soț și soție. Toller – căci așa îl cheamă – este un om nepoliticos, necivilizat, cu părul cărunt și cu favoriți și miroase întruna a băutură. De când sunt angajată acolo, omul ăsta a fost de două ori beat turtă și, totuși, domnul Rucastle n-a părut să observe acest lucru. Soția lui e o femeie foarte înaltă și foarte puternică, cu o față acră, la fel de tăcută ca doamna Rucastle și mult mai puțin amabilă ca ea. Sunt un cuplu extrem de neplăcut, dar, din fericire, eu îmi petrec marea majoritate a timpului în camera copilului și în camera mea, care se află una lângă alta într-un colț al clădirii.

Timp de două zile după sosirea mea la „Fagii de Aramă“ am dus o viață liniștită; a treia zi, doamna Rucastle a coborât din camera ei imediat după micul dejun și i-a șoptit ceva soțului ei. „A, da!, a zis el întorcându-se spre mine. Domnișoară Hunter, vă suntem foarte recunoscători că v-ați supus capriciilor noastre și v-ați tăiat părul. Vă asigur că nu v-a afectat niciun pic înfățișarea. Acum vom vedea cum vă vine rochia de culoare albastru electric. O veți găsi întinsă pe pat în camera dumneavoastră și vă vom fi extrem de recunoscători dacă o veți îmbrăca.“

Rochia pe care am găsit-o așteptându-mă pe pat avea o nuanță ciudată de albastru. Era făcută dintr-un material excelent, un fel de bej, dar se vedea clar că mai fusese purtată

înainte. N-ar fi putut să mi se potrivească mai bine nici dacă aş fi comandat-o pe măsură. Domnul şi doamna Rucastle şi-au exprimat încântarea la vederea ei într-un mod care mi s-a părut destul de exagerat prin vehemența lui. Mă aşteptau în salon, care e o încăpere mare, întinzându-se de-a lungul întregii părți frontale a casei, cu trei ferestre care ajung până la podea. Un scaun fusese pus lângă fereastra din mijloc, cu spatele la ea. Am fost rugată să mă aşez pe el şi apoi domnul Rucastle, plimbându-se de colo-colo în capătul celălalt al camerei, a început să-mi spună o serie din cele mai amuzante poveşti pe care le-am auzit vreodată. Nici nu vă puteți imagina cât de comic era, iar eu am râs până când am obosit. Dar doamna Rucastle, care e evident că nu are deloc simțul umorului, nici măcar n-a zâmbit, ci a stat cu mâinile în poală şi cu o expresie tristă şi neliniştită pe față. După vreo oră şi ceva, domnul Rucastle a spus pe neaşteptate că era timpul să mă ocup de îndatoririle zilnice, că îmi puteam schimba rochia şi mă puteam duce în camera micului Edward.

Vă puteți imagina, domnule Holmes, cât de curioasă am devenit în privința semnificației acestui spectacol extraordinar. Am observat că aveau întotdeauna mare grijă să nu stau cu fața la fereastră, aşa că am început să ard de dorința de a vedea ce se întâmpla în spatele meu. La început mi s-a părut imposibil, dar am reuşit curând să născocesc un mijloc de a-mi îndeplini dorința. Oglinjoara mea se spărsese, aşa că mi-a trecut o idee fericită prin cap şi am ascuns o bucată din ea în batistă. Data următoare, în timp ce râdeam, mi-am dus batista la ochi şi am reuşit cu puțină îndemânare să văd tot ce era în spatele meu. Mărturisesc că am fost dezamăgită. Nu era nimic. Cel puțin asta a fost prima mea impresie. Dar, când m-am uitat a doua oară, am zărit un bărbat care stătea pe drumul spre Southampton, un bărbat scund şi cu barbă, îmbrăcat într-un costum gri, care părea că se uită în direcția mea. Drumul e unul important şi sunt oameni care trec de obicei pe acolo. Dar acest bărbat stătea sprijinit de gardul care delimita câmpia noastră şi se uita cu seriozitate în sus. Am lăsat batista în jos şi m-am uitat la doamna Rucastle, descoperind că mă privea fix şi cercetător. N-a spus nimic,

dar sunt convinsă că a ghicit că aveam o oglindă în mână şi că văzusem ce era în spatele meu. S-a ridicat imediat în picioare. „Jephro, e un individ impertinent pe drum care se uită la domnişoara Hunter“, a zis ea. „E vreun prieten de-al dumneavoastră, domnişoară Hunter?“ „Nu, nu cunosc pe nimeni prin părţile astea.“ „Vai de mine! Ce impertinent! Vă rog să vă întoarceţi şi să-i faceţi semn să plece.“„Cu siguranţă că ar fi mai bine să nu-l băgăm în seamă.“ „Nu, nu. O să-şi piardă mereu vremea pe aici. Vă rog să vă întoarceţi şi să-i faceţi semn să nu mai stea acolo.“

Am făcut aşa cum mi se spusese şi, în aceeaşi clipă, domnul Rucastle a tras obloanele. Asta se întâmpla acum o săptămână şi din acel moment nu am mai stat la fereastră, nici nu am mai purtat rochia albastră şi nici nu l-am mai văzut pe omul de pe drum.

— Continuaţi, vă rog, zise Holmes. Relatarea dumneavoastră promite să fie una extrem de interesantă.

— Mă tem că o să vi se pară cam dezlânată şi s-ar putea dovedi că diversele incidente despre care vorbesc nu prea au legătură unele cu altele. Chiar în prima zi a sosirii mele la „Fagii de Aramă“, domnul Rucastle m-a dus să-mi arate o mică dependinţă afiată lângă uşa de la bucătărie. Când ne-am apropiat de ea, am auzit zăngănitul ascuţit al unui lanţ şi un zgomot ca şi cum un animal mare se plimba de colo-colo. „Uitaţi-vă înăuntru! – a zis domnul Rucastle arătându-mi o crăpătură între două scânduri. Nu-i aşa că e o frumuseţe?“

M-am uitat prin crăpătură şi am desluşit doi ochi strălucitori şi o siluetă vagă ghemuită în întuneric. „Nu vă speriaţi – a zis angajatorul meu râzând de faptul că tresărisem. E doar Carlo, buldogul meu. Zic al meu, dar de fapt Toller, servitorul meu, este singurul om care poate face ce vrea cu el. Îl hrănim o dată pe zi şi nici atunci prea mult, aşa că e întotdeauna iute ca fulgerul. Toller îi dă drumul în fiecare noapte şi Dumnezeu să-l ajute pe intrusul în care îşi înfige colţii. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu ieşiţi niciodată afară noaptea, sub niciun pretext, căci puteţi plăti cu viaţa!“

Avertismentul nu era unul inutil, căci două nopţi mai târziu, pe la ora două, s-a întâmplat să mă uit pe fereastra

de la dormitorul meu. Era o noapte frumoasă cu lună, iar peluza din fața casei strălucea ca argintul şi era aproape la fel de luminată ca ziua. Stăteam în picioare, fermecată de frumusețea liniştită a peisajului, când mi-am dat seama că se mişca ceva sub umbra fagilor arămii. Când a ajuns în lumina lunii, am văzut ce era. Era un buldog gigantic, la fel de mare ca un viței, de culoare maro deschis, cu fălci care atârnau, cu un bot negru şi cu nişte uriaşe oase proeminente. A traversat încet peluza şi a dispărut în întuneric. Acel paznic îngrozitor mi-a dat nişte fiori pe şira spinării cum niciun hoț nu cred că ar fi putut să facă.

Iar acum o să vă povestesc o experiență foarte ciudată. După cum ştiți, îmi tăiasem părul la Londra şi îl pusesem încolăcit pe fundul cufărului meu. Într-o seară, după ce copilul s-a culcat, am început să mă amuz examinând mobila din camera mea şi rearanjându-mi lucrurile. În cameră era un scrin, cele două sertare de sus ale acestuia fiind goale şi descuiate, al treilea de jos fiind încuiat. În primele două îmi pusesem rufăria şi, întrucât mai aveam destule de despachetat, eram bineînțeles enervată că nu puteam folosi şi al treilea sertar. Mi-a trecut prin minte că se putea să fi fost încuiat din greşeală, aşa că mi-am luat setul de chei şi am încercat să-l descui. Prima cheie s-a potrivit perfect şi am deschis sertarul. Nu conținea decât un singur lucru, dar sunt sigură că n-o să ghiciți niciodată ce anume. Era şuvița mea de păr.

Am luat-o şi am examinat-o. Avea aceeaşi nuanță ciudată şi aceeaşi grosime. Apoi mi-am dat seama că era ceva imposibil. Cum putea părul meu să fi fost încuiat în sertar? Mi-am deschis cu mâini tremurătoare cufărul, i-am răscolit conținutul şi am scos afară propria şuviță de păr. Am pus cele două şuvițe una lângă alta şi vă asigur că erau identice. Nu-i aşa că era un lucru extraordinar? Oricât m-am chinuit, n-am putut să înțeleg deloc ce însemna asta. Am pus ciudatul păr la loc în sertar şi nu le-am spus nimic despre asta soților Rucastle, întrucât mi-am dat seama că greşisem deschizând un sertar pe care ei îl încuiaseră.

După cum poate că ați remarcat, domnule Holmes, sunt o persoană cu spirit de observație şi curând aveam în minte

un plan destul de bunicel al întregii case. Dar exista o aripă care nu era locuită deloc. O uşă aflată vizavi de uşa de la camera soților Toller ducea spre această aripă, dar era mereu încuiată. Totuşi, când am urcat scările într-o zi, m-am întâlnit cu domnul Rucastle care ieşea pe uşa respectivă cu cheile în mână şi cu o expresie pe față care îl transforma într-o persoană foarte diferită de omul grăsunel şi jovial cu care eram obişnuită. Obrajii lui erau roşii, fruntea îi era încrețită de mânie şi venele de la tâmple îi erau umflate din pricina furiei. A încuiat uşa şi a trecut grăbit pe lângă mine fără să-mi spună vreun cuvânt sau să-mi arunce vreo privire.

Asta mi-a trezit curiozitatea, aşa că am ieşit afară să mă plimb şi m-am îndreptat spre locul de unde puteam să văd ferestrele din acea parte a casei. Erau patru una lângă alta, dintre care trei erau pur şi simplu murdare, în timp ce a patra avea obloanele trase. Era evident că nu locuia nimeni acolo. În timp ce mă plimbam încoace şi-ncolo, aruncându-le din când în când o privire, domnul Rucastle a venit spre mine arătând la fel de vesel ca întotdeauna.

— Ah!, a zis el. Probabil că mă credeți nepoliticos fiindcă am trecut pe lângă dumneavoastră fără să vă adresez niciun cuvânt, draga mea domnişoară. Eram preocupat din pricina afacerilor.

L-am asigurat că nu eram jignită.

— Apropo, se pare că aveți destul de multe camere libere la etaj, iar fereastra uneia din ele are obloanele trase, am zis eu.

A părut surprins şi parcă a tresărit uşor auzindu-mi remarca.

— Una din pasiunile mele este fotografia, a zis el. Acolo mi-am făcut camera obscură. Dar, vai de mine! Ce domnişoară cu spirit de observație avem! Cine ar fi crezut? Cine ar fi crezut vreodată?

Vorbea pe un ton glumeț, dar, când s-a uitat la mine, privirea lui nu era deloc veselă. Am citit bănuială şi iritare în ea, dar nici urmă de veselie. Ei, bine, domnule Holmes, din momentul în care mi-am dat seama că era ceva în legătură cu camerele acelea despre care eu nu trebuia să ştiu, am ars

de nerăbdare să le văd. Nu era doar simplă curiozitate, deşi sunt într-adevăr curioasă din fire. Era mai mult un sentiment de datorie – un sentiment că s-ar putea să iasă ceva bun din pătrunderea mea în acel loc. Oamenii vorbesc de intuiţia feminină; poate că intuiţia feminină mi-a dat acel sentiment. În orice caz, era prezent în sufletul meu, iar eu pândeam cu nerăbdare orice şansă de a trece de uşa interzisă.

Şansa asta s-a ivit abia ieri. Pot să vă spun că, în afară de domnul Rucastle, atât Toller, cât şi soţia lui îşi găsesc de lucru în aceste camere pustii. Odată l-am văzut pe Toller intrând pe uşa aceea cu o geantă mare din pânză, de culoare neagră. În ultima vreme, servitorul bea foarte mult, iar ieri-seară era beat mort; când am urcat la etaj, am văzut cheia în uşă. N-am nicio îndoială că el o uitase acolo. Domnul şi doamna Rucastle erau amândoi la parter, iar copilul era cu ei, aşa că aveam o ocazie extraordinară. Am răsucit uşor cheia în broască, am deschis uşa şi m-am strecurat înăuntru.

În faţa mea era un coridor mic, fără tapet pe pereţi şi fără covoare pe jos, care, la celălalt capăt, cotea în unghi drept. După colţ erau trei uşi una lângă alta, prima şi a treia fiind deschise. Fiecare dădea într-o cameră goală, prăfuită şi tristă, cu două ferestre într-una şi o fereastră în cealaltă, atât de pline de murdărie, încât lumina serii de-abia licărea prin ele. Uşa din mijloc era închisă şi de-a curmezişul ei fusese fixată una din gratiile late ale unui pat de fier, având un lacăt la un capăt şi o funie groasă la celălalt.

Uşa în sine era şi ea încuiată, iar cheia nu era în broască. Această uşă baricadată corespundea clar ferestrei cu obloanele trase pe care o văzusem afară şi totuşi, după licărirea care se zărea pe sub ea, mi-am dat seama că încăperea nu era în întuneric.

Era evident că exista o lucarnă prin care intra lumina. În timp ce stăteam pe coridor uitându-mă la sinistra uşă şi întrebându-mă ce secret ar putea ascunde, am auzit deodată zgomot de paşi în cameră şi am văzut o umbră plimbându-se de colo-colo pe fundalul fâşiei înguste de lumină vagă care străluceа pe sub uşă. M-a cuprins o groază nebună şi iraţională la vederea acestei umbre, domnule Holmes. Nervii

mei încordați la maximum au cedat brusc, iar eu m-am întors şi am fugit – am fugit de parcă în spatele meu era o mână îngrozitoare care mă apuca de rochie. Am alergat de-a lungul coridorului şi am ieşit pe uşă, căzând drept în braţele domnului Rucastle, care aştepta afară. „Prin urmare, dumneavoastră eraţi – a zis el zâmbind. M-am gândit eu că aşa trebuie să fie când am văzut uşa deschisă." „O, sunt atât de speriată!", am gâfâit eu. „Draga mea domnişoară! Draga mea domnişoară! – îmi spuse, şi nici nu vă puteţi imagina cât de blândă şi liniştitoare era purtarea lui. Şi ce anume v-a speriat, draga mea domnişoară?" Dar vocea lui era puţin prea înduplecătoare. Exagera, iar acest lucru m-a pus în gardă contra lui. „Am fost destul de nesăbuită să intru în aripa părăsită – am răspuns eu. Dar e atât de pustie şi de stranie în lumina asta slabă, încât m-am speriat şi am ieşit în fugă afară. O, e aşa de îngrozitor înăuntru!" „Doar atât?" – a zis el uitându-se pătrunzător la mine. „Dumneavoastră ce-aţi crezut?" – am întrebat eu. „De ce credeţi că încui uşa asta?" „Nu ştiu." „Ca să nu intre oamenii care nu au ce căuta acolo, înţelegeţi?" Continua să zâmbească în modul cel mai amabil. „Sunt sigură că dacă aş fi ştiut..." „Ei bine, acum ştiţi. Şi dacă mai treceţi vreodată pragul ăsta – aici, zâmbetul lui s-a transformat într-o clipă într-un rânjet de furie, iar el s-a uitat la mine cu o faţă de demon – o să pun buldogul pe dumneavoastră."

Eram atât de îngrozită, încât nu mai ştiu ce am făcut. Presupun că am trecut pe lângă el şi am fugit în camera mea. Nu-mi amintesc nimic până în momentul în care m-am trezit întinsă pe pat şi tremurând din tot corpul. Apoi m-am gândit la dumneavoastră, domnule Holmes. Nu mai puteam sta acolo fără să mă sfătuiesc cu cineva. Mi-era frică de casă, de domnul Rucastle, de soţia lui, de servitori, chiar şi de copil. Toţi erau oribili. M-am gândit că, dacă aş putea să vă aduc pe dumneavoastră aici, totul ar fi în ordine.

Bineînţeles că aş fi putut să fug din casă, dar curiozitatea mea era aproape la fel de puternică precum temerile mele. M-am hotărât să vă trimit o telegramă. Mi-am pus pălăria şi mantaua, m-am dus la poştă – care e la aproape un kilometru

distanță de casă – și m-am întors apoi simțindu-mă mult mai ușurată. Când m-am apropiat de ușă, m-a cuprins o spaimă îngrozitoare ca nu cumva câinele să fie liber, dar mi-am amintit că Toller băuse până căzuse lat în seara aceea și știam că el era singurul din casă care avea vreo influență asupra sălbaticei creaturi sau care s-ar aventura să-i dea drumul. M-am strecurat înăuntru fără nicio problemă și am stat trează aproape toată noaptea, gândindu-mă cu bucurie că o să vă văd.

Nu mi-a fost greu deloc să obțin permisiunea de a veni la Winchester în dimineața asta, dar trebuie să mă întorc înainte de ora trei, pentru că domnul și doamna Rucastle se duc într-o vizită și vor lipsi toată seara, așa că trebuie să am grijă de copil. Domnule Holmes, v-am povestit toate aventurile mele și aș fi foarte fericită dacă mi-ați putea spune ce înseamnă toate astea și, mai ales, ce ar trebui să fac.

Eu și Holmes ascultasem ca vrăjiți această poveste extraordinară. Prietenul meu se ridică în picioare și începu să se plimbe prin cameră, cu mâinile în buzunare și cu o expresie extrem de gravă pe față.

— Toller e în continuare beat?, întrebă el.

— Da. Am auzit-o pe soția lui spunându-i doamnei Rucastle că nu se putea face nimic cu el.

— Asta e bine. Și soții Rucastle ies în seara asta?

— Da.

— Există vreo pivniță cu o încuietoare rezistentă?

— Da, crama.

— Mie mi se pare că în toată afacerea asta v-ați comportat ca o fată foarte curajoasă și foarte înțeleaptă, domnișoară Hunter. Credeți că mai puteți face un lucru? Nu v-aș ruga să-l faceți dacă n-aș crede că sunteți o femeie excepțională.

— Voi încerca. Despre ce este vorba?

— Eu și prietenul meu vom veni la „Fagii de Aramă“ la ora șapte. Soții Rucastle vor fi deja plecați până atunci, iar Toller să sperăm că va fi incapabil să facă ceva. Nu mai rămâne decât doamna Toller care să poată da alarma. Dacă ați putea să o trimiteți în pivniță cu o treabă oarecare și apoi să o încuiați înăuntru, ați ușura imens de mult lucrurile.

— O voi face.

— Excelent! Ne vom ocupa atunci în detaliu de afacerea asta. Desigur, nu există decât o singură explicație posibilă. Ați fost adusă acolo ca să țineți locul cuiva, iar adevărata persoană este închisă în acea cameră. Asta e clar. Cât despre identitatea acestei prizoniere, nu am nicio îndoială că este vorba de fiică, domnișoara Alice Rucastle, dacă îmi aduc bine aminte, despre care s-a spus că a plecat în America. Fără îndoială că ați fost aleasă pentru că aveți aceeași înălțime, aceeași siluetă și aceeași culoare a părului ca ea. Părul ei a fost tăiat, probabil din cauza unei boli de care a suferit, așa că și al dumneavoastră trebuia sacrificat. O întâmplare curioasă a făcut să dați peste șuvița ei de păr. Omul de pe drum era cu siguranță un prieten de-al ei – poate chiar logodnicul ei – și, întrucât dumneavoastră purtați rochia fetei și îi semănați atât de mult, ori de câte ori vă vedea, el era convins, mai întâi de râsul și apoi de gestul dumneavoastră, că domnișoara Rucastle era foarte fericită și că nu mai dorea atențiile lui. Câinele e lăsat liber noaptea ca să-l împiedice pe acest om să comunice cu ea. Toate astea sunt destul de clare. Cel mai grav element al cazului îl reprezintă firea copilului.

— Ce Dumnezeu are asta de-a face cu toată povestea!?, am exclamat eu.

— Dragul meu Watson, tu ca medic îți dai mereu seama de înclinațiile unui copil studiindu-i părinții. Nu vezi că și opusul e valabil? Eu mi-am dat deseori seama de adevăratul caracter al părinților studiindu-le copiii. Copilul are o fire anormal de crudă; e crud doar de dragul de a fi crud. Dacă a moștenit așa ceva de la zâmbitorul lui tată – cum bănuiesc eu – sau de la mama lui, lucrul ăsta e un semn rău pentru biata fată care se află în puterea lor.

— Sunt sigură că aveți dreptate, domnule Holmes!, exclamă clienta noastră. Îmi vin multe lucruri în minte care mă fac să cred că ați nimerit-o. Să nu mai pierdem nicio clipă și să-i sărim în ajutor acestei biete ființe.

— Trebuie să fim prudenți, căci avem de-a face cu un om foarte viclean. Nu putem face nimic până la ora șapte. Atunci

vom fi cu dumneavoastră şi nu va mai trece mult până vom dezlega misterul.

Ne-am ținut de cuvânt, căci era şapte fix când ajunserăm la „Fagii de Aramă“, după ce ne lăsasem docarul la o berărie de pe marginea drumului. Pâlcul de copaci, cu frunzele lor de culoare închisă strălucind ca metalul lustruit în lumina apusului de soare, fu suficient să ne arate care era casa respectivă, chiar înainte ca domnişoara Hunter să stea zâmbind în pragul uşii.

— Aţi reuşit?, întrebă Holmes.

De undeva de jos se auzi un zgomot puternic.

— Asta e doamna Toller pe care am închis-o în pivniță, zise ea. Soțul ei zace sforăind pe carpeta din bucătărie. Astea sunt cheile lui, care sunt duplicatele cheilor domnului Rucastle.

— V-ați descurcat într-adevăr de minune!, exclamă Holmes cu entuziasm. Acum luați-o înainte şi vom da curând de capătul acestei afaceri obscure.

Urcarăm scările, descuiarăm uşa, merserăm de-a lungul unui coridor şi ajunserăm în fața uşii baricadate pe care ne-o descrisese domnişoara Hunter. Holmes tăie funia şi dădu la o parte gratia de fier. Apoi încercă să descuie uşa cu diferitele chei pe care le avea, dar fără succes. Dinăuntru nu se auzea niciun zgomot, iar această tăcere îl făcu pe Holmes să se întunece la față.

— Sper că nu am ajuns prea târziu, zise el. Domnişoară Hunter, cred că ar fi bine să intrăm fără dumneavoastră. Watson, dă-mi o mână de ajutor şi hai să vedem dacă putem să forțăm uşa cu umărul.

Era o uşă veche şi şubredă, care cedă imediat în fața forțelor noastre reunite. Ne năpustirăm împreună în cameră. Era goală. În afară de un pat mic cu saltea de paie, de o măsuță şi de un coş plin cu rufe, nu mai era nimic altceva înăuntru. Lucarna era deschisă şi prizoniera dispăruse.

— S-a întâmplat o ticăloşie aici, zise Holmes. Frumusețea asta a ghicit intenţiile domnişoarei Hunter şi şi-a luat victima de aici.

— Dar cum?

— Prin lucarnă. Vom vedea în curând cum a reuşit.

Holmes se urcă pe acoperişul casei.

— A, da!, strigă el. Se văd urmele unei scări lungi şi uşoare pe streaşină. Aşa a procedat.

— Dar este imposibil, zise domnişoara Hunter. Scara nu era acolo când au plecat soții Rucastle.

— S-a întors şi a făcut-o. Vă spun că e un om deştept şi periculos. N-aş fi surprins dacă ar fi el cel pe care îl aud urcând acum pe scări. Watson, cred că ar fi mai bine să-ți ții pistolul la îndemână.

Nici nu apucă bine să rostească aceste cuvinte, că în pragul uşii apăru un bărbat foarte gras şi foarte corpolent, cu un baston greu în mână. Domnişoara Hunter scoase un țipăt şi se lipi de perete când îl văzu, dar Sherlock Holmes făcu un salt în față şi îl înfruntă.

— Ticălosule!, zise el. Unde e fiica ta?

Grăsanul aruncă o privire în încăpere şi apoi se uită la lucarna deschisă.

— Asta eu trebuie să vă întreb, hoților!, țipă el. Spionilor şi hoților ce sunteți! V-am prins, nu-i aşa? Sunteți în puterea mea. O să vă arăt eu vouă!

Se întoarse şi coborî tropotind scările cât de repede putu.

— S-a dus după câine!, strigă domnişoara Hunter.

— Am revolverul la mine, am zis eu.

— Ar fi mai bine să închidem uşa de la intrare!, strigă Holmes şi coborârăm cu toții în viteză pe scări.

De-abia ajunseserăm în hol când auzirăm lătratul unui câine şi apoi un strigăt de durere, însoțit de un zgomot oribil de oase zdrobite care te înspăimânta. Un bătrân cu o față roşie şi cu membre tremurătoare apăru clătinându-se în pragul unei uşi laterale.

— Dumnezeule!, exclamă el. Cineva a dat drumul câinelui. Nu a fost hrănit de două zile. Veniți repede sau va fi prea târziu!

Eu şi Holmes ne repezirăm afară şi dădurăm colțul casei, cu Toller alergând în spatele nostru. Acolo văzurăm uriaşa fiară flămândă cu colții înfipți în gâtul lui Rucastle, în timp ce el țipa şi se zvârcolea pe jos. Alergând într-acolo, am împuşcat câinele în cap, iar acesta căzu într-o parte, colții lui albi şi

ascuțiți continuând să strângă ca într-un cleşte gâtul gras al omului. Reuşirăm cu mult efort să-i despărțim şi îl duserăm pe Rucastle în casă, încă în viață, dar oribil mutilat. Îl întinserăm pe canapeaua din salon şi, după ce îl trimiserăm pe Toller – care se trezise din beție – să-i dea vestea soției lui, eu am făcut tot ce mi-a stat în putință să-i uşurez suferința. Eram cu toții adunați în jurul lui, când uşa se deschise şi în cameră intră o femeie înaltă şi sfrijită.

— Doamnă Toller!, exclamă domnişoara Hunter.

— Da, domnişoară. Domnul Rucastle mi-a dat drumul când s-a întors, înainte de a urca la dumneavoastră. Ah, domnişoară, este păcat că nu mi-ați spus ce aveați de gând să faceți, căci v-aş fi zis că vă străduiți degeaba.

— Ha!, zise Holmes uitându-se pătrunzător la ea. E clar că doamna Toller ştie mai multe despre povestea asta decât oricine altcineva.

— Da, da, domnule, aşa este; şi sunt gata să vă spun ceea ce ştiu.

— Atunci, vă rog să luați loc şi să ne povestiți totul, căci mărturisesc că există încă mai multe elemente care nu-mi sunt clare deloc.

— Vă voi lămuri imediat, zise ea. Şi aş fi făcut-o mai de mult, dacă aş fi putut să ies din pivniță. Dacă treaba asta va ajunge vreodată la judecătoria polițienească, să țineți minte că eu m-am dovedit a fi prietena dumneavoastră şi că am fost de asemenea prietena domnişoarei Alice. Din momentul în care tatăl ei s-a recăsătorit, domnişoara Alice n-a mai fost niciodată fericită acasă. Era tratată cu indiferență şi nu avea niciun cuvânt de spus în nicio situație, dar lucrurile nu s-au înrăutățit pentru ea decât după ce l-a întâlnit pe domnul Fowler în casa unui prieten. Din câte am putut afla, domnişoara Alice îşi avea drepturile ei conferite prin testament, dar era atât de modestă şi de răbdătoare, încât n-a zis niciodată niciun cuvânt despre ele, ci a lăsat totul în seama domnului Rucastle. El ştia că n-are de ce să se teamă în privința ei; dar când a apărut la orizont un posibil soț, care ar fi cerut tot ceea ce legea i-ar fi dat dreptul să ceară, atunci tatăl ei s-a gândit că a sosit timpul să împiedice ca acest lucru să se întâmple.

A vrut s-o facă să semneze un document, astfel încât el să se poată folosi de banii fiicei lui, fie că aceasta se căsătorea sau nu. Atunci când fata a refuzat, el a chinuit-o până când ea s-a îmbolnăvit de meningită şi timp de şase săptămâni a fost în pragul morții. În cele din urmă s-a însănătoşit, dar ajunsese o umbră, iar părul ei frumos fusese tăiat; dar asta nu i-a schimbat sentimentele tânărului ei pretendent, care a rămas alături de ea, fiindu-i atât de devotat cât poate fi un bărbat.

— A, cred că tot ceea ce ați fost destul de amabilă să ne spuneți lămureşte pe deplin chestiunea şi mai cred că pot deduce restul, zise Holmes. Presupun că domnul Rucastle a recurs apoi la acest sistem de întemnițare, nu-i aşa?

— Da, domnule.

— Şi a adus-o pe domnişoara Hunter de la Londra ca să scape de insistența neplăcută a domnului Fowler.

— Exact, domnule.

— Dar domnul Fowler, fiind un om perseverent din fire, aşa cum ar trebui să fie orice marinar cumsecade, s-a postat în fața casei şi, când v-a întâlnit pe dumneavoastră, a reuşit cu ajutorul anumitor argumente, metalice sau de alt gen, să vă convingă că interesele dumneavoastră coincideau cu ale lui.

— Domnul Fowler era un domn cu autoritate, care ştia să vorbească foarte frumos, zise doamna Toller cu serenitate.

— Şi în felul acesta s-a asigurat că soțul dumneavoastră nu va duce lipsă de băutură şi că o scară avea să fie la îndemână în momentul în care stăpânul dumneavoastră pleca de acasă.

— Da, domnule. Chiar aşa s-a întâmplat.

— Cred că vă datorăm scuze, doamnă Toller, căci ați lămurit cu siguranță tot ceea ce ne nedumerea pe noi, zise Holmes. Iată că vine chirurgul local împreună cu doamna Rucastle, aşa că ar fi mai bine să o escortăm pe domnişoara Hunter înapoi la Winchester, Watson, întrucât mi se pare că prezența noastră aici este una îndoielnică.

Şi astfel a fost rezolvat misterul sinistrei case cu fagi arămii în fața uşii. Domnul Rucastle a supraviețuit, dar a devenit un om inutil, ținut în viață doar de îngrijirile devotatei lui soții. Cei doi locuiesc în continuare cu vechii lor servitori, care cunosc probabil atât de multe lucruri

despre trecutul lui Rucastle, încât acestuia îi e greu să se despartă de ei. Domnul Fowler şi domnişoara Rucastle s-au căsătorit în Southampton – cu autorizaţie specială – a doua zi după fuga lor, iar în prezent el deţine o funcţie conferită de guvern în insula Mauritius. Cât despre domnişoara Violet Hunter, prietenul meu Holmes, spre dezamăgirea mea, n-a mai manifestat niciun fel de interes pentru ea odată ce aceasta a încetat să mai fie centrul uneia din problemele lui, iar acum ea este directoarea unei şcoli particulare din Walsall, unde cred că are un succes considerabil.

Sfârşit

Cuprins

Un studiu în roşu

Partea întâi
1. Domnul Sherlock Holmes 9
2. Ştiința deducției 19
3. Misterul din strada Lauriston Gardens 31
4. Ce avea de spus John Rance 43
5. Anunțul aduce un vizitator 51
6. Tobias Gregson arată ce poate face 59
7. Lumină în întuneric 69

Partea a doua
1. Pe marea câmpie de sare 81
2. Floarea din Utah 91
3. John Ferrier vorbeşte cu Profetul 99
4. Fugă pentru salvarea vieții 105
5. Ingerii răzbunători 115
6. Continuarea evocărilor doctorului John Watson 125
7. Judecata 137

Aventura rubinului albastru

Scandal în Boemia 145
Liga roşcaților 171
Un caz de identitate 195
Misterul din Valea Boscombe 215
Cei cinci sâmburi de portocală 241
Omul cu buza strâmbă 261
Aventura rubinului albastru 289
Aventura bandei pătate 311
Aventura degetului cel mare al inginerului 339
Aventura burlacului nobil 363
Aventura coroniței de beril 387
Aventura de la „Fagii de Aramă“ 415

COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes
seria completă

Volumul 1
(1 roman și 12 povestiri)
Un studiu în roșu
Aventura rubinului albastru

Volumul 2
(2 romane și 11 povestiri)
Semnul celor patru • Valea terorii
Memoriile lui Sherlock Holmes

Volumul 3
(1 roman și 13 povestiri)
Întoarcerea lui Sherlock Holmes
Câinele din Baskerville

Volumul 4
(21 de povestiri)
Ultima reverență
Arhiva lui Sherlock Holmes

Adevărul holding

9 786065 398924